

FUNDACIÓ NOGUERA
COL·LECCIÓ DIPLOMATARIS

L'herètica pravitat a
la Corona d'Aragó:
documents sobre càtars,
valdesos i altres heretges
(1155-1324)

VOLUM II

Edició a cura de
SERGI GRAU TORRAS
EDUARD BERGA SALOMÓ
STEFANO M. CINGOLANI

Barcelona, 2015

**L'HERÈTICA PRAVITAT
A LA CORONA D'ARAGÓ:
DOCUMENTS SOBRE CÀTARS, VALDESOS
I ALTRES HERETGES
(1155-1324)**

FUNDACIÓ NOGUERA

www.fundacionoguera.com

Col·lecció Diplomataris

Director tècnic: Josep Maria SANS I TRAVÉ

FUNDACIÓ NOGUERA

Diplomataris, 70

**L'herètica pravitat
a la Corona d'Aragó:
documents sobre càtars,
valdesos i altres heretges
(1155-1324)**

Volum II

Edició a cura de
SERGI GRAU TORRAS
EDUARD BERGA SALOMÓ
STEFANO M. CINGOLANI

BARCELONA, 2015

© Sergi Grau Torras, Eduard Berga Salomó, Stefano M. Cingolani, 2015

Edita: Pagès Editors, SL

Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida

editorial@pageseditors.cat

www.pageseditors.cat

Primera edició: desembre de 2015

ISBN obra completa: 978-84-9975-699-8

ISBN volum II: 978-84-9975-696-7

DL L 1.612-2015

Impressió: Arts Gràfiques Bobalà, SL

www.bobala.cat

228

[1264, febrer?]¹

El rei Jaume I ven al cavaller Guillem (?) de Bielsa, durant cinc anys pel preu de 30.000 sous l'any, tots els drets que ha de rebre a Xàtiva i al seu terme, més els ingressos de les salines de Castelló i de Calp, excepte tot allò que ha de rebre dels condemnats, dels jutjats per heretgia i dels tresors trobats.

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 12, fol. 147v.

Ed. BURNS 1985-2007, vol. 2, pp. 370-372, doc. 429.

Reg. MARTÍNEZ 1934, p. 102 i 115, n. 447 i 499.

Per nos et nostros vendimus vobis G[ulielmo?] de [B]ielsa, militi, et vestris et cui vel quibus volueritis, a proximo transacto mensse ianuarii usque ad quinque annos primos venturos et conpleto, omnes redditus, exitus, proventus, et iusticias, civiles et criminales, et aventuras, et salinas de Castilione et de Calp, et omnia alia iura et singula que nos habemus et habere debemus et percipere quoquo modo in Xativa et eius [termi]nis, iure et racione domini vel alia qualibet racione; exceptis illis qui ad mortem fuerint condemnati vel ad mutilacionem membrorum, de quibus nolumus quod peccunia recipiatur. Set, si forte ad nos venerint et nos veniam faciemus eisdem pro peccunia, ipsam peccuniam totam habeatis et recipiatis, vos et vestri, vel levetur et deducatur in precio infra scripto, et exceptis inde bonis hereticorum et peccunia seu tesoro invento, que nobis et nostris retineamus. Predictam itaque vendicionem facimus vobis et vestris in hunc modum: quod donetis inde nobis et nostris unoquoque dictorum quinque annorum XXX milia solidorum, quos solvatis nobis et nostris per duos terminos uniuscuiusque anni, scilicet medietatem in festo Sancte Marie Augusti et aliam medietatem in festo Natalis Domini. Et si hoc que vendimus vobis ~~et vestris~~, ut dictum est superius, plus modo valet vel valebunt [sic] in posterum precio supradicto, totum illud quantumcumque fuerit vobis donamus, dimittimus, et concedimus (vobis?) ac vestris ex mera liberalitate nostra ad omnes vestras et vestrorum /voluntates\ inde libere faciendas, sic quod inde non teneamini nobis vel nostris aliquid dare vel restituere ullo modo, nec teneamini eciam de predictis omnibus, vel de aliquo de predictis, computare nobiscum vel cum nostris, nec ullam reddere racionem, vobis tamen solventibus nobis et nostris predicta XXX milia solidorum quolibet anno per termi-

nos supradictos ut superius continetur, et servantibus christianius eorum forum, sic quod nichil ab eisdem accipiat nisi secundum forum, et servantibus eciam sarracenis eorum açunam, prout tempore sarracenorum eisdem servabatur. Renunciantes ex certa sciencia illi legi que subvenit deceptis ultra dimidiam iustii [sic] precii, et omni alii legi, foro, et consuetudini pro quibus nos vel nostri contra predicta vel eorum aliqua in aliquo venire possemus aliqua racione. Promitentes per nos et nostros vobis et vestris quod faciemus universos et singulos homines regni Valencie qui sunt a rivo Xucari ultra, tam christianos quam iudeos, et tam saracenos, et tam homines militum, ordinum, clericorum nostrorum quam quorumlibet aliorum, uti de sale salinarum predictarum et non de aliquo alio sale. Et est sciendum quod debemus recipere in computo nostro precii supradicti donaciones censualium a nobis in Xativa factas et terminis suis, prout recipere in computo consuevimus ab aliis qui baiuliam predictam pro nobis tenuerint; et debemus similiter recipere in computo nostro seu in solucione dicti precii missiones necessarias predicis salinis, quas vos ad commodum ipsarum salinarum facietis.

1. No tots els documents immediatament precedents i següents són datats: al fol. 147r n'hi ha un de datat Cesarauguste Xº kalendas marcii anno Domini MºCCºLXº tercio, i al fol. 148v un altre de datat Exee IIIº kalendas marcii del mateix any; Burns proposa el 20 de febrer, però equivoca l'any, 1263.

229

1264, juliol, 5. Lleida

El rei Jaume I, a precs de Roger IV, comte de Foix i vescomte de Castellbò, i amb el consell de l'inquisidor Pere de Cadireta, accepta que es tornin a Guillem de So les terres que havien estat confiscades al seu pare Bernat d'Alió, condemnat per heretgia.

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 13, fol. 194r.

Ed. VINCKE 1936, p. 7, doc. 13; DOUAIS 1900, pp. CCXXII-CCXXIII, n. 1.

Atendentes preces quas vos Rogerius, Dei gratia comes Fuxensis, fecistis nobis pro Guilelmo de Sono, filio Bernardi de Alione, quondam, super comendacione terre que fuit quondam ipsius Bernardi de Alione, de consilio et voluntate fratris Petri de Cadireta, inquisitoris heretice pravitatis in regno et dominio nostro, auctoritate Sedis Apostolice deputati, volumus et permittimus vobis

quod possitis comendare sive deponere penes dictum Guilelmum de Sono totam terram que fuit quondam patris sui predicti, quam vos nunc tenetis, recepta securitate ab ipso, sub hoc pacto: quod statim, cum nos vel inquisitores que pro tempore fuerint voluerimus, dictus Guilelmus de Sono terram predictam vobis, sicut modo eam tenetis, dimittere et deseparare sine contradicione aliqua teneatur.

Datum Ilerde III nonas iulii anno Domini MCCLX quarto.

230

[1264, juliol, 5. Lleida]

El rei Jaume I, a instàncies de l'inquisidor Pere de Cadireta, concedeix a Guillem de So que, malgrat que el seu pare Bernat d'Alió hagi estat condemnat per heretgia i la seva mare Esclarmunda sigui heretge, pugui recuperar les terres que havien estat del seu pare, pugui ser fet cavaller i fer testament.

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, Reg. 13, fol. 194r.

Ed. DOUAI 1900, pp. CCXXII-CCXXIII, n. 1 (segon document).

Per nos et nostros indulgemus et concedimus tibi Guilelmo de Sono, filio Bernardi de Alione quondam, quod tu, non obstante labe criminis heretice pravitatis in quam pater tuus predictus incidit et sentencialiter extitit condemnatus, nec etiam obstante quod Sclarmunda, mater tua, heretica sit perfecta, de nostre plenitude potestatis possis capere omnes hereditates et succesiones parentum, si tibi restituantur, et proximorum tuorum ac etiam extraneorum, que tibi defferentur ex nunc ex testamento vel ab intestato, et omnia quecumque iusto titulo a quibuscumque personis poteris adipisci; possis etiam admitti ad honores et militaria sacramenta; possis insuper testari et contractus alios inire; restituentes te in presenti de plenitudine nostre potestatis ex certa sciencia ad omnia supradicta et etiam ad famam integram et omnes legitimos actus, non obstante lege illa sive iure que pro huiusmodi crimine filios iubet paterno suplicio perire, in hiis in quibus paterni, hoc est hereditarii, criminis exempla metuantur (?), nec aliquo alio iure, constitucione vel consuetudine, seu<t> qualibet scriptura publica vel privata. Predictam indulgenciam tibi dicto Guilelmo facimus ad instanciam et preces fratris Petri de Cadireta, inquisitoris he-

retice pravitatis in toto regno et dominio nostro, auctoritate Sedis Apostolice deputati, qui de hoc ductus multum nos rogavit. In cuius rei testimonium presentem cartam nostri sigilli pendentis munimine fecimus roborari.

Datum et cetera ut supra proxima [Ilerde III nonas iulii anno Domini MCCLX quarto].

231

1264, desembre, 8. Mirapeis

Procediment dels inquisidors contra Roger IV, comte de Foix i vescomte de Castellbò, i la seva petició a la Santa Seu.

A Cartulari del castell de Foix, carpeta 31, original (Musée Languedocien, Bibliothèque de la Société archéologique de Montpellier, n. 10).

B Còpia del segle XVII, BNF, fons Doat, vol. 172, fol. 105.

Ed. *HGL*, vol. 8, cols. 1542-1543, doc. 511 (cccl).

Edició de *HGL*.

Noverint universi presentem paginam inspecturi seu etiam audituri quod, cum dominus Rogerius, Dei gratia comes Fuxi et vicecomes Castriboni, existeret apud Mazerias in aula sua, venit quidam puer dicens et asserens se esse nuntium fratris Stephani de Vastino,¹ inquisitoris Carcassone. Qui nuntius ex parte predicti Stephani predicto domino comiti quandam clausam litteram presentavit, cuius tenor talis est:

Nobili viro et in Christo sibi dilecto domino Rogerio, Dei gratia comiti Fuxensi, frater Stephanus de Vastino, de ordine Fratrum Predicatorum, inquisitor heretice pravitatis in provincia Narbonensi, exceptis terris viris nobilis Alphonsi, comitis Tholosani, autoritate apostolica deputatus, salutem in Filio Virginis gloriose. Cum nos, pro expeditione quorundam negotiorum inquisitionis nobis commisse, accessissemus personaliter apud Fuxum, et Petro Andree, baiulo vestro de Fuxo, quem de heresi suspectum non immerito habebamus, ut ad nos in domo canonicorum Fuxensium personaliter veniret, per nostros speciales nuntios mandassemus, et ipse mandatum nostrum, imo verius apostolicum contemnens, coram nobis noluit comparere, sed tanquam inobediens et male sibi conscius aufugit in cumulum sue culpe, nobilitatem vestram requirimus et rogamus, et salva nobilitate, autoritate apostolica, qua fungimur in hac parte, et ex parte regis Francie vobis manda-

mus, firmiter et districte precipimus, quatenus, sicut carius diligitis vos et vestra, dictum Petrum Andree de heresi suspectum et pro heresi figitivum capi faciatis, et ipsum captum apud carcerem nobis sine more dispendio transmittatis, cum ipse nondum multum se a terra vestra potuit elongasse, taliter super hoc vos habentes, ut zelum quod habetis ad fidei negotium quod gerimus ostendatis, et quod ipsum puro corde videamini diligere et amplecti, et nos contra vos propter hoc procedere non possimus.

Datum apud Mirapiscem, die lune post festum sancti Nicolai.

1. Étienne de Gâtine.

232

1264, desembre, 8. Maseras

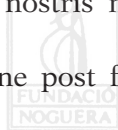
Resposta de Roger IV, comte de Foix i vescomte de Castellbò a la carta anterior de l'inquisidor de Narbona, Étienne de Gâtine.

- A Cartulari del castell de Foix, carpeta 31, original (Musée Languedocien, Bibliothèque de la Société archéologique de Montpellier, n. 10).
 - B Còpia del segle XVII, BNF, fons Doat, vol. 172, fol. 105 i seg.
- Ed. *HGL*, vol. 8, cols. 1543-1544, doc. 511 (cccl) (continuació del document anterior).

Edició de *HGL*.

Rogierius, Dei gratia comes Fuxensis et vicecomes Castriboni, religioso viro venerabili et discreto fratri Stephano de Vastino, de ordine Fratrum Predicatorum, inquisitori heretice pravitatis in provincia Narbonensi, salutem et reverentiam omnimodam cum honore. De reverenda discretione vestra quamplurimum admiramur, quod non scripsistis nobis, si aliquem de terra nostra capere volebatis, cum nos quecumque nobis mandavissetis, vobis, si possemus, omnimode misissemus, et iam mandavimus baiulis nostris, ut vobis obediant quantum possint. Unde facimus vobis sciri quod nos mandabimus universis hominibus terre nostre, ut postulent et peragrent et ipsum, si potuerint invenire, captum retineant. Et statim cum ipsum habere possimus, vobis iurabimus destinare, scientes pro certo, quod si nos essemus sani, eundem personaliter perquireremus, et faciemus incontinenti cum sani fuerimus. Credimus vere, quod quidquid nostris mandavistis, secundum posse libentissime compleverunt.

Datum Mazariis, die lune post festum Sancti Nicolai.

Que omnia predicata facta et responsa fuerunt in presentia et testimonio fratris Pelegrini, prioris Bolbone, fratris Bernardi Laureti, fratris Castelloni ordinis Cisterciensis, et Guilhelmi Cath, militis de Arsyncho, et mei Arnardi Cicredi, notarii publici Savartesii, qui hec omnia in publicam formam redegei et scripsi hoc publicum instrumentum, anno Domini M^oCC^oLX^oIV^o, VI° idus decembris.

233

1264, desembre, 12. Pàmies (?)

Segona carta de Roger IV, comte de Foix i vescomte de Castellbò, en relació amb els inquisidors de Narbona.

- A Cartulari del castell de Foix, carpeta 31, original (Musée Languedocien, Bibliothèque de la Société archéologique de Montpellier, n. 10).
- B Còpia del segle XVII, BNF, fons Doat, vol. 172, fol. 105 i seg.
- Ed. *HGL*, vol. 8, cols. 1544-1547, doc. 511 (cccl) (continuació del document anterior).

Edició de *HGL*.

Cum apellationis remedium adinventum est in relevamen et subsidium oppressorum et ut malitiis hominum obvietur, idcirco nos Rogerius, Dei gratia comes Fuxensis et vicecomes Castriboni, sentientes et evidentissime cognoscentes nos et nonnullos homines nostros ac terram nostram multipliciter, enormiter et intolerabiter aggravari a vobis, fratre Stephano de Vastino, inquisitore heretice pravitatis in provincia Narbonensi, ut dicitur, deputato, ex infrascriptis gravaminibus et aliis, que suo loco et tempore proponemus viva voce et in scriptis, ad sedem apostolicam appellamus, apostolos cum iterata instantia postulantes. Hec autem in parte sunt gravamina, que nobis et hominibus nostris noviter intulistis. Imprimis quod cum castellano Montisregalis et aliis consociis suis villam nostram de Fuxo, nobis omnino inciis et irrequisitis, invasistis, capiendo ibidem et captum abducendo Ramundum Andree hominem nostrum, qui nunquam per vos vel aliquos alios inquisitores fuerat notatus de heresi vel conventus seu accusatus aut etiam monitus vel citatus, imo reputatur communiter et creditur esse catholicus fidelis et homo testimonii boni et talis qui numquam fuit de heresi impetitus. Item, in maximum gravamen et periculum nostrum et nostrorum, plura mandata, monitiones et requisitiones contra ius et omnimodam equitatem ac debitum cursum

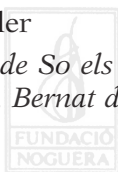
inquisitionis et hactenus observatum in provincia Narbonensi, nobis et nostris fecistis et quotidie de die in diem facere non cessatis, duras comminationes et fulminationes addendo. Item, cum nos et nostrum locum tenetes in tota terra et districtu nostro, vobis et aliis locum vestrum tenentibus in omnibus mandatis, monitionibus requisitionibus, iustis vel voluntariis, semper sine defectu obedientes fuerimus nec in aliquo negligentes aut remissi, vos pro veste libito voluntatis, contra ius et omnimodam rationem, homines armatos, exercitu congregato, in terram nostram intromittitis quando placet, et intromisistis vel intromitti per familiam vestram fecistis, et nonnullos speciales inimicos nostros, nobis et omnibus nostris insciis et irrequisitis, in depressionem iurisdictionis nostre vel verius exheredationem nostram et desolationem seu destructionem totius terre nostre. Item, quod noviter nos fecistis moneri, ut Petrum Andree fugitivum pro heresi, qui iam ante tempus monitionis auferat culpa illorum, qui vobiscum erant et eum quem tenebant retinere noluerunt nec nostris qui presentes aderant mandare, ut caperent vel retinerent eundem, vobis captum apud Carcassonam mittamus modo, cum nusquam in tota terra nostra diligenter disquisitus reperiri possit. Et tamen cum palam et manifestissimi longo tempore terram nostram habitaverit et eramus potentes de eo, nihilominus nobis non mandastis de eo capiendo vel retinendo vel etiam alicui locum nostrum tenenti, et tamen modo nisi eum vobis sine more dispendio, quod est impossibile, captum mittamus, in vestra littera nobis directa vos asseritis contra nos durissime processurum. Item, quod fines mandati et iurisdictionis vestre seu ministerii, in grave preiudicium nostrum et enormem lesionem et vexationem subditorum nostrorum, quoad personas plurium, qui in nullo vobis subsunt, et loca ac qualitem negotiorum omnino ad vos impertinentium, voluntario et immoderato affectu nobis et nostris nocendi, minus iuste excessistis, et de die in diem excedere non cessatis. Item quia, nobis irrequisitis ac insciis et non monitis, et tenentibus locum nostrum baiulis et aliis ibidem existentibus, pluries inimicos nostros et terre nostre cum complicibus suis pluribus ad terram nostram transmisistis cum strepitu et violentia, qui quosdam milites nostros cum violentia et tumultu capiebant et secum captos abducebant, et terram nostram et nonnullas villas nostras nihilominus invadebant, in nostrum dedecus, preiudicium et gravamen immensum, quod fieri non debet, maxime cum sit contra solitum cursum et officium inquisitionis, et etiam cum nos et nostrum locum tenentes in terra nostra pa-

rati simus et fuerimus et prompti ac voluntarii mandatis vestris et predecessorum vestrorum iustis vel etiam voluntariis affectuossissime obedire. Item, quod cum nos misissemus ad vos apud Carcassonam nuntium nostrum specialem seu procuratorem, ad referendum vobis et exponendum gravamina et preiudicia plura, que vos intuleratis nobis et inferre nullatenus cessabatis nobis et quibusdam hominibus nostris et terre nostre, ut ea placeret vobis revocari et etiam emendari. Super quibus a nuntio seu procuratore nostro humiliter requisitus, vestre non placuit voluntati revocari vel etiam emendari, imo ex post facto alia plura cumulando, gravamina gravaminibus addidistis, nulla previa ratione, que suo loco et tempore proponemus. Item, quod cum nuntius vester, castellanus Montisregalis, a parte vestra nobis precepta et monitiones fecisset, salva vestri reverentia, voluntarias et non iustas, que licet talia essent, nos obtulissemus pro posse nostro impleturos, petentes nobis fieri copiam dicte monitionis et precepti, ipse castellanus nobis dare seu tradere totaliter recusavit, in captionem nostram, preiudicium et gravamen. Ex premissis igitur gravaminibus et aliis pluribus suo loco et tempore proponendis, modo quo supra et tempore proponendis, modo quo supra expressum est ad sedem apostolicam appellamus, precedentes appellationes iam a nobis et consociis nostris interpositas confirmantes, supponentes nos et totam terram nostram, homines nostros, valitores, coadiutores et deffensores sub protectione et deffensione Apostolice Sedis. Nos autem obligamos nos ad probanda omnia gravamina supradicta, sed ad ea que sufficiant ex predictis. Facta est hec appellatio in presentia et testimonio fratris Peregrini, prioris Bolbone, fratris Giraldi, d'en Aymes, fratris Bernardi Laureti et fratris Castellionis, ordinis Cisterciensis, Garsie Arnaldi de Castroverduno milites, Guillelmi de Scossia, Arnaldi Sicredi, notarii publici Savartesii, et mei Boneti David, publici Appamiensis notarii, qui hanc cartam scripsi pridie idus decembris, anno Domini M^oCC^oLX^oIV, regnante Ludovico rege, et Raimundo, episcopo Tolose.

234

1266, novembre, 23. Montpeller

El rei Jaume dóna a Guillem de So els castells de So i Queragut, que havien estat del seu pare, Bernat d'Alió, i del seu oncle, Arnau de

So, i que havien estat confiscats pel rei per la condemna per heretgia del seu pare, castells i altres possessions que tindrà en feu pel comte de Foix, que al seu torn els tindrà pel rei.

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 15, fol. 35r.

Guilelmi de Sono.

Noverint universi quod nos Iacobus, Dei gracia rex Aragonum, Maioricarum et Valencie, comes Barchinone et Urgelli et dominus Montispezzulani, per nos et nostros, volentes tibi Guilelmo de Sono, filio quondam Bernardi de Alione, facere gratiam specialem, donamus et tradimus inter vivos tibi dicto Guilelmo et tuis im perpetuum castra de Sono et de Queraguto, cum omnibus terminis, feudis, iuribus et pertinenciis suis que fuerunt dicti patris tui et fratris eius Arnaldi de Sono, prout melius et plenius ipsi ea tenuerunt et possiderunt per comitem Fuxensis, et ipse comes ea tenebat et tenet per nos. Que quidem castra, cum omnibus supradictis, nobis fuerunt ratione heretice pravitatis confiscata, de quo pater tuus extitit finaliter condemnatus. Damus etiam tibi et tuis im perpetuum omnia iura et voces que et quas nos habemus et habere possumus aut debemus in omnibus aliis bonis que dicti patris tui fuerunt, que etiam bona nobis, ratione dicti criminis, fuerunt similiter confiscata. Damus inquam tibi et tuis omnia supradicta in hunc modum, quod tu et tui semper teneatis dicta castra pro comite Fuxensi prout pater tuus predictus faciebat, et ipse comes pro nobis et nostris ea teneat in feudum ut consuetum est.

Data in Montepessulano VIII° kalendas decembris anno Domini M^oCC^oLX^o sexto.

235

1267, gener, 28. Viterbo

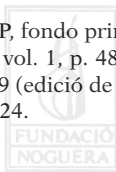
El papa Climent IV concedeix al prior provincial dels Dominics de la regió d'Espanya la facultat de nomenar i remoure del seu càrrec els inquisidors.

[A] Original sense localitzar, arxiu de l'antic convent de Santa Caterina de Barcelona.

B Còpia del segle XVIII, AGOP, fondo principale, XIV, liber B, fol. 550.

Ed. RIPOLL/BRÉMOND 1729-1740, vol. 1, p. 480, doc. 57 (edició parcial de B); DOMÍNGUEZ 1996, p. 231, doc. 119 (edició de Ripoll).

Reg. POTTHAST 1874-1875, n. 19924.

Edició de RIPOLL/BRÉMOND.

Clemens episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio priori provinciali Fratrum ordinis Predicatorum in Hispania, salutem et apostolicam benedictionem. Pre cunctis nostre mentis [...]¹

Datum Viterbi, V kalendas februarii, pontificatus nostri anno secundo.

1. *Continua amb el text Pre cunctis de la carta del 28 de juliol de 1257 (doc. 189) i, amb algunes variants, de la del 28 de juliol de 1262 (doc. 212).*

236

1267, març, 30. Barcelona

El rei Jaume I ordena a Roger Bernat III, comte de Foix, que restitueixi a Guillem de So els castells de So i de Queragut i altres terres que havien estat del seu pare, Bernat d'Alió, condemnat per heretgia, o, d'altra manera, que els entregui a Pere Poc de Perpinyà.

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 15, fol. 51v.

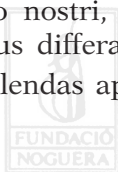
Ed. BAUDON DE MONY 1896, vol. 2, p. 114, doc. 49; HUICI 1916-1922, vol. 2, primera part, p. 310, doc. CMXXVIII.

Reg. LUDWIG 1993, p. 210.

Guilelmi de Sono.

Iacobus, Dei gracia rex Aragonum, Maioricarum et Valencie, comes Barchinone et Urgelli et dominus Montispessulani, viro nobili et dilecto Rogerio Bernardi, Dei gracia comiti Fuxensi et vicecomiti Castriboni, salutem et dileccionem. Iam alias vobis scripsimus quod observaretis donacionem quam fecimus nobili et dilecto nostro Guillelmo de Sono de castris de Sono et de Cheragut et de alia terra Bernardi de Alione, quondam, patris sui, que omnia nobis confiscata fuerunt racione heretice pravitatis. Unde, iterato vobis rogamus, dicimus et mandamus vobis quatenus predictam donacionem in omnibus observantes, eidem Guillelmo restituatis castra predicta atque terram, ita quod idem Guilelmus non habeat de vobis materiam conquerendi; alioquin mandamus vobis quod predicta castra et terram, sicut nos ea patri vestro comendavimus, tradatis loco nostri, fideli nostro Petro Pauci de Perpiniano. Et hoc nullatenus differatis.

Data Barchinone IIIº kalendas aprilis anno Domini millesimo CCºLXº septimo.

237

1267, març, 30. Barcelona

El rei Jaume I ordena a Roger Bernat III, comte de Foix, que entregui a Pere Poc de Perpinyà els castells de So i de Queragut i altres terres que havien estat del seu pare, Bernat d'Alió.

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 15, fol. 51v.

Guilelmo de Sono.

Iacobus, Dei gracia et cetera, viro nobili et dilecto Rogerio Bernardi, Dei gracia comiti Fuxensi et vicecomiti Castriboni, salutem et dileccionem. Mandamus vobis firmiter quatenus, visis presentibus, tradatis Petro Pauc de Perpiniano, loco et nomine nostro, castro de Sono et de Cheragut et aliam terram que fuit Bernardi de Alione, quondam, prout per alias literas nostras mandamus. Et hoc non differatis aliqua racione, alias mandamus vobis quod de predictis castris detis potestatem Petro Pauci supradicto loco nostri.

Data Barchinone III° kalendas aprilis anno Domini millesimo CC^oLX^o septimo.

238

1267, març, 30. Barcelona

El rei Jaume I informa Pere Poc que ha de rebre del comte Roger Bernat III de Foix la potestat dels castells de So i de Queragut i de les altres terres que havien estat de Bernat Alió i ordena que els entregui al seu fill Guillem de So.

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 15, fol. 51v.

Ed. BAUDON DE MONY 1896, vol. 2, pp. 114-115, doc. 50; HUICI 1916-1922, vol. 2, primera part, p. 311, doc. CMXXIX.

Iacobus, Dei gracia et cetera, fideli suo Petro Pauci de Perpiniano, salutem et graciam. Noveritis quod nos mandamus per nostras literas nobili comiti Fuxensi quod comandam quam nos fecimus patri suo de castris de Sono et de Cheragut et de alia terra que fuerunt Bernardi de Alione, quondam, et nobis confiscata racione heretice pravitatis, reddat vobis, loco nostri. Mandamus eciam ei quod, si predicta facere noluerit, tradat et det vobis de predictis castris potestatem, loco nostri. Unde vobis dicimus et

mandamus quatenus, visis presentibus, ad dictum comitem personalmente accedentes, dictam comandam petatis et requiratis, nostro nomine, ab eodem. Quam si vobis reddere noluerit, petatis et exigatis ab ipso potestatem dictorum castrorum. Et cum ipsa castra et terram predictam recuperaveritis, sive ratione dicte comande seu etiam potestatis, restituatis et tradatis ea omnia nobili et dilecto Guilelmo de Sono, filio Bernardi de Alione predicti, cui nos donacionem cum instrumento fecimus de predictis. Et hoc non mutetis aliqua ratione.

Data Barchinone III° kalendas aprilis anno Domini millesimo CC^oLX^o septimo.

239

1267, juliol, 27. Viterbo

*El papa Climent IV escriu als frares de l'orde dels Predicadors en relació amb els rituals jueus i aquells que en facin proselitisme. També els ordena que han d'actuar contra els heretges.*¹

[A] Original sense localitzar.

[B] Còpia no localitzada, AGOP.

Ed. RIPOLL/BRÉMOND 1729-1740, vol. 1, p. 489, doc. 73 (edició de B).

Clemens episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Fratribus Predicatorum et Minorum ordinum, inquisitoribus heretice pravitatis, auctoritate Sedis Apostolice deputatis, aut im posterum deputandis, salutem et apostolicam benedictionem. Turbato corde audivimus, et narramus, quod quamplurimi reprobi christiani, veritatem catholice fidei abnegantes, se ad ritum iudaicum dampnabiliter transtulerunt; quod tanto magis reprobum fore dinoscitur, quanto ex hoc nomen Christi santissimum quadam familiari hostilitate securius blasphematur. Cum autem huic pesti dampnabili que, sicut accepimus, non sine subversione predictae fidei nimis excrescit, congruis et festinis debeat remediis obviari, universitati vestre per apostolica scripta mandamus quatenus infra terminos vobis ad inquirendum contra hereticos auctoritate Sedis Apostolice designatos, super premissis tam per christianos, quam etiam per iudeos inquisita diligenter et sollicitè veritate, contra christianos quos talia inveneritis comisisse, tanquam contra hereticos procedatis; iudeos autem, qui christianos utriusque sexus ad eorum ritum execrabilem hactenus induxerunt, aut inveneritis de cetero

inducentes, pena debita puniatis. Contradictores per censuram eclesiasticam, apellatione posposita, compescendo; invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Datum Viterbii, VI kalendas augusti, pontificatus nostri anno tertio.

1. *Disposicions molt similars foren promulgades l'1 de març del 1274 (Ed. RIPOLL/BRÉMOND 1729-1740, vol. 1, p. 517, doc 19) i el 5 de setembre de 1288 per Nicolau IV (AV, Reg. Vat, 44, fols. 47v-48, n. 194; Edició DOMÍNGUEZ 2009, p. 69, doc. 36; Reg. POTTHAST 1874-1875, n. 22795).*

240

1269, maig, 11. Lleida

El rei Jaume I concedeix a Roger Bernat III, comte de Foix, els drets que té sobre el vescomtat de Castellbò, que havia estat d'Arnau de Castellbò i de la seva filla Ermessenda, condemnats per heretgia, a canvi de 45.000 sous de Barcelona.

A ACA, Cancelleria, Pergamins Jaume I, carp. 101, perg. 1976.

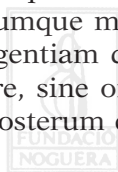
B ACA, Cancelleria, reg. 16, fol. 163v.

C ACA, Cancelleria, Pergamins Jaume I, carp. 101, perg. 1976 bis, trasllat de 18 v 1303.

D ACA, Cancelleria, Pergamins Jaume I, carp. 101, perg. 1976 triple, trasllat de 21 II 1528 ex B (data 1279).

Ed. BARAUT 1990, vol. 2, pp. 294-295, doc. 121; BARAUT 1994-1995, pp. 520-521, doc. 15.

Noverint universi quod nos Iacobus, Dei gracia rex Aragorum, Maioricarum et Valencie, comes Barchinone et Urgelli et dominus Montispezzulani, per nos et per omnes nostros, presentes et futuros, cum hoc presenti publico instrumento, im perpetuum valituro, remittimus, et donamus, et indulgemus atque concedimus vobis Rogerio Bernardi, Dei gratia comiti Fuxensi et vicecomiti Castriboni, et vestris et quibus volueritis, ad omnes vestras vestrorumque voluntates perpetuo faciendas, quicquid iuris nos habemus et habere debemus in vicecomitatu Castriboni ac in omnibus villis, castris, locis et aliis bonis omnibus que fuerunt nobilis viri Arnaldi de Castrobono, quondam, et Ermessendis, filie sue, racione criminis heretice pravitatis a predictis Arnaldo de Castrobono et Ermessenda, filia eius, quocumque modo commissi. Quam remissionem, donationem sive indulgentiam de predictis omnibus ex certa scientia vobis facimus integre, sine omni nostro nostrorumque retentu, ita etiam quod, si in posterum contingat predictos Arnaldum

de Castrobono et Ermessendam, filiam eius, licet deffunctos, per aliquem iudicem vel iudices ecclesiasticos, ordinarios vel delegatos aut subdelegatos, vel etiam alio quolibet modo, ratione criminis heresis sententialiter comdempnari per ea que iam inventa sunt vel probata, aut in futurum inveniri poterunt vel probari contra ipsos vel bona que fuerunt ipsorum, vos et vestri non possitis a nobis vel a nostris inquietari vel molestari vel aliquatenus conveniri in iudicio vel extra iudicium vel alio quovis modo, ratione predicti vicecomitatus et aliorum predictorum omnium bonorum que fuerunt Arnaldi de Castrobono et Ermessende, filie eius, predictorum. Que quidem bona et vicecomitatus predictus ad vos et antecessores vestros, post mortem ipsorum, pervenerunt; immo ipsa omnia bona cum toto vicecomitatu predicto habeatis vos et vestri, ad omnes vestras vestrorumque voluntates perpetuo faciendas, ex nostra speciali donacione, concessione ac remissione, quam vobis ex certa sciencia facimus, ut dictum est, de liberalitate nostra et gracia speciali, quantum ad ius quod, ratione dicti criminis heretice pravitatis, in ipsis habemus et habere debemus, dantes et cedentes vobis et vestris omnes acciones reales et personales, mixtas, utiles et directas, et iura omnia nobis in predictis bonis dictorum deffunctorum que ad vos, ut dictum est, pervenerunt, nobis nunc competencia vel in futurum aliquo modo competitura, ratione heretice pravitatis, ut superius continetur, constituentes etiam inde vos et vestros in rem vestram procuratores, et facientes vobis et vestris in presenti, ex causa transaccionis, finem perpetuum et pactum de nos petendo aliquid aliquo tempore in predictis, ratione criminis memorati, ut superius est expressum. Et pro predicta donacione, remissione, indulgencia ac concessione habuimus et accepimus a vobis ex causa transaccionis quadraginta quinque milia solidorum barchinonensium de terno, de quibus per pacatos nos tenemus, renunciantes excepcioni peccunie non numerate; et si predicta donacio, remissio ac indulgencia plus valet precio supradicto, vel in posterum valere apareret, illud gratis, consulte et ex certa sciencia, quicquid aut quantum sit vel fuerit, vobis et vestris damus, remittimus et perpetuo relaxamus, renunciantes scienter et consulte beneficio minoris precii et illi legi qua iuvantur qui ultra dimidiam sunt decepti, et etiam illi legi que dicit donacionem posse ex causa ingratitudinis revocari, et excepcioni doli et omni alii accioni et excepcioni cuiuslibet iuris, tam canonici quam civilis, per quod vel per que possemus nunc vel in posterum contra predicta venire. Propter hanc autem remissionem, diffinicionem et

absolucionem non intelligimus vobis diffinire potestatem quam in predictis habemus nec aliquod ius quod ibidem, aliis quibuslibet rationibus, habemus vel habere debemus, nisi tantum ius quod in ipsis habemus et habere debemus ratione criminis heretice pravitatis predictae. Et in signum perpetue firmitatis presentem cartam bulla nostra pendenti facimus roborari.

Datum Ilerde V idus may anno Domini M^oCC^oLX^o nono.

Signum (+) Iacobi, Dei gratia regis Aragonum, Maioricarum et Valencie, comitis Barchinone et Urgelli, domini Montispesulani.

Testes sunt [*1a columna*] Gulelmus de Angularia, [*2a columna*] Bernardus de Ang(u)laria, Peratonus de Vilamuro, [*3a columna*] Bernardus de Malleone, Peratonus de Cheralto.

Sg(+)num Bartholomei de Porta, qui mandato domini regis hec scribi fecit et clausit loco, die et anno prefixis.

241

[1269,] juliol, 31. Barcelona

El rei Jaume I restitueix a la bona fama i al ple ús dels seus drets Guilem i Bernat, fills de Bernat de Sautó, cavaller, condemnat per heretgia.

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 19, fol. 185v.

Intelligentes quod quando Bernardus de Salto, miles, fuit hereticus iudicatus, Guilelmus et Bernardus, filii eius, erant multum pueri, et quod in pena patris eorum ipsi puniti fuerunt multipliciter, licet ipsi sint et fuerint sine culpa, ipsos Guilelmum et Bernardum plenarie restituimus bone fame, ita videlicet ut possint libere succedere, testari et omnes actus legitimos exercere, non obstante crumine [*sic*] antedicto pro patre ipsorum comisso, ut superius continetur.

Data Barchinone pridie kalendas augusti anno ut supra [M^oCC^oLX^o nono].

1269, novembre, 2. Barcelona, convent de Santa Caterina

Els inquisidors Pere de Cadireta i Guillem de Calonge declaren heretge el vescomte Arnau de Castellbò i ordenen que els seus ossos siguin exhumats del cementiri.

[A] Original sense localitzar.

B Còpia del segle XIV, ACU, LDEU, II, fols. 72-73, doc. 69.

Ed. BARAUT 1990, vol. 2, pp. 296-297, doc. 122; BARAUT 1994-1995, pp. 521-522, doc. 16.

Carta sentencie Arnaldi, vicecomitis de Castelbo, [afegit per altra mà:] qua iudicatus fuit hereticus.

Cum in pluribus inquisitionum processibus, tam per ordinarios diversos quam etiam auctoritate Sedis Apostolice, factis in Cathalonia super crimine heretice pravitatis, reperiretur quod Arnaldus, quondam vicecomes Castriboni, fuit valde culpabilis in predicto crimine, et de hoc etiam validus clamor esset, nos frater Petrus de Caderita et frater Guilelmus de Colonico, inquisitores auctoritate Sedis predicte dati super prefato crimine, citavimus pluries nobilem virum Rogerium Bernardi, comitem Fuxensem, successorem predicti Arnaldi in vicecomitatu de Castrobono, eidem multos dies super hoc assignando ut deffenderet, si vellet et posset, predictum Arnaldum, condam deffunctum, de crimine supradicto. Qui quidem comes, licet multociens nunc per se nunc per diversos procuratores, propter hoc coram nobis comparuissent et petivisset translatum testium publicatorum, per quos predictus Arnaldus in dicto crimine culpabilis aparebat, numquam tamen contra ipsos testes, quorum copia fuit sibi facta, quos tamen ipse recipere noluit, vel contra dictos processus fuit ab ipso aliquid propositum vel obiectum, quamvis frequenter dilaciones et gratiam super differenda sententia, quam nos volebamus proferre, cum multa instancia postulasset, diebus tam peremptorio quam etiam de gratia post peremptorium sibi super hiis pluribus assignatis. Sane ipso in tali duricia seu negligentia persistente, ut nec sententiam audire nec aliquid rationabile curaret proponere, immo appellationem frivolum, cum iam sententia imineret ferenda, per suum procuratorem interposuit, quia non dabatur ei dilatio pro advocato, quamvis alie dilaciones pro advocato fuissent concesse, ut hec omnia plenius in actis patent, tandem adhuc ex habundanti et multa gratia fuit alia dilacio, sicut petebatur, sibi data, et dies apud Barchinonam assignata ad sententiam profferendam, in qua,

sicut nec in precedentibus, nec aliquid proponere, immo etiam nec per se nec per procuratorem comparere curavit, per duos vel tres dies continuos expectatus. Ideoque nos inquisitores predicti, examinatis diligenter predictis testibus et processibus, et habito consilio et deliberatione cum diversis sapientibus et religiosi(s) viris, requisito etiam consilio domini Aprilis, Dei gratia episcopi Urgellensis, quia constat nobis per multos testes predictum Arnaldum, quondam vicecomitem Castriboni, fautorem, deffensorem et receptatorem hereticorum fuisse, et quod pluries hereticos adoravit atque multos errores hereticos seminavit, multaue alia preter hec que ipsum valde hostendunt culpabilem circa crimen huiusmodi sunt inventa, et insuper quod in infirmitate qua decessit fuit per diversos hereticos visitatus ac demum apud Costoyam mortuus hereticus, ipsum Arnaldum, quondam vicecomitem Castriboni, auctoritate Sedis Apostolice qua fungimur in hac parte, hereticum fuisse et decessisse sententialiter iudicamus et sicut hereticum condemnamus, pronunciando insuper ut ossa ipsius, si discerni poterunt, exhumentur et procul de cimiterio fidelium eiciantur.

Lata est hec sententia per dictos inquisitores IIII nonas novembris, anno Domini M^oCC^oLX^o nono, in capitulo Fratrum Predicatorum Barchinone, presentibus priore Sancte Marie de Monteserrato, fratre Arnaldo Segarre, fratre Petro de Sancto Poncio, fratre Petro de Sancta Pace et pluribus aliis fratribus Predicatoribus et civibus Barchinone, videlicet Guilelmo de Monteiudayco et Bernardo Durfort, consulibus Barchinone, et Iacobo Grunni, Poncio de Alest et Berengario Burgeti, et multis aliis civibus civitatis Barchinone.

Ego frater Petrus de Caderita predictus subscribo. Ego frater Guilelmus de Colonico predictus + subscribo.

243

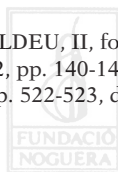
1269, novembre, 2. Barcelona, Convent de Santa Caterina

Els inquisidors Pere de Cadireta i Guillem de Calonge declaren heretge a Ermessenda, vescomtessa de Castellbò i comtessa de Foix, i que els seus ossos siguin exhumats.

[A] Original sense localitzar.

B Còpia del segle XIV, ACU, LDEU, II, fols. 73-74, doc 70.

Ed. BAUDON DE MONY 1896, vol. 2, pp. 140-141; BARAUT 1990, vol. 2, pp. 297-299, doc. 123; BARAUT 1994-1995, pp. 522-523, doc. 17.

*Carta sentencie Ermessendis de Castelbo [afegit per altra mà:]
qua iudicantur heretica.*

Cum im pluribus inquisitionum processibus, tam per ordinarios diversos quam etiam auctoritate Sedis Apostolice, factis in Cathalonia super crimine heretice pravitatis, reperiretur quod Ermessendis, filia quondam Arnaldi, vicecomitis Castriboni, comitissa Fuxensis, fuit valde culpabilis in predicto crimine et de hoc etiam validus clamor esset, nos frater Petrus de Caderita et frater Guilelmus de Colonico, inquisitores auctoritate Sedis predictae dati super preffato crimine, citavimus pluries nobilem virum Rogerium Bernardi, comitem Fuxensem, successorem predictae Ermessendis comitisse in vicecomitatu de Castrobono, eidem multos dies super hoc assignando ut deffenderet, si vellet et posset, predictam Ermessendem comitissam de crimine supradicto. Qui quidem comes, licet multociens, nunc per se nunc per diversos procuratores, propter hoc coram nobis comparuisset et petivissit translatum testium publicatorum, per quos predicta Ermessendis comitissa in dicto crimine culpabilis aparebat, numquam tamen contra ipsos testes, quorum copia fuit sibi facta, quos tamen ipse recipere noluit, vel contra dictos processus fuit ab ipso aliquid propositum vel obiectum, quamvis frequenter dilationes et gratiam super differenda sententia quam nos volebamus profferre, cum multa instantia postulasset, diebus tam peremptorio quam etiam de gratia post peremptorium sibi super hiis pluribus assignatis. Sane ipso in tali duricia seu necligentia persistente, ut nec sententiam audire nec aliquid rationabile curaret proponere, immo appellacionem frivolum, cum iam sententia imineret ferenda, per suum procuratorem interposuit, quia non dabatur ei dilatio pro avvocato, quamvis alie dilationes pro avvocato fuissent concesse, ut hec omnia plenius in actis patent, tandem adhuc ex habundanti et multa gratia fuit alia dilatio, sicut petebatur, sibi data, et dies apud Barchino(n)am assignata ad sententiam profferendam, in qua, sicut nec in precedentibus nec aliquid proponere, immo etiam nec per se nec per procuratorem comparere curavit, per duos vel tres dies continuos expectatus. Ideoque nos inquisitores predicti, examinatis diligenter predictis testibus et processibus, et habito consilio et deliberatione cum diversis sapientibus et religiosis viris, requisito etiam consilio domini Aprilis, Dei gratia episcopi Urgellensis, quia constat nobis per multos testes predictam Ermessendem comitissam fautricem, defensatricem ac receptatricem hereticorum fuisse, et etiam pluries hereticos adorasse et diversa beneficia eis fecisse, ac multos

errores hereticos seminasse, et insuper in infirmitate qua decessit per diversos hereticos visitatam fuisse; probatur etiam per plures testes quod plures perfecti heretici suis credentibus retulerunt quod eadem comitissa in manibus perfectorum hereticorum decessit, quod etiam per famam publicam et argumenta vehemencia confirmatur, predictam Ermessendem comitissam, auctoritate Sedis Apostolice qua fungimur in hac parte, hereticam fuisse et decessisse sententialiter iudicamus, et sicut hereticam condempnamus, pronunciando insuper ut ossa ipsius, si discerni poterunt, exhumantur et procul de cimiterio fidelium eiciantur.

Lata est hec sententia III° nonas novembris, anno Domini M^oCC^oLX^o nono, in capitulo Fratrum Predicatorum Barchinone, presentibus priore Sancte Marie de Montsesserrato, fratre Arnaldo Segarre, fratre Petro de Sancto Poncio, fratre Petro de Sancta Pace, et pluribus aliis fratribus Predicatoribus et civibus Barchinone, videlicet Guilelmo de Monteuidaico et Bernardo Durfort, consulis Barchinone, et Iacobo Grunni, Poncio de Alest et Berengario Burgeti, et multis aliis civibus civitatis Barchinone.

Ego frater Petrus de Caderita predicto subscribo. Ego frater Guillelmus de Colonico predictus subscribo +.

244

1271, maig, 26. [Barcelona]

Els inquisidors fra Pere de Cadireta i fra Ramon de Lleida reconeixen a Guillem de Montgrí, sagristà de Girona, que han rebut d'ell seixanta lliures de Melguell que els devia Roger Bernat III, comte de Foix, en concepte de despeses de la inquisició.

[A] Original no localitzat.

B ACA, ORM, Monestirs Benedectins, carpeta 61, perg. 1508, trasllat del 19 agost 1281.¹

Pat[eat cunct]is quod nos frater P[e]trus [de Cadireta et fra]-
ter Raimundus de Ylerda, de ordine Fratrum Predicatorum, in-
quisitores heretice pravitatis auctoritate Sedis Appostolice constituti,
recognoscimus vobis domino Guilelmo de Montegrino, Gerundesi
sacriste, quod vos solvistis nobis pro domino Rotgerio Bernardi,
comite Fuxensi, sexaginta libras malgurienses quas idem comes pro
quibusdam expensis inquisitionis solvere tenebatur, pro quibus LX
libris vos obligastis inquisitoribus, videlicet michi predicto fratri

Petro et fratri Guilelmo de Colonica, tunc officium inquisitionis tenenti, unam Bibliam vestram et librum Sentenciarum, ad preces predicti comitis ac ipso presente; ac ideo anteolucionem nobis de dictis LX libris factam, cedimus vobis acciones nostras et totum ius quod habemus contra comitem predictum et bona sua super quantitate peccunie predicta. Promitentes nichilominus vobis quod, cum idem comes sit excommunicatus, pro eo quod predictas expensas solvere contempnebat et ex quibusdam etiam aliis causis, non absolvemus eum de predictae excommunicationis sententia quousque nobis liquide constet quod vobis de predictis LX libris malguriensibus sit plenarie satisfactum, et quod ipsum faciemus excommunicatum publice denunciari usque ad debitam satisfaccionem per totam terram suam et per loca sibi vicina, cum a vobis fuerimus requisiti. Et ut huic scripture fides plenior valeat adhiberi, ipsam nostris sigillis pendentibus ac subscripcionibus propriis duximus roborandam.

Actum est hoc VII° kalendas iunii, anno Domini millesimo CC^o septuagesimo secundo.

Ego predictus frater Petrus de Cadireta subscribo. Ego frater Raimundus de Ilerda subscribo.

Sig(+)num Petri de Termino, notarii publici Barchinone, qui hic pro teste subscribo. Sig(+)num Petri Sugnealis, notarii publici Barchinone, qui hic pro teste subscribo.

Sig(+)num Bernardi de Caderita, notarii publici Barchinone, qui hoc scribi fecit et clausit die et anno prefixis.

1. H[oc est translatum fideliter sumptum a quodam [...]] sigillis pendentibus [...]] [cuius] tenor talis est: [...] Sig(+)num Petri Burgesii, qui XIII kalendas septembris, anno Domini MCCLXXX primo, hoc translatum fideliter translavit mandato Raimundi de Toyano, publici Gerundensi notarii. Eg(+)o Bisullunus Burgesii, tenens locum Raimundi de Toyano, publici Gerundensi notarii, qui hoc translatum cum autentico fideliter comprobavi, subscribo.

245

1271, maig, 30. Xàtiva

El rei Jaume I concedeix a Pascasi, adobador seu, els béns de Pere Mallol que li han estat expropiats per la seva condemna pel crim de traïció contra Guillem de Sant Meliό.

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 16, fols. 266v-267r.

Ed. BURNS 1985-2007, vol. 4, pp. 224-226, doc. 1184.

Reg. MARTÍNEZ 1934, pp. 248-249, n. 1128.

Noverint universi quod, cum bona omnia Petri Malol, quondam, qui, cum Guilelmo de Sancto Melione, cive Valencie, manebat nobis Iacobo, Dei gracia et cetera, [inimicus]¹ racione crim[inis] proditionis quod contra dictum Guilelmum de Sancto Melione comisit, fuerint confiscata, idcirco nos Iacobus, Dei gracia rex predictus, per nos et nostros, damus et concedimus tibi Paschasio, adobadorio nostro, et tuis im perpetuum per hereditatem propriam, francham et liberam, totam hereditatem quam dictus Petrus Malol habebat et habere debebat in Albalato, alqueria Algezire que est Berengarii de Tornamira, et in terminis ac tenencia eiusdem alquerie, domos scilicet, vineas et alias hereditates et possessiones. De predicta autem hereditate sunt in uno loco et continetur ad invicem quatuor iovate que affrontant in camino quod² itur de Cuyllera apud amargiallum, et in camino de la Dulla, per quod itur de alqueria veteri apud amargiallum, et in hereditate Berengarii de Solerio. Et sunt eciam de dicta hereditate viginti et duo (fanecate)³ et media que affrontant in camino publico de Cuyllera, et in terra de na Rubiola, et in terra d'en Collet; item, viginti et duo fanecate et media que affrontant in camino de Cuyllera, et in terra Berengarii de Solerio, et de duabus partibus in terra de na Rubiola; item, undecim fanecate que affrontant in terra nostra, et in terra Gizberti, et in camino publico de Cuyllera, et in algoleya nostra; item, quattuor fanecate et media qua affrontant de duabus partibus in terra nostra, et ex alia in terra Petri Collet; item, una iovata et decem et novem fanecate et media que affrontant in camino publico, et in tedda de na Martorella, et in terra de na Torrent(a), et in amargallo; item, tres fanecate que affrontant in camino publico, et in terra de na Martorella, et in terra d'en Rovescay, et in terra d'en Solanes; item, media iovata vinearum que affrontant [sic] in camino publico, et in terra Raymundi Paschalis, et in rivo Xucari; item, viginti fanecate terre que affrontant in camino publico, et in terra Petri Collet, et in terra Guilelmi Raimundi, et in rivo Xucari predicto. Et est etiam de dicta hereditate unum patuum, quod dictus Petrus Mayol habet ibi ad opus domorum. Nichilominus etiam damus tibi et tuis siquid⁴ plus ultra predicta dictus Petrus Malol habebat et habere debebat qualibet racione in dicta alcheria Albalati, et terminins seu tenencia eiusdem, excepta una iovata quam damus Geralde, amasie sue, ut in car[t]a nostra continetur. Damus etiam tibi et tuis illas tres iovatas terre quas

dictus Petrus Malol habebat in termino amarg[ialli]. Et sic volumus et concedimus tibi <quod> dictam /hereditatem et\ patuum dictarum domorum ab integro et sine diminucione, et siquid plus habet vel habere debebat in termino alquerie Albalati, ut dictum est, cum introitibus et scilicet exitibus et cetera, ad dandum, vendendum et cetera, exceptis militibus et cetera, tali tamen pacto quod hinc ad viginti annos non possis vendere predicta, et quod im Alg[ezira] [te]n[eas?] domum (?)⁵ tuam maiorem, et quod facias vicinitatem pro predictis cum hominibus Algezire. Veruntamen si infra [viginti annos volueris v]endere⁶ in Algezira quod possis predicta omnia (?) [...] ⁷ quoscienscumque ea, ut dictum est, recognoscere volueritis et videre. Et nullum vobis impedimentum faciat in predictis.

Datum Xative III° kalendas iunii anno quo supra [M^oCC^oLXX^o primo].

1. Integració Burns. 2. Burns afegeix de manera no necessària [per] quod. 3. Burns afegeix fanecate després de media. 4. Burns proposa llegir i corregir, al nostre entendre equivocadament; et tuis: [alia] si quid. 5. Burns proposa: teneas residenciam, però ens sembla poder llegir domum. 6. Proposta de lectura de Burns; la tinta està molt esvaïda, però les poques lletres que es veuen la fan creïble. 7 La resta de la línia és il·legible.

246

1271, juny, 1. València

El rei Jaume I renuncia a moure qualsevol causa contra Guillem de Sant Meliò per raó de la seva dona Berenguera, o per raó de les queixes del pare d'ella, Berenguer Dalmau, o de la seva família.

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 14, fol. 119r.

Ed. BURNS 1985-2007, vol. 4, pp. 229-230, doc. 1189.

Reg. MARTÍNEZ 1934, p. 250, n. 1135.

Per nos et nostros absolvimus et diffinimus ac remitimus vobis Guillelmo de Sancto Melione et vestris im perpetuum omnem petitionem et demandam ac penam civilem et criminalem quas vobis facere vel movere et imponere seu infligere possemus ratione Berengarie, filie Berengarii Dalmacii, uxoris vestre, seu ratione alic(ui)us querimonie quam dictu Berengarius Dalmacii vel alii parentes et amici ipsius Berengarie de vobis, ratione ipsius Berengarie, habeant vel proponant, facientes inde vobis et vestris semper bonum finem et firmum, et pactum de non petendo, ita scilicet quod, ratione predicta, non possimus vobis vel vestris fa-

cere vel movere petitionem aliquam vel demandam, nec ea ratione in personam vel res vestras inponere aliquam penam civilem vel criminalem; set sitis inde vos et vestri, cum omnibus bonis vestris habitis et habendis, liberi et immunes ac penitus perpetuo absoluti, sicut melius et cetera.

Datum Valencie kalendas iunii anno Domini M^oCCLXX^o primo.

247

[1274], maig, 24. Tolosa de Llenguadoc

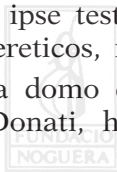
Un testimoni de Raimon Baussà relata com, deu anys abans del seu retorn de la Llombardia, es va trobar a Piacenza amb Pere Peitavi de Tolosa, forner català. Uns anys més tard, a la Pulla, es va trobar amb Ramon d'Andorra, heretge, quan van arribar uns ambaixadors del rei Jaume, amb cartes dels inquisidors, per capturar heretges.

[A] Original sense localitzar.

B Còpia del segle XVII, BNF, Fons Doat, vol. 25, fols. 140v-147r.

Anno quo supra nono kalendas iunii. Raymundus Baussani de Garda Lauriacensi, diocesi Tholosanensis, sponte reversus de Lombardia et se inquisitoribus representans testis, iuratus et requisitus ut supra, dixit quod olim ipse testis recessit de Garda, diocesis supradictae, et ivit in Lombardiam sequens Petrum Iohanni de Garda, postea defunctum, cui ipse testis comendaverat viginti libras turonenses, et fugerat idem Petrus Iohannis in Lombardiam propter haeresim tempore quo haeretici fuerunt capti apud Gardam. Et invenint ipse testis apud Placentiam, civitate Lombardie, Guillelmum Iohannis, qui fuit de Garda, Raymundum Boneti, qui fuit de Podio Buscano, et Raymundum Iohannis de Sancto Martino de Landa, haeticos, in quadam domo quam tenebant conductam in dicta civitate, in quadam carreria quae vocatur Strata Leucata, et invenit ibi cum dictis haeticis praedictum Petrum Iohannis, filium dicti Guillemi Iohanni, haeretici, et ibi ipse testis repetiit dictam peccuniam a dicto Petro Iohannis, cuius pater, hareticus praedictus, respondit ipsi testi quod non concedebat, sed solveret quando posset. Interrogatus ipse testis, dixit quod ipse non adoravit ibi tunc praedictos haeticos, nec aliud fecit ibi cum eis.

Item, dixit quod in alia domo quam tenebat conductam in eadem civitate Stephanus Donati, hareticus qui fuit de Monte-

galhardo, vidit ipsum Stephanum Donati et Iohannes de Azeraul de Monteesquivo, socium eius similiter hareticum, et vidit ibi cum eis Petrum de Bouvilla et Guillelmam, uxorem eius, qui fuerunt de Avinione, diocesis Tholosanensis, cum quibus ipse testis semel comedit invitatus a dicto Stephano Donati, haeretico. Dixit tamen interrogatus, quod ipse testis non adoravit ibi dictos haereticos, quod recolat, nec alii ipos teste vidente. Comederunt tamen ad eandem mensam cum dictis haereticis ipse testis et dicti Petrus de Bouvilla et Guillelma, uxor eius. Et fuit ipse testis in dicta civitate per octo dies vel circa in domo Petri Pictavini, qui fuit de Tholosa. Interrogatus utrum in ipsa domo vidit aliquos haereticos, dixit quod non. Requisitus de tempore, dixit quod sunt decem anni vel circa.

Item, dixit quod de Placencia recedens, ivit in Apuliam cum Raymondo Iohannis et Petro Iohannis, supradictis, et Guillelmo Terreni, qui fuit de Rocavidal, diocesis Tholosanensis. Et fuit ibi ipse testis in quadam bastida, quae vocabatur la Garda Lombart, de Carniprivo usque ad sequentem mensem augusti. Et ibi stetit ipse testis per octo dies in domo Pontii Boerii, qui fuit de sancto Romano, diocesis Tholosanensis, et Raymundi de Andorra, haereticorum. Et ibi multotiens ipse testis, inductus et instructus a dicto Pontio Boerii, haeretico, adoravit ipsos haereticos ter flexis genibus, dicendo 'Benedicite' et caetera; et multotiens audivit ibi verba et monitiones eorum, et multotiens comedit ibi cum eis, et de pane benedicto ab eis dicendo 'Benedicite' in quolibet genere cibi et potus noviter sumpto.

Item, dixit quod vidit in dicta bastida Viventem, haereticorum episcopum Tholosae, qui invitavit ibi ipsum testem, et praedictos Guillelmum Terreni, et Raymundum Iohannis et Petrum Iohannis, et alios quamplures, videlicet Guiraldum Unaudi, militem, et Matheum de Cerveria, militem, et alios de quibus non recolit et quos non novit. Qui omnes et ipse testis comederunt ibi cum dicto episcopo haereticorum. Et post comestionem audierunt praedicationem ipsius. De tempore, ut supra. Post haec vero emanavit mandatum a Matfredo, tunc principe Apuliae, quod omnes haeretici recederent de dicta bastida. Venerant enim tunc ad dictum Matfredum Sicardus Lunelli, Pesthlacus et Petrus Bertrandi cum litteris inquisitoris et regis Aragonum ad capiendos haereticos. Et propter hoc omnes, tam haeretici quam eorum credentes qui erant ibi, recesserunt de dicta bastida. Et tunc ipse testis, et cum eo Stephanus Novelli [et Bernardus, nepos eius] de Sancto Paulo de Corpore Sancto,

qui similiter venerant ad dictam bastidam, redierunt in Lombardiam. Et ipsis Stephano et Bernardo remanserunt apud Montem Cogosso, ipse testis venit in Alexandriam. Et stetit ibi ipse testis septem annis vel circa, non in certis ospitiis, sed per tabernas et ubi melius inveniebat. Et ibi non vidit aliquem haereticum vestitum, sed audivit dici quod erant ibi aliqui, et specialiter audivit hoc dici de Petro Gasc de Savarteso et Raumundo de Aspa de Vauro, sed vidit ibi morantes multos credentes haereticorum, videlicet Aymericum Sirverit et Petronam, uxorem eius, qui fuerunt de Fanoiovis, Guillemum Sedacerii, et Guiraldum, et Iohannem de n'Arnauda in ponerium, et Thomasiam, uxorem eius, de Lauraco, Petrum Massa de Montaurioli, textorem, Bernardum Prim de Casali de Podio, prope Gardam, textorem, Arnaldum Lombardi, fenecatorem, et Sebiliam, uxorem eius, et Gualhardam, sororem dictae Sebiliae, textricem, de Savarteso, Guillemum de Parelha, fossorem, Ermengardam, uxorem eius, textricem, de Ravato, Guillemum Corona et Petrum, filius eius, Guillemam, uxorem dicti Guillemi Corona, de Ravato, Iohannem Guarrigua, Rodesio, Bernardum Monerii, fratrem Petri de Lassus, quondam, haeretici postea conversi, Raymundum Isarni de Sancto Martino de Landa, fossorem, Guillemum Ferrandi de Lauraguesio, fenecatorem, omnes istos de partibus Tholosanis fugitivos propter haeresim, sicut ipse testis credit.

Item, dixit quod fuit ipse testis in civitate Papiensis per tres menses, et stetit in hospitio Petri de Bouvilla, supradicti. Et ibi ad instantiam Pontii Boerii, haeretici, fecit ipse testis abstinentiam quam haeretici faciunt ieunando et abstinendo ab esu carnum, et ovorum, et caseorum. Et associavit dictum haereticum commorando cum eo, et multotiens adoravit eum, multotiens audivit verba et monitiones ipsius, et multotiens comedit cum eo ad eandem mensam, et de pane benedicto ab eo, sed nunquam ipse testis habuit manuum impositionem nec fuit haereticus vestitus. Dixit etiam ipse testis quod vidit commorantes in civitate Papiensis dictum Petrum de Boeuila, et cum eo Raymundum Paperii.

Item, vidit morantes in ipsa civitate Petrum Oliba et Bertrandum Oliba, fratres supradicti Bernardi Oliba, haeretici, et Raymundam, uxorem dicti Petri Oliba, quae fuit de Fanoiovis, Guillemum Belisseri, Raymundum, filium eius, de Fanoiovis, Petrum Escola, Bernardum filium eius, de Sancto Paulo de Cadaiovis, Petrum de Paholhaco, militem, scriptorem, fenecatorem et factorem archarum, qui pro parte dicitur fuisse dominus de Paholhaco,

diocesis Tholosanensis, Arnaldum Monerii, fratrem dicti Petri de Lassus, quondam haeretici postea conversi. Sed nullum istorum omnium vidit ipse testis cum haeticis praeter praedictos Petrum de Bouvilla et Raymundum Pauperii, in quorum hospitio vidit praedictum Pontium Boerii, haeticum, quod ipsi duo et ipse testis multotiens adoravit, et multotiens audivit verba et monitiones ipsius. Et decessit idem haeticus in ipsa domo, quem ipse testis et dictus Raymundus Paperii sepelierunt in eadem domo. Et postea, quaesitus ibi de mandato inquisitoris non fuit reportus. Post decessum vero ipsius haeretici, ipse testis ivit versus castrum Sermionis, prope Veronam, ubi fuit per unum mensem cum Bertrando Oliba, praedicto episcopo haeticorum Tholosae, ac in expensis tamen propriis ipsius testi, et vidit ipsum episcopum, et cum eo Guiraldum Unaudi, Bernardum Ciron de Rochavidal, Bernardum de Scampont, Guilelmum de Savartasio, Vitalem, nepotem eius, Guilelmum Ricardi de Avinione, et Guilelmum Columbi et Arnaldum de Fovisario, omnes haeticos, et Andricum de Rues, episcopum haeticorum Lombardie, quibus omnibus et ipso teste prasentibus et videntibus, fuerunt ibi recepti in sectam haeticorum per dictum Bernardum Oliba, episcopum haeticorum Tholosae, Bernardus de Podio, Raymundus de Podio et Guillelmus de Podio, fratres, de Sancto Martino de Landa. Dixit autem quod vidit ibi ipse testis fratrem Bernardum, ordinis Sanctae Crucis, qui similiter fuit praedictae haeticationi. Et ibi ipse testis et omnes alii, tam haetici simplices quam eorum credentes, adoravit praedictos episcopos haeticorum.

Item, dixit quod vidit apud Sermionem duas mulieres vestitas supertunicalibus rotundis, quas frater Bernardus adduxerat ibi de partibus Tholosanis, et vidit eas ibi cum multis haeticabus. Audivit etiam ibi dicentem praedictum fratrem Bernardum quod erat venturus ibi ad haeticos quidam capellanus bene litteratus et bonus scriptor de partibus Tholosae. De tempore dixit quod est annus vel circa. Post haec, ipse testis exivit castrum Sunonis [*sic*] et redit Papiam, ubi fuit per quinque septimanas vel circa. Et ibi ipse testis venit ad fratrem Guilelmum de Berga, inquisitorem haeresis, qui recepit confessionem ipsius testis, et reconciliavit eum et absoluit, et sibi poenitentiam iniunxit. Et ipso teste procurante, idem inquisitor cepit ibi Raymundum Paperii et Petrum de Bouvilla, praedictos. Cum litteris et licentia dicti inquisitoris ipse rediit ad partes Tholosae, et in veniendo vidit ipse testis apud Cuneum Iohannem Radulphi, campsorem, Arnaldum Carpentarium,

Raymundum Audron de Mascartuillo, Stephanum Gros de terra Sancti Foelicis, Guillelmum de Sancto Laurentio, de terra Vauri. Audivit insuper dici quod erant ibi plures alii de partibus Tholosae.

Item, dixit quod vidit apud Ianuam Arnaldum Copa, fabrum de Tholosa, qui fecerat se de humiliatis.

Item, dixit quod vidit apud Papiam supradictum fratrem Bernardum cum praedictis duabus mulieribus, quae dicebant se esse de ordine dicti fratris.

Item, dixit quod vidit apud Veronam Bartholomaeum Fogacerii et Pontium Fogacerii, de Tholosa, fugitivos propter haresim.

Item, dixit quod vidit ipse testis apud Cuneum quendam fratrem *dels Fogacers*.

Item, vidit apud Papiam Iohannem, filium Guillelmi Astre, de Fanoiovis, qui duxerat ibi uxorem.

Haec deposuit Tholosae in domo fratrum Praedicatorum, coram fratre Pontio de Parnacho, inquisitore.

Testes fratres Bernardus de Trillia, lector, et frater Guillelmus de Sancto Genesio, eiusdem ordinis, Guillelmus de Concoutz, Bernardus Boneti, et ego Atho de Sancto Victore, publicus notarius, qui haec scripsi.

248

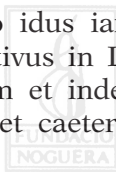
[1278] gener, 10/13. Tolosa de Llenguadoc

Testimoni de Pèire de Beuvila d'Avinyó, que comença amb fets anteriors de quaranta anys; relata com a Cremona, aproximadament vint anys abans, es trobà amb Ramon Boer, d'Andorra; més tard, setze anys abans, a Piacenza es trobà amb Pere Peitaví, de Tolosa, forner català, i a Pavia, dos anys més tard es trobà amb Felip Català, diaca dels heretges de Catalunya, el germà del qual vivia a Piacenza amb Pere Peitaví com a servent i es deia Ferrer (primera part del testimoni).

[A] Original sense localitzar.

B Còpia del segle XVII, BNF, Fons Doat, vol. 25, fols. 297r-303v.

Anno quo supra quarto idus ianuarii, Petrus de Beuvila de Avinione, qui stetit diu fugitivus in Lombardia et modo reversus, inventus est apud Avinionem et inde captus, adductus Tholosae, testis, iuratus et requisitus et caetera, dixit quod ipse testis fuit

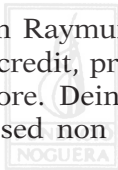

primo confessus de facto haeresi a fratri Guillelmo Arnaldi, quondam inquisitori apud Avinionem, et tunc iuratus, confessus fuit omnia quae sciebat de facto haeresi, videlicet quod apud Montemgalhardum, in cabana Stephani et Guillelmi Donati, fratrum de Montegalhardo, vidit Bernardum Bonafos et quemdam socium eius, haereticos, et vidit ibi cum eis praedictos Stephanum et Guillelmum, qui adduxerunt ibi ipsum testem, et adoravit ibi dictos haereticos; se ipse testis non adoravit eos tunc, nec audivit predicationem eorum. Et sunt quadraginta anni vel circa.

Item, dixit quod ipse testis tunc iuravit mandatis Ecclesiae et fuit reconciliatus a dictis fratribus et abiuravit haeresim, sed non habuit poenitentiam. Postea vero, fratres inquisitores interfecti apud Avinionem, propter quorum interfectionem fuerunt multi capti de Avinione, et tunc ipse testis latitavit de mandato Guillelmi Hugonis, tunc baiuli Avinionis. Dixit etiam quod tunc temporis Raymundus de Alfaro, iure domini comitis Tholosani, praecepit ipsi testi, tunc degenti apud Clarummontem supra Tholosam, quod non remaneret ibi, sed recederet inde, et tunc ipse testis recessit de partibus Tholosanis et ivit in Franciam, ad nundinas de Linhico, et deinde cum mercibus versus Ianuam. Deinde ivit in Lombardiam, primo ad Cuneum, ubi moratus fuit per septem annos vel amplius. Et tunc temporis vidit ibi publice morantes, et operantes de corrigiis in operario conducto ab Arnaldo Guillelmi Porrerio, qui fuit de Tholosa, de Burgueto novo, et Beatrice de Montetotino, uxore eius, credentibus haereticorum, Raymundum de Baucio, qui fuit de Tholosa, et Raymundum Imberti, qui fuit de Moissiac, haereticos, quos ipse testis multotiens vidit et multotiens adoravit, et multotiens comedit cum eis, et de pane benedicto ab eis, et multotiens audivit verba et monitiones eorum. Dixit etiam quod vidit multotiens cum dictis haereticis supradictum Arnaldum Guillelmi Porrerio et Beatricem, uxorem eius, adorantes praedictos haereticos, et audientes praedicationem eorum, et comedentes cum eis et de pane benedicto ab eis. Et sunt triginta octo anni vel circa.

Item, dixit quod vidit tunc temporis apud Cuneum Arnaldum de Fuzonis de Tholosa, draperium, et Bartholomaeum Boerii, de carreria Affocinatorum Tholosae, figitivos, sicut credit, propter haeresim, sed non credit eos cum haereticis.

Item, vidit ibi morantem Raymundum Barca de Lauraquesio, generosum, fugitivum, sicut credit, propter haeresim, sed non vidit cum haereticis eodem tempore. Deinde venit Placentiam, ubi degit quinque annis vel circa, sed non vidit haereticos, sed vidit ibi

morantes Petrum Scolani, qui fuit de Sancto Paulo de Cadaiovis, et Guillelmum de Prioissa, qui fuit de Sancto Paulo de Cadaiovis, figitivos propter haeresim, sed non vidit eos cum haereticis. Deinde venit Cremonam, ubi fuit moratum duobus annis, et vidit ibi morantes publice Petrum de Sauzeto, de Lantare, Pontium Bresoit dels Caifers, Bernardum Columbi de Godervilla, Bernardum Rotberti de Santaresio, Raymundum de Bautio, Raymundum Petri de Drulia et multos alios, omnes haereticos vestitos. Et ipse testis multotiens loquutus fuit cum eis, et adoravit Raymundum de Bautio et Raymundum de Sauzeto. Et sunt viginti anni vel circa.

Item, vidit ibi credentes et amicos haereticorum Guillelmum Mercaderii, filium Petri Arnaldi Mercaderii de Banquetis, Tholosae, et Michaellem, nepotem eius, qui modo moratur Verone, sed non vidit eos cum haereticis.

Item, vidit ibi Paulinum de Exilio, sed non cum haereticis.

Item, interrogatus dixit quod fuit septem annis vel circa credens haereticorum.

Haec deposuit Tholosae coram fratre Petro Arsivi inquisitore, in praesentia et testimonio fratris Pontii de Parnaco, fratris Hugonis Amelii, prioris fratrum Praedicatorum, fratris Bernardi de Insula, et mei Athonis de Sancto Victore, publici notarii, qui haec scripsi.

Anno quo supra idus ianuarii, praedictus testis addidit confessioni suae dicens quod vidit apud Cremonam Viventem, episcopum quondam haereticorum Tholosae, et multos socios eius haereticos ibi publice morantes, et vidit cum eis Isarnum de Rezis, et Guillelms de Cordoa, et Bernardum textorem, Pontium Durandi de Calhavello et Bernardum, nepotem eius, Petrum Grivi, omnes de Fanoiovis, non simul sed divisim, adorantes praedictos haereticos, et comedentes et alias participantes frequenter cum eis. Et sunt viginti anni vel circa.

Item, dixit quod vidit ibi multotiens Stephanum Donati et Raymundum de Rocavilla, et Bernardum de Rocavilla de Cassis, haereticos morantes ibidem, eodem tempore.

Item, vidit apud Cremonam Petrum Galhard et Petrum, filius eius, de Sancto Martino de Landa, adorantes praedictum Viventem, haereticorum episcopum, et socios eius, et comedentes cum eis et dantes haereticis ad comendum, et fuit eodem tempore.

Item, vidit ibi cum haereticis Stephanum Novelli et Bernardum Novelli, nepotem eius, de Sancto Paulo de Corpore Sancto, adorantes et comedentes cum eis. Et fuit eodem tempore.

Item, vidit apud Cremonam Guillelmum Baussani de Garda, adorantem Petrum de Prato, Bernardum Roberti et Petrum de Sauzeto, haereticos, et audivit dici quod obiit et fuit hereticatus in morte.

Item, dixit quod in supradictis quinque annis quibus fuit moratus in Placentia vidit ibi morantem publice Viventem, praedictum episcopum haereticorum Tholosae, et Guillelmum de Podio, filium maiorem Athonem [*sic*] Arnaldi de Castroverduno, Raymundo Boneti de Lauraquesio, omnes haereticos, quos ipse testis adoravit. Erat etiam cum eis Raymundum Petri de Drulia, similiter haereticus.

Item, dixit quod, quando recessit de Cremona, rediit iterum causa morandi ad Placentiam, ubi fuit duobus annis vel circa, in hospitio conducto per Stephanum Donati, consanguineum ipsius testis, Iohannem de Azeraul de Sancto Romano, omnes haereticos, et ipse testis morabatur cum eis. Sed ipse testis comedebat seorsum cum Guillelma, uxore sua, quae et ipse testis multotiens adoraverunt ipsos haereticos et audierunt verba et monitiones eorum, et multotiens comederunt cum eis et de pane benedicto ab eis. Erat etiam ibi cum dictis haereticis Raymundus Boerii, haereticus qui fuit de Andorra, et fuit moratus cum Bernardo Furnerii et Arnaldo, fratribus de Berrele, diocesis Tholosanensis.

Item, dixit quod tunc temporis stetit cum ipso teste Arnaldus de Malhorgas, filius ipsius testis, per annum vel circa. Qui multotiens vidit ibi dictos haereticos, et inductus ab ipso teste (et) a praedicta Guillelma, matre sua, uxore ipsius testis, multotiens comedit cum dictis haereticis ad eandem mensam, et multotiens servivit eis, et recepit de pane benedicto ab eis, sed non comedit, nec adoravit eos unquam, quod ipse testis sciebat, licet et ipse testis libenter, si posset, induxisset eum quod adoraret eos et comederet de pane benedicto eorum. Et sunt sexdecim anni vel circa.

Item, quod ipse testis recepit a Stephano Donati, haeretico, consanguineo suo praedicto, centum libras imperiales ad negotiandum, et tenuit eas aliquamdiu, reddendo sibi medietatem lucri, tandem ipse testis commisit Arnaldo, filio praedicto, pecuniam supradictam et aliam, videlicet centum quinquaginta libra in universo, quas omnes praedictus Arnaldus asportavit et vastavit.

Item, dixit quod vidit ibi visitantes supradictos haereticos Guiraldum Unaldi, de Lantario, Guillelmum de Gomervilla de Montegalhardo, Raymundum Baussani de Lagarda, Raymundum Paperii de Avinione et Pontium, fratrem eius, Raymundum Bertrandi

et Guillelmum Bertrandi de castris Albigesii, Petrum Pictavini de Tholosa, furnerium cathalanum, qui omnes, non simul sed divisim, ipso teste vidente, adoraverunt dictos haereticos et audiverunt verba et monitiones eorum. Et sunt sexdecim anni vel circa. Deinde ipse testis venit Papiam, ubi fuit moratus quatuordecim annis vel circa, et vidit ibi morantes Bernardum Oliba et Petrum Bonum, haereticos, in domo quam tenebat conductam Petrus Oliba, frater eius. Erat etiam cum eis Uc Bosquera, haereticus de Sancto Paulo de Cadaiovis. Et vidit ibi cum dictis haereticis ipsum Petrum Olibam et Raymundam, uxorem eius, quae fuit de Fanoiovis. Et ipse testis adoravit Bernardus [*sic, scil. ibidem?*] dictos haereticos, sed non vidit tunc alios adorare. Et sunt quatuordecim anni vel circa.

Item, dixit quod vidit eosdem haereticos apud Papiam, in domo quam tenebat conductam Petrus de Monteacuto, qui facit se vocari Berengerium, et cum eis Raymundum de Baucio, et Bernardum Barba, de Fanoiovis, haereticum, et Philippum Cathalanum, diaconum haereticorum Cataloniae, cuius frater moratur Placentiae cum Petro Pictavini, pro serviente et vocatur Ferrarius. Et vidit ibi cum dictis haereticis dictum Petrum Olibam, Petrum Escolani de Sancto Paulo de Cadaiovis, Guillelmum de Fanoiovis, qui omnes et ipse testis, non simul sed divisim, adoraverunt ibi dictos haereticos. Et fuit eosdem tempore.

249

1278, gener, 13. Calataiud

*El rei Pere II cedeix a Eudòxia Lascaris, esposa de Guglielmo Pietro I, comte de Ventimiglia, l'alqueria que el difunt Guillem de Sant Meliό tenia a Russafa, a prop de València, que li havia estat confiscada per haver estat condemnat per heretgia.*¹

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 40, fol. 58r.

Noverint universi quod nos Petrus, Dei gracia rex Aragonum, attendentes dileccionis affectum quem gerimus erga vos illustrem et karissimam consanguineam nostram infantissam dompnam Alascharam, filiam quondam imperatoris Alaschari, et uxorem /nobilis\ comitis Vigintimille, per nos et nostros damus et concedimus vobis dicte infantisse Alaschare et vestris perpetuo per hereditatem propriam, francham et liberam alcheriam quam

Guillemus de Sancto Melione, quondam, habebat tempori mortis sue circa civitate Valencie, cum omnibus terminis, pertinenciis et iuribus suis universis, prout de iure adquisivimus, ac nobis confiscata est sumul cum aliis bonis dicti Guilelmi, ratione criminis heresis de quo dictus Guilelmus fuit sententialiter condemnatus; domos eciam quas dictus Guilelmus habebat in civitate Valencie, de quibus adhuc est questio inter nos et detentorem earum, cum eas adquisiveramus, dabimus vobis ipsas sicut predictam alcheriam. Hanc autem donacionem et concessionem facimus vobis dicte infantisse Alaschare de predictis, sicut melius dici potest et intelligi ad vestrum bonum, sanum et scincerum intellectum, ad dandum, vendendum et alienandum, exceptis militibus, clericis ac personis religiosis.

Data in Calatayubo idus ianuarii anno Domini M^oCC^oLXX^o septimo.

1. La donació va ser confirmada per Alfons II l'1 de maig de 1287 (reg. 75, fol. 2r); s'especifica que l'alqueria es trobava a Russafa.

250

[1280], març, 7. Alzira

El rei Pere II mana al jutge Albert de Lavània que comprovi l'afirmació de Bernat Escrivà que de la confiscació dels béns de Guillem de Sant Meliò s'ha d'excloure allò que serveix per a pagar el prevere que ha instituït a la capella del Temple a València.

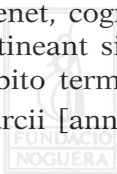
[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 42, fol. 230r.

Alberto de Lavania, iudici domini regis. Cum nos, racione criminis heresis, emparaverimus omnia bona que fuerunt Guilelmi de Sancto Melione, quondam, que fuit nobis sentencialiter confiscata, et comparuerit coram nobis Bernardus Scriptor asserens quod dictus Guilelmus instituit unum presbiterum in capella domus Templi in Valencia, dicens quod redditus assignati per dictum Guilelmum dicto presbitero non debent per nos emparari nec nobis pertinent, mandamus vobis quatenus, vocato Franciscus Spelta, qui dictos redditus tenet, cognoscatis utrum dicti redditus sint confiscati et ad nos pertineant sicut alia bona dicti Guilelmi, et dictum negocium fine debito terminetis.

Data Algezire nonas marcii [anno Domini M^oCC^oLXX^oVIII^o].

¶Episcopus Valencie.

251

1280, juny, 26. Setge de Balaguer

El rei Pere II ordena a Ramon d'Alòs, batlle de Lleida, que lliuri a Ramon d'Amaldà, prior dels frares Predicadors de Lleida i inquisidor, algunes sumes de diners per les despeses que ha sostingut en dur a terme les seves inquisicions.

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 46, fol. 44r.

Ed. VINCKE 1936, p. 10, doc. 18.

Pro Raimundo d'Alos, baiulo Ilerde. Cum frater Raimundus de Amaldano prior fratrum Predicatorum Ilerde, inquisitor heretice pravitatis, indigeat expensis quas ipsum oportet facere ratione dicte inquisitionis, in hominibus videlicet equitaturis et aliis, mandamus vobis quatenus provideatis eidem priori in expensis pro huiusmodi inquisitione faciet in premissis.

Data in obsidione Balagerii VI kalendas iulii [anno Domini M^oCC^oLXXX^o].

¶Petrus de Bonastre.

252

1284, gener, 3. Barcelona

El rei Pere II ordena als seus oficials que executin les indicacions dels inquisidors fra Guillem de Calonge i fra Pere de Banyeres, i que d'aquesta manera paguin les seves despeses.

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 46, fol. 141r.

Ed. DE PUIG 2003, p. 187, doc. 1.

Reg. VINCKE 1941, p. 51, n. 1.

Vicariis, baiulis, iusticiis et omnibus aliis officialibus nostris vel locum nostrum, tam apud Gerundam et Barchinonam quam in aliis locis ubique, tenentibus, salutem et gratiam. Mandamus vobis quatenus fratri Guilelmi de Calonico et ffratri Petri de Bagnariis, de ordine fratrum Predicatorum, inquisitoribus heretice pravitatis in toto dominio nostro, provideatis in eorum expensis, et etiam solvatis omnes expensas quasi ipsi pro dicta inquisitione fecerint, tam in equitaturis quam in aliis, prout ipsi vobis dicent. Et exequamini quicquid ipsi vobis, occasione dicte inquisitionis, ex parte

nostra duxerint seu mandaverint exequendum, quocienscumque ab eis vel ab altero eorum fueritis requisiti. Nos enim negotium fidei, pro quo ipsi laborant omni occasione remota, ex corde promovere intendimus et iuvare.

Datum Barchinone tertio nonas ianuarii [anno Domini M^oCC^oLXXX^o tercio].

Fuit duplicata.

253

1286, juny, 24. Barcelona

El rei Alfons II mana a tots els oficials d'Aragó, Catalunya, Mallorca i València que ajudin en tot allò que li demanin els inquisidors contra els heretges a les seves terres.

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 66, fol. 144v.

Ed. BOFARULL 1865, pp. 76-77; VINCKE 1941, pp. 51-52, doc. 2.

*Pragmàtica quod heretici expellatur a regnis.*¹

Quoniam fidei catolice defendere pariter ac promovende secundum negotium illos potius viriliter decet asumere quibus ex officio potestatis et dignitatis incumbit tanta circumspeccione regere et gubernare subiectos, ut ab infidelium non solum violencia set etiam fraudulencia conserventur immunes, et sic terrena potestas celesti potestati, a qua esse dinoscitur devote subieccionis onsequium ac fidelitatis debitum reddere, fideliter comprobetur, nos Alfonsus, Dei gracia rex Aragonum, et cetera, volumus et ordinamus, ac presenti statuto inviolabili atque perpetuo firmiter stabilimus, quod omnes heretici, cuiuscumque secte nomine censeantur, eliminentur extingatur et exterminentur de cunctis terris et locis dominacioni nostre subiectis, ne, infeccionis sue contagie pestifera, fidem simplicium corrumpere valeant aut in aliquo depravare. Quod, ut perfectius et commodius expleri valeat ac debite execucioni mandari, districte precipiendo mandamus vobis universis et singulis baiulis nostris, iusticiis, çalmedinis, merinis et aliis officialibus nostris quocumque vocabulo nominentur in Aragonia, Catalonia et in regno Maioricarum ac Valencie institutis, ac in posterum instituendis, quod ad notificacionem seu denunciacionem dilectorum fratrum ordinis Predicatorum, qui nunc sunt vel erunt in posterum, heretice pravitatis inquisitores faciatis, compleatis et execucioni mandetis sive

in capiendo homines et incarcerando eosdem, sive in aliis que ad ipsius inquisitionis negotium pertinere videbuntur, cum et ipsi in huius inquisitionis officio Romane Ecclesie auctoritate fungantur, quicquid per se vel per nuncios suos ex parte domini pape et nostra vobis mandaverint exequendum, si de nostra confiditis gracia et amore. Et hoc volumus quod faciatis quocienscumque et ubicumque ab eis vel altero eorum fueritis requisiti. Nos enim ipsum negotium fidei, pro quo et in quo dicti fratres laborare intendunt, omni occasione remota ex corde et cura pervigili ad Dei gloriam, ipsius fidei exaltacionem et Ecclesie Romane reverenciam, promoveri intendimus et iuvare. Volumus insuper et mandamus quod, cum dicti inquisitores vel alter eorum habeant ire et discurrere per terras dominacioni nostre subiectas, nullum eis, nec familie nec equitaturis nec aliis bonis suis, impedimentum vel contrarium faciatis nec fieri permitatis, sed si necesse fuerit, requisiti ab eis, provideatis eisdem de securo transitu et ducatu. Similiter etiam volumus et mandamus quod provideatis eisdem in expensis, et solvatis omnes sumptus quos ipsi pro dicta inquisitione fecerint, tam in equitaturis quam in aliis, prout ipsi vobis dixerint, quocienscumque ab eis vel altero ipsorum fueritis requisiti.

Quod est actum Barchinone VIII° kalendas iulii [anno Domini M^oCC^oLXXX^o sexto].

1. *Afegit per una mà del s. XVI, potser la de Pere Miquel Carbonell.*

254

1292, febrer, 5. Roma

El papa Nicolau IV escriu a la reina mare Constança perquè presti tota la seva ajuda als frares Franciscans Gonzalo i Paolo Romano, enviats pel papa a Sicília amb l'objectiu de capturar i lliurar a la cúria romana a l'heretge Marithimanus, el qual es feia passar per mestre amb un fals diploma amb els segells de diversos cardenals.

A ACA, Cancelleria, Butlles, llig. 17, perg. 3.

Ed. DOMÍNGUEZ 2009, p. 623, núm. 712.

Reg. ROSELL 1948, p. 116, n. 206 (data de 1291).

Nicolaus episcopus, servus servorum Dei, dilecte in Christo filie Constancie, olim regine Aragonum, salutem et apostolicam benedictionem. Cum dilectos filios fratres Contisaluum, lectorem in conventu romano, et Paulum Romanum, ordinis Minorum, la-

tores presentium, ad partes Sicilie pro beneplacito Dei et sancte catholice fidei negotio destinemus, ut perfidum fidei christiane hostem et pestiferum hereticum Marithimanum de Viterbio, nomine [...]m¹ intelleximus, pretextu falsarum litterarum, quas sub quorundam fratrum nostrorum cardinalium sigillis se obtinuisse, iactabat esse docentum, dicti fratres, ad nostram presentiam, sub fida custodia, secure et caute deducant, te, filiam dilectam, nobis in Christo que fidei tue merito sedere in devotione penitentie ad pedes Domini elegisti, rogamus et hortamur in Domino, per apostolica tibi scripta mandantes, quatinus pro habendo et tenendo, et ad nos deducendo, heretico memorato, predictis fratribus impendas et impendi facias consilium et auxilium oportunitum, prout et ipsi fratres a te et a tuis duxerint pro utilitate ac necessitate negotii postulandum. Tu ergo in hac parte sic mandatis nostris intendas, ut tue fidei claritatem et devotionis affectum digne possimus in Domino comendare.

Data Rome, apud Sanctam Mariam Maiorem, nonas februarii, pontificatus nostri anno quarto.

Iohannis Piper de curia.

1. *Proposta d'integració de Domínguez [appellatum]; Rosell, potser amb raó, pensa que es pot tractar d'un sobrenom, que un forat en el pergamí fa impossible de llegir.*

255

1296, abril, 16. Horta de Sant Joan

Els Costums d'Horta disposen en el cànon 79 que si alguna persona fos jutjada com a heretge, que sigui cremada amb flames o foc i els seus béns confiscats pel Temple.

A AHN, Comanda d'Horta, carpeta 672, doc. 8, original en pergamí.

B Trasllet sobre A, autoritzat pel notari Carles Valcebre el 17 de gener de 1570 (AHN, Castellania d'Amposta, caixa n. 8125, doc. 8).

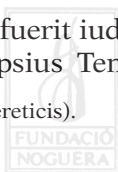
C Trasllet sobre A, autoritzat pel notari Joan Font el 17 de gener de 1575 (AHN, Comanda d'Horta, carpeta n. 672, doc. 9).

Ed. SERRANO 1996, pp. 73-103 (edició d'A i trad. cat.); *Costums d'Orta*, pp. 356-368, doc. 6 (trad. cat. 369-385).

Edició de SERRANO.

[LXXIX] Item, si aliquis fuerit iudicatus hereticus, flamibus seu igne concremetur, et bona ipsius Templi dominio confisquantur.¹

1. *Capítol 165 de Lleida* (De hereticis).

256

1298, maig, 26. Barcelona

El rei Jaume II ordena a Bernat de Montpaó, batlle de les Muntanyes de Prades, que doni 500 sous barcelonesos a l'inquisidor fra Bernat Pelegrí, trets de les rendes que la reina mare Constança i ell tenen a les muntanyes de Prades, on l'inquisidor es dirigeix per exercir el seu ofici.

A ACA, Cancelleria, CRD Jaume II, caixa 3, carta 490.

Ed. DE PUIG 2003, pp. 187-188, doc. 2.

Reg. VINCKE 1941, p. 52, doc. 3.

Iacobus, Dei gracia rex Aragonum, Maioricarum, Valencie et Murcie comesque Barchinone ac sancte Romane Ecclesie vexillarius, ammiratus et capitaneus generalis, dilecto consiliario suo Bernardo de Montepavone, baiulo Montan[earum] de Pratis, salutem et dilectionem. Cum religiosus et discretus frater Bernardus Peregrini, de ordine Predicatorum, ad inquirendum contra hereticos a Sede Apostolica deputatus, pro ipsius [prose]quione negotii ad Montanes de Pratis accedere intendat ad presens, et negotium huiusmodi non possit per eum absque expensis aliquatenus expediri, et nostra intersit crimen huiusmodi fidei catholice c[o]ntrarium, que bonorum nostrorum omnium verum fundamentum existit, sine qua placere Deo non possumus, de partibus nostri dominii [...] [e]xpiari, ideo, ne pro defectu expensarum prosecutio tam necessarij et urgentis negotij valeat impediri, quingentos solidos barchinonenses de redditibus dictarum Montanearum dicto fratri Bernardo, inquisitori prefato, de redditibus et proventibus b[onorum] nostrorum Montanearum predictarum, qui per dominam [matrem]¹ nostram carissimam, seu Petrum Marini, familiarem suum, pro ipsa, [vel] per [qu]emcumque alium ex causa emp[er]ionis ve[l] [alia?] recipiuntur ibidem, dicto fratri Bernardo providimus exsolvendos. Quapropter vobis d[ic]imus et mandamus quatenus, visis presenti[b]us, de redditibus et proventibus supradictis faciatis dari et solvi dicto fratri Bernardo quingentos [s]olidos supradictos, compellendo ad eorum solucionem prefatum Petrum Marini, per quem predictos quingentos solidos per alias littera[s] nostras inquisitori predicto solvi mandavimus, necnon et Bernardum de Sebrano, qui redditus et proventus ipsos emisse dicitur, [et] quoscum[que] alios dictorum reddituum et proventuum receptores ad solvendum quingentos solidos supradictos. Nos enim per presentes manda[m]us dicto Bernardo de Sebrano quod dictos [quin]gentos solidos solvat inquisitori predicto, et dic-

to Petro Marini quod ipsos quingentos so[lidos] in suo computo recipiat et admittat. Predicta inquam mandamus fieri et compleri sicut superius est expressum, non obstantibus [a][i] quibus ordinationibus seu assignacionibus per prefatam dominam reginam vel nos factis de redditibus et proventibus supradictis, cum negotium predictum, quod pro deffensione fidei [no]stre instituitur, sit quibuscumque aliis preferendum. Taliter in predictis vos habentes quod mandatum nostrum predictum, omni mora postposita, cum ex mora possit imminere periculum, ducatur totaliter ad effectum.

Data Barchinone VII° kalendas iunii anno Domini millesimo CC^oCX^ooctavo.

1. *Integració de De Puig.*

257

1299, juny, 12. Tarragona

L'arquebisbe de Tarragona, Roderic de Tello, ordena a l'inquisidor Joan de Lotger que procedeixi contra R. Domènec d'Ulldemolins, sospitós d'heretgia.

[A] Original sense localitzar.

B Regest del segle XVII, AHAT, Índex Vell, fol. 37r, n. 56.

Item, un acte de presentació, feta per Pere Sanç, notari de la cort de l'archebisbe, a fra Joan de Lotgerio, inquisidor, de una lletra del dit archebisbe en què li diu que, sobre la enquesta (que) feya contra R. /Domingo\ de Ulldemolins, sospitós de heretgia, està prest per a donar-li favor y ajuda, y axí le requereix que proceesca juntament amb ell.

Data en Tarragona a 3° de les idus de juny 1299. Clos per Berenguer de Terraça.

258

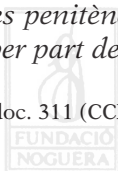
[c. 1300] Narbona

Recopilació d'articles duta a terme a Narbona en relació amb els errors dels heretges albigesos, les penitències que se'ls ha d'imposar i la manera d'interrogar-los per part dels inquisidors.

[A] Original sense localitzar.

Ed. HGL, vol. 8, cols. 984-988, doc. 311 (CCXVI).

Edició de HGL.

ISTI SUNT ARTICULI IN QUIBUS ERRANT MODERNI HERETICI

Primo, dicunt quod corpus Christi in sacramento altaris non est nisi parum panis. 2º Dicunt quod sacerdos existens in mortali peccato non potest conficere corpus Christi. 3º Dicunt quod anima hominis non est nisi purus sanguis. 4º Dicunt quod simplex fornicatio non est peccatum aliquod. 5º Dicunt quod omnes homines de mundo salvabuntur. 6º Dicunt quod nulla anima intrabit paradysum usque ad diem iudicii. 7º Dicunt quod tradere ad usuram, ratione termini, non est peccatum aliquod. 8º Quod sententia excommunicationis non est timenda nec potest nocere. 9º Dicunt quod tantum prodest confiteri socio laico, quantum sacerdoti seu presbitero. 10º Dicunt quod lex Iudeorum melior est quam lex Christianorum. 11º Dicunt quod Deus non fecit terre nascentia, sed natura. 12º Quod Dei filius non assumpsit in beata et de beata Virgine carnem veram, sed fantasticam. 13º Dicut quod Pascha, penitentie et confessiones non sunt inventa ab Ecclesia, nisi ad habendum pecunias a laicis. 14º Item, dicunt quod existens in peccato mortali non potest ligare vel absolvere. 15º Item, quod nullus prelatus potest indulgentias dare. 16º Item dicunt quod omnis, qui est a legitimo matrimonio natus, potest sine baptismo salvari.

PEREGRINATIONES MAIORES

Beatorum apostolorum Petri et Pauli Rome, Beati Iacobi Compostelle, Beati Thome Cantuariensis, Trium Regum de Colonia.

PEREGRINATIONES MINORES

Beatae Mariae de Bolonia supra mare. De Valleviridi. De Tabulis in Montepessulano. De Serinhano. De Ruppe Amatoris. De Podio. De Carnoto. De Parisius. De Pontisara. De Solacho. Beatae Marie Magdalene in Sancto Maximino in Provincia. Sancti Egidii in Provincia. Sancti Guillelmi de Deserto. Sancti Antonii Viennensis. Sancti Martialis. Sancti Leonardi, diocesis Lemovicensis. Sancti Dionysii. Sancti Ludovici in Francia. Sancti Vincentii de Castris.

INTERROGATIONES AD HERETICOS

Examinandus de fide, si terreatur, sed dulciter, promittatur ei quod si penitet iudicio examinatorum, quod non debet timere. Petatur ab examinando: 'Scis quod nos querimus in terra ista? Audisti aliquem loqui de hereticis? A quibus et ubi audivisti hereticum docentem? Credidisti eis quae dicebat? Quando iterum per te recolebas? Numquid et tunc credebas dictis eius? Quantum ipsis, vel quod primo, audivisti et credidisti? Fuisti postea confessus de hoc? Audivisti monitionem, quam fecimus hereticis et de hereticis? Scis vel credis aliquem esse hereticum in patria?' Item, de causis scientie vel credentie. Item, si habet aliquem suspectum de heresi. Item, de causis suspicionis. Item, si scit vel credit aliquem esse in patria, vel in ipsa villa, qui recipiat hereticum in hospitio suo, et queratur nomen et cognomen hospitii utriusque. Item, si examinandus recepit vel receptaverit vel deffenderit hereticum. Item, quomodo sciebat hereticum quem receptaverit vel deffendit. Item, si scit aliquem locum ubi fiant conventicula vel credit. Item, si fuerunt alicubi sermones. Item, si interfuit sermonibus, et exprimatur de modo sermonum et quid sermo. Item, de quo erat sermo, de Evangelio vel exemplis sanctorum vel de heresi. Item, de aliis verbis consolatoriis ibi dictis. Item, si de die vel nocte vel qua hora noctis. Item, quis fecit sermonem. Item, quos congregavit eos. Item, si comederunt simul. Item, quid comederunt? Si de pane benedicto ab eis comedit. Item, quid apportabant ibi qui interfuerunt? Item, si confessus fuit Valdensi alicui. Item, si dedit aliquid pro confessione vel propter aliud. Item, si basiavit eundem hereticum in fide. Item, si 'Benedicite' dixit. Item, si fecit aliquando reverentiam. Item, si ipse iniunxit ei penitentiam. Item, si legavit quid hereticis, vel alias dederit. Item, si scit quis receperit huiusmodi legata. Item, de collecta, si facta fuit pro hereticis. Item, si alias recepit ipsam collectam. Item, si scit aliqua que posuerit in ipsa collecta. Item, si alias vocatus fuit de fide sua responsurus. Item, si alias abiuravit. Item, in qua re abiuravit. Item si scit aliquem abiurasse vel [in qua] re abiurasse. Item, si hereticis creditit. Item, si eorum nuntius fuit. Quod preelegerit, suspendium vel ignem; si dicit ignem, queratur quare? Item, si audivit aliquem articulum vel aliud contra fidem ab aliquo. Item, si aliud quod revelat vel revelabit nobis, si timore mortis hec facit vel timore proborum, vel quia timebat vel credebat vel sciebat, ne alius revelasset nobis, vel non revelaturus. Item, quot

annis fuit hereticus. Item, quis docuerit heresim et qui audierunt cum eo. Item, exprimetur de articulis. Item, quis adduxit eum ad hereticum. Item, quot homines ipse instruxit et docuit heresim. Item, si conduxit hereticum de loco ad locum. Item, si iacuit cum eo. Item, si deieravit alias coram nobis vel aliis. Item, si audivit excommunicari omnes illos qui celebrant hereticos. Item, si excommunicari audivit receptatores. Item, si celavit haereticum, quem talem sciebat esse, post monitionem vel ante vel post abiurationem. Item, si celavit nobis veritatem. Item, si instruxit alium qualiter responderet nobis, vel si alius ipsum instruxit qualiter responderet nobis. Item, si umquam fugit propter heresim a fratribus nostris. Item, si fecit alium fugere a nobis. Item, si fecit pactum cum hereticis, ne se mutuo revelarent. Item, queratur idem de articulis, si necesse fuerit. Item, quotiens visitavit hereticum. Item, qui ibi erant quando visitavit hereticum. Item, qui venerunt cum eo ad visitandum hereticum. De baptismo, de eucharistia, absolutio de poenis, si excommunicari potest, ordo clericorum, matrimonium, iuramentum, orationes pro mortuis, misse, confratrie.

INTERROGATORIA PRO SORTILEGIIS

Quod sortilegus examinatur, interrogetur que et quot sortilegia noverit, de rebus perditis inveniendis, de prius difamandis, de animalibus perditis et latronibus includendis, de corda coniugatorum, de matrimonio contrahendo, de impregnatione steriliū, de dando comedere pilos, unguēs monstruum, de statu animarum et defunctorum, de facto vel de bonis rebus que vadunt de nocte, de carminando poma, herbas, corrigias et vestes, de curatione infirmatatum, de collectione herbarum versa facie ad orientem, de iniunctione peregrinationum et missarum. Et maxime inquire de his que superstitionem sapiunt contra sacramenta et cultum divinum et locum sacrum, de ponendo ad super altare quando evangelium legitur et usque ad xi dies, de eucharistia retenta, vel crismate vel oleo furatis vel imagine baptisata, de pane benedicto et de aqua benedicta, de benedictione nuptiarum. Item, a quibus ista habuit et didicit, quos vel quas docuit divinare vel carminare vel quotidiens, quantum est quod ipsa incepit, et quando ad ipsam pro consiliis venerunt, maxime infra annum. Si umquam ab istis probabita fuit et abiuravit. Si post abiurationem readiuravit. Si ita credebat esse sicut docebat homines. Que dona recepit a petentibus consilium.

[...].¹

1. *El text segueix amb l'interrogatori als jueus.*

259

1303, febrer, 23. Vilafranca del Penedès

El rei Jaume II demana a l'ardiaca de la Ribagorça i a Pere, bisbe de Lleida, que investiguin si són veritat les acusacions d'heretgia a càrrec del frare carmelita Pere de Vesolis (la Vola?), i que, en cas sigui així, sense gaire publicitat, el facin abjurar i li imposin la deguda penitència.

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 126, fol. 299r.

Ed. VINCKE 1941, pp. 53-54, n. 5 (amb error de foli).

[Iacobus, Dei gracia et cetera, venerabili archidiacono]¹ Rippa-curcie ac venerabilis in Christo patris Petri [*sic*], Ilerdensi [episcopo, vicario generali, salutem et gratiam. Nuper cum nostris] fuisset auribus intimatum quod frater Petrus de Vesolis, [ordinis beate Marie de Carmelo?],² [in sua pred]icacione, ut asseritur, dixerat quedam verba contraria fidei christiane, [...] officialibus nostris Ilerde per nostras dedisse, recolimus, litteras in [mandatis quod] inquisitori [heretice] pravitatis ac vobis, et simul cum eo, super huiusmodi negocio inquirendo, [in ist]o³ impenderent [auxilium et] favorem, quando (?) per vos et inquisitorem memoratum existerent requisiti. [Nunc] autem, reverendo in Christo patre Roderi[c]o, Terrachonensi archiepiscopo, nec non et priore povinciali ordinis supradicti beate Marie de Carmelo, ac fratre Iohanne Lotgerii, inquisitore in hiis partibus hereticorum, et aliis prelatis et religiosiis in nostra curia personaliter existentibus, ob reverenciam ordinis Carmelitarum, volentes in eo, in quantum foret possibile vel honestum, omnem materiam scandali submovere, super istius materie negocio, de consilio predictorum curavimus interponere partes [nostra]s, sicque volente et assenciente iamdicto inquisitor[e], duximus pro[vi]dendum quod memoratus f[ra]ter Petrus de Vesolis exhibeat se ultro in civitate Ilerde prefato inquisitori, et si dicat se verba predicta non dixisse eo modo quo fuit delatus [vel accu]satus, revocet; tamen, si dixit et offerat se paratum revocare ubique, prout dictus inquisitor cog[n]overit faciendum; inquisitor autem debet ei iniungere quod revocet modo simili dicta verba

in locis vel ecclesiis ubi ea dic[i]tur predicasse, et quod ipsam revocationem publice faciat die festo post sermonem [habitu] ibidem per ipsum inquisitorem vel alium fratrem; et eo faciente premissa, quod per iamd[ictu]m inquisi[torem] i[ni]unga[t]ur alia penitencia fratri Petro prefato, nisi quod ex nunc usque ad instans festum Pascatis e[t post] ipsum fes[tum] ad unum annum non predicet in aliquo loco civitatis Ilerde vel terminorum suorum, quinymmo per ipsum tempus non sit de conventu Ilerdensi, sed ad conventus alios transferatur. Set hec penitencia non [iniung]atur publ[i]ce ipsi fratri, set seorsum in modum correccionis presentibus personis religiosis aliquibus, et vobis [e]tiam, si volueritis interesse. Quocirca discrecionem vestram, de c[on]silio archiepiscopi et aliorum omnium predictorum nostram provi[s]ionem approbancium, volente et assenciente inquisitore prefato, o[b] honorem et reverenciam dicti ordinis, requirimus et [r]ogamus, quatenus, dicto fratre faciente et complente premissa, des[i]statis ab al[i]is processibus faciendis occasione predicta, raturque [hab]ere velitis quod ordinavimus in predictis.

Data Villefranche VII kalendas marcii anno predicto [M^oCCC^o secundo].

Petrus Martini mandato Bernardi Boneti.

1. El document està molt malmès a l'extrem superior esquerre, les primeres cinc línies; en la integració seguim sovint la proposta de Vincke. 2. Falten tres o quatre paraules. 3 Vincke afegeix també et similibus casibus, però no hi ha l'espai per a tantes paraules.

260

[1307,] novembre, 6. Bítem

El bisbe Pere de Tortosa, en resposta a la carta del rei relativa a la possible heretgia de Joan de Puig, li assegura que investigarà i que actuarà segons la llei.

A ACA, Cancelleria CRD, Jaume II, caixa 105, carta 13045.
Ed. VINCKE 1936, p. 78, doc. 132.

Excellentissimo ac magnifico domino Iacobo, Dei gracia regi Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comitique Barchinone ac sancte Romane Ecclesie vexillario, ammirato et capitaneo generali, Petrus, miseracione divina Dertusensis episcopus, salutem cum augmento glorie et honoris. Celsitudinis vestre litteras recepimus

super quibusdam verbis heresim sapientibus que Iohannes de Podio dicitur protulisse, et contenta in cedula in ipsis vestris literis inserta prospeximus diligenter. Super quibus vestre clemencie taliter respondemus, quod super premissis inquiremus diligentissime veritatem, et habito consilio pleniori, procedemus in hiis quantum de iure p[oteri]mus, in quantum nostre congruum fuerit officio dignitatis, offerentes nos ad omnia que vestre regie magestatis respiciant servicium et honorem.

Data apud Bitem octavo idus novembris [anno Domini M^oCCC^o septimo].

261

1307, octubre, 31. Calataiud

El rei Jaume II informa Pere, bisbe de Tortosa, que Joan de Puig és molt possiblement un heretge, i inclou a la carta una cèdula en la qual es detallen les seves creences, amb el consell d'investigar, atesa la seva perillositat.

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 140, fols. 67v-68r.

Ed. FINKE 1908-1936, vol. 2, p. 846, doc. 527 (parcial i amb error de número de registre).

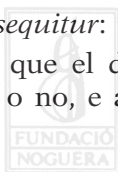
Iacobus, et cetera, venerabili in Christo patri Petro, divina providencia Dertusensi episcopo, et cetera. Noveritis nobis presentatam et oblatam fuisse quandam sedulam quam, prius ea registrata in registris nostris, vobis mittimus interclusam, in qua quedam conscripta vidimus que, si veritatem continent, Iohannem de Podio de crimine heresis denigrant pariter et inculpant. Cumque contenta in sedula memorata, in quantum heresim sapiunt pro crimine e[cc]les[ia]stico c[e]nseantur, ideo hoc vobis providimus remittenda; vos autem procedatis super facto prout vobis videbitur racionabiliter faciendum.

Data Calataiubi IIe kalendas novembris anno Domini M^oCCC^o septimo.

Bernardus de Aversone mandato regio.

Tenor vero dicte sedule sequitur:

Diu en Johan dez Puig que el dia que hom naix és fadat o destinat si-s deu hom salvar o no, e axí ni bones obres que l'hom

faça lo poden aportar a salvació, ni males lo poden aportar a dampnació, tot axí com si hom pren c cànTERS d'aygua on n'aja de majors e de migans e de menors, pus que tots són plens axí a compliment lo menor con lo migà con lo major, bé que en lo migà o en lo major aja mès aygua; e qui les dites paraules e ço que él diu creu, és desesperat de la gratia de Déu. Encara, que no creu resurrecció, e axí és heretge. E pot hom aver creença e ver enteniment que'l dit Johan dez Puig axí u creu com les paraules diu, car per obra e per la sua vida o à mostrat e u mostra manifestament et notòria, car él és hom qui ha edat de LXX ayns o prop, e no sab hom en Tortosa ni en son terme que hanc se confessàs, ni a cap de v ayns dón almoyna, ni vaja a missa una vegada. Encara, que públicament de ses mans à morts II hòmens, e-n feu ociure a son frare, en Berenguer dez Puig, I hom. Encara, que el dit en Johan dez Puig fo cap e comensament de tot lo bando de Tortosa, per lo qual à mort CL hòmens a glay, pocs més o menys, e açò és notori en Tortosa et en sos tèrmens. Encara, que és cert que eyl se met de nit en una casa s[e]ns lum e aquí, ab I libre que té, ~~hom~~ ou hom diverses paraules d'eyll e d'altre,¹ dats e que és, e açò fa sove[nt]. Encara que veyl que és e orb, tracta tots dies mal e bando en Tortosa. Per què, per les coses desús dites que ell ha feytes et fa, e per la sua mala vida en què ha viscut e viu, pot hom creure que ell ho creu axí con les paraules diu, car hanc no estech sinó en mal afer. E que sia ver que ell aja dites aquelles paraules, segons que dessus són escrites, són testimonis en Frances(c) Çoliveres, oficial de Tortosa, en Berenguer dez Fonollar, cavaller, en Domingo Ferrando, en Lorens Cima, en Berenguer Cortiella, ciutad[a]ns de Tortosa, en Bernat ça Era, rector de Pahuls, et el rector de Castles e molts d'altres de Tortosa [e] de Pahuls. Encara, que és cert que menysprea fort los manaments de sancta Esglea. E açò et totes l[es] altres coses se poden provar largament, perquè, con si leig peccat et de mal exempli, e que per aquelles [p]araules molts porien tost caure en secta de heretgia fort mala, serà bé que y prenats conseyl.

1. *Fins aquí l'edició amb l'afegit del darrer apartat (E açò et totes...).*

262

1314, Barcelona

La Crònica de Pere Marsili, elaborada l'any 1314, fa una breu referència a l'heretgia en terres catalanes, especialment en el capítol que dedica a la vida de Ramon de Penyafort i el naixement de la Inquisició.

A Petrus Marsilius O.P., *Cronice Illustrissimi Regis Aragonum domini Jacobi vic-torissimi principis*, BUB, ms. 64.

Ed. DIAGO 1601, pp. 204-205; RIUS 1954, p. 341.

Reg. LUDWIG 1993, pp. 214-215.

Sentiens etiam fugitivos haereticos de Tholosanis, Bitterensibus et Carcassonensibus partibus ad partes Cathaloniae, velut ad secreti sinus latibulum, evolare, ac, more cancri, sermonem eorum serpere in plurium terrae partium ulcerosam corruptionem, tractavit, ut rex [*Jaume I*], qui eius adhaerebat consiliis et salutaribus favebat monitis, pro terris habitis et habendis a Romana curia peteret et obtineret inquisitiones hereticae pravitatis.

263

1318, Barcelona

La biografia de Ramon de Penyafort, compilada probablement per fra Arnau Burguet, per a la proposta del procés de canonització del concili de Tarragona de 1318 afegeix una breu menció a l'heretgia de Castellbò i probablement a la inquisició de 1237.

A *De sancta vita et miraculis Fratris Raymundi de Pennaforti* inclòs dins de *Vitae Sanctorum Thomae Aquinatis et Raymundi de Pennaforti* [P. Arnaldus Burguet? O.P.], BUB, ms. 593.

Ed. PEÑA 1601, pp. 29-30; RIUS 1954, p. 275.

Reg. LUDWIG 1993, p. 219.

Item, Castrumbonum, in finibus Cataloniae situm, quod n-idus haereticorum tunc temporis dicebatur, ubi quemdam Fratrem Praedicatorem, inquisitorem haereticorum, veneno heretici occiderunt capies, quamvis [intus] esset haereticorum, et credentium eis maxima multitudo, deduxit eos viriliter et potenter, quorum quidam ad perpetuum carcerem, quidam vero sunt propter haeresis perfidiam, ad incendium condemnati.

263 bis

1320, octubre, 16. Pàmies

*Guilhelma Clergue, la muller de Pèire Clergue, explica en la seva declaració que el germà de la seva mare, l'heretge Prades Tavernier, i Estefania de Castèlverdun van vendre tots els seus béns perquè volien anar a Barcelona per estar prop de la "bona gent", és a dir, d'aquells que anomenen heretges.*¹

[A] Original sense localitzar.

B Vat. Lat. 4030, fols. 64v-69r.

Ed. DUVERNOY 1965, vol. 1, pp. 334-349; Trad. fr. DUVERNOY 1978, vol. 1, pp. 324-337.

CONFESSIO GUILIELMA, UXORIS PETRI CLERICI DE MONTEALIONIS

[fol. 64v] Anno Domini M^oCCC^aXX^o die XVI mensis octobris. Guilelma, uxor Petri Clerici de Montealionis, que vehementer [fol. 65r] de heresi erat suspecta quod vidisset, audivisset, adorasset hereticos, et eorum verbis hereticalibus credidisset et aliqua eciam eisdem hereticis misisset, citata super hoc et comparens coram reverendo patre in Christo domino Iacobo, Dei gratia Appamiarum episcopo, assistente sibi fratre Galhardo de Pomeriis, tenente locum domini inquisitoris Carcassone, et presentibus fratre Arnaldo de Caslario, de ordine Predicatorum, et me Guilelmo Petri Barta, notario dicti domini episcopi, testibus ad hoc vocatis, in camera episcopali Appamiarum, iuravit ad sancta Dei Evangelia quod diceret mere et plene veritatem super dicto crimine, tam de se, ut principalis, quam de aliis vivis et mortuis, ut testis, quo iuramento per eam prestito, dixit, confessa fuit et deposuit ut sequitur.

Dixit quod xxv anni sunt vel circa, non recordatur tamen plene de tempore, ut dixit, tempore secacionis bladorum, ipsa que loquitur et Alazaicis, uxor Bernardi Riba, mater eius, iverant ad secandum unum campum bladi, qui campus erat patris sui, et est in loco vocato Alacot, in terminali de Montealionis. Et cum fuerunt in dicto campo, ipsa que loquitur dixit dicte matri sue: 'Et ubi est Poncius frater meus?'. Et dicta mater eius respondit ei quod ipse Poncius associaverat fratrem matris ipsius que loquitur, scilicet Pradas Tavernier hereticum, usque ad collum vocatum de Marmara, qui Pradas, ut dixit dicta mater eius, ibat ad dominam Stephaniam de Castroverduno. Et cum post aliquam pausam dictus Poncius, frater ipsius que loquitur, venisset ad dictum campum, ipsa que loquitur dixit dicto fratri suo: 'Et unde venistis?'. Qui frater respondit quod associaverat dictum Pradas Tavernier, qui

ibat ad dictam dominam Stephaniam, usque ad dictum collum de Marmara. Et tunc ipsa que loquitur dixit dicti fratri suo et matri sue: 'Et quid facit dictus Pradas, avunculus noster, cum dicta Stephanía? Cur propter ipsam dimisit domum suam et artem textorie sue exercere, et distrahit et vendit res suas?'. Cui dicta mater eius et frater dixerunt quod dictus Pradas stabat cum dicta domina Stephanía quia vendebat res eius, quia ambo, scilicet dictus Pradas et dicta Stephanía, vellent ire apud Barchinonam. Quibus ipsa que loquitur dixit: 'Et quid volunt facere in Barchinona dictus Pradas et dicta Stephanía?'. Et illi responderunt quod ibant ad illas bonas gentes. Quibus ipsa que loquitur dixit: 'Et que sunt ille bone gentes?'. Et mater eius predicta respondit quod ille bone gentes erant illi homines qui heretici vocantur, et tamen sunt boni homines, et animas mittunt in paradiso, nec tangunt mulierem nec comedunt carnes, nec faciunt malum alicui rei. Et cum ipsa que loquitur diceret dicte matri sue: 'Et quomodo possunt esse boni homines cum heretici vocentur?'. Et dicta mater eius respondit quod pega et nescia erat, quia illi boni homines sunt et sancti, et mittunt vel ponunt animas in paradiso. Et cum ipsa que loquitur diceret: 'Et quomodo possunt ponere animas in paradiso illi homines heretici? Nonne sacerdotes audiunt confessiones et ministrant corpus Domini, per que, ut dicunt, animas [sic] salvantur?'. Et tunc dicta mater eius respondit: 'Bene apparet quod iuvenis es et nescia'. Et frater eius predictus dicta verba matris ipsius que loquitur confirmabat. [...].

1. El mateix testimoni apareix en la declaració de Sibil·la, dona de Raimon Pèire d'Arquès del 14 de novembre de 1322. Vegeu doc. 267 bis.

264

1321, octubre, 10. Pàmies

Declaració de Guilhem Maurs de Montalhon davant de Jacme Fornier, en la qual relata la seva estada a diverses ciutats i viles de Catalunya, així com la seva trobada amb la comunitat de Guilhem Belibasta i Pèire Mauri.

[A] Original sense localitzar.

B Còpia coetània, AV, Vat. Lat. 4030, fols. 152r – 156v.

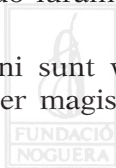
Ed. DUVERNOY 1965, vol. 2, pp. 170-193; Trad. fr. DUVERNOY 1978, vol. 3, pp. 802-820.

CONFESSIO GUILIELMI MAURS DE MONTEALIONE SUPER CRIMINE HERESIS.

Anno Domini M^oCCC^oXXI^o, decima die mensis octobris. Cum ad audientiam reverendi in Christo patris domini Iacobi, Dei gratia Appamiarum episcopi, pervenisset quod Guillelmus Maurs de Montealione, habitator Podiiciritani, multi anni sunt, timore inquisitionis heretice pravitatis de Montealione aufugisset ad dictum locum de Podiociritano, et in montanis, ac in Catalonia et diversis locis latitasset per longum tempus, quodque postmodum adhesisset Guilelmo Belibasta, heretico, et credentibus qui morabantur cum dicto heretico, et credens dicti heretici et erroribus eius fuisset, audivisset ipsum predicantem dictos errores, adorans eum modo hereticali, et in hereticationibus diversarum personarum presens fuisset ac multa alia hereticalia comisisset, quodque hiis non contentis [*sic*], nuncius fuisset dicti heretici, ad diversas personas missus per dictum hereticum, et diversarum personarum responsa dicto heretico detulisset; propter que idem dominus episcopus eum perquiri fecisset per (nuncios) suos Guilelmum Mathei et Arnaldum Cicredi de Ax, et cum inventus fuisset in Podiociritano quasi in fuga, dicti nuncii dicti domini episcopi eum per vicarium dicti loci domini regis Maioricharum capi fecerant, et detineri captum quousque super remissione eius sciretur voluntas dicti domini regis; deinde ad requisitionem dicti domini episcopi dictus dominus rex eum fecit remitti ad religiosum virum fratrem Ermengaudum Grossi, inquisitorem heretice pravitatis in regno (et) in terris subiectis dicti domini regis; et postea dictus dominus inquisitor cum dicto domino episcopo remisit ut fieri debebat. Qui Guillelmus Maurs, ductus die presenti supradicta in aula episcopali sedis Appamiarum coram dicto domino episcopo, assistente eidem fratre Galhardo de Pomeriis, tenente locum domini inquisitoris Carcassone, presentibus domino Guilelmo Audiberti, canonico Lemovicensi et licentiatu in legibus, et religiosus viris fratribus Arnaldo de Caslario, ordinis Predicatorum conventus Appamiarum, et Iohanne Guilhardi, monacho monasterii Fontisfrigidi, et me Guilelmo Petri Barta, notario dicti domini episcopi, testibus ad hoc vocatis, in iudicio constitutus iuravit ad sancta IIII^{or} Dei Euvangelia quod diceret veritatem mere et plene super crimine heresis, et de se, ut principalis, et de aliis vivis et mortuis, ut testis. Quo iuramento prestito, dixit, confessus fuit et deposuit ut sequitur.

Dixit enim quod XII anni sunt vel circa, ipse et populus de Montealione capti fuerunt per magistrum Iacobum de Poloniaco,

custodem muri Carcassone, et Arnaldum Cicredi de Tarascone, quondam, pro crimine heresie quod imponebatur quasi omnibus personis dicte ville. Deinde fuit relaxatus de dicta prisione, et promisit, quod quando dominus inquisitor Carcassone mandaret pro eo, quod iret ad ipsum. Et dum sic fuit relaxatus, quadam die, quando iam Petrus Maurs, pater eius, et Petrus Maurs, frater ipsius, erant detenti in muro Carcassone, ipse stabat in loco vocato *la Paret del Colel* de Montealione, et supervenit Petrus Clerici, quondam, rector dicti castri, et ipse loquens dixit dicto rectori quod non faciebat nec bene nec iuste quia patrem eius et fratres [*sic*] predictos faciebat detinere in muro Carcassone. Et dictus rector respondit ei quod ipse faceret putrefieri dictos patrem eius et fratrem et ipsum loquentem, et omnes qui erant de domo ipsius loquentis in muro Carcassone, et faceret tantum quod de cetero non reverterentur apud Montemalionem nec facerent ibi alicui dampnum vel impedimentum. Et ipse loquens respondit dicto rectori quod ipse recederet de terra, set prius se vidicaret de eo, et quod se custodiret, dictus rector, de ipso loquente et de omnibus valitoribus eius, quia, ut dixit, si ipse posset, dictum rectorem interficeret, vel dictus rector eum. Ad que respondit Poncius Clerici, pater dicti rectoris: 'Et credis tu quod posses pugnare contra Ecclesiam et dominum regem Francie?'. Et ipse loquens respondit quod ipse loquens nolebat pugnare cum Ecclesia vel domino rege, set volebat se vindicare de illo qui faciebat malum sibi et suis. Et sic se adinvicem dimiserunt.

Deinde ipse, Iohannes Beneti et Ramundus Maurs, frater ipsius loquentis, quondam de Montealione, cum iam dictus Iohannes Beneti fuisset citatus per dictum dominum inquisitorem nec auderet ire per terram publice, iverunt apud Ax in domo Iuliani, qui erat sororius dicti Iohannis Beneti, iuraverunt super panem et vinum sibi mutuo quod dictum rectorem, si eum possent invenire, interficerent, et quod sibi ipsis mutuo non deficerent, sed dividerent inter se illud quod haberent. Et dicto iuramento facto, insidiati fuerunt dicto capellano per unum mensem vel quinque septimanas, cum proposito et voluntate quod, si eum possent invenire/e, si potuissent interfecissent ipsum. Deinde cum ipse loquens et dictus Ramundus, frater eius, essent apud Ax in domo Guilelmi Mathei, dictus Guillelmus Mathei dixit eis quod se absentarent, quia dictus rector habebat magnam potestatem in curia domini comitis Fuxi et Ecclesie, et aliqua die faceret eos capi et tunc destruerentur, propter quod, ut dixit, ipse exivit de regno Francie et ivit apud Podiumciritanum.

Item, dixit quod, ante quam predictam diffidationem fecisset dicto rectori, iam tamen captis in muro Carcassone patre ipsius loquentis et fratre cum ipso, prius stetisset in territorio ville Sancti Ludovici per sex annos, et contraxisset amicitiam cum Bernardo, cuius cognomen dixit se ignorare, qui tunc erat mersegarius dicte ville. Qui Bernardus erat amicus Bernardi de Sancto Martino, notarii de Limoso et dicti loci. Dictus Bernardus mersegarius dixit ei quod dictus Bernardus de Sancto Martino faceret tantum quod dictos patrem eius et fratrem liberaret de muro Carcassone, si ei ipse loquens aliquid daret. Et ipse respondit ei quod, si liberaret dictos patrem eius et fratrem, ipse dicto Bernardo libenter serviret. Et postea ipse fuit loquutus cum dicto Bernardo de Sancto Martino, et dixit ei quod, si posset liberare dictum patrem suum et fratrem de muro Carcassone, ipse daret ei illud quod dicto Bernardo placeret. Et dictus Bernardus respondit, quod si etiam dicti pater eius et frater essent heretici vestiti, quod ipse liberaret eos de dicto muro. Et fuit presens in dicta promissione facta ipsi loquenti per dictum Bernardum de Sancto Martino dictus Bernardus mersegarius. Deinde, ad expensa ipsius loquentis, dicti duo Bernardi et ipse loquens iverunt apud Limosum et deinde apud Carcassonam. Et cum iam ipse loquens expendisset pecuniam quam portabat, dictus Bernardus de Sancto Martino dixit ei quod si haberet pecuniam pro expensis, ipse liberaret dictos patrem et fratrem. Et ipse, ut dixit, reversus fuit apud Sanctum Ludovicum et vendidit xxx^{ti} mutones, et pecuniam quam habuit de ipsis portavit apud Carcassonam. Et ibi, cum dictis duobus Bernardis, totam pecuniam predictam expendit. Et cum sic staret in Carcassona in quadam domo burgi iuxta capud pontis, duo servientes domini regis, qui ex parte domini inquisitoris citabant homines culpabiles de heresi, qui venerant ad senandum ad dictam domum cum ipso loquente et predictis Bernardis, dixerunt ipsi loquenti quod diceret qui homines de Pradis de Alione habebant cabanas animalium. Et ipse, post iuramentum, dixit eis quod Petrus Iohannis et Pradas Aymirici. Et tunc dicti servientes dixerunt quod predicti duo homines verbaraverant eos et male tractaverant apud Pradas, propter quod volebant eos facere citari pro heresi coram domino inquisitore. Et tunc dixerunt dicto Bernardo de Sancto Martino quod faceret eis litteram nomine domini inquisitoris quod predicti duo homines de Pradis citarentur, quia ipsi, ut dicebant, habebant litteras alias sigillatas sigillo domini inquisitoris a quibus remanerent sigillum et apponerent ipsum in litteris citationis

quas scriberet eis dictus Bernardus. Et, ut dixit, vidit ipse quod dictus Bernardus de Sancto Martino litteram scripsit, et scriptam eis dedit. Non vidit tamen sigillum apponi in dictis litteris. Dicti etiam servientes iterum ipsum loquentem iurare fecerunt quod eis diceret illa que sciebat vel audivit dici contra dictum rectorem de Montealionis super crimine heresis. Et ipse loquens dixit, post iuramentum, quod ipse audiverat a Guilelmo Maurini de Montealionis quod qu(a)dam nocte, dum comburabatur domus Arnaldi Fortis de Montealionis, dictus rector extraxerat de domo *dels Belostz* duos hereticos qui erant in dicta domo, et fecerat eos fugere versus bartam vocatam *a la Cot*.

Item, dixit quod dictus Arnaldus [*sic, scil.* Guilelmus] Maurini dixit ei quod dictus sacerdos faciebat quolibet anno pensionem heretici(s) duorum sestariorum frumenti. Et predicta dixerat ipsi loquenti dictus Guilelmus Maurini iurando per crucem in castro de Montealionis /quando homines de Montealionis\ capti fuerunt. Et tunc dicti servientes dixerunt dicto Bernardo de Sancto Martino quo scriberet litteram citationis in qua citaretur dictus rector de Montealionis ex parte dicti inquisitoris pro facto heresis. Quam litteram dictus Bernardus scripsit, vidente ipso loquente. Et placuit ipsi loquenti, pro eo quia odiebat dictum rectorem. Non vidit tamen quod dicta littera sigillaretur.

Deinde, ut dixit, cum ipse loquens iam reversus fuisset apud Montemalionis, audivit dici quod dictus rector faceret capi dictos servientes pro falsariis, eo quia sigillum domini inquisitoris non erat positum illo modo quo poni debebat. Et perquisitus fuit ipse loquens, ut audivit, ad hoc ut caperetur cum predictis servientibus, et captus remitteretur ad dictum dominum inquisitorem. Deinde post aliquod tempus, ut dixit, fuit facta diffidatio predicta.

Item, dixit quod, cum, post dictam diffidationem dicti rectoris, ipse se absentans ivisset apud Podiumciritanum, audivit a multis quod ipse excommunicabatur comuniter in Montealionis ex parte domini inquisitoris Carcassone ut fugitivus pro heretica pravitate. Et ex tunc stetit excommunicatus nec fuit absolutus per aliquem qui haberet super hoc potestatem. Et licet confessus fuerit de peccatis suis medio tempore et quolibet anno, et narraverit confessoribus suis supradicta, qui eum propter predicta, ut dixit, non reputabant excommunicatum, et audierit missas, tamen non comunicavit ex tunc, quia sacerdotes quibus confitebatur prohibebant ei ne communicaret, quia odium <odium> portabat in corde contra dictum rectorem Montisalionis.

Et cum fugiens Inquisitionem ivisset apud Podiumciritanum, stetit pro pastore primo cum Michaeli Agassa et Petro Durandi, quondam, de Podiociritano. Et in dicto anno ipse vidit et frequenter Petrum Maurini, quem sciebat esse fugitivum pro heresi, qui dicto anno stetit pro pastore cum Ramundo Borserii de Podiociritano. Et vidit etiam Iohannem Maurini de Montealionis, qui tunc non erat fugitivus pro heresi, quod ipse sciret, qui stetit pro pastore per dictum annum cum Petro Ylheti de Podiociritano, et Arnaldum Maurini de Montealionis, qui tunc etiam stabat pro pastore cum Ramundo Borserii predicto, qui cum dicto Petro Maurini custodiebat oves dicti Ramundi Borserii.

Et cum ipse loquens non stetisset tunc in Podiociritano nisi a festo Sancti Michaelis septembris usque ad festum sequens Nativitatis Beati Iohannis, Petrus (et Iohannes) Maurini steterunt in dicto loco cum Ramundo Borserii et Petro Ylhesti predictis per duos annos.

Et illo tempore quo simul morabantur in Podiociritano, dictus Petrus Maurini dixit ei quod non erant de portibus comitatus Fuxi fugitivi pro heresi nisi ipse et ipse loquens. Dicebat etiam quod ter domus patrum suorum fuerat discipata pro heresi, et quod ipse de hoc non posset corrigi, quia, ut dicebat, fidem quam tenuerat pater eius volebat tenere. Et quando ipse loquens dicebat ei quod non erat fides in qua homo posset salvari nisi fides quam tenet Romana Ecclesia, dictus Petrus Maurini respondebat ei quod non credebatur hoc ipse, set, ut dicebat, in sola fide quam ipse Petrus tenebat homines salvari poterant, et non (in) fide quam tenet Romana Ecclesia. Et, ut dixit, non fuerunt alia verba super facto heresis, quod ipse recorderetur, inter ipsum et dictum Petrum dum morabantur simul in Podiociritano. Dixit tamen quod per dictum tempus continue simul stabant Petrus /et Arnaldus\ Maurini de Montealionis.

Item, dixit quod dictus Petrus Maurini, illo tempore, et alias dictus Petrus Maurini dixit ei quod illo tempore quo Inquisitio incepit contra hereticos, ipse Petrus Maurini morabatur pro pastore apud Archas, diocesis Electensis, cum Ramundo Maulen et quodam alio homine vocato Savartes, et quia dictus Ramundus Maulen iverat ad confitendum super crimine heresis ad curiam romanam, dictus Petrus Maurini recessit a domo dicti Ramundi Maulen et venit apud Montemalionem ad domum Arnaldi Fabri de Montealionis, avunculi sui. Qui Arnaldus Faber, timens sibi non

eum in domo sua retineret propter Inquisitionem, dixit Guilelmo Beloti quod daret comeatum dicto Petro Maurini, quod non staret in aliqua re pertinente ad dictum Arnaldum Fabri. Et dictus Guilelmus Beloti dedit comeatum dicto Petro ex parte dicti Arnaldi Fabri. Et dixit ei quod recederet, quia omnibus amicis eorum posset malum evenire si in Montealione remaneret. Quod audiens, dictus Petrus Maurini incepit fieri, ut dixit ipsi loquenti, et ivit ad Guilelmum Beneti, quondam, de Montealionis, et dixit verba commeatus predicta dicti Guilelmi Beloti. Qui Guilelmus Beneti respondit quod, si omnes eum dimitterent, ipse non dimitteret eum, set quod adhuc poterat stare in terra, quia forte malum, loquens de Inquisitione, non ita cito veniret ad eos vel ad terram eorum. Et consuluit ei quod iret apud Ax ut ibi cum aliquo domino staret. Quod et ipse Petrus fecit, et stetit pro pastore et nuncio cum Bartholomeo Borrelli de Ax per annum unum. Et ivit cum ovibus eius apud Tortosam, et deinde eas reduxit ad commitatum Fuxi. Faciebat eciam diversas nunciationes illo tempore cum morabatur cum dicto Bertholomeo ad diversa loca, non tamen dixit ipsi loquenti que nunciabat vel quibus. Deinde, ut dictus Petrus Maurini dixit ipsi loquenti, ipse timens sibi de Inquisitione ivit apud Planesas, diocesis Electensis, et ibi stetit pro pastore per ^{III}^{or} vel quinque annos cum Petro Andree vel quodam alio cognomitato d'en Costans, dicti loci de Planesas. Et illo tempore, ut dixit, fuit captus pro heresi et detentus in quodam castro. Et videtur ipsi testi quod dictum castrum nominaretur Castrumnovum. Et ipse dixit cuidam compatri suo quod nullo modo fide iuberet pro eo vel rebus eius, quia ipse bene faceret tantum quod de dicto carcere liberaretur, quod et factum fuit. Non dixit tamen ipsi loquenti modum quo de dicto carcere liberatus fuit. Causa autem qua fuit captus in dicto castro (fuit) quia illo tempore Guilelmus Belibasta, hereticus, fregerat murum Carcassone et aufugerat. Qui Guilelmus, hereticus, venit ad ipsum Petrum in loco ubi custodiebat oves. Et ipse Petrus dedit ei recaptum, quod scitum fuit post duas dies, et propter hoc fuit captus. Set ipse Petrus de hoc non fuit convictus nec confessus, et propter hoc de dicto carcere liberatus fuit, ut dixit ipsi loquenti.

Et illo tempore, ut dixit ipsi loquenti, ipse Petrus vendidit omnia que habebat, et de pecunia quam habuit de rebus suis comendavit quingentos solidos cuidam compatri suo dicti loci. Non tamen nominavit ipsi loquenti dictum compatrem suum. Et, ut dixit, ipse vidit plus quam xxv vicibus quod movebat se de

bestiario quod pascebat cum ipso loquenti et recedebat, dicendo quod ibat ad dictum compatrem suum per recuperandis ab eis [*sic, scil.* eo] dictis quingentis solidis. Et morabatur aliquando per unum mensem, et tamen de portubus de Quiersett et Queriu et vallis <de Archas> de Merenchis non erant due diete usque ad dicum locum de Planesas ubi morabatur dictus compater eius. Et dicebat quod ipse magis volebat ire de nocte quam de die, et ut in pluribus de nocte ibat, vidente ipso teste, vidente et sciente, et ibat totus solus, quia Iohannes Maurini, frater eius, qui simul morabatur cum eo, nolebat eum tunc sequi. Dixit etiam quod dictus Petrus non dicebat ipsi loquenti quod iret alicubi alibi, nisi ad dicitum compatrem suum de Planesas.

Item, dixit quod dictus Petrus Maurini dixit ei quod, ante quam recederet a dictis Petro Andree e'n Costans de Planesas, dum ipse esset in portu vocato Pedorres, iuxta stagnum (in) montaneis de Merenchis, venit [*sic*] Ramundus Clerici de Montealione et Iacobus Alsen, tenens locum castellani Montisalionis, ad dictum Petrum Maurini, qui tunc erat fugitivus pro heresi et comuniter pro tali reputabatur. Qui dixerunt dicto Petro quod ipsi querebant ipsum loquentem et Iohannem Beneti de Montealione, quos dicebant esse fugitivos pro heresi, ut caperent ipsos. Et tamen Petrum Maurini non ceperunt, qui erat aperte fugitivus pro heresi, ymo ab ipso sua necessaria victus receperunt.

Item, dixit quod dictus Petrus Maurini dixit ei quod, quando ipse fuerat captus, ut dictum est, pro heresi, dum stabat cum dictis Petro Andree et Costancio de Planesas, ipse ivit ad Podiumciritanum et stetit pro pastore duobus annis et plus cum Ramundo vel Iohanne Borserii de Podiociritano. Et illo tempore ipse loquens stabat apud Baganum, diocesis Urgellensis. Et ipse loquens stetit cum Bartholomeo Companho, dicti loci, pro pastore. Et per ⁱⁱⁱⁱ annos subsequentes stetit pro pastore cum Petro Castelli, dicti loci. Et illo tempore, dum stabat pro pastore cum dicto Petro Castelli, ipse descendit cum ovibus bacivis ad pascua Tortose, et illo tempore erat magna caristia bladi, et Petrus de Capitevilla de Bagano venit ad ipsum loquentem et dixit ei, inter alia, quod Petrus Maurini predictus, qui tunc erat pastor dicti Bartheo(lo)mei Companho de Bagano et pascebat oves eius apud Fihs, iuxta montaneam de Pradis, diocesis Taraconensis, multam farinam consumebat, quia, in qualibet septimana, ipse et Guilelmus Gargalhet, socius eius, unum quintallum farine expendebant, que tamen sufficere eis deberet per quindenam. Et hoc pro tanto contingebat quia multi extranei

veniebant ad dictum Petrum Maurini, inter quod erant Guilelmus Belibasta, hereticus, et Ramundus Essahaura de Larnato, credens hereticorum et fugitivus pro heresi. Et dicti tres, scilicet Guilelmus Belibasta, Ramundus Esshaura et Petrus Maurini, quasi continue simul morabantur in dicto loco de Fyhs. Quos tres dictus Petrus de Capitevilla cognoscebat, quia per unam yemen steterat cum ipsis in dicto loco de Fyhs. Et credit ipse loquens quod per dictos ⁱⁱⁱⁱ^{or} annos Guilelmus Belibasta stetit in loco de Fyhs vel in montaneis predictis de Pradis. Et per dictum tempus ipse loquens non vidit dictum Guilelmum Belibasta, set bene vidit Petrum Maurini in montaneis de Cadi, et in dicta vila de Bagano et in multis aliis locis. Et illo tempore ipse loquens vidit Ramundum Esshaura predictum in portu vocato *del Pal*, diocesis Urgellensis. Et ante viderat ipsum frequenter, ut dixit, in Podiociritano. Et in dicto porto *del Pal* dictus Ramundus dixit ipsi loquenti quod *las debanadoras*, id est cruces, quas ei dederat inquisitor, quando potuit recedere ab eo et fuit in loco vocato *la Rabassa*, in terra Saltus, dimisit, et induit de ipsis unum spinacium et ita aufugerat.

Item, dixit quod dictus Petrus Maurini stetisset per aliquod annos cum dicto Bertholomeo Companho, et dictus Bartholomeus dictum Petrum acusaret quia multam farinam expenderet tempore caristie, dictus Petrus, dimittens dictum Bartholomeum, stetit pro pastore cum Petro Castelli predicto, cum quo eciam dicto anno stetit ipse loquens pro pastore. Et simul ipse loquens et dictus Petrus Maurini custodierunt oves dicti Petri Castelli, et venerunt simul ipse loquens, Petrus Maurini et usque ad septem pastores alii ad yemandum in pascuis de Tortosa. Et ante Quadragesimam dictus Petrus Maurini dimisit ipsum loquentem et oves et dixit quod volebat ire ad quendam compatrem suum cognominatum Eyssalda, de villa de Fyhs predicta, in qua etiam habebat multos compatres alios, inter quos erat unus cognominatus Petrus Ioyet. Et stetit eundo illuc per tres septimanas vel circa. Et cum fuisset reversus ad pascua Tortose, quadam die dictus Petrus Maurini duxit secum Guilelmum Belibasta, hereticum. Et dictus Petrus dixit (de) dicto heretico quod erat cognatus, et quod erat de Ruppe Ulmesii, et quod erat bonus pastor, et quod non erat aliquis qui melius sciret de officio pastoris quam ipse Guilelmus. Et ad dictum dicti Petri Maurini, dictus Petrus Castelli, qui erat ibi, conduxit ad unum mensem pro pastore dictum Guilelmum Belibasta, ipso loquente presente et vidente. Et dictus Petrus Maurini, Guilelmus Belibasta et ipse loquens custodierunt oves simul per unum

mensum. Et per dictum mensum ipse loquens ibat frequenter pro necessariis eorum, et dicti Petrus et Guilelmus custodiebant oves. Et quadam die, dum stabant in pascuis, dictus Guilelmus Belibasta dixit dicto Petro Maurini, audiente ipso loquente: 'Petre, si crederes michi, non haberes tot malas noctes et malas dies sicut habes, sed venderes omnes oves tuas, et postea de illa pecunia quam haberes de dictis ovibus, et cum illo quod ego lucrarer de arte faciendi pectines textorum, possemus ambo simul vivere, et mulier illa que mecum vadit faceret necessaria nostra, et tunc possemus ire ambo apud Lombardiam vel ultra mare', ubi nullus eos persequeretur, et ibi starent securi, 'ex quo in partibus istis et regni Francie non possumus securi manere, quia multi nos persequuntur. Et possemus simul bene stare quia sumus eiusdem fidei et secte, et non possumus alios invenire qui velint esse secte nostre nec invenimus aliquem in quo nos possimus confidere'. Et dictus Petrus Maurini respondit dicto heretico quod ipse nolebat vendere oves suas, quia pastor fuerat et pastor dum viveret esse volebat. Et ipse loquens, audiens nominari fidem et sectam, interrogavit dictum Petrum Maurini: 'Et de qua fide et secta vestra loquimini?'. Et dictus Petrus Maurini respondit quod fides et secta dicti Guilelmi Belibasta et sua erat directa heresis qua destructum /erat\ de [sic] Montealione et totum Savartesium, et propter quam ipse Petrus aufugeret [sic] de Montealione, et etiam ipsemet loquens, ut ei dixit dictus Petrus. Et tunc dictus Guilelmus et Petrus interrogaverunt ipsum loquentem si volebat esse de fide et secta eorum. Et ipse loquens respondit ei quod non. Et tunc dictus Guilelmus et Petrus dixerunt ipsi loquenti: 'Ex quo non vis esse de nostra (fi)de, ad minus non facias nobis malum nec procures interim quousque, finito tempore quo conducti sumus, recollegerimus res nostras et teneamus viam nostram'. Et dictus Petrus Maurini comminando ipsum loquentem dixit: 'Si /tu\ nos faceres capi, ego involverem te in facto nostro, quia tu magis teneris de heresi quam nos, cum tu sis proclamatus pro dicto crimine per capellanum de Montealione, et non nos'. Ymo ipse Petrus poterat ire ubicumque vellet, quia non erat proclamatus. Quia, licet esset hereticus, tamen gentes eum non cognoscebant. Et addidit: 'Pugna contra capellanum de Montealione et non nobiscum, quia dictus capellanus dabit tibi de allio et agresta'.

Item, dixit quod, dum erant in dictis pascuis, dictus Guilelmus Belibasta dixit ei quod ipse et illi qui erant de fide sua poterant salvare animas illorum qui credunt eis, et quod (si) ipse reciperet

aliquem infirmum et dece(de)ret post quam receptus esset, statim eius anima recta via iret ad paradisum. Et melius erat quod homo daret sibi et illis de secta sua bona sua quam alicui alii, et quod homo non debebat dare aliquid capellanis vel clericis ecclesie vel altari, quia, ut dicebat, illi qui vadunt ad ecclesias malam sectam tenent, quia ecclesia est mala domus, et signa vel campane erant signa mala et malum significabant. Et cum ipse diceret dicto heretico quod ecclesie erant bone et bonum erat ire ad ecclesias, et quod etiam campane erant signum bonum, quia in ecclesiis fiebant orationes et campane excitabant homines ad orationes faciendas, dictus hereticus tacuit quoad hoc.

Item, dicebat quod sacerdotes erant mali homines, et tenebant meretrices suas cum quibus iacebant, et quod nichil valebat illud quod dicebant dicti sacerdotes vel faciebant. Et cum ipse loquens diceret ei quod ymo corpus Christi quod consecrant sacerdotes esset bonum, dictus hereticus respondit quod, si illud esset corpus Christi quod dicunt sacerdotes esse, et esset ita magnum sicut ille montanee vel portus, soli sacerdotes et clerici iam comedissent illud.

Item, dicebat ei dictus hereticus quod illis qui veniebant ad eum et credebant ei, ipse poterat remittere et indulgere omnia peccata eorum.

Item, dixit quod dictus Petrus Maurini, illo tempore et alias, in presentia dicti heretici et in absentia eius, dixit ei infrascriptos errores. Quod duo erant dii, unus eorum erat *bonesa* et alter *malisa*, vel malicia. Et, ut dicebat, Deus bonitas fecerat spiritus et illa que non possunt videri, ita quod bonos angelos et animas et spiritus bonorum hominum fecerat Deus bonitas. Et Deus malicia fecerat omnia corpora alia et omnia que videri possint vel aliter sentiri, et etiam omnes demones et animas vel spiritus hominum malorum. Et Deus bonitas regebat et gubernabat celestia, et Deus malicia regebat et gubernabat istum mundum visibilem et omnia corpora alia. Et Deum maliciam vocabant Satanam, Deum vero bonitatem vocabant Deus claritatis.

Item, dixit quod dictus Petrus Maurini dixit ei quod spiritus et anime boni creati a Deo bono ab inicio erant et fuerant cum Deo bono in celo per tempus, sed Deus malus intravit in celum, et ostendit delectabilia huius mundi, quod ipse fecerat, dictis spiritibus, quousque illecti delectabilibus huius mundi visibilis et decepti per Deum malignum egressi fuerant de celo cum Deo maligno. Et sic peccaverunt, et deinde, errantes subintrabant corpora que

poterant, quousque invenirent corpus alicuius de secta eorum in quo salvarentur.

Item, dixit quod dictus Petrus Maurini dixit illo tempore quod dominus Ihesus Christus non habuit carnes et ossa nec comedit nec bibit, set habebat corpus spirituale.

Item, dixit quod dictus Petrus dixit ei quod corpora humana, postquam fuerint mortua, nunquam de cetero resurgent.

Item, dixit quod dictus Petrus dicebat quod, quando omnes heretici et credentes eorum essent simul in celo, parvi et magni se invicem cognoscerent.

Item, dictus Petrus dicebat ei: 'Dicitur quod diaboli stant in montaneis et portibus, set peiores demones qui sunt stant in villis'. Et de predictis verbis hereticalibus frequenter loqui fuerunt inter se dictus Guilelmus Belibasta, Petrus Maurini et ipse loquens, et fuerunt continuata per eos quasi per unum mensem. Et, ut dixit, non recordatur quod aliquis alius fuerit, quando de predictis erroribus simul loquebantur. Interrogatus si predictos errores unquam credidit in corde suo, respondit quod non.

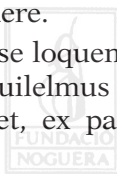
Item, dixit quod illo tempore ipse vidit quod dictus Guilelmus recedebat ab eis ad faciendum orationes suas, et tunc vidit quod tunc hereticus inclinabat se multociens et se erigebat, et manus elevabat versus celum, non tamen flectebat genua sua.

Item, dixit quod audivit a dicto heretico quod si LX persone essent comedentes carnes et ipse esset inter ipsas, solum quod ipse haberet unum hominem in quo ipse posset confidere, ipse acciperet partem suam de carnibus, et nullus stancium posset percipere, taliter sciret facere ipse, quod non comedisset carnes, cum tamen ipse nullo modo comederet carnes, quia, ut ipse dicebat, magnum peccatum erat carnes comedere et magna heresis, et ex quo homo comedebat carnes, tantum valebat quod comederet in una die sicut in alia, nullam diem excipiendo.

Item, dixit quod illo tempore dictus Guilelmus Belibasta tenebat in quadam domo de Tortosa, que erat in quodam cadrivuo [*sic*] in quo confronta(n)tur carrerie de Montcada et Sancti Iohannis, quamdam mulierem cum quadam filia parvula dicte mulieris quarum nomen ipse ignorat, in qua etiam domo dictus Guilelmus Belibasta tenebat suum operatorium, ad quam domum ipse fuit reversus in Paschate sequenti, et fuerunt septem anni elapsi in Pachate preterito. Et in dicta domo dicti Guilelmi dictus Guilelmus faciebat pectines textorum. Et ipse loquens cum Petro Maurini bis

ad dictam domum venit, et vidit in dicta domo multas personas de Tortosa, quarum personarum nomina ipse ignorat. Et quia illo tempore ipse loquens et Petrus Maurini predictus hospitabantur et tenebant suas res in domo Ramundi de Baias, de Tortosa, in qua etiam domo dictus Ramundus manebat, cum quodam die ipse loquens de pascuis ad dictam domum venisset, Guilelmus Belibasta, hereticus, venit ad ipsum in dicta domo, et, audiente dicto Ramundo, interrogavit ipsum loquentem si Petrus Maurini erat in dicto domo. Et ipse loquens respondit quod non, set erat in pascuis. Et hoc dicto, dictus Ramundus de Baias interrogavit ipsum loquentem, audiente dicto Guilelmo, /si ipse loquens cognoscebat ipsum Guilelmum et si ipse sciebat unde erat vel in quo atinebat Petro Maurini predicto et de quo loquo erat dictus Petrus Maurini. Et ipse loquens respondit quod nesciebat quis erat dictus Guilelmus, set quod audivit a Petro Maurini quod erat de Ruppe Ulmesii et quod erat eius cognatus germanus. Dictus autem Petrus Maurini et ipse loquens erant de Montealionis. Et dictus Ramundus interrogavit dictum Guilelmum Belibasta unde erat. Qui respondit quod de Ruppe, non addendo Ulmesii. Et dictus Ramundus iterum interrogavit eum propter quid venerat apud Tortosam. Qui respondit quod ibi volebat lucrari de artificio suo faciendo pectines textorum, set modo non videbatur ei quod Tortosa esset locus lucrativus de artificio suo, et propter hoc volebat recedere de Tortosa et ire versus Morela vel in montanea de Pradis. Et dictus Ramundus respondit ei : ‘Non videtur quod teneatis bonam sectam’, cum /ipse\ nesciret locum ita aptum ad lucrandum de dicta [sic] artificio pectinum sicut erat Tortosa. Sic videbatur, ex hoc quod volebat recedere de dicto loco, quod aliquid aliud volebat facere quam pectines. Et cum ipse loquens fuisset reversus ad pascua, et ibi invenisset dictum Petrum Maurini, dictus Petrus Maurini dixit ei [sic, scil. dicto Petro Maurini dixit ipse]: ‘Petre, et semper tenebis istos malos percasses? Iam cognoscitur Guilelmus Belibasta, quem dicis esse cognatum, quod malam sectam tenes [sic]. Nam hoc dixit ei, me audiente, Ramundus de Baias, et licet non simus in terra nostra, tamen aliqua dierum aliquis revelabit, et deteget te et dictum Guilelmum quod heretici estis et capieris cum eo et stringentur ungues tui’. Que verba eius, cum audivisset dictus Petrus, incepit subridere.

Item, dixit quod, cum ipse loquens vellet venire apud Tortosam in die Sene Domini, dictus Guilelmus Belibasta, /qui erat cum eo in pascuis, dixit ei quod diceret, ex parte eius, dicte mulieri quam

dictus Guilelmus Belibasta\ tenebat apud Tortosam, quod pararet ei pices pro die Pasche sequenti pro ipso ad comedendum. Et cum ipse loquens diceret ei: 'Et quomodo erit hoc? Comedetisne pices in die Pasche, cum omnes dicta die comedant carnes?'. Et ipse Guillelmus tacuit.

Item, dixit quod cum per mensem in Quadragesima stetissent simul in pascuis predictis dicti Guilelmus Belibasta, Petrus Maurini et ipse qui loquitur, et frequenter comederent simul, dictus hereticus, quando volebat comedere, non faciebat signum crucis, set quasi in circuitu movebat manum super victualia sua, licet Petrus Maurini et ipse loquens facerent super victualia sua signum crucis. Et, ut dixit, Petrus Maurini accepit salarium quod debebat accipere dictus Guilelmus pro dicto mense a dicto Petro Castelli, et emebat pices et porros et alia pro dicto heretico. Nec vidit ipse loquens per dictum mensem quod aliqua alia persona veniret ad videndum dictum hereticum vel aliquid ei daret. Per dictum etiam mensem ipse loquens iacebat in loco ubi erat rauba eorum. Dicti autem Guilelmus et Petrus sequebantur oves vel poterant ire quo volebant, quia in pascuis illis pastores non timent de lupis, cum non sint ibi, nisi solum de tala, et ideo poss<i>unt dimittere oves in pascuis de nocte et ire quo volunt usque ad diem. Nescivit tamen ipse loquens, nec audivit ab eis, quod alicubi alibi irent de nocte nisi sequendo oves.

Item, dixit quod dictus Petrus Maurini illo tempore dixit ei quod ipse plus diligebat dictum Guilemum quam aliquem de fratribus suis, licet IIII^{or} fratres carnales haberet, quia, ut dixit, illi qui erant de fide eorum, id est hereticorum, quia erant in omnibus concordēs, magis erant fratres quam illi qui nati erant ex uno patre et matre carnali, quia illi frequenter non concordant ad invicem. Et addidit quod ipse Petrus nunquam deficeret ipsi Guilelmo, quia omnia que habebant, habebant medium per medium.

Item, dixit quod prima septimana Pasche, cum dictus Guilelmus Belibasta fuisset reversus apud Tortosam, dictus Petrus Maurini dixit ipsi loquenti quod ipse de cetero nolebat pascere oves, nec volebat habere proprias ut libere posset ire quocumque vellet, quia nolebat habere de cetero aliquem dominum, propter quod volebat suas oves separare ab ovibus dicti Petri Castelli, et postea volebat vendere oves suas. Que verba ipse loquens retulit dicto Petro Castelli apud Tortosam, audiente dicto Ramundo de Baias, et dicto Petro Maurini. Et dictus Petrus Maurini dixit quod ita facere volebat. Deinde dicta septimana dictus Petrus Maurini separavit oves suas

ab ovibus dicti Petri Castelli, et separatas duci fecit, ut dixit ipsi loquenti, per Iohannem Maurini, filium dicte Guilelme Maurine et Bernardi Martini de Montealione, apud Sanctum Matheum. Que Guilelma Maurina, Iohannes et Arnaldus, filii eius, alter Petrus Maurini, frater dicte Guilelme, tunc morabantur in dicta villa de Sancto Matheo extra villam, in porta versus civitatem Valentie. Que Guilelma erat fugitiva per heresi et iam fuerat capta in muro Carcassone, ut ipsamet dixit ipsi loquenti. Et dictus Petrus Maurini sequutus fuit dictum bestiarium suum. Et post aliquos dies reversus ad ipsum loquentem, dixit ei quod totum bestiarium suum vendiderat cuidam mercatori de Sancto Matheo, et modo non habebat unam tibiam. Et cum ipse loquens diceret ei: 'Ergo, modo habes multam pecuniam, quia vendidisti bene CL oves', et dictus Petrus respondit ei quod non acceperat pecuniam, set expectabat de solutione mercatorem qui oves emerat quousque anno sequenti reverteretur ad yemendum in dictis pascuis, et timebat sibi quod malam solutionem haberet a dicto mercatore. Dixit tamen quod, quando ipse loquens fuit reversus apud Tortosam in dicta septimana Pasche, non invenit ibi dictum Guilelmum Belibasta. Et cum interrogaret dictum Petrum Maurini si dictus Guilelmus Belibasta erat in dicta civitate Tortose, respondit quod non, quia, postquam veniderat oves suas, recesserat de Tortosa et iverat apud Sanctum Matheum. Cum tamen, ut dixit, ipse reversus fuisset post duos annos ad dicta pascua de Tortosa, vidit quod dictus Petrus Maurini reduxit ad gregem quem pasciebat ipse loquens aliquas de ovibus habentibus signum ovium quas dictus Petrus dixerat se vendidisse apud Sanctum Matheum. Et cum ipse testis diceret ei: 'Tu reduxisti aliquos de mutonibus quos dixeras te vendidisse apud Sanctum Matheum', et dictus Petrus respondit quod dicti mutones sibi dati fuerant in solutum. Audivit tamen dici ipse loquens ab aliquibus pastoribus quod dicta Guilelma Maurina et filii et frater eius tenebant oves dicti Petri Maurini apud Sanctum Matheum.

Item, dixit quod, quando Petrus Maurini reversus fuit de Sancto Matheo, venditis ovibus suis, ut dixit, ad dicta pascua Tortose, conduxit se pro pastore cum Arnaldo Fabri de Podiociritano, cum quo stetit per totum annum illum et sequentem usque ad festum Sancti Michaelis septembris. Et per duas states predictas dictus Petrus pavit oves in portu vocato *del Pal*, in terminalibus de Bagano, et in yeme descendebat ad pascua Tortose. Et per aliquod spacium dicti temporis ipse loquens stetit pro pastore cum Bernardo de Genebrat, de Bagano, et in state pascebat oves

in portu vocato *de Cadi*, in terminalibus de Goso, et in state [*sic, scil. yeme*] descendebat in pascuis de Tortosa. Et licet veniret apud Tortosam pro necessariis suis, tamen illo tempore non vidit Guilelmum Belibasta nec fuit apud Sanctum Matheum. Vidit tamen aliquando dictum Petrum Maurini apud Tortosam, non tamen fuit loquutus cum eo de facto heresis, nec etiam quesivit ab eo aliquid de dicto Guilelmo Belibasta, nec vidit etiam aliquam personam fugitivam pro crimine heresis.

Item, dixit quod postea, quando exivit ipse loquens a dicto Bernardo de Genebret, ivit apud Podiumciritanum, et stetit pro pastore cum Ramundo del Barri, quondam dicti loci, cum Arnaldo Maurs, fratre suo. Et stetit primo anno in state in portu vocato de *Riucaut*, iuxta portus de Merenchis, et in yeme in planicie de Paniscola, que planicies se tenet cum pascuis de Tortosa et est inter Sanctum Matheum et Tortosam. Et per dictam yemem dictus Petrus Maurini stetit cum eis in dicta planicie de Paniscola, non tamen stabat cum aliquo domino, set quia emerat centum oves a dicto Ramundo del Barri, cum ipse loquens et dictus frater eius stabant pro pastoribus, dictus Petrus Maurini ad expensas suas proprias stabat cum eis. Et in dicta yeme tempore pascali ipse loquens ivit apud Sanctum Matheum, et fuit in domo dicte Guilelme Maurine per duas dies. Et vidit in dicta domo dictum Petrum Maurini, Guilelmam Maurinam, Iohannem et Arnaldum Maurini, filios dicte Guilelme Maurine, Petrum Maurini, fratrem dicte Guilelme, Arnaldum Cicredi de Ax et multos alios usque ad xii vel xv. Et pransi fuerunt in dicta domo simul, et comederunt pices. Et quia ipse loquens non libenter comedit pices, et quia etiam mirabatur cur tali tempore comedebant ibi pices, misit unum de predictis filiis dicte Guilelme pro uno iecore yrci, de quo ipse comedit et dedit aliis qui erant in dicta mensa.

Interrogatus si in dicta mensa vidit comedentem dictum Guilelmum Belibasta, respondit quod non cognovit eum esse ibi. Nescit tamen aliter si erat ibi. Vidit tamen quod, quando surrexerunt de mensa, dicta Guilelma Maurina cum uno homine de illis qui ibi comederant, accessit ad hostium cuiusdam camere dicte domus, et semiaperto dicto hostio dicte camere loquebantur, ut videbatur, cum aliquo qui erat in dicta camera. Non tamen ipse loquens perpendit cum quo vel de quibus loquebantur, quia volebat reverti cito ad oves suas, propter quod de dicta domo exivit. Exiverunt etiam de dicta domo simul cum ipso Petrus Maurini et Arnaldus Cicredi de Ax, qui iverunt ad quendam sutorem qui stabat in

magna carrera dicti loci de Sancto Matheo, cum quo morabatur dictus Arnaldus Cicredi, et faciebant sotulares in operatorio dicti sutoris. Et Petrus <Petrus> Maurini emit in operatorio predicto quosdam sotulares in operatorio dicti sutoris de corda a dicto Arnaldo Cicredi. Dixit quod nunquam habuerat meliores sotulares, et erant sine aliqua pecia. Et, cum emptis dictis suis sotularibus ipse loquens et dictus Petrus Maurini simul irent ad pascua, ipse loquens dixit dicto Petro Maurini: 'Et propter quid fuit contencio nocte precedenti inter te et Guilelmam Maurinam de lana et pelli-bus ovium mortuorum quas tenet dicta Guillelma? Ex quo dictas oves, ut alias dixeras michi, vendideras, non videtur quod adhuc dicte oves sint tue'. Et ipse respondit quod nichil boni habuerat de dictis ovibus a dicta Guillelma, 'set facit borias de alieno'. Et ipse loquens respondit: 'Malas borias facis eis, quia illum hominem', loquens de dicto Guilelmo Belibasta, 'cuius tu vias bene scis facis eis tenere absconditum. Et ipse et tu bene scitis vias eius, et omnibus vobis infortunium propter hoc eveniet, quia non potestis convinci [*sic*] ubi tenetis dictum hominem nec etiam de diviciis quas habetis, et aliqua dierum diabolus portabit totum, et melius fuisset, quando de loco Archas fugisti timore Inquisitionis, quod ivisses ad confitendum illa que comiseras in heresi, quia postea non posuisses tot personas in tribulatione et errore<s> sicut ponis. Et ipse Petrus respondit quod non poterat aliud facere, quia sic ante vixerat et in posterum viveret. Fuit autem contentio inter dictum Petrum Maurini et dictam Guilelmam Maurinam. Ista, dicta nocte, ipso loquente audiente, quia Petrus Maurini dixit dicte Guillelme: 'Ubi sunt pelles et lana ovium mortuorum que ascendunt ad numerum CL pelli?', et dicta Guillelma respondit quod fecerat de dictis pellibus necessaria dicte domus, et induerat se filios suos de lana dictorum pellium, et etiam illas personas quas dictus Petrus Maurini sciebat, non nominando aliter dictas personas. Et, ipse loquens hoc audiens, dixit dicte Guillelme: 'Guillelma, malam coperturam facitis hic, quia tenetis hic absconditum Guilelmum Belibasta, hereticum, propter quem, si sciretur, omnes caperentur, et ponitis vos in magno periculo et filios vestros, et in mala via ex quo possetis venire ad locum peiorem muro Carcassone in quo alias fuistis'. Quod audiens, dicta Guillelma tacuit.

Item, dixit quod, dum sic ipse et dictus Petrus Maurini ibant ad pascua, ipse interrogavit Petrum Maurini quis erat ille qui ei vendiderat sotulares predictos. Et dictus Petrus respondit quod filius fuerat Sibilie d'en Balle de Ax. Et ipse dixit: 'Et fuitne illa Sebilias

mater eius que fuit combusta in Carcassona?'. et Petrus respondit quod sic. Cui ipse loquens dixit: 'Petre, tot malos percasses facis, et multos malos homines congregas. Non est diabolus malus in mundo quem tu non cognoscas'. Quos [*sic*] audiens dictus Petrus subrisit, et nichil respondit ei.

Item, dixit quod, quando debuerunt reverti ad montanam et portus de rivo Cavo, Petrus Maurini venit cum ipso Arnaldo, fratre ipsius loquentis, et adduxit secum triginta mutones illius signi cuius erant oves quas dixerat se vendidisse. Et ipse loquens dixit dicto Petro: 'Modo apparet falsitas tua, quia dixeras diu erat quod vendideras oves tuas, et adhuc habes istos xxx^a mutones quos ante habebas, quia idem signum habent'. Et venit cum ipsis usque ad portus vocatus de<n> *riu Cau* qui se tenent cum portubus de Merenchis. Et cum in dicto portu tonderent oves, Iohannes Maurini, frater dicti Petri Maurini, qui tunc morabatur cum domina Brunissendi de Cervelo, venit ad eos in dicto Portu de *riu Cau*. Et cum fuissent tonse oves Ramundi Barri, cum quo ipse loquens morabatur, inter quas erant centum oves dicti Petri Maurini, quos emerat ut supradictum est, a dicto Ramundo, et tamen non solverat pretium eorum, dictus Petrus Maurini dixit dicto Ramundo quod ipse daret fideiussorem dictum Iohannem Maurini, fratrem suum, de solvendo precio dictarum C ovium, et quod dictus Ramundus promitteret [*sic, scil.* promitteret] quod dictas C oves duceret secum et haberet. Qui Ramundus respondit ei quod nullo modo hoc faceret, nec promitteret [*sic*] quod aliquam ovem suam dictus Petrus haberet, nisi primo solvisset pretium eius. Et sic dictus Petrus Maurini et Iohannes, frater eius, recesserunt ab ipso loquente et Arnaldo, fratre eius, et iverunt ad oves dicte domine Brunissendis que tunc erant, ut audivit dici ipse loquens, in portibus de Canals. Et deinde venerunt recta via usque ad portus de Castroverduno et steterunt in loco vocato Garsen. Et cum dictus Petrus primo dixisset dicto Ramundo Barri, quando recessit ab eo, quod non habebat pecuniam de qua ei posset solvere dictas C oves quas emerat ab eo, que ascendebant usque ad nongentos solidos vel circa, quando fuit reversus de portu Castriverduni ad Podiumciritanum solvit dicto Ramundo Barri dictum summam pecunie, ut ipsemet Petrus Maurini dixit eidem loquenti. Cum tamen, quando venit ad dictos portus Castriverduni, non haberet aliquam pecuniam, ut ipse Petrus dixit ipsi loquenti, nec nisi xxx^a mutones, quas posuit in solutum pro parte pretii dictorum c ovium. Stetit autem in dictis portibus de Castroverduno a festo

Nativitatis Sancti Iohannis, tres anni fuerunt in dicta festivitate, usque ad festum Sancti Mathei vel circa. Dixit etiam dicti loquenti dictus Petrus quod ipse fuerat dicto tempore in aliquibus locis in quibus sibi pecunia debebatur, et debitores sui solverant ei quod debebant, et sic congregaverat dictam pecuniam de qua solvit dictum Ramundum Barri.

Item, dixit quod yeme sequenti ipsi loquens et dictus frater eius iverunt ad yemandum in Montenigio. Et audivit dici quod dicta yeme Petrus Maurini et Iohannes, frater eius, custodiendo oves dicte domine Brunissendis steterunt in pascuis de Gardamar, iuxta Tortosam. Et, ut dixit, de tota dicta yeme ipse non vidit dictos Petrum Maurini et Iohannem, fratrem eius, nec audivit ubi erat dictus Guilelmus Belibasta.

Item, dixit quod in estate sequenti ipse loquens et dictus frater eius steterunt in portu de rivo Cavo, et Petrus Maurini et Iohannes, frater eius, tenuerunt oves dicte domine Brunissendis in portu de Bacers, in terra domini Ramundi Fulconis. Et de dicta estate ipse loquens non vidit dictum Petrum Maurini nec fratrem eius. Audivit tamen a quibusdam pastoribus de Podiociritano quod dictus Petrus Maurini et frater eius fuerant in Podiociritano, et postea venerant ad terram comitatus Fuxi. Et cum yeme sequenti ipse et frater eius ivissent ad yemandum in planicie vocata Paniscola, in loco vocato Castrumasinorum, et iam haberent tot oves quod poterant facere propriam caba(na)m, quadam die dictus Petrus Maurini et Arnaldus Maurini, filius dicte Guilelme Maurine, venerunt ad ipsum loquentem in dictis pascuis de Paniscola. Et cum fuerunt simul, ceperunt loqui de Petro Clerici, rectore quondam Montisalionis, dicentes quod episcopus Appamiarum ceperat eum pro heresi. Et tunc dictus Petrus dixit: 'Ita profunde rorabit dictus capellanus in facto heresis sicut et alii, ex quo captus est'. Dixit etiam sibi, non tunc set alias, quod Ramundo Maurini, patri ipsius Petri Maurini, dictus rector dixerat quod faceret reverti Petrum Maurini, filium suum, et ipse faceret tantum quod redderentur ei terras quas perdiderat. Que verba rectoris, cum dictus Ramundus dixisset Poncio Clerici, quondam patri dicti rectoris, dictus Poncius respondit ei: 'Non confidatis in verbis capellani proditoris, set dicatis Petro Maurini quod, si esset in colle Septem Fratrum', qui collis est iuxta Montisalionis [sic], 'quod fugiat usque ad collum de Marmara, et si esset in collo de Marmara, quod fugiat usque ad collum de Picmaurent, ubi finitur episcopatus Appamiarum, et quod nec ibi stetisset, set

fugeret ultra'. Et cum ipse Petrus respondisset dicto patri suo quod, si dictus capellanus voluisset ipsum capere vel facere capi, bene potuisset fecisse. Et quando dictus capellanus decimabat in domo patris ipsius Petri, dictus capellanus viderat eum et fuerat loquutus cum ipso, et tamen hoc non fecerat. Et dictus pater eius respondit ei quod de modico malo homo habet satis, 'et ex quo te abstentastis, absenta te'.

Item, dixit quod dictus Petrus Maurini, ex quo fuit fugitivus pro heresi, quolibet anno veniebat apud Montemalionem et ibi morabatur, vel per quindenam vel per unum mensem, vel in terra Savartesii, excepto anno presenti et precedenti. Et hoc audivit ipse a pastoribus multis qui dictum Petrum videbant euntem apud Savartesium, et post tempus revertentem. Idem etiam Petrus Maurini dixit ipsi loquenti <et> quod veniebat ad domum patris sui dum vivebat. Dictus etiam Iohannes Maurini, postquam se absentaverat, reversus fuit apud Montemalionem quasi per annum, et postea reversus fuit ad dictum Petrum Maurini, cum quo est etiam adhuc.

Item, dixit quod Arnaldus Maurini, frater dicti Petri, stetit apud Fysh per duos annos cum dicto Petro Maurini, et Ramundo Eysshaura de Larnato et Guilelmo Belibasta, heretico. Et hoc dixit ei Capdevila, ut supra dictum fuit.

Item, dixit quod illo tempore quo ipse pascebat oves cum Petro Maurini et Guilelmo Belibasta in pascuis de Tortosa, Ramundus Baralherii de Gebestz, et credit ipse quod habebat cognomen Baralher, qui est <qui est> frater vel fratriaster Guilelme Petri Ademarii de Montealione, qui tunc erat in dictis pascuis de Tortosa, cum vidisset dictum Guilelmum Belibasta, dixit ipsi loquenti: 'Et cuiusmodi homo est iste?'. Et ipse loquens respondit ei: 'Talis est qualem videtis'. Et tunc dictus Ramundus respondit: 'Credo quod iste homo sit hereticus, et quod teneat malam sectam'. Et, (cum) ipse loquens quereretur ab eo quare hoc credebatur, dictus Ramundus respondit: 'Hoc anno ego et Ramundus Maurs, frater tuus, qui iam confessus fuerat in Carcassona super crimine heresis, et quidam de Ynhaus', et credit ipse quod cognominaretur Cicre, 'et iste Guilelmus Belibasta, cum quadam muliere et eius filia, eramus in villa de Cerveria, diocesis Urgellensis, et ego et frater tuus et dictus homo de Ynhaus comedebamus tripas, quod videns dictus Guilelmus dixit omnibus nobis: -Et quomodo vos comeditis de illa feresa-'. Et frater ipsius loquentis dixit ei quod melius erat comedere dictas tripas quam esse in societate vestra. Et addidit:

'Ego non reputato feresam, quia alias comedi de consimilibus'. Quod audiens, dictus hereticus iratus recessit a nobis et ivit versus montaneas de Pradis, et nos, cum fratre tuo quem statim arripuit infirmitas, ivimus versus Montblanc. Et in via, quando fuimos a la Rey al, frater tuus mortuus fuit et sepultus in cimiterio dicte ville'. Et, ut dixit dictus Ramundus ipsi loquenti, dum ipse et predicti alii erant in dicta villa de Cerveria, dictus hereticus petivit ab eis si sciebant ubi erat Petrus Maurini predictus. Cui, cum respondissent quod non, hereticus respondit quod ipse nullum hominem apreciabatur aliquid nisi fugitivus pro heresi esset. Et propter predicta verba et facta dictus Ramundus de Gebestz, ut dixit ipsi loquenti, credebatur ipse quod dictus Guilelmus Belibasta hereticus esset. Et interrogavit ipsum loquentem si viderat dictum Guilelmum comedentem carnes. Et ipse loquens respondit quod non.

Interrogatus si vidit quod dictus Ramundus loqueretur cum dicto heretico, respondit quod non. Tamen bene potuisset loqui, si vellet, et frequenter cum dicto heretico, quia per totam yemen vel magnam partem eius simul fuerunt in dictis pascuis, et frequenter oves eorum confrontabant. Vidit tamen quod frequenter dictus Ramundus loquutus fuit cum dicto Petro Maurini, quia ambo erant praverii et poterant loqui simul quando volebant. Dixit tamen quod dictum hominem de Ynhaus ipse loquens nunquam vidit.

Item, dixit quid in estate sequenti, id est anno preterito, ipse et Arnaldus, frater eius predictus, steterunt in estate in portu predicto de rivo Cavo et non vidit de tota estate dictum Petrum Maurini nec fratrem eius. Qui, dicta estate steterunt in portu de Benasco, qui est in finibus de Palhars. Et in yeme sequenti, ipse ivit in pascuis de P<l>aniscola supradictis, et ibi vidit Iohannem Maurini et Guilelmam Maurinam, Iohannem et Arnaldum, filios eius, et Petrum Maurini, fratrem dicte Guilelme, et Arnaldum Cicredi de Ax in villa Sancti Mathei, in domo dicte Guilelme. Et cenavit cum ipsis de pane et carnibus. Non tamen iacuit in dicta domo, set ivit ad iacendum ad domum Mathei Narbonesii. /Et\ dicta nocte, ut dixit, non vidit dictum Guilelmum Belibasta nec loqui fuerunt aliquid de heresi. Et hoc fuit inter festa Sancti Martini et Sancti Andree.

Deinde, in festo Sancti Vincentii, quia ipse loquens indigebat pastore, iterum ivit apud Sanctum Matheum ad domum dicte Guilelme, quia credebatur quod aliquis de dicta domo vellet eum iuvare quousque venisset dictus frater eius. Et in dicta domo invenit Petrum Maurini, Iohannem, fratrem eius, Guilelmam Maurinam,

Iohannem et Arnaldum, filios eius, qui Iohannes, non erat diu, acceperat uxorem vocatam Mariam, que etiam ibi erat, Petrum Maurini, fratrem dicte Guilelme, et quendam capellanum iuvenem etatis quasi xxx^a annorum et aliquantulum niger, stature comunis, et loquebatur Vasconie. Et dum comedissent, dictus sacerdos dixit dicte Guilelme: 'Et quare non damus uxorem Arnaldo, filio vestro?'. Et dicta Guilelma respondit quod 'non dabimus ei uxorem de anno isto usquequo inveniamus gentes vel mulierem de qua possimus confidere, quia ignoramus gentes'. Et addidit de dicta Maria, nuru sua, quod ipsam invenerant secundum cor eorum, quia quicquid ipsi volebant et dicta Maria volebat, et etiam faciebat. Et tunc dictus capellanus recessit, et postquam recesserat ipse loquens interrogavit dictam Guilelmam unde erat dictus capellanus. Que respondit quod erat de versus Sanctum Geroncium. Et cum ipse quereretur ab ea quam societatem vel amicitiam habebant cum dicto capellano, dicta Guilelma respondit quod, quia dictus capellanus erat de partibus illis, propter hoc habebant familiaritatem cum eo. Et ipse loquens dixit ei: 'Omnes diabolos congregatis et veniunt ad vos'. Et tunc ipsa incepit subridere. Non vidit ipse loquens, ut dixit, tunc dictum Guilelmum Belibasta nec scivit quod esset in dicta domo. Non audivit etiam ab aliquo quod dictus capellanus dictum hereticum vidisset. Et cum ipse fuisset loquutus cum dicto Petro Maurini et [*sic, scil.* ut] eum iuaret, et dictus Petrus Maurini respondisset ei quod non poterat quia infirmus erat, set post aliquos dies veniret ad eum, recessit a dicta domo et ivit ad dicta pascua. Et ex tunc non vidit dictum Petrum Maurini nec fratrem eius, nec aliquem de predictis personis qui morabantur in domo dicte Guilelme Maurine.

Item, dixit quod anno preterito inter festa Omnium Sanctorum et Sancti Martini ipse erat in villa vocata de Beseyt, que villa est iuxta villam Sancti Mathei ad quinque leucas. Et dum transibat bestiarium ipsius loquentis per dictam villam, et diceretur quod dictum bestiarium erat de cerdanis, Mersendis, uxor quondam Petri Martini de Montealionis, exivit in ca/r\verria de quadam domo in qua erat, et videns ipsum loquentem statim cognovit ipsum et ipse eam. Que erat fugitiva pro heresi et fugit illo tempore quo homines de Montealionis capti fuerunt, et ipse loquens hoc sciebat. Et salutaverunt se mutuo. Et dicta Mersendis, que erat in dicto loco cum dicta Iohanna, filia sua, interrogavit ipsum loquentem de statu terre Montisalionis. Et (ipse dixit) quod rector Montisalionis captus erat pro heresi. Quod ipsa audiens, elevatis manibus in

celum, dixit: 'Deo gratias, modo invenietur totum, quia ita bene erat hereticus sicut nos alii, quod dictus rector de terra expulit'. Et ipse loquens respondit ei quod non erat tempus vel locus ut illa dicta Mersendis diceret ei, et transivit per dictam villam. Et ex tunc non vidit eam. Dicta autem Mersendis est soror dicte Guilelme Maurine. Et deinde, ut dixit, quando ipse revertebatur ad portus de rivo Cavo, transivit per dictam villam de Bessestz, et interrogavit quemdam mersegarium dicte ville ay [*sic, scil. an*] dicta Mersendis et Iohanna, eius filia, essent in dicta villa. Et dictus mersegarius respondit ei quod non, quia quidam cognatus germanus, ut dicebatur, extraxerat dictam Mersendim et filiam eius et duxerat eam et eius filiam apud Sanctum Matheum vel apud Morelam. Non determinavit aliter, ut dixit, sibi locum in quo dicta mulier esset ducta per dictum suum cognatum germanum, et ex hoc ipse credidit et credit quod dictus Petrus Maurini dictam Mersendim duxerit ad dicta loca, quia cognatus germanus erat. Tamen ipse aliter nescit.

Item, dixit quod post illud tempus quo Guilelmus Belibasta et Petrus Maurini cum ipso loquente custodierant tempore Quadragesimali oves Petri Castelli in pascuis de Tortosa, et Petrus Maurini separaverat oves suas ab ovibus dicti Petri Castelli, et dixerat se ipsas vendidisse apud Sanctum Matheum, et cum ipse loquens reversus fuisset ad portus de Cadi, audivit a narrantibus, non recordatur tamen a quibus, quod Bernardus Befayt, quandam gener dicte Mersendis et Iohanna, supradicta filia dicte Mersendis, uxorque dicti Bernardi, aufugerant de Montealionis ubi habitabant.

Item, (dixit) quod Petrus Maurini, frater dicte Guilelme Maurine, qui morabatur apud Gebestz, et Iohannes Maurini, filius dicte Guilelme, qui morabatur versus Sarramaltam, diocesis Mirapicensis, aufugerant, et nascebatur quo iverant. Et cum ipse, yeme sequenti, reversus fuisset ad pascua Tortose, Petrus Maurini dixit ei quod omnes IIII^{or} persone predicte que fugerant morabantur in Sancto Matheo cum dicta Guilelma Maurina. Postea audivit a multis, de quorum nominibus non recordatur, quod dictus Petrus Maurini et etiam Guilelma Maurina, cum quibus dictus Guilelmus hereticus morabatur, miserant pro eis, et ipsi venerant ad eos. Dixit autem quod dictus Bernardus Befayt mortuus fuit in nemore de Benifasano, quia, dum extrabebat radices cuiusdam arboris, dicta radix et lapides que erant desuper ceciderunt super ipsum, et mortuus subito fuit.

Item, dixit quod tres vel ⁱⁱⁱⁱ^{or} anni sunt, ipse loquens venit apud Montemalionem et fuit in domo fratris sui per unam noctem, et erat in proposito quod faceret interfici Petrum Clerici, rectorem quondam de Montealionis, per quosdam murtrarios quos secum adduxerat de terra domini de Ioso [*sic*], quorum unus vocabatur Comi et alter vocabatur Petrus, et de eius cognomine non recordatur, quos dimiserat apud Ax, in loco in quo dictus rector venire debebat in nundinis. Et promiserat dictis murtrariis quingentos solidos si dictum rectorem interficerent. Quod et factum fuisset si ipse loquens potuisset, nisi destitisset ad preces Petri, fratris sui, qui ei dixit quod omnes perdit essent si dictus sacerdos interficeretur, et etiam quia non bene invenerunt oportunitatem dictum rectorem invadendi.

Item, dixit quod frequenter fuit apud Ax postquam absentaverat se, et ibat in dicto loco palam et publice, et de die, et comuniter iacebat in domo Guillelme, uxoris Amelii de Font, sororis ipsius qui loquitui [*sic*]. Et aliquando etiam fuit in domo Alazaycis, uxoris Guillelmi Maurini, sororis sue. Et, ut dixit, pro nunc non recordatur de pluribus que comiserit in facto heresis vel sciverit alios commisisse, quia tam per longum tempus continuavit predicta stando cum hereticis vel credentibus eius. Protestatus fuit quod cum ipse sit bone voluntatis confitendi illa que occurrerent sue memorie, super illis que commisit in dicto crimine vel scivit alios commisisse, quod illa possit confiteri sine preiudicio sui iuramenti, quod sibi concessum fuit per dictum dominum episcopum.

Precedens confessio tota lecta fuit dicto Guillelmo Maurs anno quo supra, die xxii^a mensis octobris, intelligibiliter et in vulgari per dictum dominum episcopum, presentibus religiosis viris domino Iacobo Albenonis, priori claustrali ecclesie Appamiarum, Germano de Castronovo, archidiacono eiusdem ecclesie, fratribus Arnaldo de Caslario, de ordine Predicatorum conventus Appamiarum, David Savarduni, monacho de Fontisfrigidi, et me Guillelmo Petri Barta, notario dicti domini episcopi testibus ad hoc vocatis. Et fuit interrogatus dictus Guillelmus si dicta confessio eius erat vera, et si ita fuerunt facta et dicta in veritate ut scripta sunt in dicta confessione, qui respondit quod sic.

Post que anno quo supra, die quarta mensi novembris, constituto in iudicio dicto Guillelmo in camera sedis episcopalis Appamiarum predicta coram dicto domino episcopo, assistente sibi fratre Galhardo de Pomeriis, tenente locum domini inquisitoris

Carcassone, presentibus religioso fratre Arnaldo de Caslario, de ordine Predicatorum conventus Appamiarum, domino Bertrando Barravi, presbitero, et me Guilelmo Petri Barta, notario supradicto, testibus ad hoc vocatis, et fuerunt iterum ei lecti errores omnes et singuli quos confessus est se audivisse a Guilelmo Belibasta, heretico, et a Petro Maurini, et interrogatus fuit de omnibus et singulis articulis hereticalibus supradictis si eos unquam credidit esse veros in corde suo, qui respondit quod non.

Interrogatus si ipse credidit, postquam audivit a dicto heretico et a Petro Maurini dictos errores, quod dictus Guilelmus hereticus et Petrus Maurini essent fideles christiani et boni homines, respondit quod non, set reputabat et credebat eos esse hereticos.

Interrogatus ex quo credebat quod dictus hereticus erat infidelis et etiam Petrus Maurini, et ambo essent heretici, quare conversabatur cum eis, et si credebat peccare quando cum eis conversabatur, respondit quod propter hoc conversabatur cum eis quia non poterat dimittere oves domini sui quas custodiebat cum dicto heretico et Petro Maurini, et tamen peccare credebat.

Interrogatus si unquam, usque modo (quod) confessus fuit coram dicto domino episcopo errores predictos, se audivisse a predictis heretico et Petro Maurini, revelavit se audivisse dictos errores a dictis personis alicui episcopo vel vicario eius, vel aliquibus inquisitoribus heretice pravitatis, vel alicui persone ecclesiastice vel seculari, ut dictus hereticus et Petrus Maurini caperentur, respondit quod non.

Interrogatus si unquam de predictis erroribus per eum auditis, et postea de conversatione quam habuit cum dictis hereticis in quo peccare credebat, confessus fuit in foro penitenciali, respondit quod non, quia timebat, ut dixit, capi, si de predictis confiteretur.

Interrogatus si dictos errores unquam docuerat, vel de eisdem cum aliquibus personis loquutus fuerat, respondit quod non.

Interrogatus si dictum hereticum adoravit vel ei reverentiam hereticalem exhibuit, respondit quod non, nec illum nec alium.

Interrogatus si dicto heretico aliquid dedit vel misit, respondit quod non, nisi quando dabat panem et necessaria victus dicto heretico, sicut et aliis de familia domini sui, cum quo stabat.

Interrogatus si vidit quod dictus hereticus panem benediceret, et si ipse de pane benedicto per hereticum comedit scienter, respondit quod de pane quem dedit ei dictus hereticus aliquando

comedit, set nesciebat si dictus hereticus panem benedixerat modo hereticali<s>.

Interrogatus si fecit conventionem dicto heretico quod vellet recipi per eum, si contingeret ipsum esse infirmum, vel fuit in voluntate et proposito quod vellet recipi per eum, si eum contingeret mori, respondit quod non.

Interrogatus si credidit quod in fide dicti heretici posset homo salvari, respondit quod non.

Et quia ex verissimilibus argumentis, et ex hiis que supra confessus est, patet evidentis [*sic*] quod non est confessus plenarie veritatem, licet multum expectatus et ortatus quod plenarie confiteretur de se et de aliis illa que in heresi commiserat, mandavit eidem Guilelmo dictus dominus episcopus quod incontinenti se ponat in carcere castri de Alamannis talibus deputato, et quod non egrediatur de dicto carcere nisi de licentia dicti domini episcopi.

Post que anno Domini M^oCCC^oXXI^o, XXVI die mensis iunii, eductus de carcere dictus Guilelmus et constitutus in iudicio in aula castri de Alamannis coram religioso viro fratre Galhardo de Pomeriis, tenente locum domini inquisitoris Carcassone, qui frater Galhardus missus fuerat per dictum dominum episcopum ad sciendum si dictus Guillelmus volebat plus confiteri, presentibus fratre Arnaldo de Caslario, ordinis Predicatorum, magistro Marcho Rivelli, custodi [*sic*] muri castri de Alamannis, et me Guilelmo Petri Barta, notario dicti domini episcopi, testibus ad hoc vocatis, fuit interrogatus si volebat plenius confiteri quam supra confessus est. Qui respondit quod non.

Interrogatus si adoravit Guilelmum Belibasta, hereticum, vel alium seus alios hereticum seu hereticos, respondit quod non.

Interrogatus si credidit errores supra per eum confessatos, respondit quod non.

Interrogatus si scit personas alias commisisse in dicto crimine heresis, nisi ut supra confessus est, respondit quod non.

Interrogatus si volebat aliquid addere vel diminuere confessioni sue superius per eum facte coram dicto domino episcopo, respondit quod non, set in ea, ut dixit, stare volebat et perseverare tanquam vera et legitime facta, et nichil plus tunc voluit confiteri.

Post que anno Domini M^oCCC^oXXII^o, die secunda mensis iulii, dictus Guilelmus Maurs, in iudicio constitutus in domo episcopali Appamiarum coram dicto domino episcopo, et religioso viro fratre

Iohanne de Belna, ordinis Predicatorum, inquisitore heretice pravitatis in regno Francie per Sedem Apostolicam deput(at)o, iuravit ad sancta IIII^{or} Dei Evangelia, per ipsum corporaliter manu sua tacta, et de et super omnibus fidem catholicam tangentibus, et super facto heresis de se, ut principalis, et de aliis, vivis et mortuis, ut testis, dicere meram et plenam veritatem. Et tunc, lectis sibi et recitatis intelligibiliter et in vulgari abstraccionibus suarum confessionum superius coram dicto domino episcopo factis, dixit et respondit se velle stare et perseverare in confessionibus suis et abstraccionibus coram dictos dominus episcopus et inquisitor factis et sibi lectis et recitatis, et eas ratificavit et approbavit. Dicens se velle vivere et mori in eisdem, et nichil addidit vel diminuit in eisdem, quarum abstraccionum in sententia contra dictum Guilelmum inferius ferenda plenius continetur. Et ibidem fuit assignata dies dicto Guilelmo ad audiendum sententiam super predictis, videlicet dies dominica sequens in cimiterio sancti Iohannis martiris de Appamiis.

Qua die dominica dicto Guillelmo Maurs, assignata videlicet IIII^a die mensis iulii, comparuit in dicto cimiterio sancti Iohannis, et quia dicti domini episcopus et inquisitor circa alias personas erant multum occupati, non fuit processum de tota dicta die ad sententiam ferendam contra dictum Guilelmum. Set in crastinum, videlicet die lune sequenti, predicti domini episcopus et inquisitor ad sententiam ferendam contra dictum Guilelmum Maurs proceserunt in modum qui sequitur:

Noverint universi et cetera.

Queratur dicta sententia in libro sententiarum heretice pravitatis.

265

1321, octubre, 21. Pàmies

Declaració d'Arnau Sicre, també dit Arnau Balle, el qual, d'acord amb el bisbe de Pàmies, Jacme Fournier, s'havia infiltrat entre els heretges per aconseguir la captura de Guilhem Belibasta.

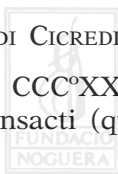
[A] Original sense localitzar.

B Còpia coetània, AV, Vat. Lat. 4030, fols. 119v-133r.

Ed. DUVERNOY 1965, vol. 2, pp. 20-81; trad. fr. DUVERNOY 1978, vol. 3, pp. 751-801.

CONFESSIO ET DEPOSITIO ARNALDI CICREDI DE AX SUPER CRIMINE HERESIS.

Anno Domini millesimo CCC^oXXI^o, die XXI^a mensis octobris. Cum iam duo anni sunt transacti (quod) Arnaldus Cicredi de Ax

denunciasset reverendo in Christo patri domino Iacobo, Dei gratia Appamiarum episcopo, et fratri Galhardo de Pomeriis, ordinis Predicatorum conventus Appamiarum, tenenti locum domini inquisitoris, quod ipse invenerat apud villam Sancti Mathei, diocesis Tortosensis, Guilelmum Belibasta, hereticum fugitivum pro heresi de muro Carcassone, aliosque credentes multos hereticorum, fugitivos pro heresi diocesis Appamiarum; idemque Arnaldus se gratis exponeret ad capiendum, habendum et adducendum dictum hereticum in manus et posse dicti domini episcopi, quod fieri, ut dixit, non poterat nisi se fingeret et simularet esse credentem dicti heretici, idem dominus episcopus dedit ei potestatem et licenciam quod si [*sic, scil.* se] fingeret esse credentem dicti heretici, et quod faceret et diceret omnia que ei dictus hereticus diceret, excepto quod non crederet erroribus eius, ut sic pia fraude dictum hereticum deluderet, et eum spontaneum duceret ad diocesim Appamiarum, vel in aliquo loco de dominio domini comitis Fuxi, (fuit) data eidem Arnaldo peccunia cum qua posset complere predicta. Qui Arnaldus, fideliter complens quod sibi commissum fuerat, dictum hereticum seduxit et duxit usque ad villam de Tervia, diocesis Urgellensis, et ibidem se capi fecit cum dicto heretico. Deinde ducti fuerunt capti ad Castrumbonum, dicte diocesis. Deinde, de ordinacione domini nostri pape, restitutus fuit muro Carcassone ubi aufugerat; quem dictus Arnaldus eciam duxit cum gentibus dicti domini inquisitoris captum usque ad murum Carcassone. Deinde, cum fuisset denunciatum eidem domino episcopo per dictum Arnaldum quod Guilelmus Maurs de Montealionis fuerat de adherentibus dicto heretico et visus fuerat frequenter cum eodem, idem dominus episcopus misit dictum Arnaldum et Guilemum Mathei de Ax apud Podiumciritanum ad capiendum dictum Guilelmum, qui eciam fugitivus pro heresi erat. Quem inventum in dicto loco, iam in fuga existentem, ceperunt vel capi fecerunt. Qui Guilelmus, tandem requisitus per dictum dominum episcopum, restitutus eidem fuit per religiosum virum fratrem Ermengaudum Grossi, inquisitorem heretice pravitatis in regno Francie [*sic, scil.* Aragonie] et in terris subiectis domino regi Maioricarum. Qui <a> ductus fuit per dictum [*sic*] Guilelmum et Arnaldum et alios familiares dicti domini episcopi ad sedem Appamiarum et traditus eidem domino episcopo. Et cum per confessionem dicti Guilelmi Maurs multa et diversa invenirentur contra diversas personas fuisse commissa in heresi cum dicto Guilelmo, heretico, et credentibus eius, volens se idem dominus episcopus plenius se

informare super factis et dictis dicti heretici et de credentibus eius, hac in presenti die, assistente eidem domino episcopo (et) dicto fratre Galhardo, presentibus religiosis viris domino Germano de Castronovo, archidiacono ecclesie Appamiarum, fratribus Arnaldo de Caslario, de ordine Predicatorum conventus Appamiarum, et me Guilelmo Petri Barta, notario dicti domini episcopi, testibus ad hoc vocatis, fecit venire coram se dictum Arnaldum Cicredi in camera sedis episcopalis Appamiarum. Qui Arnaldus, constitutus in iudicio, iuravit ad sancta quator Dei Evangelia de veritate mere et plene dicenda super crimine heresis de se et de aliis, tam vivis quam mortuis. Quo iuramento prestito, dixit confessus fuit, et deposuit ut sequitur.

Dixit enim quod tres anni sunt cum dimidio vel circa, aliter, ut dixit, plene de tempore non recordatur, ipse ivit ad Petrum Cicredi, fratrem suum, commorantem apud Sedem Urgelli, et quesivit ab eo consilium qualiter posset recuperare hospicium maternum, scilicet Sibilie d'en Balle, quod, ratione incursus heresis dicte matris sue, dominus comes Fuxi tenebat. Qui Petrus respondit ei quod non videbat viam qualiter dictam domum recuperare posset, nisi aliquem hereticum caperet et ad potestatem alicuius domini duceret. Tunc ipse loquens dixit quod proclamati erant ad quinquaginta libras turonenses Petrus Martini [*sic, scil.* Maurini], Guillelma Maurina de Montealionis, et Ramundus Yssaura de Larnato, et multi alii de diocesi Appamiarum. Et frater eius predictus respondit quod, si posset aliquem hereticum vestitum invenire, posset recuperare omnia bona que perdiderat ratione dicte matris eorum. Quod audiens ipse (loquens) posuit se in via ad persequendum hereticos, ut eos capere posset.

Et postquam ad diversa loca regni Aragonie venerat et non invenerat aliquod vestigium, et tandem, quasi fatigatus, venit apud villam de Sancto Matheo, et ibi per aliquos dies stetit in operatorio Iacobi Vitalis, sutoris dicti loci, et faciebat cum eo sotulares. Et cum quadam die faceret sotulares in dicto operatorio, supervenit quedam mulier clamans per carreriam: 'Est bladum ad molendum?'. Et cum in dicto operatorio esset tunc cum eo quidam cognominatus Garaut, dixit ipsi loquenti: 'Arnalde, ecce una gannana de terra vestra'. Quod audiens ipse (loquens), dimisso opere quod faciebat, exivit ad dictam mulierem in carreria, et petivit ab ea unde erat, que respondit quod de Savarduno. Et cum dicta mulier loqueretur linguam Montisalionis, ipse traxit dictam mulierem ad partem, et dixit ei quod non erat de Savarduno, sed de Pradis

vel Montealionis. Et tunc dicta mulier interrogavit ipsum: 'Et vos, unde estis?'. Qui respondit ei quod de Ax, et quod filius fuerat Sibilie d'en Balle. Et dicta mulier respondit quod dicta Sibilia fuerat bene proba mulier. Et tunc ipse (loquens) petivit ab ea si sciebat ubi erat Bernardus Cicredi, frater ipsius loquentis, qui faciebat se vocari Iohannem. Cui ipsa respondit quod nesciebat ubi erat dictus (frater) suus. Et tunc ipsa suspirans ait: 'Heu me, tot amici Dei errabundi vadunt per terram, quorum unus alium non cognoscit!'. Et addidit: '*Habes-ne tu entendement de be?*'. Et ipse respondit quod ita, de omni bono, si Deus vellet. Et tunc ipsa dixit: 'Nos moramur in ista villa et poterimus nos videre mutuo dominicis diebus et festibus'.

Et post paucos dies in die mercatus dicte ville Sancti Mathei, dum ipse loquens operatetur in dicto operatorio, dicta Guilelma Maurina, Iohannes Maurini, filius eius, vel Petrus Maurini, non recordatur tamen quis istorum duorum fuit, et Guilelmus Belibasta, hereticus, venerunt ad dictum operatorium. Et tunc dicta Guilelma dixit ipsi loquenti: 'Deus salvet vos, domine'. Et ipse, elevans faciem suam, vidit dictas tres personas et resalutavit eas. Et dictus Guilelmus Belibasta multum attente respexit ipsum loquentem. Et cum sic eum respexisset, non faciendo sibi verbum, processit, et dicta Guilelma dixit ipsi loquenti: 'Faciatis, faciatis, domine, in nomine Domini'.

Et post paucos dies dicta Guilelma iterum venit ad ipsum loquentem, et dixit ei: 'Et quare non venitis ad domum nostram?'. Et ipse respondit quod nesciebat domum eius. Et tunc ipsa dixit ei quod domus /eius\ erat in carreria Laboratorum, et quod ibi habitabat in domo *dels Cerdas*.

Et post aliquos dies, quadam die festivo, ipse ivit ad domum dicte Guilelme, et invenit in ea Guilelmam predictam, Iohannem et Arnaldum, filios eius, et Petrum Maurini, fratrem dicte Guilelme. Et cum potassent, dicta Guilelma, accipiens ipsum loquentem ad manum, traxit eum ad curtim dicte domus, dicens: 'Veniat, domine, mecum, et loquamur simul'. Et cum fuerunt in dicta curti soli, dicta Guilelma dixit ei: 'Et vos non regraci/ar\emini Deo si ostenderetur vobis *le be?*'. Et ipse respondit ei: 'Et cuiusmodi res est illud *be* de quo dicitis?'. Et ipsa respondit quod illud *be* erat quod habuerat mater ipsius loquentis et avus maternus eius, et non pater, 'quia pater non habuit *entendement de be*, et propter hoc mater vestra expulit eum de domo sua'. Et ipse (loquens),

attendens quod de hereticis loquebatur, respondit ei quod nolebat videre illud *be*, quia multa dampnia sustinuerat ipse et domus patris eius propter dictos hereticos. Quod audiens, dicta Guilelma mutavit verba et dixit quod non loquebatur sibi ad illum finem ut ostenderet ei hereticos. Et post quam regressi domum fuerunt predictam, et potaverant simul, ipse (loquens) recessit de dicta domo. Deinde ipse loquens, recogitans verba que ei dixerat Petrus, predictus frater eius, scilicet quod, si posset habere aliquem hereticum vestitum et duceret (ad) inquisitionem, postea recuperaret bona sua que perdiderat propter heresim matris sue, cogitavit quod bonum esset quod hereticum videret, si forte posset taliter facere quod eum ducere posset ad potestatem inquisitorum.

Et post quindenam ipse (loquens) ivit ad domum dicte Guilelme et, trahens eam per manum ad curtim domus eius, dixit ei: 'Et illud quod dixistis michi altera die, de ostendendo *le be*, dixistis michi trufando?'. Et ipsa respondit: 'Et quare hoc petitis? Habetis vos *entendement de be*?'. Et ipse respondit ei quod sic, quia senciebat se esse in terra in qua non oportebat eum timere. Et addidit quod, iam diu erat, viderat Petrum et Iacobum Auterii, hereticos. Cui ipsa dixit: 'Et vidistis vos dominos Petrum et Iacobum Auterii'. Et ipse respondit quod sic. Et tunc ipsa dixit ei: 'Ex quo sic est, ego ostendam vobis amicos et socios dictorum Petri et Iacobi. Et nonne regraciabimini michi si hoc faciam?'. Et ipse respondit quod sic, Deo et sibi. Et tunc dicta Guilelma dixit ei: 'Revertamini ad domum istam nocte sequentis diei'. Qua nocte ipse, postquam erat iam nox oscura, circuens vallum dicte ville, venit quodam circuitu ad hostium dicte Guilelme et intravit dictam domum. Et invenit stantes iuxta ignem Guilelmum Belibasta, hereticum, Guilelmam Maurinam, Iohannem et Arnaldum, filios dicte Guilelme, Petrum Maurini, fratrem dicte Guilelme, et salutavit eos more communi, non adorando dictum hereticum modo hereticali. Quod displacuit dicto heretico, quia, ut dixit postea quando simul capti fuerunt in Castrobono, quadam vice dictus Guilelmus hereticus dixit sibi: 'O Iuda. Quando primo venisti ad me, statim cognovi quod mentitus eras, quando dixeras dicte Guilelme quod videras *las bonas barbas* Petrum et Iacobum Auterii. Si eos vidisses, ipsi te docuissent fecisse melioramentum quando homo venit et videt nos'. Et cum sic ipse loquens stetisset cum predictis ad ignem, ipse misit pro tribus vel III^{or} denariis de vino, et biberunt simul. Et tunc dictus hereticus interrogavit eum c(ui)us filius fuerat. Qui respondit quod filius fuerat Sibilie d'en Balle. Et dictus hereticus respondit: 'Filius

estis talis que fuit bona mulier, et si omnes mulieres que sunt de isto loco usque ad illum essent tales sicut illa fuit, essent magis probe quam sunt'. Et tunc dictus hereticus dixit ei: 'Deus velit quod adhuc <c>itis bonus homo'. Et cum ipse respondisset: 'Amen', dicta Guilelma respondit: 'E domine, ita fuit filius bone mulieris quod non potest facere nisi bonum finem'. Et dictus hereticus dixit: 'Bene scio quod, si vult assimilari matri sue, non poterit facere nisi bonum'. Et dictis verbis, potaverunt simul. Antequam tamen dictus hereticus aliquid potaret, dixit aliquid submissee, et potavit prius [sic]. Deinde ipse loquens petivit a dicto Guilelmo in quo loco morabatur, et ipse respondit ei quod apud Morelas. Et ipse loquens dixit ei: 'Et recedetis cras?'. Et ipse respondit quod nesciebat, quia, si haberet cannas, bene crederet recedere, sed modo nesciebat si habere posset, et propter hoc nesciebat si posset recedere. Et tunc ipse loquens invitavit ad prandium dictum hereticum, et ipse respondit: 'Si Deus vult, nos bibemus vobiscum et vos nobiscum'. Et tunc ipse loquens traxit ad partem dictam Guilelma, et dixit ei quod, ex quo dominus pranderet cum eo in crastinum, ipse mitteret ei medium quarterium vel lonzam mutonis quam ipsa decoqueret cum caulibus pro dicto heretico. Quod ipsa audiens risit, et dixit ipsi loquenti: 'Deus tibi donet *entendensa de be*, quia dominus non comedit carnes sicut faciunt *les bacalars*, sacerdotes, et Predicatores et Minores, qui, licet dicant non comedere carnes, tamen faciunt scindere minutatim mutones et porcos, et illud ponunt in olla, et si inveniant morsellum carniū in scutella non prohibeant ipsum, sed comedunt. Sed iste dominus non comedit nisi illud quod nascitur in arbore vel in aqua, ymmo si vos carnes tetigi/sse\tis, nullo modo appropinquatis ollam eius, quia non intendit in deliciis nutrire personam suam sicut faciunt illi *bacalars*, sacerdotes, Predicatores et Minores'. Et tunc ipse dixit: 'Tunc ergo emam pisces et omnes comedemus cum eo'. Quo dicto, accepit commeatum a dicto heretico et aliis et recessit ad domum Iacobi Vitalis predictam.

Et in crastinum emit pisces satis, et ipsemet portavit ad domum dicte Guilelme. Et pransi fuerunt in dicta domo ipse, dictus hereticus, dicta Guilelma, Iohannes et Arnaldus, filii eius, et Petrus Maurini, frater dicte Guilelme. Et post prandium dictus hereticus predicavit quomodo sanctus Paulus fuit persecutor a principio bonorum hominum, et postea, quando ibat ad quendam [sic] civitatem in qua predicaverant duo boni homines, et [sic, scil. ut] eos caperet et duceret ad mortem, fuit vocatus a Christo, ut [sic,

scil. et] dictum fuit ei per Eum cur persequeretur suos, et eciam excecatus. Deinde promisit Christo quod de cetero esset fidei eius et non persequeretur bonos homines, si ei redderet visum. Quod cum factum fuisset, renunciavit domino suo cum quo stabat, quod de cetero volebat esse de fide bonorum hominum et non de fide dicti domini sui. Et sic de persecutore bonorum hominum factus fuit bonus homo. Et postea addidit quod sanctus Paulus et Petrus fuerunt fundatores fidei eorum et Ecclesie, et eorum fidem tenuerunt, quia, ut dixit, Christus dixit Petrus: 'Vocaris Petrus et habes cor petre', id est cor firmum in fide sicut petra est firma, 'et propter hoc super te edificabo Ecclesiam meam', que est nostra Ecclesia. Et licet papa dicat quod ipse tenet locum sancti Petri, tamen bene est extra locum sancti Petri, quia ipse bene est papa quia bene papat sudorem et sanguinem aliorum hominum pauperum, quod non faciebat Petrus. Petrus etiam dimisit, propter Christum sequendum, filios, uxorem, agros, vineas et possessiones, et propter hoc Filius dedit potestatem suam Petrum ut ipse daret eam aliis, et alii aliis, ita (est) ut Dei Filii potestas veniret ad man(ib)us bonorum hominum ad bonos homines. Que potestas Dei Filii est quod illud quod per bonos homines fieret in terris factum esset in celis. Et ex hoc ipse Guilelmus dicebat quod ipse habebat tantam potestatem sicut ille Filius Dei, qui faciebat se vocari Filium sancte Marie. Et ita erat ipse Filius Dei, sicut erat Dei Filius ille qui vocatur Filius sancte Marie. Et ita sperabat se esse salvandum, et ita sperabat habere bonum premium, sicut et ille habet. Et sanctus Petrus, ut dicebat, habuit tantam potestatem sicut et ille, sed papa et episcopi et sacerdotes, qui non tenent viam Filii Dei, qui habent divicias et honores, et utuntur delectabilibus huius mundi, non habent illam potestatem quam Dei Filius dedit Petro. Item, dixit in eodem sermone: 'Vos videtis quod unus clericus vadit ad papam, qui bene est papa, quia papa papat, et dat ei decem vel xx^{ti} libras, et habet ab eo unam cartam magnam sigillatam quod quicumque ei dederit unum denarium vel obolum habeat cxi dies de indulgentia. Et cum dicta carta ipse vadit per mundum, et decipit et defraudat gentes, quia, si indulgentia illa valeret et essent (dies ?) parvi lapides, si homo poneret in bursa sua x denarios et daret dicto clerico obolum, ad obolum plus haberet de indulgentia quam recipi posset in uno magno sacco. Et tunc, deridens indulgentias, dicebat: 'Pro Deo, pro Deo, detis unum obolum, et ego dabo vobis *mil perdons*'. Et non dixit plus in substantia in dicto sermone dictus hereticus. Et ipse (loquens), ut dixit, deposito

capucio dixit dicto heretico: 'Domine, ad Deum s<c>itis'. Et dictus hereticus respondit: 'Deus faciat te bonum hominem'.

Item, dixit quod dicta die, et ante prandium et post, dicta Guilelma, in curti domus sue predictae, dixit ipsi loquenti quod ipsa ostenderet ei *la entendensa de be*, quia, ut dixit, [*al marge*: Nota] ista est regula bonorum hominum quod, si in itinere invenirent unam bursam plenam auro vel argento, non tangerent unum obolum vel valorem, sed dicerent: 'Denarii, Deus reddat vos illi cum quo stare debetis', et hoc facerent quantumcumque indigentes essent, et non facerent episcopi, vel sacerdotes, vel Fratres Predicatores vel Minores, immo acciperent dictam pecuniam. Si etiam dicti boni homines irent per viam, et haberent famem vel sitim et essent iuxta eos vinee vel arbores habentes fructos comestibiles, non acciperent de dictis fructibus vel racemos, ante se permetterent mori fame et siti, nisi scirent quod dicte vinee vel arbores essent alicuius amici eorum, et tunc acciperent pro sua necessitate; et quando eum primo viderent, ei dicerent quod acceperant et satisfacerent ei, si vellet, ad voluntatem eius. Que tamen non faciunt episcopi, sacerdotes, vel Fratres Predicatores vel Minores, qui intrant ad domos mulierum divitum, iuvenum et pulcrarum, a quibus extorquunt pecunias; et si inveniunt cum ipsis quod eis consentire volunt, iacent cum eis carnaliter, licet faciant facies humilitatis. Et tamen boni homines non tangerent etiam mulierem. Et propter predicta dicebat quod dicti boni homines tenebant strictam viam et artam per quam itur ad celum; et episcopi, sacerdotes, /et\ Predicatores et Minores tenebant viam latam et spaciosam per quam itur ad perdicionem. Et hoc ipsa audiverat a nobili persona domino Petro Auterii. Et ipse loquens laudabat dicta Guilelme omnia predicta.

Et cum iam facta esset nox, ipse reversus fuit ad dictam domum ad cenandum ibi. Et cum fuerunt predictae persone congregatae, et mensa fuit posita et panis desuper, dictus hereticus accepit unum tesorium, et partem eius posuit super humerum suum sinistrum, deinde, cum manu dextra nuda, accepit unam placentam de mensa et involuit eam in dicto tesorio et tenuit dictam placentam totaliter involutam iuxta pectus suum, ita quod cum manu nuda non tangebatur dictam placentam, et stans pedes, ipse cum presentibus dicebat aliqua verba submisse que nullus audire poterat. Et cum sic stetissent, per pausam quo homo posset dicere bis *Pater noster* stetisset dicendo dicta verba, extrahebat cultellum suum et scindebat in longum de una parte dicte placentae usque ad aliam,

dictam placentam in tota scinsita vel *talhatas* quot persone erant presentes. Et cum sic dictam placentam dividisset, sedit, et post eum alii sederunt in ordine suo, ita quod ille qui fuerat prius credens sedebat prius, et post eum ille qui secundo credidit, et sic per ordinem. Et tunc dictus hereticus primum frustrum dicte placente dedit illi qui primus credidit, et quando dictus credens accepit dictum frustrum, dixit: 'Benedicite, *senher*', et dictus hereticus respondit: 'Deus vos benedicat'. Et eodem modo fuit factum de secundo frustrum placente, quod dedit illi qui secundo credidit, et sic deinceps usque ad ipsum loquentem, qui erat ultimus credencium. Qui eodem modo dixit dicto heretico: 'Benedicite', sicut et alii dixerant. Et ibidem dixit dicta Guilelma ipsi loquenti quod dictus panis erat benedictus. Et, ut dixit, primo comederunt de isto pane benedicto. Et dum primo ponebant de isto pane in ore, dicebant 'Benedicite, *senher*', et hereticus respondebat: 'Deus vos benedicat'. Et cum ipse (loquens) postea frequenter videret quod dictus hereticus taliter panem benedicebat in principio mense, interrogavit dictam Guilelmam quam virtutem habebat ille panis sic benedictus. Que respondit ei quod dictus panis maiorem virtutem tencies (?) habebat quam panis quem benedicatur per sacerdotes in ecclesia in die dominica, licet non fiat signum crucis super dictum panem nec spergatur aqua benedicta. Non tamen dixit ei aliter virtutem panis predicti. Et cum cenassent, et post cenam habuissent suum solacium, ipse (loquens) accepit commeatum a dicto heretico et aliis presentibus, et recessit ad domum suam.

Item, dixit quod in crastinum dictus hereticus recessit versus Morelas, que villa distat a Sancto Matheo per quinque leucas magnas et est in montaneis, in portu vocato Morelas.

Et post quatuor dies Petrus Maurini, cognatus germanus dicte Guilelme Maurine, venit de pascuis dicti loci de Sancto Matheo ad domum dicte Guilelme, cui dicta Guilelma narravit qualiter filius Sibilie d'en Balle venerat ad dictam domum, et qualiter viderat dictum hereticum. Item, illa narravit ei que supra dicta sunt, ut postea dicta Guilelma dixit ipsi loquenti. Quam Guilelmam dictus Petrus Maurini misit pro ipso loquente ad domum supradictam in qua ipse faciebat sotulares. Que Guilelma, cum ad ipsum loquentem venisset, dixit ei quod veniret ad domum eius, quod et ipse fecit. Et cum ingressus fuisset dictam domum, Petrus Maurini, qui sedebat in quadam banca, assurrexit ei ridendo et salutaverunt se mutuo modo communi. Et postea sederunt simul, et dictus Petrus quesivit ab ipso loquente an fuisset filius Sibilie d'en Balle. Cui ipse

respondit quod sic. Et dictus Petrus respondit: 'Filius fuisti talis mulieris que fuit proba mulier', et quod ipse vellet esse in loco in quo anima dicte matris eius erat, quia fuerat melior et firmior credens quam aliqua alia fuisset, et etiam erant. Et tunc dictus Petrus interrogavit eum quo nomine vocaretur. Et ipse (loquens) respondit quod Arnaldus vocabatur, et quando erat parvus puer vocabatur *n'Audi*. Et tunc dictus Petrus dixit quod ipse viderat eum lactentem, et quod nondum habebat septem annos quando dicta mater eius misit cum apud Tarasconem, ubi nutriretur a patre ipsius loquentis quem ipsa expulerat de domo sua. Et deinde interrogavit ipsum loquentem si sciebat ubi erat Bernardus, frater eius. Et ipse respondit quod nesciebat, sed intellexerat quod erat in civitate Valencie. Et tunc dictus Petrus dixit quod si ipse dictum Bernardum videret, adhuc dictus Bernardus recordaretur *del be*, quia vidit multos *del be*, et intulit: 'Et quomodo vocatur alter vester frater?'. Et ipse (loquens) respondit quod Petrus vocabatur, et morabatur in civitate Urgellesi. Et tunc dictus Petrus dixit: 'Vos et Petrus frater vester non habetis *entendensa de be*, quia, illo tempore quo incepit mater vestra credens, vos duo eratis parvi. Sed quia iam loquebamini, tim(u)imus ne discelaret(is) nos, et ideo mater vestra misit vos apud Tarasconem, et Petrum fratrem vestrum misit ad Alazaicim, sororem suam, que morabatur in civitate Urgelleni. Sed, quia Bernardus iam habebat usum rationis et incipebat habere entendenciam *de be*, dicta mater vestra retinuit eum secum, et fuit unus de melioribus credentibus comitatus Fuxi'. Et tunc dictus Petrus dixit ei: 'Et vidistis dominum de Morela?', loquens de dicto Guilelmo heretico. Et ipse respondit quod sic, quia ipsum ostenderat ei 'sua gratia domina Guilelma, que hic est'. Et tunc dictus Petrus, suspirans, ait: 'Qui modo videt *le be* quod est, et vidit illud quod fuit, crepare deberet, quia dominus de Morela nescit predicare. Sed qui audiebat dominos Petrum et Iacobum Auterii predicantes, illud erat gloria, quia illi sciebant bene predicare. Sed tamen, licet dictus dominus de Morela nesciat ita bene sicut sciebant dicti Petrus et Iacobus, tamen ita bonum premium credit habere sicut et illi habuerunt, quia Deus dixit quod ita bonum meritum haberet ille qui noscit nisi unum bonum verbum, si illud observet, sicut habebit ille qui scit centum milia verba bona'. Et addidit: 'Ego magnam moram facio de eundo ad bestiarium, et vos non habetis adhuc *entendensa de be*, sed videbimus nos frequenter, et cum illo quod docebimus vos, credimus quod adhuc eritis bonus homo'. Et tunc ipse loquens misit pro vino,

et biberunt simul. Et deinde, postquam potaverant, dictus Petrus traxit ipsum loquentem ad curtim dicte domus. Et cum fuerunt ibi, dictus Petrus interrogavit ipsum loquentem ad quid venerat ad partes illas. Et ipse respondit ei quod, quia depauperatus erat 'et confusus propter meam matrem predictam in partibus nostris, et Alazaicis, soror matris mee, que est in partibus istis est dives mulier, et veni ad querendum ipsam ut de illo quod ipsa habet et ego lucrarer, possem vivere simul cum ea', et etiam ad querendum Bernardum, fratrem suum, ut simul cum dicta Alazaici starent. Et dictus Petrus respondit: 'Si possetis invenire dictam Alazaicim et Bernardum, et adducere huc, ut simul staremus iuxta *le be*, multum gauderem, quia non est aliquis qui aliquando habuerit *la entendensa de be*, qui non libenter velit stare iuxta *le be*'. Quia, ut dixit, 'homo nescit quando morietur, et oportet quod homo conetur quod sit iuxta *le be*, ut, si contingeret ipsum infirmari, posset habere *le be*, quia ad illos qui recipiuntur in fine suo per dominum de Morelas et per alios dominos XLVIII° angeli veniunt et portant animam eorum ad paradisum. Et si homo non potest habere dominos in suo fine, postquam fidem suam habet in ipsis et petit eos, si non habet terrenos dominos qui eum recipiant, habebit spirituales. Sed tamen semper melius est quod homo habeat dominos in suo fine, quia', ut dixit, 'Deus dedit eis potestatem quod illud quod ipsi facerent in terris, Pater celestis faceret in celis, et recepti per eos incontinenti absolvuntur ab omnibus peccatis, quecumque peccata fecerint, et incontinenti eorum anime post mortem vadunt ad paradisum. Et videte quod faciunt domini quando recepiu(n)t aliquem, quia post mortem eius abstinent de omni cibo et potu et sunt in oracione per dictum tempus, oraciones orantes Patrem celestem pro anima illius recepti, quia dicunt quod tres dies ponit anima antequam possit venire ad Patrem celestem postquam egressa est de corpore. Non ita faciunt Fratres Predicatores vel Minores, qui licet vocent se Minores tamen nimis sunt magni, qui postquam aliquis mortuus deffertur ad eos vel dimittit se eis, udolant. Et creditis quod propter eorum udolare anima mortui vadit ad paradisum? Non, et postquam sepelierunt eos, ponunt se ad altas mensas'. Et hoc dicto, adebat: '*O tros de pal*. Et creditis vos quod domos magnas quas (habent) construant de labore manuum suarum? Non, sed domini de labore suo vivunt'. Et contra dictos Fratres loquens addidit: '*A dels lobasses* qui in vita et morte volunt nos devorare'. Et tunc dictus Petrus, respondens ad illud quod dixerat ipse loquens, quod pauper erat

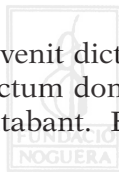
propter matrem suam predictam, dixit quod non erat curandum de paupertate, solummodo quod homo teneret viam bonam et sanctam eorum, quia ut dixit, non erat infirmitas aliqua de qua homo ita faciliter curaretur. Nam, ut dixit, ipse ter fuerat depauperatus, et tamen tunc magis erat dives quam unquam fuisset. Nam primo fuerat depauperatus in valle de Archas, quando Ramundus Maulen et multi alii dicti loci iverunt ad confitendum ad papam, 'et tunc ego habebam ad valorem duorum millium solidorum, et perdiidi totum. Deinde amisi fratrisiam meam quam habebam in Montealionis, nec fui illuc ausus venire ad repetendum eam, et postea conduxī me pro pastore cum Bartholomeo Borrelli de Ax, et deinde cum Ramundo Barri de Podiociritano. Et cum lucratus fuisset cum eis ccc solidos, commendavi eos cuidam compatri meo in terra Urgelli, et postea denegavit eos michi. Et tamen modo sum dives, quia apud nos est consuetudo, et ita mandavit Deus, quod si homo non habet nisi unum obolum, quod illud dividimus cum fratribus nostris indigentibus'. Et hiis dictis, dictus Petrus dixit quod ipse infra quindenam mitteret alium Petrum Maurini, cognatum suum, fratrem dicte Guilelme, ad dominum cum cannis apud Morelam; et tunc diceret ei, ex parte sua, dicto heretico quod veniret apud Sanctum Matheum ad domum istam et quod non recederet donec ipse Petrus Maurini veniret ad eum: 'Et tunc loquemur simul et congaudebimus, quia inter nos gaudere debemus'. Et hiis dictis, dictus Petrus Maurini recessit ab bestiarium suum ad pascua.

Et post tres dies Petrus Maurini, frater dicte Guilelme, dixit quod volebat ire ad dominum apud Morelas. Et ipse loquens dixit ei: 'Quando ibitis ad dominum, dicatis michi, quia mittam ei unam vel duas raiadas vel alios pisces quos invenero'. Et dictus Petrus respondit quod ita faceret. Et postea quando dictus Petrus debuit ire apud Morelas, venit ad ipsum loquentem dicta Guilelma in dicto operatorio, et dixit ei quod veniret ad domum eius, quod et ipse fecit. Et cum dictus Petrus ei dixisset quod in crastinum ante diem volebat ire cum cannis apud Morelas ad dominum, ipse loquens dixit ei quod displicebat sibi quod non sciverat ante, quia emisset pisces quos dictus Petrus ex parte sua portaret dicto domino, id est heretico. Et si expectaret quousque pisces venirent de mari, ipse emeret pisces quos dictus Petrus ex parte eius portaret dicto heretico. Cui dictus Petrus respondit quod non poterat tantum exspectare, quia, nisi aliquantulum de nocte (iter) acciperet, non posset de tota die sequenti cum asino venire ad dictum locum de

Morelas. Et addidit: 'Non oportet quod mittatis aliquid domino ut vos plus diligit, quia tantum vos diligit isto modo sicut et alio. Quia solum quod habeatis *entendensa de be*, plus diligit, quia vos habet, quam si homo ei daret totam istam domum plenam auro'. Et tunc ipse loquens dixit ei: 'Ex quo ita est, quod non possum mittere domino pisces, salutate eum ex parte mea'. Et interrogavit dictum Petrum quomodo vocabatur mulier que cum dicto heretico morabatur. Et dictus Petrus respondit ei quod vocabatur Ramunda de Ugenacho, que fuerat uxor d'en Piquier de Tarascone. Et tunc ipse loquens dixit dicto Petro quod saluaret etiam ex parte eius dictam Ramundam. Et addidit quod eum rogabat ut esset memor vorborum supradictorum dicti Petri Maurini, scilicet quod veniret dominus apud Sanctum Matheum infra tres septimanas. Et dictus Petrus respondit ipsi loquenti quod libenter predicta faceret. Et sic ipse loquens recessit a dicto Petro.

Item, dixit quod illo tempore dicta Guilelma Maurina dixit ipsi loquenti quod dictus hereticus non tangebatur mulierem. Et tunc ipse dixit ei: 'Et quomodo ergo est hoc, ex quo mulieres non tangit, quod mulierem secum in domo tenet?'. Et ipsa respondit quod domini melius se cooperiunt ducendo et tenendo secum mulierem quam aliter, quia homines, videntes quod secum mulieres habent, credunt quod sunt eorum uxores, et sic non extimantur heretici. Et tamen, licet habitent simul cum muliere in domo una, tamen nunquam ipsi tangunt eas. Immo, si solum extenderent manum ad mulierem ut tangerent ipsas, non comederent nec biberent de tribus diebus et noctibus. Et mulier, ut dixit, que stat cum domino, parat ei coquinam et lectum, et ne perpendatur per vicinos quod non sit dicta mulier eius uxor, ipse dominus diebus dominicis et iouis emit carnes et portat ei. Et quia cum manu tetigit carnes, tribus vicibus lavat manus suas ante quam comedat vel bibat. Aliis vero diebus dicta mulier comedit illa victualia talia qualia comedit dictus dominus. Dixit etiam ei quod, quando in aliquo loco dictus hereticus trahit moram, in duobus lectis lacent et separatim multum dictus hereticus et dicta mulier. Set, quando erant in itinere, dicebant de se invicem quod erant coniuges et ponebant se in uno lecto, tamen induti, ita quod unus alium in nuda carne non tangebant.

Et in crastinum de sero venit dictus Petrus de Morelas, et dixit ipsi loquenti quod viderat dictum dominum et dictam Ramundam, qui dictum loquentem salutabant. Et, ut dixit, dictus dominus

dixerat ei quod, si posset et Deus vellet, infra tres septimanas veniret ad domum in qua erant.

Item, dixit quod post quindecim dies, circa terciam, dictus hereticus venit ad domum dicte Guillelme. Et incontinenti dicta Guillelma venit ad ipsum loquentem in dicto operatorio, et dixit ei quod dominus venerat. Quod audiens, ipse plicavit opus suum, et ivit ad domum dicte Guillelme. Et videns dictum hereticum, discooperto capite suo, salutavit eum et osculatus eum fuit. Et petivit ab eo qualiter sibi fuerat et qualiter erat dicte Ramunde. Et dictus hereticus respondit quod bene. Et ipse loquens, ut dixit, misit pro vino et emit sardas, et pransi fuerunt simul, ipse, dictus hereticus et dicta Guillelma. Et in sero venerunt Petrus Maurini, frater dicte Guillelme, et Iohannes et Arnaldus, filii eius. Et ipse (loquens) eciam emit pisces et vinum pro cena. Et dictus hereticus benedixit panem in principio cene modo supradicto. Et post cenam, dum sedebant ad ignem, dictus hereticus fecit sermonem sequentem:

‘Quando Filius Dei ibat per terram, dixit amicis suis quod ipse habebat viii talenta. De quibus viii, amico suo dedit unum, et alteri dedit duo, et alteri quinque. Et post aliquod tempus reversus fuit, petivit ab illo cui dederat unum talentum quid fecerat de eo, et ipse respondit quod custodierat ipsum, et ei dictum talentum reddidit. Secundus vero, pro duobus reddidit quatuor, et tertius pro quinque reddidit decem. Et fuerunt laudati per dominum illi qui talenta duplicaverint, et maledictus ille qui non duplicavit’. Et applicando dixit quod, quia Deus dedit ei intelligere bonum, propter hoc volebat ipsum ad omnes diffundere per predicationem, et plus diligebat habere unum credentem quam totum aurum mundi.

Item, recitavit parabolam patris familias conducendis [sic] operarios in vineam suam mane, prima, tercia, sexta, nona et xi hora, et tamen tantum dedit illi quem conduxit in hora xi sicut illi qui conductus fuerat in hora prima. Et applicando dixit ipsi loquenti quod: ‘Ex quo vos habetis *entendensa de be*, tam magnum premium habetis et sperare hoc debetis sicut et ego, qui per tantum tempus ieiunavi et malas noctes habui’. Quod audiens, dicta Guillelma accepit ipsum loquentem per spatulas, dicens ei: ‘Arnalde, bene debetis gaudere, quia ita magnum premium habebetis sicut dominus, qui tam magnas penitencias facit’. Et tunc dicta Guillelma dixit dicto heretico: ‘Et quid erit de nobis in die iudicii?’. Et ipse respondit quod invenitur quod ‘in die iudicii confratres nostri saltabunt super alios sicut agni solent saltare super erbam

prati vel super stipulas agrorum'. Et tunc dicta Guilelma dixit quod magnum gaudium debebat habere. Et dicta nocte ipse loquens remansit in dicta domo et iacuit in uno lecto cum dicto heretico. Qui hereticus dicta nocte (non) exuit se camisiam nec deposuit femoralia. Et, ut in crastinum dixit sibi, <quod> dictus hereticus (quod) dicta nocte surrexit sex vicibus, ipse non tamen vidit nisi de una vice. Dixit eciam quod dicta nocte Iohannes, filius dicte Guilelme, ivit /per\ dicto Petro Maurini qui erat in pascuis. Et in crastinum mane Petrus Maurinus ante diem venit ad dictam domum, et requievit super quandam bancam usque ad diem. Et facto die, cum surrexissent et dictus Petrus vellet comedere, ipse loquens misit pro vino. Et quia non habebant pisces, dictus Petrus Maurini dixit ipsi loquenti: 'Ego et vos comedamus *de la feresa*', id est de carnibus salsis que erant in dicta domo. Et accepta scala accepit unum frustrum de dictis carnibus salsis, et comederunt de eis ipse (loquens), Petrus Maurini, Guilelma Maurina, Arnaldus, filius eius, et Petrus Maurini, frater dicte Guilelme. Et cum ipse loquens diceret dicto heretico: 'Domine, et vos non comedetis aliquantulum modo?', et dictus hereticus subrisit, et tunc dictus Petrus Maurini dixit ipsi loquenti quod dominus non comedebat in die nisi bis panem, licet bene posset comedere fructus pluribus vicibus in die et eciam bibere. Et cum predicti comedissent, ipse (loquens) et Petrus Maurini iverunt ad locum in quo venerent pisces in dicta villa, et ipse emit duos pisces magnos cum scamis, vocatos lupos, pro xi denariis, et Petrus Maurini solvit /viii\, et portaverunt ad domum predictam ad hereticum pro prandio eius. Et dictus Petrus dixit dicto heretico quod dictus Arnaldus emerat dictos pisces pro dicto heretico, et hereticus respondit quod vellet quod omnes lupi de montaneis essent tales. Et sedente<s> iuxta ignem, dicta Guilelma incepit parare dictos pisces, removendo scamam ab eis. Et tunc dictus Petrus Maurini dixit dicto heretico: 'Domine, dum pisces parantur, dicatis nobis aliqua bona verba'. Et tunc dictus hereticus, postquam aliquantulum cogitaverat, dixit: 'Pater sanctus dixit ore suo quod nullus debet facere alteri quod non vult fieri sibi'. Deinde intulit: 'Invenitur quod Pater sanctus steterat in celo cum sanctis spiritibus in regno suo et gloria. Deinde Sathanas, inimicus Patris sancti, ut turbaret quietem Patris sancti et regnum eius, ivit ad portam regni Patris sancti et stetit ad portam per xxxii annos, (quia) non permittebatur intrare. Tandem, quidam ianitor dicte porte, videns quod per longum tempus expectaverat ad portam et

non fuerat adhuc permissus intrare, introhivit [*sic, scil.* introduxit] illum in regnum Patris sancti. Et cum fuit inter spiritus bonos stetit cum eis per annum absconditus inter eos, ne Pater sanctus eum videret. Et incepit sollicitare spiritus bonos, dicens eis: -Et non habetis aliam gloriam vel delectacionem nisi illam quam video vos habere?-. Cui [*sic*] responderunt /ei\ quod non. Et tunc ipse dixit eis quod, si vellent descendere ad mundum suum inferiorem et regnum, ipse maiora bona et maiores delectaciones eis daret quam eis dedisset Pater sanctus. Et cum boni spiritus peterent ab eo cuiusmodi bona eis daret, ipse respondit eis quod daret eis agros, vineas, aquas, prata, fructus, aurum, argentum et omnia bona huius modi [*sic, scil.* mundi?] sensibilis, et eciam cuilibet ipsorum uxores. Et tunc incepit laudare uxores multum, et delectaciones carnales que cum uxore haberent ut ipse. Et tunc dicti spiritus quesiverunt ab eo cuiusmodi res erant uxores ~~dictis mulieribus~~. Et ipse respondit eis quod mulieres erant, et si ipse vellent videre aliquam de dictis mulieribus quas ipse se promittebat eis daturum, ipse adduceret unam mulierem ad eos ut eam viderent, solum quod permetterentur reintrare regnum Patris sancti. Et cum dicti spiritus dixissent ei quod eum permetterent [*corregit damunt de: permittebant*] reintrare, egressus fuit de regno Patris, et post tempus adduxit mulierem pulcherrimam et formosam, auro et argento et lapidibus preciosis ornatam. Et introduxit eam in regnum Patris et abscondit eam ne Pater sanctus eam videret. Et illam mulierem ostendit spiritibus bonis Dei Patris. Quam cum vidissent, inflammati concupiscencie eius, quilibet eorum eam habere volebat. Quod videns, Sathanas eduxit secum de regno Patris dictam mulierem, et spiritus, concupiscencia dicte mulieris illecti, sequi fuerunt dictum Sathanas et mulierem eius. Et tot eos sequi fuerunt, quod per novem dies et noctes per quoddam foramen, unde Sathanas egressus fuerat cum muliere, non cessaverunt cedere spiritus. Et magis minutatim et spisse ceciderunt spiritus de celo per dictas dies quam cadat pluvia super terram. Et tot ceciderunt quod usque ad cathedram in qua Pater sanctus sedebat fuit locus spiritibus desertus. Quod videns, Pater sanctus petivit quid hoc erat. Et respondit ei unus de spiritibus astantibus quod inimicus eius intraverat regnum eius cum quadam muliere, quam spiritus qui redecebant adamaverant, et cum egressus fuisset cum dicta muliere de regno eius, spiritus eius sequebantur inimicum eius propter mulierem quam secum ducebat. Quod videns, Pater sanctus surrexit de cathedra sua et ivit ad

foramen, unde spiritus boni egrediebantur, et posuit pedem in foramine. Et tunc iuravit per secula seculorum quod quicumque de aliis qui remanserant se moverent, nunquam requiem invenirent. Iuravit eciam tunc Pater sanctus quod, quia per mulierem regnum suum ita fuerat turbatum et spiritibus suis spoliatum, quod de cetero nulla mulier regnum suum intraret. Spiritus autem predicti qui de celo ceciderant, videntes se esse deceptos per inimicum Patris sancti, recordantes se de gloria quam habebant cum Patre sancto quam perdiderant, cotidie supplicabant Patri sancto quod eis indulgeret, quia eum dimiserant inimicum eius sequendo. Quod diabolus cernens dixit: -Illi spiritus qui recordantur de gloria quam perdiderunt, propterea rogant Patrem sanctum ut eis misereatur Ego dabo eis tunicas, quibus induti non recordabuntur de cetero de gloria quam perdiderunt-. Et tunc inimicus Dei Satanas fecit corpora humana in quibus dictos spiritus inclusit, ad hoc ut non recordarentur de gloria Patris sancti. Qui spiritus, quando egrediuntur de una tunica, id est de uno corpore, vadunt tim(i)di (? , tundi?) multum velociter *espaurocastz*, et tam velociter currunt quod si in Valencia unus spiritus egressus fuisset de corpore et intrare deberet in comitatu Fuxi in alio, et plueret fortiter per totum spacium quod est inter dicta loca, vix tres gutte pluvie attingerent eum. Sic autem currens *espaurocastz* ponit se in primo foramine quod vacuum invenire potest, id est in ventre cuiuscunque animalis concipientis prolem que nondum est animata, sive sit canis sive canicula sive equa, sive quodcumque aliud animal, sive eciam in ventre mulieris, sic tamen quod, si dicti [*sic*] spiritus malum fecisset in corpore primo, incorporabatur in corpore animalis bruti, si vero non fecisset malum, intrabat corpus mulieris. Et sic spiritus ibant de tunica in tunicam, quousque intrarent tunicam pulcram, id est in corpus alicuius hominis vel mulieris qui haberent *entendensa de be*, et in illo corpore salvarentur et reverterentur, postquam egressi fuissent de dicta pulcra tunica, id est de corpore alicuius secte eorum. Revertebantur ad Patrem sanctum, quia nullus spiritus de predicits poterat salvari nisi per eorum manus vel eorum fidei esset. Si tamen dicti spiritus in corpore mulieris habentis *entendensa de be* subintrassent, egressi de corpore mulieris convertebantur in viros, quia Pater sanctus iuraverat quod nulla mulier de cetero ingrederetur regnum suum'. Et propter hoc, ut dicebat, quia spiritus ingrediuntur corpora animalium, ipse et sui consimiles nullum animal habens sanguinem occiderent, sed, ut dixit, pisces poterant occidere, quia in piscibus

non incorporantur dicti spiritus, quia non concipiuntur vel generantur in ventre matris, sed generantur ex aqua. Et, ut dixit ipsi (loquenti), propter hoc poterant comedere carnes piscium, et non animalium, quia Filius Dei dixit quod 'tres erant spiritus carnis, scilicet carnes humane, bestiarum et piscium, et pusilli mei non comedant nisi carnes piscium', et ipse et sui, ut dixit, erant pusilli, et propter hoc solum poterant comedere carnes (piscium). Et cum ipse loquens diceret ei: 'Et quomodo dicitis quod manus meas et oculos Deus non fecit?', ipse hereticus respondit quod Deus dixerat quod nichil eorum que ipse fecit posset perire, quia verbum suum quo omnia fecit permanet in eternum, et ideo nichil potest perire illorum que Pater sanctus fecit. Et quia omnia que sunt in hoc mundo visibili, id est celum et terra et omnia que sunt in eis peribunt et destruentur, ideo nichil istorum fecit, sed, ut dixit, dominus huius mundi fecit omnia ista. Nam, ut dixit, Deus Pater non fecit, nec dixit nisi bonum. 'Vides autem quod multa mala sunt in hoc mundo, sicut tempestates, grandines, que non fecit Deus Pater, sed rector huius mundi inimicus Dei Patris'. Et cum ipse loquens peteret ab eo: 'Et nonne anime malorum hominum post mortem vadunt ad infernum?', et dictus hereticus respondit quod non erat aliud [*sic*] infernus nisi iste mundus visibilis, in quo spiritus predicti, faciendo penitenciam, vadunt de corpore in corpus, et de tunica in tunicam. Et, ut dixit, 'non finietur mundus quousque omnes spiritus creati a Patre sancto fuerint incorporati in corporibus hominum et mulierum sue fidei, in quibus salvabuntur et revertentur ad Patrem celestem. Et creatura tota Dei Patris, id est spiritibus omnibus a Dei Patre collectis in celum, [*falta algun mot*] blada nascentur et crescent et florebunt, et tamen non granabunt, et vinee emitent palmites, et tamen non fructificabunt, et arbores habebunt folia et flores et tamen non fructificabunt'. Et cum ipse loquens peteret quomodo ipse sciebat quod spiritus irent de corpore in corpus, et de bestia in hominem et de homine in bestiam, ipse hereticus respondit quod boni homines invenerant quod 'quidam homo fuerat multum malus homo, hominum interfector, et quando mortuus fuit, spiritus eius subintravit corpus bovis. Qui bos habuit durum dominum qui male pascebat eum, et cum magno stimulo eum pungebat. Tamen spiritus ipsius bovis recordabatur quod homo fuerat. Et quando mortuus fuit ille bos, spiritus eius intravit corpus equi. Qui equus fuit cuiusdam magni domini qui bene nutrieat eum. Sed, cum quadam nocte hostes dicti domini invaderent ipsum, dictus dominus as-

cendit equum predictum et per ruppes et loca aspera duxit dictum equum. Et cum inter duo saxa dictus (equus) posuisset pedem suum, non potuit extrahere pedem nisi cum magna difficultate, et remansit ferrum inter dicta duo saxa. Et postea per partem noctis subsequentem dictus dominus duxit dictum equum. Recordabat tamen spiritus equi quod in homine fuerat. Tandem mortuo dicto equo, spiritus eius intravit corpus mulieris pregnantis, et fuit incorporatus in corpore pueri quem dicta mulier portabat in ventre. Qui puer, cum crevisset, venit ad *entendensa de be*. Deinde fuit factus bonus christianus. Et cum quadam die, cum quodam socio suo, transiret per locum in quo dictus equus fuerat differratus, dictus homo, cuius spiritus fuerat in equo, dixit socio suo: -Quando ego eram equus, quadam nocte inter ista duo saxa perdidit ferrum, et postea ivi per totam noctem differratus et perdidit ferrum-. Deinde ambo perquirentes ferrum, inter duo saxa invenerunt ferrum predictum, et hoc ipsi habuerunt'. /Et\ dictus hereticus dixit quod anima hominis ingreditur corpus bestie, et spiritus bestie ingreditur corpus hominis. Quod audiens, dicta Guilelma dixit: 'Heu me. Quantam penam sustinuit ille spiritus ante quam posset venire ad pulcrum tunicam'. Et in dicto sermone fuerunt presentes ipse (loquens), dictus Petrus Maurini et dicta Guilelma Maurina. Et post sermonem, quia iamdicti pisces erant cocti in pane, comederunt simul minorem piscem. Ante tamen quam comederent, dictus hereticus modo supradicto benedixit panem et dedit tam ipsi loquenti quam aliis supradictis, et comedebant de eo modo supradicto. Et dictus hereticus dixit quod piscem maiorem servarent usque ad cenam, quando venissent Arnaldus et Iohannes, filii dicte Guilelme, et Petrus Maurini, frater eius.

Et post prandium ipse loquens reversus fuit ad operatorium suum, et reversus fuit de sero ad dictum hereticum ut cenaret cum ipso in domo supradicta. Et post cenam habuerunt solacium suum. Et postea intraverunt lectum domini ipse (loquens), Petrus Maurini et dictus hereticus, ita quod ipse loquens et hereticus iacuerunt in spondis dicti loci [*sic, scil. lecti*] et Petrus Maurini in medio. Et quando iam intraverant lectum, dictus hereticus dixit ipsi loquenti: 'Et vos quomodo oratis Deum?'. Et ipse loquens respondit quod ipse signabat se signo crucis et comendabat se Deo, qui mortuus fuit pro nobis in cruce, et beate Marie, et dicebat *Pater noster* et *Ave Maria*. Et dictus hereticus dixit ei: 'Propter hoc belat muto, quia nescit loqui'. Et cum ipse dixisset: 'Et non facio bene?', dictus Petrus Maurini respondit quod: 'nullus debet

dicere *Pater noster* nisi domini qui sunt in via veritatis. Sed nos et alii, quando dicimus *Pater noster*, mortaliter peccamus, quia non sumus in via veritatis, cum comedamus carnes et iacemus cum mulieribus'. Et cum ipse loquens interrogaret: 'Quam ergo oracionem ego faciam, cum non debeam dicere *Pater noster*?', dictus hereticus respondit quod sic Dum oraret: 'Dominus Deus, qui direxit reges Melchior, Baltazar, Gaspar quando venerunt /ad\ adorandum eum in oriente, dirigat me sicut direxit eos', et, ut dixit, non debebat dicere *Pater noster*. *Ave Maria* autem nichil valebat, ut dixit, quia capellani invenerant eam. Et cum ipse diceret quod immo Gabriel, dictus hereticus respondit: '*Pec, pec*'. Dixit tamen quod ipse loquens poterat dicere *Pater noster*, non per modum oracionis, sed ad hoc ut haberet in memoria *Pater noster*, et non obliviceretur ipsum, ad hoc ut, si confessores interrogarent ipsum si sciebat *Pater noster*, et vellent audire ab ipso si ipsum sciebat, dictus [sic] *Pater noster* dicere posset. Et dictus Petrus Maurini dixit ipsi loquenti quod dominus sexies surgebat dicere oras suas in nocte, et propter hoc posuerat se in sponda lecti, et, ut dixit, rogabat Deum pro omnibus credentibus suis et amicis.

Et in crastinum mane, in aurora, dictus hereticus recessit apud Morelas, et Petrus Maurini reversus fuit ad pascua.

Deinde, post aliquos dies, dictus Petrus Maurini reversus fuit ad dictam domum, et dixit ipsi loquenti quod volebat ire ad dominum apud Morelas, et emit ab eo quosdam bonos et fortes sotulares quos secum detulit. Et quando reversus fuit de dicto loco de Morelas apud Sanctum Matheum, iterum dixit ipsi loquenti quod faceret pro eo alios bonos et fortes sotulares. Cui, cum ipse diceret quod fecerat de primis sotularibus, ipse Petrus respondit quod illos dederat domino de Morelas. Et cum ipse loquens diceret ei quod dicto heretico suffecissent sotulares magis debiles et simplices quam dicti sotulares fuissent, quia stabat in operatorio suo, et ipse Petrus indigeret de fortibus sotularibus, quia ibat per nemora et pascua, dictus Petrus respondit: 'Et vos faceretis turrin unam, in qua parte faceretis murum forciozem et spissorem in fundamento vel in summitate turris?'. Et ipse loquens respondit quod in fundamento. Et tunc ~~ipse respondit~~ ipse Petrus dixit quo dita debet homo facere, quia pro anima sua, que est pars nobilior hominis et que in perpetuum durabit, meliora dare debet et facere fundamentum forte in hoc seculo pro ipsa; sed pro corpore suo, quod in brevi destruetur, debet homo acci-

pere viliora. Et propter hoc ipse dedit sotulares predictos bonos dicto heretico. Et addidit quod a quinque vel tribus annis citra, non recordatur tamen ipse loquens si dixit a tribus vel a quinque annis, 'ego de rebus meis dedi camisas, tunicas, caligas, mantas et omnia vestimenta de quibus dominus de Morelas indiguit, et semper meliores vestas dedi ei quam pro me facerem'. Et addidit quod laudaretur pro hoc, quia ipse de rebus suis induerat XIII ecclesias, id est XIII hereticos vestitos, quia dictus Petrus vocabat ecclesias hereticos vestitos. Et, ut dicebat, alique de dictis ecclesiis iam erant coram Patre sancto, et rogabant eum pro ipso. Et cum ipse (loquens) interrogaret dictum Petrum si, quando dominus de Morelas moreretur, vellet habere et peteret in sua morte aliquem de bonis hominibus, et dictus Petrus respondit: 'Bene credatis quod sic, si eos habere posset. Sed si non posset habere terrenos, haberet spirituales, quia dominus', ut dixit, 'bene est armatus et non timet de igne, fulgure vel demonibus anima eius, quia demones non plus poterunt contra eius animam nisi quod solum eam videbunt ascendentem totam claram ad Patrem sanctum; et XLVIII angeli venient quando morietur, et portabunt ei coronam auream habentem in se lapides preciosos'. Et cum ipse loquens interrogaret dictum Petrum an domini, quando erant infirmi, confiterentur sacerdotibus, qui Petrus respondit quod non, quia confessio peccatorum que a sacerdotibus fit nichil valet, quia sacerdotes tenent meretrices suas, et confessio facta sacerdotibus est talis sicut si muto confiteretur lupo, quia sicut lupus strangularet mutonem, sic sacerdotes volunt nos comedere in morte et in vita. Et, ut dicebat, homo credens, ut se fingat esse bonum christianum qualem bonum reputant sacerdotes, debent [*sic*] ire ad sacerdotes fingendo quod volunt [*sic*] eis confiteri. Postea tamen in confessione non debent [*sic*] dictis sacerdotibus sua secreta peccata confiteri. Sed dominus de Morelas, ut dixit, non requirit quod homo dicat ei peccata sua, sed recipit hominem ad sectam suam, et per talem receptacionem, sine alia confessione, est homo quem recipit absolutus ab omnibus peccatis suis, qualiacumque peccata comiserit, et eius anima in tribus diebus, quibus dominus ieiunat et orat pro ea, ascendit ad Patrem celestem. Item, dixit ei dictus Petrus quod dominus de Morelas dicebat ei quod, quam cito oportunitatem haberet ipse loquens, iret ad sarracenum quendam divinum, qui habitabat in villa de Calanda, et peteret ab eo in quo loco erat Alazaicis, soror matris ipsius loquentis, ut <s>cito in quo loco in qua dicta Alazaicis esset, irent pro ipsa et simul

cum ipsis credentibus et heretico habitaret. Et cum ipse loquens diceret quod infra xv dies, si posset, ad dictum divinum iret, qui distabat a villa de Sancto Matheo quasi per duodecim leucas, supervenit Guilelma predicta, et dixit eis quod bonum erat quod ipse Arnaldus iret ad dictum divinum, ut sciret de dicta Alazaici ubi erat, ut postea veniret ad eos, et simul habitarent cum *le be*, et ut peteret eciam a dicto divino si erat bonum quod acciperet in uxorem filiam Sperte, uxorem quondam d'en Cervel, que tunc habitabat in civitate Ylaratensi, quia, ut dicebat Petrus Maurini, melius erat quod illam acciperet in uxorem, eciam pauperem, quam aliam divitem, quia magnum quid erat inter eos habere uxorem cum qua homo posset confidenter loqui de fide et secta eorum. Dicta eciam Guilelma Maurina dicebat ei quod, si iret ad divinum, interrogaret eum ob quam causam ipsa et filii eius et dictus Petrus Maurini perdebant bestiarium suum, cum tamen alii dicte ville non perderent. Interrogaret eciam eum si domus in qua dicta Guilelma habitabat erat facinata vel non. Et cum ipse (loquens) diceret quod iret ad dictum divinum, dicta Guilelma dedit ei unam peciam vestium, sui ipsius, dicti Petri Maurini, cognati sui, Arnaldi et Iohannis, filiorum suorum, et alterius Petri Maurini, et dictas pecias posuit in quodam filo.

Deinde, post viii^{to} dies, ipse (loquens), volens ire ad dictum divinum ad instanciam predictorum, transivit per villam de Morelas. Et pernoctavit dicta nocte cum dicto heretico, et iacuit cum eo in uno lecto. Et Ramunda, uxor quondam d'en Piquier de Tarascone, que cum dicto heretico habitabat cum quadam filia sua parvula, que Ramunda paciebatur in corde, dedit e(t)i(am) unam peciam de vestibus suis ipsis loquenti, ut interrogaret dictum divinum quid faceret de dicta infirmitate sua. Et dicta nocte, ut dixit, nichil predicavit, quia, ut dixit, oportebat quod ipse loquens mane recederet, quia magna via erat de loco illo usque ad villam de Calenda in qua dictus divinus habitabat. Et in crastinum mane surrexit, et dicta die ivit usque ad dictum locum de Calenda.

Et in crastinum mane, cum quodam puero qui ostendit ei domum divini, ivit ad dictum divinum. Et cum eum salutasset modo communi, dixit dicto divino quod ipse iam sciebat propter quid venerat. Cui dictus divinus respondit: 'Numquid ego Deus sum?'. Et ipse loquens respondit ei quod ipse audierat quod dictus divinus sciebat de venientibus ad ipsum propter quid ad eum veniebant. Et facta convencione cum dicto divino de precio dicte divinacionis pro duobus solidis iaquensium, dictus divinus accipiens quemdam

librum scriptum in arabico posuit ipsum super terram nudam, et ipse posuit se iuxta librum, et ex alio latere fecit sedere ipsum loquentem, et tradidit ei unum baculum ligneum quadrangulatum longitudinus medii digitis manus, in cuius capite uno erat inserta quedam cordula, in quo baculo erant due lineae transversales figure sequentis. Et dixit ei quod, dum ipse legeret in dicto libro, ipse loquens teneret per dictam cordulam suspensum super dictum librum dictum baculum. Quod et ipse fecit. Et tamen quantumcumque firmiter ipse loquens teneret dictum baculum, ne se moveret dum dictus divinus legebat, dictus baculus multum fortiter movebatur. Et postquam per pausam legerat in dicto libro, super quem fecerat poni frustrum vestium illius persone pro qua divinatio querebatur, dicebat ipsi loquenti quod dimitteret cadere baculum super librum. Qui, quantumcumque lente permetteretur cadere dictus baculus super dictum librum, non remanebat super dictum librum, sed saltabat quando ceciderat super dictas litteras, aliquando per palmum, aliquando per duos palmos, aliquando per tres, de quo ipse loquens mirabatur. Et deinde dictus divinus divinando dixit ipsi loquenti quod ipse habebat uxorem vel desponsaverat. Cui, cum ipse diceret quod non erat verum, dictus divinus dixit quod aliqui tractabant quod uxorem haberet. Et ipse respondit ei quod hoc nesciebat. Postea respondit ei de Alazaici, amita sua, et Ramunda, sorore ipsius loquentis, quod erant in regno Aragonie et quod sane erant, et quod dicta Ramunda acceperat maritum. De Guilelma vero Maurina respondit quod bestiarium amittebat quia dictum bestiarium erat facindatum per loquelam hominum, dicencium quod magnum bestiarium habebat. Dixit eciam quod non timeret stare in dicto loco de Sancto Matheo, quia, transacto dicto anno, haberent multa bona et bene succederet dicto bestiaro. De Iohanne Maurini, filio dicte Guilelme, dixit quod suum profectum faceret si acciperet uxorem. De Petro Maurini, cognato dicte Guilelme, dixit quod non timeret stare in dicta terra quia non haberet persecutores si staret cum bestiaro, set non frequentaret mercatum. De Arnaldo vero Maurini dixit quod non acciperet uxorem de anno illo. De Ramunda vero, que stabat cum heretico, dixit quod adhuc pateretur rabiam et pateretur morbum caducum. De Guilelmo vero Belibasta, heretico, non quesivit a dicto divino aliquid, nec eciam portabat aliquam partem vestium dicti Guilelmi. Que Guilelma et Petrus Maurini dixerant ei quod non interrogaret dictum divinum de dicto Guilelmo, quia, cum, ut dixerunt, dictus Guilelmus esset in veritate, nichil possent invenire de eo, 'sed de nobis peccato-

ribus stantibus in mendacio, divini inveniunt quid evenire nobis debet'. Et de dictis responsionibus habitis, ipse loquens solvit dicto divino xx^{ti} iaquenses, dicens ei quod de medietate eorum quibus interrogaverat ipsum non dixerat ei veritatem, et recessit ab eo.

Et in crastinum, inter terciam et meridiem, venit ad domum dicti heretici, et invenit eum ibi, et dictam Ramundam (et) filiam eius, et salutavit dictum hereticum et osculatus fuit eum. Deinde ivit ad macellum pro carnibus quas comederunt ipse, dicta Ramunda et filia eius, qui comederunt in capite mense, quia dictus hereticus dixit eis: 'Vos qui vultis comedere *de la feresa*, id est de carnibus, non ponatis vos iuxta me'. Qui hereticus in dicta mensa comedit pisces recentes, de quibus dedit ipse loquenti. Antequam intrarent mensam, quando dictus hereticus voluit panem benedicere, ut consueverat in principio mense, ipse loquens dixit dicto heretico quod expectaret aliquantulum, quia volebat ire ad portam et emeret unam placentam ut illam benediceret dictus hereticus, et postea benedictam ipse loquens portaret secum apud Sanctum Matheum, ut semper in principio mense posset comedere de dicto pane. Cui dictus hereticus respondit: 'Arnalde, non est ita inter nos sicut credis. Ymmo, si ego habeo panem et tu non habes, ego debeo dividere tecum dictum panem et e converso, nec aliquis habundans debet permittere alium ingidere [*sic*]. Et ideo de pane quem hic habemus dabimus tibi, et non oportet quod tu emas'. Et accipiens unam placentam, benedixit eam modo supradicto, et dedit ipsi loquenti medietatem, dicens ei quod de dicta placenta satis haberet pro uno anno, quia sufficebat quod homo in principio cuiuslibet mensis comederet de dicta placenta unum modicum frustrum, et tantum valebat et si comederet totam placentam. Et post prandium ipse (loquens) et dictus hereticus exiverunt de dicta domo, et voluit scire ab ipso loquente quid dictus divinus dixerat. Et ipse narravit sibi omnia verba divini que supradicta sunt. Et addidit: 'Ex quo amita mea et soror sunt in regno isto Aragonie, si vobis bonum videretur, ego vellem ire quesitum ipsas ut ipsas adducerem ad locum istum ut starent iuxta vos'. Et tunc dictus hereticus respondit quod bene credebat quod dicta Alazaicis, amita ipsius loquentis, desideraret videre *le be*. Et ipse loquens addidit quod multum erat sibi cordi dicta soror sua, quam non credebat esse maritatam, quia magis vellet quod Arnaldus Maurini, filius dicte Guilelme, quia credens erat, haberet ipsam in uxorem, quamvis pauper esset, quam si homo dives de mille libris non credens dicto heretico eam in uxorem haberet. Et dictus hereticus respon-

dit quod in hoc bonam viam tenebat, et, ut dixit, adhuc tempus non erat propter brevitatem dierum, quia erat circa Nativitatem Domini, quod ipse loquens iret ad perquirendum dictas mulieres; sed, ut dixit, ipse credebat post mensem, si Deus vellet, ire apud Sanctum Matheum, et ibi cum Petro Maurini et aliis super dicto negotio haberent consilium suum.

Et nocte sequenti nullum sermonem fecit, sed post cenam habuerunt solacium suum, et intraverunt lectos, et ipse loquens iacuit lecto iuxta lectum in quo hereticus iacebat. Et vidit quod dicta nocte dictus hereticus surrexit de lecto suo et fecit multas genuflectiones frequenter, se erigendo et inclinando, et de manibus suis iunctis percuciebat quoddam scrinium iuxta quem predicta faciebat, et deinde suas manus osculabatur.

Et in crastinum mane ipse (loquens) dixit dicto heretico quod oraret Deum pro eo. Et dictus hereticus respondit quod ipse pro omnibus suis amicis orabat Deum. Et ipse loquens dixit ei quod non faciebat bene, quia non veniebat frequenter apud Sanctum Matheum, et ibi ipsi et aliis qui ibi stabant diceret bona verba que sciebat, quia, ut dixit, 'omnes nos simul stare debemus, quia sic unus alium calefaceret *en le be*'. Et dictus hereticus respondit ei quod non poterat frequenter venire apud Sanctum Matheum, quia multum expendebat veniendo et redeundo, 'et perdo lucrum quod faceret hic, quia oportet quod ego multum laborem ut possim lucrari necessaria pro me, dicta Ramunda et filia eius. Sed ego dixeram Petro Maurini et Guilelme Maurine quod venirent et habitarent in ista villa mecum, quia hic homo satis potest lucrari de artificio meo et de saumeriis, et sunt montanee hic et pascua pro ovibus satis. Et dicta Guilelma respondit michi quod ego venirem ad habitandum apud Sanctum Matheum cum ipsis. Et ego dixi quod non facerem, pro eo quia villa Sancti Mathei est in itinere civitatis Valencie ad quam multi vadunt, et timendum erat ne ab aliquo ibi cognoscemur. Et', ut dixit, 'Petrus Maurini, licet sit dives homo, non subvenit michi nisi in vestibus. Ramundus eciam Esshaura de Larnato frequenter solebat venire ad me et multum me iuvabat in necessariis meis. Sed diu est quod eum non vidi, et tempus est transactum quod ipse michi prefixerat quod ad me veniret, propter quod timeo quod sit mortuus. Quando eciam ad me venit, multum expendit, quia de Castellione de Borriana et de Barriana [*sic*], in quibus locis dictus Ramundus habitabat, usque ad locum istum sunt due diete communes, et propter predicta non possum ita frequenter ad vos venire, quia oportet qued lucrari unde ego et dicta mulier cum dicta filia sua vivat'.

Et hiis dictis, ipse loquens recessit a dicto heretico et venit apud Sanctum Matheum. Et narravit Guillelme Maurine, fratri et filiis eius predictis illa que dixerat dictus divinus de eis. Dixit eciam quod dictus hereticus in brevi veniret ad eos.

Et postea narravit omnia verba dicti divini, et verba supradicta que fuerunt inter ipsum loquentem et dictum hereticum, Petro Maurini, qui post duas dies venit ad domum dicte Guillelme. Et specialiter loquutus fuit cum eo de matrimonio contrahendo inter Arnaldum, filium dicte Guillelme, et Ramundam, sororem ipsius loquentis, si eam invenire posset. Et promissit quod pro dote dicte sororis sue daret dicto Arnaldo LX libras, et nichil plus, de bonis dicte Alazaicis, amite ipsius loquentis. Et predicta multum sibi laudavit dictus Petrus Maurini, sed, ut dixit, ex quo dominus de Morelis in brevi venire debebat, qui plus valebat quam ipsi et maiorem sensum habebat, bonum erat quod expectaretur.

Et post unum mensem dictus hereticus venit apud Sanctum Matheum, et convenerunt ad ipsum in domo dicte Guillelme ipse loquens, Petrus Maurini, dicta Guillelma, Arnaldus et Iohannes, filii dicte Guillelme, et Petrus Maurini, frater dicte Guillelme. Et tractaverunt inter se quod ipse loquens iret quam cito posset ad querendum dictam Alazaicim, amitam suam, et Ramundam, sororem suam, de qua ipse loquens opinabatur, ut dicebat, quod essent in montaneis de Palhars; tractantes eciam inter se quod, quando inveniret dictas mulieres, ipsas adduceret apud Sanctum Matheum vel apud Morelas, ut habitarent iuxta *le be*; et quod daretur in uxorem dicta Ramunda, soror ipsius loquentis, dicto Arnaldo, filio dicte Guillelme, quia erant ambo credentes hereticorum. Dictus eciam hereticus dixit ipsi loquenti quod bonum esset quod, ex quo Deus dederat ei *entendensa de be*, quod acciperet in uxorem quamdam filiam uxoris quondam Bernardi Cervel de Tarascone, que Esperta est fugitiva pro heresi et habitat apud Ylerdam cum dicta filia sua, ad quem locum fugeret cum Bernardo Cervelli, in quo eciam loco dictus Bernardus decessit. Et dictus hereticus, laudans dicta matrimonia, dicebat quod magnum bonum erat viro credenti quando habebat in uxorem mulierem credentem, quia poterant mutuo loqui sine timore de fide et secta eorum, poterant eciam in domo sua recipere et tenere Spiritum Sanctum, id est hereticum, et audire eius predicationes, et in fine recipi per eos, que fieri non poterant comode quando unus coniugum erat credens et alter non. Et ipse respondit dicto heretico quod, ex quo placebat

ei quod dicta matrimonia facerent, quod placebat eciam sibi. Dixit eciam ei dictus hereticus quod ipse ei imponebat quod, quando inveniret dictam Alazaicim, sciret cum ipsa /sì\ sciebat vel secum habebat bonum hominem, id est hereticum, et si dicta Alazaicis habebat secum vel sciebat ubi erat aliquis bonus homo, quod ipse loquens videret eum, quia, ut dixit, multum tediebatur quia non habebat socium. Et quando veniret ad ipsum, ipse loquens de hoc sibi faceret relacionem. Et addidit quod quam cito posset iret quesitum dictas amitam suam et sorores [*sic*], et quod, quando iret ad eas, transiret per Ylerdam, ut videret dictam Spertam et filiam suam predictam. Et quando dictam filiam suam vidisset, que puella pulcra est, ut dixit, dictum matrimonium de ipsa et ipso loquente magis sibi placeret. Et dictus Petrus Maurinus dixit ipsi loquenti: 'Credentes nostri non faciliter se manifestant credentibus nobis, et maxime quando sunt iuvenes'. Et ideo dicta Sperta non confideret in ipso loquente, nisi aliqua signa de aliis credentibus ei daret. Propter quod dixit ei quod pro signo diceret ei verba subsequencia: quod ipse invenerat *le be*, id est dictum Petrum Belibasta, Petrum Maurini, Guilelmam Maurinam, Arnaldum et Iohannem, filios eius, et Petrum Maurini, fratrem dicte Guillelme, qui ei dederant *la entendensa de be*, qui eciam eam salutabant. Et in signum maius quod ipse predictos vidisset, diceret ei ex parte dicti Petri Maurini quod recordaretur de verbis que fuerant interna Condros [*sic*], sororem Ramunde, uxoris quondam d'en Piquier de Tarascone, et dominum Ramundum, id est quemdam hereticum qui fuit mortuus apud Tortosam, a quo heretico dicta Condors petebat viginti solidos quos ei mutuaverat, et dictus hereticus respondebat quod, si Deus voluerit, infra xv dies ipse solveret ei. Et cum ipsa diceret dicto heretico quod daret ei certum responsum, dictus hereticus respondebat quod non poterat aliter respondere ne forte mentiretur, et ipse mentiri non debebat. In dictis autem verbis fuerant presentes Petrus Balibasta [*sic*], hereticus, et ipse Petrus Maurini. Que verba fuerunt dicta in domo Sperte apud Ylerdam. Et ex istis verbis ipsa Sperta perpenderet quod 'vos estis de credentibus'.

Et hiis dictis et concordatis, pransi fuerunt. Et post prandium exiverunt ad curtim dicte domus omnes cum dicto heretico. Et quando fuerunt ibi dictus hereticus incepit predicare. Cui dixit dictus Petrus Maurini: 'Domine, si vultis dicere bona verba intremus domum, quia talis posset nos oscul/tare quem non videremus, qui nobis dampnum inferre posset, quia parietes habent aures'.

Et ipse loquens dixit quod iret spaciatum ad vineas, et postquam reversi essent, et potassent, audirent aliqua bona verba a domino, quod et factum fuit. Et circa vespervas, cum reversi fuissent de vineis et bibissent, dictus hereticus iuxta ignem cum eis incepit predicare, dicens: 'Pater sanctus dixit: -Non facia<ti>s alteri quod tibi non vis fieri-. Invenitur quod quando spiritus quos creaverat Pater sanctus, decepti ab inimico eius', modo supradicto in alio sermone, 'de celo exierant, et inimicus Dei induerat eos tunicis, id est corporibus, ut obliviscerentur de gloria Dei in qua aliquando fuerant, Pater Sanctus, videns se depauperatum de spiritibus et quasi solitarium, et quod cathedre in quibus dicti spiritus sedere consueverant vacabant, doluit, et turbatus fuit de perdicione suorum spirituum. Et cogitavit intra se qualiter spiritus, qui decepti de celo ceciderant et non recordabantur de gloria celesti quam habuerant, propter quod non affectabant illuc reverti, possent iterum ad celum reverti ad sedes suas. Et tunc incepit scribere unum librum, quem composuit in quadrigentis annis. In quo libro scripta erant plene dolores, angustie, afflictiones, paupertates, infirmitates, contumelie, iniurie, invidie, odia, rancores et generaliter omnes penalitates que contingere hominibus possunt in hac vita. Et continebatur ibi quod ille qui vellet sustinere omnes predictas penalitates, et docere quod dictas penalitates sustineret, esset Filius Patris sancti. Et cum incepit librum dictus Pater sanctus, Ysaïas propheta incepit prophetare quod una branca vel ramus debebat venire, qui re(mi)diret spiritus humanos. Et cum Pater sanctus dictum librum composuisset, posuit eum in medio spirituum celestium qui remanserant in celo cum eo, et dixit: -Ille qui perfecterit illa que scripta sunt in isto libro Filius meus erit-. Et multi de spiritibus celestibus, volentes esse Patris sancti Filii et pre aliis esse honorati, accesserunt ad dictum librum et aperuerunt ipsum. Et legentes penalitates contentas in libro quas oportebat pati eum qui vellet venire inter homines et honorare humanum genus, postquam modicum in dicto libro legerant, cadentes spasmati deficiebant, et nullus volebat dimittere gloriam quam habebat et supponere se penalitatibus huius vite, ut Dei Filius esset. Quod videns, Pater sanctus dixit: -Et non est aliquis de vobis qui velit esse Filius meus?-. Et tunc unus de spiritibus astantibus, qui vocabatur Iohannes, surrexit et dixit quod ipse volebat esse Filius Patris et complere omnia que scripta erant in libro predicto. Et accedens ad dictum librum aperuit ipsum, legit in eo quatuor vel quinque folia, et spasmatum cecidit iuxta librum. Et stetit sic per

tres dies et noctes. Et deinde, spergefactus, ploravit multum. Et quia promiserat se completurum illa que in dicto libro continebantur, et mentiri non debebat, dixit Patri quod ipse volebat esse eius Filius, et complere illa omnia que in dicto libro continebantur, quantumcumque gravia essent illa. Et descendit de celo et aparuit ut puer natus de novo in Bellehem [*sic*]. Et videtur ipsi loquenti quod dictus hereticus dixerit quod beata Maria fuit grossa ac si esset pregnans, et postea dictus puer apparuit iuxta eam, et extimavit, quia grocicies eius dissoluta fuit, quod dictum filium peperisset, cum tamen eum non gestasset in ventre, nec eum peperisset. 'Et postquam sic dictus puer apparuit in Bellehem, auditum fuit et narratum per multos quod propheta quem predixit Ysaïas esse venturum venerat. Quod audientes, tres reges venerunt singuli de loco suo, et convenerunt simul ut ad dictum puerum venirent et eum adorarent, et munera que paraverant offerrent, quorum unus portabat aurum, altres thus, tertius mirram. Et cum fuerunt simul in via, ordinaverunt quod antiquior inter eos primus offerret. Et iunior inter eos, (qui) multum affectabat primus offerre munus suum prophete; dixit antiquiori quod, si daret ei illum honorem quod primus offerret, ipse daret ei iuventutem suam pro eius senectute. Et tunc dixerunt quod si hec prophete apparens faceret, scilicet quod iuvenis esset antiquus (et antiquus) esset iuvenis, cognoscerent quod ipse esset ille proheta quem predixit Ysaïas. Quod cum factum fuisset, iverunt, et stella duxit eos usque ad Bethleem, et adoraverunt dictum prophetam. Et dictum fuit eis quod Herodes volebat eos interficere, et quod non reverterentur per terram eius, sed per aliam viam. Quod Herodes invidens, occidit multos filios. Qui Dei Filius postea fuit babtizatos per Iohannem. Deinde diabolus portavit eum in collo eius super unum montem ex quo ostendit ei omnia regna mundi, et dixit ei quod omnia mundi regna sua erant, et quod omnia ei daret si in eum credere vellet. Cui respondens, Dei Filius dixit: -Vade Sathanas. Scriptum est in libro Patris mei quod Dei Filium non decipies-. Deinde sustinuit multas penalitates huius mundi et predicavit. Et tandem, cum tempus advenit quod reverteretur ad Patrem, dixit discipulis suis: -Ego veni in mundum et mundus me non cognovit. Ego non sum de mundo nec mundus de me, et qui est meus non est de mundo, et qui est de mundo non est meus. Qui mundus iste est maligni et inimici Dei, rectoris illius mundi, et rector mundi nichil in me habet-. Tunc eciam dixit apostolis suis: Amici mei et pusilli, tres carnes sunt, et vos non comedatis nisi de

una, scilicet de carne aque, que nascitur sine peccato et corruptione-. Dixit eciam eis quod tempus erat quod reverteretur ad suum Patrem. Et dixit eis quod ipsi predicarent verba sua, que scripserat Pater, per mundum, et quod propter nullam penam vel tribulationem mundi dimitterent eius fidem. Dixit quod novem sunt pene de quibus ipse volebat sustinere octo, et nonam sustinerent ipsi, et in nona quam ipsi sustinerent daret eis tantum de adiutorio quod faciliter dictam penam possent tolerare. Deinde quando debuit capi, dixit eis quod pro nulla re que contingeret sibi, vel eis eum negarent, vel eius filium [*sic, scil. fidem*] dimitterent. Et Petrus respondit ei quod eciam si deberet mori, non negaret ipsum nec dimitteret. Cui Dei Filius dixit quod, ante quam gallus (cantaret), eum ter negaret. Quod et ita conti<n>git, quia ad vocem cuiusdam mulieris ter Dei Filium negavit. Dixit eciam eis quod ipse ibat ad Patrem suum, et quod reverteretur ad eos certa die, quam eis prefixit, inter tertiam et meridiem, et quod inveniret eos in domo Simonis Bar<i>on<i>as. Et hiis dictis, supervenerunt pharisei et servientes cum eis, filii diaboli, et ceperunt eum, et omnes iniurias et obprobria que ei inferri potuerunt, dicti pharisei et ministri intulerunt Dei Filio, in tantum eciam quod quidam leprosus sputum ei in faciem, et ipse omnibus parcebat. Et quando sic fuit consputus per dictum leprosum, et derisus ac vilipensus, dixit: -Pater, modo cognosco quod sum Filius tuus, quia ita michi promiseras quando me misisti, que *als orres dels horres [homes?] faria fasti*-, id est quod opprobrium essem abiectis hominibus qui abiecti sunt inter homines. Deinde postquam eum isirrerant [*sic, scil. irriserant*] et terruerant, posuerunt eum in cruce, et eum vulneraverunt et multas plagas ei imposuerunt. Quibus factis, ipse sine morte inedia, quia Filius Dei mori non poterat, ascendit ad Patrem. Et quando fuit ante Patrem sanctum flexit genua coram eo et dixit: -Pater sancte, ego complevi omnia que erant scripta in libris que scripseras, obediens voluntati tue-. Et Pater respondit ei: -Ex quo fecisti omnia que scripsi in libris, tu eris Filius meus-. Cui dictus Filius respondit: -Pater, et quid dabis quod ego dare possim amicis et credentibus meis?-. Et ipse Pater respondit quod volebat quod potestatem quam ipse dederat ei, posset ipse dare amicis suis, et illi aliis, sic quod dicta potestas iret de manu ad manus bonorum hominum, et eciam quod eis daret quod, illud quod ipsi facerent in terris, fieret per ipsum Patrem in celis. Et hiis dictis, exivit a Patre et descendit ut die assignata appareret amicis suis. Qua die, cum Maria Magdalena et alia mulier irent

simul, videntes venientem unum hominem senem et antiquum, velociter venientem versus ipsas, timuerunt multum et absconderunt se in duabus bartis que iuxta viam erant. Et cum transivisset dictus senex, Maria Magdalena traxit capud de barta et vocavit dictum senem, qui videbatur peregrinus. Cui cum dictus senex diceret quod non poterat exspectare, quia multum facere habebat, et cum illa rogaret instanter eum quod reverteretur ad loquendum cum ipsa, reversus fuit ad eam. Et ipsa interrogavit ipsum si sciebat nova de propheta. Et ipse respondit quod sic, quia, die per eum assignata amicis suis, ipse cum eis in domo Simonis Bar-/ïonas, inter terciam et meridiem (esset). Et cum ipsa diceret ei si hoc erat certum, ipse respondit quod sic, et recedens ab ea statim disparuit. Et tunc dicta Maria Magdalena cognovit quod ille senex propheta erat. Et ipsa et etiam ipsemet propheta congregaverunt amicos prophete in domo Simonis Bardinas [sic], excepto apostolo Thoma. Qui cum essent congregati in dicta domo et iam hora assignata videretur transire, Petrus dixit aliis, qui extimabant se esse deceptos : -Vel nos simus peccatores, vel erramus in die, quia propheta mendax non est-. Cui, cum dicerent quod in die non errabant, ipse Petrus dixit: -Ergo nos sumus peccatores, et propter nostrum peccatum non venit propheta-. Et tunc ipse dixit aliis: -Ex quo nos simus peccatores, videamus qualiter quilibet nostrum credat in ipso-. Et tunc composuerunt cimbolum vel *Credo* apostolorum, quilibet dicendo partem suam'. Quod tamen *Credo*, licet dictus Guilelmus hereticus diceret quod apostoli composuerant ipsum, ipse tamen ipsum nesciebat, nec de eo citabat, ut dicebat, quia solum curabat de verbis Patris et Filii et Iohannis evangeliste, et de aliis non, quia ipse tantam potestatem habebat sicut apostoli habuerunt, et quantam etiam habuit ille de quo dicitur quod fuit Filius sancte Marie. 'Et cum sic', ut dixit, 'apostoli starent ita exspectando dictam [sic] prophetam, per unum veyrialem specie ignis dictus prophete venit. Et de illo igne omnes fuerunt illuminati, et illi qui ignorabant litteras sciverunt illas, in tantum quod nullus homo poterat eos in sciencia superare. Datum etiam eis fuit quod loquerentur linguis omnium gentium. Et supervenit Thomas, qui non credebat quod propheta posset venire. Et cum venisset, dixit quod ipse non credebat quod propheta posset venire ad eos, nisi ipse poneret manus in vulneribus eius. Et tunc propheta dixit Thome quod poneret manus suas in vulneribus eius. Quod cum fecisset, dixit Filio Dei quod indulgeret ei, quia modo credebat quod ipse esset, et de cetero

crederet. Cui Dei Filius respondit: -Indultum sit tibi, et de cetero non sis incredulus-. Cui Thomas respondit quod non esset. Et Dei filius dixit omnibus: -Predicate verba mea per mundum perversum, et custodiatis vos a falsis prophetis qui ponent se inter vos, et quemadmodum falsus propheta intrans regnum Patris mei turbavit ipsum, ita et eciam falsi propheta qui intrabunt inter vos turbabunt vos-. Et exponendo quid significant falsi prophete, dicebat quod falsi prophete erant falsi credentes qui ponunt se inter bonos credentes, qui postea discelant et discooperiunt Dei Filios, et tota turbacio que est in Ecclesia nostra procuratur sic per falsos credentes. Sed tamen multum super hoc punientur, qui Pater sanctus dixit: -Qui decipiet me, indulgebatur ei, et qui decipiet Filium meum, parcetur ei, sed qui decipiet Spiritum sanctum non habebit pacem, neque finem-.

Et tunc Petrus Maurini dixit ipsi loquenti, exponendo Spiritum sanctum, quod ipse Guilelmus Belibasta erat Spiritus sanctus, et addidit: 'Heu me, qui dictum dominum', id est hereticum, 'decepit cum malo gaudio potest aliud seculum expectare, et melius illi esset quod natus non fuisset'. Et tunc dictus Guilelmus, respiciens ipsum loquentem, dixit: 'O Arnalde, atende tibi ne tu sis de falsis prophetis'. Et Petrus Maurinus respondit quod ipse loquens non deberet esse falsus propheta, quia de bona parte veniens, si volebat suam matrem imitari. Et dictus hereticus continuando sermonem suum dixit quod:

'Dei Filius dixit apostolis suis quod peterent ab eo, et ipse daret eis. Et tunc traxerunt se ad partem, et fuit deliberatum inter eos quod peterent ab eo securitatem talem quod non timerent aliquem. Et reversi ad ipsum dixerunt quod securitatem petebant. Et Dei Filius respondit eis quod grave erat dare meliorem seu datam [*sic, scil.* solidatam] servo quam dominus accepit. Et ipsi videntes quod racionabiliter ei(s) denegaverat quod petierant, quia Filius Dei non habuerant in hoc mundo securitatem, habuerunt iterum consilium suum quod peterent ab eo. Et tunc Iohannes dixit quod peterent ab eo quod potestatem quam ipse habebat et ipsi haberent, et quod illam potestatem aliis dare possent et illi aliis, ita quod dicta potestas transiret de man(ib)us ad manus bonorum hominum ad bonos homines, et bonarum mulierum ad bonas mulieres'. Quia, ut dixit, ita sunt bone mulieres sicut et boni homines, que bone mulieres dictam potestatem habent et possunt recipere in fine homines et mulieres, si tantum sit quod non sint presentes boni homines, et ita salvantur recepti per bonas mulie-

res sicut per bonos homines. Et ex illo tempore usque ad ipsum et alios sue secte venerat dicta potestas de uno ad alium, quia illam eandem potestatem quam habuit Dei Filius, habebat et ipse Guilelmus. Et ita magnum premium sperabat ipse habere sicut habet Dei Filius. 'Et reversi ad Dei Filium dixerunt quod illam potestatem petebant. Et ipse respondit quod dictam potestatem eis concedebat ex parte Patris sui. Et hiis dictis, dimisit predicationem eorum, designans patriam in qua quilibet eorum predicaret. Petro autem dimisit Ecclesiam, et ascendit in celum'. Et tunc ipsi apostoli predicaverunt per mundum perversum, et ut dixit, potestas Petri, cui Christus dimiserat Ecclesiam, cessavit post Petrum, ita quod romani pontifices qui post Petrum venerunt illam potestatem non habent quam habuit Petrus. Quia, ut dixit, non tenent fidem et viam quam illi de secta sua tenent, qui tenent fidem et vias Filii Dei. Et quod ipsi viam et fidem Dei tenerent probabat sic. Dixit enim quod quidam bonus homo eorum secte erat, qui erat dubius an bonam fidem teneret, et rogabat Patrem ut ei ostenderet si bonam fidem et bonam viam tenebat, et quod eciam ei ostenderet gloriam suam. Et quadam die, dum sic oraret, apparuit ei angelus, et dixit ei quod ipse venerat ut ostenderet ei gloriam Patris sancti et si fidem bonam et viam tenebat. Et fecit dictum hominem ascendere super celum [*sic, scil.* collum] suum, et eum portando pervenit usque ad primum celum post mundum istum tribulentum et deposuit eum ibi. Et vidit dictus homo dominum dicti mundi et celi. Et accedens ad eum, volebat ipsum adorare. Set fuit prohibitus per dictum angelum, qui ei dixit quod non adoraret illum, quia non erat Pater eius. Et deinde dictus angelus, accipiens illum bonum hominem super collum suum, portavit eum ad secundum mundum et secundum celum, et ibi eum deposuit. Et videns dictus homo dominum secundi mundi stantem in maiori gloria quam staret dominus primi mundi, voluit eum adorare, sed fuit prohibitus per dictum angelum. Et eodem modo fuit portatus dictus homo per dictum angelum per omnes alios celos usque ad septimum celum. Et dictus homo voluit adorare dictos dominos celorum et mundorum qui maioris gloria [*sic*] erant, quanto superius erant, et fuit prohibitus per dictum angelum eos adorare. Tandem, portatus in septimo celo et videns dominum dicti celi, angelus dixit ei quod ille erat Pater sanctus et quod illum adoraret. Et accedens dictus homo ad Patrem adoravit eum. Et tunc Pater sanctus interrogavit dictum hominem unde veniebat. Qui respondit quod de terra tribulacionum. Et videns dictus homo in dicto celo

magnam claritatem, et multos angelos, et pulcra viridaria et aves cantantes, et quod erat ibi gaudium sine tristitia, non erat ibi sitis vel fames, nec frigus nec calor sed temperies magna, dixit Patri sancto quod placeret ei quod de cetero remaneret cum eo. Et Pater sanctus respondit quod non poterat ibi remanere pro tunc, quia caro nata de corrupcione non poterat ibi manere, sed oportebat quod descenderet ad terram tribulacionis et predicaret illam fidem quam iam sciebat, quia illa erat fides eius. Et dictus homo rogavit Patrem quod per aliquam pausam secum staret, quod et ei concessit. Et post pausam dictus angelus dixit dicto homini quod ascenderet super celum [*sic, scil.* collum] eius, quia hora erat quod descenderet. Et dictus homo respondit ei quod adhuc non steterat cum Patre de prima usque ad terciam. Et dictus angelus dixit ei quod immo steterat per xxxii annos, et ita inveniret quando esset in terra. Et dictus homo, ascendens super collum dicti angeli et descendens per omnes dictos celos, venit ad mundum istum, et postea predicavit illa que viderat. Et sic, ut dicebat, eorum fides et secta confirmata fuit.

Et cum sermonem finivisset dictus hereticus, cenaverunt. Et post cenam dictus hereticus dixit quod baptismus nichil valebat, nisi homo voluntarie et gratis ipsum acciperet, quia, ut dicebat, <quod> Christus quando fuit baptizatus a Iohanne homo completus erat, et propter hoc, ut dicebat, baptismus datus parvulis non valebat aliquid, quia, ut dicebat, pueri non habent usum rationis et eis displicet quando baptizantur, unde eciam clamant et plurant quando aqua spergitur super eos per sacerdotes dum baptizantur.

Item, dixit quod dicta nocte vel alias, non recordatur tamen aliter de tempore, sed in dicta villa de Sancto Matheo et in dicta domo, audivit dictum hereticum docmatizantem errores subsequentes. Primo scilicet quod ipse et sui similes, quia sunt in veritate, iurare non debent aliquo modo, quia Filius Dei dixit quod nullo modo homo iuraret; neque per celum, quia homo non poterat facere unam stellam parvam vel magnam in eo; neque per capud proprium, quia homo non potest facere capillum album vel nigrum; nec per aliquam omnino rem, quia ipsi solum debent dicere veritatem, et nullo modo debent mentiri, nec eciam timore mortis. Dicebat tamen quod credentes eorum iurare poterant super librum Euvangeliorum eciam pro falso, et perinde erat si homo iuret super dictum librum ac si homo poneret manum super unam bancam et super arboris folium, quia ita perimpetrabant credentes iurantes pro falso super librum Euvangeliorum sicut

iurantes super bancam vel folium. Pro tanto autem dicebat quod heretici nullo modo iurare debebant, et tamen credentes pegere poterant, quod heretici sunt in veritate, credentes autem sunt in falsitate. Et audivit eum dicentem quod Christus nec comedit nec bibit cibum vel potum, licet videretur astantibus comedere et bibere, sed comedebat de gratia Spiritus sancti.

Item, dixit quod audivit dictum hereticum dicentem, et eciam idem dixit Guilelma predicta, quod ipsi et alii, id est credentes, erant tibi beate Marie. Et cum ipse (loquens) interrogaret dictum hereticum quid hoc dicere volebat, dictus hereticus respondit ei: 'Fac te bonum hominem', id est hereticus, 'et postea dicam tibi'.

Item, quando dicto heretico occurrebat aliqua ymago beate Marie, dictus hereticus dicebat ipsi loquenti: 'Da unum obolom huic Marieta', derridendo dictam ymaginem. Et, ut dicebat, cor hominis est Ecclesia Dei, sed ecclesia materialis nichil valebat, et ymagine Christi et sanctorum que sunt in ecclesiis vocabat ydola.

Item, audivit eum dicentem quod ipse crucem odiebat et nullam ei reverenciam exhibere volebat, ymmo, ut dixit, libenter ipse eam, tum securi, frangeret, ut faceret de ea ignem subtilem. Et assignans causam dicebat: 'Si homo super unam arborē suspendisset patrem tuum, diliger(e)s illam arborē? Certe non, ymmo odires e(a)m et displiceret tibi quando eam videres, et, si posses, eam incideres. Et eodem modo, quia in cruce fuit affixus Dei Filius, non debemus diligere crucem, immo odire, et frangere ipsam, si possemus'. Et ut in pluribus quando transibat iuxta cruce, dictus hereticus cum iaculo quem portabat pungebat crucem, et quando crux distabat, cum iaculo faciebat ac si dictam crucem pungeret vellet.

Item, dixit quod audivit dictum hereticum dicentem quod Deus nullam diem festivam instituerat, sed tantum valebat una die sicut et alia, et ita festiva erat, licet ipse in aperto, ne reprehenderetur, dies dominicos vel festivos coleret. Sed quando dictis diebus habebat facere aliquid, claudebatur hostium domus sue et intra domum suam operabatur, sicut et aliis diebus. Et ad probandum quod nulla dies erat festiva, dicebat quod ita bene pluit una die sicut et alia, et alie intemperies aeris fiunt una die sicut et alia, et secundum hoc nulla differentia erat, ut dicebat, inter dies.

Item, dixit quod, cum ipse loquens semel interrogaret eum si signabat se signo crucis, respondit quod ipse fingebat quod se signabat, et tamen non faciebat, sed movebat manum ante faciem,

postea deducebat eam versus pectus, ac si se signaret, dicens ipsi loquenti quod taliter faciebat ac si removeret muscas de facie, quia ita poterat eas remove sicut et alii.

Item, dicebat quod Pater celestis est solum Deus, Filius Dei, id est Christus, non est Deus per naturam, sed est angelus, quia antequam veniret in mundum vocabatur Iohannes. Sed spiritus sunt ipsi heretici vestiti vel perfecti.

Item, dixit quod, cum quadam vigilia Beate Marie ipse loquens ieiunaret et esset in domo dicte Guilelme cum dicto heretico, et vellent prandere, dictus hereticus dixit ipsi loquenti quod pranderet cum eis. Et cum ipse loquens responderet ei quod ieiunabat, dictus hereticus dixit quod 'ieiunium quod vos alii facitis tantum valet sicut ieiunium lupi'; sed ieiunium quod ipse faciebat et sui consimiles faciebant, valebat, quia ipsi erant in veritate, alii vero in mandacio.

Item, audivit eum dicentem quod, ex quo homo comedebat *de la feresa*, id est de carnibus, tantum valebat quod homo comederet de carnibus in die veneris sicut in die dominica, et equale peccatum erat una die comedere sicut et alia, et in Quadragesima sicut alio tempore. Et, ut dicebat, Quadragesima erat mutata per falsos papas, qui bene fuerunt pape quia papabant, cum Christus tamen alio tempore ieiunaverit.

Item, audivit eum dicentem quod beata Maria et alii sancti non faciunt miracula in hoc mundo, sed solum illa faciunt in regno Patris sancti, et quod consimilia miracula ipse hereticus faceret quando esset in dicto regno. Et cum ipse loquens diceret ei quod immo in multis ecclesiis sanctorum miracula faciebant, dictus hereticus respondit: 'Et vidistine tu quod talia miracula fierent?'. Et ipse respondebat quod multas personas viderat que dicebant /quod\ miracula eis facta erant. Et dictus hereticus dixit: '*Gavet, gavet*, et quomodo tu credis quod lingua miracula facere possint?', vocans sanctorum imagines lingua et ydola.

Item, dixit quod dicta nocte dictus hereticus dixit solaciando quod, quando Ramundus, socius eius et frater, mortuus fuit iuxta Tortosam ad unam leucam, non recordatur tamen de loco in quo dicebat dictum hereticum mortuum esse, qui mortuus fuerat quasi tres anni cum dimidio erant, ipse Guilelmus hereticus portavit in sepultura cicrellum aque benedictae, et spergebat dictam aquam super homines, quia, ut dicebat, non est magnum si homo sustinet tres vel quatuor guttas aque, quia plures homo sustinet quando

homo vadit per viam, et propter hoc homo non dimittit viam. Et, ut dixit, ad dictum socium suum fecit venire capellanium, ut ei confiteretur dictus socius eius, et fuit ei confessus deceptorie, ut superius dictum fuit. Postea capellanus portavit ei corpus Domini, et interrogavit eum si credebatur quod illud corpus quod ei ostendebatur esset corpus Iesu Christi salvatoris nostri, quod conceptum fuit de Spiritu Sancto et natum ex Marie virgine. Et dictus hereticus dicebat quod hoc credebatur sicut credere debet bonus christianus, id est taliter dictos articulos credebatur sicut credunt dicti heretici qui se vocant bonos christianos. Et consimiliter interrogatus per dictum capellanium de aliis articulis fidei, consimiliter dictus hereticus respondebat quod credebatur illos articulos sicut bonus christianus eos credere debet. Et hiis dictis, dictus hereticus accepit corpus Domini. Et tunc ipse loquens interrogavit dictum hereticum si alter hereticus vel ipse credebatur quod talis hostia consecrata esset corpus Domini. Qui hereticus respondit ei: 'Bene credatis quod non, sed bene haberet modicum appetitum comedendi qui talem placentulam comedere non posset'. Et, ut dixit, ipse ibat ad ecclesiam ut se fingeret catholicum, et etiam quia ita bene poterat homo rogare Patrem celestem in ecclesia sicut in alio loco.

Item, dixit quod cum Mersendis, soror Guilelme Maurine predictae, fugitiva pro heresi, que morabatur apud Beyzet, que villa est iuxta Morela ad quinque leucas, haberet quamdam filiam vocatam Iohannam, que aliquando dicebat dicte matri sue quod ipsa faceret eam comburi quia eretica erat, nec poterat de hoc corrigi, dixerat etiam semel dicte matri sue dum erat infirma: 'Et quare non mittitis pro capellano vestro et domino vestro?', loquens de dicto heretico. Semel etiam dixerat dicto heretico in domo dicte matris sue: 'Et vos iam facitis vos Filium Dei et Deum? Et ubi sunt virtutes quas facitis?'. Cui, cum hereticus diceret quod non diceret ei malum nec faceret, quia ipse dicte Iohanne malum non faciebat, dicta Iohanna respondit ei quod nimis magnum malum faciebat. Et de dictis verbis dicte Iohanne, dictus hereticus, Petrus Maurini, Guilelma Maurina, Arnaldus Maurini, filius dicte Guilelme, et Petrus Maurini, frater dicte Guilelme, (locuti fuerunt) cum ipso loquente, dicentes quod aliqua dierum dicta Iohanna disceleret eos et caperentur omnes, propter quod melius esset quod interficerent eam. Dictus hereticus dixit quod Filius Dei dixit quod mala erba errandicanda est de campo, et si mala romengueria vel vepres nata esset in hostio domus, scindenda erat et comburenda. Mala autem erba et vepres sunt mali credentes et falsi, qui volunt detegere bonos

homines et bonos credentes et destruere Ecclesiam Dei, qui sunt erradicandi et scindendi, id est debent occidi quocumque modo occidi possunt, sive veneno, sive gladio, sive precipicio vel aliter quocumque modo. Et propter hoc dicta Iohanna occidenda erat per eos. Et cum mater eius predicta, ut dicebant, non potuisset eam interficere cum erba vocata vulgariter *valaire*, quam erbam ponebat frequenter in magna quantitate in scutella caulium quam comedebat dicta Iohanna, fuit deliberatum primo inter eos quos dictam Iohannam gladio interficerent vel eciam de aliqua rupe precipitarent. Et quod, diceretur, quod melius hoc facere poterant Iohannes et Arnaldus, filii dicte Guilelme, cognati germani dicte Iohanne, quia ipsa non custodiret se de eis, dicta Guilelma respondit quod, si dicta Iohanna perpenderet quod dicti duo filii sui vellent eam interficere, ipsa interficeret ambos, quia forcior eis erat. Et cum Petrus Maurini diceret quod ipse et ipse loquens dictam Iohannam occiderent, quia, ut dicebat, dicta Iohanna confidebat in ipso Petro, et cum loqueretur ipse Petrus cum ipsa, ipse loquens, qui staret post eos cum lancea, dictam Iohannem perforare posset et interficere, ipse loquens dixit dicto heretico: 'Et vos quare hoc non facitis?'. Et dictus hereticus et Petrus Maurinus responderunt quod quia ipse hereticus erat in veritate, non debebat occidere aliquam rem que sanguinem haberet, sed ipse Petrus Maurini et ipse loquens hoc facere poterant, quia adhuc erant in peccato. Et cum ipse (loquens) iterum diceret dicto heretico: 'Et si ego occiderem dictam Iohannam, velletis vos accipere illud peccatum super vos et possetis me absolvere ab illo peccato?', et dictus hereticus respondit quod sic, 'et utinam iam factum esset'. Et Guilelma Maurina, hoc audiens, dicebat quod non videbatur hoc esse bonum, quia posset contingere quod dictum homicidium detegeretur, et tunc omnes perdit essent. Sed, ut dicebat, melius esset quod haberetur *del realgar*, et dicta Mersendis, mater dicte Iohanne, posset ministrare ipsum dicte Iohanne, et si comederet de ipso, statim interficeret eam. Et tunc dixerunt ipsi loquenti quod ipse haberet de dicto *realgar* a Bartholomeo, fratre d'en Amigo, ypothecario dicte ville, quod [*sic, scil.* quia] dictus Bertholomeus erat amicus ipsius loquentis. Et ipse loquens, ut dixit, promisit quod de dicto *realgar* haberet. Et tamen, postea cogitans de peccato, incanavit dictum Bertholomeum quod nulli homini, et maxime a ceida [*sic*], venderet de dicto *realgar*. Et sic dictus Bartholomeus fecit. Quia cum postea Petrus Maurini venisset ad emendum de dicto *realgar* ad dictum Bartholomeum, quia, ut dicebat, necessarium sibi erat

pro infirmitate asinorum suorum, dictus Bartholomeus respondit quod duceret ei asinos, et ipse spargeret de dicto *realgar* super infirmitate dictorum asinorum, et aliter noluit ei vendere de dicto *realgar*. Et sic non fuit interfecta dicta Iohanna.

Item, dixit quod, cum ipse peteret a Petro Maurini de modo quo per eos mali credentes vel catholici persecutores eorum occidebantur, dictus Petrus Maurini dixit ei quod, quando ipsi timent quod aliquis credens eorum sit falsus, ita quod timent per eum detegi, vel quando aliquis catholicus eos persequitur, aliquis de credentibus revelat hoc domino, id est heretico, et tunc ipse vocat credentes, quanto plures potest, in quibus confidit, et tunc dicit eis: 'A quo pur unus falsus credens est inter nos', nominando illum qui persequitur Ecclesiam Dei, 'videamus quod vos alii scietis facere'. Et ibidem incontinenti, vel presente eo vel absente, aliqui de dictis credentibus ordinant inter se qui et qualiter nominatum per hereticum interficiant, et postea interficiunt dictum credentem si possunt. Et deinde hoc revelant dicto heretico. Et sic interficiendo credentem non credunt peccare. Et, ut dixit, ipse Petrus bene sciebat domum in (qua) frater Guilelmi Petri, qui modo moratur cum domino inquisitore Carcassone, quia erat falsus credens, fuit expeditus. Et cum ipse peteret ad eum locum et domum et personas que hoc fecerunt, dictus Petrus Maurini respondit: 'Arnalde, nimis iuvenis estis'. Et deinde, loquens de dicto Guilelmo Petri, dixit quod ipse stetit per longum tempus in muro Carcassone et noluit aliquid confiteri. Et cum expendidisset ibi quadraginta solidos, ivit, liberatus a muro, ad diversos credentes quos sciebat esse tales, ut eum inuarent ad solvendum dictam peccuniam. Quem cum nollent iuvare ad solvendum predictam peccuniam, diabolus posuit se in corde eius, et reversus fuit ad inquisitorem, et confessus fuit ei de omnibus credentibus, ex cuius confessione multi dampnificati /fuerunt,\ et aliqui plus quam in mille libris. Deinde dictus Guillelmus Petri, fingens se credentem, dixit Iacobo Auterii quod quedam mulier de Limoso infirma /volebat\ recipi per eum. Et quia, ut dicebat dictus Petrus, (quando) domini, id est heretici, requiruntur per infirmos, obmissos [*sic*] omnibus aliis vadunt ad eos, etiam si in itinere scirent se interficiendos. Et tunc, ut dixit, dictus Iacobus hereticus, credens dicto Guilelmo Petri, ivit apud Limosim ad hereticandam dictam mulierem, et ibi captus fuit, procurante dicto Guilelmo Petri. Et, ut dixit dictus Petrus, ipse sciebat multos in Savartesio qui adhuc equitabant grossos mulos et mulas, qui comiserant in heresi, et tamen adhuc non erant

tacti nec discelati. Et cum ipse peteret ab eo si Faber Curti de Ax habuerat *entendensa de be*, et ipse Petrus respondit: 'Non credo quod faceret malum sancte Ecclesie'.

Item, dixit quod cum ipse et dictus hereticus essent in Castrobono, ambo in uno compede, et starent soli super turrem altiore dicti castrum, dictus hereticus dixit ei: 'Si adhuc bonus spiritus posset reverti in te, et penitens de eo quod fecisti contra me, ego te recipiam, et postea ambo precipitarem nos de ista turri, et statim anima mea et tua ascenderent ad Patrem celestem, ubi habemus iam coronas et cathedras preparatas, et ad quemlibet nostrum XLVIII angeli, portantes coronas aureas cum lapidibus pretiosis, venirent ut nos perducerent ad Patrem'. Et, ut dicebat, ipse non curabat de carne sua, quia ipse nichil habebat in ea, set erat vermiam [*sic*]. Pater eciam celestis nichil habebat in carne eius, nec volebat eam habere in regno suo, quia caro humana est domini istius mundi qui eam fecit. Et Pater celestis non vult aliquid habere de illo quod fecit deus et rector huius mundi. Unde et dicebat quod Pater celestis nichil habebat de rebus istius mundi visibilis quod esset suum, nisi solum spiritus quos diabolus eduxit aliquando de celo, ut supra dictum fuit. Et, ut dicebat, Pater celestis nichil omnino faciebat in hoc mundo, nec florere nec granare, nec concipere, nec parere, nec fetus producere; et quod generaliter in hoc mundo nichil faciebat.

Item, audivit dictum hereticum dicentem quod, si duo fratres germani non essent credencia eius, vel unus eorum esset credens et alter non, licet vocarentur fratres carne, tamen in veritate nichil sibi atinebant, unde et ipse tales vocabat patrem dictum talis vel matrem dictum [*sic*] talis, et non simpliciter vocabat patrem vel matrem, sed dictum patrem, dictam matrem, dictum fratrem vel patrem carnis, et cetera. Sed persone extranee, quantumcumque extranee essent, solummodo quod sint eorum credencie, fratres sunt et sorores.

Item, dixit quod audivit eum dicentem quod ipse vellet quod nullus homo coniugeret se carnaliter cum muliere, et quod non nascerentur filii vel filie, quia, ut dicebat, sic in brevi esset recolecta tota creatura Dei, quod ipse multum desiderabat.

Item, dixit quod dictus hereticus dicebat quod quando homo se facit bonum hominem, id est hereticum, debet homo dimittere uxorem, filios et filias, et possessiones et divicias, quia hoc Dei Filius precepit, et quod homo sequeretur Ipsum.

Item, dixit quod dictus hereticus, vivente Arnaldo Piquerii de Tarascone, dedit in uxorem Ramundam predictam que morabatur cum eo, que erat uxor dicti Arnaldi Piquerii, Petro Maurini predicto. Non tamen dictus Petrus accepit dictam Ramundam in facie Ecclesie in uxorem, sed dictus hereticus dedit eam sibi. Faciebat autem dictus hereticus matrimonia tali modo, ut dictus Petrus Maurini dixit ipsi loquenti: Credentes veniebant ad dictum hereticum et dicebant ei: 'Domine, talis credens velle accipere in uxorem talem credentem, si vobis placeret, et vos consuleretis'. Et tunc dictus hereticus respondebat: 'Et placet eis?'. Et ipsi respondebant quod sic. Et tunc dictus hereticus dicebat: 'Bonum stare posset, si Deo placeret'. Deinde illi qui se volebant se coniungere matrimonialiter presentabantur dicto heretico, et ipse interrogabat eos si se volebant mutuo, et ipsi respondebant quod sic, et tunc dictus hereticus dicebat quod promitterent sibi mutuo /fidelitatem, et quod sibi mutuo\ servirent sani et infirmi. Quo facto osculabantur se invicem, et sic matrimonia faciebat. Et post non ibant ad ecclesiam nec faciebant aliud. Et hoc modo dictus Petrus Maurini <ut> dicebat (quod) dictus hereticus fecerat matrimonium inter ipsum et dictam Ramundam.

Item, dixit quod dictus Petrus Maurini dixit ei quod ille dominus, id est hereticus, qui mortuus fuit ad unam leucam iuxta civitatem Tortose, in quadam parva villa, et ibidem sepultus, plus sciebat quam dominus de Morela, id est Guilelmus Belibasta. Et, ut dicebat, fuerat homo delicatus, et nullam habens artem, nec sciens lucrari panem suum de aliquo artificio. Et, ut dicebat, Guilelmus Belibasta non bene dividebat cum eo illud quod lucrabatur, propter quod oportuit quod dictus hereticus, qui decesserat, se mercerium faceret. Et portabat merces super collum, unde etiam propter laborem et pondus dictarum mercium habebat callos magnos in humeris suis, quia non habebat consuetudinem portandi honera super collum. Quia, ut dicebat, ipse tenuerat thesaurum hereticorum, in quo thesauro erant, ut dicebat dictus Petrus, xvi milia pecia auri et ultra. Quem thesaurum secum portavit quidam nepos dicti mortui heretici quando scandalum, id est persecutio hereticorum, insurrexit in Tholosano. Et postea dictus hereticus mortuus non vidit dictum nepotem suum nec thesaurum rehabuit. Et ut dixit, credebant ipsi quod nepos dicti heretici cum dicto thesauro ivisset apud Ceciliam vel Lombardiam, ubi sunt magni magistri hereticorum, estimans quod dictus avunculus eius fugisset versus partes illas. Cum tamen ad Cataloniam fugisset, et

propter predicta dictus hereticus pauper erat nec laborare sciebat, sed cotidie exspectabat nepotem suum. Et quando mori debuit, dominus de Morela, id est Guilelmus Belibasta, ivit ad eum et stetit cum eo quousque fuit mortuus et sepultus. Ipse eciam, ut dictum est supra, in sepultura portabat cicrellum aque benedicte. Et videtur ipsi (loquenti) quod audivit a dicto Petro Maurini quod dictus hereticus mortuus fuerat de subttus Tholosam et iuxta Castrumnovum et de Viridifolio. Non tamen, ut dixit, plene recordatur si dictus homo erat de Viridifolio, sed bene recordatur quod dixerunt sibi quod erat de quodam loco subttus Tholosam, qui locus vocatur Castrumnovum.

Item, dixit quod, quando fuit apud Morelas, ut supra dictum fuit, dicta Ramunda dixit ei, quod si iret ad querendum Alazaicim, amitam ipsius loquentis, quod si posset iret usque ad Ugenachum et portaret sibi unam capam panni virgati novam, unam tunicam et savenam de cerico, et unum anulum, et cingulum et bursam, ut ei videtur, de cingulis et bursa, et de aliis certus est, que, ut dixit, deposuit quando fugit pro heresi penes Galhardum de Unacho, domicellum, et Sclarmundam, eius sororem. Et cum ipse quereretur a dicta Ramunda si auderet petere predictas res a dictis Galhardo et Sclarmunda ex parte ipsius Ramunde, dicta Ramunda dixit ei quod sic, audacter, quia habuerant *la entendensa de be*, et fuerant capti in Carcassona.

Et postea, ut dixit, ipse loquens, quando prima vice venit ad dictum dominum episcopum pro denunciando eidem quod invenerat dictum Guilelmum Belibasta hereticum, quando fuit apud Tarasconem, ivit apud Ugenachum ad sciendum et habendum predicas res a dictis Galhardo et Sclarmunda. Et finxit quod vellet emere turtures salsos. Et cum fuit in dicto loco de Ugenacho, intravit quamdam domum in qua, ut ei dictum fuit, erant dicti pisces salsi ad vendendum. Et dum ipse dominus dicte domus faceret precium de dictis piscibus, supervenit dictus Galhardus. Et ipse loquens, sciens quod ipse erat, traxit eum ad partem, et dixit ei quod ipse cum eo secrete loqui volebat. Et cum se traxissent ad partem, ipse loquens dixit dicto Galhardo quod Ramunda, uxor quondam d'en Piquerier de Tarascone, eum salutabat. Et dictus Galhardus respondit: 'Et /u\ibi est modo dicta Ramunda?'. Et ipse loquens respondit ei quod prope morabatur de dicto loco de Ugenacho. Et tunc ipse loquens dixit dicto Galhardo quod dicta Ramunda miserat eum ad ipsum et sororem eius ut redderent ei capam, tunicam, savenam et anulum que deposuerat penes ipsum

Galhardum et Sclarmundam, sororem eius, quando fugerat de terra pro heresi. Et tunc dictus Galhardus dixit ipsi loquenti quod ascenderent castrum dicti loci, quod et fecerunt. Et cum fuerunt ibi, <dictus Galhardus dixit ipsi loquenti quod ascenderet castrum dicti loci, quod et fecerunt. Et cum fuerunt ibi>, dictus Galhardus vocavit dictam Sclarmundam, sororem suam, que erat in camera dicti castri, que exivit ad aulam. Et ibi ipse loquens dixit quod dicta Ramunda salutabat eos, et rogabat quod per ipsum mitterent ei supradictas res quas deposuerat penes eos quando fugerat de Savartesio. Et interrogaverunt ipsum loquentem ubi erat et qualiter erat dicte Ramunde. Et ipse respondit eis quod prope erat et quod bene sibi erat. Et tunc dicta Sclarmunda dixit quod ipse loquens salutaret eam ex parte eius, et quod diceret ei quod libenter ipsa videret dictam Ramundam. Et concesserunt ei quod dictas res dicte Ramunde receperant ab ea, et quod ipsas habebant, et quod die martis sequenti dictas res portarent ei apud Tarasconem ad domum Poncii Augerii de Tarascone. Et dederunt ei ad prandium panem et vinum et caseum.

Et die martis sequenti, dictus Galhardus venit apud Tarasconem. Et loquutus fuit cum dicto Galhardo ipse loquens, in platea dicti loci. Et ipse loquens interrogavit eum si portaverat secum dictas res dicte Ramunde. Qui respondit ei quod non, quia timebat sibi quod discelarentur. Et dictus Galhardus dixit ei: 'Et ubi est dicta Ramunda? Rogo vos quod ducatis eam ad me aliqua nocte vel ante auroram, et hic, vel in ecclesia de Savardo, vel apud Castrum Verdunum, vel apud Seguerium, vel etiam ad domum nostram, et non timeat venire vel vos eam adducere, quia non faciemus ei aliquod malum, et pro utilitate sua volumus eam videre, et ipsa bene scit hoc'. Et tunc ipse dixit dicto Galhardo quod dicta Ramunda erat in Catalonia, versus Palhars. Et tunc dictus Galhardus dixit ei quod duceret eam per portus de Balamir. Et sic, ut dixit, non potuit habere dictas res a dicto Galhardo.

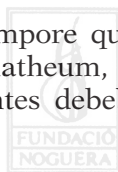
Et postea cum ipse loquens, quando iam fuerat loquutus cum dicto domine episcopo, et fuisset ordinatum quod ipse loquens dictum hereticum loquutus adduceret, reversus fuisset apud Morelas ad domum dicti heretici et Ramunde, ipse narravit verba dictorum Galhardi et Sclarmunde dicte Ramunde, audiente dicto heretico. Et cum se dicta Ramunda et hereticus aliquantulum se mutuo respexissent, dicta Ramunda sibi ridens dixit quod ipsa bene sciebat quod dicti Galhardus et Sclarmunda non traderent dictas res suas alicui, nisi portaret ille cui traderent unum cultellum suum

parvum quem habebat in archa sua, quia ita convenerat cum eis quando dictas res penes eos deposuit.

Et cum iam ipse loquens, capto heretico, venisset apud Tarasconem et invenisset dictum Galhardum, interrogavit eum dicens: 'Et vos non dabitis michi capam dicte Ramunde?'. Et dictus Galhardus tacuit. Et tunc ipse loquens addidit: 'Dicta Ramunda stabat cum heretico, quem ego cepi, in una domo, et bene scio modo quod non debebatis michi reddere res eius predictas, nisi portarem vobis unum cultellum suum, quia ita convenistis secum quando recessit. Et propter hoc bene feceritis si dictas res traderetis michi, alioquin sciatis quod ego predicta revelabo domino episcopo'. Et tunc dictus Galhardus dixit: 'Modo scimus quod nullus potest nos discelare nisi vos'. Et recedens ab eo inveriando [*sic*, invectando?], dicebat: '*E bos om*, non semper vivet vobis dominus vester'. Et cum ipse diceret ei si cominabatur ei, dictus Galhardus respondit quod non, et addidit: 'Nos non fecimus vobis malum, et ideo non procuretis nobis malum'.

Item, dixit quod, antequam veniret ad dictum dominum episcopum, dum erat /apud\ Morelas et tractabatur quod ipse iret ad perquirendum dictam amittam suam, dicta Ramunda dixit ei quod ipsa deposuerat lintheamina, mappas, auricularia, et facies auricularium penes quandam mulierem vocatam la Gasca de Tarascone, et quod ipse loquens, quando primo venit ad dictum dominum episcopum non cognoscebat dictam Gascam. Interrogavit qui erat dicta Gasca, ut ipse repeteret res dicte Ramunde, et responsum fuit ei quod quatuor erant mulieres in Tarascone vocatas [*sic*] Gascas. Et tunc cogitavit ipse quod quedam mulier vocata Gasca de Tarascone ~~et etiam fuerat~~ erat vicina dicte Ramunde dum stabat in Tarascone, et etiam fuerat inculpata de heresi. Et cogitavit quod dicta mulier res predictas dicte Ramunde haberet. Cui, cum ipse obviaret iuxta crucem que est subtus villam de Tarascone, in via qua itur versus Ax, dixit ei /si habuerat res //predictas\ a dicta Ramunda, et ipsa dixit ei\ 'Et ubi est dicta Ramunda?'. Et ipse respondit quod prope erat. Et quia supravenerunt gentes, dicta mulier timens, ut videbatur, sibi ipsi, dixit ipsi loquenti quod non loqueretur de hoc, quia homines statim perpenderent aliquid cinistrum de eis.

Item, dixit quod illo tempore quo ipse morabatur cum dicto heretico apud /Sanctum\ Matheum, dictus hereticus semel dixit quod inveniebatur quod gentes debeba(n)t surgere contra gentes,

et regnum adversus regnum', et quod debebat descendere unus de genere regis Aragonie qui debebat dare ad comedendum equo suo super altare de Roma. Et tunc, ut dicebat, depressa Romana Ecclesia, Ecclesia eorum esset exaltata, et ipsi et eorum doctrina esset demonstrata, et ubi predicarent et ipsi haberentur in honore ubique. Et Guilelma Maurina, audiens hoc, dixit: 'Et quando hoc erit, domine?'. Et dictus /hereticus\ respondit quod quando Deus vellet.

Item, dixit quod illo tempore quo morabatur apud Sanctum Matheum, Ramundus Exxaura de Larcato [*sic*], fugitivus pro heresi apud Sanctum Matheum, portans oleum in quadam bota, que poterat continere unum carterium, et ipse loquens vidit eum in domo dicte Guilelme Maurine. Et dicta Guilelma dixit dicto Ramundo quod ipse loquens erat *de la entendensa de be*, et quod venerat ad eos de novo. Et cum dictus Ramundus aliquantulum respexisset ipsum loquentem, accepit dictam botam olei et ivit versus Morelas, dicens quod dictum oleum portabat dicto heretico. Et bis in anno veniebat (ad) dictum hereticum, ut dictus hereticus dixit ipsi loquenti, et semper aliquid ei aportabat. Et audivit /ipse\ (loquens) a dicta Guilelma quod dictus Ramundus sciebat bene predicare, et multa bona de eorum fide. Ipse tamen loquens, ut dixit, non audivit eum predicantem. Qui etiam Ramundus ivit de mandato dicti heretici versus Murciam et in regno Murcie, ut videret si dicta terra esset bona ad habitandum pro dicto heretico et dictis credentibus. Et quia non veniebat via condi/c\ta inter eos, extimabant quod vel captus esset vel mortuus, vel d/u\ixisset uxorem in regno Murcie. Postea tamen, ut dixit, reversus fuit dictus Ramundus ad dictum hereticum, non tamen ipse loquens vidit eum.

Istis autem factis et dictis, post quindenam ipse (loquens) ivit apud Beyzet, ubi etiam se conduxit ad operandum de arte sutorie pro tribus mensibus. Et quando debuit ire apud Beyzetum, Guilelma Maurina dixit ei quod ipsa habebat quandam sororem vocatam Mersendim in dicto loco de Beyzet, et quod habebat *la entendensa del be*, et habebat unam filiam in qua malus spiritus vel dyabolus habitabat. Et, ex quo dicta filia dixerat quedam verba cominatoria domino de Morelas, quia dixerat ei, quod si de cetero ingrederetur domus eorum *eorum*, quod ipsa cum securi percuteret capud eius, dictus dominus de Morelas non fuerat ausus venire ad domum dicte sororis sue ob timorem dicte filie. Et, ut dixit ipsi loquenti, bene se custodiret ne aliquid loqueretur *del be* audiente dicta filia, quia statim discelaret eos. Et cum ipse loquens, post

dicta verba, ivisset ad dictam villam de Beyzet, invenit dictam Mersendim, et extra villam loquutus fuit cum ea. Et dixit ei quod dicta soror eius et Petrus Maurini, /frater eius, et Petrus Maurini,\ cognatus eius, et Arnaldus et Iohannes, nepotes eius, salutabant ipsam, et postea addidit: 'Et dominus eciam vos salutat'. Quod audiens, ipsa dixit: 'Et quis est ille dominus?'. Et ipse respondit quod dominus Petrus de Morelas. Quod intelligens ipsa de heretico, dixit unde ipse loquens erat, et de quo genere. Cui ipse respondit quod erat de Ax, filius Sibilie d'en Balle quondam. Et tunc ipsa quesivit ab eo si habebat *la entendensa del be*. Et ipse respondit quod sic, narrando modum quo viderat et audiverat dictum hereticum, et etiam quomodo tractaverunt de interfectione Iohanne, filie dicte Mersendis, ut supradictum fuit. Et tunc dicta Mersendis dixit ei quod, ad hoc ut possent loquei de fide eorum et *del be*, diceret quod erat cognatus dicte filie sue, quia fuerat frater dels Maurs, et quod se vocaret Arnaldum Maurs, et sic dicta filia sua, credens ipsum cognatum, non discelaret eos, dicens quod in dicta filia sua malus spiritus habitabat, et si perpenderet quod loqueretur *del be*, statim discelaret eos, propter quod dixit ei quod, audiente ipsa, nullo modo *del be* loqueretur. Unde etiam postea, quando volebat loqui ipse et dicta Mersendis de fide et secta hereticorum, mittebant dictam filiam Mersendis vocatam Iohannam pro vino ad loca remociora tocius ville, ut in eius absencia loqui possent. Et frequenter dicta Mersendis loquuta fuit cum ipso teste in domo sua de fide et secte hereticorum, laudando hereticos et fidem eorum, et vituperando Ecclesiam Romanam. Et multos errores audivit ab ea, et tales quales audiverat a dicto Guilelmo Belibasta. Et audivit eam dicentem quod ultra xx hereticos viderat, quos eciam ipsa nominabat, set ipse loquens, ut dixit, non recordatur de nominibus eorum, nisi de Petro, Guilelmo et Iacobo Auterii, hereticos [sic]. De erroribus etiam quos audivit a dicte [sic] Mersendi non recordatur, excepto quod, recordatur quod dicta Mersendis sibi dixit quod Dei Filius dixerat quod, qui tangebatur unum de pusillis suis, id est de hereticis, ita grave esset ei sicut si tangeretur pupilla oculi eius, quia qui male faceret Patri, parceret ei, et consimiliter de Filio, set qui faceret malum Spiritui Sancto, id est hereticis, nunquam remedium inveniret, nec in hoc seculo nec in futuro. Et inferebat ex hoc quod multum se custodire debebant, ne aliquid malum inferrent vel procurarent dominis, id est hereticis. Item, dixit quod audivit eam dicentem quod maritus dicte Iohanne, filie sue, vocatus Bernardus, erat bonus homo credens, et bonus

spiritus habitabat in eo, et erat homo dulcis sicut ovis. Et si ille malus spiritus, id est filia, esset abblata demonio, tunc dominus de Morelas posset venire ad domum eorum. Et, ut dixit, ipse [*sic*] dicebat quod multum mori vellet dum habebat prope *le be*, id est hereticum, qui eam reciperet, sed timebat quod dominus, id est hereticus, non auderet venire ad eam si esset infirma, ob timorem dicte filie sue.

Item, dixit quod, ipse multum frequentaret dictam Mersendim et loqueretur secrete cum ea, set quadam die dicta Iohanna dixit eis: 'Male loquentes estis vere, et male predicantes, et aliqua dierum vobis malum continget'. Et cum ipse loquens diceret ei: 'Cognata, quid habetis?', dicta Iohanna respondit: 'Cognate, cognate, propinque, propinque, *dieus te sal cosi*'. Et licet dicta Mersendis cum ipso loqueretur de predictis erroribus, non nominavit ei aliquam personam credentem.

Et cum ipse stetisset sic per tres menses apud Bezetum, reversus fuit apud Sanctum Matheum. Tamen, antequam recederet de Bezeto, mutuavit ⁱⁱⁱⁱ^{or} solidos iaquenses dicto Bernardo, tunc infirmo, et dixit ei quod ipse ire volebat ad perquirendum dictam Alazaicim, materteram suam, et si tantum esset quod non reverteretur vel moreretur, quod illos ⁱⁱⁱⁱ^{or} solidos dictus Bernardus traderet domino de Morelas, id est heretico, ex parte ipsius loquentis, ut oraret pro eo. Et dictus Bernardus hoc sibi promisit. Dictam autem pecuniam de manu ipsius loquentis recepit dicta Mersendis.

Item, dixit quod, cum loquerentur ipse, Petrus Maurini et Guilelma de malicia dicte Iohanne, dictus Petrus Maurini dixit quod ipsi cogitaverunt quod dictam Iohannam reducerent apud Montemalionis, et quod Petrus Maurini et Arnaldus, filius dicte Guilelme, ducerent eam, et cum essent in ponte vocato *de Mala molher*, qui pons non habet spondilia et est multum altus, et magnum precipitium est de dicto ponte usque ad aquam, inpingerent eam de dicto ponte ut moreretur, et non posset de cetero malum facere Ecclesie eorum vel discelare eos, quia dicta Iohanna dixerat quod si veniret apud Montemalionem, statim iret ad dominum inquisitorem Carcassone ut detegeret ipsos.

Item, dixit cum quod [*sic*] fuit apud Sanctum Matheum, stetit<it> ibi per tres dies, et vidit Guilelmam Maurinam et Petrum, fratrem eius, et Arnaldum et Iohannem, filios eius, et Petrum Maurini, fratrem dicte Guilelme, et mandavit salutare dictum hereticum et Petrum Maurini, id est alium Petrum Maurini, et quod dicerent

eis ex parte eius quod ipse ibat ad materteram suam ad id quod erat inter eos, et quod reverteretur ad eos quam cicius posset.

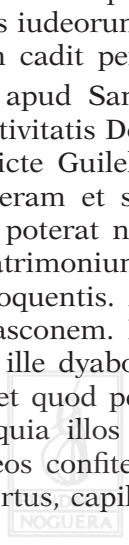
Et post dictas tres dies ipse recessit de Sancto Matheo et venit apud Ylerdam ad domum dicte Sperte, uxoris Bernardi Cervel quondam de Tarascone, que habitabat in dicta civitate et que aufugerat per [*sic*] heresi. Et cum fuit in dicta domo, ipse dixit Sperte predictae quod Petrus Maurinus et Guilelma Maurina, Arnaldus et Iohannes, filii eius, eam salutabant, et eciam dominus de Morelas, quem prius, ut dixit, nominare debuisset. Quod audiens, dicta Sperta interrogavit eum quis dominus erat ille. Et ipse respondit quod Petrus Belibasta. Et tunc dixit: 'Et vos habetis *entendensa de be*?'. Et ipse respondit quod sic, et quod iam diu est habuerat. Dixit enim quod ipse ibat ad querendum Alazaicim, materteram suam, ut ipsa daret *al be*, et Ramundam, sororem suam, ut eam daret in uxorem Arnaldo, filio dicte Guilelme Maurine, quia dominus, id est hereticus, et Petrus Maurini hoc consulebant. Dixit etiam ei quod dictus hereticus et Petrus Maurini consulebant et volebant quod ipse loquens acciperet in uxorem filiam ipsius Sperte, que ibidem presens erat, non recordatur tamen ipse de nomine eius. Et ipsi, ut dixit, hoc placebat, quia magis volebat habere unam credentem que non haberet nisi camisiam, quam aliam non credentem que portaret ei magnam dotem, quia dominus posset intrare domum eorum, si credentem haberet, et posset loqui cum ipsa *del be*, quod non posset cum alia non credente facere. Que verba multum placuerunt dicte Sperte, et voluit quod cenaret et iaceret ipse simul. Et dicta nocte dicta Sperta dixit ipsi loquenti quod ille hereticus qui mortuus erat prope Tortosam fuerat in domo eius et Guilelmus Belibasta, et Petrus Maurini et quedam mulier vocata Condors, vel Blanca, de Ugenaco, soror dicte Ramunde que cum Guilelmo Belibasta, heretico, morabatur apud Morelas. Et quia Condors mutuaverat xx^{ti} solidos heretico qui decesserat, repetebat ab eo, et ille respondebat quod dictam pecuniam ei solveret quando posset, et Deus vellet, et quia nolebat ei dare diem certam, dicta Condors multum super hoc irascebatur, de quo solacium fuerat inter eos. Dixit etiam ei quod in domo sua de Tarascone quadam nocte fuerat quidam dominus, id est hereticus, receptus et factus bonus christianus. Non nominavit tamen sibi aliter quis erat ille hereticus vel qui erant heretici qui eum hereticaverunt, vel quibus presentibus dicta hereticacio facta fuit, nisi de se ipsa et dicto Bernardo Cervelli. Bene tamen dixit ei modum quod fuit hereticatus, quia panni albi

et mundi linei fuerunt positi super quandam bancam, et hereticus hereticans eum sedit in capite dicte <dicte> bance et hereticatus in alio capite, et de aliis que facta fuerunt in dicta hereticatione que sibi retulit dicta Sperta non recordatur, ut dixit.

Item, dixit ei quod illo tempore quo Iordanus de Ravato fuit infirmus de infirmitate de qua obiit et esset in dicta villa de Ravato infirmus, quadam nocte in dicta sua domo de Tarascone ipsa fecerat unum pastillum de piscibus magnum et pulcrum, et dicta nocte dominus Ramundus, hereticus, id est non cognominando eum, iacuit in domo eius. Et circa auroram venerunt ad dictam domum Cultelerius de Lordato et quidam frater Bernardi Cervelli, viri sui, qui morabatur apud Sorbatum, et dixerunt dicto heretico quod veniret ad recipiendum, id est hereticandum, dictum Iordanum de Ravato. Qui hereticus, cum vellet ire cum eis, ipsa dixit ei quod acciperet dictum pastillum piscium, quod ipsa fecerat, vel ad minus medietatem, et portaret secum ad dictum locum de Ravato. Qui hereticus respondit quod non faceret, quia nolebat portare ad mare aquam, volens hoc dicere, quia hospicium dicti Iordani dives erat. Et dictus hereticus, ut dixit, recessit cum dictis hominibus, et iam dies erat quando recessit. Et cum fuerunt apud Ravatum iam dies magna erat, et domus dicti Iordani erat plena nobilibus. Et ut postea dictus hereticus narravit ei, cum fuit in dicto loco de Ravato, quia non potuit facere quod volebat propter multitudinem astancium dicto infirmo, fuit positus in cellario domus dicti Iordani in quadam archa, in qua per totum diem expectavit oportunitatem hereticandi dictum Iordanum, et non habuit ad comedendum nisi solum panem et vinum. Et quia nichil facere potuit, reversus fuit nocte sequenti ad domum ipsius Sperte, et narravit ei predicta que sibi contigerant, et petivit ab ea si adhuc dictum pastillum habebat. Que respondit ei quod non, quia alius dominus, id est hereticus, venerat illa die et comederat dictum pastillum. Cui dictus hereticus respondit quod magis placuisset ei quod dictum pastillum ipse comedisset, quam quia dictus hereticus comedit ipse. Quia, ut dixit dicta Asperta, licet domini non noceant sibi, tamen bene habent inter se invidiam et rancorem. Et ipse (loquens), ut dixit, interrogavit dictam Spertam si dictus Iordanus fuerat receptus. Que respondit quod, licet tunc dictus hereticus eum non recepisset, tamen postea alter hereticus ivit, qui recepit eum. Non tamen nominavit sibi dictum hereticum qui eum recepit, nec dixit de quo loco extractus fuit. Item, dixit ei quod ipsa deposuerat linteamina et alios pannos apud Bosours

d'en Selas de Tarascone, et 'si possetis habere oportunitatem loquendi cum dicta Bosours secrete, portetis michi predictas res'. Et plura verba hereticalia inter eos non fuerunt, nisi quod dicta Sperta laudabat ei fidem et vitam hereticorum.

Et in crastinum ipse recessit a dicta Sperta et venit recta via apud Tarasconem, et ivit ad Ugenachum ut supradictum fuit. Et deinde venit apud Sedem Appamiarum ad dictum dominum episcopum et fratrem Galhardum, et narravit eis quomodo dictum hereticum invenebat, et quod credebatur quod eum ducere posset ad dictum dominum episcopum. Et tunc dictus dominus episcopus dedit et pecuniam pro adducendo dicto heretico, et iuravit quod bene et fideliter se in predictis haberet. Et habuit licenciam a dicto domino episcopo quod se faceret credentem dicti heretici et faceret omnia que dictus hereticus vellet, excepto quod non crederet erroribus eius. Et fuit conductum quod sufficiebat quod duceret dictum hereticum ad terram domini comitis Fuxi.

Deinde ipse loquens recta via ivit apud Ylerdam ad domum dicte Sperte, et narravit ei fingendo quod invenerat dictam materteram suam et sororem, et dixit ei quod multum dives erat dicta matertera sua, et quod non poterat ire nec equitare propter senectutem, et quia gutosa erat, et multum desiderabat videre dominum de Morelas, et quod circa Pascha reverteretur ad ipsam. Et tunc dicta Sperta interrogavit eum si fuerat in Savartesio. Qui respondit ei quod sic, usque ad Tarasconem et Ugenacum. Et dicta Sperta dixit ei: 'Et estne ille malus spiritus in Appamiis?'. Et ipse respondit quod sic, 'sed modo non poterat nocere amicis nostris, quia occupatus est cum libris iudeorum'. Et tunc dicta Sperta dixit: 'A del dyablas. Et quare non cadit per aliquem *baus*?'.

Deinde recta via venit apud Sanctum Matheum, et fuit ibi ante per quindenam festi Nativitatis Domini anni preteriti. Et stetit ibi per viii^o dies in domo dicte Guilelme. Et narravit eis quomodo invenerat dictam materteram et sororem, et de diviciis dicte matertere sue, et quod non poterat nec ire nec equitare, et quod dicte matertere placebat matrimonium tractatum inter Arnaldum Maurini et sororem ipsius loquentis. Narravit etiam eis quomodo fuit apud Ugenacum et Tarasconem. Et etiam dicta Guilelma petivit ab eo si adhuc vivebat ille dyabolus episcopus Appamiarum. Et ipse respondit quod sic, et quod peiora faciebat amicis eorum, quam alias facta fuissent, quia illos qui erant alias penitenciatum iterum vocabat et faciebat eos confiteri. 'Et in tantum est malus, quod quando ego transeo portus, capilli mei pro timore eriguntur'.

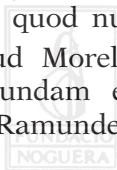
Et tunc dicta Guilelma respondit: 'Ecce quid facit umbra demonis, quia bene Satanus se incarnavit in eo. Bene habet Satanam in corde, et septem spiritus malos'. Et ipse loquens laudabat totum, et etiam addebat dicendo mala de dicto episcopo et de crudelitate eius. Dixit etiam ei dicta Guilelma quod de cetero non crederet divino alicui, quia, ut dixit, post recessum eius miserant ad quendam divinum ad sciendum si ipse loquens et Ramundus Esshaura ad ipsos reverterentur de cetero. Qui divinus respondit quod ipse loquens non reverteretur ad eos de cetero, quia uxorem duxerat /in terra\ sua, set Ramundus Essaura reverteretur, cuius tamen contrarium, ut dixit dicta Guilelma, contigerat, quia ipse loquens erat reversus, et non dictus Ramundus.

Et postquam steterat per duas dies, Petrus Maurini venit ad eum apud Sanctum Matheum, et ipse loquens narravit ei illa que supra narraverat dicte Guilelme. Et dictus Petrus Maurini dixit ei quod dicta Ramunda, uxor sua, huabuerat filium, et Iohanna predicta etiam habuerat filium, et Bernardus, maritus dicte Iohanne, fuerat mortuus, quia saxum ceciderat super ventrem eius, et interfecerat ipsum. Et erat dampnum, quia non fuerat receptum per dominum de Morelas, et quia non fecerat bonum finem. Et tunc dictus Petrus Maurini interrogavit eum si fuerat in Savartesio. Et ipse respondit quod sic, apud Tarasconem et Ugenacum. Et tunc dictus Petrus dixit ei: 'Et estne ille malus spiritus in Appamiis?'. Et ipse respondit quod sic. Et dictus Petrus Maurini dixit: 'Et est captus per eum capellanus de Montealionis?'. Et ipse respondit quod ita. Et tunc dicta Guilelma dixit: 'Videte qualiter contigit illi capellano, qui persequabatur Ecclesiam Dei. Et nulla (est) /persona\ que eam persequatur que non faciat malum finem et in hoc seculo Deus demonstrat'. Nam, ut dixit, frater Gaufridus, inquisitor Carcassone qui mortuus fuit, nullus eum vidit morientem. Et in crastinum, quando iverunt ad lectum eius in quo mortuus iacebat, invenerunt duos catos nigros, unum ad unam spondam lecti et alium ad aliam. Qui cati, ut dixit, erant maligni spiritus qui dicto inquisitori solacium ~~facebant~~ faciebant. Et tunc dictus Petrus Maurini dixit quod ipse non timebat sibi de dicto capellano quod eum faceret capi, vel Iohannem, fratrem suum, quia ut dixit, ipse mandaverat dicto capellano per nuntium quod, si eum faceret capi, prima persona quam nominaret ipse esset, quia semel, ut dixit, ipse et dictus cappellanus comederant, iuxta quemdam fontem quem nominavit, set non est memor ipse (loquens) de nomine dicti fontis, de bonis pastillis piscium, et erant etiam cum ipsis

duo boni homines. Dixit etiam dictus Petrus de Bernardo Clerici, respiciendo versus dictam Guilelman: 'Et Bernardus Clerici, frater eius, nescit aliquid de nostris'. Et hiis dictis, ipse loquens dixit dicto Petro Maurini quod ipse omnino volebat tenere festum sequens Nativitatis Domini cum domino de Morelas, et facere omnia et solvere omnia necessaria dicto heretico in dicto festo, quia ita mandaverat matertera sua, que etiam dederat ei quoddam instrumentum cuiusdam debiti sui x librarum. Quam pecuniam ipse habuerat a quodam homine qui dictas x libras debebat dicte matertere sue cum dicto instrumento, qui solvit ei dictas x libras in agnis aureis, cum tamen dictos agnos ipse loquens habuisset a dicto domino episcopo. Quod audiens dictus Petrus Maurini, placuit ei, et convenerunt insimul quod ambo medium per medium solverent expensam dicti festi, ipse scilicet loquens pro se et Guilermo Belibasta, heretico, et Petrus Maurini pro se et dicta Ramunda, uxore sua.

Et iverunt insimul apud Morelas, et per maiorem partem dicte vie dictus Petrus laudabat ei fidem, mores, doctrinam et sectam hereticorum, dicens ei errores aliquos de eis quos dixerat ei dictus hereticus. Et in dicta via etiam dictus Petrus dixit ipsi loquenti: 'Vos adhuc nescitis facere melioramentum'. Et ipse interrogavit eum quid erat melioramentum. Cui dictus Petrus respondit quod ipse doceret eum, quia ad hoc tenebatur, cum plus sciret *del be* quam ipse loquens, qui iuvenis erat apud eos. Deinde, dicens ei qualiter debet fieri melioramentum, dixit quod, quando essent coram domino de Morelas, id est heretico, quedam banca poneretur inter dominum et eos, et ex una parte dicte banche staret dominus surrectus, et ipsi ex altera, et etiam unus diceret se inclinando: 'Benedicite, domino', et hoc dicendo flecteret ianua [*sic*] iuxta dictam bancam coram dicto heretico, et hereticus responderet: 'Dominus vos benedicat', et tunc ille qui sic ienua flexisset, cum manibus iunctis percuteret bancam, et inclinatus super manus suas oscularetur ipsas, et hoc modo fieret ter. Deinde, surgens, adhiret heretico, et poneret unam genam suam super genam heretici et postea aliam super aliam, et tercio primam super primam, deinde oscularetur hore dicti heretici. Et hoc ipsi vocabant melioramentum. Et reddidit causam ei quare tale melioramentum faciebant, set, ut dixit, non recordatur quod nunc de causa.

Et quando fuerunt apud Morelas, invenerunt dicti heretici in domo sua dictam Ramundam et Condors, alias vocata(m) Blanca(m), soror(em) dicte Ramunde de Ugenaco. Et ipse et dic-

tus Petrus Maurini osculati fuerunt dictum hereticum. Postea ipse loquens narravit dicto heretico quod invenerat materteram suam apud Palhars, in quadam villa que est iuxta Terinanium [*sic, scil. Esterritanum?*]. Que matertera erat multum dives, ut dixit, et tenebat secum sororem ipsius loquentis, et habebat bonam domum et firmam. Et tenuerat duos bonos homines per aliquod tempus, et eos induerat de rebus suis. Que multum fuerat gavisia quando ipsum loquentem vidit, et maxime quando audivit ab eo quod habebat *entendensa de be*. Que etiam, ut dixit, multum desiderabat dictum dominum videre, set non poterat ire propter antiquitatem et gutam quam paciebatur. Et quod multum placebat ei 'matrimonium tractatum per vos inter Ramundam, sororem meam, et Arnaldum, filium dicte Guillelme'. Set dicta soror eius non poterat eam dimittere, quia serviebat ei, 'et si posset esse quod vos iretis ad eam, omnia fierent que velletis, quia, ut dixit michi, plus crederet uni verbo vestro quam centum verbis meis. Et si velletis ire, dedit michi peccuniam satis unde vobis facerem necessaria et conducerem vobis equitaturas. Videatis tamen vos quid super /hiis\ sit agendum. Dixit tamen michi dicta matertera mea quod, si vos haberetis voluntatem eundi ad eam, quod non iretis nisi in Quadragesima, in qua sint cibi communes vobis et aliis, ne, si alio tempore iretis, quia carnes non comeditis, possetis cognosci ab aliquo. Videatis tamen ne aliquid dampnum posset vobis evenire si illuc iretis, quia melius esset quod non iretis si aliquod dampnum esset vobis in itinere. Et super predictis deliberetis, nam ego, sive eatis sive non eatis, illud quod dicta matertera /dabit\ ut portem vobis, fideliter portabo'. Postea etiam dixit ei quod ipsa [*sic*] fuerat in Savartesio, apud Tarasconem et Ugenacum, et portabat ei duos turonenses argenti quos et mittebat quidam homo de Avelaneto; et quedam mulier de Villanova legaverat ei xx solidos quod non poterat habere, quia non portabat mandatum eius. Et tunc dictus hereticus dixit: 'Et maligni spiritus in partibus illis persequuntur modo amicos nostros?'. Et ipse respondit quod sic, in tantum quod, quando ipse transibat portus intrando regnum Fracie, omnes pili sui pre timore erigebantur. Et tunc dictus hereticus dixit quod, boni spiritus quando appropinqua<bu>nt regnum Filii *d'en Satanas* expavescunt, et ita invenitur quod expavit Dei Filius quando intravit in regnum dyaboli. Et tunc Petrus Maurini quesivit quis illam persecutionem eorum faciebat. Et ipse respondit quod episcopus Appamiarum, qui modo de novo venerat. Et tunc dictus hereticus quesivit si dictus episcopus per se faciebat

vel pro Predicatoribus. Et ipse, respondens, dixit quod et pro se faciebat et quidam Predicator nomine frater Galhardus erat cum eo, et si male faciebat dictus episcopus, peius faciebat dictus frater Galhardus. Et tunc dicta Condors dixit: 'Ego cognosco illum fratrem Galhardum, et iam est senex. *O del dyable tant a viscut*'. Et tunc dictus hereticus dixit: 'Faciant demones quod possunt contra carnem in hoc seculo, quia nos faciemus in alio'. Idem etiam loquens dixit dicto heretico quod dicta matertera sua ei dixerat quod in Valencia quereretur Bernardum, fratrem suum, et veniret cum ipso ad eam, quia satis habebat pro ambobus, et ita etiam, ut dixit, facere volebat. Et post multa verba talia que fuerunt inter eos, cenaverunt simul dictus hereticus, ipse loquens, Petrus Maurini, Ramunda, eius uxor, Condors vel Blanca, soror dicte Ramunde, et filia quedam dicte Ramunde. Et in principio mense dictus hereticus benedixit panem ut facere consueverat, et dedit eis de dicto pane benedicto. Et post cenam sederunt ad ignem, et dictus hereticus dixit quod haberent solacium suum. Et dictus hereticus dixit dicte Condors quod diceret qualiter deluserat illum bacalar inquisitorem Carcassone, loquens de fratre Gaufrido bone memorie. Que Condors respondit quod, quando ipsa fuit in Carcassona coram domino inquisitore, ipsa confessa fuit aliqua sibi de facto heresis et faciebat se orcam. Et tunc inquisitor, benigne accipiens eius confessionem, percussit eam leviter cum manu super spatulas, et tunc ipsa amplectabatur tibiam eius, rogans eum quod eius miserereur. Et tunc dictus inquisitor dixit ei quod non timeret, quia non faceret ei malum. Et postea dictus inquisitor eam relaxavit, cum tamen ipsa, ut tunc coram heretico dicebat, non fuisset confessa medietatem illorum que fecerat et de aliis sciebat, quia, ut dixit, si plene confessa fuisset, mala estrena aliquibus evenisset. Et de hoc, tam dictus hereticus quam alii presentes, multum riserunt. Et dicta nocte ipse (loquens), Petrus Maurini et dictus hereticus iacuerunt simul in uno lecto, ita quod Petrus Maurini iacuit in medio et hereticus in sponda lecti, qui surrexit ad orandum, ut alias facere consueverat.

Et in crastinum post prandium iverunt spaciatum extra domum, ipse, dictus hereticus et Petrus Maurini, et ipse ostendit eis unum agnum aureum quod, ut dixit, habuerat a dicta matertera sua cum aliis novem, de quibus iam duos cambiaverat pro expensis, et alios adhuc habebat, dicens dicto heretico quod, si volebat dictum agnum aureum vel etiam alios quod habebat, quod acciperet ipsos, quia ita preceperat ei matertera sua. Que etiam

ei dixerat quod esset cum eo in festo Nativitatis Domini, et quod non permetteret aliquid expendere dicto heretico, set quod de suo ei faceret expensam pro dicto festo; quod et ipse, ut dixit, nunc facere volebat. Et tunc hereticus respondit: 'Quod amore Dei sit. Deus salvet nobis amicos nostros et amicas'. Et tunc dictus hereticus dixit quod ipse deliberaverat quod iret cum ipso loquente ad materteram ipsius loquentis circa mediam Quadragesimam sequentem. Et tunc etiam fuit deliberatum inter ipsos quod ipse loquens et Petrus Maurini post festa irent apud Valenciam, ut ibi quererent Bernardum, fratrem ipsius loquentis, ut eum adducerent ad dictum hereticum, /et postea simul\ irent ad materteram ipsius loquentis, quia ita dicta mulier volebat. Et, ut /dixit\ dictus Petrus Maurini, bonum erat quod ipse iret ad dictum Bernardum, quia statim, quando eum videret, ipse recordaretur *del be*, quia non est aliquis, ut dixit, qui aliquando habuerit *entendensa del be* aut videret *le be*, qui *del <e> be* non recordaretur. 'Si etiam vidimus eum, statim sciemus si ipse intendit ad pompum [*sic*] istius seculi et non curat de alio seculo, et sciemus eius voluntatem, ut non oporteat nos timere de eo'. Fuit etiam condictum inter ipsum et dictum Petrum Maurini quod ipse loquens faceret expensas usque ad Borrianam, que est in medio itineris de Morelas usque ad Valenciam, quod et ipse fecit. Et quarta die post festum Nativitatis Domini ipse et dictus Petrus Maurini voluerunt re/ce\dere a dicto heretico ut irent apud Valenciam. Et ante quam recederent, ipse et Petrus Maurini fecerunt melioramentum dicto heretico, modo quo supra dictum fuit. Et iverunt postea apud Sanctum Matheum, et de dicto loco apud Ca(s)tellionem de Borriana, et deinde apud Borrianam. Et in dictis locis quesiverunt Ramundum Esshaure, supradictum, qui in dictis locis morari solebat, et non invenerunt ipsum. Deinde iverunt apud Valenciam, et in domo Ramundi Guillelmi quesiverunt Bernardum, fratrem ipsius loquentis, et non inve/ne\runt ipsum, set dictum fuit ibidem quod iam longum tempus erat quod iverat apud Ceciliam pro guerra que erat inter dominum regem Cecilie et Fredelicum. Et propter hoc reversi fuerunt apud Sanctum Matheum. Et invenerunt ibi Iohannes Maurini, fratrem dicti Petri Maurini et cognatum germanum dicte Guillelme. Et, cum quadam /die\ dictus Iohannes Maurini verberasset graviter et quasi usque ad mortem asinam dicte Guillelme Maurine que intraverat quoddam bladum, et occidisset eam nisi supervenisset Iohannes Maurini, filius dicte Guillelme, et hoc narrasset dicte matri sue, audiente ipso loquente, dicta Guillelma irata dixit: '*O del diable, ia*

se fasia recebedor d'armas. Quomodo hoc fecit?'. Et ipse interrogavit eam: 'Et in quo loco animas recipiebat dictus Iohannes?'. Et ipsa respondit apud Pradas, in Catalonia, quando domini presentes non erant. Quo dicto statim penituit, quia hoc dixerat. Et ipse loquens intellexit quod pro tanto dixerit dicta Guilelma: '*O dyable*, iam se faciebat receptorem animarum', quia heretici qui hereticant alios non debent occidere aliquod animal habens sanguinem, et dictus Iohannes voluerat interfecisse asinam. Et, ut dixit /ipse\ loquens, dictus Iohannes multas observancias facit tales quales faciunt heretici vestiti, et in orando, et predicando et non comedendo aliquid quod ipse non fuisset lucratus, dicens quod Deixi Filius dixerat quod homo de suo sudore vivere debebat. Et cum ipse loquens semel diceret ei quod medietatem regule tenebat domini de Morelas, dictus Iohannes respondit quod ita indigebat salvari *sic*, *scil.* sicut] et dictus dominus, id est hereticus.

Item, dixit quod ipse loquens audivit dictum Iohannem predicantem tribus vicibus et amplius de erroribus dictorum hereticorum, set non recordatur de quibus. Audivit eciam eum frequenter disputantem cum quodam capallano [*sic*] vocato Guilelmo, qui loquebatur linguam Vasconiam, et dicebatur se esse de iuxta Tholosam, licet Guilelma Maurina dixerit ipsi loquenti semel quod erat de Sancto Geruncio, et multum domum dicte Guilelme frequentabat. Et semel, ut dixit, audiv(er)at ipse quod dictus Petrus Maurini et Iohannes, frater eius, loquebantur de animabus humanis ubi recipi poterant, quia tot erant homines viventes et tot mortui iam erant. Et dictus sacerdos dixit quod omnes anime humane que sunt recipi possent in loco ubi recipitur unus digitus manus hominis. Et cum de hoc tam ipse loquens quam dicti Petrus et Iohannes Maurini mirarentur, dictus sacerdos addidit quod omnes anime recipi possent in loco unius briantis. Et cum de hoc adhuc magis mirarent, dictus sacerdos dixit: 'Nos alii nolumus vobis, qui estis bestiales, dicere quid est anima humana, ne forte erretis. Videtis nisi anelimum egredi ab ore hominis expirantis, tantum est anima humana'.

Item, dixit quod audivit dictum cappellanum dicentem quod Guilelmus Belibasta erat multum bonus homo et habebat bona verba. Non tamen ipse loquens vidit dictum cappellanum cum dicto heretico, licet bene sciverit et testes fuerit quod dictus cappellanus mutuavit dicte Guilelme Maurine et Petro Maurini, fratri eius, XL solidos barchilonenses, et noluit ab eis habere instrumentum recognitionis.

Item, dixit quod bis, antequam ipse loquens veniret ad dictum dominum episcopum, ipse vidit Guilelmum Maurs de Monteaionis in domo dicte Guilelme. Et stabat in dicta domo cum aliis personis predictis per tres vel quatuor dies, comedendo et iacendo in dicta domo. Et semel ipse vidit in dicta domo dictum Guilelmum Maurs sedentem ad ignem, et Guilelmus Belibasta, hereticus, erat in quadam camera iuxta ignem. Non vidit tamen ipse Guilelmum (pre)dictum loquentem cum heretico, licet credat ipsum scivisse quod hereticus in dicta camera erat; nec scivit quod aliquid dicto heretico dictus Guilelmus daret. Dixit tamen quod audivit ab Arnaldo Maurini, vel ab aliquo alio de predictis, quod multi credentes nolebant venire videre dominos, id est hereticos, nisi cum uno vel duobus ad plus credentibus, ne, si detegerentur, possent convinci per multos testes, quia, ut dicebatur, unus vel duo testes faciliter de testimonio repellentur; quia statim potest dici quod talis vel tales erant eorum inimici. Et magis volunt videre dominos, id est hereticos, soli vel cum uno credente ne convinci possint, quam cum duobus.

Item, dixit quod postquam venerat ad dictum dominum episcopum et iterum reversus fuerat apud Sanctum Matheum, iterum vidit dictum Guilelmum Maurs in dicta domo. Et stetit in dicta domo comedendo et iacendo per tres vel ⁱⁱⁱⁱ dies, et tamen nichil aliud facere habebat in dicta villa, quod ipse loquens videret, quia quasi continue in dicta domo morabatur. Dixit etiam quod, audiente ipso loquente, presente dicto Guilelmo Maurs, dictus Petrus Maurini et Iohannes, fratres, et Guilelma Maurina de erroribus dictorum hereticorum loquebantur.

Item, dixit quod ipse vidit apud Sanctum Matheum, iuxta domum d'en Amigo, apothecarii, Arnaldum Maurs, fratrem dicti Guilelmi Maurs, qui, interrogatus per eum an esset de Monteaionis, respondit quod non, set de Podiociritano.

Item, dixit quod Petrus Maurini dixit ei, illo tempore quo ipse habebat de pane benedicto per hereticos diversos, quem panem tenuerat per xxii annos, et nominabat diversos hereticos a quibus dictum panem acceperat, et tenebat pro magnis reliquis dictum panem ~~acceperat et tenebat~~.

Item, dixit quod, ab illo tempore citra quo ipse reversus fuit de Valencia usque ad quindenam sequentem post inthroitum Quadragesime, bis dictus hereticus venit ad domum dicte Guilelme Maurine. Deinde, cum concordassent de via sua, ipse, Petrus

Maurini, /et alius Petrus Maurini\ et Arnaldus, filius dicte Guilelme, iverunt Maurini apud Morelas ad hereticum. Et dum erant in via dictus /Petrus\ Maurini dixit ipsi loquenti: 'Arnalde, videatis quomodo dominus de Morelas et bene nos confidimus de vobis, quod velimus quod dominus modo vadat vobiscum. Nam ipse misit me ad Mersendim, predictam, apud Bezetum, que plus scit et vidit *del be* quam nos, ad habendum consilium cum ipsa, si expediebat quod dominus iret tecum ad dictam materteram tuam. Et ipsa respondit quod non expediebat, quia ipsa viderat multos dominos qui fuerant proditi per falsos credentes, et in te, ut dixit, non poterant adhuc bene confidere, quia nondum probatus es. Et, ut dixit, magis expediebat quod vos Petre, vel Arnaldus vel aliquis vestrum, primo iret ad materteram dicti Arnaldi, ad probandum si vera erant illa que dictus Arnaldus dixit, et postea, si vera essent, posset ire dominus'. Cui, ut dixit, dictus Petrus Maurini respondit quod, si dictus Arnaldus, loquens de ipso loquente, 'vellet prodere /dominum\ et nos, eque bene posset hic facere sicut et alibi, quia nos omnes cognoscit'. Et, ut dixit, consilium suum approbav/er\ at dictus hereticus, et non consilium dicte Mersendis. Quod cum audisset ipse loquens, dixit dicto Petro quod bene melius consilium dederat ipse Petrus quam dedisset dicta Mersendis. Et dictus Petrus dixit: 'Arnalde, Arnalde, videte ne nobis faciatis prodicionem, quia alias in vestro genere fuerunt mali et falsi proditores Ecclesie Dei'.

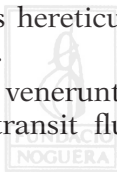
Et cum fuerunt apud Morelas, manserunt ibi nocte illa, et ordinaverunt quod Arnaldus Maurini, si acciperet sororem ipsius loquentis, non /posset\ petere ultra *lx* libras pro dote, exceptis vestibus et una mula que portaret dictas vestes. Et hoc iuravit dictus Arnaldus in manibus dicti heretici, quia, ut dicebat Petrus Maurini, prevalebat [*sic, scil.* plus valebat] iuramentum factum in manibus domini, id est heretici, quam si fieret super Euvangelia. Et hereticus respondit: 'Bene potestis hoc dicere'.

Et in crastinum mane Petrus Maurini, frater dicte Guilelme, facto melioramento, recessit ad Sanctum Matheum, et dictus hereticus, ipse loquens, Petrus Maurini alter et Arnaldus Maurini, filius dicte Guilelme, iverunt simul versus Bezetum. Et quando fuerunt iuxta dictam villam, premiserunt Petrum Maurini et Arnaldum, ut viderent si in domo dicte Mersendis possent secure stare, timentes ne, si Iohanna, filia dicte Mersendis, ibi esset cum matre sua, eos discelaret. Et quia ibi erat dicta Iohanna, non fuerunt ausi venire ad domum dicte Mersendis, set iverunt ad aliquod hospicium quod est in platea dicte ville. Et post cenam Petrus Maurini et dictus

hereticus, cum iam nox esset, iverunt ad domum dicte Mersendis, que se finxerat infirmam, et posuerat se in lecto, ad hoc ut dicta Iohanna, filia /sua\ exiret de domo sua, qua egressa, ipsa posset recipere in domo sua dictum hereticum. Et cum dicta Mercendi iterum dictus hereticus et Petrus Maurini cenaverunt, ut in crastinum dictus Petrus Maurini dixit ipsi loquenti, qui etiam solvit pro tota illa cena VIII iaquenses.

Et in crastinum dictus Arnaldus recessit ab eis, et ipsi die illa venerunt usque ad Asco, et invenerunt in dicto loco de bono vino. Et Petrus Maurini et dictus hereticus sollicitabant ipsum loquentem quod biberet, et dictus Petrus secrete miscebat duo vina, ut ipsum loquentem inebriaret. Et perpendens ipse quod eum inebriare volebat, finxit se ebrium et cecidit [*sic*] iuxta mensam. Et deinde dictus Petrus Maurini posuit eum in lecto. Et cum ipse se finxisset quod vellet mingere ad capud lecti, dictus Petrus Maurini, quasi portando eum, duxit eum ad cameram [*sic, scil.* carreriam]. Et cum fuerunt ibi soli, dictus Petrus Maurini dixit ei submisce: 'Arnalde, velles quod duceremus istum hereticum usque ad Savartesium et haberemus de eo quinquaginta vel centum libras turonenses, unde possemus vivere honorifice, quia iste rusticus non loquitur nisi malum?'. Et ipse loquens, modo ebriosi qui non poterat formare verba, dixit: 'O Petre, et vos vultis esse falsus domino? Non credebam quod talis essetis, quod eum vendere velletis. Ego revelabo sibi, et (n) ullo modo paterer quod hoc fieret'. Et quasi murmurando reversus fuit ad dictam domum. Et fingens se omnino ebrium, proiecit se ad lectum. Et tunc Petrus Maurini discalciavit eum, et ex*i*uit, et cooperuit eum. Et ipse finxit se dormire. Et tunc Petrus Maurini et dictus hereticus, crdedentes ipsum dormire, loqui fuerunt simul. Et audiente ipso loquente, Petrus Maurini narravit illa que dixerat ipse loquens dicto heretico, et qualiter ipse loquens responderat ei, licet esset ebrius, et addidit: 'Bene ego invenio eum firmum, et nullam falsitatem nobis faceret'. Et in crastinum mane dictus Petrus Maurini dixit ei: 'Et qualiter fuit vobis in nocte?'. Et ipse (loquens) respondit quod bene, quia habuerant de bono vino. Et tunc /dictus\ Petrus Maurini dixit: 'Et de quibus loquiti fuimus?'. Et ipse respondit quod nesciebat. Et dictus hereticus dixit ei: 'Et quis posuit vos in lecto et exiuit et dicalciavit?'. Et ipse respondit quod ipsemet. Et tunc dictus hereticus dixit: 'O amice, bene eratis paratus quod talia faceretis'.

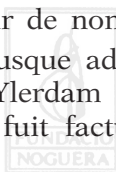
Et dicta die, de mane, venerunt ad prandium apud Fillh, et quia /iuxta\ dictam villam transit fluvius Segre, quando fuerunt

iuxta portum, Petrus Maurini incepit suspirare. Et deinde dixit quod iam diu erat quod ipse fuerat in villa de Filh, in qua pro maiori parte habitant sarraceni, in festo quod sarraceni vocant festum mutinium, id est festum pasche. Et sarracenus qui ducebat navem portus venit ad eum, et dixit ei quod quidam homo pauper erat in rippa fluminis ultra aquam, qui dixerat et si cognoscebat Petrum Maurini, et si erat in dicta villa de Filh, et ipse responderat ei quod bene dictum Petrum cognoscebat, et quod erat in dicta villa. Et tunc ille homo rogavit dictum sarracenum quod iret ad dictum Petrum, et diceret ei quod quidam amicus eius, qui stabat ultra aquam, volebat cum eo loqui, et quod rogaret eum quod veniret ad loquendum cum ipso. 'Et cum predicta dictus sarracenus michi retulisset, ego dixi dicto sarraceno quod ego habebam multos inimicos, de quibus michi timebam, et propter hoc ire nolebam ad dictum hominem. Et dictus sarracenus dixit: -Non timeatis ire illuc, quia solus est. Et si malum vobis vellet facere, ego cum remo interficerem eum-. Et tunc ego ivi et transivi aquam, et accessi ad dictum hominem. Et dictus homo dixit michi quod dicerem dicto naute quod navem duceret inferius, quia orare volebat. Et ego audiens quod dictus homo volebat orare, statim fui calefactus interius, quia cognovi quod esset bonus homo. Et cum dictus nauta, ad dictum meum, navem inferius duxisset, dictus homo oravit. Et postea ego feci ei melioramentum. Deinde duxi eum ad domum cuiusdam sarracene' in cuius domo dictus Petrus habitabat. Et dixit dicte sarracene quod ita curaret de dicto homine sicut de se ipso. Et cum illa vellet ponere carnes in olla pro dicto homine, dictus homo respondit ei quod non comedebat carnem vel sanguinem, quia ieiunabat. 'Et ego, ut /dixit\ dictus Petrus, misi dictam sarracenam pro piscibus, et patellam lavi cum quinque aquis. Et deinde feci ei offas in dicta patella cum olleo. Et tenui dictum bonum hominem per duas vel tres dies. Et postea dedi ei supertunicale meum et tunicam, caligas et sotulares et capucium meliora que habebam', quia ita fieri debet, ut dixit, 'et postea dedi el XV turonenses argenti, quia dictus bonus homo aufugerat, et cum elemo(s)nis mendicando venerat ad me, quia audiverat me nominari per credentes'.

Interrogatus si nominavit ei nomen dicti heretici, respondit quod sic, sed non recordatur de nomine dicti heretici.

Et dicta die venerunt /usque ad Rocam, et de dicto loco in crastinum venerunt\ apud Ylerdam ad domum dicte Sperte. Et in dicta domo nichil aliud fuit factum, nisi quod dictus hereti-

cus dixit dicte Sperte causam quare ibat ad ma/te\rteram ipsius loquentis, ut scilicet faceret matrimonia supradicta, et ut duceret eam versus Morelas ut simul habitarent. Et dicta nocte loqui fuerunt, licet essent in Quadragesima, de comedendis carnibus, si haberent, et eciam ipse, ut magis ostenderet se esse credentem, comedit tria ova.

Et in crastinum mane, dictus Petrus Maurini recessit ab ipso (loquente) et dicto heretico, et ipsi duo iverunt simul ad Agremont. Et in via due pice, una contra aliam, volaverunt garriendo, et deinde posuerunt se super quandam arborem, deinde transversaverunt viam, postea volaverunt super viam qua ipsi ibant. Quod videns dictus hereticus sedit in via, et cum ipsi [*sic*] (loquens) diceret ei quod surgeret et irent, ipse /hereticus\ dixit quod lassus erat. Deide dictus hereticus dixit ipsi loquenti: 'Arnalde, Deus velit quod ad bonum locum me ducas'. Cui ipse dixit quod ad bonum locum eum ducebat, et addidit: 'Et crediditis quod si ego vellem vos detegere, non possim hic hoc facere sicut et alibi?'. Et dictus hereticus respondit: "Si Pater meus vult me vel requirit, voluntas eius compleatur'. Et surrexit, et iverunt simul usque ad villam de Agremont. Et deinde venerunt a Ttrequet, et de Trequeto ad Castrumbonum, et de Castrobono a Tervia. Et per viam dictus hereticus semper loquebatur de erroribus dictorum hereticorum. Et in dicto loco de Tervia ipse loquens fecit capi dictum hereticum. Et quia dictus hereticus posuit se *en l'andura*, timens ipse /loquens\ ne moreretur, dixit ei quod penitebat quia ipsum capi fecerat, et adhuc eum de dicto carcere liberaret. Et ex hoc dictus hereticus comedit, et deinde fuit reductus apud Castrumbonum. Et ex tunc quo capi eum fecit, semper vocavit eum Iudam proditorem, quia Filium Dei prodiderat, vocans se Dei Filium. Vocabat etiam eum fariseum, filium dyaboli et vipere. Dicebat etiam quod non fuerat filius Sibilie d'en Balle. Dixit etiam quod quatuor magni dyaboli erant in mundo qui regebant et gubernabant mundum, scilicet dominus papa, qui erat maior dyabolus, et ipsum vocabat Sathanam, et dominus rex Francie erat secundus dyabolus, et episcopus Appamiarum tercius, et dominus inquisitor Carcassone erat quartus. Et multas alias blasphemias dicebat.

Et nichil plus pertinens dixit quantum ad factum heretici et credencium eius, licet diligenter et fuisset interrogatus.

Interrogatus si unquam dictos errores credidit, respondit quod non, set totum quicquid fecit, fecit ad hoc ut dictum hereticum

decipere posset, ut eum ducere posset ad potestatem Ecclesie et dicti domini episcopi.

Et post hec, quia dictus dominus noster summus pontifex ordinavit quod dictus hereticus restitueretur domino inquisitori Carcassone, de cuius muro alias aufugerat, dictus loquens duxit cum gentibus dicti domini inquisitoris dictum hereticum ad murum Carcassone.

Post que, anno quo supra, die XII mensis novembris, dicto Arnaldo constituto in iudicio in camera sedis episcopalis Appamiarum coram dicto domino episcopo, assistente sibi dicto fratre Galhardo de Pomeriis, presentibus religiosis viris domino Iacobo Albenonsis, priore claustrali ecclesie Appamiarum, fratribus Arnaldo de Caslario, ordinis Predicatorum conventus Appamiarum, Ramundo Griva et Vitale de Monteanerio, Predicationis [*sic*] Tholose, discreto viro magistro Bernardo Gauberti, iurisperito, et me Guillelmo Petri Barta, notario dicti domini episcopi, testibus ad hoc vocatis, fuit ei lecta tota precedens confessio et depositio intelligibiliter et in vulgari, et fuit interrogatus si dicta confessio sua tota et quelibet pars eius vera esset, qui respondit quod sic. Interrogatus si volebat aliquid addere vel diminuire, respondit quod non, set tamen, ut dixit, si de pluri recordaretur, protestatus fuit quod illa sine preiudicio sui posset confiteri et deponere, quod ei concessum fuit.

Post que, anno quo supra, die XIII^a mensis ianuarii, constitutus personaliter dictus Arnaldus in domo inquisitionis Carcassone coram dicto domino episcopo et religiosis viris fratribus Bernardo Guidone et Iohanne de (Be)lna, inquisitoribus heretice pravitatis in regno Francie per Sedem Apostolicam deputatis, visis et diligenter inspectis processu et confessione factis coram supradicto /domino\ episcopo, attentis eciam meritis dicte cause, de his omnibus et singulis que dictus Arnaldus cum dicto heretico et credentibus suis comiserit, prout ut supra confessus est coram dicto domino episcopo, absolverunt et penitus quictaverunt, prout in quibusdam litteris ab eisdem domino episcopo et inquisitoribus emanatis et sigillo eorum inpendenti sigillatis plenius et laciis inferius continetur. Tenor vero litterarum predictarum talis est:

Tenore presencium omnibus Christi fidelibus ad quos presentes litere pervenerint notum fiat quod Iacobus, Dei gratia Appamiarum episcopus, et frater Bernardus Guidonis et frater Iohannes de Belna, ordinis Predicatorum, inquisitores heretice pravitatis in regno Francie per Sedem Apostolicam deputati, et specialiter in partibus

Tholosanis et Carcassonensibus ac circumvicinis, attendentes per [*sic, scil.* quod] hereticorum docma pestifera et virulente doctrina, nec /non\ contigiosa societas et conversacio infectiva, nimium officit gregi Dei et fidei puriffati, eorumque preda et captio est plurimum fructuosa, dum sic eisdem via precluditur discurrendi et facilitas adimitur alios corrumpendi, et ad manus Ecclesie reducuntur spontanei vel inviti. Qui tamen, sicut experientia magistrante didicimus, non possunt de facili reperiri, latitantes in abditis et perambul/e/antes in tenebris filii tenebrarum, nisi detecti fuerint, aut per eorum complices aut per tales qui vias eorum devias alias cognoverint. Idcirco nos prefatus episcopus, dudum sub anno Domini M^oCCCXX^o, misimus Arnaldum Cicredi, alias cognominatum Baiuli, de Ax, nostre dyocesis, ad partes Catalonie et regni Aragonie ad explorandum et perquirendum caute, discrete et sollicite fugitivos quosdam pro heresi et hereticos in illis partibus, minus cogniti [*sic*], latitantes, et ut posset eo efficacius invenire, ac apprehendere et deprehendere, quos querebat, familiar<itat>em eisdem [*sic, scil.* eorundem] se exhibere exterius appareret, cum sint callidi et versuti, eidem Arnaldo promissimus [*sic, scil.* permissimus], ut se exterius posset eisdem fingere et simulare eidem Arnaldo permissimus, ut se exterius in suis ritibus consimilem et conformem, maxime coram heretico vel hereticis, ex eo quia aliter non confiderent de eodem, ita dumtaxat ne corde eorum erroribus crederet aut consentiret. Qui Arnaldus tali pia fraude Guilelmum Belibasta, perfectum hereticum, deludens et eius familiaritatem se confingens callide, secum inde eduxit et perduxit usque ad territorium vicecomitatus Castriboni, sub dominio comitis Fuxensis, ubi dictum /hereticum\ fecit capi et detineri, ut in potestatem Ecclesie reduceretur, quod principaliter intendebat; dictusque hereticus, sic per eius laborem et sollicitudinem, captus, inde perductus est ad murum et carcerem inquisitorum Carcassone, unde olim effugerat. Quocirca nos prefati episcopus /et\ inquisitores dictum Arnaldum tenore presentium penitus absolvimus et quittamus ab omnibus quecumque cum eodem heretico et aliis fugitivis pro heresi comorando dixit et fecit et tractavit ex predicta causa, non eis corde credendo aut inherendo ipsum [*sic*]. Quem Arnaldum decrevimus, pro captione dicti heretici per eum procurata, promeruisse apud nos et successores nostros specialem gratiam et favorem. In cuius rei testimonium et munimem eidem Arnaldo presentes litteras concessimus, sigillorum nostrorum appensione munitas.

Datum Carcassone, die XIII^a mensis ianuarii, anno Domini M^oCCC vicesimo primo.

Et ego Rainaudus Iabbaudi, clericus de Tholosa, iuratus in officio inquisitionis, de mandato domini episcopi Mirapiscensis predictam confessionem cum originali fideliter correxì.

266

1322, juliol, 4-5. Pàmies

*El bisbe Jacme Fournier, juntament amb els inquisidors Bernard Gui i Jean de Belna, dicta la sentència d'alliberament del Mur estricte, la presó de Carcassona, per a uns quants condemnats pel crim d'heretgia, atès que ja porten uns quants anys a la presó i han renegat dels seus antics errors. Entre aquests hi consta Bartomeu Amilathi, capellà de Lladrés, de la diòcesi d'Urgell.*¹

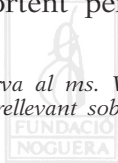
A BL, ms. 4697 (*Liber sententiarum continens sententias et acta inquisitionis Tholosane ab 1307 ad 1323*).

Ed. LIMBORCH 1692, p. 294; PALES-GOBILLIARD 2002, vol. 2, pp. 1284-1285

Edició de LIMBORCH.

In nomine Domini, amen. Nos Iacobus, permissione divina Appamiensis episcopus, et nos, fratres Bernardus Guidonis et Iohannes de Belna, inquisitores prefati, attendentes quod persone infrascripte utriusque sexus, prout nobis subsunt et quantum unumquemque nostrum tangit, Arnaldus Cogul de Lordato, Beatrix, uxor Othonis de Ecclesia quondam de Varillis, Petrus Maioris de Ravato, Appamiensis dyocesis, et Bartholomeus Amilathi, presbiter de Ladros, diocesis Urgelensis, Grasida, uxor Petri Licerii quondam de Montealionis, Berengarius Escolani de Fuxo, Guillelma, uxor Bernardi Beneti quondam de Ormolaco, Arnaldus de Savinhano de Tarascone, Appamiensis dyocesis, dudum nomine penitencie inmurali pro hiis que commiserant in crimine heretice pravitatis, nostris et ecclesie humiliter parendo mandatis, fuerunt in muro iam annis conmorati, volentis eorum penam et penitenciam misericorditer mitigare, ipsos superius nominatos a muri carcere de gracia relaxamus, iniungentes eisdem omnibus et singulis sub virtute prestiti iuramenti, in conmutacionem dicte penitencie et carceris, quod in detestacionem veteris erroris in omni veste sua excepta camisia interiori portent perpetuo duos cruces de filtro crocei coloris [...]

1. La seva declaració es conserva al ms. Vat. Lat. 4030, fols. 65r-67r; no l'hem inclosa perquè no aporta informació rellevant sobre l'heretgia a Catalunya.

1322, novembre, 5. Pàmies

Declaració de Bernat Laufret de Tinhac davant de Jacme Fournier on relata la seva trobada amb heretges a Puigcerdà, Montblanc, Tarragona i Cervera, localitats on es va trobar amb diversos creients càtars.

[A] Original sense localitzar.

B Còpia coetània, AV, Vat. Lat. 4030, fols. 195v-196v.

Ed. DUVERNOY 1965, vol. 2, pp. 373-378; trad. fr. DUVERNOY 1978, vol. 3, pp. 822-826.

CONFESSIO BERNARDI LAUFREDI DE TINHACO SUPER CRIMINES HERESIS.

Anno Domini M^oCCC^oXXII^o, die quinta mensis novembris. Bernardus Laufredi, filius Petri Laufredi quondam, de Tinhaco, qui suspectus et delatus fuerat super crimine heresis, citatus propter hoc per reverendum in Christo patrem dominum Iacobum, Dei gratia Appamiarum episcopum, comparens coram eo in sede Appamiarum, et constitutus in iudicio coram dicto domino episcopo, iuravit ad sancta III^{or} Dei Euvangelia de veritate mere et plene dicenda super crimine heresis, tam de se, ut principalis, quam de aliis, vivis et mortuis, ut testis. Quo iuramento prestito, dixit, deposuit et confessus fuit ut sequitur:

[...]

Item, dixit quod XVI anni possunt esse vel circa quod ipse vidit, (in domo) Ramundi de Pardinela, hostalarii de Podioseritano, Petrum Amelii et eius uxorem, de Merenchis, qui nunc est fugitivus pro heresi. Circa idem tempus etiam vidit eudem Petrum in hospitali Sancte Susanne. Nescit tamen si illo tempore dictus Petrus erat fugitivus pro heresi vel /non^o.

Interrogatus si aliqua tangencia factum heresis habuit illo tempore vel alio cum dicto Petro Amelii, respondit quod non.

Item, dixit quod V vel VI anni fuerunt, circa festum Sancti Michaelis septembris, ipse loquens ivit apud Podiumseritanum, et in domo Ramundi de Pardinelh predicti invenit Ramundum Maurs, de Montealionis, et non recordatur ad plenum si de Ax usque ad Podiumseritanum ivit cum ipso loquente Guilelmus Barralleri de Gebestz, vel invenit eum in dicta domo cum dicto Ramundo Maurs. Bene tamen recordatur quod simul fuerunt in dicta domo, et ibi concordaverunt ut simul irent apud Montemblancum, dyocesis Tarraconensis, ut, si permitteretur eis quia [*sic, scil.* quod] in nemore monasterii Populeti facerent cineres ad vendendum, morarentur

in dicto loco de Montebianco. Et iverunt de Podioseritano usque ad Baganum, et ibi iacuerunt prima nocte. Et non recordatur de nomine hospitis in cuius domo iacuerunt. Nullum etiam hominem de partibus istis ibi invenerunt. Et de Bagano iverunt simul apud Cardonam, et ibi etiam non invenerunt aliquam societatem de partibus istis. Et deinde iverunt apud Serveriam. Et in dicto loco de Serveria steterunt per duas dies, et hospitati fuerunt in quadam domo que erat inter bassam et portam que est versus Cardonam. Et die qua intraverunt Serveriam, in prandio <quo> tripas comederunt.

Interrogatus si aliquis alter extraneus comedit cum eis in dicto prandio quo tripas comederunt, respondit quod non, quod ipse sciat.

Interrogatus si aliquis de presentibus dixit de dictis tripis quod malum erat comedere de illa *feresa*, vel ‘quomodo vos comedetis de illa *feresa*’, respondit se non recordari.

Interrogatus si aliquis respondit dicto homini qui dixerat ‘quomodo vos comeditis de illa *feresa*?’, quod melius erat comedere dictas tripas quam esse in societate eius, et quod non reputabat dictas tripas esse *feresa*, quia alias comederat de consimilibus, respondit se non recordari quod aliquis predicta verba dixerit.

Interrogatus si ille qui vos appellavit tripas *feresa* iratus recessit ab eis, respondit se non recordari. Et cum comedissent de dictis tripis incontinenti arripuit infirmitas dictum Ramundum Maurs.

Interrogatus si aliquis de dicta villa vel comorans in ea venit ad videndum dictum Ramundum infirmum dicta die vel sequenti, respondit quod non.

Interrogatus si dictus Ramundus, ipse loquens et dictus Guilelmus iverunt ad aliam domum dicte ville dicta die vel sequenti, respondit quod ipsi tres eadem die per dictam comestionem iverunt ad barbitonsorem ut fleubotomaret dictum Ramundum. Quod et dictus barbitonsor fecit in domo sua. Et post dictam fleubotomiam reversi fuerunt ad dictam domum ad quam prius venerant.

Interrogatus si per aliquam pausam vel spacium temporis ipsi duo vel alter eorum dimiserunt dictum Ramundum solum dum steterunt in dicta villa de Serveria, respondit quod non, set continue steterunt cum dicto Ramundo. Et post dictas duas dies dictus Ramundus dixit eis quod irent versus Montemblanc, quod ipse sentiebat se alleviatum de dicta infirmitate. Et iverunt inter duas dies usque ad villam vocatam Regalem, que distat a dicto

loco de Serveria per tres leucas. Et in dicto loco dictus Ramundus egrotavit per tres dies et noctes in diversis hospiciis. Et quarta die circa meridiem decessit, ut dixit.

Interrogatus si aliquis homo de partibus istis venit ad visitandum dictum Ramundum infra dictum tempus quo stetit infirmus in dicta villa Regali, respondit quod non.

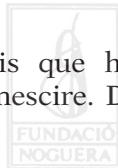
Interrogatus si continue ipse et dictus Guilelmus steterunt cum dicto infirmo per dictum tempus, respondit quod sic, excepta quarta die, qua iverunt ambo bis vel ter ad fontem et portaverunt aquam pro quadam muliere. Et dum ibant ad fontem, qui aliquantulum distabat, non viderunt quid fecit dictus Ramundus, set quando debuit mori, ipse loquens et dictus Guilelmus fuerunt ibi presentes et hospita eorum, de cuius nomine non recordatur, quousque mortuus fuit. Dixit quod in dicta villa dictus Ramundus confessus fuit peccata sua sacerdoti et comunicavit. Postquam mortuus fuit, homines dicte ville acaptaverunt peccuniam de qua facta fuerunt exequie pro corpore dicti Ramundi, et fuit sepultus eadem die in ciminterio dicte ville. Et, ut dixit, missa fuit celebrata ante quam sepelliretur. Non recordatur tamen, ut dixit, in qua parte ciminterii fuit sepultus. Et eadem die ipse et dictus Guilelmus recesserunt de dicta villa post quam corpus dicti Ramundi fuerat sepultum. Et iverunt ad Montemblancum, et ibi steterunt per duas dies. Et ibi viderunt /tunc\ Arnaldum Auterii et Petrum Auterii, filios Guilelmi Auterii, heretici condam, et unam mulierem de Ax cum tribus puellis et uno iuvene, qui iuvenis erat nepos Iacobi Rausi de Ax. Et aliter non recordatur de nomine eorum. Et deinde reversi fuerunt apud Serveriam in quo loco steterunt, non tamen in eodem hospicio, ipse et dictus Guilelmus, quasi a festo Sancti Michaelis usque verus Pascha. Ipse tamen, ut dixit, aliquando ibat apud Montempaonem, ubi morabatur Guilelma, uxor eius, et conducebant (se) ad diversa opera facienda. Et in dicto loco de Serveria, in aliqua taberna, aliter tamen noluit nominare locum, convenerunt bis vel ter ipse et dictus Guilelmus et aliqui alii, inter quos erat, ut dixit, quidam qui, vidente (ip)s(o), emit sardas aliquas, et cum, tam ipse quam dictus Guilelmus et alii comederent carnes, ut [*sic, scil.* in] dicta taberna, ille homo comedebat sardas. Cui cum ipse loquens diceret: 'Et quare tu non comedit [*sic*] carnes, vide ne sit [*sic*] hereticorum!', qui homo nichil sibi respondit. Et postea quidam, de cuius nomine non recordatur, dixit ipsi loquenti quod dictus homo dixerat: 'Bonum esset confidere in isto Bernardo, si opus vel necessitas esset', loquens ironice de ipse loquente. Set postea

dixit alius socius quod iniunctum sibi erat pro penitentia (quod) usque ad sex septimanas subsequentes non comederet carnes. Cum quo homine bis vel ter comedit, ut dixit, quem etiam vidit et in platea se conducentem ad fodiendum vineas. Quem ipse loquens interrogavit unde erat, cui ipse respondit quod de Constantiano, in terra Saltus, et quod quedam mulier, quam hostendit, erat mulier eius, et habebant unam filiam. Qui homo etiam faciebat pectines textorum et portabat secum unum rasorium. Non vidit tamen quod aliquem cum dicto rasorio raderet. Et quia ipse vidit quod dictus homo, aliis comedentibus carnes, comedebat pices, et comedebat cum eis in una mensa, set ponebat se ad partem, et comedebat et bibebat, et etiam quia, cum ipse semel et multi alii socii iacuissent in quadam hostalaria apud Serveriam, et in dicta hostalaria iacuisset etiam dictus homo cum dicta muliere et puella, cum de mane ipse loquens et alii surrexissent et ivissent ad ecclesiam Sancti Michaelis dicti loci ad rogandum Deum et sanctum Michaellem ut eos dirigeret, dictus homo dixit, audiente ipso loquente: 'Bene potestis rogare sanctum Michaellem, quia non est ibi'. Idcirco ipse dixit aliis sociis, et videtur sibi quod inter alios fuerit dictus Guilelmus: 'Per animam meam parum deficit quod iste homo, qui non vult comedere carnes, non sit hereticus. Melius esset quod faceremus eum capi, quia, si feceremus eum capi, dominus episcopus Appamiarum nos prediligeret ac etiam sustineret, et multas benedictiones haberemus, eo quod capi fecissemus hereticum'. Et unus de dictis sociis, de cuius nomine, ut dixit, non recordatur, respondit: 'Non curemus quod eum capi faciamus, quia, si non esset hereticus, malum factum faceremus, et nos ipsos et ipsum vexaremus et disturbaremus, quia oporteret quod, si eum capi faceremus, quod nos caperemur cum ipso. Et antequam hoc sciret episcopus Appamiarum, nos multum essemus disturbati'. Et propter hoc dimisit ipse loquens quod non fecit capi dictum hominem. Et dictis et expositis ipsi loquenti [...] Guilelmi Belibasta, condamnatus heretici, dixit quod credit quod dictus homo esset Guilelmus Belibasta, hereticus.

Interrogatus si fuit in domo dicti heretici, vel scit aliquem qui iverit ad domum dicti heretici, respondit quod non.

Interrogatus si dictus hereticus venit ad domum eius, respondit quod non.

Interrogatus de personis que habebant familiaritatem cum dicto heretico, respondit se nescire. Dixit tamen quod dictus here-

ticus dixit ei quod ipse pro se et dicta muliere et filia conduxerat domum in dicta villa.

Interrogatus si aliquis laudavit ei vitam et sectam dicti heretici vel alicuius alterius, respondit quod non.

Interrogatus si dictus hereticus dedit ei de quo comedebat, et si ipse recepit vel aliquis alius, vel si ipse dedit aliquid dicto heretico, respondit quod non.

Interrogatus si, postquam ipse loquens extimavit quod dictus homo esset hereticus, per longum tempus fuit cum eo, et si frequenter fuit locutus cum ipso, respondit quod ex quo ipse dixit dicto heretico: 'Vide ne sit hereticus, quia non comedit carnes', ex tunc non vidit eum.

Interrogatus si audivit dictum hereticum predicantem vel docentem errores hereticorum, respondit quod non.

Interrogatus si quemcumque alium hereticum vidit, respondit quod non, quod ipse sciat vel etiam opinetur.

Et nichil plus pertinens dixit. Et non fuit visum dicto episcopo quod dictus Bernardus plenarie diceret veritatem, ut dixit, attentis circumstanciis negotii, et idem dominus episcopus voluit se magis informare contra eum, ut dixit.

Et ibidem dictus Bernardus, dicens se penitere de predictis commissis per eum que confessus est, petiit absolutionem a sententia excommunicationis quam incurrerat pro predictis, et fuit per dictum dominum episcopum absolutus a dicta sententia, si tamen de corde puro et fide non ficta eum peniteat de predictis, et di plene et perfecte, tam de se quam de aliis, confessus est veritatem. Ante tamen quam a dicta sententia excommunicationis absolveretur, abiuravit et iuravit ut sequitur:

Ego Bernardus Laufredi, filius Petri Laufredi condam, de Tinhaco, in iudicio constitutus coram vobis reverendo in Christo patri domino Iacobo, Dei gratia Appamiarum episcopo, abiuro penitus omnem heresim extollentem se adversus fidem domini Ihesi Christi et sancte Romane Ecclesie, et omnem credentiam hereticorum cuiscumque secte dampnate per Ecclesiam Romanam, et specialiter secte manicheorum, et omnem favorem, et receptionem, et deffensionem et participationem eorum, sub pena que de iure debetur relapsis in heresim in iudicio abiuratam.

Item, iuro atque promitto me pro posse meo persequi hereticos cuiuscumque secte dampnate et specialiter secte manicheorum, et

credentes, et fautores, et receptores et deffensores eorum, et eciam illos quos scirem vel crederem pro facto heresis fugitivos, et quemlibet predictorum, et eos facere capi et reddi pro posse meo dicto episcopo vel inquisitoribus heretice pravitatis quodcumque et ubicumque scivero esse predictos alias aliquid de predictis.

Item, iuro atque promitto me tenere et servare ac deffendere fidem catholicam quam sancta Romana Ecclesia predicat et observat.

Item, iuro atque promitto obedire et patere mandatis Ecclesie vestri domini episcopi et inquisitorum, et venire ad diem et dies coram vobis vel coram ipsis, vel vestri aut eorum loca tenentibus, quodcumque et quocienscumque fuero mandatus seu requisitus ab eis per nuncium vel litteram vel alias, et nunquam fugere nec ire scienter aut contumasciter absentare, et suscipere et complere pro posse meo penam seu penitentiam quam michi duxerunt iniungendam, et ad hoc obligo me et omnia bona mea.

Et ibidem dictus Bernardus renunciavit et conclusit in presenti causa et sententiam ferri postulavit, et petiit secum misericorditer agi.

Acta fuerunt hec et predicta confessus fuit et deposuit dictus Bernardus, anno, die et loco predictis coram dicto domino episcopo, presentibus religiosis viris fratribus Gualhardo de Pomeriis, Arnaldo de Caslario, ordinis Predicatorum, Bernardo de Taxio, monacho monasterii Fontisfrigidi Cisterciensis ordinis, et magistro Guillelmo Nadini de Carcassona, auctoritate regia publico et dicti domini episcopi, et specialiter officii Inquisitionis, notario, qui de mandato dicti domini episcopi hec recepit, vice cuius ego Iohannes Iabbaudi, clericus supradictus, ea de originali transcripti fideliter et corexi.

267 bis

1322, novembre, 14, Pàmies

Sibil·la, esposa de Raimon Pèire d'Arquès, explica en la seva declaració que l'heretge Prades Tavernier va explicar al seu marit que quan encara era creient van anar a Barcelona amb Estefania, vídua del cavaller Guilhem Arnau de Castèlverdun, i la filla d'aquesta, Catalana, per buscar els heretges que vivien allí. Van viure a Barcelona durant un bon temps fins que finalment van ser detinguts i van perdre gran part dels seus béns. L'heretge li va deixar 100 tornesos d'argent i ara, de nou a Castèlverdun, els hi reclamava, però ella vivia pobra a casa del seu fill.

[A] Original sense localitzar.

B Còpia coetània, AV, Vat. Lat. 4030, fols. 201v-206v.

Ed. DUVERNOY 1965, vol. 2, pp. 403-429; trad. fr. DUVERNOY 1978, vol. 2, pp. 566-588.

CONFESSIO ET DEPOSITIO SYBILIE, UXORIS QUONDAM RAMUNDI PETRI DE ARCHAS, DIOCESIS ELECTENSIS, SUPER CRIMINE HERESIS.

[fol. 201v] Anno Domini M^oCCC^oXXII^o die XIII° mensis novembris. Sibilia, uxor Ramundi Petri de Savartiesio quondam de Archas, diocesis Electensis, filiaque Iohannis Gozini de Larnato, diocesis Appamiarum, dictus vero maritus eius fuit natus de Scinsato, parrochie de Bonoanno, dicte diocesis Appamiarum, que dicebatur aufugisse <t> dominum episcopum Electensem et dominum Inquisitorem Carcassone, et latitue [*sic, scil. latitate*] in villa de Maseriis, diocesis Mirapiscis, et de voluntate domini inquisitoris Tholosani per reverendum in Christo patrem dominum Iacobum, Dei gratia Appamiarum episcopum, gerentem quoad hoc vices dicti domini inquisitoris Tholosani, fuit citata. Comparens coram dicto domino episcopo in sede Appamiarum, in iudicio coram eo constituta, iuravit ad sancta III^{or} Dei Euvangelia de veritate mere et plene dicenda super crimine heresis, tam de se, ut principalis, quam de aliis vivis et mortuis, ut testis, et principaliter de quibus alias non fuerat confessata in Carcassona coram domino inquisitore quod recordetur, et maxime etiam contra quascumque personas vivas et mortuas dyocesis Appamiarum quas sciret vel scivisset aliquid in dicto crimine heresis commisisse. Quo iuramento prestito, dixit, deposuit, et confessa fuit ut sequitur.

[...]

[fol. 204r] Item, dixit quod dictus hereticus [*scil. Prades Tavernier*] dixit dicto marito suo, audiente ipsa loquente, et non recordatur si alii erant presentes, quod ipse, dum adhuc erat credens, dixit et vendidit bona sua, et cum domina Stephania uxore domini Guillelmi Arnaldi de Castroverduno, militis quondam dicti loci, que similiter etiam vendiderat bona sua et impignoraverat homines suos, cum domina Catalana, filia sua, que iam erat nubilis, iverunt apud Barchinonam ad querendum hereticos, in quo loco steterant per longum tempus. Et dicta domina Cathalana operabatur de cirico et multum iuvabat eos de opere suo.

In quo loco capti fuerunt et perdiderunt multa bona, et tunc, ut dixit, quia bona dicte domine Stephanie perdita fuerunt pro maiori parte, ipse hereticus mutuavit dicte domine Stephanie c turonenses argenti, ut videtur ipsi loquenti, quantum ad summam

peccunie predictae. Et rogavit maritum ipsius loquentis quod iret ad dictam dominam Stephaniam apud Castrumverdunum quod mitteret ei dictos c. turonenses argenti. Et hiis dictis per dictum hereticum dicto marito eius, traxerunt se ad partem dictus maritus eius et hereticus, et locuti fuerunt multum secrete, et nescit ipsa de quo locuti fuerunt, set credit quod aliqua alia dicenda dicte domine Stephanie ex parte eius dictus hereticus imposuit marito ipsius loquentis. Qui maritus ivit ad dictam dominam Stephaniam apud Castrumverdunum. Et cum esset reversus apud Archas, dixit dicto heretico, audiente ipsa loquente, quod dicta domina Stephanina, postquam ipse aliquantulum fuerat [fol. 204v locutus cum ipsa, et dixisset quod dictus Andreas hereticus eam salutabat et mitebat eum ad ipsam, dicta domina Stephanina leta et gaudens dixit ei: 'O Ramunde, estis vos talis?', et amplexata fuit eum, et osculata, et deinde accepit eum per manum et duxit ad viridarium quod est iuxta domum dicte domine Stephanie, et ibi locuti fuerunt. Et inter alia dixit ei quod ipsa multum expenderat pro dicta via, quando iverat cum dicto heretico apud Barchinonam, et propter hoc obligaverat bona et homines suos, et modo oportebat ipsam stare misere et humiliter in domo filii sui, nec audebat se movere. Set quam cito posset, dictam pecuniam quam sibi dictus hereticus acomodaverat dicto heretico restitueret. Et ipsa loquens non audivit quod alia verba in substantia diceret dicto heretico ex parte dicte domine Stephanie.

268

1323, febrer, 18. Pamies

Confessió i deposició de Joan Mauri de Montallhon.

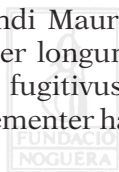
[A] Original sense localitzar.

B Còpia coetània, AV, Vat. Lat. 4030, fols. 213^{bis}v-224r.

Ed. DUVERNOY 1965, vol. 3, pp. 469-519; trad. fr. DUVERNOY 1978, vol. 3, pp. 870-913.

CONFESSIO ET DEPOSITIO IOHANNIS MAURINI DE MONTEALIONIS SUPER CRIMINE HERESIS

Anno Domini M^oCCC^oXXIII^o, die XVIII^a mensis febroarii, Iohannes Maurini filius Ramundi Maurini condam, de Montealionis, dyocesis Appamiarum, qui per longum tempus steterat in partibus Cathalonie et regni Aragonie fugitivus a regno Francie pro crimine heresis, de quo suspectus vehementer habebatur, captus per Arnaldum

Cicredi de Ax, nuncium et familiarem reverendi in Christo patris domini Iacobi, Dei gratia episcopi Appamiarum, et religiosi viri fratris Iohannis de Belna, ordinis Predicatorum, inquisitoris heretice pravitatis (in) regno Francie per Sedem Apostolicam deputati, qui Arnaldus, missus per predictos dominos episcopum et inquisitorem ad partes regni Aragonie ad perquirendum et capiendum dictum Iohannem Maurini, et alios hereticos et credentes eorum dyocesis Appamiarum, qui dicebantur aufugisse ad partes illas ob timorem Inquisitionis heretice pravitatis, et ibi latitare ac fideles catholicos corrumpere, et ad suam sectam pervertere, dictum Iohannem cepit apud Castrumasinorum, dyocesis Ylerdensis, una cum Sperta, socru sua, et Mateua, uxore sua filia dicte Sperta [*sic*], et captus ductus fuit ad dominum episcopum Ylerdensem in cuius dyocesi habitabat. Qui tandem, de mandato sanctissimi patris et domini nostri Iohannis, digna Dei providentia summi pontificis, litteratorie facto, dicto domino episcopo Ylerdensi et inquisitori Aragonie fuit restitutus et remissus dicto domino inquisitori Carcassone ut eius fugitivus. Et dictus dominus inquisitor eum comisit examinandum dicto domino episcopo Appamiarum et fratri Galhardo de Pomeriis, ordinis Predicatorum, socio dicti domini episcopi, cui comisit ut, una cum dicto domino episcopo, inquireret, examinaret, caperet et alia faceret necessaria vel opportuna pro facto Inquisitionis, citra sententiam, contra quascumque personas dyocesis Appamiarum de heresi suspectas vel delatas. Cuius comissionis tenor inferius est iunctus.

Qui Iohannes, ductus ad Sedem Appamiarum, et in camera episcopali superiori domus episcopalis Appamiarum in iudicio constitutus coram dictis domino episcopo et fratre Galhardo, iuravit ad sancta quator Dei Euvangelia de veritate mere et plene dicenda super dicto crimine heresis et omnibus aliis officium et negocium Inquisitionis heretice pravitatis tangentibus, tam de se, ut principalis, quam de aliis vivis vel mortuis, ut testis. Quo iuramento per eum prestito, dixit, deposuit et confessus fuit ut sequitur.

Dixit enim quod de xv usque ad xvi anni esse possunt, et aliter non recordatur de tempore, ut dixit, venerunt ad domum Ramundi Maurini, patris eius, et Aladaycis, eius uxoris, matris ipsius loquentis, Philippus de Alayraco et Ramundus Fabri de Rodesio, quondam, heretici, apud Montemalionis in principio cuiusdam noctis, de qua dixit se non recordari, et ipse, ut dixit, quando venerunt dicti heretici non erat in dicta domo, set extra custodiendo oves patris sui predicti. Et ipse loquens, ut dixit,

tunc poterat esse, ut credit, etatis XII annorum vel circa. Et cum venisset ad dictam domum patris sui, invenit sedentes ad ignem, vel postea sederunt ad ignem eadem nocte, dictum patrem suum et matrem et dictos duos hereticos. Non tamen dicta mater eius sedebat cum eis in eadem banca, ut ei videtur.

Ipse etiam loquens, Petrus, Arnaldus, Bernardus et Guilelmus Maurini, fratres ipsius loquentis, et Guilelma, que postea fuit uxor cuiusdam hominis vocati Piquier de Ruppe Ulmessi, et Ramunda, uxor tunc Guilelmi Martini de Montealionis, que Ramunda adhuc vivit, de quibus fratribus vivunt Petrus Maurini et Bernardus, ut credit, qui fuit permuratus apud Carcassonam, alii vero duo, scilicet Guilelmus, qui etiam fuit permuratus apud Carcassonam, et Arnaldus, qui decessit apud Alamannos, mortui sunt. Et presentibus dicta matre eius, fratribus et sororibus, dictus pater ipsius loquentis dixit ipsi loquenti quod Philippus de Alayraco et Ramundus Fabri erant boni homines et boni christiani, et non faciebant malum alicui rei, et tenebant bonam fidem, et quod non mentiebantur. Et non recordatur de aliis verbis que dixerunt dicta nocte dicti heretici, vel etiam pater eius vel mater vel alii presentes.

Interrogatus si dicta nocte dicti heretici predicaverunt de erroribus suis, respondit quod dictus Philippus de Alayraco multum fuit loquutus dicta nocte, dictus etiam Ramundus Fabri aliquando loquebatur, non recordatur tamen, ut dixit, de qua materia loqui fuerunt.

Interrogatus si ipse loquens vel aliquis alter de dicta domo dicta nocte dictos hereticos adoravit vel eis reverentia(m) vel melioramentum fecit aut recepit, respondit quod non, quod ipse viderit vel sciverit.

Interrogatus si vidit vel scivit quod aliqua persona dicta nocte aliquid dedit vel misit dictis hereticis, respondit quod non, nisi quod pater eius et mater dederunt dictis hereticis ad cenandum pl/a\centas, vinum et caules cum oleo.

Interrogatus si dicta nocte aliqua persona extranea venit ad videndum dictos hereticos, respondit quod non, quod ipse viderit vel audiverit.

Interrogatus de personis que comederunt in una mensa cum dictis hereticis, respondit quod dicti duo heretici, pater ipsius loquentis et Guilelmus, frater eius predictus.

Interrogatus si dicti heretici benedixerunt panem modo hereticali et dederunt ipsi loquenti et aliis de dicto pane, respondit

quod non recordatur si panem benedixerunt dicti heretici modo hereticali. Bene tamen scit quod dictus pater eius dedit ipsi loquenti panem quod levavit de mensa dictorum hereticorum, qui comedebat iuxta ignem cum aliis fratribus suis.

Interrogatus si per totam dictam noctem dicti heretici remanserunt in domo dicti patris sui, respondit se nescire, quia ipse loquens post cenam posuit se in lecto. Non vidit etiam de mane, ut dixit, dictos hereticos, quia ante diem ipse loquens, ut dixit, exivit de domo dicti patris sui cum ovibus quas depascebat.

Item, dixit quod alia vice, cum ipse venisset de pascuis ad domum dicti patris sui, et videtur ei quod esset in mense ianuarii, quia multe nives erant in Montealionis, non recordatur tamen quantum tempus affluxit de supradicta vice usque ad istam, et cum fuit in dicta domo invenit iuxta ignem sedentem super quandam mensam dictum Philippum de Alayracho, hereticum, et Ramundum Maurini, patrem ipsius loquentis, et Guilelmum Maurini, fratrem ipsius loquentis; et iuxta ignem sederunt in alia parte ipse loquens, Arnaldus et Ramundus Maurini, fratres ipsius loquentis, et Alasaysis, mater ipsius loquentis, et Guilelma et Ramunda, sorores eius, et Guilelmuss Belhot, quondam, de Montealionis. Et dicta nocte dictus hereticus cenavit ibidem cum predictis, et in una mensa comederunt dictus hereticus, pater ipsius loquentis, Guilemus, frater eius, et Guilelmus Bel/h\oti, ut ei videtur, de quo dicto Guilelmo audivit dici dicta nocte quod dictum hereticum adduxerat ad domum patris ipsius loquentis. Ipse vero loquens et alii supra nominati sederunt et cenaverunt iuxta ignem. Non recordatur etiam, ut dixit, de quibus rebus cenaverunt. Non recordatur etiam si dictus hereticus benedixit panem in principio cene modo hereticali nocte illa, vel si dedit ipsi loquenti et aliis de pane illo benedicto, licet pater ipsius loquenti dederit sibi aliqua frustra panis que accipiebat de mensa in qua comedebat dictus hereticus. Non recordatur etiam, ut dixit, si aliquae persone venerunt dicta nocte ad videndum dictum hereticum vel miserunt aliquid dicto heretico. Nescivit etiam, ut dixit, si dictus hereticus dicta nocte exivit de dicta domo. Non recordatur etiam, ut dixit, si dictus hereticus predicavit illa nocte. Non vidit ~~ut~~ etiam, ut dixit, quod dicta nocte aliquis de predictis dicto heretico fecerit reverenciam hereticalem vel eum modo hereticali adoraverit. In crastinum etiam de die, ipse loquens vidit dictum hereticum in camera in qua iacebat dictus Guilelmus, frater ipsius loquentis, et non recordatur si vidit aliquam personam in dicta camera cum

dicto heretico, nec scivit etiam quo recessit dictus hereticus vel quis conduxit eum.

Dixit etiam quod illo tempore quadam die ivit ad domum Guillelme Benete, quondam, de Montealionis. Et cum ibi sederet ad ignem cum dicta Guilelma et dicto Guilelmo Belhoti, dicta Guilelma et dictus Belhoti loquebantur inter se de facto hereticorum. Et cum sic incepissent loqui de dicta materia, dicta Guilelma dixit ipsi loquenti quod recederet, et dictus Guilelmus respondit quod non oportebat quod caverent sibi de dicto loquente. Et iam illo tempore dictus Guilelmus Belhoti viderat ipsum loquentem cum dicto heretico in domo patris ipsius loquentis, ut supra dixit.

Dixit etiam quod videtur ei quod dicta Guilelma Beneta ei dixit circa idem tempus quod Galharda, filia sua, que postea habuit virum quendam vocatum Petrum, qui erat de Camuracho, erat hereticorum credens. Non recordatur ipse loquens si dicta Galharda loquuta fuit sibi de dicta materia.

Dixit etiam quod circa idem tempus ipse ivit ad domum Ramunde Lezere de Montealionis, et inter alia, ipsa Ramunda dixit ipsi loquenti quod illa fides quem tenebant illi qui vocabantur boni christiani erat bona fides.

Dixit etiam quod circa idem tempus Aladaycis Ademaria dixit ipsi loquenti, in domo eius ad quam ipse loquens iverat, quod illa fides quam tenebant boni christiani erat bona fides, et quod ipsa erat de dicta fide. Et non erant aliqui presentes quando dicte due mulieres, videlicet dicta Ramunda et dicta Aladaycis, predicta verba dixerunt ipsi loquenti.

Dixit etiam quod circa idem tempus Ramunda, soror ipsius loquentis supradicta, dixit ei in domo ipsius Ramunde quod Iohannes Pelicerii de Montealionis erat de illa fide hereticorum. Dixit [*sic, scil.* Dicta] etiam Guilelma Beneta, circa idem tempus in domo ipsius Guillelme, dixit ei quod Aladaycis, uxor Bernardi Auterii de Montealionis, erat de dicta fide. Et non recordatur, ut dixit, quod dicto tempore sciverit vel audiverit dici quod aliqua alia persona de Montealionis esset de heresi culpabilis vel fidem eorum teneret.

Item, dixit quod pater ipsius loquentis dixit ei, illo tempore quo moratus fuit cum ipso apud Montem Alionis, antequam pater eius citaretur vel caperetur, quod dyabolus steretat per triginta duos annos ad portam paradisi, et deinde intravit paradisum et introduxit secum unam mulierem. Et quando fuit in paradiso dixit

existentibus ibi quod talem uxorem eis daret, et diligerent dictas uxores et ipse eos multum. Dixit etiam dyabolus existentibus in paradiso quod dominus eorum non dabat eis nisi bonum, set ipse dyabolus, ut dixit, daret eis malum et bonum, et ipsi crediderunt dyabolo, quia plus habundat malum quam bonum, et maius nomen habet; et etiam quod daret eis quod essent domini super alios, et quod cum una bestia caperent aliam, et cum una ave aliam avem. Deinde dictus dyabolus fecit celum vitreum; et facto dicto celo, dictus dyabolus dixit quod erat deus, et Deus respondit dicto dyabolo quod ipse erat deus extraneus. Et hoc dicto per Deum, dyabolus cum dicto celo suo vitreo cecidit de celo cum dicta muliere cum omnibus qui ei crediderunt, et tenuit mundum in suo posse, iustos et peccatores, et ibant in infernum et omnia predicta erant opera dyaboli.

Interrogatus si aliqua persona erat presens quando supradicta verba dixit ei pater suus, respondit quod non, quod recordatur. Postquam autem dictus pater ipsius loquentis, XIII anni fuerunt in festo nativitatis Beati Iohannis Baptiste proxime preterito, per dominum inquisitorem Carcassone fuit adiudicatus ad murum Carcassone pro hiis que in heresi comiserat, et bona patris ipsius loquentis fuerunt occupata per dominum comitem Fuxi, ipse loquens recessit de Montealionis cum Arnaldo Maurini, fratre suo predicto, et ivit apud Villamfrancam ipse loquens, et de Querioacuto in Donazano recessit ab eo dictus Arnaldus. Ipse autem loquens stetit pro pastore cum Iacobo Capcier per duos annos. Et anno secundo quo stetit cum dicto Iacobo, cum ipse pasceret oves dicti Iacobi apud Capcerium in estate, quadam die ipse venit ad quandam villa vocatam Valsieria in Capcerio ad dumum Arnaldi Auterii, dicti loci. Et cum ibi loquerentur inter se de fide hereticorum, dictus Arnaldus Auterii dixit quod fides illa quam tenent heretici bona erat. Et non recordatur quod alias loqutus fuisset dictus Arnaldus de hoc.

Interrogatus de presentibus quando dicta verba fuerunt inter ipsum Arnaldum et dictum loquentem, respondit quod ambo soli erant. Dixit tamen quod alias aliquociens fuit loqutus cum dicto Arnaldo, non tamen recordatur quod fuerint loquti de dicta fide hereticorum, quod recordetur, nisi quod audivit a dicto Arnaldo quod aliqui erant de dicta fide de decem usque ad XII in illa terra, qui erant in Capcerio et Donazano, et aliqui erant in quadam villa de Capcerio vocata Rivumtort. Et non vidit, ut dixit, infra dictum tempus aliquem credentem hereticorum in dicta terra.

Post dictos autem duos annos, ivit apud Podiumciritanum, et ibi stetit pro pastore cum Petro de Lilet per tres annos; et ibi stetit etiam cum (eo) pro pastore Petrus Cortilh de Asco per dictos tres annos. Et quia dictus Arnaldus Auterii dixerat ipsi loquenti quod dictus Petrus Cortilh, nepos eius, erat de illa fide hereticorum, cum ipse loquens et dictus Petrus Cortilh essent in portu de Canals et loquerentur inter se de fide hereticorum, dictus Petrus dixit ipsi loquenti quod ipse reputabat dictam fidem hereticorum esse bonam. Et erant ambo soli quando dicta verba fuerunt inter eos.

Iverunt etiam infra dictum tempus ad yemandum apud Gradelam, dyocesis Ylardensis, et hoc fuit in tercio anno. Et ibi quodam sero venerunt ad eos ad eorum ignem quidam hereticus vocatus Ramundus de Tholosa, ut dicebat, et non dixit ipsi loquenti cognomen suum, et adduxit eum Iohannes Gavarra de Podioceritano. Nescivit tamen ipse loquens si dictus Iohannes sciebat aliquid in facto heresis. Et quia magnum frigus erat, cum esset circa festum Nativitatis Domini, et dictus etiam hereticus esse/t\ infirmus, ipse loquens mutuavit dicto heretico unam tunicam suam vetustam de bruno cum qua se coopereret dictus hereticus. Et ipse loquens bene scivit quod dictus Ramundus hereticus vestitus seu consolatus erat, pro eo quia, anno precedenti in yeme apud Fleys, dyocesis Dortusensis, in pascuis dicti loci, quadam die Petrus Maurini, frater ipsius loquentis, hostendit ei dictum Ramundum hereticum et Petrum, et non fuit ei dictum quomodo cognominabatur dictus Petrus, postea tamen scivit quod erat Petrus Belibasta, hereticus etiam. De quibus duabus [*sic*] dictus Petrus Maurini, frater eius, dixit ipsi loquenti quod erant boni christiani, id est heretici. Et fuerunt ipse loquens et dictus Petrus Maurini et predicti duo heretici simul per aliquam partem diei et per totam noctem. Erant etiam ibi aliqui alii pastores, set non credit ipse quod essent de dicta secta nec recordatur de nominibus eorum. Et ibi etiam ipse loquens dedit dictis hereticis quasdam caligas albas veteres et etiam sotulares. Et non fuerunt loqui inter se dicta nocte de dicta secta propter alios pastores. Nescit etiam si dictus Petrus Maurini, frater eius, dedit aliquid dictis hereticis, nec recordatur, ut dixit, quod dicti heretici benedixerint nocte illa panem modo hereticali. Et in crastinum mane ipse reversus fuit ad paschua de Tortosa ubi habebat bestiaria sua. Et propter predicta, quando dictus Ramundus venit ad eum in pascuis de Fleys supradictis, ipse loquens cognovit dictum Ramundum quod erat hereticus vestitus, et dictus hereticus dixit ipsi loquenti in crastinum mane si posset

ibi cum ipso remanere quousque curaretur de sua infirmitate. Et ipse loquens respondit ei quod non, set quod sua esset dicta tunica quam ei nocte preterita mutuaverat. Et sic recessit dictus hereticus ab eis. Dictus tamen Petrus Cortilh dedit dicto heretico aliquid, set nescit ipse loquens quid, ut dixit. Dicta etiam nocte dictus hereticus comendavit sectam et fidem suam.

Dixit etiam quod frater suus Petrus Penchenerii erat manhanus in fide eorum, et ipse etiam loquens et dictus Petrus Cortilh consenciebant in hoc. In crastinum autem, quando dictus hereticus voluit recedere, dixit ipsi loquenti quod vel ipse aufugerat de muro Tholose (vel) quidam nepus eius, et non recordatur quis istorum dixit. Et postea iverunt apud Ciciliam et alii duo cum eis, et sic fuerunt quatuor heretici qui iverunt apud Ciciliam, et, ut dixit, multi erant tales <erant> sicut ipse erat apud claviam [*sic, scil.* Ciciliam?]. Dictus autem hereticum, ut dixit, poterat esse quasi etatis XL, annorum, et erat rubicundus et habebat aliquos pilos canos, et habebat caput tonsum et erat aliquantulum altior ipso loquente. Dictus etiam (hereticus) loquebatur lingua tholosana, quia, ut dicebat, erat nativus de Tholosa. Dictus etiam hereticus, quando recedere voluit, dixit ipsi loquenti quod libros suos habebat in Castro Sarraceno. Et dum erat in recessu dixit ipsi loquenti quod non omnes illi qui dicebantur esse Dei erant Dei. Et recedens ab ipso loquente, ivit apud Granadelam, et in domo Dominici Rubei fuit infirmus et decessit. Et ipse loquens, ut dixit, dum dictus hereticus erat infirmus in dicto loco, ivit apud Pradas.

Et in dicta villa de Pradis in domo cuiusdam cinctoris [*sic*] qui loquebatur linguam tholosanam, qui dicebat quod fuerat de Fanoiove, nescit tamen ipse an dictus cinctor [*sic*] esset hereticorum credens, invenit Comdors de Hugenacho, que erat de Savartesio, et dicta mulier dixit ipsi loquenti quod ipsa credebatur esse bonam fidem illam quam boni christiani vel heretici tenent. Et deinde ipse (loquens) /venit apud\ Granadelam ad domum dicti Dominici Rubei, et invenit quod dictus hereticus iam decesserat et fuerat etiam sepultus in cimiterio ecclesie dicte ville. Et dictus Dominicus dixit ipsi loquenti quod solveret illa que fuerant expensa pro sepultura dicti heretici, quod tamen ipse loquens facere noluit. Et tunc dictus Dominicus dixit ei quod dictus hereticus legaverat Petri, fratri suo, raubam suam et aliquas acus, et ciminum et quasdam aliquas mersarias quas dictus hereticus portabat; et ipse loquens recepit quandam tunicam de blavo et tunicam supradic-

tam quam dederat supradicto heretico, et quandam aliam raubam et supradictas merces, et portavit omnia predicta apud Morelhas ubi morabatur Petrus Belibasta hereticus. Et dum ibat ad dictum hereticum transivit per planiciam de Tortosa, et ibi invenit Petrum Maurini, fratrem suum, a quo petivit ubi erat Petrus Penchenerii, hereticum. Qui dixit ei quod erat apud Morelhas. Et ipse loquens ivit illuc /ad dictum hereticum\ et invenit eum illuc, quem dictus Ramundus hereticus mortuus vocaverat fratrem suum, cui heretico ipse loquens dedit predicta omnia, dicendo eidem quod dictus frater eius legaverat sibi predicta, et dictus hereticus predicta recepit. Ipse etiam loquens dedit dicto heretico quandam tunicam suam de blavo debilem, quam non bene poterat portare propter calorem, quia iam erant in mense madii vel aprilis, et quinque solidos monete regalium, que tantum valet sicut barchinonensium. Et erat cum dicto heretico Ramunda de Hugenacho, soror supradicte Comdors. Et cenavit cum dicto heretico illa nocte, non tamen in eadem mensa set cum dicta Ramunda, et comederunt pisces, et, ut dixit, ipse loquens et dicta Ramunda prius posuerunt se ad mensam quam dictus hereticus. Qui, ante quam se poneret in mensa, ivit post quoddam canicium et portavit panem de quo comedit, de quo tamen pane non dedit ipsi loquenti nec dicte Ramunde. Dicta etiam nocte non fuerunt loqui de facto heresis, nec ipse loquens fecit reverenciam dicto heretico. Et in crastinum, recedens a dicto heretico, venit apud Beysetum. Et ibi invenit in quadam domo quandam mulierem de Montealionis pro heresi fugitivam, que se faciebat vocari Tarragonam, cum tamen Mersendis vocaretur, et Iohannam, filiam eius. Et iacuit in domo dicte Tarragone dicta nocte, et bene, ut dixit, sciebat quod dicta Tarragona erat credens hereticorum. Et ipsa etiam dixit ipsi loquenti dicta nocte quod ipsa tenebat pro bona fidem quam dicti boni christiani, id est heretici, tenent. Ipse etiam loquens dixit dicte Tarragone quod ipse veniebat de Petro Penchenerio, id est Petro Belibasta. Et ipse, ut dixit, quia talaverat alias cum ovibus suis unam nabinam que erat dicta Tarragone, volens eidem satisfacere de dicta tala, /dedit ei\ ii solidos cum dimidio et unam tunicam que fuit extimata xii denarios barchinonenses. Et deinde in crastinum ipse reversus fuit apud Granadelam. Et deinde cum ovibus suis reversus fuit apud Montemalionis, et fuerunt in mense iulii transacto octo anni.

Et ibi stetit quasi per sex septimanas, et ibi Ramunda, soror ipsius loquentis, uxor Guilelmi Martini de Montealionis, in hospi-

cio suo dixit ipsi loquenti quod Guilelma Argeliera, uxor Guilelmi Argelerii, erat de illa fide quam tenent illi boni homines, id est hereticis [sic].

Eodem etiam tempore, Bruna, uxor Guilelmi Porcelli quondam, de Montealionis, dixit ipsi loquenti, in loco vocato *la Coth*, quod ipsa erat de illa fide hereticorum. Et erant soli quando dicta verba fuerunt inter ipsum et dictam Brunam.

Eodem etiam tempore, ipse loquens invenit quendam hominem de Costanciano, de cuius nomine non recordatur, in portu de Montealionis, qui homo dixit ipse loquenti quod ipse erat de illa /bona\ fide hereticorum, et erat homo iuvenis et parve stature, et non recordatur de aliis verbis que fuerunt inter eos.

Et circa finem dictarum sex septimanarum, ipse loquens habuit rixam cum quibusdam pastoribus de Radasio [sic, scil. Radesio], et ipse loquens in dicta rixa fuit vulneratus. Et erat cum eo et p(ar)te eius in dicta rixa quidam de Pradis in Alione qui vocatur Vezianus, qui tunc morabatur cum Ramunda Lezera de Montealionis. Et de dictis vulneribus que acceperat conquestus fuit Bernardo Clerici, qui tunc erat baiulus pro domino comiti de Montealionis, et etiam castellano dicti loci, qui noluit eum vindicare de dictis pastoribus. Et propter hoc ipse recessit de Montealionis et ivit apud Podiumceritanum. Et ibi se conduxit cum domina Brunissendi<s> de Cervelho, que habebat oves suas cum Ramundo Borserii de Podiociritano. Et stetit cum dicta Brunissendi per ⁱⁱⁱⁱ^{or} annos et duos menses cum dimidio.

Et yeme primi anni ivit ad yemandum cum dictis ovibus ad pascua de Tortosa. Et in planicie de Cenja, que est pars dictorum pascuorum Dortosie, ad quem locum ivit ipse loquens pro necessariis suis, invenit ibi Petrum Penchenerii, hereticum, et cum eo erant Petrus Maurini, frater ipsius loquentis, Iohannes Maurini, filius Guilelme Maurine, Guilelmus Maurs et Petrus Maurs, cognatus germanus dicti Guilelmi Maurs. Et cenaverunt simul in dicta nocte ad unum ignem; et non recordatur quod comederunt, ut dixit, nisi quod de uno pane comederunt et de uno vino biberunt; nec recordatur si dictus hereticus benedixit panem in principio mense modo hereticali, nec vidit etiam quod aliquis faceret reverenciam adorationis dicto heretico dicta nocte. Non recordatur, ut dixit, quod dictus hereticus predicaret dicta nocte. Dicta etiam nocte ipse loquens dedit dicto heretico ⁱⁱⁱⁱ^{or} solidos barchilonenses, quia dictus hereticus dixerat ei si posset sibi mutuare aliquam peccuniam. Et

in crastinum mane, dictus Petrus Maurini (et) Guilelmus Maurs dixerunt ipsi loquenti quod dictus hereticus vocabatur Petrus Belibasta, et quod alias steterat cum ipsis pro pastore, et quod ipsi omnes tres erant unum quantum ad dictam fidem. Et in crastinum mane, ipse loquens reversus fuit ad oves suas et, ut dixit, de dicta yeme non vidit dictum Petrum Belibasta hereticum. Aliquociens tamen vidit in dicta yeme dictos Petrum Maurini, Guilelmum Maurs, Iohannem Maurini et Petrum Maurs, non tamen fuerunt loqui inter se, quod recordetur, de facto heresis.

Et in estate sequenti ipse loquens reversus fuit ad montaneas de Merenchis, et (in) villa de Merenchis invenit na Ferriola de Merenchis in domo sua. Ibi, inter alia, na Ferriola dixit ipsi loquenti quod ipsa erat de illa fide dictorum hereticorum, et etiam interrogavit ipsum loquentem quomodo erat dicto Petro Maurini, fratre ipsius loquentis. Et ipse respondit ei quod benet erat dicto Petro Maurini. Et ipse loquens, ut dixit, cenavit in domo dicte Ferriole dicta nocte cum dicta Ferriola. Et nullus audivit verba supradicta que fuerunt inter ipsum loquentem et dictam Ferriolam, ut dixit.

In dicta etiam estate ipse loquens fuit apud Montemalionis, et ibi stetit per aliquos dies publice et manifeste, et nullus fuit loquutus, ut dixit, in dicto loco tunc de facto heresis.

Et anno sequenti ivit ad yemandum apud Castrumasinorum, dyocesis Ylardensis. Et stetit in estate sequenti in monteneis de Lacuners (?), domini Ramundi Fulconis. Et de toto dicto anno non vidit nisi Petrum Maurini, Guilelmum Maurs et Petrum Maurs, hereticorum credentes. Non recordatur etiam quod in dicto anno loqui fuerunt de heresi<s>.

Anno etiam tercio yemavit apud Castrumasinorum, et dicta yeme vidit apud Pradas, in domo supradicti tinctoris supradictam Comdors de Hugenacho, pro heresi fugitiva, et petiit ab ipsa si in dicta terra invenerat aliquam personam de dicta fide eorum, et ipsa respondit ei quod non. Et in estate sequenti ipse estivavit in portibus castri Verduni. Et Petrus Maurini, frater eius, tenebat cabanam in dicto portu, et faciebat caseos in loco vocato Iars. Et in illa estate in nundinis de Ax, que sunt circa festum Exaltationis Sancte Crucis, ipse ivit versus Montemalionis, et deinde transivit per nundinas de Ax. Et ibi in dictis nundinis venerunt ad ipsum loquentem Ramundus Maleti, de Pradis in Alione, qui habet /in\ uxorem filiam Ramundi Petri Savartesii de Archas, et quidam vocatus n'Arti, de Constanciano in Saltu. Et ibi interrogaverunt ipsum

loquentem si erat frater Petri Maurini, et ipse respondit eis quod sic. Et ibi vespertinaverunt simul, et deinde iverunt extra villam iuxta quendam montem qui est ex parte superiori ville de Ax, et sederunt simul in dicto monte. Et ibi dictus Ramundus Maleti dixit quod /cum\ una ave capit homo aliam, et deinde ambo predicti, scilicet Ramundus Maleti et n'Arti predicti, dixerunt ipsi loquenti quod ipsi erant de fide dictorum hereticorum vel bonorum hominum, et multa alia verba dixerunt tunc de dicta fide, de quibus tamen, ut dixit, non recordatur ad presens.

In eisdem etiam nundinis invenit Petrum Cortilh et na Cortilha, matrem eius, de Asco. Et non recordatur de verbis aliis eorum que dixerunt, nisi solum quod dixerunt ipsi loquenti quod erant de fide illorum bonorum hominum, id est hereticorum. Dicti etiam Petrus et mater eius petierunt ipsi loquenti de Petro fratre eius quomodo erat ei, et ipse respondit eis quod bene. Et non recordatur se vidisse aliquam aliam personam de dicta fide, ut dixit, in dictis nundinis. Vidit tamen tunc et aliis temporibus, quando veniebat apud Montemalionis, na Borrelha, sororem patris ipsius loquentis, non tamen cognovit, ut dixit, quod dicta Borrelha esset de fide hereticorum. Et postea reversus fuit ad suum bestiarum.

Eodem etiam tempore fuit apud Montemalionis, et ibi Ramunda, uxor Guilelmi Martini, soror ipsius loquentis, dixit ipsi loquenti quod Guilelma Argelera erat de illa fide hereticorum. Dicta etiam Ramunda ante dederat ipsi loquenti v solidos barchinonenses, id est ⁱⁱⁱⁱ^{or} turonenses argenti grossos, dicens ei quod Iohannes Pelicerii de Montealionis dederat ei dictos quinque solidos ut darentur dicto Petro Belibasta vel Petro Maurini, fratri ipsius loquentis. Quod quinque solidos ipse loquens recepit et de ipsis dedit dicto heretico<s> quatuor solidos in plana de Cenja, iuxta /Tortosam\, ex parte dicti Iohannis Pelicerii de Montealionis. Dictos vero xii (denarios) residuos, dicti heretici, scilicet Ramundi [*sic*] de Tholosa, heretici [*sic*], et Petri [*sic*] Belibasta, dederunt ipsi loquenti pro sotularibus et caligis quos dederat ipsis. Dictus tamen Iohannes Pelicerii nunquam loquutus fuit cum ipso loquente de facto heresis.

Deinde reversus fuit de dictis nundinis ad bestiarium suum in montaneis de castro Verduno. Et in quarto anno iverunt ipse (loquens et) dictus Petrus Maurini ad yemandum apud Carolh, dyocesis Tarragonensis. Et de dicto anno non vidit aliquem credentem hereticorum nisi dictum Petrum Maurini. Et in estate sequenti estivaverunt in portu vocato Lucuners (?) et ibi, ut dixit,

nullum alium credentem hereticorum vidit nisi dictum Petrum Maurini, fratrem suum. Steterunt tamen cum eis ut pastores quidam vocatus Laurencius de Monteseuro per duos annos, et alter qui vocabatur Bartholomeus, qui erat vel de Podioviridi vel de Nebias. Non tamen perpendit ipse loquens quod predicti duo essent tacti de heresi. Dixit tamen quod dictus Petrus Maurini se absentavit de bestiari(o) dicta estate per quindecim dies et ivit, ut postea dixit ipsi loquenti, apud Fleys et apud Morelas, et, ut dixit, credit quod illo tempore dictus Petrus Belibasta morabatur apud Morellhas.

Postea anno sequenti, et fuerunt quatuor anni circa festum Omnium Sanctorum, ipse loquens ivit ad yemandum apud Castrumasinorum, et aliquando veniebat ad eum dictus Petrus Maurini, et postea recedebat ab eo et ibat ad morandum apud Morellhas cum Petro Belibasta, heretico predicto. Et dicta yeme dictus Petrus Belibasta, ut audivit dici a dicto Petro Maurini, dedit dicto Petro Maurini in uxorem Ramundam, que morabatur cum dicto heretico, que fuerat uxor cuiusdam cognominati Piquier de Taraschona, que erat pro heresi fugitiva. Dictus etiam Petrus Maurini rogavit ipsum loquentem ut vellet quod dictum hereticum [*sic*] moraretur cum ipsis apud Castrumasinorum, quod tamen ipse loquens noluit, ut dixit.

Dictus etiam Petrus Maurini duxit in principio estatis ad dictum Castrumasinorum Comdors de Hugenacho, supradictam, quam ipse loquens vidit illa nocte qua venit. Et dicta yeme non vidit aliquem alium hereticum vel credentem hereticorum, nec etiam in estate sequenti qua stetit in portibus vocatis Ysavena, excepto dicto Petro Maurini. Et yeme sequenti, et fuerunt tres anni circa festum Omnium Sanctorum, propter guerram que era tinter n'Arteso et Guilelmum d'Entensa, milites, que guerra erat in Castroasinorum et in locis circumadiacentibus, ipse loquens et dictus Petrus Maurini iverunt ad yemandum apud Sanctum Matheum, et nescit ipse (loquens) si dictus locus est de dyocesi Dortusiensi vel Valencie. Et post paucos dies, cum ipse loquens stetisset in pascuis de Sancti Mathei, quodam mane Petrus Maurini, frater ipsius loquentis, supradicti, et Petrus Maurini, alter frater Guillelme Maurine, et Iohannes Maurini, filius dicte Guillelme Maurine, adduxerunt in dictis pascuis ad ipsum loquentem Petrum Belibasta, quondam, hereticum. Et iam tunc ipse loquens erat pransus, ut dixit, et predicti Petrus Maurini et alter Petrus Maurini et Iohannes Maurini ac dictus hereticus fecerunt et coxerunt unam placentam et

comederunt eam, et quando voluerunt prandere vocaverunt ipsum loquentem, qui tunc per aliquod spacium distabat ab eis pascendo oves, et ipse loquens venit ad eos. Et ibi unus de predictis dedit ipsi loquenti unum frustrum de dicta placenta, non recordatur tamen quis eorum fuit, ut dixit. Et cum ipse iam teneret panem, ante quam dictum frustrum placente ei datum fuisset, ipse loquens interrogavit, ut dixit, predictos, si tantum /non\ valebat panis quem ipse plus habebat, sicut valebat dicta placenta. Et predicti nichil responderunt ei, set unus eorum respexit alium, propter quod ipse loquens credidit tunc, et adhuc credit, quod dicta placenta esset panis benedictus per dictum hereticum modo hereticali, cuius frustrum ipse accepit et comedit. Non vidit tamen ipse (loquens) quod dictus hereticus benedixisset dictam placentam modo hereticali. Et post quam comederunt, simul surrexerunt de loco ubi comederant, traxerunt se ipse loquens et dictus hereticus ad unam partem et alii supradicti recesserunt ab eis. Et tunc dictus hereticus predicavit errores infrascriptos ipsi loquenti. Dixit enim quod angelus Gabriel venit ad sanctam Mariam et dixit ei quod Deus veniret in ipsam, et se adumbraret in ipsam et salvaret mundum. Et sic etiam fecit, et tunc abstulit potestatem dyabolo quando venit in ipsam. Et venit ad terram cum xii apostolis spiritualibus, et fecit alios xii apostolos terrenos sic quod quando martirizabatur unus spiritualis, faciebat alium terrenum, et sic apostolis spiritualibus succederunt terreni apostoli. Et fuit in Samaria cum sancto Petro, et ibi comederunt panem et pisces, scilicet ipse Deus et sanctus Petrus, et /de\ dicta mensa fuerunt ablati xii coffini fragmentorum. Et Deus predicavit fidem cum dictis apostolis. Et fuit postea venditus per Iudam pro triginta denariis, quia pro decima que ei competeabat ratione cuiusdam pixidis, que decima ascendebat ad triginta denarios quod habere non potuerat, Deum vendidit ut re haberet dictos xxx denarios pro retrodecima valoris dicte pixidis, cum ut baiulus Christi reciperet retrodecimam.

Dicebat etiam quod, quia Poncius Pilatus erat maior phariseus et non habebat xxx^{ta} denarios pro quibus venditus fuit Deus, set solum viginti novem, cum non posset emere a Iuda pro minori precio quam pro triginta denariis Deum, fecit fieri proclamationem quod, qui [*scil.* cui?] vellet ei comodare unum denarium, ipse daret duos, et sic fuit incepta usura denarii pro denario. Que usura est pessima, ut dicebat dictus Petrus Belibasta, et via perditionis. Et fuit Deus martirizatus per phariseos inganatores, qui stabant in ianua regni et non intrabant regnum nec mittebant quod, illi

qui intrare volebant, intrare(nt). Et dimisit potestatem suam sancto Petro. Et ipse hereticus, ut dicebat, tenebat fidem sanctam quam Deus dimisit sancto Petro in Roma, que est sancta fides romana. Et Deus resurrexit et spoliavit infernum et extraxit omnes qui erant ibi, excepto Iuda Scarioth qui ibi remansit. Et adhuc ipsum Iudam tunc extraxisset de inferno si petiisset ab eo misericordiam. Et, ut dicebat, qui est de mundo non est de Deo, et qui est de Deo non est de mundo; et quod populus Israel salvabatur, et illi qui stabant in veritate et in iustitia, et qui non iacebant cum mulieribus et qui non comedebant carnes; et si dicebant aliquod verbum quod non esset verum, abstinebant vel indurabant per novem dies, sic /quod non\ comedebant infra dictos novem dies nisi ter, semel in tercio die, et semel in sexto et semel in nono, et tunc non assumebant nisi panem et aquam, et hoc faciebant ut salvarent animam suam; et quod illi qui stabant in dicta iustitia et fide et moriebantur, infra tres (dies) post mortem erant in paradiso terrestri, et erant induti de albo, et rogabant Deum et sanctam Mariam pro illis qui remanebant in hoc seculo; et, ut dicebat, ipse credebat quod predicti resurgerent et quod Deus duplaret eis gloriam, et quod clarior erat anima peccatorum, quando veniebat ad salvationem, nonies quam sol sit in hoc mundo; et tunc anima ascendet ad paradysum celeste, ibi habebit vitam perpetuam et gaudium sine ira, et nunquam habebit ex tunc aliquod malum; et, ut dicebat, predicti qui sic stabant in iustitia et veritate non occidebant aliquod animal gradiens super terram nec volans in aere habens sanguinem, nisi mures, serpentes, bufones, ranas, lacertos et talia animalia que ipse vocabat *legeza* vel inmundicias. Dicebat etiam quod quilibet debebat indulgere cuicumque petenti misericordiam, sine hoc quod inferat aliquam penam ei qui offendit eum in eius corpore, et maxime talem penam que eum ledat, licet debeat velle quod faciet penitentiam de offensa quam fecit ei, quia, ut dicebat, qualem misericordiam homo exhibet homini offendenti eum, talem misericordiam Deus ei exhibebit; et, ut dicebat, Deus indulget omnia peccata hominibus excepto peccato desperationis, quando scilicet homo se desperat de Dei misericordia, de qua nullus debet desperare, et, ut dicebat, gravius peccatum inter omnia peccata erat peccatum desperationis, et tali peccato, ut dicebat, peccavit Iudas Scarioth. Et, ut dicebat, ipse credebat illum Deum qui erat Pater Sanctus bonorum spirituum, et propter bonos spiritus, ut dicebat, /Deus\ faciebat florere et granare et omnia bona mundi Deus dabat, et bonis et malis solum propter bonos. Dicebat etiam

quod dyabolus nichil potest aufere Deo, set bene retardabat quod Deus non haberet suos, quando eos faciebat peccare; et quando nullus esset in hoc mundo qui esset Dei, non esset sol nec luna nec claritas ulla. Dicebat etiam quod, illi qui eis, id est hereticis, faciebant firmiter reverenciam in suo fine, si non poterant habere bonos christianos terrenos, habere(n)t spirituales, quia illi soli, ut dicebat, <faciebat> qui eis faciebant reverenciam erant firmi in fide eorum. Omnes vero alii qui eis reverenciam non fecerant, reverterentur ad renascendum. Ipsi vero, id est heretici, et etiam illi qui eis faciebant reverenciam, iam erant renati, et de cetero non renascerentur; et non declaravit, ut dixit, quid intelligebat per renasci. Intellexit tamen ipse loquens per dictum verbum renascendi, propter quoddam verbum quod ei aliter dixerat dictus Guillelmus Belibasta, qui dicebat quod ipse et illi qui erant boni christiani erant renati, id est baptizati, ex alio autem verbo quod audivit a Guilelmo Maurina, quod illi qui non baptizabantur baptismo hereticorum, eorum anima iret de corpore in corpus, per verbum renascendi intellexit reincorporationem animarum.

Item, dixit quod audivit a dicto heretico quod Deus, quem ipse vocabat Patrem bonorum spirituum, in quem, ut dicebat, ipsi credunt, sua voluntate fecit omnia, et sine eius voluntate nulla res est vel potestatem habet, et facit florere et granare propter bonos spiritus qui non fefellit nec mentitus est propter timorem mortis accipiendam [*sic*] in mundo dei extranei, quem deum extraneum vocabat dyabolum. Qui Pater bonorum spirituum det nobis cognoscere illud quod ipse cognovit, et amare illud quod ipse amavit.

Dicebat etiam quod aliquando fuit quod ipsi de secta sua et fide faciebant papas, archiepiscopos et episcopos.

Dixit etiam ipsi loquenti tunc dictus hereticus quod faceret ei reverenciam, et, ut dicebat, omnes alii homines qui non erant eiusdem fidei cum ipsis erant inimici sancte fidei, quia ipsi soli qui erant heretici vestiti vel rebaptizati, et illi<s> etiam qui eis reverenciam faciebant tenebant sanctam fidem romanam quam Deus dedit sancto Petro apostolo.

Dixit etiam quod corpus Christi non erat nisi panis et vinum.

Dicebat etiam quod ipse non credebatur quod propter baptismum receptum in Ecclesia nostra nullus poterat salvari. Cui heretico, cum ipse loquens respondisset: 'Et quomodo ergo salvabuntur tot pueri baptizati qui cotidie de<s>cedunt?', et dictus hereticus respondit ipsi loquenti: 'Magis preeligatis vos cum paucis salvari

quam multis perire', et aliter non respondit dicte questioni, set intellexit ipse loquens quod per predicta verba dictus hereticus vellet dicere quod nullus homo salvaretur nisi esset babtizatus babtismo hereticorum, vel nisi dictis hereticis reverenciam fecisset.

Et tunc etiam dictus hereticus dixit ipsi loquenti quod faceret et reverenciam, et si dictam reverenciam faceret esset salvus, et post dictam reverenciam eidem exhibitam, si moreretur postea, moreretur in eorum fide, ita bene esset eius anima salva sicut anime apostolorum Petri et Pauli, et in tribus diebus eius anima esset in paradiso terrestri.

Dicebat quod nulla anima intraret paradisum vel infernum usque ad diem iudicii.

Dicebat etiam quod dicti heretici rogabant Deum pro nobis aliis, quos dicebant esse inimicos fidei, ut Deus nos reduceret ad fidem eorum.

Dicebat etiam quod bene est caro qui carnem comedit, et ipse, ut dixit, intellexit quod dictus hereticus vellet dicere quod ita parum valet caro comedens carnem, sicut carnes ipse quas comedit.

Et post dicta verba ipse loquens dixit dicto heretico quod, si de cetero loqueretur sibi de dicta reverencia facienda, ipse loquens faceret eum capi. Quod audiens dictus hereticus recessit ab eo flens. Et post dicta verba ipse loquens ivit apud Sanctum Matheum ad domum Guillelme Maurine. Et deinde ivit ad domum cuiusdam capellani vocati Guilelmi, qui aliquando veniebat ad domum dicte Guillelme Maurine, et ibi comedebat et bibebat, licet moraretur in quadam domo que est in platea dicte ville Sancti Mathei, iuxta ecclesiam dicti loci. Qui capellanus noluit dicere ipsi loquenti cognomen suum, nec etiam voluit ei dicere unde erat; set aliquando dicebat quod erat de Sancto Gervacio, aliquando quod erat de Condomio et aliquando quod erat de Albegesio. Qui presbiter loquebatur balbe linguam, mediam inter vaschonicum et tholosamum, et poterat esse etatis quasi triginta annorum; et erat quasi stature ipsius loquentis, et erat maturus homo et habebat faciem subpallidam et oculos glaucos, cum quo presbitero ipse loquens comedit et bibit in domo eius predicta. Et post comestionem ipse loquens dixit presbitero aliquos de erroribus, quos supra confessus est, se audivisse a dicto Guillelmo Belibasta; et non recordatur, ut dixit, quos errores dixit ei. Et tunc dictus presbiter dixit ei quod dicta fides quam audiverat a dicto heretico erat sancta fides romana per quam solum homines salvabantur. Et tunc ipse

(loquens), ut dixit, interrogavit dictum presbiterum quare, ex quo fides dicti heretici erat ita bona, 'Vos fecisti fieri capellanus?'. Et dictus presbiter respondit quod ad hoc ut haberet exinde vitam suam. Dictus etiam capellanus dixit ipsi loquenti quod pater eius amiserat viginti milia solidorum Tolose pro heresi. Qui etiam presbiter habebat unum librum de fide hereticorum coopertum de corio rubeo. A quo etiam capellano audivit quod plures heretici erant in Carcassesio, in Tholosano inferiori, in Egenesio [*sic, scil.* Agenesio] versus Mirandam et in Caturcino, quam in Savartesio, et idem dixit ei Ramundus predictus hereticus.

Audivit etiam a dicto Ramundo heretico, apud Fleys, quod thesaurum quod congregaverunt Petrus, Guilelmus, Iacobus Auterii, quondam, heretici de Savartesio et aliis locis, remansit Auterii de Ax. Audivit etiam quod in Tholosa et in Miranda et in Castro Sarraceno erant magne partes thesauri hereticorum, et, ut audivit a dicto heretico et Petrus [*sic*] Belibasta, quod in partibus istis habebant heretici unum mininum, id est centum milia librarum. Postea tamen, ut dixit, frequenter in domo dicte Guillelme Maurine loqui fuerunt ipse (loquens) et dictus presbiter de dictis erroribus, quos supra confessus est, se audivisse a dicto heretico, et aliquando erant presentes, quando dicta verba dicebantur, Guillelma Maurina, que excitabat eos ad loquendum de dicta materia, Arnaldus et Iohannes Maurini, filii eius, Petrus Maurini, frater dicte Guillelme, Arnaldus Baiuli de Ax, et aliquando erant simul, et aliquando aliqui de predictis.

Deinde, post paucos dies, ipse loquens fuit infirmus in mense ianuarii, et iacuit infirmus in domo dicte Guillelme Maurine. Et in dicta infirmitate, cum iam desperaretur de vita ipsius loquentis, dicta Guillelma Maurina dixit ipsi loquenti quod haberet vel mitteret pro Guillelmo Belibasta, heretico predicto, ut ipsum loquentem reciperet ad fidem et sectam suam, et quod post quam esset receptus per dictum hereticum, ex tunc non biberet nec comederet, set quod sic moreretur *en la endura*, quia, ut dixit ei, quod si reciperetur per dictum hereticum, post quam mortuus esset, eius anima in tribus diebus esset in paradiso terrestri; et si ipse loquens moreretur ante quam esset receptus per dictum hereticum, anima eius iret de corpore in corpus. Et ipse loquens respondit dicte Guillelme quod nolebat dictum hereticum nec volebat se ponere *en la endura*, quia, ut dixit, Deus haberet eum occidere, et non ipse se ipsum, et quod de cetero dicta Guillelma non loqueretur sibi de dicta materia, quia, si faceret, ipse faceret eam capi. Et dicta

Guilelma respondit ei quod talia non diceret ei in domo sua. Et in crastinum mane ipse loquens recessit et ivit ad pascua, equitando super quandam asinam, et stetit cum bestiario suo quasi per novem septimanas. Et infra dictum tempus, quodam sero, venit ad eum dictus Petrus Maurini, frater eius, et in devesia domus de Serveria, iuxta Bassam blancam, dictus Petrus Maurini dixit ei quod dicta Guilelma Maurina voluerat ipsum loquentem interficere, volens ei dare *realgar*. Et postea, ut dixit, dicta Guilelma Maurina, Petrus Maurini, frater dicte Guilelme, Iohannes et Arnaldus, filii dicte Guilelme, petierunt ab eo quod indulgeret eis, quia voluerant eum interficere cum dicto *realgar*. Et ipse etiam loquens, ut dixit, indulxit eis. Postquam tamen scivit quod predicta cogitaverunt contra eum predicta Guilelma Maurina et alii predicti, quando victualia veniebant de domo eorum, ipse loquens, ante quam comederet, dabat cuidam maustino partem aliquam de dictis victualibus, ad probandum si dicta victualia erant venenosa.

Dixit etiam quod dicto tempore, quadam die, ipse loquens et Arnaldus Cicredi predictus loqui fuerunt inter se de aliquibus verbis hereticalibus, que ipse loquens, ut dixit, audiverat a dicto Guilelmo Belibasta iuxta parietes clausure dicte ville Sancti Mathei; et ambo comedebant [*sic, scil. comendabant*] dictam fidem et loquebantur de dicta fide.

Item, dixit quod quinque anni fuerunt in estate proxime preterita, dum ipse loquens erat in hospitali Sancte Susanne, occurrit ei quidam de Taraschone cognominatus Anhaus, qui erat satis altus homo et spallutus, habens faciem magnam, et non recordatur de nomine eius, ut dixit, et iverunt simul usque Ataneiolh, et in via loquebantur inter se de fide et facto heresis. Et in via dictus Anhaus petivit ab eo si erat frater ~~dicti~~ Guillelmi Maurini, et ipse loquens respondit ei quod sic, et tunc loqui fuerunt simul de fide et facto heresis, et non recordatur, ut dixit, ipse loquens, quid locuti fuerunt de predictis. Videtur tamen ipsi loquenti quod placeret dicto Anhaus fidem et factum hereticorum.

Item, dixit quod, dum ipse erat iuvenis apud Montemalionem, dixerunt ei Guilelmus Belhoti et Guilelmus Maurs, de Montalionis, quod Bernardus Clerici et Ramundus, Guilelmus et Petrus Clerici, fratres, erant de secta eorum. Et dicta verba fuerunt dicta per dictum Guilelmum Belhoti illa nocte qua fuit in domo patris ipsius loquentis cum Philippo de Alayracho, heretico, de quibus supra mentio est facta. Post quam autem supradicta de eius infirmitate

facta fuerunt, dictus Guilelmus Belibasta, Arnaldus Balle, Petrus Maurini, frater ipsius loquentis, et Arnaldus Maurini iverunt versus Palhars ad faciendum nupcias, ut dicebatur, de quadam sorore dicti Arnaldi Balle, que, ut dicebatur, accipere(t) dictum Arnaldum Maurini non [*sic, scil.* in] virum. Et, ut postea retulit dictus Petrus Maurini ipsi loquenti, iacuerunt primo, quando ibant versus Palhars, in domo Mersendis, alias vocate Tarragona, apud Beseth, et postea venerunt apud Ylerdam, et hospitati fuerunt et iacuerunt in domo Sperte, uxoris quondam Bernardi Ceravelli de Taraschone, fugitive pro heresi. Et Matheua, filia dicte Sperte, vidit predictos in domo dicte matris sue, que Matheua e(s)t uxor ipsius loquentis.

Et deinde iverunt apud Tiranam [*sic, scil.* Tirviam], et ibi capti fuerunt dictus Guilelmus Belibasta, hereticus, Petrus Maurini, frater ipsius loquentis, Arnaldus Maurini et dictus Arnaldus Balle. Et quia dictus Arnaldus Balle dixit, post quam capti erant, quod ipse conduxerat dictos Petrum Maurini et Arnaldum, predicti duo relaxati fuerunt de carcere, ut postea predicta narraverunt ipsi loquenti dicti Petrus et Arnaldus Maurini. Et quando reversi fuerunt apud Sanctum Matheum, narraverunt aliis credentibus hereticorum supradicti qualiter captus fuerat dictus Guilelmus Belibasta. Et tunc Guilhelma Maurina, Mersendis, alias vocata Tarragona, et Ramunda, uxor Petri Maurini [*sic, scil.* filia Petri Martini] de Hugenacho, et Comdors, soror eius, auffugere voluerunt, et Petrus Maurini, frater ipsius loquentis, ac alter Petrus Maurini et Arnaldus Maurini erant in dubio an auffugerent vel non. Ipse vero loquens et Iohannes Maurini, filius dicte Guilelme, dixerunt quod no fugerent, quia, si fugerent hominibus, non fugerent Deo, et magis volebant expectare misericordiam Ecclesie quam si auffugerent.

Dictus vero capellanus, audito quod dictus Guilelmus Belibasta erat captus, au/f/fugit cum quadam muliere. Et nescivit ipse (loquens) quo ivit dictus capellanus, nec etiam audivit dici.

Illo etiam tempore, dicta Guilhelma Maurina vendidit unam vineam pro trecentis solidis regalium, quam postea redemit, tractante ipso loquente, pro triginta solidis a Balageria de Sancto Matheo, que dictam vineam retinuerat. Petrus vero Maurini, frater ipsius loquentis, vendidit oves suas postea, eodem anno, in nundinis de Morela, que sunt circa festum Nativitatis beate Marie. Et cum post dictas nundinas ipse loquens et dictus Petrus reduxissent oves ipsius loquentis apud Castrumasinorum, dictus Petrus Maurini recessit ab ipso loquente. Et de tota yeme sequenti ipse loquens

non vidit dictum Petrum nec scivit etiam quo ivit, ut dixit. Set in estate sequenti reversus fuit dictus Petrus Maurini apud Castrummasinorum, et ibi conduxit se pro pastore, et iverunt simul ipse loquens dictus Petrus Maurini, Borratz Canauda, Nicholaus Alegre, pastores de Castroasinorum, et quidam qui vocatur Guilelmus de Castanesa, iverunt simul ad portus de Castanesa, et ibi stivaverunt simul. Et nescit ipse (loquens) si predicti tres pastores, qui cum ipso et fratre eius (erant), erant de heresi culpabiles. Dixit tamen quod predicta yeme, quando ipse (loquens) de Sancto Matheo venit apud Castrummasinorum, Guilelmus Baiuli de Montealionis dixit ipsi loquenti quod Guilelmus Maurs erat captus. Et non recordatur, ut dixit, si dictus Guilelmus Baiuli dixit ei quod dictus Guilelmus Maurs esset captus propter quasdam cartas falsas, vel propter heresim aut propter utrumque. Cum quo etiam Guilelmo ipse loquens loquutus fuerat in portibus de Merenchis vel de Podiociritano. Non recordatur tamen, ut dixit, si dictus Guilelmus comendavit sibi fidem et sectam hereticorum.

Et dum sic moraretur in Castroasinorum, baiuli dicti loci dixerunt ipsi loquenti quod vel acciperet uxorem vel exiret de dicto loco, ne cum ovibus suis consumeret pascua dicti loci. Et quia non invenit in loco mulierem que vellet esse eius uxor, ivit apud l'Albeges ad fratrem Berengarium Molinerium, monachum Populeti, qui habebat ab eo in pignore quasdam res. Quem, cum non invenisset in dicto loco, ivit apud Ioncosam, ubi dicebatur esse dictus monachus, et ibi fuit hostensa domus ei [*sic, scil.* ei domus] Sperte et Matheue, filie eius, et ipse loquens hospitavit (se) ibi. Et tunc, cum capellano dicte ville tractavit matrimonium de se et dicta Matheua, que placuerat ei, nesciebat tamen, ut dixit, tunc an dicta Sperta et Matheua, filia eius, essent hereticorum credentes, nisi hoc solum quod Petrus Maurini, frater ipsius loquentis, ei<s> dixerat quod dicta Sperta hospitata fuerat ipsum et dictum Guilelmum Belibasta. Et etiam dictus Petrus dixerat dicte Sperte quod ipse loquens hereticos viderat, et hoc retulit ipsi loquenti dicta Sperta. Non tamen, ut dixit, ipse (loquens) accepit dictam Matheuam in uxorem pro eo quia erat credens hereticorum, cum hoc nesciverit ipse, ut dixit, donec eam desponsasset. Set, post quam desponsaverat eam, predicta verba fuerunt inter ipsum (loquentem) et dictam Spertam, propter quod penituit quia dictam Matheuam acceperat in uxorem, et eam dimittere voluit quousque dictus frater Berengarius, quia volebat dictam Matheuam accipere nupcias faciendo, cepit ipsum loquentem et posuit in castro, et

sic accepit dictam Matheuam. Non tamen confessus fuit quando eam accepit alicui, nec dictus frater Berengarius hoc sciebat quod ipse et uxor sua essent credentes hereticorum. Et post quam eam acceperat in uxorem, frequenter loquutus fuit cum dicta Sperta et dicta Matheua de erroribus hereticorum supradictis, et aliquando laudabant dictam fidem, aliquando vero vituperabant, ut dixit, quousque captus fuit cum dictis socio et Matheua per Arnaldum Balle predictum.

Item, dixit quod quinque anni esse possunt, ipse loquens venerat apud Ax, et ibi invenit matrem Petri Cortilh de Aschone, de qua iam dixerat ei dictus Petrus Cortilh quod erat credens hereticorum, cum qua ipse loquens tunc loquutus fuit de dicta fide hereticorum, et ipsa secum. Et inter alia dicta mulier dixit /eĩ\ quod aliqui erant in partibus illis de dicta fide, et propter hoc ipse loquens credit quod ipsa esset hereticorum credens. Et ipsamet dixit ei.

Interrogatus si supradictos errores, quos, superius est confessus, se audivisse a patre suo et postea a dicto Guilelmo Belibasta, credidit in suo corde veros esse, respondit quod aliquando credebat quod veritatem continerent dicti errores, et aliquando discredebat. Magis tamen et frequentius discredebat quam credebat. Nunquam tamen credidit, ut dixit, quod anima eius salvaretur propter hoc si reciperetur in suo fine ad fidem et sectam hereticorum, nec dictis hereticis nunquam reverenciam fecit, ut dixit. Laudavit tamen coram multis personis fidem et sectam hereticorum. Nec, ut dixit, unquam induxit aliquam personam ad credenciam hereticorum. Audivit etiam dici a Guilelma Maurina predicta, in domo eius, quod Bernardus Befayt et Bernardus Martini, quondam, de Montalionis, qui iam decesserant in Catalonia in montaneis de Orta, fuerunt hereticorum credentes dum vivebant, non tamen fuerunt hereticati in suo fine, ut dicebat dicta Guilelma.

Item, dixit quod, xi anni sunt elapsi, ipse (loquens) loquutus fuit in portibus de Capcirio cum Arnaldo Auterii de Valsiera, comandantes mutuo ad invicem fidem et sectam hereticorum et, ut dixit, dictus Arnaldus fuerat vocatus apud Carcassonam per dominum inquisitorem et fecerat se vocari Arnaldum Esquilier, qui est faber faciens squillas.

Interrogatus si ipse audivit ab aliquo vel aliquibus et credit quod duo essent dii, scilicet bonus et malus; et (quod) bonus deus fecerit spiritus et animas, et quod deus malus fecerit omnia corpora et omnia alia que possunt videri oculis corporalibus,

respondit quod audivit a dicto Guilelmo Belibasta, heretico, quod duo dii erant, scilicet deus malus, quem ipse vocabat deum extraneum, et ipsemet deus extraneus vocabat se deum, et causam (tamen?) non erat, qui deus extraneus non faciebat nisi malum, quia faciebat ut anime distardarentur ne venirent ad salvationem; et quod erat alter Deus bonus, quem ipse hereticus vocaba/t\ Patrem bonorum spirituum solum. Dicebat etiam quod omne quod est, exceptis spiritibus, de terra est et in terram reverteretur, et quo soli boni spiritus reverterentur ad Deum, quia Deus fecerat eos, et secundum hoc Deus bonus solum fecisset spiritus bonos, et omnia alia fecisset deus malus vel deus extraneus. Ipse tamen, ut dixit, semper credidit quod Deus bonus fecisset omnia, scilicet corpora et spiritus, et omne quod est. Bene tamen recognoscit quod dictus hereticus credebatur quod Deus bonus solum fecerat bonos spiritus et nichil aliud. A quo etiam heretico audivit quod septem regna erant Dei et septem dyaboli, quia oportebat quod aliqua verba erant bona et aliqua mala, et quia oportebat quod homo addiceret tam bona quam mala, set quod homo teneret se cum bono [*sic, scil.* bona], et, ut dixit, dictus hereticus declarabat dictos [*sic, scil.* dicta] septem regna Dei quem vocabat Patrem bonorum spirituum, quia ut dicebat, septem modi erant angelorum, quorum Deus bonorum spirituum pater erat. Non tamen aliter audivit declarari dictos modos septem angelorum, ut dixit. Per septem vero regna dyaboli ipse intellexit septem modos dyabolorum, de quibus intellexit quinque modos ei expressos per dictum hereticum, quia quidam demones sunt in abisso, quidam in terra, quidam in aqua, quidam in aere, et quidam in superiori regione iuxta celum, quia secundum quod magis et minus peccaverunt, magis vel minus descenderunt. Et istorum demonum maior demon, quem ipse vocabat deum extraneum, erat princeps et dominus, qui fecerat omnes alios peccare. Qui etiam demon solum unum filium habebat; quem filium dictus hereticus vocabat Luciferum. Ipse loquens, ut dixit, non credidit quod essent duo dii, scilicet bonus et malus, set quod solum esset unus Deus qui fecit omnia que sunt, scilicet spiritus et corpora. Alia etiam que in supradicto articulo continentur, non credidit, ut dixit, excepto quod credidit septem modos angelorum esse.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, et credidit, quod Filius et Spiritus sanctus essent partes Dei Patris, qui est Pater bonorum spirituum, qui aliquando separarent se a dicto patre, aliquando se coniungerent et reunirent se cum ipso, et sic

efficerentur unus Deus, respondit quod ipse audivit a dicto Guillelmo Belibasta, heretico, quod Deus Pater bonorum spirituum, quando debuit venire ad terram in beata Maria, dimisit se in tres partes, quarum una erat Pater, qui in celo remansit, et due erant Filius et Spiritus Sanctus, qui descenderunt in terram missi per patrem, ut dyabolo auferrent potestatem quam habebat in hoc mundo. Que due partes Dei, scilicet Filius et Spiritus Sanctus, in fine mundi reunientur cum illa parte Dei que est Pater, et ex tunc solum erit unus Deus et una persona, sic quod, ante quam descenderent in terram Filius et Spiritus Sanctus, erat solum una persona et unus Deus. In dicto vero descensu fuerunt facte tres persone et unus Deus, et ita erit usque ad finem mundi. Et ipse etiam loquens hoc credidit, tres anni fuerunt in festo Omnium Sanctorum nuper preterito.

Interrogatus si nunquam audivit, et credidit, ab aliquo vel aliquibus quod Filius vel Spiritus Sanctus essent angeli et non essent naturaliter Deus, eiusdem nature cum Patre, respondit quod non.

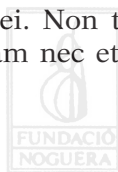
Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, vel credit, quod Deus Pater bonorum spirituum fecerit omnes spiritus et animas, scilicet tam angelos quam animas humanas, in principio in celo de sua substantia vel aliena, et quod in celo anime et spiritus peccaverint, respondit quod a patre suo predicto audivit quod spiritus et anime fuerunt facti in celo a sancto Patre bonorum spirituum, et ibi cum ipse [*sic*] habebant bonum sine omni malo, et nullum peccatum habebant. Quod videns deus malus, vel dyabolus, posuit se retro portam paradisi et ibi stetit per triginta duos annos (et) non potuit intrare paradysum. Deinde intravit paradysum et introduxit secum quandam pulcram mulierem, et cum fuit inter spiritus bonos quos fecerat Deus Pater bonorum spirituum, dixit eis quod ipse daret eis tales uxores quas ipsi multum diligerent, et ipse eos, et quod cum una ave caperent aliam, et cum una bestia aliam, et quod aliqui eorum essent reges, aliqui comites, et aliqui imperatores, et aliqui eorum essent domini aliorum hominum, et daret eis bonum et malum si vellent credere ei et venire cum eo, et promisit ei omnia bona istius mundi. Et aliqui dictorum spirituum crediderunt et consenserunt dicto dyabolo; aliqui vero noluerunt ei credere nec consenserunt; et alii vero nec expresse contradixerunt nec expresse crediderunt vel consenserunt, set tantum accenserunt ad dictam turbationem. Et tunc dyabolus incepit superbire contra Deum, et etiam illi spiritus qui ei cre(di)derant, et dixit quod ipse deus erat. Cui respondit Pater bonorum spirituum

quod ipse dyabolus deus erat extraneus, et tunc dyabolus fecit celum vitreum, et ascendit cum omnibus illis qui crediderunt ei dictum celum, et etiam cum dicta muliere. Et tunc dictum celum fractum fuit, et ceciderunt tam dictus dyabolus quam dicti spiritus qui ei consenserant; et non solum illi, set etiam illi spiritus qui accesserant ad dictam turbationem. De quibus spiritibus qui cum dyabolo ceciderunt de celo, illi qui dicto dyabolo crediderant et consenserant demones facti fuerunt, quorum illi qui plus peccaverunt ceciderunt in abissum; et illi qui minus, post eos ceciderunt in terram, et alii in aqua, et alii in aere, et alii remanserunt iuxta celum. Illi vero <qui> spiritus qui non consenserunt, set solum accesserunt ad dictam turbationem, ce(ci)derunt etiam, et de ipsis sunt facti spiritus hominum et mulierum. Illi vero qui contradixerunt, remanserunt in celo cum Patre bonorum spirituum. Dyabolus vero, qui seduxerat dictos spiritus qui ceciderunt cum ipso de celo, non attendit eis illud quod promiserat, nisi solum malum. Predicta autem ipse (loquens) credidit aliquando et aliquando non, et frequencius credidit quod non essent vera, quam quod vera essent. Et predicto modo se habuit, ut dixit, et tali modo se habuit vacillando, ut dixit, aliquando credendo predicta, aliquando non, per quindecim annos vel circa, ut ei videtur.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, et si ipse etiam credidit, quod omnes illi spiritus vel aliqui eorum qui de celo ceciderunt cum dyabolo in terram revertantur ad celum, respondit quod audivit a dicto Guilelmo Belibasta, heretico, quod nullus de illis spiritibus qui consenserunt et crediderunt dyabolo expresse, qui facti sunt demones, nunquam reverterentur ad celum <vel> ~~non omnes~~ usque ad diem iudicii, set si in die iudicii revertentur ad celum vel non, omnes vel eorum aliqui, nullus homo sciebat, quia hoc est unum de secretis Dei, et stabunt misericordie Dei et voluntati super hoc. Set omnes illi spiritus qui non expresse consenserunt vel crediderunt dyabolo, set solum accesserunt ad turbationem quam dyabolus fecit, et quasi inscii peccaverunt, cuiusmodi sunt omnes spiritus humani, omnes finaliter in die iudicii salvarentur, sed tamen differenter, ut dicebat, quia illi qui sunt heretici perfecti, vel hereticantur in fine vel etiam fecerunt hereticis perfectis reverenciam, qui, licet in suo fine non habuerunt hereticum terrenum, tamen haberent spiritualem, post mortem in tribus diebus eorum spiritus intrat paradisum terrestre ubi non habebunt nisi bonum, et stabunt ibi usque in diem iudicii. Et tunc, in die iudicii, duplabitur eorum gloria et erunt clariores

novies quam sit sol in hoc mundo. Et dicta duplicatio glorie spiritus dictorum hereticorum vocabatur per eum resurrectio, quia, ut dicebat, corpora humana non resurgent set remanebunt in terra corrupta, quia, ut dicebat, <quia> omne quod de terra est in terram revertetur. Soli vero spiritus dictorum hereticorum ibunt post iudicium ad Patrem bonorum spirituum, et sic revertentur ad celum unde cediderunt. Credentes vero hereticorum, et alii qui non fecerunt reverenciam dictis hereticis, et etiam illi qui nunquam habuerunt credenciam eorum non poterant salvari nec intrare paradysum terrestre post mortem nisi renascerentur, et post /quam\ esse(nt) renati et morentur, irent ad paradysum terrestre eorum spiritus, et starent ibi usque ad diem iudicii, sicut superius est dictum de aliis; et postea salvarentur modo supradicto, sicut de aliis dictum est.

Dictum autem verbum renascendi ipse loquens duobus modis intellexit, scilicet quod babtizarentur modo hereticorum, id est heretici efficerentur, vel quod eorum anima, quando exiret de uno corpore, subintraret aliud corpus, et sic iret de corpore in corpus quousque veniret ad aliquod corpus in quo hereticaretur; et tunc salvaretur modo quo dictum est supra, et quod mundo nunquam finiretur quosque omnes predicti essent recollecti et hereticati, quo facto, mundo finiretur; et ex tunc non esset sol nec luna nec etiam claritas ulla, set illi qui fuerant heretici vestiti, vel eorum credentes qui dictis hereticis fecerant reverenciam et postea efficiebantur renegati et dictos hereticos persequiebantur, quos dictus Guilelmus Belibasta vocabat phariseos inguanatore(s), qui stabant ad portam regni, et non intrabant in regnum nec intrare volebant, et volentes intrare prohibebant, de quorum numero erat Pilatus maior, et Iudas Scarioth et omnes illi qui cognoverant fidem eorum, id est hereticorum, et pro pecunia recedebant a fide eorum, vel eos persequiebantur, non intrarent in paradysum usque ad diem iudicii. Nec valebat eis si renascerentur; et istos tales dictus hereticus vocabat solum phariseos. Illos vero qui nunquam receperant fidem hereticorum non vocabat dictus hereticus phariseos inguanatores, set solum vocabat eos inimicos sancte fidei. Et de istis spiritibus humanis solum dicebat quod nesciebat si in die iudicii salvare(n)tur, quia, ut dicebat, hoc est unum de secretis Dei, et stabunt ad misericordiam Dei. Non tamen audivit dici quod tales anime haberent misericordiam nec etiam contrarium, aut requiem vel repaus.

Predictos autem errores, aliquando eos credidit, aliquando eos discredidit ab illo tempore quo <quo> eos audivit, et fuerunt quatuor anni inter festa Omnium Sanctorum et Sancti Andree, set frequencius discredebat quam crederet, ut dixit.

Interrogatus si audivit dici ab aliquo vel aliquibus quod maiorem dyabolus nunquam Deus bonorum spirituum fecerit, vel quod inter bonos spiritus unquam fuerit existens in bonitate sua, respondit quod de hoc loqui non audivit ab hereticis vel aliis, nec scit etiam /quid\ super hoc oppinetur vel credat.

Interrogatus si audivit dici ab aliquo vel aliquibus, vel credit, quod dyabolus maior vel etiam Lucifer, filius eius, fecerint /aliam\ turbationem in paradiso, vel celesti vel terrestri, nisi supradictam quam fecit dyabolus maior in paradiso celesti, respondit quod a supradicto Guilelmo capellano audivit quod, formato Adam de limo terre et Eva de costa eius per Deum, et, post formationem, iniuncto eis quod non comederent de quodam pomo, filius dyaboli maioris, scilicet Lucifer, qui ante, dum erat in celo Lucibel vocabatur, seduxit serpentem et serpens mulierem et mulier virum quod comederent de dicto pomo. Quod pomum accepit Adam et comedit unum morcellum, de qua [sic] morcello penitens, cum manu accepit se in gula, et ex hoc adhuc homines habent os in gula. Et vidit se nudum et deinde fuit expulsus de paradiso cum uxore sua. Quo facto, reversus fuit filius dyaboli ad patrem suum, et dixit ei quod multa dederat ei Deus. Et dyabolus maior respondit ei quod magnum malum fecerat. Et tunc dyabolus maior interrogavit filium suum: 'Et quid dedit tibi Deus?'. Et ipse respondit quod dederat ei tale quid quod nullus natus ex matre posset ei auferre. Et dyabolus maior respondit filio suo quod Deus nichil dederat ei, nisi distardationem, quia solum potens [sic, scil. potent] distardare spiritus vel animas, set, ut dixit, ex matre nascetur qui /totum\ sibi auferret. Predicta tamen non credidit nec discredidit, hoc solo excepto quod credidit quod Adam factus fuit de terra.

Interrogatus si /ipse (loquens)\ audivit ab aliquo vel aliquibus, et si credidit, quod deus extraneus, id est dyabolus maior, ante adventum Christi et post, sit rector, gubernator, dominus, et princeps huius mundi visibilis, ita quod iste mundus visibilis sit suus, et omnia que sunt in eo, exceptis et spiritus humanis vel animabus, sicut et mundus invisibilis et spiritus et anime bone sunt Dei Patris bonorum spirituum, respondit quod bene audivit a dicto heretico quod iste mundus visibilis erat dei extranei, id est dyaboli. Audivit

etiam ab eodem heretico quod qui est de hoc mundo non est de Deo, et qui est Dei non est de hoc mundo. Ipse tamen, ut dixit, per dicta verba non intellexit quod iste mundus visibilis non esset Dei veri Patris celestis et Patris bonorum spirituum, quem semper, ut dixit, credidit quod ipse esset rector, et gubernator et dominus totius istius mundi, set, per mundum, dei extranei. Et 'qui est de hoc mundo non est Dei', ipse <ipse> (loquens) intellexit humanum genus quem diabolus distardaverat ne reverteretur ad Deum ante Christi adventum, et iustos et peccatores posuerat in infernum, et viam Dei absconderat faciendo homines peccare, et faciebat se teneri et reputari deum per homines, et propter hoc se faciebat vocari deum huius mundi; et quod homines qui sequebantur eius voluntatem erant huius mundi, et propter hoc non erant Dei veri. Et ita etiam credebat.

Interrogatus si audivit dici ab aliquo vel aliquibus, et si credidit, quod post quam spiritus et anime, decepti per dyabolum modo supradicto, de celo ceciderunt, videntes quod dyabolus nichil quod promisisset eis attenderet vel compleret, recordati de gloria pristina quam in celo habuerant et perdiderant, clamaverunt ad Deum Patrem bonorum spirituum, petentes misericordiam ut reduceret eos ad celum; quod dyabolus avertens, et timens ne exaudirentur a Patre celesti qui est misericors, cogitaverit et fecerit dictis spiritibus tunicas, id est corpora, et dictis tunicis eos induerit ut oblivisserentur glorie quam in celo habuerant et decisterent petere misericordiam a Patre bonorum spirituum ut reverterentur ad celum, respondit se non recordari quod audiverit dicta verba ab aliquo vel aliquibus, vel consimilia in affectu [*sic, scil.* effectū], excepto hoc quod audivit a patre suo supradicto quod dyabolus (nichil) attendit vel complevit de hiis que promiserat dictis spiritibus nisi solum malum.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, vel credidit, quod dyabolus in principio fecerit corpus hominis de terra, quod se non poterat movere nec ambulare, quia non poterat ei dare spiritum, et tunc dyabolus dixit Deo quod poneret spiritum in dicto corpore ut se posset movere et ambulare; cui Deus respondit quod ipse poneret spiritum in dicto corpore si spiritum quem poneret suus esset, et tunc convenerunt inter se Deus et dyabolus quod spiritus vel anima hominis esset Dei et corpus hominis esset dyaboli, sic quod quilibet haberet de homine quod fecisset, et ex tunc anima hominis est Dei et corpus hominis est dyaboli, respondit quod non recordatur se audivisse dicta verba nec consimilia in affectu [*sic, scil.* effectū].

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus quod, quia dyabolus per mulierem quam intromisit in paradisum deceperat spiritus in celo existentes, Pater bonorum spirituum iuraverit quod de cetero nulla mulier intraret paradisum, et ex tunc nulla mulier paradisum intravit, set, quando mulieres heretice vel credentes moriuntur, convertuntur in viros ut sic intrare possint paradisum, respondit quod predicta verba non audivit nec predicta verba consimilia in affectu [*sic, scil.* effectu].

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, et si ipse credidit, quod, quando anima hominis egreditur de corpore eius, si dictus homo non fuit hereticus vel hereticatus in morte, quod anima eius vadit de corpore in corpus, vel de tunica in tunicam, quousque intrat corpus in quo hereticus efficiatur ut sic salvari possit, respondit quod a Guilelma Maurina supradicta audivit quod, si homo non sit hereticus vel non fecerit reverenciam hereticis et moritur, anima eius vadit de corpore in corpus, et tamdiu hoc facit quousque subingreditur corpus alicuius hominis in quo hereticetur; quod facto, si moriatur in dicta fide, infra tres dies dicta anima vadit ad paradisum terrestrem, ut supra dictum fuit. Ipse vero, ut dixit, predicta non credidit.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, et si ipse credidit, quod anima hominis non hereticati, quando egreditur de corpore, eque bene intrat corpus bestie, volucris et animalis sanguinem habentis sicut et corpus alterius hominis, quia intrat in quodcumque foramen vacuum potest, id est in quodcumque animalis non habentis animam, et propter hoc peccatum erat occidere animalia sicut et hominem, respondit quod non, set bene audivit a dicto heretico quod ipsi heretici nullum animal occidebant, et credit ipse loquens quod dicti heretici dimitterent occidere bestias vel aves quia credidissent peccare si occiderent eas. Ipse vero, ut dixit, non credidit peccatum esse occidere bestias vel aves, ymo, ut dixit, multos occidit.

Interrogatus si ipse audivit ab aliquo vel aliquibus, vel etiam credidit, quod Christus portaverit corpus de celo fantasticum in quo apparuit hominibus et visus fuit fuisse natus de beata Maria virgine, cum tamen nichil acceperit a corpore eius nec habuerit veram carnem, vera ossa et sanguinem, respondit quod bene audivit a dicto heretico quod Deus pater misit Filium suum et Spiritum Sanctum; et Filius venit spiritualiter cum duodecim apostolis spiritualibus, et venit in corpus beate Marie et natus fuit de corpore

eius. Non tamen audivit eos dicentes quod Christus aliquid acceperit de corpore beate Marie virginis, nec quod fuerit in ventre eius vel natus fuerit de ventre eius, nec etiam contrarium.

Interrogatus quid intellexit dicere dictum hereticum dum dicebat quod Filius Dei spiritualis venit cum XII apostolis spiritualibus, qui postea omnes fuerunt incarnati, an intellexit quod Dei Filius et dicti apostoli habuerunt corpus celeste vel spirituale solum, et non corpus humanum vel terrenum, et si cum tali corpore venerunt de celo et non acceperunt alius corpus in terra terrenum in quo martirizati fuerunt, vel quid aliud intellexit per Filium Dei spirituale(m) et duodecim apostolos spirituales, respondit quod ipse intellexit quod Filius Dei erat spiritualis quando venit, nollum corpus habens nec celeste nec terrenum, set quod ipse Filius Dei erat pars Dei patris, qui postea intravit corpus beate Marie et ibi accepit carnem et sanguinem et corpus humanum terrenum in quo mundo apparuit; per duodecim /vero\ apostolos spirituales qui venerunt cum eo, intellexit duodecim angelos qui non acceperunt carnem nec corpus terrenum. Nescit tamen modum, ut dixit, quo modo fuerunt martirizati, cum non haberent corpus terrenum, set tamen dictus hereticus illo modo supradicta verba intellexerit, quo modo ipse loquens nescit, quia super hoc non interrogavit eum.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, et etiam si credidit, quod Dei Filius veraciter corpus humanum terrenum acceperit in ventre beate Marie virginis, sic quod tale corpus formationi [*sic, scil.* formatum] fuerit in ventre eius, et si stetit Dei Filius in ventre eius, accepto tali corpore, per novem menses, et postea ex dicto corpore natus fuerit ex ipsa per illam partem per quam alii homines nascuntur de ventre matrum suarum, salva tamen integritate et virginitate eius, respondit quod non audivit loqui de predictis dictum hereticum. Credit tamen quod /Dei\ Filius accepit verum sanguinem et corpus terrenum humanum in ventre beate Marie virginis, et ibi stetit per novem menses, et deinde exivit et natus fuit de ventre eius per partem illam per quam pueri solent nasci, salva virginitate eius. A dicto vero heretico solum audivit quod Dei Filius venit in corpus beate Marie virginis et natus fuit ex ea, non tamen audivit eum dicentem quod venerit in ventrem eius vel natus fuerit de ventre eius.

Interrogatus si audivit dictum hereticum dicentem vel aliquem alium quod Christus veraciter comederit et biberit, respondit quod a dicto heretico audivit quod Christus in Samaria et sanctus Petrus

comederunt panem et pices, et sublati fuerunt de mensa eorum xii cofini fracmentorum. Si vero alias comedit vel non, non audivit a dicto heretico. Credit tamen ipse quod sic.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, (vel) si ipse credidit, quod Ihesus Christus non vera/s\citer fuerit passus, mortuus et sepultus, id est veram sustinuerit passionem et dolorem et mortem, ac etiam vere fuerit sepultus, set quod omnia predicta fuerunt facta in apparencia et simulate, respondit /quod non\.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus quod Christus in corpore et anima descenderit ad inferos, et quod extraxerit exinde animas omnium hominum, tam i(u)storum quam peccatorum, qui ante Christi passionem mortui erant et ad inferos descenderant, respondit quod audivit a dicto heretico quod, post quam Christus resurrexerat, descendit ad inferos in corpore et anima, et inde extraxit animas omnium hominum, tam iustorum quam peccatorum, que ibi erant, excepta anima Iude Scarioth, quam etiam inde extraxisset si reclamasset eius misericordiam, quod non fecit. Demones vero dimisit, et duxit dictas animas ad paradisum; si tamen duxit eas ad paradisum celeste vel terrestre non audivit a dicto heretico. Set bene dicebat quod omnes dicte anime erant salve, et ipse etiam, ut dixit, hoc credidit a dicto (te)mpore citra quo audivit predicta a dicto heretico usque modo.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, vel credidit, quod Christus resurrexerit cum corpore terrestri humano quod assumpsit in utero matris sue <resurrexerit>, vel si dictum corpus quod assumpsit remansit in terra, respondit quod /audivit\ a patre suo, et ita credidit quod cum corpore terreno quod assumpsit de beata Maria resurrexit et ascendit in celum.

Item, dixit quod audivit a dicto heretico quod Christus illam potestatem quam habebat dimisit sancto Petro apostolo, et sanctus Petrus dimisit successoribus suis apostolicis. Quam potestatem, ut dixit, quando ipsi heretici habebant papas, dicti pape habuerunt successive. Et illa potestas erat quod illud quod ligabant in terris esset ligatum in celis, et quod solverent super terram esset solutum et in celis, et propter hoc, ut dicebat, quando papa eorum absolvebat aliquem de peccatis suis, vel recipiebat aliquem ad sectam suam, et moriebatur, incontinenti ibat ad paradisum terrestre, et si transibat per ignem purgatorii, ita parum senciebat dictum ignem quamvis esset calidior quam sit ignis noster novies, /non senciebat ipsum ita parum\ sicut si in linteis mundis poneretur vel iaceret,

et hoc erat propter magnam potestatem quam habebat absolvendi dictus papa, quem ipse hereticus vocabat patrem sanctum apostolicum, qui tenebat sanctam fidem Romanam. Alii vero heretici vestiti, sicut ipse Guilelmus Belibasta erat, qui non erant pape, habebant potestatem absolvendi homines ab omnibus peccatis, set, absoluti per eos, non statim intrabant paradisum terrestre, set per tres dies stabant in purgatorio in quo erat ignis ardentior novies quam sit ignis noster. Sed papa, episcopi, sacerdotes catholici vel Ecclesie Romane subiecti, quia non tenebant sanctam fidem et erant inimici sancte fidei eorum, non habebant potestatem aliquam absolvendi aliquem a peccatis. Et, ut dicebat, nec ipsi nec alii eis subiecti non salverentur usque ad diem iudicii, nisi renascerentur modo hereticali vel hereticarentur, set in die iudicii salvarentur, quia tenent quatuor Euvangelia, et dicunt *Pater noster*. De iudeis vero, et de illis qui fuerant hereticis vel fecerant eis reverentiam et postea recedebant a fide eorum et persequabantur eos, quos ipse vocabat phariseos inganatores, irent ad infernum ubi est ignis niger et sulfur fetens. Non recordatur, ut dixit, ad plenum qui/d\ dicebat de sarracenis. Predicta vero ipse aliquando credebatur, aliquando discredebatur, et circa hoc <hoc> cor suum vacillabat, ut dixit, aliquando credendo /quod\ dicti heretici possent absolvere homines de omnibus peccatis suis, et quod absoluti per eos intrarent paradisum modo supradicto, et aliquando credendo quod catholici episcopi et sacerdotes dictam potestatem haberent. Et in tali vacillatione fuit a predicto tempore citra quo predicta a dicto heretico audivit quousque captus fuit.

Interrogatus de modo quo predicit heretici absolv<er>unt homines a suis peccatis, respondit quod credentes eorum non confitentur eis peccata sua, quod ipse sciat, set, quando recipiebant aliquos ad sectam suam, legendo in quodam libro eorum absolutebant homines a peccatis suis, et sic, absoluti per eos, intrabant paradisum modo supradicto.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, et eciam si credidit, quod heretici vestiti essen(t) Spiritus Sanctus, et propter hoc, qui malum eis faciebat, procurabat vel disce(la)bat, eos maxime si fuisset primo credens eorum et eis reverentiam fecisset, peccabat in Spiritum Sanctum et non remitteretur in hoc seculo nec in futuro tale peccatum, respondit quod non recordatur se audivisse quod dicti heretici se vocarent Spiritus Sanctus; bene tamen se vocabant boni christiani, boni homines et sancti, et quod illi qui fuerant eorum credentes et fecerant eis reverentiam, et eos postea

persequabantur, vel discelabant vel malum eis procurabant irent in infernum cum iudeis, et cum Iudas Scarioth et cum Poncio Pilat. Ipse etiam aliquando credidit, licet aliquando de hoc dubitaverit.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, vel etiam credidit, quod due essent Ecclesie, una que tenet et scoriat, et omni convertit ad suam utilitatem et nulli parcit, et alia que fugit, et parcit et omnibus dimittit peccata; et quod prima Ecclesia esset papa, episcopi et sacerdotes, reges et principes et alii que subiecti sunt eis, et secunda Ecclesia esset Ecclesia hereticorum, que etiam melior esset quam prima, respondit quod non audivit loqui de duabus Ecclesiis, set bene audivit dictum hereticum dicentem quod due erant fides, scilicet fides sancta Romana, quam Deus dimisit sancto Petro, quam fidem tenebant ipsi heretici, ut dicebat, et illa erat bona fides; et alia fides, ut dicebat, erat illorum qui sunt subiecti Romane Ecclesie, et illa fides, ut dicebat, non erat bona nisi in quantum tenebat quatuor Euvangelia et (dicebat) *Pater noster*. Dicebant tamen quod iudei et renegati hereticorum tenebant pessimam fidem, quia, ut audivit ipse loquens, et non recordatur a quo vel a quibus, dyabolus in forma vituli dedit Legem iudeis, et propter hoc iudei credebant dyabolo, qui dederat eis Legem in forma vituli. Et, ut dixit, audivit a dicto Guilelmo Belibasta quod adhuc veniret maior dyabolus ad iudeos quam fuerat ille qui ante venit ad eos in forma vituli et Legem dedit eis, quem iudei vocabant Meciam, de quo dicebat quod nullus ei crederet, quia ipse conaretur ad sectam suam reducere omnes gentes. Mecias dicet quod ipse habet omnem virtutem et tamen non poterit facere granare, et, ut dicebat dictus hereticus, animas iudeorum, quando moriebantur, dyaboli deportabant eas, et quod nulla anima iudeorum unquam salva fuit, nec in posterum salvabitur; et idem dicebat de animabus illorum qui fuerunt heretici, vel fecerunt eis reverenciam, et postea a dicta fide recedebant et hereticorum [*sic, scil.* hereticos] persequabantur. Audivit etiam a dicto heretico quod ex quo Dei Filius spoliavit infernum, ut supra dictum fuit, nulla anima intravit infernum maiorem, nec intratura est usque ad diem iudicii, set solum ex tunc fuerunt demones et anima Iude Scarioth; set in iudicio anime iudeorum et dictorum hereticorum in inferno maiori ponentur. Non recordatur autem quod dicebat dictus hereticus de animabus sarracenorum. Predicta non credidit nec aliquis precepit ei quod predicta crederet. Credebat tamen fidem Romanan, ut dixit, set dubitabat an heretici tenerent dictam fidem vel catholici, et aliquando credebat unum, aliquando aliud.

Interrogatus si audivit dictum hereticum dicentem quod futura esset resurrectio generalis omnium hominum et mulierum, ita quod omnes resurgerent in corpore quod in presenti seculo et vita habuerunt, vel si dicebat solum quod esset resurrectio animarum, respondit quod hereticus predictus dicebat quod humana corpora non resurgerent unquam, vel quod homines resurgerent in corpore et anima, set dicebat quod solum (animarum) resurrectio erat futura, quia in iudicio dupplaretur gloria anime, quia de paradiso terrestri transferent(ur) ad paradisum celeste, et quod tunc clarior anima redderetur novies quam sit sol in hoc mundo. Negabat autem resurrectionem corporum humanorum, quia, ut dicebat, quod de terra erat in terram reverteretur et in terram remaneret, et, ut dicebat, nulla res terrena unquam ascenderet ad celum, licet Deus remuneraret in celo animam que fecisset helemosinam terrenam. Et sic dicebat helemosinam terrenam ascendere in celum, quia merces in celo reddebatur pro terrena helemosina. Set, ut dicebat, soli spiritus et anime ascendebant in celum. Predcita autem ipse loquens aliquando credit et aliquando discredidit ex tunc ex quo predicta audivit a dicto heretico.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, vel credit, quod babtismus datus pueris per capellanos Ecclesie Romane subiectos vel adultis in aqua, iuxta formam Ecclesie catholice, nichil valeret ad remissionem peccatorum vel ad salutem eternam consequendam, set quod babtismus datus per hereticos, non in aqua factus set solum per manus hereticorum impositionem et libri impositionem, valeret ad predicta et dictas [*sic, scil.* dictos] effectus haberet, respondit quod audivit a dicto heretico quod babtismus datus in Ecclesia catholica per capellanos nichil valebat quantum ad salutem vel ad salvationem animarum consequendam, sive detur parvulis sive adultis, set quod babtismus datus per hereticos solus valebat ad salutem. Dicebat etiam dictus hereticus quod anime omnium puerorum, sive sint babtizati sive non, perirent nisi irent de corpore in corpus quousque intrarent corpus heretici in quo salvarentur, ut dicebat dicta Guilelma Maurina, vel renascerentur vel babtizarentur modo hereticali. Omnes vero babtizatos [*sic, scil.* babtizati] <baptizatos> baptismo hereticorum, sive essent adulti sive pueri, salvabantur solum modo quod morerentur in dicta fide. Ipse vero loquens, ut dixit, credebat quod babtismus datus in Ecclesia solum valeret ad hoc ut pueri et adulti efficerentur christiani, set non credebat, ut dixit, quod valeret dictus babtismus ad remissionem peccatorum vel ad salutem eternam consequendam; set (de)

baptismo hereticorum, vel hereticatione, quod idem est, aliquando credebat quod valeret ad salutem anime, et aliquando credebat contrarium, ut dixit. Et stetit tali modo quousque confessus fuit apud Ylerdam coram inquisitore Aragonie. Et, ut dixit, credebat tam de pueris quam de adultis baptizati(s) quod non propter hoc eorum anime salvarentur vel eis peccata dimitterentur in baptismo. Non credebat etiam, ut dixit, quod pueri aliquid peccatum haberent quod dimitteretur in baptismo, set quod solum baptismus daretur ad hoc ut homines efficerentur christiani.

Interrogatus si scivit vel audivit dici quomodo heretici baptizabant vel qualiter et quomodo baptizabant, respondit quod nescit nec vidit modum quomodo baptizabantur dicti heretici. Audivit tamen quod baptismus eorum erat hereticatio eorum.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, et si credidit, quod in sacramento altaris post verba consecrationis prolata per sacerdotem non esset corpus Christi verum, set quod solum ibi esset panem [*sic*] et vinum sicut ibi ante consecrationem fuerant, respondit quod dictus hereticus dixit ei quod in sacramento altaris non erat nisi panis et vinum, et ante consecrationem et post, et etiam ipse, ut dixit, hoc credidit per aliquod tempus quousque confessus fuit in Ylerda coram domino inquisitore Aragonie.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus quod omnis carnalis concubitus, etiam cum uxore propria, sit peccatum mortale; et si audivit ab aliquo vel aliquibus, et credidit, quod matrimonium non excusaret coniuges quod, quando se carnaliter coniungebant, mortaliter peccabant, respondit quod audivit a dicto heretico quod ita malum peccatum erat cognoscere carnaliter unam mulierem sicut aliam, nullam mulierem exprendo [*sic, scil. excipiendo*], et aliter non audivit quod ex(c)iperit uxorem propriam peccatum non esset; cognoscere vero carnaliter mulieres que sunt consanguinitate vel affinitate sua reputabat peccatum mortale, set si carnaliter cognovisset alias mulieres, licet credidisset peccare, non tamen mortaliter. Audivit etiam a dicto heretico quod, quando aliquis cognoscebat carnaliter mulierem, fetor illius peccati ascendebat usque ad capam celi, et dictus fetor se extendebat pr totum mundum.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus quod, quando aliqui ordinantur in Ecclesia catholica in episcopos (vel) sacerdotes, nullam potestatem habeant, nisi, ut ceteri homines, spiritua-lem; set quod illi qui sunt ordinati per dictos hereticos in papas, episcopos (vel) sacerdotes, haberent potestatem relaxandi peccata

et ponendi animas in paradiso, respondit quod audivit a dicto heretico quod nullam habebat potestatem animas salvandi nec remittendi peccata nisi essent hereticus vestitus, set ut dicebat, papa, episcopi et sacerdotes non habebant talem potestatem nec aliam, nisi ut alii communiter christiani, nisi hoc solum, quod sciebant ^{III^{or}} Euvangelia et dicebant *Pater Noster*. Ipse vero, ut dixit, circa predictum articulum frequenter dubitabat, aliquando credendo unum et aliquando aliud.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus quod indulgentie vel remissiones facte per Ecclesiam nichil valeant, set quod predicta fuerunt ~~set quod predicta fuerunt~~ inventa per quistoires ad extorquendum peccuniam, respondit quod audivit a dicto heretico quod facere bonum hospitalibus erat bonum, quia hospitalia faciebant bonum omnibus supervenientibus, set, ut dicebat, nichil valebant indulgentie concessae per prelatos pro operibus vel necessitatibus ecclesiarum. Non tamen audivit causam, ut dixit. Ipse vero, ut dixit, credidit quod facere elemosinam Ecclesie bonum esset, set aliquando credidit quod valerent indulgentie et aliquando quod non valerent.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, et si ipse credidit, quod dare elemosinas et bene facere hereticis et eorum credentibus esset bonum opus et meritorium, bene facere vero ecclesiis et fidelibus catholicis non esset opus bonum nec meritorium, vel non tantum esset opus meritorium sicut bene facere dictis hereticis, respondit quod audivit a dicto heretico quod omni rei de mundo debebat homo /bene [*sic, scil.* bonum]\ facere et non malum, et quod, si homo propter Deum faceret helemosinam etiam dyabolo, Deus dictam helemosinam remunerare(t), set tamen quod maior helemosina erat, et merces, facere helemosinam dictis hereticis quam aliis quibuscumque. Ipse vero loquens semper credidit habere mercedem faciendo helemosinam cuicumque, set aliquando credebat quod maior helemosina erat facere bonum hereticis, aliquando vero credebat quod maior helemosina erat facere bonum catholicis.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, vel etiam si credidit, quod helemosine, sacrificia et orationes nichil valerent animabus defunctorum, respondit quod non.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, et si credidit, quod heretici vestiti nullo modo pro qua<n>cumque causa iurare debebat, set eorum credentes non solum poterant iurare set etiam

periurare, et maxime ad hoc ut non detegerent vel revelarent hereticos vel etiam suam heresim, respondit quod non audivit eos de hoc loqui. Ipse etiam semper credidit quod <per>iurare pro veritate dicenda peccatum non esset, quando homo est in iudicio requisitus.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, vel etiam si credidit, quod potestates seculares peccent interficiendo malefactores, vel etiam in bello iusto hostes rei publice, vel paganos, hereticos et alios infideles, vel capiendo et incarcerando predictos, respondit quod audivit a dicto heretico quod peccatum erat occidere quemcumque hominem, non excipiendo infideles aut hostes vel alios malefactores. Ipse vero, ut dixit, credidit quod occidere quemcumque hominem sine causa esset peccatum.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, vel etiam si credidit, quod ecclesie materiales essent male domus, et quod campana essent mala signa, et quod ymagines que sunt in ecclesiis essent ydola, et quod signo crucis nulla reverencia vel honor exhiberi deberet, respondit quod non, set nunquam vidit quod dictus hereticus se signaret signo crucis, nec haberet, ut audivit a dicto heretico, suam fidem in cruce.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, vel si credidit, quod quicquid capellani dicunt in ecclesia exceptis Euvangeliiis vel *Pater noster* est *affitilhas*, mendacia et falsitatis, respondit quod non. Ipse vero aliquando credidit quod illa que per capellanos dicebantur in ecclesia, quod non essent bona, et aliquando quod essent bona; et audivit dictum hereticum dicentem tam de illis que dicebantur et fiebant per hereticos quam de illis que dicebantur et fiebant per capellanos quod qui parum predicta apreciatur, parum ei valet.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, vel etiam si credidit, quod nullus deberet dicere *Pater Noster* per modum orationis, et si diceret, quod non valeret nisi esset hereticus vestitus, respondit quod audivit a dicto heretico, et ab aliquibus aliis credentibus in domo dicte Guilelme Maurine, quod nullus debeba(t) dicere *Pater Noster*, quem dictus hereticus vocabat sanctam orationem, nisi esset hereticus vestitus, quia, ut dicebat, ille qui dixerit dictam orationem non debebat mentiri nec facere aliquod peccatum vel malum. Ipse tamen loquens, ut dixit, non credidit dicto heretico.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, vel etiam si credidit, quod Pater celesti(s) bonorum spirituum habeat carnes et ossa et corpus et membra consimilia corpori humano, respondit

quod ipse credit et credidit quod Pater celestis nunquam descendit de celo, ut audivit a dicto heretico, et tamen hoc non obstante, quod dictus Pater celestis nunquam de celo descenderit, nec corpus terrenum acceperit, tamen habet corpus et membra consimilia in figura vel forma corpori humano terreno, et carnes et ossa spiritualia et non terrena, quamvis Filius acceperit <acceperit> in hoc mundo corpus terrenum, et quod dictus Pater celestis, ad similitudinem corporis sui et figure fecit Adam, et, ut dixit, credit quod omnes spiritus qui remanserunt in celo cum Patre bonorum spirituum habebant corpora spiritualia, et membra, carnes et ossa consimilia corporibus terrenis; et predicta, ut dixit, credidit quasi toto tempore sue memorie. Non tamen cogitavit, ut dixit, quod Deus Pater vel spiritus aliquid comederent vel biberent, set quod viverent de gratia Dei; maxime hoc credens, quod aliquid turpe (non) esset in celo, set quod omnia que erant ibi essent pulcra.

Interrogatus si ipse credidit dictos hereticos quos vidit esse bonos homines et veraces, et esse in statu veritatis et iusticie, et quod tenerent bonam fidem, et quod veritatem ei dicerent quando, supradicta que confessus est se audivisse ab eis, ei dixerunt, et quod in fide eorum homines salvari possent, respondit quod aliquando /predicta\ credidit et aliquando non. Tamen non fuit in voluntate quod facerent se hereticari per eos vel recepi ad fidem et sectam eorum.

Interrogatus si audivit a dicto heretico quod omne peccatum Deus indulgeret homini si in fine suo reclamaret Dei misericordiam, excepto peccato desperationis, quando scilicet qui(s) moriebatur desperans quod Deus non misereretur ei, respondit, quod audivit a dicto heretico quod, quantumcumque homo magnus peccator esset, solummodo quod reputaret se peccatorem in suo fine et peteret misericordiam Dei, salvaretur, ad minus in die iudicii, nisi desperaret de Dei misericordia, quia talem dyaboli deportabant, sicut Iudam Scarioth deportaverant quando desperavit; dicebat etiam dictus hereticus quod, quantumcumque quis esset peccator in hoc seculo, si a domino temporali misericordiam postularet, dominus temporalis debebat et parcere, et si tantum esset quod dominus temporalis vellet eum occidere, vel occideret propter maleficia perpetrata per eum, peccabat quia, ut dicebat, talem misericordiam homo debebat habere ad hominem qualem vult quod Deus habeat ad ipsum. Ipse vero credidit predicta, scilicet quod nullus de hereticis vel eorum credentibus, vel etiam de nobis christianis, dampnaretur finaliter, quodcumque peccatum fecissent, nisi more-

retur desperatus, solum quod peteret misericordiam Dei. Credidit etiam quod omni homini, quantumcumque malefactori, dominus temporalis deberet indulgere prima vice si ab eo malefactor peteret misericordiam, sic quod non deberet eum punire ad mortem, exceptis homicidis et baris, id est proditoribus, quia talia duo genera hominum ipsimet se occidebant, ut credebat.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, aut etiam credidit, quod omnes qui credebant fidem hereticorum salvarentur, sic quod nullus eorum periret finaliter nisi desperaret in morte, et etiam nostrum, ita quod ad minus in iudicio Deus miseretur eorum, et quodcumque peccatum commisisset, excepto peccato desperationis, respondit quod sic.

Interrogatus si audivit ab aliquo vel aliquibus, vel si credidit, quod Deus Pater bonorum spirituum solum faceret florere et granare pro bonis spiritibus, id est hereticis, et quod tamdiu faceret florere et granare quamdiu ipsi essent in hoc mundo, quibus deficientibus in hoc mundo, ex tunc Deus non faceret florere nec granare, et quod ex tunc non erit sol vel luna nec claritas ulla, respondit quod audivit a dicto heretico quod Deus Pater bonorum spirituum faciebat florere et granare et dabat vitam aliis propter bonos spiritus qui erant in hoc mundo, id est hereticis, qui tamdiu essent in hoc mundo quamdiu mundus duraret; quam cito autem dicti boni spiritus id est heretici non essent in hoc mundo, Deus ex tunc non faceret florere nec granare nec vitam dare aliis, nec esset sol nec luna nec claritas ulla. Ipse vero, ut dixit, credidit quod quamdiu anime Dei boni essent in hoc mundo, Deus faceret florere et granare propter dictas bonas animas, quas bonas animas intendebat esse animas hereticorum et aliquas alias, licet credere(t) quod cicius venirent ad salvationem anime hereticorum, <quod> qui erant Dei boni, quam aliorum homines, qui etiam Dei boni erant, quia anime aliorum non hereticorum non salvarentur citra diem iudicii, ut credebat.

Item, audivit a dicto heretico quod Deus Pater fecit tres partes de se ipso, quarum una remansit in celo, due vero partes descenderunt in terram, ut auferrent potestatem dyabolo, quarum una intravit corpus beate Marie et nata fuit ex ea, et ex hoc dicta pars fuit vocata Filius tam Dei quam beate Marie, et quia in corpore in /quo\ apparuit mundo dictus Filius erat sancta anima, illa sancta anima, quia erat spiritus et sanctus, vocata fuit dicta anima Spiritus Sanctus, qui cum parte que vocata est Filius descendit de celo, et est tercia pars Patris, et ipse loquens credidit predicta a

tempore citra quo audivit predicta a dicto heretico usque modo, et possunt esse quasi quatuor anni.

Item, audivit a dicto heretico quod nulla scriptura est bona ad salutem anime nisi solum Euvangelia, *Pater noster* et Epistole, et ipse etiam hoc credebat per supradictum tempus.

Item, dixit quod audivit a dicta Sperta, socru sua, quando iam ipse et dicta Sperta erant capti in cerceribus domini episcopi Ylerdensis, quod quidam homo, qui querebat hereticos, decessit in villa de Podio, et aliter non expressit ei cuiusmodi homo erat ille vel quo nomine vocaveretur.

Item, dicta Sperta dixit ipsi loquenti quod unus nobilis de illis de Podio erat de secta hereticorum, et non expressit ei aliter quomodo ipsa predicta sciebat.

Item, dixit quod xv anni possunt esse, illo tempore quo Philippus de Alayracho fuit in domo patris ipsius loquentis cum Guilelmo Beloti, ut supra dixit, dictus Guilelmus Beloti dixit ipsi loquenti, et aliis de dicta domo audientibus, quod Bernardus Clerici, Ramundus et Guilelmus, fratres eius, et Petrus Clerici, frater eorum, rector ecclesie de Montealionis, quondam, erant credentes hereticorum; et dictus rector habebat unum librum de sancta fide hereticorum.

Item, dixit, interrogatus, quod Petrus Maurini, frater eius, de quo ipse scit quod /est\ magnus credens hereticorum, stetit apud vallem de Archas per aliquos annos cum Ramundo Petro Savartesii, et, ut dictus Petrus dixit ipsi loquenti, morando in dicto loco de Archas addidicit heresim procurante dicto Ramundo Petri, et ibi dictus Petrus habuit familiaritatem cum Ramundo Mauleu, et Ramundo Martini, Guilelmo Scaunier, quodam vocato en Botolh, Ramundo Garraudi, baiulo Gileti de Vicinis, Marquesia, sorore dicti Guilelmi Scaunerii, et Sibilia, uxore dicti Ramundi Petri, Bernardo Vitalis, qui omnes erant credentes hereticorum, ut dictos Petrus dixit ipsi loquenti, quorum aliqui iverunt ad dominum Clementem papam ut ei confiterentur. Et propter hoc dictus Petrus recessit a dicto loco de Archas et venit apud Ax, et stetit per aliquod tempus cum Borthol(ome)o Borrel de Ax pro pastore. Et stetit cum dicto Petro Guilelmus Cortilh de Ascone. Nescit tamen ipse loquens si dictus Guilelmus fuit de heresi culpabilis, qui sciebat quod ipse erat fugitivus pro heresi. Deinde stetit in Fenolhadesio per aliquod tempus cum quodam cognominato Costans de Planesas, ut ei videtur. Postea stetit dictus Petrus cum Ramundus Borserii de

Podiociritano pro pastore. Cui Ramundo Borserii dixit dictus Petrus quod ipse erat fugitivus pro heresi, et hoc idem dixit dictus Petrus ipsi loquenti. Et ibi, tam in planicie quam in portibus, frequenter veniebant ad dictum Petrum et ipsum loquentem Guilelmus Baiuli et Arnaldus Maurs de Montealionis. Non recordatur tamen (quod) dictus Petrus, presente ipso loquente, loquutus fuerit cum predictis Guilelmo et Arnaldo de facto heresis; simul tamen morabantur cum dicto Petro Maurini. Et illo tempore, ut dixit, stetit Guilelmus Belibasta ut pastor per aliquod tempus cum dicto Petro Maurini et Guilelmo Maurs de Montealionis.

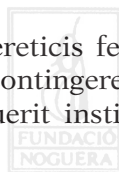
Vidit etiam illo tempore Rogerium de Pradis in Alione, et Guilelmum et Ramundum Baralhier de Gebetz cum dicto Petro Maurini, fratre suo. Ramundus etiam Bar de Ax vidit Petrum Maurini in planicie de Tortosa. Qui Ramundus fecit ibi unam talam de blado, ut dictus Petrus Maurini dixit ipsi loquenti.

Dixit etiam quod Petrus Maurs, frater dictorum Guilelmi et Arnaldi Maurs de Montealionis, cum ipse loquens et dictus Petrus Maurini essent in portu de Lalata, et ibi tonderent oves suas, venit ad eos ibi cum quodam mulo suo, et ibi comederunt simul ipse loquens, Petrus Maurini, frater eius, Petrus, Guilelmus, Arnaldus Maurs, Petrus Maurs, cognatus eorum, Guilelmus Baiuli et tonsores de quorum nominibus non recordatur, et comederunt mutonem et porcum. Et dictus Petrus Maurs portavit lanam dicti Arnaldi Maurs apud Podiumciritanum cum dicto mulo. In portu etiam de Rivocavo venit ad eos Vesianus de Pradis in Alioni, et potuit de loqui, si voluit, cum dicto Petro Maurini. Ibi etiam vidit dictum Petrum Maurini, Petrus Recort de Ynhaus, /et\ Bernardus Subrani de Merenchis, et quidam cognominatus Orgeys et non recordatur de pluribus, ut dixit. Dixit tamen quod ipse nescit quod aliqui<s> tenerentur de heresi.

Audivit etiam, et non recordatur a quo vel a quibus, quod Guilelmus Berto de Carol et quidam cognominatus Oliba erant de heresi culpabiles.

Interrogatus si dictis hereticis quod vidit fecit melioramentum, reverentiam vel eos modo hereticali adoravit, respondit quod non, licet dictus Guilelmus Belibasta hoc dixerit ei, ut supra confessus est.

Interrogatus si dictis hereticis fecit conventionem quod vellet recipi ad fidem eorum, si contingeret eum infirmari ad mortem, respondit quod non, licet fuerit instigatus per dictus Guilelmum,

in quadam infirmitate, quod se faceret hereticari, quod tamen, ut dixit, facere noluit, ut supra confessus est.

Interrogatus si ipse fecit dictis hereticis *las caretas*, respondit que non.

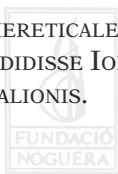
Interrogatus si fuit in hereticatione alicuius persone, vel duxit dictos hereticos alicubi ad hereticandum aliquam personam, respondit quod non.

Interrogatus si aliquam personam instruxit de supradictis erroribus, respondit quod de dictis erroribus loquutus fuit cum Petro Maurini et Arnaldo Maurini, fratribus suis, Ramunda Lezera, Guilelmo Beloti, Guilelma Beneta, Guilelmo Baiuli, Guilelmo Maurs, Petro Maurs, fratre eius, et Petro Maurs, cognato eius, Guilelma Maurina, Iohanne, Arnaldo et Petro, filiis eius et Petro Maurini, fratre eius, Mersendi Martine et Iohanna, filia eius, Ramunda de Hugenchacho, Comdors, sorore eius, Arnaldo Baiuli de Ax et Guilelmo capellano supradicto, cum Sperta, socru eius, et Matheua, uxore eius, et Ramunda, sorore ipsius loquentis; et non recordatur de aliis. Nullum tamen de predictis induxit ad credendum heresim, quia iam predicti erant credentes hereticorum; et cum na Cortila de Asco, et cum aliis de quibus facta est mentio in presenti confessione.

Et quia, ut patet ex presenti confessione, ipse loquens multos errores secte manicheorum credidit, instructus per hereticos et eorum credentes; quia etiam in presenti confessione in aliquibus articulis dubie responderat, idcirco dictus dominus episcopus, colligens dictos articulos erroneos et in forma propria ipsos ponens, legit eos ipsi Iohanni intelligibiliter et in vulgari. Qui Iohannes recognovit in iudicio quod dictos articulos audiverat a dictis hereticis et eorum credentibus, et confessus fuit se eos credidisse, et per tempus aliquod in dicta credencia perseverasse, ut in fine cuiuslibet articulorum continetur; et, ut dixit, quantum ad credenciam vult stare, ut in fine dictorum articulorum continetur, quia veritas est, ut ibi continetur, non obstante quod aliter videtur esse confessus in presenti confessione.

Tenor vero dictorum articulorum talis est:

ISTI SUNT ARTICULI ERRONEI ET HERETICALES QUOS CONFESSUS EST IN IUDICIO SE AUDIVISSE AB HERETICIS ET CREDIDISSE IOHANNES MAURINI, FILIUS RAMUNDI MAURINI, QUONDAM, DE MONTEALIONIS.

I. Primo, audivit ab heretico quod duo dii erant, scilicet bonus et malus, et deus malus erat deus extraneus, licet ipse se deum vocaret. Qui deus extraneus non faciebat nisi malum, distardabat animas et spiritus ne cito venirent ad salvationem, licet non posset eas totaliter impedire ne salvarentur. Et alter erat Deus bonus, quem ipse hereticus vocabat Patrem bonorum spirituum, ad quem soli boni spiritus reverterentur, quia ipse fecerat eos. Et ipse etiam loquens hoc credidit per quator annos, ut ei videtur quantum ad tempus.

II. Item, audivit a dicto heretico quod Deus bonus solum fecerat spiritus et animas, ad quem etiam spiritus finaliter revertentur; set deus malus fecerat omnia corporalia de terra, ad quam etiam terram finaliter omnia que de ea facta erant reverterentur. Ipse vero, ut dixit, credidit quod Deus bonus fecit omnia, tam spiritus quam corpora, set dyabolus non fecit aliud nisi quod distardabat spiritus et animas ne cito salvarentur vel venirent ad salvationem quando faciebat eos peccare.

III. Item, audivit a dicto heretico quod septem regna erant Dei et septem dyaboli, et septem regna Dei erant septem modi angelorum, quorum dominus erat Deus bonus Pater bonorum spirituum; septem vero regna dyaboli vel dei mali erant septem modi demonium, de quibus septem regni dyaboli solum ei expressit quinque dictus hereticus, scilicet demones qui sunt in abisso, et in terra, et in aqua, et in aere et in superiori parte regionis iuxta celum, quorum princep(s) et dominus erat deus extraneus, qui fecerat omnes alios peccare. Qui deus extraneus solum unum filium habet, quem dictus hereticus Luciferum appellabat. Quod etiam ipse credidit, ut dixit, per supradictum tempus.

IIII. Item, audivit a dicto heretico quod Deus Pater bonorum spirituum, quando voluit liberare mundum de dyaboli potestate, se divisit in tres partes, quarum una pars fuit Pater qui in celo semper remansit, et due alie partes Filius et Spiritus Sanctus qui descenderunt ad terram missi per patrem, ut auferrent potestatem dyabolo quam habebat in hoc mundo. Que due partes Dei Patris, scilicet Filius et Spiritus Sanctus, in fine mundi reunientur cum illa parte que remansit in celo, que Pater est, et tunc fiet a dictis tribus partibus unus Deus et una persona sicut erat ante quam Filius et Spiritus Sanctus descenderent ad terram, licet in dicto descensu et (ex) tunc sint tres persone et unus Deus. Que etiam ipse credidit, ut dixit, per quatuor annos vel circa, scilicet ab illo tempore quo predicta audivit a dicto heretico quousque fuit captus.

V. Item, audivit a patre suo quod omnes spiritus et anime fuerunt facti in celo a Patre bonorum spirituum in principio, et ibi cum ipso habebant bonum sine malo, et etiam nullum peccatum habebant. Et hoc videns deus malus, vel dyabolus, posuit se retro portam paradisi celestis et ibi stetit per triginta duos annos, non potens intrare paradisum. Tandem intravit et introduxit secum unam pulcram mulierem, et cum fuit inter bonos spiritus qui erant in celo, hostendens eis dictam mulierem, dixit eis quod ipse daret eis tales uxores quas multum diligerent, et ipse eos; et quod cum una ave caperent aliam et cum una bestia aliam; et quod aliqui eorum essent reges, et aliqui comites, et alii imperatores et aliqui eorum essent domini aliorum hominum; promisit etiam eis quod daret eis bonum et malum, si vellent ei credere et venire cum ipso, dicens eis quod melius erat quod haberent bonum et malum ut Deus, que ipse daret eis, quam quia solum bonum habebant, quod dabat eis Deus bonus. Et aliqui de dictis spiritibus crediderunt et consenserunt deo malo, alii vero non consenserunt, ymo contradixerunt, et alii vero nec expresse consenserunt nec expresse contradixerunt, set solum accesserunt ad dictam turbationem. Et istam primam turbationem, ut dicebat, deus malus fecit in celo. Et etiam ipse loquens, ut dixit, predicta credidit quasi per quindecim annos.

VI. Item, audivit a dicto patre suo quod deus malus, vel dyabolus, videns quod aliquo [*sic*] de spiritibus qui erant et fuerant cum Deo bono ei consenciebant, et alii, licet ei non consentirent expresse, tamen accesserant ad turbationem illam, cum debuissent recessisse, incepit superbire contra Deum bonum cum illis spiritibus qui ei consenserant, et dixit Deo bono quod ipse erat deus. Et Deus bonus respondit ei quod ipse erat deus extraneus. Et tunc dyabolus fecit celum vitreum in quo ascendit cum illis spiritibus qui ei consenserant, et etiam cum illis qui accesserant et cum dicta muliere. Quod celum, cum ascendissent, fractum fuit, et dyabolus cum omnibus predictis cecidit de celo. Que etiam ipse loquens credidit per dictos quindecim annos, vel circa.

VII. Item, audivit a dicto patre suo quod illi spiritus qui crediderunt dyabolo, et ei consenserunt et cum eo ceciderunt de celo, facti fuerunt demones. Et illi qui plus peccaverunt ceciderunt in abissum; et illi qui plus peccaverunt post eos remanserunt in terra; et alii in aqua, et alii in aere, et alii iuxta celum, secundum quod magis vel minus peccaverunt. Illi vero spiritus qui expresse non consenserunt, set solum accesserunt ad dictam turbationem, sunt

spiritus et anime hominum et mulierum, qui postea ponuntur in corporibus humanis. Illi vero spiritus qui contradixerunt dyabolo remanserunt in celo, et sunt angeli. Et ipse etiam predicta credidit per dictos quindecim annos, vel circa, ut dixit.

VIII. Item, audivit a dicto heretico quod nullus de illis spiritibus qui consenserunt vel crediderunt dyabolo expresse, qui facti fuerunt demones, non revertentur ad celum usque in diem iudicii; set, si in die iudicii revertentur ad celum, omnes vel eorum aliqui, vel non, nullus homo sciebat, quia hoc est unum de secretis Dei, et super hoc dicti spiritus et demones stabunt misericordie et voluntati Dei. Et ipse etiam hoc credidit a quatuor annis citra.

IX. Item, audivit a dicto heretico quod omnes illi spiritus qui non expresse consenserunt vel crediderunt dyabolo, set solum accesserunt ad turbationem quam dyabolus fecit in celo et quasi inscii peccaverunt, cuiusmodi sunt omnes spiritus humani, omnes finaliter ad minus in die iudicii salvabuntur. Ipse vero loquens predicta credidit a dictis quatuor annis citra.

X. Item, audivit a dicto heretico quod, de dicits spiritibus humanis, illi qui fuerunt heretici in hoc mundo vestiti, vel hereticantur in fine suo, vel qui fecerunt hereticis perfectis reverenciam, qui, licet in fine suo non fuerunt hereticati, per hereticum terrenum tamen tales habent hereticum spiritualem, id est angelum, qui eos faciet hereticos ante mortem, post quam eorum corpora erunt mortua, in tribus diebus eorum spiritus intrat paradysum terrestre, in quo non habebunt nisi bonum, et stabunt ibi usque ad diem iudicii; et in die iudicii eorum gloria dupplabitur et erunt clariores novies quam sit sol in hoc mundo. Et dictam dupplationem glorie spirituum dictus hereticus vocabat resurrectionem, quia, secundum eum, corpora mortuorum non resuscitarentur post iudicium, vero spiritus supradicti ibunt ad Patrem bonorum spirituum, et revertentur in celum unde ceciderunt, ut supradictum est. Et ipse (loquens) etiam credidit predicta per dictos quatuor annos.

XI. Item, audivit a dicto heretico quod spiritus credencium hereticorum qui non fecerunt reverenciam hereticis, et etiam illi spiritus qui non fuerunt credencium hereticorum, non poterunt salvari nec intrare paradysum terrestre post mortem, nisi iterum renascantur; et post quam erunt renati intrabunt paradysum terrestre, et ibi stabunt eorum spiritus usque ad diem iudicii, et post diem iudicii intrabunt paradysum celeste, ut supradictum est de aliis. Et intellexit ipse loquens quod tales spiritus non salvarentur

nisi renascerentur, id est nisi dicti credentes hereticorum et alii in vita presenti hereticarentur, quia dictus hereticus vocabat renasci hereticari, vel nisi, postquam mortui essent eorum spiritus, alia corpora humana subintrarent, et hoc tam frequenter quousque invenirent corpus in quo hereticarentur. Et hoc ultimum ipse loquens habuit a Guilelma Maurina. Illud autem quod continetur in presenti articulo, dictum ei per dictum hereticum, ipse loquens credidit a dictis quatuor annis citra, set non credidit, ut dixit, illud quod dixit ei dicta Guilelma Maurina.

XII. Item, audivit a dicto heretico quod mundus nunquam finietur quousque omnes illi spiritus humani qui ceciderunt de celo fuerint recollecti et hereticati, et postquam hoc factum erit mundus finietur; et ex tunc non erit sol nec luna nec claritas ulla. Quod etiam ipse loquens credidit, ut ei videtur.

XIII. Item, audivit a dicto heretico quod illi qui fuerunt heretici vestiti, vel eorum credentes qui hereticis reverenciam fecerunt, et postea fuerunt renegati et hereticos persecuti, quod dictus hereticus vocabat phariseos enganatores, qui stabant ad portam regni et non intrabant in regnum, nec intrare permittebant volentes intrare, de quorum numero maior fuit Poncius Pilatus et Iudas (S)carioth, et omnes etiam illi qui cognoverant fidem hereticorum, et quod [*sic, scil. pro*] peccunia recedebant a fide eorum vel eos persequabantur, non intrarent paradisum usque in diem iudicii, etiam si renascerentur, set nesciebat si tales in die iudicii salvarentur, quia hoc erat unum de secretis Dei, et stabunt misericordie Dei. Et ipse etiam loquens, ut dixit, hoc credidit per dictos quatuor annos quousque captus fuit.

XIII. Item, audivit a quodam capellano vocato Guilelmo quod, formato Adam de limo terre et Eva de costa eius per Deum, et (in)iuncto eis quod non comederent de quodam pomo, filius dyaboli maioris, id est Lucifer, qui ante, dum erat in celo, Lucibel vocabatur, decepit serpentem, et serpens mulierem et mulier Adam ut comederent de dicto pomo, quod et fecerunt. Et cum Adam accepisset unum morcellum de dicto pomo strinxit gulam suam, et ex hoc homines habent hos in guture. Et deinde fuit expulsus Adam de paradiso terrestri cum uxore sua. Quo facto, filius dyaboli, reversus ad patrem suum, dixit ei quod multa dederat ei Deus, et dyabolus maior dixit filio suo quod magnum malum feceret. Et volens scire quid dederat ei, dixit: 'Et quid tibi dedit Deus?'. Et ipse respondit quod dederat ei tale quid quod nullus

natus ex matre posset ei auferre. Et dyabolus maior respondit filio suo quod Deus nichil dederat ei nisi distardationem, quia solum poterit distardare spiritus, set 'ex matre nascetur', ut dixit 'qui totum tibi auferat'. Et ista fuit secunda turbatio quam dyabolus fecit in paradiso terrestri. Ipse vero (loquens), ut dixit, predicta credidit quasi per tres annos cum dimidio.

XV. Item, audivit a dicto heretico quod iste mundus visibilis erat dei extranei, id est dyaboli, et quod qui est de hoc mundo non est de Deo, et qui est Dei non est de hoc mundo. Ipse vero (loquens) non credidit quod iste mundus visibilis esset dyaboli, set per mundum intellexit homines mundi quod dyabolus distardaverat ante adventum Christi ne reverterentur ad Deum, et iustos et peccatores posuerat in infernum, et absconderat eis viam Dei, et faciebat se credi ab eis et teneri pro Deo, et quod illi qui faciebant voluntatem dyaboli non erant Dei, nec e converso.

XVI. Item, audivit a Guilelma Maurina quod, si homo non sit hereticus vel non fecerit reverenciam hereticis et sic moritur, anima eius vadit de corpore in corpus, et tamdiu hoc facit quousque subingrediatur corpus alicuius hominis in quo hereticetur. Quo facto, si moriatur in fide eorum, infra tres dies post mortem anima eius vadit ad paradisum terrestrem, ubi erit usque ad diem iudicii, et postea ibit ad paradisum celeste. Ipse vero (loquens), ut dixit, non credidit quod anima egressa de corpore subintraret corpus hominis nec bestie.

XVII. Item, audivit a dicto heretico quod ipsi heretici nullum animal habens sanguinem occidebant, sicut sunt bestie et aves, reptilibus exceptis, credentes peccare si aliquod animal occidere(n)t. Ipse vero (loquens) non credidit se peccare animalia occidendo, nec credidit quod dicti heretici peccarent si dicta animalia occidissent.

XVIII. Item, audivit a dicto heretico quod Deus Pater misit Filium suum et Spiritum Sanctum in hunc mundum, et Filius Dei venit spiritualis cum xii apostolis spiritualibus, et intravit in corpus beate Marie et natus fuit de corpore eius. Et ipse (loquens) intellexit quod Filius Dei, qui est pars Patris, venit spiritualis, nullum corpus habens, nec celeste(m) nec terrenum, et intravit corpus beate Marie et ventrem eius, et ibi accepit corpus humanum terrenum. Per duodecim vero apostolos spirituales intellexit duodecim angelos qui venerunt cum eo, non habentes corpus terrenum, nec hic tale corpus accipientes. Qui tamen postea fuerunt incarnati, licet nescit tamen modum qualiter fuerunt martirizati. Quibus

martirizatis, successive successerunt eis xii apostoli terreni, id est homines, quorum aliquos Christus fecit in Samaria apostolos, de quibus fuerunt Petrus et Paulus apostoli. Et ipse etiam credebat.

XIX. Item, audivit a dicto heretico quod, postquam Christus resurrexit, descendit ad inferos in corpore, et inde extraxit animas omnium hominum, tam iustorum quam peccatorum, que ante Christi passionem erant in inferno, excepta anima Iude Scarioth, quam etiam inde extraxisset si eius misericordiam reclamasset, quod tamen non fecit; dyabolos vero dimisit in inferno. Dictas autem animas sic extractas de inferno, Christus duxit ad paradysum et fuerunt salve. Si tamen fuerunt ducte ad paradysum celeste vel terrestre dictus hereticus non expressit ei. Et ipse (loquens) etiam predicta credidit.

XX. Item, audivit a dicto heretico quod Deus Pater fecit tres partes de se ipso, quarum una remansit in celo, due vero partes descenderunt in terram ut auferrent potestatem dyaboli. Quarum una intravit corpus beate Marie, et nata fuit ex ea, et ex hoc dicta pars fuit vocata Filius, tam Dei quam beate Marie, et quia in corpore in quo apparuit mundo dictus Filius erat sancta anima, illa sancta anima, quia erat spiritus et sancta, vocata fuit dicta anima Spiritus Sanctus, qui, cum parte que vocata est Filius, descendit de celo, et est tertia pars Patris. Et ipse loquens credidit predicta que audivit a dicto heretico usque modo, et possunt esse quasi quatuor anni.

XXI. Item, audivit a dicto heretico quod Christus illam potestatem quam habebat dimisit sancto Petro apostolo, et sanctus Petrus dimisit successoribus suis apostolicis. Quam potestatem, dum heretici papas habebant, pape eorum habuerunt successive quamdiu papas habuerunt dicti heretici. Que potestas erat quod illud quod ligabant in terra erat ligatum in celis, et quod solvebant super terram erat solutum et in celis. Et ipse etiam loquens hoc credidit. Dubitat tamen si dictam potestatem habebant romani pontifices catholici vel pape hereticorum, et aliquando credebat quod dictam potestatem haberent pape catholici, et aliquando quod pape heretici. Semper tamen, ut dixit, volebat credere potestatem beati Petri apostoli, et que ab eo derivata est ad alios. Et in dicta credencia stetit quasi per quatuor annos.

XXII. Item, audivit a dicto heretico quod, quando eorum papa absolvebat aliquem de peccatis suis, vel recipiebat aliquem ad sectam suam, et moriebatur in eius fide, incontinenti anima

eius ibat ad paradisum terrestre, et quamvis transiret per ignem purgatorii, qui novies est calidior quam sit iste ignis noster, tamen ita parum senciebat dictum ignem sicut si in linteis mundis poneretur vel iaceret, et hoc erat propter magnam potestatem absolvendi a peccatis quam habebat dictus papa hereticorum. Quem papam, dictus hereticus vocabat sanctum patrem apostolicum vel *apostoli*, qui ut dicebat, tenebat sanctam fidem romanam. Et ipse etiam loquens hoc credidit aliquociens, a quator annis citra.

XXIII. Item, audivit a dicto heretico quod alii heretici vestiti, sicut erat dictus Guilelmus Belibasta, qui non erant pape, secundum fidem eorum habebant potestatem absolvendi homines ab omnibus peccatis suis; set absoluti per eos vel recepti non statim post mortem intrabant paradisum terrestre, set per tres dies stabant in purgatorio in quo erat ignis ardencior novies quam sit noster, et dictum ignem senciebant. Et eodem modo ipse loquens credidit per supradictum tempus.

XXIII. Item, audivit a dicto heretico quod papa, episcopi, sacerdotes catholici vel Romane Ecclesie subiecti, quia non tenebant sanctam fidem hereticorum, set erant inimici sancte fidei eorum, non habebant potestatem aliquam absolvendi aliquem de peccatis, et quod nec ipsi nec alii ei subiecti non salvarentur usque ad diem iudicii, nisi renascerentur modo hereticali, id est hereticarentur, set in die iudicii salvarentur, quia tenent *iiii^{or}* Euvangelia et dicunt *Pater noster*. Et ipse (loquens) hoc credidit per supradictum tempus, nisi quod non credidit quod predicti essent inimici sancte fidei.

XXV. Item, audivit a dicto heretico quod iudei, et illi qui fuerant vestiti heretici vel fecerant eis reverenciam et postea retrocedebant a fide eorum, et eos persequiebantur, quod ipse vocabat eos pahriseos enguanatores, irent ad infernum ubi est ignis niger, et sulfur fetens. Et ipse etiam loquens predicta credidit aliquociens per supradictum tempus.

XXVI. Item, audivit a dicto heretico quod illi qui absolvebantur per hereticos non confitebantur eis peccata sua, set dicti heretici, quando recipiebant eos ad sectam suam, tunc eos absolveba(n)t a peccatis suis legendo in quodam libro. Et ipse etiam (loquens) hoc credidit. Audivit etiam quod dicti heretici vocabant se bonos homines, et bonos christianos et amicos Dei, et quod tenebant sanctam fidem romanam. Non recordatur tamen si dictus hereticus dixit ei quod legendo in dicto libro absolverent homines a peccatis suis.

XXVII. Item, audivit a dicto heretico quod sola fides quam tenebant heretici erat fides sancta romana quam Deus dimisit beato Petro apostolo, et erat sola fides bona in qua homines solum poterant salvari; set fides quam tenent catholici non erat fides bona, nec in ea homines poterant salvari, nisi in quantum tenent ⁱⁱⁱⁱ^{or} Euvangelia et dicunt *Pater noster*. Et etiam ipse loquens hoc credidit per supradictum tempus.

XXVIII. Item, audivit a dicto heretico quod dyabolus in forma vituli apparuit iudeis, et dedit eis Legem, et propter hoc iudei credebant dyaboli [*sic*] qui eis Legem dederat, et quod adhuc venire(t) maior dyabolus ad iudeos quam fuerit ille qui eis Legem dedit in forma vituli, et illum iudei vocabant Messiam, qui conabitur reducere omnes gentes ad sectam suam et diceret se habere omnem virtute; et tamen non poterit facere granare, et propter predicta dictus hereticus dicebat quod quando iudei moriebantur, dyabolus portabat animas eorum ad infernum, et quod nulla anima iudei unquam fuit salva nec salvabitur. Et ipse (loquens) predicta credidit per quatuor annos vel circa.

XXIX. Item, audivit a dicto heretico quod, ex quo Christus spoliavit infernum, nulla anima intravit infernum maiorem, qui infernus vocatur maior quia finem non habebat, nec intratura est usque in die iudicii, set ex tunc solum fuerunt ibi demones et anima Iu(de) Scarioth; set post iudicium anime omnium iudeorum ponentur in inferno maiori. Ipse loquens credidit quod, quotquot fuerunt iudei unquam vel sunt, credebat esse dampnandos, quia credebat quod dyabolus in specie vituli Legem quam tenent et tenuerunt dedisset.

XXX. Item, audivit a dicto heretico quod corpora humana non resurgent unquam, nec homines resurgent in corpore et anima, set solum erit resurrectio animarum, quia in iuditio animarum gloria duplicabatur, et de paradiso terrestri anime transferentur ad paradisum celeste, et tunc clarior anima redderetur novies quam sit sol in hoc mundo. Dicebat autem quod non erit resurrectio corporum humanorum, quia quod de terra est in terram revertetur. Ipse etiam loquens, ut dixit, hoc totum credebat per dictos quatuor annos.

XXXI. Item, audivit a dicto heretico quod nulla res terrena unquam ascenderet ad celum, licet premium de helemosina terrena in celo redderetur. Soli spiritus et anime ascendebant in celum. Et ipse etiam loquens predicta credidit per dictos ⁱⁱⁱⁱ^{or} annos,

excepto de corpore domini nostri Ihesu Christi, quem ipse credidit resurrexisse et ascendisse in celum.

XXXII. Item, audivit a dicto heretico quod babtismus datus in Ecclesia catholica per capellonos [*sic*] nichil valebat ad salvationem animarum, sive daretur parvulis sive adultis, set quod babtismus datus per hereticos solum valebat ad salutem. Ipse vero (loquens), ut dixit, credebat quod babtismus datus in Ecclesia catholica valeret solum ad hoc quod babtizati efficerentur christiani, set non credebat quod valeret ad remissionem peccatorum vel ad salvationem animarum, set, dixit, credebat quod babtismus hereticorum vel hereticatio, quod idem est, valeret ad salutem animarum, propter hoc quia dicti heretici dicebant quod tenebant fidem romanam.

XXXIII. Item, audivit a dicto heretico quod omnes anime puerorum, sive essent babtizati sive (non), peribant nisi renascerentur, id est hereticarentur. Ipse vero loquens credebat quod animabus puerorum in babtismo non dimitteretur peccatum, quia non credebat quod dicti pueri aliquid peccatum haberent, nec credebat quod propter babtismum anime puerorum salvarentur, set quod ad hoc solum babtismus valeret pueris ut christiani efficerentur. Credidit etiam quod babtismus hereticorum non esset nisi hereticatio.

XXXIII. Item, audivit a dicto heretico quod in sacramento altaris non erant nisi panis et vinum post consecrationem, sicut non erant nisi panis (et) vinum ante consecrationem. Et ita etiam ipse loquens predicta credidit per supradictum tempus. Hoc etiam confirmavit ei supradictus Guilelmus capellanus, dicens quod illa erat fides romana quam Deus dimisit beato Petro, scilicet tres persone unus Deus.

XXXV. Item, audivit a dicto heretico quod ita magnum peccatum erat cognoscere unam mulierem sicut et aliam, nullam mulierem exipiendo, etiam propriam uxorem. Ipse vero loquens, ut dixit, non credidit quod peccatum esset propriam uxorem, set si homo cognosceret carnaliter mulierem de sua consanguinitate vel affinitate mortaliter peccaret, ut credebat; set si homo carnaliter cognosceret alias mulieres, licet crederet ipsum peccare, non tamen mortaliter. Et, ut dixit, audivit a dicto heretico quod, quando aliquis carnaliter mulierem quamcumque cognoscebat, fetor illius peccati ascendebat usque ad capam celi, et dictus fetor se extendebat per totum mundum.

XXXVI. Item, dixit se audivisse a dicto heretico quod bonum erat facere elemosinam hospitalibus, quia hospitalia faciebant bo-

num omnibus supervenientibus, set, ut dicebat, indulgencie date per prelatos, pro necessitatibus vel operibus ecclesiarum, nichil valebant. Ipse vero (loquens), ut dixit, credidit quod bonum esset facere elemosinas ecclesiis, set non credebat quod indulgencie per prelatos concesse nichil valerent.

XXXVII. Item, audivit a dicto heretico quod bonum opus erat facere helemosinam cuicumque, in tantum etiam quod, si homo faceret helemosinam dyabolo propter Deum, Deus dictam helemosinam remuneraret, set dicebat quod maior helemosina erat facere bonum hereticis quam aliis. Et ipse etiam (loquens), ut dixit, hoc credidit.

XXXVIII. Item, audivit a dicto heretico quod peccatum erat occidere quemcumque hominem, non excipiendo infideles vel alios malefactores. Ipse vero (loquens) credidit peccatum esse occidere quemcumque hominem, exceptis homicidiis et proditoribus. Credebat tamen quod bonum esset occidere malefactores alios, licet peccatum esset occidere eos, ad hoc ut pax et tranquillitas in re publica inter homines servaretur. Et hoc credidit per supradictum tempus.

XXXIX. Item, audivit a dicto heretico quod nullus debebat dicere *Pater noster*, que est sancta oratio, nisi esset hereticus vestitus, quia, ut dicebat, ille qui dictam orationem dixerat, ex tunc non debebat mentiri nec facere aliquod peccatum vel malum. Ipse tamen loquens, ut dixit, non credidit in hoc dicto heretico.

XL. Item, credidit quod quamvis Deus bonus Pater celestis nunquam descenderit de celo nec acceperit corpus humanum terrenum, tamen in se in celo existens habebat corpus humanum celeste, non terrenum, consimile in forma et figura corpori humano terreno, et habebat carnes et ossa spiritualia, non terrena, et ad similitudinem et figuram sui corporis celestis fecit Adam de terra. Et eodem modo credebat de omnibus spiritibus qui remanserant in celo cum Patre bonorum spirituum, quod habeba(n)t corpora spiritualia et membra, carnes et ossa consimilia in figura et corporibus humanis terrenis. Non tamen credebat quod dictus Pater bonorum spirituum et spiritus qui remanserint cum eo comederent aliquid vel biberent, set quod viverent de gratia Dei, et minus quod emitterent aliquas egestionem, quia in celo non credebat quod aliqua turba [*sic, scil.* turpia] essent, set quod omnia pulcra essent. Et stetit in dicta credencia per tres annos cum dimidio, et audivit contentos in dicto articulo a dictis capellano et heretico.

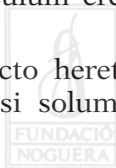
XLI. Item, credidit hereticos quos vidit esse bonos homines et veraces, et esse in statu veritatis et iusticie, et quod tenerent bonam fidem, et quod dicendo ei supradictos errores veritatem dicerent, et quod homines possent salvari in fide eorum. Non tamen fuit in voluntate, ut dixit, quod se faceret hereticum vel recipi ad fidem et sectam eorum. Et stetit in dicta credencia per quindecim annos.

XLII. Item, audivit a dicto heretico quod, quantumcumque homo peccator esset, solummodo quod in suo fine non desperaret de Dei misericordia, salvaretur ad minus in die iudicii. Set si desperaret de Dei misericordia, dyaboli portarent eum, sicut portaverunt Iudam Scarioth qui desperavit. Ipse vero loquens credidit quod, quantumcumque homo peccator fuisset, solummodo quod in suo fine digne peniteret, ad minus in die iudicii salvaretur.

XLIII. Item, audivit a dicto heretico quod, quantumcumque quis esset malefactor, si captus esset propter maleficia que comiserat, solum quod peteret misericordiam a <dicto> domino temporali, dominus temporalis ei parcere debebat; et si, postquam petiisset misericordiam, interficeret malefactorem vel faceret interfici, peccabat, quia talem misericordiam homo debet habere ad hominem qualem volebat quod Deus haberet ad ipsum. Ipse vero loquens credidit quod dominus temporalis cuicumque malefactori, exceptis homicidis et b<o>ariis, id est proditoribus, petenti ab eo misericordiam prima vice parcere debebat. Credebat tamen quod peccatum esset magnum hereticos occidere, quos ipse tunc vocabat bonos christianos.

XLIII. Item, audivit a dicto heretico quod Deus Pater bonorum spirituum faciebat florere et granare, et dabat vitam aliis propter bonos spiritus qui erant in hoc mundo, id est hereticos, qui quamdiu essent in hoc mundo tamdiu mundus duraret; quam cito autem boni spiritus, id est heretici, in hoc mundo non essent, ex tunc non faceret florere nec granare nec vitam daret aliis, nec esset sol nec luna nec claritas ulla. Ipse vero loquens per bonos spiritus, pro quibus Deus faciebat florere et granare, non solum intelligebat hereticos, set et aliquos alios qui erant Dei, quia (ad) minus in die iudicii salvarentur, licet heretici cicius salvarentur, ut credebat. Et predictum articulum credidit, modo quod declaravit, quasi per quatuor annos.

XLV. Item, audivit a dicto heretico quod nulla scriptura est bona ad salutem anime, nisi solum Euvangelia, *Pater noster* et

Epistole. Et ipse etiam (loquens) hoc credidit per supradictum tempus.

XLVI. Item, audivit a dicto heretico quod dominus papa, episcopi et sacerdotes nullam potestatem habebant maiorem quam comunitur laici christiani, nisi propter hoc solum quod sciebant Euvangelia, *Pater noster* et Epistolas.

Credebat autem supradictos errores, ut dixit, quia dicti hereticus, et capellanus et pater eius dixerunt ei quod ipsi tenebant fidem sanctam romanam, et quod illa fides erat romana quam Deus dimisit beato Petro apostolo, quam ipsi dicebant ei; et ut continetur in suprascriptis erroribus, dicentes etiam quod fides romana dicit quod erant tres persone, unus Deus. Et sic, deceptus per ipsos predictos errores, credidit.

Quibus articulis lectis, dictus Iohannes recognovit, instructus per dictum dominum episcopum, quod in omnibus et singulis supradictis articulis tenuit et credidit errores contra fidem romane Ecclesie, delusus et deceptus per dictos hereticos et credentes eorum, et dixit se penitere, quia nunquam supradictos errores tenuit et credidit. Dixit quod ex nunc credet contrarium dictorum articulorum, ut extitit per dictum dominum episcopum informatus, recognoscens suum errorem, ut dixit.

Et renunciavit omnibus deffensionibus suis quibus de iure vel de facto posset venire contra suam presentem confessionem; dicens presentem suam confessionem esse veram et legitimam, et veritatem in facto continentem; dicens quod presentem confessionem et depositionem fecit non vi tormentorum sibi cominatorum vel illatorum, cum non fuerit, ut dixit, male tractatus, vel ei tormenta non fuerunt cominata, ymo gracie ei multe facte fuerunt a tempore sue captionis citra, nec odio, amore, timore, instructus, doctus vel alias subornatus, predicta confessus est vel deposuit, set quia ita est veritas. Et obtulit se paratum suscipere et complere penitenciam et sustinere penam quam ei dictus dominus episcopus et inquisitores heretice pravitatis voluerint imponere pro predictis, et petiit absolutionem a sentiis excommunicationis quam incurrerat pro predictis. Et fuit per dictum dominum episcopum a dictis sentiis excommunicationum absolutus, si tamen de corde bono et fide non ficta et plene confessus fuerit veritatem, et suscepit et compleverit penitenciam, et sustinuerit penam quam ei dicti dominus episcopus et iquisitores voluerint imponere pro predictis, et perfecte redierit ad ecclesiasticam unitatem. Retinuit

tamen sibi quod, si de aliquo vel aliquibus pertinentibus heresim recordaretur in posterum, quod illud vel illa possit confiteri sine periculo periurii, quod ei fui/t\ concessum per dictum dominum episcopum. Ante tamen quam a dictis sententiis fuerit absolutus, iuravit et abiuravit ut sequitur:

Ego Iohannes Maurini, filius Ramundi Maurini, quondam, de Montealionis, dyocesis Appamiensis, constitutus in iudicio coram vobis reverendo in Christo patre, d(omi)no Iacobo, Dei gratia Appamiarum episcopo, et fratre Gualhardo de Pomeriis, tenenti locum domini inquisitoris Carcassone, in camera superiori episcopalis Appamiarum, abiuro penitus omnem heresim extollentem se adversus fidem domini Ihesu Christi et sancte Romane Ecclesie, et omnem credenciam hereticorum cuiuscumque secte dampnate per Ecclesiam Romanam, et specialiter sectam manicheorum, et omnem favorem, et receptationem, et deffensionem et participationem eorum sub pena que de iure debent relapsis in heresim in iudicio abiurata.

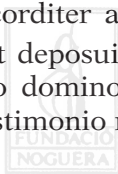
Item, iuro atque promitto pro posse meo persequi hereticos cuiuscumque secte dampnate, et specialiter secte predicte, et credentes, et fautores, et receptatores et deffensores eorum, et etiam illos quos scirem vel crederem pro facto heresis fugitivos, et quilibet predictorum, et eos facere capi et reddi pro posse meo dicto domino episcopo et inquisitoribus heretice pravitatis quandocumque et ubicumque scivero esse predictos vel aliquem de predictis.

Item, iuro atque promito me tenere et servare ac deffendere fidem catholicam quam sancta Romana Ecclesia tenet, predicat et observat.

Item, iuro atque promito obedire et parere mandatis Ecclesie dicti domini episcopi et inquisitorum, et venire ad diem et dies coram ipsis, vel eorum loca tenentibus, quandocumque et quocienscumque fuero mandatus seu requisitus ab eis per iniunctum, vel literam vel alias, et nunquam fugere nec me scienter vel contumaciter absentare, et suscipere et complere pro posse meo penam seu penitentiam quam michi duxerint iniungendam, et ad hoc obligo me et omnia bona mea.

Et sic conclusit in presenti causa et sententiam ferri postulavit, et petiis [*sic*] secum misericorditer agi.

Predicta confessus est et deposuit, et predicto modo abiuravit dictus Iohannes coram dicto domino episcopo, anno, die et loco (predictis), in presencia et testimonio religiosorum virorum fratrum

Ramundi Barta, prioris conventus Fratrum Predicatorum Appamiarum, Bernardi Sabaterii, lectoris eiusdem conventus, Arnaldi de Caslario, ordinis Predicatorum eiusdem conventus, Bernardi de Taxio, monachi Fontifrigidi, Cisterciensis ordinis, discreti viri magistri Hugonis de Abelheriis, iurisperiti Appamiarum, magistri Guillelmi Nativi, notarii publici Carcassone et dicti domini episcopi maxime in negotio Inquisitionis, et magistri Iohannis Strabaudi de Sautello, diocesis Appamiarum, notarii publici civitatis Appamiarum et dicti domini episcopi specialiter officii Inquisitionis, qui de mandato dicti domini episcopi hec recepi, vice cuius ego Iohannes Iabbaudi, clericus supradictus, ea de originali transcripsi fideliter et corexi.

Post que anno Domini M^oCCC^oXXIII^o, die III^a mensis augusti, Iohannes Maurini predictus, filius quondam Ramundi Maurini, de Montealionis, constitutus in iudicio coram reverendo in Christo patre, domino Iacobo, Appamiarum episcopo, sub iuramento / prius\ per eum prestito coram eo, magis recordatus dixit, confessus fuit ut sequitur:

Dixit quod ix anni esse possunt vel circa, ut ei videtur de tempore, et aliter non recordatur, ut dixit, quadam die ante festum Natale Domini, cum ipse loquens esset in villa de Pradis de Siurano, in Cathalonia, et ibi cum /eo\ esset quedam mulier de Hug(en)aco, que se faciebat vocari Comdors, et erat soror Ramunde, uxoris Petri Maurini, fratris ipsius loquentis, que dicta Comdors erat fugitiva pro heresi, et fecerat sibi mutare nomen propter hoc quod erat fugitiva pro dicta heresi, et vocatur Blanca, ut postea audivit dici a dicto fratre suo, dicta Blanca dixit ipsi loquenti quod propter hoc ipsa erat fugitiva et transiverat apud Cathaloniam, instigata et inducta per quendam hominem divitem de Savartesio, quem non nominavit sibi, ut dixit, qui dictus homo dives iuvit eam in expensis ad transeundum apud Cathaloniam, et sibi de(dit) aliqua(m) quantitatem pecunie, pro eo ut auffugeret a dicta terra Savartesii, et aliter non dixit sibi unde, nec quis erat dictus homo, ut dixit.

Item, dixit quod xv anni erunt in proximo (festo) Assumptionis beate Marie, cum ipse esset in serratu de Ysharnau, dicta die in sero, in terminali de Montealionis, et cum (ipso) esset Guillelmus Baiuli de Montealionis, et loquerentur inter se de Mengardi Maura de Montealione qualiter fuerat sibi abscisa lingua, Guillelmus Baiuli dixit ipsi loquenti quod Guillelmus Maurini, frater ipsius

loquentis, et Iacobus Baiuli, frater dicti Guilelmi Baiuli, erant maiores magistri in heresi et maiores amici hereticorum tocius terre de Montealione et locis circumvicinis. Et illud idem dixit ipse loquens dicto Guilelmo Baiuli de dicto Guillelmo fratre suo. Et nulla alia verba pertinencia ad factum heresis fuerunt inter eos, quod ipse recordetur, ut dixit. Et, ut dixit, non recordatur pro nunc de pluribus.

Interrogatus ~~eos quod ipse~~ si predicta deposuit amore, timore, precio, prece, instructus, doctus vel alias subornatus, dixit quod non, set quia ita est veritas.

Predicta deposuit coram dicto domino episcopo, anno, die et loco predictis, presentibus religiosis viris fratribus Gualhardo de Pomeriis, Arnaldo de Caslario, ordinis Predicatorum conventus Apamiarum, magistro Guilelmo Nadivi, notario dicti domini episcopi in negotio Inquisitionis heretice pravitatis, et magistro Iohanne Strabaudi, notario publico dicti domni episcopi, qui de mandato eiusdem predicta recepit. Vice cuius ego Iohannes Iabbaudi, clericus, ea de originali transcripsi fideliter et corexi.

269

1323, juny, 12. Lleida

Transcripció de les declaracions i confessions fetes contra els creients càtars Joan Mauri, Pèire Mauri, Mateua i Asperta davant de l'inquisidor Bernat de Puigcercós i Guillem Costa al convent de Lleida, les quals foren trameses al bisbe Jacme Fournier, en relació amb els diversos creients detinguts de l'entorn de l'heretge Guilhem Belibasta.

[A] Original sense localitzar.

B Còpia coetània, AV, Vat. Lat. 4030, fols. 209v-213^{bis}v.

Ed. DUVERNOY 1965, vol. 2, pp. 441-468; trad. fr. DUVERNOY 1978, vol. 3, pp. 843-869.

Inquesta et confessiones transmise per inquisitorem Aragonie domino inquisitori Carcassone, facte et transmise per eundem sub anno Domini M^oCCC^oXXIII^o, sunt infrascripte; II ydus iunii.

Arnaldus Baiuli, nuncius, ut dicebatur inquisitoris Carcassonen-sis, testis, iuratus et interrogatus quare fecit capi prefatas personas, videlicet Iohannem Maurini, Aspertam, socrum eius, et Matheuam, uxorem eius, dixit et respondit quod ipse est missus per diversas partes a dicto inquisitore ad investigandum et capiendum personas

de partibus inquisitionis predicte et inquisitionis Tholosane que sunt de fide suspecte et que inibi in crimine heresis comiserunt, et propterea, quia reputat ipsas personas suspectas, fecit eas capi.

Interrogatus quare reputat eas, dixit quod pro eo quia vidit dictum Iohannem Mauri existentem et conversantem apud locum de Sancto Matheo, in domo Guilelme Maurine, que ibi se faciebat cognominari Matheuam, ad quam quidem domum conveniebat frequenter Guilelmus Belibasta, qui faciebat se nominari Petrum, qui erat hereticus pervestitus seu perfectus, qui postmodum, isto teste procurante, fuit ductus captus /apud\ Carcassonam et tandem fuit ut hereticus condemnatus et combustus.

Dixit tamen quod dictum Iohannem non vidit simul et cum dicto Guilelmo Belibasta in dicta domo vel alibi. Vidit tamen ipsum Iohannem more hereticorum orantem, ac dictum Guilelmum dominum appellantem, quique Iohannes isti testis pluries predicavit contra fidem catholicam, et inter cetera dixit ei quadam die, apodiatu super quodam pariete, quod dyabolus stetit ad portam paradisi per xxxii^a annos et non permitebatur intrare per angelos, et tandem post tantum tempus, motus misericordia, angelus hostiarius introduxit, qui intrans in specie pulcherrime mulieris, in cuius pulcritudine angeli fuerunt allekti, et sequuti fuerunt dictam mulierem usque ad terram. Postmodum, cum dicti angeli recordarentur de celesti gloria perdita et dolerent, dyabolus cogitavit et dixit quod ipse poneret eos in talibus tunicis quod nunquam recordarentur se fuisse in dicta gloria. Et sic induit eos corpora humana. Et tunc idem Iohannes interrogavit hunc testem si ipse recordabatur se fuisse in dicta gloria celesti, qui respondit quod non. Et hec audivit postea predicari a dicto Guilelmo Belibasta, qui etiam ad predicta adierit, quod propterea mulieres nunquam intrant quando moriuntur in gloriam paradisi, set quando moriuntur anime earum subintran corpora masculorum, et si mortis tempore recipiantur per hereticum vestitum, convertuntur in homines masculos; et Deus mittit eis XLVIII angelos, et introducuntur ad gloriam paradisi.

Dixit etiam de dicta Asperta et filia sua quod, quando iste testis ducebat secum dictum Guilelmum Belibasta usque Carcassonam, fuerunt Ilerde ipse testis et Guilelmus predictus, et Petrus Mauri, frater dicti Iohannis, et Arnaldus Mauri, Iohannis et Petrus consanguinus, et fuerunt hospitati in domo dicte Asperthe, que una cum filia sua predicta recepit eos et paravit eis comestionem

in Quadragesima. Et inter cetera iste testis comedit ova ministrata per dictam Matheuam, filiam dicte Asperte. Non tamen credit quod aliquis de predictis comederit tunc ova, set ipse comedit ut magis confiderent in eo; dictus tamen Petrus dixit quod libenter comedisset carnes, quas appellavit ferezata, si haberet.

Interrogatus si dicta Asperta vel filia sua adoraverunt dictum Guilelmum, dixit se non vidisse.

Interrogatus si ipse testis in partibus Tholosani vel Carcasensis vidit unquam vel cognovit dictos Iohannem, Aspertam et Matheuam, dixit quod non, nisi dictam Aspertam, set nescit quod in illis partibus comiserint, nisi de auditu dicere, quia audivit ab ea in partibus istis dici quod in illis partibus in suo hospicio fuerant recepti duo vestiti heretici qui ibant ad recipiendum animam Iordani de Lavat [*sic, scil.* Ravat], et quod etiam unus fuit ibi vestitus. Et hoc audivit dici ab ea in civitate Ilerde bene sunt tres anni elapsi.

Dixit etiam se audivisse dici a dicto Iohanne in dicto loco de Sancto Matheo quod in loco de Castro Asinorum, in quo iam fuerat aliquo tempore, offerabatur sibi uxor cum bona dote, set quod magis vellet habere uxorem aliquam meliorem credentem sue secte cum sola camisia, quam habere aliam cum magna dote.

Item, dixit se audivisse dici ab eo in dicto loco quod ipse Iohannes orabat sicut magister suus, videlicet dictus Guilelmus.

Item, dixit se ibidem audivisse dici a dicto Iohanne quod quandam vice, cum esset infirmus, misit pro predicto Guilelmo ut veniret recepturus animam suam, et excusavit se quod non habebat, /ut dixit,\ expensas. Et idem Iohannes inculpabat dictum Guilelmum, dicens quod male fecerat et non servaverat regulam aliorum dominorum, quia non debebat deficere tali rei, etiam si opportheret ipsum transire per ignem.

Postmodum, die lune que intitulatur ydus iunii, presentibus venerabilibus et relilgosis fratre Guillelmo Costa, gerens vices inquisitores [*sic*], et fratre Iacobo Alfonsa, priore conventus Ilerdensis, et fratre Petro Olivonis, et Arnaldo Granya, iurisperito de domo domini episcopi Ila/r/densis, et Petro Dezlor, notario eiusdem domini episcopi, in domo Fratrum Predicatorum Ylardensium, Petrus Mauri, qui captus ibi detinebatur, vice et nomine inquisitoris, ratione criminis heretice pravitatis, ad habendum informationem super statu, vita et conversatione quorundam acusatorum de eodem crimine, scilicet Iohannes [*sic*] Mauri et Matheue, uxoris sue, et

Experte, socrus eius, qui capti detinentur per dictum dominum episcopum Ylardensem in suo palacio, fuit interrogatus per dictum fratrem Guilelmum Costa, nomine quo supra, ut sequitur:

Iuratus et interrogatus si dictam mulierem nomine Aspertam novit vel vidit alibi quam in terra ista, respondit quod non; audivit tamen dictus Petrus quod dicta Asperta habuit virum de Tarasco, comitis [*sic*] Fuxensis, nomine *en Cervel*, et erat faber.

Interrogatus si scivit istam mulierem fuisse familiarem hereticorum in terra sua, nec si fuerunt aliquando recepti dicti heretici in domo sua, vel alibi ad habendum colloquium congregarentur, dixit quod non, set audivit dici ab eadem muliere quod recessit de partibus suis metu inquisitorum qui faciebant capi personas quascumque inculpatas de dicto crimine.

Interrogatus si scit predictam mulierem fuisse familiarem hereticorum in terra ista, dixit quod sic, specialiter quod cum ipse semel transiret per civitatem Ylardum [*sic*] querens quasdam amicas suas, invenit istam mulierem que fuit sibi hospitata tanquam extranea et de partibus suis oriunda. Et cum fuisset Morelle cum Guilelmo Belibasta, refferens sibi quod talem mulierem invenerat Ylerde, respondit hunc testi dictus Guilelmus quod noverat eam, et erat amica sua. Et postea processu temporis, cum dictus Guilelmus Belibasta et predictus testis venissent ad civitatem Ylardum [*sic*], venerunt recta via ad domum dicte mulieris, et fuerunt recepti per eam ad hospicium et hospitati cum ea per unam noctem, et erat tempore Quadragesime, et sunt duo anni.

Interrogatus quid comederunt, dixit quod cibaria Quadragesime.

Interrogatus si dictus Guilelmus Belibasta predicavit, docnavit [*sic*] aliqua contra fidem, publice vel ad partem, specialiter cum dicta Asperta, dixit quod non.

Interrogatus, quando recesserunt de Ylerdis, quo iverunt, respondit quod versus Tirinam [*sic*] recta via.

Interrogatus si dicta Asperta sciebat dictum Guilelmum Belibasta esse bonum hominem, respondit quod credit, eo quia ipsa dedit sibi hospicium.

Interrogatus si a quacumque alia persona audivit quod ista mulier fuisset alias heretica, credens, fautrix, receptatrix hereticorum, dixit quod non, nisi in quantum superius dixerat.

Interrogatus de Matheua, filia dicte Asperte, si vidit eam prima et secunda vice quando fuit in hospicio matris, dixit quod

vidit eam, et iuditio suo erat in etate duodecim annorum, et non intellexit nec perpendit aliquo signo ipsam esse instructam in fide, nec quod aliquis eorum ad partem fuisset loquutus cum ea, set ministrabat et comedebat cum eis.

Interrogatus si alias alibi viderat dictam Matheuam, dixit quod non, nisi post quam fuit uxor germani sui predicti.

Interrogatus de dicto Iohanne Mauri si novit eum, dixit quod sic, quia germanus carnalis eius est.

Interrogatus quot anni sunt quod dictus Iohannes Mauri recessit de terra sua de loco de Montalio, /dixit\ quod decem, et quod erat in etate duodecim annorum vel circa, et causa recessus eius fuit quod pater et mater et unus germanus eius fuerunt capti et murati Carcassone, et omnia bona eorum confiscata, et sic non habebant unde viverent.

Interrogatus si scit dictum Iohannem fuisse infectum isto crimine, dixit se scire constanter quod non, ex eo quia nescivit ipsum fuisse familiarem alicuius heretici, et signanter Guilelmus [sic] Belibasta, nec audivisse sermonem et doctrinam alicuius. Ymo, cum semel infirmaretur in loco de Sancto Matheo, dyocesis Dartsusensis, et quedam amica dicti Iohannis et ipsius testis heretica, nomine Guilelma Maurina, dixisset dicto Iohanne ut permetteret quod dictus Guilelmus Belibasta, hereticus vestitus, vocaretur, ut esset presens infirmatati et morti sue, si contingeret, respondit et contradixit, dicens quod nolebat habere duos deos, et si habebant, tenerent secum, quia ipse non credebat nisi quod sancta mater Ecclesia credit, adiciens quod, si dictus Guilelmus Belibasta vocaretur et veniet ad eum, faceret ipsum et alios capi, et si aliud non posset /delicto\ clamaret: '*Via fora*'.

Interrogatus si dictus Iohannes Mauri recepit ipsum testem in domo sua, respondit quod frequenter, et quod idem Iohannes, recipiens dictum testem in domo sua, dicebat sibi quod non defficeret ei, cum esset germanus suus, set consulebat ei quod converteretur ab errore suo confitendo et revelando totam culpam suam inquisitori, quia malam viam tenebat et finaliter male sibi contingeret, quia non semper fugeret, et '*mal sen Pere venria*', vocando *sen Pere* dictum Guilelmum Belibasta, qui, mutato sibi nomine, faciebat se vocari Petrus. Adiecit etiam dictus testis quod idem Iohannes fuit frequenter inductus per eum ut adhereret secte sue, qui semper respondebat quod nullo modo faceret, et quod ipse teneret deos suos '*que mal sent Pere venria*'.

Interrogatus si audivit quod dictus Iohannes, referendo vel pro se inveniando, in presentia sui vel aliorum aliquid dixerit contra fidem, dixit quod non.

Iohannes Mauri, ut principalis de se et ut testis de aliis, iuratus et interrogatus si ipse unquam vidit aliquem hereticum, vel habuit familiaritatem, vel audivit sermonem vel instructionem heretici, dixit quod non, quia ipse sciret vel intelligeret ipsum esse hereticum vel deviantem a credentia christianorum.

Interrogatus, etiam dixit quod pater suus fuit penitentiatus et cruce signatus per inquisitores heretice pravitatis, et mortuus est apud Montem Alionis unde est oriundus ipse Iohannes.

Item, quod mater sua Alazeit et Guilelmus Mauri, frater eius, mortui fuerunt in captione inquisitorum apud Carcassona. Dixit etiam interrogatus quod, propter punitionem patris et matris suorum, et quia bona eorum fuerant confiscata, recessit ipse testis de partibus suis in etate x vel xii annorum, et venit versus Cathaloniam, ubi fuit pastor ovium per quinque annos. Postmodum rediit ad patriam suam et fuit tibi per vi septimanas, et habuit rixam cum quibusdam pastoribus in quadam monte in qua fuit vulneratus in facie et in fronte, et recessit inde et rediit versus Cathaloniam, ubi stetit usque modo, et sunt octo anni. In quibus octo annis fuit per unam yemem apud Sanctum Matheum, diocesis Dortusensis, ubi fuit infirmus, et etiam fuit infirmus in loco de Vuyldecona dum / ibat\ apud Sanctum Matheum.

Interrogatus, etiam dixit /se\ habuisse unam amicam nomine Guilelmam Maurinam apud locum de Sancto Matheo, in cuius domo ipse infirmabatur, non tamen fuit /ibi\ confessus de peccatis, quia non erat tantum gravatus, nec etiam per dictam amicam fuit inductus quod permetteret vocari Guilelmus Belibasta ut reciperet animam eius si moreretur, nec etiam fuit inductus aliquo modo per dictam amicam suam ut accederet ad sectam dicti Guilelmi vel ipsius amice, ut interrogatus dixit.

Item, interrogatus si dicta amica sua deviabatur a ritu aliorum christianorum et credentia, dixit quod non quod ipse sciret. Dixit tamen quod dicta amica sua faciebat se cognominari Matheuam, de quo fuit inculcata per illum testem.

Item, dixit quod in dicta domo amice sue interdum vidit et audivit quod ipsa amica sua cum duobus filiis suis et Petro Mauri, fratre suo, avunculo huius testis, se aportabant [*sic*] in quodam corrali et ibi habebant maximum colloquium inter se. Nescit quid

dicebant. Non tamen vidit ibi unquam Guilelmum Belibasta. Vedit tamen ibi Arnaldum Baiuli et etiam Petrum Mauri, fratrem ipsius testis, de quibus non recordatur quod fuerunt inter prefatos se apartantes in dicto corrali.

Item, interrogatus dixit se non audivisse dici, nec etiam se predicasse vel docuisse qualiter angeli descenderunt de celo nec si fuerunt decepti per dyabolum.

Item, interrogatus dixit se recepisse multociens in domo sua dictum Petrum Mauri, fratrem suum, et multociens sibi ministravit cibaria in domo sua.

Interrogatus si scivit vel cognovit dictum fratrem suum esse hereticum nec habuerit eum de hoc suspectum, dixit quod non.

Item, dixit se nunquam instruixisse aut monuisse dictum fratrem suum quod recederet ab errore in quo erat et confiteretur peccata sua, vel quod recognosceret quomodo parentes eorum fuerant pro crimine heresis puniti. Dixit tamen quod increpavit eum quia discurrebat per mundum et quod sapienter ageret si lucraretur sicut ipse, et quod ipse testis libenter eum reciperet in domo sua. Et ille renuit.

Item, interrogatus dixit se nunquam fuisse instructum vel inductum per dictum fratrem suum quod sequeretur eius sectam, quia si hoc sibi dixisset, fecisset eum capi sicut nunc ostendit seu iudicavit eum, cum scivit eum queri pro crimine heresis iudicandum.

Item, interrogatus dixit se semper credidisse et credere de fide catholica id quod dominus papa Iohannes, qui nunc est, et alii prelati et christiani catholici credunt.

Item, recordatus dixit se multociens monuisse dictum fratrem suum quod diceret frequenter *Pater noster* et *Ave Maria*, et quia intelligebat quod dictus frater suus dictas orationes non recitabat, increpabat eum. Et etiam quadam vice habuit eum suspectum quod esset hereticus propter neglectum orandi, signanter in quodam loco ubi habuit quandam visionem quam expressavit, de qua fuit confessus capellano de Elnis, adiciens quod quolibet anno confitetur de peccatis suis.

Item, interrogatus dixit se nescire quod Asperta, socrus sua, et Matheua, filia ipsius, uxor huius testis, sint aliquo modo culpabiles in crimine supradicto, nec dictam Matheuam uxorem duxisset si scivisset seu intellexisset fore in hoc crimine culpabilem nec unquam quesivit huiusmodi conditionem in uxori habendam. Dixit tamen quod dictam Matheuam maluit uxorem habere ex eo quia

dicebatur esse (de terra sua). Ita etiam continetur in instrumentis nupcialibus quod erat oriunda de Foxs, et maluit uxorem sine dote habere, ex quo nichil teneretur ei assecurare, quam aliam cui haberet assecurare super bonis suis dotem nimium extimatam, prout multiciens offerebatur sibi. Cum autem intellexisset quod dicta uxor sua esset oriunda de Tarascho, interrogavit dictam socrum suam quare imposuerat sibi quod esset de Foxs, et respondit quod pro eo quia gentes dicti loci de Tarascho inculpantur et sunt diffamate de heresi, et ideo hoc celavit ne aliqua infamia sequeretur eas in partibus istis. Et iste testis gessit hoc valde molestum et propterea etiam habuit eas non ita dilectas.

Asperta, filia Guilelmi *d'en Horta*, uxorque Berengarii *de Seravelh*, alias cognominati Cutra, quondam, iurata et interrogata, ut principalis de se et testis de aliis, quare exivit de terra sua, dixit quod propter penuriam, quia maritus suus fuit cruce signatus pro crimine heresis et bona sua fuerunt confiscata, et etiam bona ipsius mulieris quia hospicium erat eius, et maritus suus vixit super bona eius. Dixit tamen quod dictum hospicium non fuit occupatum quousque ipsa mulier de dicta terra recessit, et recessit inde cum viro suo portante cruces, quas postmodum in partibus istis dimisit, ex eo quia nullus volebat conducere eum ad operandum. Dixit etiam quod dictus vir eius de mandato, ut dicebat, inquisitoris duxit eam apud Carcassonam ad dictum inquisitorem, cui fuit confessa, ad interrogationem eius, ea que noverat super facto hereticorum, videlicet quomodo in hospicio suo fuerant Iacobus Auterii et Arnaldus Martini, qui postmodum fuerunt condemnati et combusti, et quomodo hospitati domo faciebant orationem flexis genibus. Nunquam tamen ipsa mulier oravit cum eis, nec adoravit eos. Nec sciebat tunc esse hereticos, licet <di> diceretur quod boni homines erant, prima scilicet vice qua fuerunt in dicto hospicio, ad quod venerunt de nocte et eadem nocte recesserunt. Et tunc ipsa mulier interrogavit dictum maritum suum cuius/modi homines erant illi, qui respondit quod heretici appellabantur. Et postmodum alia vice venerunt ad dictum hospicium de nocte, et mane recesserunt, et displicuit sibi valde quia ibi fuerunt, et dictus vir eius propterea increpavit eam.

Dixit etiam quod dicti heretici, quando declinabant ad dictum hospicium, quod fuit bis vel ter, dicebant ibi aliqua verba, et ipsa mulier instruebatur per dictum virum suum et per eos quod, ex illis que ipsi dicebant, debebat quis consequi salvationem, dummodo ita crederet. Et ipsa mulier, sicut instructa credebat ita esse,

licet iam intellexisset a dicto viro suo quod dicti homines erant heretici appellati. De verbis autem que ipsi heretici dicebant non recordatur dicta mulier, nisi quod audivit dici ab eis inter cetera quod nullus debebat mentiri nec dicere falsum nec comedere carnes qui salvari vellet, et quod mulieres revertebantur in homines, alias non salvarentur.

Postquam autem predicta confessa fuit inquisitori, non credidit ita esse, nec fuit, ut dixit, cruce signata per inquisitorem nec penitentiata nisi in orationibus *Pater noster* et *Ave maria*, et ieiuniis sextarum feriarum in cibis Quadragesimalibus, nec fuit etiam capta per inquisitores nec secuta fuit unquam hereticos extra dictum hospitium, licet vir suus eos sequutus fuerit.

Dixit etiam quod Guilemus Auterii, hereticus, qui postea fuit combustus, venit semel post predictorum adventum ad dictum hospitium suum, et ibi fuit per unam noctem. Et hec fuerunt (ante) quam ad dictum inquisitorem ivisset, ut predixit. Dixit etiam se recordari quod dictus inquisitor fecit eam iurare dicere veritatem, set non recordatur si fecit eam abiurare heresim.

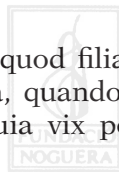
Item, dixit se recordari quod unus de predictis hereticis, non recordatur quis, ibi tunc ad recipiendum animam cuiusdam mulieris que infirmabatur in loco de Ravat, et credebat instructa per eos hec mulier quod ad verba ipsorum anime introducerentur in paradisum.

Dixit etiam interrogata se non novisse in dictis partibus suis aliquem alium hereticum, nec etiam Guilelmum Balibasta, licet bene audiverit eum ibi nominari. Et dicebatur quod aufugerat de camera inquisitoris, quia preconizabatur.

Interrogata, etiam dixit quod in partibus istis (non) novit aliquem hereticum, quod ipsa sciret vel cognosceret, nec etiam Guilelmum Belibasta, quia non cognoscit eum. Cognovit tamen et vidit in ista terra Petrum Mauri, fratrem Iohannis Mauri, generis sui, in domo dicti fratris sui.

Dixit etiam se cognovisse in partibus istis Arnaldum Baiuli, set non cognoscebat eum pro heretico, nec idem Arnaldus, Petrus vel Guilelmus hospitati fuerunt unquam in domo /in qua\ habitabat ipsa mulier, excepto dicto Arnaldo semel, qui ibat, ut dicebat, apud Sanctum Matheum.

Dixit etiam interrogata quod filia sua Matheua, uxor dicti Iohannis, habebat in etate sua, quando recesserunt de terra sua, de tribus ad quatuor annos, quia vix poterat ire, et quod nunquam

super factis predictis dictorum hereticorum fuit loquta cum dicta filia, nec instruxit eam de predictis aut quod crederet supradicta, extimans quod inde non posset bonum aliquod reportare.

Item, dixit se nescire nec credere quod Iohannes Mauri predictus sit instructus vel comiserit in crimine heresis, ymo audivit eum increpantem dictum Petrum, fratrem suum, quia ita vagabatur per mundum.

Interrogata quid credit ipsa de eucaristia per sacerdotem consecrata, dixit quod credit quod est corpus Christi veri et credidit post quam fuit inquisitori confessa, ut predictur, set ante, instructa per predictos, non credebat, nec etiam resurrectionem mortuorum. Modo autem credit de predictis id quod dominus papa et alii prelati ecclesiarum et catholici christiani credunt.

Matheua predicta, ut principalis de se et ut testis de aliis, iurata et interrogata si fuit infoncta [*sic, scil. instructa*] unquam per matrem suam unde erat oriunda et quare inde recesserant, dixit quod sic expressavit sibi causam recessus, scilicet paupertatem, quomodo pater suus portaverat cruces, cum fuisset delatus de crimine heresis, et quod mater sua fuit confessa inquisitori, set non fuit inde citata nec capta.

Interrogata ubi consueverunt morare Ilerde, dixit quod ad portam Gardoni aliquo tempore de quo non recordatur, et postmodum in carreria *d'en Cugutz*, et ibi semel fuerunt hospitati III vel III^{or} homines de terra sua, et bis, prout recordatur, dimiserunt hec testis et mater sua hospicium dictis hospitibus et iverunt cubitum extra domum in quadam alia domo cuiusdam vicini. Et recordatur quod hoc fuit semel in Quadragesima, et fuerunt duo anni in Quadragesima proxime preterita. Non recordatur de nominibus dictorum hospitancium, nec si inter alios fuit Arnaldus Baiuli et Petrus Mauri, frater viri ipsius mulieris, nec recordatur quod aliquis comederit /ibi\ ova, aut petierint carnes, set paraverant ibi cibaria eis.

Dixit etiam quod nunquam fuit instructa per matrem super aliqua secta /sequenda\, nec etiam quod sentiret de eucaristia nisi id quod credit, scilicet quod est verus Deus et homo. Dixit etiam quod mater sua docuit enim *Pater noster* et *Ave Maria*.

Item, dixit se nescire si Petrus vel Guilelmus Belibasta aut aliquis hereticus fuerunt hospitati in domo matris sue, nec recepit benedictionem ab aliquo de dictis hospitantibus, nec de hoc fuit instructa, nec scit nec audivit a matre sua quod dicti hospites

essent alterius secte vel appellarentur boni homines, nisi quod dicebat de terra sua erant et amici.

Dixit etiam quod aliquociens vidit Petrum Mauri predictum in domo sua, et ibi comedentem et conversantem, set nunquam per eum fuit instructa de aliquo super fide.

Post predicta die lune 11 ydus septembris, frater Bernardus de Podiocertoso, inquisitor heretice pravitatis, volens diligentius inquirere veritatem super premissis, recepit confessionem iterato predictorum suspectorum de heresi, interrogando eos super quibusdam articulis super quibus sibi videbantur interrogandi, presentibus reverendo patre in Christo ac domino, domino episcopo Ilerdense, et venerabili Iacobo Ciro, officiali eiusdem, et fratre Berengario de Paloneri, lectore Fratrum Predicatorum Cervarie, et fratre Petro de Bottenich, et fratre Raimundo de Portu, de ordine Predicatorum, et me Petro Dezlor, notario huius inquisitionis et iurato coram predictis domino episcopo et inquisitore, qui hec scribi feci, coram me presentibus supradictis.

Matheua, uxor predicti Iohannis, iurata et interrogata, dixit quod ipsa nunquam cognovit Arnaldum Baiuli, de quo fit mentio superius, nec Petrum Maurini, cognatum eiusdem, quousque predictum Arnaldum vidit hoc anno in Castro Asinorum, quando hunc deponens fuit capta, et quousque duxit virum quem nunc habet, quia ex tunc cognovit predictum Petrum Maurini. Ante autem non, quod recolat.

Dixit etiam, interrogata, quod, quando Arnaldus Baiuli et Guilelmus Belibasta et Petrus Mauri fuerunt in domo matris sue, ipsa non novit eos, nec ministravit nec paravit eis cibum, nec in aliquo eis servivit, set bene recolit quod quidam homines de terra fuerunt quadam nocte hospitati in domo matris istius deponentis, set nescivit nec cognovit nec nunc recolit quod fuerunt prenominati.

Interrogata, etiam /dixit\ quod nunquam audivit nec scivit quod de aliquo alio fuerit tractatum quod esset vir suus, et specialiter non fuit tractatum de Arnaldo Baiuli, quod sciat, nisi de predicto Iohanne, marito suo.

Interrogata, etiam dixit quod nunquam audivit maritum suum predictum dicentem directe vel indirecte quod pater ipsius mariti fuerit hereticus, nec de fratre mariti sui nec de patre eiusdem deponentis, nisi quod portavit cruces, ut mater sua sibi dixit, quas dimisit in hac terra, et fuit mortuus in Pertusia vel iuxta Pertusiam, et hoc audivit a matre sua.

Interrogata, etiam dixit quod mater sua ivit ad ciminterium ubi sepultus fuit pater suus et fecit sibi dici missas et absolvi in ciminterio, prout mater sua sibi retulit.

Interrogata de tempore, dixit non recoleri.

Interrogata, etiam dixit quod predictos homines de terra sua non vidit nisi semel in domo matris sue, in festo Ramorum, vel circa festum Ramorum, fuerunt duo anni quod vidit eos.

Postmodum dixit, diligencius interrogata, quod predicti homines de terra sua credit quod fuerunt in domo matris sue in principio Quadragesime.

Interrogata, etiam dixit quod illo anno recesserunt de Ilerda hec deponens et mater sua, et iverunt apud Iuncosam propter messas [*sic*] que fuerunt illo anno bone, et propter hoc ut melius viverent extra civitatem quam in civitate.

Interrogata, etiam (dixit) quod fuerunt apud Iuncosam per octo dies et aliquos plures ante festum Ramis Palmarum eiusdem anni.

Interrogata, etiam dixit quod nunquam audivit nominari Guilelmum Belibasta.

Interrogata, etiam dixit quod predictum Petrum Maurini et Arnaldum Baiuli non vidit in domo matris sue in redditu, nec scit quod fuerunt ibi.

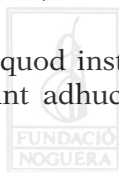
Interrogata, etiam dixit quod nescivit matrem suam timuisse nec fugisse de Ilerda propter auditam captionem Guilelmi Belibasta predicti; quod hec testis nunquam audivit aliquid de predicta captionem.

Interrogata, etiam dixit quod eodem anno in mense ianuarii hec deponens et mater sua venerunt ad commorandum apud Castrum Asinorum, contracto prius matrimonio cum marito supradicto apud Iuncosam.

Interrogata, etiam dixit quod contraxit predictum matrimonium per octo dies ante finem mensis ianuarii.

Interrogata, etiam dixit quod predictus Iohannes maritus suus venerat apud Iuncosam pro duobus arietibus repetentis, et tunc sciens istam et matrem suam esse istius lingue, ipsemet tractavit quod haberet istam in uxorem, cum nunquam ante novisset eas nec ipse eum.

Interrogata, etiam dixit quod instrumenta nupcialia sunt inter ipsam et virum suum, et sunt adhuc in memoriali in Iuncosa.

Interrogata, etiam dixit quod mater sua fuit de Tarascho, de Savartesio.

Interrogata, etiam dixit quod audivit quod mater sua fecit poni in instrumentis nupcialibus quod erant hec testis et mater sua de Foxs.

Interrogata, etiam dixit quod aliquando Petrus Maurini, cognotus [sic] huius testis, post contractum matrimonium predictum venerat ad domum matri huius testis, et semper dabat eis turbationem.

Interrogata de causa, dixit quod dicebat quod maritus suus huius deponentis potuisset habere mulierem uxorem meliori dote, quod tamen verum non erat, ut hec testis dixit, quod non potuisset ibi invenisse [sic] *ne sanca ne manca*.

Insuper predicta Asperta, sub debito prestiti iuramenti, interrogata si cognovit Guilelmum Belibasta, dixit quod non.

Interrogata si cognovit Arnaldum Baiuli, dixit quod sic, in villa sua de Tarascho, et erat etatis duodecim vel XIII annorum vel circa.

Interrogata, etiam dixit quod predictus Arnaldus erat oriundus de Ax. Dixit etiam quod vidit patrem suum, vocatum Arnaldum de Lauses, set matrem non novit nisi ex nomine, quia audivit eam vocari *na Sibila d'en Batle*. Dixit etiam quod nunquam audivit dici quod dictus pater Arnaldi fuerit captus vel vocatus de heresi. Dixit etiam quod non audivit, nisi in terra ista, quod pater et mater Petri Maurini, fratris generi huius testis, fuerunt heretici; et hoc audivit primo dici a tempore quo fuit nuper capta, quod audivit a quodam qui fuerat sequutus Petrus Maurini, qui veniens de Barchinona dixit Iohanni, genero huius testis, quod frater suus dixerat in confessione sua quod pater et mater sui fuerant heretici.

Dixit etiam quod nunquam audivit fieri mentionem de Guilelma Maurina, nec de Arnaldo nec de Iohanne, filius [sic] eiusdem Guilelme.

Dixit etiam quod novit Ramundum Exaura, oriundum de Larnat, et eum vidit in Tarascho.

Dixit etiam quod nunquam fuit in domo huius testis, nec vidit eum in Catalonia, nec audivit etiam dici quod fuerit in Cathalonia. Postmodum dixit quod predictus Ramundum Exaura fuit in domo huius testis in Taraschone cruce signatus cum viro huius testis, quo similiter erat cruce signatus, et venerant de Carcassona. Dixit tamen quod postmodum nescivit quo ivit Ramundum Exaura.

Dixit etiam quod cognovit Ramundum Petri et vidit eum in carceribus Carcassone. Vidit etiam Iacobum Auterii et Guilelmum Auterii in domo propria, bis de nocte clam et occultantes se, et postea fuerunt capti in Carcassona, ut audivit.

Interrogata quantum tempus fluxit a tempore quo fuerunt in domo sua usque ad tempus captionis eorumdem, dixit quod non posset dicere veritatem, nec de medio anno nec de uno nec de duobus nec de aliquo numero; interrogata usque ad decem annos sigillatim, nec etiam super hoc potest aliquid arbitrari.

Dixit etiam, interrogata, quod nescit causam propter quam venerunt ad domum suam predicti Guilelmus et Iacobus Auterii. Dixit tamen quod eos adduxit quidam vocatus Arnaldus Martini de Iunhac.

Dixit etiam, interrogata, quod loquebantur de Deo, ibi videlicet quod homo debebat facere bonum et abstinere a malis, et quod Deus sustinuerat martirium pro nobis, et quod etiam nos debemus sustinere martirium pro eo, et quod homo faceret alteri quod nollet sibi fieri, et quod homo non mentiretur. Dixit etiam quod predictus Arnaldus Martini dixit huic testi quod predicti Guilelmus et Iacobus Auterii reputabantur heretici, quia mundus oderat eos, set in veritate ipsi non erant heretici, quia Deum credebant, set illi sunt heretici qui Deum non credunt.

Dixit etiam quod nunquam audivit ab eis quod ipsi dicerent quod corpus Christi non erat verum in altare facta consecratione. Dixit etiam quod predictus Arnaldus Martini dixit huic deponenti quod angeli ceciderant de celo et quod Dominus venit ad recipiendum mortem pro eis, pro aliis peccatoribus, ad salvandum eos. Dixit etiam quod non audivit dici ab eo, nec ab aliquo alio quod angeli qui ceciderant de celo converterentur in homines vel mulieres.

Interrogata, etiam dixit quod nunquam audivit quod mulieres reverterentur in homines et quod aliter non salvarentur.

Dixit etiam, interrogata, quod nunquam audivit dici, nec ipsa credidit, quod resurrectio mortuorum non esset. Dixit etiam quod audivit ab eis quod ipsi pro toto mundo /non\ iurassent.

Dixit etiam, interrogata, quod nunquam Guilelmus Belibasta fuit in domo sua tempore Quadragesime /in\ Ilerda, in vi<t>a d'en Cugutz. Nescit propter quam causam, set ipse investigavit domum huius testis quia noverat eam in terra sua, set nullus venit cum eo. Ipse tamen iacuit in domo huius testis.

Dixit etiam quod Petrus Maurini nunquam fuit in domo huius testis cum predicto Arnaldo, nec Arnaldus Maurini.

Dixit etiam quod bis fuit predictus Arnaldus Maurini in domo sua, et bibebat vinum forte, set non recolit quod fuerit in eadem Quadragesima.

Postea sequenti die, presentibus supradictis, excepto fratre Ramundo, interrogata si Guilelmus Belibasta tractavit matrimonium inter Arnaldum Baiuli et filiam ipsius testis, dixit quod non. Dixit, interrogata, quod, ante quam Iohannes Maurini contraxisset matrimonium cum filia sua, nunquam viderant nec noverat Petrum Maurini, fratrem predicti Iohannis, nec audiverat loqui de eo <nisi quod>.

Dixit etiam, interrogata, quod nunquam novit Guilelmum Belibasta nec audivit loqui de eo, nisi quod, dum erat in terra sua modo sunt XII anni vel circa, audivit /per\ publicum preconem quod predictus Guilelmus Belibasta evaserat et fugerat carcerem inquisitoris, et quod nullus eum reciperet.

Dixit etiam, interrogata, quod nunquam audivit a Iohanne, genero suo, quod Petrus Maurini, frater suus, esset credens hereticorum, nec quod fuit inductus per ipsum vel per Guilelmam Maurinam ad credenciam Guilelmi Belibasta vel aliorum hereticorum, vel quod predictus Iohannes in infirmitate sua vocaverit Guilelmum Belibasta ad consolationem, vel manum impositionem vel anime receptionem.

Dixit etiam, interrogata, quod bona mariti sui et huius testis, videlicet hospicium quod erat huius testis, fuerunt confiscata curie et accepta per curiam quando maritus suus fuit cruce signatus et ipsa et maritus suus exierunt de terra.

Dixit etiam, interrogata, quod maritus suus non fuit muro adiudicatus dum ipsa erat in terra. Nescit tamen si postea fuit adiudicatus.

Dixit etiam, interrogata quod causa propter quam bona huius deponentis et mariti sui fuerunt confiscata fuit quia ipsa et maritus suus exierunt de terra; et quia ulterius dicebatur sibi quod non omnium qui exiverunt de terra bona confiscantur per curiam, et ideo oportuit aliam esse causam. Dixit quia forte causa fuit quia receperant illos homines hereticos in domo sua.

Dixit etiam, interrogata, quod causa propter quam recessit de terra fuit penuria, quia non habebant unde viverent et erat carestia in terra.

Dixit etiam, interrogata, quod causa propter quam habuit comparere coram inquisitore Carcassone fuit quia receperant in domo sua hereticos Iacobum Auterii et Guilelmum Auterii, et quia crediderat eis, videlicet Arnaldo Martini qui instruxit istam ad partem de quibusdam que erant contra fidem, videlicet quod sacerdotes non consecrabant corpus Christi set erat verus panis facta consecratione, et hoc credidit hec testis per unum annum, set non recolit utrum per dimidium annum plus fuerit in dicta credentia.

Dixit etiam, interrogata, quod nunquam adoraverunt predictum Iacobum vel Guilelmum Auterii nec alios hereticos, set bene vocabat eos dominos vel *lo seyers*, set non sic vocabat Arnaldum Martini predictum, ex eo quia credebat quod predicti duo erant maioris virtutis et maioris statu [*sic*] quam alii (que) ibant cum eis.

Dixit etiam, interrogata, quod concessit eis quod erat credens eorum.

Interrogata, etiam dixit (quod), quando fuit confessa inquisitori, non recolit si fuit sibi confessa omnia predicta vel amplius vel minus. Dixit tamen quod omnia que sciebat fuit sibi confessa.

Interrogata, etiam dixit quod non recolit que penitentia fuit sibi data ab inquisitore pro predictis.

Interrogata, etiam dixit quod inquisitor fecit eam promittere et iurare quod nichil de predictis de cetero crederet, nec illam nec aliam heresim teneret, set illam et omnem aliam heresim abnegaret, et quod nunquam reciperet hereticos nec eis crederet. Et omnia predicta promisit coram inquisitore et iuravit, ut credit.

Interrogata, etiam dixit quod nunquam fugit de muro seu de carcere inquisitoris.

Interrogata, etiam dixit quod non fugit de terra propter metum inquisitorum, nec propter hoc ut non compleret penitentiam sibi datam ab inquisitore, set solum quia ibi non habebant unde viverent.

Interrogata, etiam dixit quod, quando ipsa et maritus suus venerunt ad partes istas, dum essent in portibus, maritus suus separavit se ab ea et a filiis suis et tunc deposuit cruces sibi impositas per inquisitorem; et tunc hec testis dixit sibi quod, si rediret ad terram, puniretur per inquisitorem, quia deposuerat cruces, et ipsa [*sic, scil. ipse*] respondit quod ipse posuerat eis in tali loco in quo inveniret eas, et in redditu reponeret eas sibi, set in terra

ista non poterat ibi eas portare, quia nichil posse hic lucrari dum eas portaret, et derrideretur ab hominibus huius terre.

Interrogata, etiam dixit quod habebat tres infantes, duos masculos, qui fuerunt mortui in Ylerda, et tercium Matheuam, que erat tunc trium annorum vel circa. Quando autem fuerunt mortui duo predicti, maior habebat xi annos vel circa et minor vii vel circa.

Dixit etiam, interrogata, quod sex vel septem anni sunt quod maior fuit mortuus, et tunc adhuc vivebat maritus suus. Dixit etiam quod maritus suus fuit mortuus eodem anno in Pertusia et fuit sepultus in ciminterio Sancte Marie de Pertusia.

Interrogata, etiam dixit quod, post mortem eius ad unum annum vel duos, Guillelmus *d'en Orta*, germanus huius testis, qui fuerat datus pro fideiussore inquisitori per maritum huius testis, quod compareret coram inquisitore diebus et horis, venit ad partes istas pro querendo marito huius testis, et hec testis cum germano suo iverunt ad Pertusiam, et fecerunt dici missas pro anima mariti sui et fecerunt eum absolvi in ciminterio. Non dixit se bene scire locum et sepulcrum sui mariti.

Interrogata, etiam dixit quod ipsa dixerat filie sue Matheue quod pater suus fuerat cruce signatus. Dixit tamen quod nec hec testis dixit filie sue causam propter quam portaverat cruces pater suus, nec super hoc <nec super hoc> fuit a filia requisita.

Interrogata, etiam dixit quod nescivit parentes suos vel fratres esse hereticos vel credentes.

Dixit etiam, interrogata, quod germanus huius deponentis fecit fieri publicum instrumentum de testimonio sacerdotis peribito super mortem mariti isitus deponentis.

Interrogata, dixit quod nullum hereticum novit vel scivit, vel vidit, vel audivit esse vel fuisse in Cathalonia nec in domo sua, et specialiter de Guilelmo Belibasta. Dixit etiam non esse vera ea de quibus est interrogata, de redditu Petri Maurini et Arnaldi Maurini quando fuit captus Guilelmus Belibasta, et quod non dixerunt sibi de captione eius, nec de hoc audivit aliquid dici, et quod propter hoc non fugit de Ylerda.

Interrogata, etiam dixit quod verum fuit (quod) unus de predicis hereticis, videlicet Arnaldus Martini predictus, dixit huic testi quod ibant ad recipiendum animam cuiusdam mulieris in loco de Ravat, set negavit ipsam dixisse Arnaldo Baiuli quod irent ad recipiendum animam Iordani de Ravat. Dixit etiam quod tunc

ipsa credidit quod illi poterant salvare animas illorum quorum animas recipiebant, set tamen hoc non credidit postquam fuit confessa inquisitori.

Interrogata, etiam dixit quod ipsa instruxit frequenter filiam suam Matheuam quod staret firma in fide catholica, et quod non crederet hereticis, nec haberet eos familiares, quia satis habuerant de malo propter hoc.

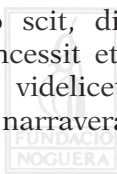
Dixit etiam, interrogata, quod non nominavit sibi aliquem, quia neminem noverat in terra ista.

Dixit etiam, interrogata, quod non instruxit filiam suam qualiter deberet respondere coram domino episcopo et inquisitore, nec ab eo [*sic, scil.* ea] super hoc fuit requisita.

Postea die mercurii XVIII kalendas octobris, presentibus supradictis, Iohannes Maurini predictus, interrogatus sub debito iuramenti quare recessit de terra sua et venit ad partes istas, et quando et qualiter duxit vitam suam post quam fuit hic, dixit quod lapsi sunt XIII anni recessit de terra sua propter hoc quia pater et mater et fratres sui Guilelmus, Bernardus, Raimundus Mauri(ni) erant inculpati de heresi et capti Carcassone, et bona eorum occupata, et venit cum fratre suo Arnaldo, minore se ipso, versus istas partes. Et prima die fuerunt hospitali in Queragut, in domo Guilelmi Stephani, avunculo huius testis, qui sciebat predicta ante quam iste testis sibi exposuisset ea que sibi exposuit, et ille Guilelmus Stephani dixit quod pater et mater istius testis et fratres erant bone gentes. Non tamen cognovit quod ipse esset credens hereticorum, tamen uxori sue, cuius nomen ignorat, displicuit quia ibi hospitati fuerunt, reprehendens virum quia interrogabat istum testem de predictis. Deinde venit apud Mercatalum de Capcier, tradito sibi genero predicti Guilelmi Stephani ab eodem Guilelmo Stephani, et frater suus predictus rediit ad partes suas, vel de Queroaguto vel de Mercatallo, et ille gener predicti Guilelmi Stephani conduxit seu affirmavit eum pro pastore cum Iacobo de Capcir de Villafranca, cum quo stetit per duos annos.

Dixit etiam, interrogatus, quod illo interim, dum esset Capcir cum ovibus dicti Iacobi, erat ibi quidam vocatus Arnaldus Auter qui dicebatur hereticus esse.

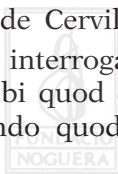
Interrogatus quo modo scit, dixit quod audivit ab eodem Arnaldo Auterii, qui sibi concessit et confessus est quod erat hereticus vel de secta illorum, videlicet patris et matris et fratrum istius, de quibus hic testis narraverat sibi quomodo erant capti

Carcassone, et ipsemet testis confessus est seu revelavit se ipsi Arnaldo, quod similiter erat de secta predicta. Dixit etiam sibi dictus Arnaldus quod bene ix vel x erant in Capcir et in Donazar de secta predicta. Dictus autem Arnaldus comorabatur in Vallesera de Capcir, et est faber ferrarius. Post predictos duos annos /venit\ apud Podiumcerdanum, et fuit moratus pro pastore cum Petro de Lileto, ubi invenit quendam alium pastorem vocatum Petrum Tortili [*sic, scil.* Cortili], quem cognovit esse de secta predicta, pro(ut) alter alteri confessi fuerunt, et revelaverint se esse tales, eo quod erant de genere hereticorum, quia iste erat de genere *dels Maurins* qui erant heretici, et ille erat de genere *dels Autiers*, ex parte matris, similiter erant heretici, ut ipsemet Petrus dixit huic testi. Ibi autem stetit iste testis per iii annos, et illo interim non cognovit ibi alium quemquam hereticum, nisi quod frequenter vidit ibi Petrum Maurini, germanum suum, qui similiter erat de secta predicta. Postea autem rediit ad terram suam, videlicet ad Montem Alionem, ubi loquutus fuit cum diversis hereticis, videlicet cum matre predicti Petri Cortilli que erat heretica, ut sibi dixit, et ei voluit dare filiam suam in uxorem, quam tamen nesciebat esse hereticam; cui etiam matri iste testis confessus est se esse de illa secta. Vidit etiam ibi Mondinam, sororem ipsius testis, de secta predicta, ut ipsi ambo invicem confessi sunt, que quidem soror est uxor Guillelmi Martini, a qua etiam audivit dici quod Ramunda seu Mondina, uxor Guillelmi de Argeleriis, erat de secta predicta, et Iohannes Pelicerii. Invenit etiam ibi Arnaldum, predictum germanum suum, de secta predicta. Audivit etiam ibi dici quod de secta predicta erat Alaysona, uxor Bernardi Auterii. Et Ramundus Malet, habens uxorem filiam Savartesii de Artinis, et Mundina, uxor Arnaldi Bellot, dixerunt huic testis quod erant de secta predicta.

Item invenit ibi Guillelmum Maurs, qui modo est captus apud Carcassonam, et Petrum Maurs, eius consanguineum, qui similiter est captus, et Guillelmum Baiuli, qui similiter est captus. In partibus autem illis tunc comoratus est per sex septimanas, quibus peractis venit ad istas partes, et transivit per domum dicti Guillelmi Stephani et dicti Iacobi de Capcir, et venit ad Podiumcerdanum, et ibi moratus est cum Ramundo Bosser, et custodivit ut pastor oves domine Bruni/s\cendis de Cervilione.

Idem autem Ramundus interrogavit eum si erat de secta hereticorum, qui etiam dixit sibi quod dictus Petrus, frater eiusdem testis, dixerat eidem Ramundo quod erat de dicta secta, et iste

testis negavit se esse de illa secta, ad hoc ut posset remanere cum eo et lucrari, quia alias non remancisset cum eo, ut perpendebat ex verbis eiusdem Ramundi. Dum autem fuit in servicio et custodia predictorum Ramundi et Brunissendis, quod fuit per spacium quatuor annorum, non vidit, quod recordetur, aliquem hereticum nisi dictum Petrum, fratrem suum. Dixit tamen quod, ante quam affirmasset se cum dicto Ramundo Bosser, venerat ad locum de Bagano et ibi in montibus cum bestiario Petri dez Castell invenit Petrum Martini [*sic, scil.* Maurini], fratrem suum, et Guillelmum Maurs, et Petrum Maurs, quos cognovit esse hereticos et ipsi eum; ante etiam et post viderat Guillelmum Baiuli apud apud Portum de Pimorent et alibi, et cognovit quod erat de secta sua.

Post dictos autem hereticos quatuor annos venit apud Castrum Asinorum cum fratre suo Petro predicto ubi ambo yemarunt, et audivit dici ab ipso fratre quod in civitate ista erat quedam mulier, Asperta nomine, que modo est socrus eius, que erat credens hereticorum. Non tamen novit eam, alias tunc postmodum recesserunt inde et iverunt ad portum seu montes de Isavena, et ibi custodierunt oves istius testis et Ramundi Caldererii, civis Ylerdum [*sic*], et ibi fuerunt illa estate, et isto interim non vidit aliquem hereticum. Et quia intellexerant quod guerra erat inter nobilem Guillelmum d'Entenza, qui tenebat locum de Castro Asinorum, et n'Arteso, non redierunt ad ipsum locum set iverunt versus Sanctum Matheum ambo fratres.

Dixit tamen quod, tempore quo stetit cum dicta domina Brunissendi ivit cum fratre suo, divisim tamen, cum pectoribus [*sic, scil.* peccoribus] apud Dertusiam, ubi invenerunt Guillelmum Maurs, et Petrum Maurs et en Balibasta, qui sciebat [*sic, scil.* faciebat] se nominari Petrum Pentiner, ex eo quia operabatur pectina. Et ibi in plana de la Cenia invenit eos et comederunt simul, et iste testis dedit quatuor solidos dicto Petro Pentiner, ex eo quia credebatur eum esse meliorem et perfectiorem in dicta secta quam esset, et credit quod etiam alii darent sibi aliquid. Et ibi omnes ad invicem habebant colloquutionem super sua secta predicta, et instruebant se.

Postea, pro tempore, rediit ad montana cum bestiario predicto. Dixit etiam, recordatus, quod, dum morabatur cum dicto Petro de Lileto, ut dixit, fuit apud Ganacella Guilelmi Molinerii, civis Ylerdum [*sic*], ubi invenit quemdam hereticum perfectum et vestitum qui nominabatur Ramundus, et ibi mortuus est in domo

Dominici Rog, habitatoris eiusdem loci. Ille autem nunquam faciebat crucem, et appellabat nos christianos inimicos sancte fidei, et rogabat Deum quod nos reduceret ad sectam eorum. Erat autem oriundus, ut dicebat, de Tholosa, et quod fugerat de carcere inquisitoris et habebat liberos illius secte in Castro Sarraceni, in partibus Agenensibus seu Tholosanis. Cui Ramundo dedit iste testis unam cotam brunam et caligas et sotulares, que omnia idem Ramundus legavit dicto Petro Belibasta, ipsaque sibi portavit hic testis. In cimiterio autem ecclesie dicti loci fuit sepultus dictus Ramundus, set cum eodem Ramundo vidit semel dictum Petrum Belibasta. Vidit etiam cum dicto Ramundo apud Granacellam [sic] dictum Petrum Cortilli, et iste testis et ipsi ambo comedebant simul, interdum dicto Ramundo benedicente panem. Vidit etiam illo tempore apud Pradas et in Castro Asinorum qua(n)dam mulierem vocatam Comdor, germanam Raymunde, que fuit concubina dicti Petri fratris sui, et non erat eius concubina cum ea(n)dem Comdor vidit apud Prades, set erat eius concubina cum eam vidit apud Castrum Asinorum. Predicta autem Comdor ivit ad dictam sororem suam apud Morellam, ubi dictus Petrus assumpsit dictam Ramundam in concubinam, set tamen dictus Petrus Belibasta dederat eam sibi in uxorem iuxta suam malam sectam, ut audivit ab ipsismet dici. Nescit si sunt divisi vel qualiter. Dicte autem Comdor et Ramunda erant oriunde de Savartessio, de loco de Iunach. Dixit quod apud Prades vidit dictam Comdor in domo cuiusdam *parayre de draps*, qui est oriundus de partibus Tholosanis. Nescit si ille est de secta predicta, set cum eo morabatur dicta Comdor pro serviente, ut dicebat. Ibi autem non fuit iste testis nisi una nocte, ymo duabus quibus loqui fuerunt invicem de secta sua de qua erat ipsa Comdor, quam interrogavit si in partibus illis invenerat vel sciebat aliquam aliam personam de sua secta, que sibi respondit quod non. Dixit etiam quod illo tempore quo morabatur cum dicta domina Brunissende, cum esset in partibus Castri Asinorum, dimisso bestiaro quod comisit aliis pastoribus, ivit per Dertusiam versus Morellam solus, et ibi invenit predictos Petrum Belibasta et dictam Raymundam cum quadam filia parvula in hospicio quod ipsi ambo conducebant; ibi autem tunc non invenit fratrem suum, ymo ipsum dimisit apud Dertusiam. Ibi ergo comedit et habuit de secta sua colloquium cum eis, et cubuit una nocte. Illic autem iverat ad videndum dictum Petrum Belibasta cui dedit unam cotam de panno viride et quinque solidos. Et postmodum redibat versus Castrum Asinorum.

In itinere apud Beseyt invenit Taragonam, amicam huius testis, que tamen vere nominabatur Ermersendis Maurina, vel propter virum Martina, que erat de secta sua. Erat etiam ibi cum filia sua Iohanna, et ibi restituit eis 12 solidos cum dimidio in quibus iniuriabatur eis, et dedit etiam eis unam tunicam in qua etiam iniuriabatur eis. Cum autem ivisset, venisset, ut predicitur, ad locum de Sancto Matheo cum suo bestiario, invenit Guilelmam Maurinam cum Petro Maurini, fratre, et Iohanne Maurini et Arnaldo Maurini, filiis ipsius Guilelme, et Petro Maurini. Et postmodum venit illuc dictus Petrus Belibasta et comederunt omnes ipsi tres Petri et iste testis et Iohannes predictus, et ibi habuerunt colloquium de secta sua. Dum autem iste testis custodiebat in illis partibus oves suas, venit Arnaldus Baiuli qui modo fecit eos capi, et frater istius testis predictus dixit ei de dicto Arnaldo quod unus bonus homo venerat illuc. Et hic testis respondit quod si bonus homo erat, bonum erat videre eum, et vidit eum in domo dicte Guilelme ubi omnes hospitabantur. Et ibi etiam erat quidam presbiter de partibus Vaschonie cuius nomen erat Guilelmus, set cognomen nescit, et ibi omnes tam viri quam dicta Guilelma orabant et habebant colloquium iuxta suam sectam. Cavebant tamen sibi a muru [*sic, scil.* nuru] dicte Guilelme, uxore dicti Iohannis, que erat cathalana et non erat de secta. Isto autem interim, iste testis fuit infirmatus, et (in) infirmate fuit sibi dictum per dictam amicam suam quod faceret venire dictum Petrum Belibasta, qui tunc erat apud Morellam, ut reciperet animam eius, et sic quod mitteret ei expensas, et iste testis respondit quod non erat adeo infirmus quod vellet adhuc confiteri, et adiciens quod si bonus hereticus esset, non expectaret expensas. Et tunc dicta amitta [*sic*] consuluit quod abstinere a cibo ut moreretur, et dictus Petrus reciperet animam suam et mitteret eam in paradisum. Ipse autem, ex hoc motus, reputavit ex tunc quod illa secta non erat bona, ex quo consulebant quod quis se permetteret mori, et sic dixit eis quod de cetero non loquerentur sibi de illo nec mitteret pro dicto Petro, et fuit minatus eis quod nisi abstinerent a predictis, ipse publicaret eos ac faceret capi. Et illa eadem die vel crastina recessit inde, et ivit versus bestiare suum, et stetit per ix septimanas quod non reddiit ad eos, tamen mittebant sibi panem. Set ipsis elapsis, rediit ad ipsum hospiciu[m] dicte Guilelme, et inde Arnaldus Baiuli et Petrus Belibasta et Petrus Maurini, frater huius testis, et Arnaldus Ma(ur)ni recesserunt et venerunt ad locum de Bezeit et fuerunt hospitati in domo dicte Terragone, et tractabatur ma-

trimonium cottrahendum [*sic*] inter sororem dicti Arnaldi Baiuli, quam dicebat eam (esse) apud Tirinam, et dictum Arnaldum Maurini. Postmodum recesserunt inde et iverunt versus Tirinam, transeuntes per domum dicte Asperte, que morabatur Ylerde, prout postmodum audivit dici ab eisdem Arnaldo et Petro et etiam ab ipsa Sperta. Cum autem fuissent apud Tirinam, fuerunt capti omnes quatuor, procurante dicto Arnaldo Baiuli, set quia Arnaldus Baiuli dixit quod conduxerat dictos Petrum Maurini et Arnaldum Maurini, ut audivit postea dici ab eis, ideo dictus Petrus Belibasta remansit captus, qui postea fuit combustus Carcassone, et dicti Petrus et Arnaldus Maurini fuerunt soluti et recesserunt inde. Et redeuntes, fuerunt in domo dicte Asperte, cui retulerunt quod dictus Petrus Belibasta erat captus, ut postmodum audivit dici ab eisdem viris et dicta Asperta et eius filia Matheua, que modo est uxor ipsius testis. Que etiam uxor multociens dixit ipsi viro quod maledictus esset qui docuerat eam predictam sectam. Venerunt ergo dicti Petrus et Arnaldus Maurini, transeuntes ut consueverant per Bezeyt, ad locum de Sancto Matheo, et ibi invenerunt istum testem et alios, et recitaverunt eis quomodo dictus Petrus Belibasta fuerat captus, et displicuit eis valde, et exinde dicta Guilelma tradidit venalia omnia que habebant. Et cum vendidissent quandam vineam, iste testis fecit eam illi restitui pro xxx^a solidis, et iste testis affirmavit se pro pastore cum bestiario proprio cum Petro Robicau de Sancto Matheo, et stetit cum eo usque ad festum Sancte Marie septembris illius anni, et postea recessit inde, aliis remanentibus ibi predictis. Venit Guilelmum [*sic*] et prefatum locum de Castro Asinorum, ubi cum aliquamdiu stetisset, accessit ad locum de Iuncosa pro recuperandis quibusdam pignoribus suis a fratre Berengario Molinerii. Et tunc, cum intellexisset a fratre suo quod ibi erat dicta Asperta cum filia sua. Et quia dominatio de Castro Asinorum sepius dixerat huic testi quod acciperet ibi uxorem vel dimitteret villam, ivit ad domum dicte Asperte, que tunc erat in Iuncosa, et quia sciebat per auditum quod ipsa erat de secta sua, fecit verbum si daret ei filiam suam in uxorem et revelavit se sibi quod erat de dicta secta, quod et ipsa iam intellexerat. Et propterea duxit eam in uxorem publice in ecclesia, quibus celebravit missam unus capellanus, set tamen bene steterunt per tres septimanas desponsati, quia hic testis penitebat ex eo quia eam receperat indotatam, et quia erat de secta, quia credebatur ind(e) dampnificari. Tandem ea sollempniter ducta, duxit eandem uxorem secum apud Castrum Asinorum cum Asperta predicta, que

postmodum continue habitavit cum eis, et interim sepius habuerunt inter se collationem de secta sua, quia omnes tres erant unius secte et unius credentie et concordēs, scilicet ipse testis et dicta uxor eius et dicta Asperta. Et steterunt sic usque ad tempus captionis, quia ex tunc iste testis penituit. Nescit de ipsis, set credit de filia quod sibi displicet quia talis est, set mater eius non penitet, et propterea filia eius eidem non recistens stat, non devians a primo proposito, quantum perpendit ab eis.

Dixit etiam quod, dum steterunt capti in palacio, ipse testis, attendens quod bene providebatur eis per dominum episcopum in cibariis, et quod nos christiani non sumus tales sine misericordia, sicut illi heretici predicant, dixit eis quod bene recognoscebat quod malam sectam tenuerant, et sic quod bonum esset confiteri omnia. Et tunc ambe mater et filia dicebant sibi quod non bene dicebat, quia ymo melius /erat\ tenere quod tenebant, et increpabant hunc testem, dicentes sibi: 'Bene scimus quod non poteritis vos tenere'. Credit tamen iste testis quod dicta uxor sua libenter confiteretur omnia nisi timeret penam, et idem credit de matre nisi timeret mortem. Alios autem hereticos in partibus istis vel alienis non novit, licet in partibus suis intellexerit quod aliqui alii sunt in partibus istis ~~vel alienis~~. De Guilelma Maurina et filiis suis nescit ubi sunt.

Dixit etiam, incontinenti recordatus, quod apud Merencs cognovit unam mulierem hereticam nomine *na Ferriola*, et apud locum de Constanzano cognovit unum hereticum Verri (?). Et cum erat etatis tenere, iste testis vidit quendam cognominatum *Fabre* et Philippum de Alayrac in domo patris huius testis, et illi erant heretici perfecti, et iam tunc iste testis, licet parvulus, erat inbutus dicta secta a suis patre et matre et fratre Petro.

Interrogatus qualis est secta predicta et quid credunt eam tenentes vel sequentes, respondit quod credunt Patrem bonorum spirituum et orant sic:

'Payre sant, Dieu dreyturier de bons speritz, qui hanc no falhist ni mentist ni errest ni duptest per paor de mort a prendre al mon de Dieu estranh, car nos no em del mon, ni/-l mon no es de nos; e dona nos a conoysher so que tu conoyshes, et amar so que tu amas. Farisieus enganadors, que estat a la porta del regne e vedaytz aquels qui intrar i voldrian, et vos autres no y voletz; per que prec al Paire sant de bons speritz, que a poder de salvar las animas, et per bos speritz fa granar e florir, e per raso dels bos dona vida als mals e fara, mentre que I n'aia al mon dels bos, e quan mica

non y aura dels mieus menors, cels que son dels set regnes, que avalran de paradís, aus que Lucifer los ne trasch am semblansa d'engan, que Dieus no-ls promes sino be, e per tal quar lo diapble era mot fals que-ls prometia mal e be, e dys que dar-lor-hia molers que amarian trop, e dar-lor-hia senhoria uns sobre autres, e que n'i auria que syrian reys e comtes e emperadors, et am hun ausel, que-n pendrian autre, et am huna bestia, outra; todas las gens que serian sotzmesas a els que davalarian deïos e que aurian poder de far mal e be ayshy cum Dieus desus, e que trop lor valia mai que fo/s\san dieus que poyrian far mal e be, que desus on Dieus no lor dava sino be, e ayshi pujerem [sic] sobre un cel de vid (?), e aytans com n'i pujeron caseron e foro peritz. E Dieus devalec del cel ab xii apostols e adombrec-se en sancta Maria'.

Breviter in affectu talis est secta eorum quod credunt, et ita iste testis credidit achenus [*sic, scil.* hactenus?]: quod in altari non conficitur verum corpus Christi per sacerdotes, nec infantibus parvulis baptizatis prodest baptismus doneo [*sic, scil.* donec] venerint ad eam etatem in qua possint credere et credant.

Item, quod papa et cardinales et alii catholici, nisi sint de secta sua, non habent potestatem ligandi vel solvendi, et quod quilibet de secta illa perfectus in illa secta, qui appellantur vestiti, et sunt inter eos papa, archiepiscopi et episcopi, habent potestatem solvendi et dimittendi peccata.

Item, quod inter eos non est necessaria confessio peccatorum, set si quis credens fuerit, salvatur ex credentia quam habet, dumtamen ad eum in morte possint attingere perfecti et vestiti heretici, et tunc per impositionem manuum et libri salvatur moriens, sic quod infra tres dies anima resurgit et ponitur in paradiso terrestri, et ibi stat usque ad diem iudicii, et tunc mititur in paradysum celestem, et nunquam redit ad corpus. Anime autem catholicorum nec salvantur nec dampnantur ad presens, set si redeant vel convertantur ad sectam eorum salvantur ut alii de secta eorum. Si autem usque ad mortem non fuerunt perfecti credentes in dicta secta, tunc anime catholicorum sic moriencium vadunt de tunica in tunicam, id est de corpore in corpus, quousque pervenerint ad corpus aliquorum credentium in dicta secta, et tunc, faciens opera eorum, salvantur ut alii de secta sua, ut predicatur. Et est ista intentio quod nullus nisi de secta eorum salvatur qui receperit manuum et libri impositionem, et etiam si impositionem huiusmodi non receperit, Deus mittit sibi angelum spirituales de

secta illa. Nullus autem catholicus in fide catholica salvatur, /nisi,\ ut predicatur, venerit anima eius ad corpus hominis sue secte.

Dixit etiam quod usque ad diem iudicium [*sic, scil.* iudicii] nullus de catholicis dampnabitur, quia anime eorum interim ibunt de corpore in corpus, set tunc, nisi venerint ad corpora hominum de dicta secta, anime catholicorum subiacebunt iudicio Dei, qui de eis faciet quod ei videbitur, salvando vel dampnando.

Dixit etiam quod, quando perfectus hereticus facit matrimonium inter marem et feminam, ipse potest illos disiungere et dividere, si sibi videtur.

Dixit etiam quod perfecti heretici non tangunt mulierem, nec comedunt carnes, nec mentiuntur, nec iurant quacumque necessitate vel utilitate, et quicumque ex eis contrarium facit, habet ieiunare ix diebus in pane et aqua, alias dampnaretur. Ad ista tamen credentes non perfecti heretici nec vestiti non tenentur.

Dixit etiam quod cum dyabolus stetisset ad portam paradisi per triginta dies anno [*sic*], contigit sibi prout continetur in depositione Arnaldi Baiuli testis predicti.

Dixit etiam quod duodecim apostoli qui descenderunt de celo cum Christo erant spirituales, et postea in civitate Samarie de quinque panibus et nescit quot piscibus superfuerunt duodecim cofini fracmentorum, et apostoli predicti dederunt duodecim hominibus predictos duodecim cofinos, singulos singulis, et sic facti fuerunt apostoli carnales, habentes eandem potestatem quam spirituales habebant, et sic moriente uno apostolo spiritualium fiebat unus carnalis, et successive semper fuerunt apostoli in Ecclesia Dei, et perfecti inter istos de secta predicta tenent locum dictorum apostolorum carnalium. Dixit etiam quod heretici perfecti de secta sua aliqua animancia super terram non occiderent nisi reptilia tantum.

Postea, die iovis XVII° kalendas octobris, dicta Matheua, uxor dicti Iohannis Maurini, interrogata sub debito prestiti iuramenti per dictum episcopum et inquisitionem, presentibus religiosis et aliis supradictis, si fuit credens hereticorum et qualiter, dixit se non fuisse nec esse credentem hereticorum, nec s/c'it aliud nisi quod iam dixit. Addidit tamen dicens, verum esse quod vidit in domo matris sue Ilerde Petrum Belibasta, Arnaldum Baiuli, Petrum Maurini et /Arnaldum Maurini,\ et comederunt, et ipsa etiam testis comedit. Postea audivit a matre sua dici quod dictus Petrus Maurini et Arnaldus Maurini redierant ibi, et dixerunt sibi quod dictus Petrus Belibasta fuerat captus. Et ideo timuit mater sua

ne caperetur, et recesserunt inde et iverunt versus Iuncosam, ubi remanserunt donec vir suus, contracto matrimonio, adduxit eam apud Castrum Asinorum. Dixit etiam se audivisse a dicto viro suo quod pro eo quia <quod> vir suus increpabat quosdam amicos suos apud Sanctum Matheum, i/s\dem amici, reputantes eum malum hominem quia non assenciebat eis, voluerunt eum interficere.

Similiter, Asperta predicta, interrogata sub debito prestiti iuramenti si scit amplius in secta et sua credencia, et actibus personis hereticorum, quam dixerat, respondit verum esse quod Petrus Belibasta fuit ter vel quater in domo sua quando habitabat Illede prope carueteriam *d'en Isarn*.

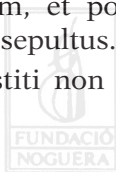
Item, fuit semel in domo sua quando habitabat in carreria *d'en Cugutz*, et tunc venerunt cum eo Petrus Maurini, Arnaldus Baiuli et Arnaldus Maurini quem tunc nondum viderat. Dictus tamen Arnaldus Baiuli iam alias fuerat in domo sua, inducens eam quod accederet versus Sanctum Matheum, et ipsa respuit.

Dixit /etiam\ quod dictus Petrus Belibasta, qui non faciebat (se) cognominari Belibasta prima vice qua fuit in domo ipsius testis prope carueteriam *d'en Ysarn*, dixit ipsi testi quod erat hereticus vestitus, et interrogavit eam si erat credens, prout iam intellexerat ab aliis, et ipsa respondit sibi quod credens erat in secta sua. Ymo tunc rediit ad ipsam sectam. Et venit cum eo quidam alius hereticus vestitus qui nominabatur Ramundus, et erat mercerius. Iam tamen ante hec tempora fuerat in ipsa domo Ramundus Exaura, qui portaverat cruces in terra sua, set eas dimiserat hic.

Dixit etiam quod, ante quam recederet de sua terra, ipsa testis fuerat credens hereticorum, instructa per Arnaldum Martini, de quo in alia sua depositione dixit.

Fuit /etiam\ hospitatus in domo suo quidam qui vocabatur non recordatur quo nomine, et fuerat preconizatus pro heretico, et ibi fuit confessus capellano loci et comunicavit, set postea in infirmitate illa per dictum Arnaldum fecit vocari aliquem de bonis hominibus, scilicet sue secte, qui reciperet eius animam, et idem Arnaldus fecit ad eum venire Ramundum Fabre, qui erat hereticus vestitus, et loquutus fuit cum eo. Set ista testis illa nocte non cubavit in dicta domo sua, quia idem Ramundus Fabre noluit, qui stetit ibi per unam diem, et post aliquos dies dictus homo infirmus mortuus est ibi et sepultus.

Dicti autem heretici vestiti non comedebant carnes.

Dixit etiam quod cum vir suus ipsius testis fuisset citatus per inquisitores, demum instructa quod, si sponte sua accederet ad inquisitores et confiteretur peccata sua, non perderet bona, accessit illuc, (et fuit) inquisitoribus confessa qualiter fuerat credens in dicta secta sua, et quomodo receptaverat hereticos, et quomodo crediderat quod non conficiebatur per sacerdotes verum corpus Christi in altari, et alia peccata sua, et iuravit in posse eorum quod de cetero non comitteret in predictis. Et quia vir suus portabat cruces et non poterat aliquid lucrari, recesserunt de terra illa, et in itinere prope portus dimisit cruces, et nescit quod vir suus post predicta redierit ad dictam sectam. Ipsa tamen testis increpavit virum quia cruces dimisit, timens ne puniretur inde quando redirent, set ipse respondit quod, cum rediret, recuperaret eas, et sic mortuus est ut supra deponit.

Dixit etiam, postmodum recordata, quod dicta prima vice qua dictus Petrus Belibasta fuit in dicta domo sua, ut predixit, et sunt bene ix anni, et venit cum eo dictus Ramundus, cuius cognomen nescit, set erat hereticus vestitus, et fuit mortuus apud Granatellam, ut audivit a dicto Iohanne Mauri dici, venerunt tunc ad ipsam domum *na Comdor e na Ramunda*, mulieres sorores, oriunde de Iunach, cum eis, que in partibus illis confesse fueruant inquisitoribus heretice pravitatis, et modo sequuntur dictos Petrum et Ramundum, et tunc etiam fuit dictum per eos huic testi quod iret cum eis versus Morellam, quo ire se dicebant, et hec testis respuit, dicens quod etiam de illo quod agebat timebat puniri, et credit quod dicta Comdor in partibus illis nominabatur Blancha, et dicta Ramunda eodem nomine, et erant sorores prefati Arnaldi Martini. Non recordatur de nomine patris eorum.

Dixit etiam quod alia vice dicta Comdor rediit, lapsi sunt tres anni parum plus vel minus, rediit ad ipsam testem ad domum in qua habitabat in via *d'en Cogutz*, et dum ipsa erat ibi, venit Petrum [*sic*] Maurini quem expectabat ipsa Comdor, et recessit cum ea versus Sanctum Matheum, et ipsa testis, licet requisita, noluit ire cum eis.

Dixit etiam quod, quando dictus Petrus Belibasta cum aliis predictis fuit in dicta domo sua in via *d'en Cugutz*, tunc ipsa testis laudavit filie sue Matheue dictam sectam ad [*sic*] bonam, et dictos homines esse bonos homines, et tunc ipsa filia dixit quod in bona ora, non tamen scit quod ipsa consenserit, quia ymo increpavit istam testem quia tales homines recolligebat, et ipsa dixit eidem quod non poterat eis negare receptionem, quia de terra sua erant,

nec scit quod dicta filia sua postmodum consenserit predictis, licet dictus vir suus eam duxerit in uxorem eo pretextu.

Dixit etiam quod, quando dictus Ramundus Fabre venit ad domum istius testis in terra sua, ut in alia /sua\ depositione dixit, ibat tunc, ut sibi tunc dixit, ad recipiendum animam Iordani de Ravat et etiam illius mulieris, de qua ibi fit mencio, et quod ille homo de cuius nomine non recordatur, qui ibat ad recipiendum animam illius mulieris, ut in prima depositione dixit, erat dictus Raimundus Fabre, hereticus perfectus, qui etiam, ut predicatur, ivit ad recipiendum animam dicti Iordani, ut ipsi testi dixit.

Dixit tamen quod dictus Petrus Mauri et Arnaldus Maur redierunt de Palhars, dixerunt huic testi quod dictus Petrus Belibasta erat captus, et pro timore ista testis et filia sua, cui hoc revelavit, recesserunt et fugerunt de civitate Ylerde et iverunt versus Ioncosam.

Dixit etiam quod, quando dicta Comdor rediit ad domum eius in via *d'en Cugutz*, filia sua Matheua predicta sciebat quod ipsa Comdor erat de illa secta, set prima vice hoc nesciebat quia parvula erat.

Et hiis dictis, dicta Asperta, dicens se alia nescire, petiit veniam sibi dari.

Sequenti die predicta Matheua, interrogata super predictis si volebat aliquid addere hiis que deponit, dixit verum esse quod, quando dicti Petrus Belibasta et alii, ut dixit, fuerunt hospitati in domo matris sue, dicta mater sua exposuit huic testi quod ipsi homines erant boni homines et de secta sua, et ipsa testis hoc reprehendebat, nec approbat. Dixit etiam quod vidit ibi alia vice quandam mulierem vocatam Comdor cum Petro Maurini, et mater ipsius testis dixit ei quod, ex quo dicta Comdor sequebatur dictum Petrum, sue secte erat. Dixit etiam quod dictus vir suus duxit eam in uxorem pretextu ipsius secte, quia inter se loquebantur ipse et mater sua, hac teste audiente, licet nichil aliud dicente.

Postea dictus Iohannes Maurini convocatus ad dictam uxorem et interrogatus in ipsius uxoris presencia quod diceret veritatem super hiis que deposuerat de uxore sua quod fuerit credens, dixit verum esse quod deposuerat de ea, et ipsa hoc negavit super periculo anime sue. Dixit etiam idem Iohannes quod ipse dixit ipsi uxori quod ipse non credebatur esse verum corpus Christi in altari, et quod ipsa dixit sibi quod ipsa similiter ita credebatur, set hec dicta uxor negavit penitus, dicens se nunquam hoc dixisse eidem viro nec ita credidisse, licet possit esse verum quod ipse vir illam

sectam suam sibi dixerat, de quo tamen non recordatur, set bene sciebat quod mater sua et ipse erant alterius secte, licet crederet nec minus crederet quod esset bona secta.

Postea die iovis X kalendas octobris, dictus Iohannes Maurini, volens addere confessioni sue, dixit quod audivit a predictis tribus mulieribus de quibus fit mentio in confessione sua predicta, videlicet a Guilelma Maurina, et a Ramunda et ab illa que vocatur Comdor, quod ipse erant relapse, eo quod iam in Carcassona fecerant confessionem et abiuraverant et nunc redierant ad eandem sectam, ut superius deposuit. Dixit etiam quod predicta Terragona et filia sua fuit preconizata in Carcassona, et fugit ad partes istas cum predicta Iohanneta Bernardus Befayt, maritus predictae Iohanne, qui similiter erat credens, ut audivit a predicta Terragona et Iohanna. Dixit etiam quod audivit a Guilelma Maurina predicta quod Bernardus Martini, maritus predictae Guilelme, fuerat de secta predicta et venerat ad partes istas, et hic mortuus fuerat non reconciliatus. Dixit etiam quod, dum hic testis rediit ad Montem Alionem, ut supra dixit, quod tunc quedam mulier vocata Bruna, uxor Guilelmi Porcelli de Monte Alionis, revelavit se huic testi quod erat de secta predicta, et hanc revelationem fecit sibi in quodam loco vocato *la Cot*, in itinere dum iste iret apud Montem Alionem, et hoc fuit modo sunt octo anni vel quasi. Dixit etiam quod iam ante predictum tempus per unum (annum) vel quasi, quedam mulier de Monte Alionis vocata Alazeytz, uxor Poncii Azemarii, quondam, (revelavit sibi) in domo propria ipsius mulieris quod erat de secta predicta, dicens huic testi quod multum vellet habere de illis bonis hominibus, si posset de ipsis habere, et vocabat bonos homines hereticos perfectos vestitos. Dixit etiam quod eo modo et quasi eodem tempore revelavit se sibi quadam alia mulier de Monte Alione vocata Guilelma, uxor Guilelmi Benedicti, quondam, et hec mulier dixit huic testi quod uxor Bernardi Auterii erat multum credens predictae secte. Dixit etiam quod predictus Petrus Cortilh fuit cum isto teste in *la Granadella* et custodiebat bestiare Petri de Lileto predicti in loco vocato *la Serra de la Olivella*, et tam ibi quam alibi pluries loquebantur de secta predicta et revelabant se invicem sibi, et ibi cum predicto Ramundo, vestito heretico, comederunt et sibi se invicem revelaverunt, et predictus Petrus Cortilh dedit aliquid, nescit quantum, predicto heretico vestito, ab hanc causam quia erat hereticus vestitus. Dixit etiam quod Petrus Maurini adduxit predictam mulierem vocatam Comdor ad locum de Castro Asinorum ubi hic testis erat. Dixit etiam quod Guilelmus

Baiuli, de quo superius fecit mentionem, fuit in loco de Miravall infra terminum Castri Asinorum, et persuadebat huic testi quod fugeret, quia tunc fuerat captus predictus Petrus Belibasta, et iste testis noluit facere.

270

1323, juliol, 8 / agost, 6 / desembre, 16 / juny, 25

Declaració de Pèire Mauri de Montalhon.

[A] Original sense localitzar.

B Còpia coetània, AV, Vat. Lat. 4030, fols. 267r - 274v.

Ed. DUVERNOY 1965, vol. 3, pp. 110-252; trad. fr. DUVERNOY 1978, vol. 3, pp. 914-1032.

TRANSCRIPTUM CONFESSIONIS ET DEPOSITIONIS PETRI MAURINI, FILII RAMUNDI MAURINI, QUONDAM, DE MONTEALIONIS, QUAM FECIT CORAM RELIGIOSO VIRO FRATRE BERNARDO DE PODIOCIRTOSE, INQUISITORE HERETICE PRAVITATIS IN REGNIS ET TERRIS ILLUSTRISSIMI DOMINI REGIS ARAGONUM, QUAM MISIT IDEM INQUISITOR VENERABILI ET RELIGIOSO VIRO FRATRI IOHANNI DE BELNA, ORDINIS PREDICATORUM, INQUISITORI HERETICE PRAVITATIS IN REGNO FRANCIE PER SEDEM APOSTOLICAM DEPUTATI [*sic*], TRANSMISSA PER DICTUM DOMINUM INQUISITOREM CARCASSONE REVERENDO IN CHRISTO PATRI DOMINO IACOBO, DEI GRATIA EPISCOPO APPAMARUM. DE VERBO AD VERBUM TALE EST:

Die veneris que computabatur VIII° ydus iulii, anno Domini M^oCCC^oXXIII^o, venerabilis et religiosus dominus frater Bernardus de Podiocircoso, inquisitor heretice pravitatis in regnis et terris illustrissimi domini regis Aragonum ditioni subiectis, incepit inquirere contra Petrum Maurini, filium Ramundi Maurini, quondam, de Montealionis, dyocesis Appamiarum, presentibus et assistantibus fratre Petro Olivoni et fratre Guilelmo Costa, lectore conventus Fratrum Predicatorum Ylerde, et me Iacobo de Monteveteri, auctoritate regia notario publico Barchinone et dicte Inquisitionis.

Petrus Maurini de Montealionis, filius Ramundi Maurini, quondam, de Montealionis, dyocesis Appamiarum, iuratus et interrogatus super hiis que secuntur, dixit quod XVII° vel XVIII° anni sunt quod ipse fuit credens hereticorum.

Interrogatus autem de modo, forma et loco quibus deductus fuit ad talem credenciam, dixit quod, cum fugisset domum patris sui, adhuc iuvenis XVIII° annorum vel quasi, venit ad domum cuiusdam consanguinei sui vocati Ramundi Maulen, de la vayl d'Archas, et ibi commoratus fuit quinque annis, ubi nichil adhuc

scivit vel audivit de dicta credencia. Tandem, post predictos v annos vel quasi, convenerunt predictus Ramundus, consanguineus huius deponentis, et Ramundus Petri, de la vayl d'Archas, ut hic deponens moraretur cum predicto Ramundo Petri, ad hoc ut predictus Ramundus Petri melius posset hunc deponentem deducere ad credenciam hereticorum. Nam predictus Ramundus, consanguineus huius deponentis, et predictus Ramundus Petri heretici erant, et dixit predictus Ramundus Petri predicto Ramundo Maulen quod ipse nutriret hunc deponentem et faciliter deduceret eum ad dictam credenciam.

Interrogatus quomodo predicta scit, dixit quia ita audivit a predicto Ramundo Petri, qui induxit hunc deponentem ad credenciam hereticorum. Et ita factum est quod ipse deponens commoratus fuit cum dicto Ramundo Petri a tempore Quadragesime usque ad festum Nativitatis Domini proxime tunc sequens vel quasi. Et ad xv dies postquam incepit commorari cum dicto Ramundo Petri, idem Ramundus Petri allocutus est hunc deponentem per hec verba: 'Petre, quid credit [*sic*] tu de duobus Ecclesiis? Nam due Ecclesie sunt: una videlicet que fugit et parcit, et alia que tenet et scoriat. Quam credis tu esse meliorem de istis duabus Ecclesiis?'. Et hic deponens respondit quod videbatur sibi quod melior deberet esse illa que parcit, quam illa que scoriat. Et tunc predictus Ramundus Petri adiunxit: 'Illam nos intendimus et tenemus'. Et hic deponens dixit: 'Ego nescio quid est hoc, set ego credo Deum et sanctos apostolos'. Et predictus Ramundus Petri respondit: 'Et nos etiam credimus Deum et sanctos Apostolos'.

Et nocte eiusdem diei predictus Ramundus Petri adduxit (ipsum) ad quandam cameram eiusdem domus, ubi erat Petrus Auterii heresiarcha, qui ilariter et benigne recepit hunc deponentem, et quescivit ab eo an vellet esse credens ipsius et aliorum qui erant de secta sua. Et finaliter hic deponens consenciit sibi. Et Petrus Auterii dixit huic deponenti quod non poterat esse credens nisi exhiberet sibi reverenciam quam credentes tenentur exhibere principalibus de secta sua. Et dixit predictus Petrus Auterii quod ipse erat sanctus homo et vivebat in sancta vita, in tantum quod nunquam diceret unum mendacium, et si contingeret eum mentiri, oppoteret eum abstinere tribus diebus, sic quod nichil comederet neque bibere illis tribus diebus; et si contingeret ipsum tangere aliquam mulierem, oppoteret eum abstinere novem diebus continuis in pane et aqua; et quod ipse non faciebat sic, sicut Predicadores, et Minores, et alii qui sunt de dicta Ecclesia, que tenet et scoriat.

Nam ipsi omnia convertunt ad suam utilitatem et scoriant, et nulli parcut, set ipse nichil vult ab aliquo, et parcit et dimittit omnibus peccata. Et hic deponens requisivit quam reverenciam volebat sibi exhiberi. Et tunc, ad mandatum et instructionem predicti Petri Auterii, flexit genua et adoravit, dicens hec verba de quibus fuerat instructus ab eo: *'Bon crestia, la benedictio de Dieu e de vos'*. Et predictus Petrus Auterii respondit: *'De Dieu la haiatz e de nos'*. Et tunc predictis Petrus Auterii amplexatus est hunc deponentem.

Interrogatus qui erant presentes ad predicta, dixit quod predictus Ramundus Petri et uxor eiusdem Ramundi Petri, quam vocabant Sibiliam, et socrus eiusdem Ramundi Petri, quam vocabant *la dona Maier*. Et eadem nocte cenaverunt in eodem hospitio Petrus Auterii, et hic deponens, et omnes predicti et multi alii. Qui omnes, scientes quod iste erat factus credens eorum, comendabant et laudabant quod fecerat, et nichil sibi cavebant ab eo nisi sicut ab uno eorundem, eo quod factus erat de secta eorum. Et plures venerunt post cenam ad bibendum. Et finaliter omnes gaudebant de hiis que facta erant de ipso deponente.

Interrogatus qui fuerunt illi qui venerunt, dixit quod ibi erat unus qui vocabatur Guilelmus Petri, qui, ut dicebatur, erat de Limos, et ducebat predictum Petrum Auterii hinc inde; fuerunt etiam ibi quedam mulier que vocabatur Marquesia, uxor Guilelmi Lacoyl [*sic, scil.* Betoil], et quidam vocatus Guilelmus Scaunier, frater predictae Marquesie, et Bernardus Vitalis, et Ramundus Martini et Ramundus Maulen. Qui omnes predicti gaudebant de hiis que facta fuerant per hunc deponentem et approbabant gesta per eum; et multum hunc deponentem de eo comendabant, eo quod ipsi erant credentes et consencientes.

Postmodum, post paucos dies, venit Iacobus Auterii, filius predicti Petri Auterii, ut dicebatur, ad hospicium dicti Ramundi Petri, qui erat hereticus similiter.

Interrogatus quomodo cognovit quod ipse Iacobus esset hereticus, dixit quod in verbis et sibus [*sic*], nam respondebat ad salutationem sicut hereticus, videlicet: *'Deus vos benesiga'*, et nunquam carnes comedebat, sicut nec predictus Petrus Auterii, ut hic deponens vidit et audivit.

Et cum predicto Iacobo venit Petrus Montanerii de Costansa, qui similiter erat credens hereticorum, et ducebat predictum Iacobum. Et in crastinum dictus Iacobus recessit equitans in quodam mulo predicti Ramundi Petri, simul cum dicto Petro Montanerii,

usque prope quandam villam distentem per quinque leucas a dicto loco vocato vayl d'Archas, cum quibus ivit hic deponens et rediit cum dicto mulo. Et post hec, cum rediit, invenit in domo predicti Ramundi Petri quendam hominem de Pradis d'Alío vocatum en Tavernier, qui erat hereticus. Et loquutus fuit cum hoc deponente, et concedit [*sic, scil. comedit*] ibidem. Et hic deponens cognovit tam ex cibis, quia nunquam carnes comedeba<n>t, quam ex verbis, quia dicebat se esse unum de illis bonis christianis, quod erat hereticus, nam heretici sic vocabant se bonos christianos, et quia comendaba<n>t que per hunc deponentem facta fuerant.

Post hec venit Bernardus Belibasta, qui similiter erat hereticus, quem adduxit quidam cuius nomen erat Amelii [*sic, scil. Amelius de Perlis?*], qui erat de Savartieso, qui similiter erat hereticus. Qui similiter comendaverant factum istius deponentis, scientes ipsum factum fuisse credentem secte hereticorum. Et post hec etiam venerunt ad eandem domum quidam qui erat de Costansa, vocatus Philip, qui erat hereticus, et cum eo Ramundus Belibasta qui erat credens hereticorum. Quos cognovit et scivit, tam ex verbis, quam ex cibis, quam ex approbatione<m> factorum pr hunc deponentem, ut superius dictum est de aliis. Et postea pater [*sic, scil. frater eius?*] Guilelmus Belibasta, qui erat credens hereticorum, ut ab aliis comuniter dicebatur.

Dixit etiam quod semel hic deponen<ti>s ivit ad domum Bernardi Belibasta, et ibi invenit predictum Philippum de Costansa.

Post hec fuerunt capti per inquisitores predictus Iacobus Auterii et predictus en Tavernier. Et tunc multi de predictis dixerunt quod iverant ad confitendum domino pape, timentes ne caperentur per inquisitores.

Et hic deponens similiter fugit, timens similiter ne caperetur. Et venit ad Ax, ad domum Sibilie d'en Balle, que erat credens hereticorum. Et ibi venerunt predicti Bernardus Belibasta et Philipus de Costansa. Era<n>t etiam ibi similiter Bernardus Baiuli, filius predictae Sibilie.

Post hec stetit per annum conductus cum Bertholomeo Borrel de Ax pro pastore. Et semel venit apud quandam villam vocatam La Rocha, que est prope Mirapeys, in nundinis que ibi fiebant. Et ibi erat que<n>dam soror<e> huius deponentis vocata Guilelma. Que, dixit huic deponenti, quod ipsa erat de secta predicta, et rogavit hunc deponentem quod duceret eam ad predictos Bernardum et Guilelmum Belibasta, fratrem ipsius Bernardi, quos ipsa iam

noverat, qui etiam erant heretici. Et duxit eam ad eos apud villam vocatam Rabastenchs d'Albeies, et ibi dimisit eam ut credentem eorum, et ex tunc non vidit eam.

Postmodum fugiens, hic deponens venit en Fenolhedes, et ibi moratus est cum Petro Andree de Planeses. Ad quem locum nullus venit hereticus vel credens eorum.

Post hec venit apud Podiumcerdanum, et ibi stetit cum Ramundo Borser. Qui Ramundus Borser, vadens apud Ax, audivit ibi a Bertholomeo Borrel predicto quod Ramundus Maurini, pater huius deponentis, et Guilelma predicta, soror huius deponentis, et tres fratres huius deponentis, videlicet Ramundus Maurini, et Bernardus Maurini, et Guilelmus Maurini, fuerant capti per inquisitores tamquam heretici. Et tunc dixit Ramundus Borserii predicto Bertholomeo quod secum morabatur hic deponens, frater predictorum. Et predictus Bertholomeus dixit quod secum fuerat iam moratus. Tandem predictus Ramundus Borser, rediens apud Podiumseritanum, dixit huic deponenti predicta, querens ab eo an ipse esset de secta predictorum, et ipse deponens dixit quod non. Et tunc predictus Ramundus Borserii dixit quod nolebat quod secum moraretur aliquis qui esset de predictis diffamatus vel suspectus. Et ideo dixit sibi quod recederet ab eo et iret vias suas. Set tamen, quia hic deponens asserebat quod non erat de predicta secta, retinuit eum quousque annus fuit completus.

Et postea venit hic deponens apud Baganum, et post hec apud Barchinonam, ubi fuit commoratus ut pastor cum domna Brunissendi<s> de Cervilione. In quibus locis nullus venit de partibus illis, quos ipse noverit, hereticos vel credentes hereticorum. Nec ipse revelavit se in predicto tempore alicui.

Interim tamen, dum moraretur in Bagano cum Petro de Castello, duxit oves predicti Petri apud Dertu(s)iam, et ibi invenit Guilelmum Belibasta predictum, fratrem Bernardi Belibasta, qui invitavit hunc deponentem in domo sua, et comedit hic deponens ibidem cum eo. Comedit etiam ibidem cum eis Ramundus Exaura de Savartesio, qui erat credens hereticorum, ut ipsemet dixit huic deponenti, et similiter quidam alius frater predicti Ramundi Es-shaura, cuius nomen ignorat, qui etiam erat credens hereticorum, quem non vidit nisi semel ibidem. Et morabatur cum predicto Guilelmo Belibasta quedam mulier de Savartesio, que portabat sibi cibum, et erat credens hereticorum, et vocabatur Ramunda.

Postmodum hic deponens et Guilelmus Maurs, qui postea fuit captus per inquisitores tanquam hereticus vel credens hereticorum, conduxerunt dictum Guilelmum Belibasta pro pastore, et ibi steterunt per unam yemem. Et post hec, hic deponens et Guilelmus Maurs predictus redierunt apud Baganum, et Guilelmus Belibasta remansit in Dertusia. Et yeme sequenti redierunt apud Dertusiam cum ovibus iterato, et Guilelmus Maurs remansit ibidem cum ovibus. Et hic deponens ivit apud Sanctum Matheum ad videndum Guilelmum Belibasta predictum, qui morabatur in domo Petri Maurini, filii Arnaldi Maurini et Guilelme Maurine, soris eiusdem (deponentis). Et ibi erant duo filii predictae Guilelme, videlicet Arnaldus et Iohannes, et omnes predicti erant credentes hereticorum. Et predictus Iohannes duxerat quandam uxorem de terra illa, de qua hic deponens nescit an esset credens vel sciret aliquid de predictis.

Dixit etiam hic deponens quod duobus vel tribus annis continuavit quod quolibet anno veniebat apud Sanctum Matheum ad videndum predictos, et ibi aliquando inveniebat Guilelmum Belibasta, et si ibi eum non inveniebat, ibat apud Morellam, ubi tunc morabatur, ad videndum eum. Et ibi in Morella morabatur predictus Guilelmus Belibasta cum predicta Ramunda. Et ibi etiam vidit quandam aliam mulierem, sororem predictae Ramunde, que vocabatur Blanca, que similiter erat credens hereticorum.

Dixit etiam (quod) in Sancto Matheo invenit Arnaldum Baiuli, qui erat credens hereticorum. Et illis temporibus Guilelmus Belibasta tractavit matrimonium inter hunc deponentem et predictam Ramundam credentem hereticorum. Quo pacto et subsequata copula carnali, displicuit predicto Guilelmo Belibasta coniunctio ipsorum duorum, et mandavit eis quod ad invicem non commiscerentur, et absolvit eos a predicto matrimonio.

Postmodum tractabat dictus Guilelmus quod predictus Arnaldus Baiuli faceret matrimonium cum filia de na Esperta. Que Esperta erat heretica vel credens hereticorum. Quod non fuit ductum ad effectum, dissuadente hoc deponente.

Dixit etiam quod ante hoc [*sic, scil.* hec] tempora germanus huius deponentis, vocatus Iohannes, fugerat de terra sua, et venit apud Castrumasinorum. Et postmodum, subsequata guerra Guilelmi de Entenza de [*sic, scil.* et] n'Arteso, venit cum ovibus suis apud Sanctum Matheum. Et dum ibi moraretur, predicta Guilelma Maurina et Petrus Maurini, filius dicti Arnaldi, et Arnaldus

et Iohannes, filii dicte Guilelme, induxerunt quantum poterunt predictum Iohannem, fratrem huius deponentis, ut fieret de secta eorum, quibus ipse nullo modo voluit consentire. Ymo dixit quod ascusaret eos si de hac materia sibi loquerentur. Postmodum idem Iohannes decidit in infirmitatem, et tunc iterato predicti fecerunt posse suum ut, ante quam moreretur, fieret credens eorum. Quibus noluit consentire, set potius dixit eis quod faceret eos capi, si amplius de hac materia sibi loquerentur, dicendo eis '*que mal Pere havien*', in se hoc intelligens de dicto Guilermo Belibasta, qui se dicebat sanctum et se faciebat se vocari Petrum, cuius ipsi erant credentes, et quem adorabant ut sanctum. Et finaliter, curato predicto Iohanne, timentes quod non revelare(t eo)s, noluisent quod nullo modo esset cum eis nec scivisset aliquid de factis eorum, unde tractaverunt de morte ipsius cum hoc deponente, ne, vivens, posset eos revelare<t>. Quibus hic deponens nullo modo consentiit, dicens quod ipse, quod minus aliquid mali egerat [*sic*], nullo modo posset consentire in morte predicti fratris sui, quem tunc in terra illa unicum et solum habebat. Et hoc revelavit hic deponens fratri suo. Et tunc frater suus dixit huic deponenti: 'Quare ergo tu consentis cum predictis malis hominibus? Vide enim quantum malicia est in eis. Idem enim tractarent de te si non esses de secta eorum vel si resilires ab eis. In malo puncto tu et ipsi vidistis sanctum Petrum vestrum!'

Post hec, eodem anno, Arnaldus Baiuli venit apud Morelam, et tractavit quod Guilelmus Belibasta redderet ad terram suam. Et fuerunt eum sequuti hic deponens et Arnaldus predictus, filius predictae Guilelme Maurine, et iverunt cum eos usque Tirvam, ubi predictum Guilelmum Belibasta fecit capi predictus Arnaldus Baiuli. Et in via dum venirent fuerunt apud Beseyt, et hospitati fuerunt in domo cuiusdam heretice seu credentis hereticorum, que in terra sua vocabatur Ermessendis Maurine, et ibi faciebat se vocari Matheua vel Tarragona.

Interrogatus quomodo sciebat quod predicta Ermessendis esset heretica vel credens, dixit quod hoc audiverat a predicto Guilermo Belibasta, qui nominabat huic deponenti et aliis omnes credentes eorum qui erant de terra ista, et ab ipsa eadem <et ab ipsa eadem>, que hoc concessit huic deponenti et aliis tunc, quando hospitati fuerunt in domo sua, in qua iacuerunt una nocte.

Postmodum venerunt Ilerdam, et ibi hospitati fuerunt in domo de na Esperta, que nunc est capta Ilerde; que etiam erat credens hereticorum.

Interrogatus quomodo scit quo dicta na Esperta esset credens hereticorum, dixit quod ideo quia hoc erat inter nominatos credentes per predictum Guilelmum Belibasta, et etiam quia Guilelmus Belibasta duxit eos ibi tanquam ad credentem suam. Et hoc etiam cognovit hic deponens ex modo recipiendi eos.

Postmodum, capto predicto Guilelmo Belibasta, hic deponens rediit apud Ylerde, de Tirva, cum Arnaldo Maurini, et dixerunt predictae Esperte quod captus erat predictus Guilelmus Belibasta. Et tunc ipsa fugiit apud Ionchosam.

Et postmodum Iohannes predictus, germanus huius deponentis, duxit in uxorem filiam predictae Esperte.

Postmodum hic deponens et predictus Arnaldus redierunt apud Beseyt, et dixerunt predictae Ermessendi, in cuius domo fuerunt hospitati in veniendo, quod Guilelmus Belibasta erat captus. Et tunc ipsa et filia sua, vocata Iohanneta, fugerunt et iverunt apud Alcaniz. Et ibi mortue sunt dicte Ermessendis et Iohanneta, et fuit eas sequutus Petrus Maurini predictus. Et hic deponens fugit apud Maioricam et postea, de Maiorica <et> veniens apud Alcaniz, invenit ipsas Ermessendim et Iohannetam mortuas. Et ex tunc non vidit aliquem de predictis.

Dixit etiam quod predicta Ramunda fugit apud Paniscola, et inde fugit cum quadam de lingua sua, ut audivit a quondam hospite de Paniscola.

Interrogatus de heresi predicti Guilelmi Belibasta, cuius ipse deponens erat credens, dixit quod ipse non multum interrogaverat de heresi ipsa dictum Guilelmum, nec hoc volebant ipsa, ymo dicebant quod non multum debebant se profundare in secta eorum. Set bene audivit ab eis quod nunquam debebant iurare nec mentiri; et ipsi habebant potestatem veram a Deo solvendi et ligandi; et quod ipsi erant vera Ecclesia et quod illi qui dicebant se esse de Ecclesia romana non erant vera Ecclesia, nec habebant potestatem ligandi nec solvendi; et quod illud quod sacerdotes faciebant in altari non erat corpus Christi, ymo erat delusio et irrisio, quia erat verus panis, nisi unus dominus [*sic*].

Item, quod nunquam debebat interficere aliquam rem que vitam haberet, cum nullus deberet alteri facere quod sibi fieri nollet, unde non interficiebant pediculis [*sic, scil.* pediculos] vel quancumque aliam rem vitam habentem; et quod perfecti inter eos nunquam carnes comedebant, set credentes ad abstinendum a carnibus non astringebant. Et de talibus erat hic deponens.

Postea vero, die sabbati sequenti que computabatur VIII° ydus augusti anno predicto, dictus inquisitor interrogavit dictum Petrum Maurini, iuramento predicto per eum prestito, presentibus fratribus fratre Iohanni de Bahilo, sublectore Fratrum Predicatorum Barchinone, et fratre Antonio de Moragio, super hiis que sequuntur.

Primo: utrum ipse aliquando interfuit consolationi que (faciunt) illis qui recipiuntur ad heresim, et dixit quod ipse nunquam interfuit, set bene audivit dici a Petro Belibasta, qui alias vocabatur Guilelmus Belibasta, quod illa consolatio fiebat per manuum impositionem in morte, et per impositionem libri super caput morientis.

Interrogatus an aliquando interfuit cene Valdencium in qua unus surgit et benedicit et dat astantibus, dixit quod ipse frequenter interfuit cene in qua Guilelmus Belibasta benedicebat panem et dabat huic deponenti et aliis astantibus.

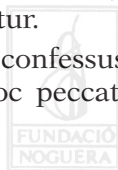
Interrogatus qui erant illi astantes quibus dabatur ille panis, dixit quod ^{iiii^{or}} [sic] erant in Sancto Matheo, videlicet Petrus Maurini, Iohannes Maurini, Guilelma Maurina, mater predicti Iohannis, Arnaldus Maurini, filius eiusdem Guilelme, et Arnaldus Baiuli.

Dixit etiam quod hanc benedictionem facit [sic] in domo de na Esperta, Ylerde, set nescit an predicta Esperta et filia sua comederunt de pane illo benedicto, set bene credit quod comederunt.

Interrogatus etiam an predicti heretici, quorum ipse erat credens, negaverunt (quod) dominum papam, cardinales, et episcopos et sacerdotes qui non erant de secta sua haberent potestatem conficiendi corpus Christi, et dimittendi peccata, dixit quod ipsi asserebant nullum alium qui non esset de secta sua habere potestatem aliquam dimittendi peccata vel faciendi aliquid aliud quod pertineret ad Ecclesiam, quia non erant Ecclesia Dei, eo quia non servabant regulam apostolorum, set soli illi qui erant de secta sua habebant hanc potestatem et erant Ecclesia Dei.

Interrogatus an unquam fuit confessus alicui de predicta secta, dixit quod non, nec audivit ab eis quod esset necessaria confessio. Nam ipsi dicebant quod, ex quo quis fecerat eis reverenciam adorando, et ipsi receperant eum ut esset credens eorum, salvabatur, dum tamen ipsi attingerent ad eum antequam moreretur et imponerent sibi manus et librum, quia tunc fiebat sibi remissio peccatorum, et sic salvabantur.

Dixit tamen quod fuit confessus sacerdotibus catholicis, set nunquam confitebatur de hoc peccato.

Interrogatus an ipse crederet predictos hereticos salvari in sua secta et se salvari in credencia eorum, dixit quod ipsi ita asserebant, et ipse ita credebat, si ipsi erant meliores quam nos catholici. Si vero nos essemus meliores, credebat salvari in secta nostra.

Interrogatus etiam dixit quod predicti heretici asserebant quod remissiones vel indulgentie que fiunt a domine papa vel ab aliis prelati nulli poterant prodere.

Dixit etiam quod in nullo casu, pro quacumque necessitate vel utilitate, erat iurandum.

Interrogatus etiam dixit quod reputaverat peccatores omnes qui non sunt de secta sua.

Dixit etiam interrogatus quod, antequam hic deponens cum Guilelmo Belibasta fuissent hospitati in domo de na Esperta, de qua fit mentio superius, iam alias hic deponens cum Ramundo Esshaura predicto, qui erat credens hereticorum, semel invenit eam in ponte civitatis Ylerde, et tunc Ramundus Esshaura cognovit eam et dixit huic deponenti quod illa erat credens illa quam petebat Guilelmus Belibasta. Et tunc salutaverunt eam et dixerunt sibi si volebat aliquid dicere al *senhor*, videlicet Guilelmo Belibasta predicto. Et ipsa dixit quod salutarent eum et invitavit eos ad prandium, et noluerunt remanere cum ea. Postmodum hic deponens, cum fuit Morellis et dixisset Guilelmo Belibasta salutationem ipsius Esperte, ipse Guilelmus respondit: 'Illa bene est amica nostra.

Postea die veneris XVII kalendas ianuarii anno predicto, dictus Petrus Maurini, exponens et addens ad suam confessionem, dixit quod illa mulier que erat germana Ramunde, quam superius vocavit Blanca, quam dixit esse credentem hereticorum, alio nomine vocabatur Condor.

Dixit etiam quod audivit frequenter ab hereticis, quorum iste erat credens, et quorum erroribus ipse credebat, quod babtismus nichil prodest infantibus parvulis babtizatis, donec veniant ad etatem in qua possint credere.

Dixit etiam quod credebat se iam dixisse illud quod nunc asserit, videlicet quod vidit quendam vestitum et perfectum hereticum de partibus Tholosanis qui vocabatur Ramundus, qui, ut iste tunc vidit, dicebat et faciebat omnia sicut hereticus perfectus, iuxta secta superius per hunc testem expositam. Postea audivit quod fuerat mortuus in loco vocato La Granadela. Nescit tamen an predictus locus esset La Granadela de Tortosa vel de Urgello; et vidit quod Ramundus Exaura predictus portabat quasdam res

parvi valoris, que fuerant predicti Ramundi perfecti heretici, ad predictum Guilelmum Belibasta, dicens huic testi quod mortuus erat predictus hereticus in loco predicto.

Anno Domini M^oCCC^oXXIII^o, die XXV° mensis iunii, Petrus Maurini, filius Ramundi Maurini, condam, de Montealionis, dyocesis Appamiarum, qui per longum tempus steterat in partibus Catalonie et regni Aragonie et alibi, fugitivus a regno Francie pro crimine heresis, de quo suspectus vehementer habebatur, captus per Arnaldum Sicredi de Ax, nuncium et familiarem reverendi in Christo patris domini Iacobi, Dei gratia Appamiarum episcopi, et religiosi viri fratris Iohannis de Belna ordinis Predicatorum, inquisitoris heretice pravitatis in regno Francie per Sedem Apostolicam deputati; qui Arnaldus, missus per dictos dominos episcopum et inquisitorem ad partes regni Aragonie ad perquirendum et capiendum dictum Petrum Maurini et alios hereticos et credentes eorum dyocesis Appamiarum, qui dicebantur aufugisse ad partes illas ob timorem Inquisitionis heretice pravitatis, et ibi latitare, ac fideles catholicos corrumpere et ad suam sectam pervertere, dictum Petrum cepit apud Fleys, dyocesis Dortosensis, et captus, ductus fuit ad dominum inquisitorem regni Aragonie apud Barchinonam; qui tandem de mandato sanctissimi patris et domini nostri, domini Iohannis, digna Dei providencia summi pontificis, litteratorie facto dicto domino inquisitori Aragonie, fuit restitutus et remissus dicto domino inquisitori Carcassone, ut eius fugitivus; et dictus dominus inquisitor eum comisit examinandum dicto domino episcopo Appamiarum et fratri Galhardo de Pomeriis, ordinis Predicatorum, socio dicti domini episcopi, cui comisit ut, una cum dicto domino episcopo, inquireret, examinaret, caperet et alia faceret necessaria vel oportuna pro facto Inquisitionis, citra sententiam, contra quas-cumque personas dyocesis Appamiarum de heresi suspectas vel delatas, cuius comissionis tenor inferius est insertus; qui Petrus, ductus ad Sedem Appamiarum, et in camera superiori episcopali domus episcopalis Appamiarum in iuditio constitutus coram dictis dominis episcopo et fratre Galhardo de Pomeriis, iuravit ad sancta quatuor Dei Euvangelia de veritate mere et plene dicenda super dicto crimine heresis et omnibus aliis officium et negocium Inquisitionis heretice pravitatis tangentibus, tam de se, ut principalis, quam de aliis, vivis vel mortuis, ut testis. Quo iuramento per eum prestito, dixit, deposuit et confessus fuit ut sequitur:

Dixit enim quod xxiii anni esse possunt, circa festum Pen-
thecostes, ut ei videtur, cum ipse esset in loco vocato *la via*
Cerdana, in terminali de Montealionis, custodiens oves Arnaldi
Fabri de Montealionis et Ramundi Maulen de Archas, Guilelmus
Maurini, frater eius, quondam, et Guilelmus Belhot, quondam, de
Montealionis, qui ibant ad nemus de Ausa pro facienda scauna,
venerunt ad ipsum loquentem, et ibi dixerunt ipsi loquenti quod
bone gentes et boni christiani venerant ad terram istam et erant
ibi, qui tenebant viam quam tenuerunt beati Petrus et Paulus et
alii apostoli, qui Dominum sequebantur, qui non mentiebantur
nec fallebant, nec facerent aliquid alteri quod nollent sibi fieri;
et hiis dictis petierunt ab ipso loquenti si volebat dictos bonos
christianos videre. Et ipse loquens respondit eis: 'Et si ita predicti
sunt boni homines, ut vos dicitis, et tenent viam apostolorum, cur
non predicant publice sicut fecerunt apostoli?'. Et predicti Guilel-
mi responderunt ipsi loquenti quod idcirco predicti boni homines
publice non predicabant, quia, si hoc facerent, cito consumerentur
propter sobransariam Ecclesie, que eos persequitur pro eo quia
predicti homines tenent veritatem et iusticiam, sicut apostoli passi
fuerunt persecutionem, quia veritatem et iusticiam manutenebant.
Et quibus ipse loquens respondit: 'Et si ita predicti homines te-
nent veritatem et iusticiam, cur pro deffensione veritatis et iusticie
mori timent, cum apostoli, pro predictis, non timuerunt mori?'. Et
addidit: 'Ex quo dicti homines sunt tales ut vos dicitis, videamus
eos, et videmus etiam quid dicunt'. Et predicti Guilelmi respon-
derunt ipsi loquenti quod tunc non erant ibi, set quando venirent,
ipsi indicarent et dicerent ipsi loquenti. Et tunc predicti Guilelmi
dixerunt ipsi loquenti, qui tunc totonderat oves suas, et remanserat
penes eum aliquid de lana, unde volebat facere sibi vestes, quod
dicti boni homines non erant bene induti, et quod maximam he-
lemosinam faceret ipse loquens si dictis bonis hominibus mitteret
de lana sua, de qua iuvarentur ad faciendum sibi vestes. Quibus
ipse respondit quod hoc non faceret, quia de dicta lana volebat
/sibi\ facere vestes, cum etiam iam dedisset unum vellus lane bea-
to Antonio et aliud vellus beate Marie de Montealionis. Cui dicti
Guilelmi responderunt quod maiorem helemosinam faceret si daret
de dicta lana dictis bonis hominibus, quam quia dederat sancto
Antonio, quia Sancto Antonio multi<s> dabant, dictis vero bonis
hominibus pauci, et, ut dicebant, dicti boni homines rogabant
Deum pro suis benefactoribus, et quod, illi dicebant, habebant
potestatem orandi Deum, quia stabant in veritate et iusticia. Et

tantum predicti dixerunt ipsi loquenti quod ipse dedit quantitatem unius velleris lane et aliquantulum plus dicto Guilelmo Beloti, ut dictam lanam dictis hereticis portaret ex parte eius, dicens ei quod, ex quo ita boni homines erant et magna helemosina erat eis bonum facere, quod dictam lanam portaret dictis hereticis ex parte eius. Si, tamen, dictus Guilelmus dedit dictam lanam dictis hereticis ex parte eius, nescit ipse (loquens), ut dixit; nec dixerunt sibi, ut dixit, nomina dictorum bonorum hominum; tunc etiam nec credidit nec discredidit quod vera essent illa que predicti Guilelmi ei dixerant, laudando vitam et sectam hereticorum. Et non fuerunt tunc alia verba inter eos de dicta materia.

Interrogatus de presentibus, dixit de se et dictis Guilelmo Maurini et Guilelmo Belhot, et nullus alter erat presens, ut dixit.

Interrogatus si predicti tunc dixerunt ei in qua domo vel in quibus domibus hospitabantur dicti heretici apud Montemalionis vel locis vicinis, aut si aliquae persone, et quae erant amice vel credentes dictorum hereticorum, respondit quod tunc Guilelmus Belhoti dixit ei quod Guilelmus Beneti, Bernardus Riba, omnes illi de domo *dels Belhotz*, Arnaldus Fabri, Guilelmus, frater ipsius loquentis, Petrus Martini de Montealionis, Ramundus Maulen de Archas, erant amici et credentes hereticorum. Et de tota illa estate nulla alia persona fuit loquuta sibi de dictis hereticis nec de facto ipsorum.

Et yeme sequenti yemavit cum bestiaro suo in valle de Archas, ubi stetit per duos annos sequentes, quibus non fuit in Montealionis. Stetit in valle de Archas cum Ramundo Maulen, dicti loci, cognato germano suo, et tunc adamavit Bernardam d'en Esquinath, dicti loci. Et de dictis duobus annis nulla persona fuit loquuta sibi, ut dixit, de facto heresis, quia videbant quod multum dictam mulierem adamabat.

Sciebat tamen tunc ipse loquens, ut dixit, quia dictus Guilelmus Belhot et frater eius dixerant ei in supradicto loco, quod dictus Ramundus Maulen erat credens et amicus hereticorum, cum [*sic, scil.* tamen] infra dictos duos annos dictus Ramundus Maulen non multum fuit loquutus ipsi loquenti de facto heresis. Post dictos autem duos annos dimisit stare cum dicto Ramundo Maulen, et conduxit se pro pastore cum Ramundo Petri Savartesii, dicti loci de Archas, cum quo stetit quasi per duos annos. Conduxit autem se cum dicto Ramundo Petri circa festum Pasche. Et cum stetisset cum eo quasi per octo dies, quadam die dominica mane,

cum ipse loquens esset in cortali ovium, quod se tenebat cum domo dicti Ramundi Petri, cum dicto Ramundo Petri et Bernardo Belibasta, fratre Guilelmi Belibasta, quondam, de Cuberiis, dictus Ramundus Petri, audiente Bernardi [*sic*] Belibasta, dixit ipsi loquenti: 'Et quomodo est hoc, quod vos, qui solebatis diligere illos bonos homines et loqui de eis, modo nichil curatis nec loquimini de eis? Quia convertistis vos ad arlotarias et vultis uxorem? Bene dabimus vobis aliquam que erit de *bono entendement*, et si talem uxorem haberetis, melius vobis esset quam habere quamcumque aliam uxorem que non esset de dicta *entendensa*; quia, si talem haberetis, possetis recipere dictos bonos homines in domo vestra et facere eis bonum; possetis etiam inter vos et dictam uxorem loqui de dicta *entendensa* secure'.

Et hiis dictis per dictum Ramundum Petri, recessit aliquantulum dictus Ramundus Petri, et remanserunt ipse loquens et dictus Bernardus Belibasta. Et tunc dictus Bernardus dixit ipsi loquenti quod, si vellet uxorem accipere, que esset de illa *entendensa*. Ipse sciebat/e(n)i(m) unam puellam que ei daretur in uxorem, que esset sic dives quod, cum illis que ei pater suus daret, et cum illo quod ipse loquens iam habebat apud Archas, ubi iam ipse loquens emerat territorium, sic esset dives quod non oppoteret cum suis manibus laborare; quia, ut dixit, dictus Ramundus Petri, qui multum dives erat, affiliaret eum et daret ei in uxorem Bernardam, filiam suam, que tunc poterat esse sex annorum, et remaneret in domo dicti Ramundi Petri, qui erat de dicta *entendensa*. Cui ipse respondit: 'Et quomodo vos scitis quod dicta Bernarda debeat esse, quando erit in etate, de illa *entendensa*?'. Et dictus Bernardus respondit quod pater dicte puelle sic bene nutrirer eam, Deo adiuvente, quod ipsa esset de dicta *entendensa*, et si non esset de illa *entendensa* quando veniret ad etatem, ipse loquens posset exire de dicta domo, si vellet, cum parte sua, et dimittere dictam puellam, quia, ut dicebat, nullo modo erat bonum quod ipse acciperet uxorem que non (esset) de illa *entendensa*.

Et iverunt simul extra ipse loquens, Ramundus Petri et Bernardus Belibasta, et ibi ipse loquens interrogavit predictos Ramundum Petri et Bernardum: 'Et cuiusmodi homines sunt illi boni homines?'. Et predicti responderunt ei quod tales homines erant quales sunt comuniter alii, habentes carnes et ossa et talis figure sicut sunt alii homines, set illi soli tenent viam veritatis et iusticie quam apostoli tenuerunt, et non mentirentur nec acciperent aliquid de alieno, etiam si in via invenirent aurum vel

argentum; non lavarent [*sic, scil. levarent*] eum, nisi homo daret eis; et quod vero non mentiebantur, et tenebant illam fidem quam apostoli tenuerunt; et melius homines salvabantur in fide dictorum hereticorum quam in quacumque alia fide. Dixerunt etiam quod nocte sequenti debebant esse aliqui de dictis bonis hominibus in domo dicti Ramundi Petri, et quod ipse loquens tunc eos videre posset et audire. Nocte tamen predicta non fuit aliquis hereticus in dicta domo.

Post ⁱⁱⁱⁱ^{or} autem vel quinque dies, cum ipse loquens venisset cum dictis ovibus ad domum dicti Ramundi Petri, cum ipse loquens venisset *a la foganha*, et ibi magna comestio pararetur, ipse loquens cenavit in dicta *foganha* cum Ramundo Maulen, Bernardo Vitalis, Guilelmo Scaunier, Marquesia soror(e) dicti Guillelmi, Ramundus Petri predictus, Sibilia, uxor eius, et mater dicte Sibillie, de cuius (nomine), ut dixit, non recordatur. In quadam vero camera, que erat iuxta *foganhām*, comedebat Petrus Auterii, condam, hereticus cum quodam alio, pices, et videtur ei quod esset Franciscus Martini de Limoso, condam. Et Guillelmus Petri de Limoso serviebat dicto heretico, et frequenter de dicta camera veniebat ad dictam *foganhām*. Et semel portavit pices ex parte dicti heretici dicto Ramundo Petri. Postquam vero cenaverant, dictus Petrus Auterii exivit de dicta camera et venit ad dictam *foganhām*, et salutando eos dixit: 'Deus vos benedicat!'. Quo dicto, Ramundus Petri accepit ipsum loquentem, et dixit ei quod intraret cum ipso dictam cameram ad dictum dominum Petrum Auterii, quod et fecerunt. Et invenerunt sedentes in dicta camera dictos hereticum et Guilelmum Petri, qui ipsi loquenti et dicto Ramundo Petri assurrexerunt, et tunc dictus hereticus accepit ipsum loquentem per manum et fecit eum sedere iuxta se. Dictus vero Ramundus Petri sedit ex opposito. Et tunc dictus hereticus dixit ipsi loquenti: 'Petre, magnum /gaudium\ facit michi! Dictum est enim michi quod tu eris bonus credens, si Deus voluerit, et ego ponam te /firmo (?)\ in via salvationis Dei, si voluerit [*sic, scil. volueris*] michi credere, sicut Christus posuit apostolos suos qui non mentiebantur nec fallebant. Et nos tenemus illam viam, et dicam tibi causam quare nos sumus vocati heretici: propter hoc, quia mundus odit nos; et non est mirum si odit nos mundus, quia etiam odio habuit Dominum nostrum, quem persecutus fuit et apostolos suos. Et nos sumus odio habiti et persecuti propter Legem eius, quam firme tenemus; et illi qui boni sunt et volunt tenere firmam fidem dimitunt se crucifigi et lapidari quando venerunt (in) potestate

inimicorum suorum, sicut fecerunt apostoli, nec unum verbum volunt abnegare de fide firma quam tenent. Quia due Ecclesie sunt, et una fugit et parcit, et alia tenet et scoriat; et illa que fugit et parcit tenet rectam viam apostolorum, que non mentitur nec fallat. Et illa Ecclesia que tenet et scoriat est Ecclesia romana'. Et dictus hereticus interrogavit dictum loquentem quam de dictis Ecclesiis tenebat pro meliori; cui ipse loquens respondit quod mala res erat tenere et scoriare. Et tunc dictus hereticus intulit: 'Ergo, nos sumus illi qui tenet viam veritatis, qui fugimus et parcimus'. Cui ipse loquens respondit: 'Si ergo vos tenetis viam veritatis et apostolorum, quare non predicatis sicut faciunt capellani in ecclesiis?'. Cui dictus hereticus respondit quod, si ipsi predicarent in ecclesiis sicut capellani faciunt, statim 'essemus consumpti per Ecclesiam Romanam, que multum odit nos'. Cui ipse loquens respondit: 'Et cur Ecclesia Romana ita odit vos?'. Cui hereticus respondit: 'Quia, si nos iremus manifeste et predicaremus, dicta Ecclesia Romana non esset apreciata, quia homines magis vellent tenere fidem eorum quam Ecclesie Romane, quia ipsi non dicebant nec predicabant nisi veritatem, sed Ecclesia Romana dicebat magnas falsitates'. Et tunc ipse loquens dixit quod, altera die, quidam Frater Minor predicaverat in ecclesia, et dixit multa bona. Et dictus hereticus respondit ei: 'Dimitte verba dicti Fratris Minoris, et attende ad ista que ego dicam tibi, et pone ea bene in corde, quia ego dicam tibi qualiter Ecclesia Romana dixit multas falsitates. Quia nos invenimus in Euvangelio quod nulla res salvabitur, nisi legales christiani et christiane. Vide ergo que comparatio est inter Ecclesiam Romanam et nostram, quia in Ecclesia Romana, quando pueri sunt nati, post paucos dies patrinus et matrinxa portant pueros ad ecclesiam, et quando sunt in porta ecclesie, venit capellanus, quicumque sit, id est sive bonus sive malus sit, et tunc capellanus interrogat patrinum quid dictus puer petit; et dictus patrinus respondit 'Fidem', et capellanus iterum interrogat patrinum: 'Et quid ei dabit fides?', et dictus patrinus respondet: 'Vitam eternam'. Postea imponitur nomen puero, et promittit patrinus quod dictus puer erit bonus christianus et fidelis, et tamen postea dictus (puer) erit malus et falsus'. Et propter predicta, ut dicebat dictus hereticus, nichil apreciabatur baptis[mu]s [*sic*] Ecclesie Romane, quia puer in persona propria non promittebat quod esset bonus et fidelis christianus, set alter promittebat pro eo, et sic illi de Ecclesia Romana dicunt magnas falsitates. 'Nos autem, quando homo est iam xii annorum, et magis apre-

ciamus quando est XVIII annorum et iam potest habere intelligenciam boni et mali, quando vult recipere nostram bonam fidem et vult esse noster credens, postquam promisit nobis quod vult esset noster credens, tunc nos dicimus ei verba nostra bona et firma; et tunc dictus credens promittit nobis quod erit nobis bonus et fidelis, et procurabit nobis bonum et non malum, et faciet etiam suum posse quod ad nostram Ecclesiam, que stat in iusticia et veritate, per se et alios adducantur multi et multe credentes'. Quia, ut dicebat, magnum bonum erat eorum Ecclesiam ampliare. Et dicebat quod talis bapismus erat bonus et firmus, quia ipsemet credens hoc promittebat quod esset bonus et fidelis eis. Et hiis dictis, dictus hereticus dixit ipsi loquenti: 'Petre, ego dixi tibi multa bona verba et que continent veritatem', quia, ut dixit, ipse sciverat quicque fiebat in Ecclesia Romana et fuerat notarius [*sic*]. 'Et cognovi tunc quod stabam in magno peccato, quia non stabam in iusticia et veritate, et propter hoc dimisi dictum peccatum et ivi ad querendum veritatem. Et quando inveni veritatem et fui positus in firma fide. Tunc reversus fui ad partes istas, ut amicis nostris darem intelligere ista bona verba, et ita fides nostra ampliata est. Et vadit de uno ad alium, sic quod in brevi erunt multi boni credentes in terra ista'. Et addidit: 'Confortamini et date vobis gaudium, quia bona dies evenit nobis, quia, si vos sciretis que et qualia bona promisit nobis, que tamen dicere non debemus homini, nisi efficiatur bonus christianus, vix remaneremus in terra'. Et addidit: 'Petre, ego dedi omnia verba mea intelligere que debent dari intelligi alicui bono credenti. Ecce quid est. Aliqui sunt qui nolunt facere illud quod tibi dico modo, set tamen maior pars credencium hoc facit'. Cui ipse loquens respondit quod, si Deus vellet, ipse faceret omne bonum. Et tunc dictus hereticus surrexit et clausit hostium dicte camere, et remanserunt soli, ambo ipse loquens et dictus hereticus, in dicta camera. Et tunc dictus hereticus accepit unum auriculare et posuit eum in terra, et dixit ipsi loquenti quod faceret illud quod ipse monstraret ei. Et ipse (loquens) etiam hoc concessit ei. Et tunc dictus hereticus dixit ei quod flecteret genua coram eo, qui stabat ante ipsum pedes, et quod flexis genibus diceret ei: 'Bone christiane, benedictionem Dei et vestram', et hoc dicto, quod poneret ambas manus in terra, et sic faceret ter. Et ipse loquens predicta fecit. Et qualibet vice, dum ipse loquens dicebat: 'Bone christiane, benedictionem Dei et vestram', dictus hereticus respondebat: 'Benedictionem et nostram'. Et postquam sic ipse loquens adoravit hereticum, surrexit de

mandato eius, et coniunxit se cum (eo) et amplexatus fuit eum. Et dictus hereticus osculatus fuit eum ter, dicendo qualibet vice: 'Deus vos benedicat, Deus vos ducat ad bonum finem, et Deus faciat vos bonum christianum'. Quibus factis et dictis, ipse loquens interrogavit dictum hereticum cur predicta fiebant. Et dictus hereticus respondit ei quod, propter predicta per ipsum loquentem facta, ipsa loquens factus erat credens. Qui, si dictam adorationem non fecisset, si gravi infirmitate esset detentus et perdidisset loquelam, ipse hereticus non extendisset manum suam ad recipiendum eum; set postquam dictam reverenciam ei fecerat, solummodo quod eius animam in corpore inveniret, ipse hereticus cum Deo iuravet ad salvandum animam ipsius loquentis. Et hiis dictis, dictus hereticus et ipse loquens egressi fuerunt a *la foganha*, ubi invenerunt Ramundum Maulen, Ramundum Petri, Guilelmum Scaunerii, Bernardum Vitalis de Archas, Guilelmus [*sic*] Petri de Limoso, Sybilia, uxor Ramundi Petri, et mater eius, et Marquesia(m), soror dicti Guillelmi Scaunerii. Et tunc dictus hereticus dixit quod biberent, quia hora erat quod se mutaret. Et tunc biberunt simul cum dicto heretico iuxta ignem, et postquam biberant, exiverunt de dicta domo dictus hereticus, ipse loquens, Bernardus Vitalis, Ramundus Maulen, Guilelmus Petri, et Guilelmus Scaunerii predicti (et) conduxerunt dictum hereticum apud Cassanhas in Radesio.

Et in via, cum fuerunt inter villam de Archas et turim tunc domini Gileti de Vicinis, invenerunt dictum dominum Giletum cum multis aliis, quem salutaverunt <eum> modo comuni, et ipse eos, et tenuerunt vias suas. Et cum fuerunt inter Serras et Cassanhas, invenerunt duos homines qui, ut diceba(n)t, erant de Cassanhas. Tamen ipse loquens, ut dixit, non cognovit dictos homines qui recolligerunt dictum hereticum et ipsos etiam, et non recordatur si de dicto loco ipse loquens cum aliis predictis, excepto Guilelmo Petri, reversi fuerunt apud Archas vel iverunt apud Cassanhas, licet videatur ei magis quod dictus hereticus dixerit eis quod, ex quo erant ita prope de Cassanhas, quod intrarent potum dictam villam. Et videtur ei quod intraverunt domum Guillelmi de Cassanhas, ut ei videtur, licet non recordatur ad plenum. Et in dicta domo invenerunt duos homines qui recolligerunt dictum hereticum, quorum unus erat antiquus homo, et alter erat indutus mantica blava. Et videtur ei quod esset Guilelmus de Cassanhas. Dicti vero duo homines qui venerunt ad dictum hereticum erant iuvenes. Et biberunt simul; et, ut dixit, ille qui erat indutus mantica

blava, deposito caputio, osculatus fuit dictum hereticum. Alter vero non multum reverenter dictum hereticum recollegit, set faciebat ignem. Quando vero voluit recedere ipse loquens a dicto heretico, dictus hereticus dixit ei [*al marge*: sermo]: 'Petre, vos de multis interrogavistis me; et de cetero, quando videbitis bonum hominem, non interrogetis eum de cetero, quia ipsemet scit quid debet dicere, et forte possetis alium interrogare qui nesciret vobis respondere; et quia ad interrogationem vestram oppoteret quod aliquid dicerent, cum ipsi non dicunt nisi veritatem, gravarentur et haberes [*sic*] endure per tres dies, et peccatum est bonum hominem gravare. Et ipsemet scit quid debet dicere credenti'. Et addidit dictus hereticus: 'Vos alii credentes, quia adhuc non estis in via veritatis et iusticie, nos estis digni rogare Deum'. Et tunc ipse loquens dixit ei: 'Et si nos non rogemus Deum, quid nos faciemus? Erimus sicut bestie'. Et dictus hereticus respondit ei quod ipse, qui erat in veritate et iusticia, et erat dignus rogare Deum, rogabat et rogaret pro credentibus'. Et tunc ipse loquens interrogavit eum: 'Et nos ergo non orabimus Deum aliquid?'. Et dictus hereticus respondit quod, quando ipse loquens deberet surgere de lecto et se induere et comedere, vel aliquid aliud opus facere, 'Dicetis: Benedicite Domine Deus, Pater bonorum spirituum, adiuva nos in omnibus que facere voluerimus, set nullo modo dicatis Pater noster, quia nullus debet dicere ipsum, nisi sit in veritate et iusticia, quia sunt verba veritatis et iusticie, et si aliquis diceret dictam orationem qui non esset in veritate et iusticia, nichil proficiebat ei'.

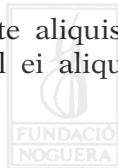
Et hiis dictis, recessit a dicto heretico, et ex tunc, ut dixit, non vidit eum, set reversus fuit apud Archas cum aliis supradictis qui iverant cum dicto heretico, excepto Guilelmo Petri qui remansit cum dicto heretico. Et quando fuerunt in loco vocato l'Aquila fuit aurora.

Interrogatus si credidit supradicta verba heretici esse vera, respondit quod sic.

Interrogatus si fecit tunc conventionem dicto heretico quod, si eum contingeret infirmari, vellet recipi ad fidem et sectam eius, respondit quod non aliter, nisi ut supra dixit.

Interrogatus si aliquid dedit dicto heretico, respondit quod non.

Interrogatus si illa nocte aliquis alter adoraverit dictum hereticum modo hereticali, vel ei aliquid dedit vel misit, respondit quod non.

Item, dixit quod, post aliquos dies, quodam mane, ipse (loquens) de pascuis venit ad domum dicti Ramundi Petri pro pane, et in supradicta camera dicte domus vidit sedentem et comedentem in quadam banca Pradas Tavernerii, quondam, hereticum, et dictum hereticum hostendit ei mater dicte Sibilie, que sola erat in dicta domo cum dicto heretico. Nam, ut dixit, cum ipse loquens fuisset in supradicta *foganha*, et dicta mulier frixisset sibi ova cum carnibus salsis, et ipse loquens vellet intrare dictam cameram, que tunc erat clausa, dicta mulier dixit ei quod aliud erat in dicta camera quam ipse crederet, propter que erat clausa. Et hoc dicto, dicta mulier proiecit clavem dicte camere ipsi loquenti, quam ipse accepit et aperuit dictam cameram. Et invenit in dicta camera dictum hereticum solum, comedentem panem, pices et vinum. Qui heretici [*sic*] videns ipsum loquentem, assurrexit ei, et postea iterum sedit. Et tunc dictus hereticus dedit et panem benedictum modo here(ti)cali per ipsum benedictum, que(m) etiam ipse loquens comedit. Et recessit ab eo et clausit dictam cameram. Bene tamen scivit quod dictus homo erat Pradas Tavernerii, quondam, hereticus. Et cum ipse loquens recepisset panem, recessit de dicta domo et ivit ad supradictas oves. Et, ut dixit, tunc non adoravit dictum hereticum, nec aliquid ei dedit, nec aliter audivit predicationem eius, nec vidit quod aliqua alia persona intraret ad dictum hereticum.

Item, dixit quod, quasi post octo dies, quadam die circa terciam, ipse loquens venit pro pane ad domum dicti Ramundi Petri Savartesii. Et in cellario dicte domus invenit Guilelmum Belibasta de Cuberiis, patrem Guilelmi Belibasta, quondam, heretici, quem ipse loquens sciebat esse hereticorum credentem. Et ibi dictus Guilelmus dixit ipsi loquenti quod iret cum ipso ad domum Ramundi Maulen. Quod et ipse loquens fecit. Et cum aperuissent hostium cellarii dicte domus, de retro quandam tinam que erat ibi, ipse loquens vidit dictum Pradas Tavernerii hereticum, qui extraxit caput de retro dictam tinam quando ipse loquens et dictum [*sic*] Guilelmum [*sic*] Belibasta dictum cellarium intraverunt. Et cum sic intrassent dictum cellarium, dictus Guilelmus Belibasta dixit ipsi loquenti quod ipse volebat loqui cum illo domino, loquens de dicto heretico. Et tunc ipse loquens ascendit solarium dicte domus, et invenit ibi Ayglentinam, uxorem dicti Ramundi Maulen, et Berengariam, matrem dicte Ayglentine, et stetit cum ipsis per aliquam pausam. Et bene sciebant dicte mulieres quod dictus hereticus erat inferius, quia erant credentes. Et hoc ipse loquens audivit a dicto Ramundo Petri, qui dicebat quod dicte mulieres

erant bone. Et sic solebant loqui credentes de aliis credentibus. Et, post quam per pausam ipse loquens stetisset cum dictis mulieribus in dicto solario, descendit ad dictum sellarium, invenit stantes pedes, retro dictam tinam, dictos Guilelmum Belibasta et Pradas Tavernerii hereticum, et loquebantur inter se de fide et secta hereticorum, et non recordatur ipse (loquens) de qua materia, ut dixit. Et deinde ipse loquens aperuit portam cortalis quod erat contiguum dicto cellario, et intraverunt dictum cortale ipse loquens, dictus hereticus et Guilelmus Belibasta. Et cum erant in dicto cortali, supervenerunt Ramundus Maulen et Iohannes de Miralhas de Archas, qui non remanserunt cum eis, set ascenderunt dictum solarium ad vespertinandum. Dictus vero Iohannes, ut dixit, non erat credens hereticorum, quod ipse loquens sciat. Et cum starent in dicto cortali ipse loquens, dictus hereticus et Guilelmus, dicti Guilelmus et hereticus, ad unam partem se trahentes, loquebantur inter se de heresi. Et ante quam se traherent ad partem, dictus Guilelmus dixit ipsi loquenti: 'Trahatis vos ad partem, quia nos volumus loqui inter nos, et ponatis vos in hostio cortalis, ut, si aliquis supervenera<n>t, quod teneatis eum in verbis quousque nos possumus abscondere'. Quod et ipse loquens fecit, et posuit se iuxta portam cortalis, ut, si aliquis superveniret, quod eum teneret in verbis usque dicti hereticus et dictus Guilelmus dictum cellarium reintrassent. Et post quam per aliquam pausam ibi loqui fuissent dicti hereticus et Guilelmus Belibasta, reintraverunt ipsi tres dictum cellarium, et posuerunt (se) retro tinam. Et tunc dictus hereticus dixit dicto Guilelmo quod faceret suum melioramentum. Et tunc dictus Guilelmus Belibasta, inclinando se versus dictum hereticum, quia non poterat flectere genua, cum esset ruptus, melioramentum suum fecit, dicendo 'Benedicite' ter. Et etiam dictus hereticus dicebat: 'Deus vos benedicat, Deus ducat vos ad bonum finem, Deus faciat vos bonum christianum'. Et deinde dictus Guilelmus osculatus fuit dictum hereticum ter, modo supradicto. Quo facto, dictus hereticus dixit ipsi loquenti quod accederet ad eum et faceret suum melioramentum. Et ipse (loquens), accedens ad dictum hereticum, fecit melioramentum suum, modo supradicto quo fecerat ipsum dicto Petro Auterii heretico. Quo facto, dictus Ramundus Maulen descendit de dicto solario, et invitavit dictum Guilelmum Belibasta ut cenaret in domo sua. Qui Guilelmus Belibasta respondit quod non cenaret ibi, set in domo Ramundi Petri Savartesii. Non vidit tamen ipse loquens quod dictus Iohannes Miralh exiverit de dicta domo dum

dictus hereticus ibi erat, nec quod dictum hereticum viderit. Non vidit ipse loquens quod dicta Ayglentina et Berengaria, mater eius, dictum hereticum viderint vel adoraverint. Ipse etiam loquens vel dictus Guilelmus Belibasta nichil dederunt dicto heretico quod ipse loquens viderit, ut dixit, dicta vice.

Postquam autem sic adoraverint dictum hereticum, ipse loquens et dictus Guilelmus Belibasta exiverunt de dicta domo, et iverunt ad domum dicti Ramundi Petri, et dictus Ramundus Maulen conduxit eum usque ad ortum suum. Et dicta nocte iacuerunt dictus Guilelmus Belibasta et ipse loquens in domo dicti Ramundi Petri. Et venit ad eos dicta nocte Ramundus Gayraudi et Guilelmus Scaunerii. Et credit, ut dixit, quod dicta nocte dictus hereticus iverit apud Costancianum.

Deinde, ut dixit, quasi post mensem, et aliter de tempore non recordatur, dum esset cum bestiario, quadam nocte, dicti Ramundi Petri, dictus Ramundus Petri misit pro ipso loquente quendam puerum pauperem vocatum Petrum, de cuius cognomine non recordatur, qui dixit ei quod veniret ad domum, quia dictus Ramundus Petri hoc mandabat. Et ipse (loquens), ut dixit, venit ad domum dicti Ramundi Petri, et iam erat nox profunda. Et invenit iuxta ignem sedentes Iacobum Auterii, condam, hereticum, et cum eo erant Petrus Montanerii de Constanciano, hereticorum credens, qui dictum hereticum ibi adduxerat, ut audivit ipse loquens a dicto Petro Montanerii, ut dixit, et Ramundum Petri, Sybiliam, uxorem eius, et matrem dicte Sybilie. Et dicta nocte dictus Iacobus Auterii non predicavit, quod ipse loquens audiverit, nec aliqui alii venerunt ibi dicta nocte, quod ipse viderit, ut dixit. Et ante diem per longum tempus, surrexerunt ipse loquens, dictus Iacobus hereticus et Petrus Montanerii, et dictus Ramundus Petri acomodavit mulum dicto heretico, et iverunt ipse loquens, dictus hereticus et Petrus Montanerii apud rivum Vallis Danie. Et quando exiverunt de domo dicti Ramundi Petri, dictus Ramundus Petri dixit eis quod salutarent ei omnes amicos. Et iverunt per la Calm de Linas et iverunt ad rivum Vallis Danie. Et venerunt ad domum cuiusdam dicte ville, de quo postea audivit quod vocabatur Guilelmus de Ravis, et fuit primo [*sic*] domus destructa de dicto loco quando secundo Iacobus Auterii captus fuerit, cum exivisset de muro Carcassone. In dicta autem via dictus hereticus dixit ipsi loquenti [*al marge*: sermo]: ‘Vidistis patrem meum, dominum?’. Et ipse loquens respondit ei quod sic, ut dictus pater eius dixerat ei. Et tunc dictus hereticus dixit: ‘Nunc loquamur de Sancto Patre.

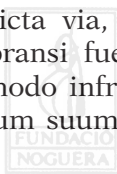
Videte quid dixit Pater sanctus: -Quando Sathanas intravit regnum meum, dedit ad intelligendum quod ipse Sathanas habebat meliorem paradisum quam Ego, dicens spiritibus qui erant in regno meo: Iste Dominus non dat nisi unum bonum, scilicet requiem, et ego, dixit Sathanas, in meo mundo ducam vos, et dabo vobis boves, vacas et divicias habundanter; et dabo etiam uxorem sociam, et tenebitis hospicia vestra, et habebetis vestros infantes, et plus gaudebitis de una [*sic*] infante, quando habebitis ipsum, quam de tota ista requie quam hic habetis; et unus vestrum erit dominus <et> alterius, et poteritis facere et deffacere-. Et tunc spiritus qui erant propinqui Sathanas dixerunt ad invicem: -Iste dominus, qui tot nobis dabit, melior debet esse quam ille Dominus qui solum nobis dat unum-. Et, ut dicebat dictus hereticus, ille spiritus, qui stigabat alios ad credendum quod Sathanas esset melior dominus quam Pater Sanctus, plus peccabat quam spiritus stigatus per ipsum. Et ita fuerunt voluntarii et calefacti ad exeundum de celo, dicti spiritus, per quoddam foramen quod ibi factum fuerat. De quo magis spisse cadebant quam sunt puncte herbarum vel acumina earum vel gutte pluviarum. Quod quasi visum fuit Patri Sancto, quod quasi iam medietas spirituum exivisset de celo. Et tunc Pater Sanctus surrexit de cathedra instigatus per quendam spiritum, quem nominabat dictus hereticus, set non recordatur ipse loquens de eius nomine, qui dixit Patri Sancto: 'Surge, Pater, quia tuum regnum spoliatur'. Et cum Pater Sanctus surrexisset de cathedra, ivit ad dictum foramen et clausit dictum foramen cum pede. Et tunc, quando fuit in foramen, dixit: 'Ego dico per secula seculorum quod, qui modo se moverit, finem et requiem non habebit, quia, vos alii qui descendistis, vaditis servitum deo extraneo in terra non vestra, ubi habebetis ronham vel scabiem, et malum et afflictionem in mundo extraneo, quia de diviciis quas dabit vobis Sathanas non eritis contenti, quantumcumque habeatis. Et ille qui habebit, plus desiderabit habere, nec habebitis pausam nec finem quousque reversi fueritis ad meum regnum, quia mundus non est res stabilitatis, quia totum quicquid facit Sathanas fit et destruitur, nec habet stabilitatem, quia vos alii pusilli ibitis et invenietis'. Et tunc ipse loquens respondit dicto heretico: 'Et loquebatur Pater Sanctus illis qui erant in regno vel illis qui ceciderant <si> predicta verba?'. Et dictus hereticus respondit ei quod dictus Pater Sanctus loquebatur spiritibus qui ceciderant in terra. Cui ipse loquens dixit: 'Et quomodo illi spiritus qui ceciderant in terra potuerunt audire Patrem Sanctum

loquentem in celo, maxime cum dictum foramen clausisset?'. Dictus hereticus respondit ei quod Pater Sanctus ita bene auditur per suos pusillos ubicumque ipsi sint in mundo, sicut auditur per illos qui iuxta eum sunt, quando loquitur. Et tunc dictus hereticus, continuans verba prima, dixit quod dictus Pater Sanctus dixit spiritibus qui ceciderant: 'Vos alii habebitis tunicas multimodas inversas, quia ibitis de una tunica in aliam, quousque reversi fueritis in tunicam in qua stetis in iusticia et veritate, in qua salvemini; etiam tunc revertemini ad meum regnum, qui non est in voluntate hominis, set voluntatem Patris habet sequi. Et quando Pater trahit hominem ad veritatem et iusticiam, oportet quod homo eum sequatur'. Et addidit dictus hereticus quod ipse viderat credentem receptum, entrantem *e(n) la endura* per XIII dies et noctes, qui non poterat mori, et tamen, in illa tunica vel carne in qua erat, fuerat bonus credens, set in alia tunica vel carne fuerat multum malus, et propter hoc non poterat cito mori, faciendo penitentiam de malis que fecerat in alia tunica. Et, ut dicebat, beatus erat qui sustinebat penitentiam suam de malis que fecerat in hoc mundo. 'Sunt etiam, ut dicebat, aliqui qui, per nos recepti, statim cito moriuntur, qui tamen fuerunt mali in ista tunica vel carne in qua recepti sunt, sed in alia tunica vel carne meruerunt ut cito post receptionem salvarentur'. Et tunc ipse loquens petivit a dicto heretico: 'Ego video quod multi vestri credentes sunt mali, et coditie faciunt peiora, et miror si ista habent a vobis'. Et dictus hereticus respondit ei quod ipsi non hostendebant dictis credentibus dicta mala, set omne bonum, et addidit: 'Videte de malignis, quid faciunt. Quia ego, qui habebo malum ius, si sim dives, dabo pecuniam iudici, et propter dictam pecuniam iudicabit pro me et condempnabit illum qui habet bonum ius, quia nichil dedit ei. Et tamen Dei Filius precepit quod homo non iudicaret alium, quia quilibet iudicabitur, quia, quantum celum et terra se extendent, non erit secundum veritatem nisi unus iudex pro veritate, qui precepit quod nullus faceret alteri quod nollet sibi fieri. Et sic homines salvarentur'. Et tunc ipse loquens dixit dicto heretico: 'Et quomodo est hoc? Ego audiui a credentibus quod, quodcumque malum fecissent, solummodo quod per vos reciperentur, essent absoluti et salvi'. Et dictus hereticus respondit ei quod bene verum erat, et quod ipsi ita dicebant credentibus, scilicet quod recepti per eos, quodcumque malum fecissent, erant absoluti et salvi. Set tamen non propter hoc credentes debebant affogari ad malum faciendum, quia malum facere cuicumque rei,

etiam dyabolo, peccatum erat, 'et hoc bene videre potestis in nobis. Et nobis magis placet quando audimus quod credens noster non facit malum (quam) quando audimus quod facit malum, quia, quamvis non esset peccatum facere malum, quod tamen est, tamen ab(s)tinere deberent a faciendo malo propter bonam famam vicinorum, et propter timorem curie secularis, que, si [*sic*] male factores perdunt bona sua et animam, si condempnentur ad mortem, pro eo quia non possunt recipi per bonos homines. Et potestis hoc videre in nobis si facimus malum alicui, quia dura res est facere malum, in tantum quod et propter bonum vel propter spem quod per eos [*sic, scil.* nos] homo reciperetur, homo non deberet facere malum. Dictus etiam hereticus, continuando sermonem suum, dixit quod, quando dicti spiritus ceciderunt de celo sequi ipsum Sathanas, videntes quod non attendebat eis quod promiserat, penitentes, quia dimiserant Patrem celestem, incepterunt cantare Cantica de canticis Syon, ut solebant cantare quando erant cum Patre celesti. Quod audiens, Sathanas dixit eis: 'Et estis adhuc memores de canticis Syon?'. Et ipsi responderunt quod sic. Et tunc Sathanas dixit eis: 'Ego ponam vos in terra oblivionis in qua obliviscemini illa que dicebatis et habebatis in Syon!'. Et tunc fecit eis tunicas, id est corpora, de terra oblivionis. Et tunc ipse loquens interrogavit dictum hereticum: 'Et quomodo ergo vos estis memor de illis que facta fuerunt in celo, ex quo illi spiritus obliti fuerunt illa que habuerunt in celo?'. Et dictus hereticus respondit quod de Deo Patre venerant 'qui reduxit nobis ad memoriam, et hostendit nobis, cum Scriptura quam detulit, qualiter reverteremur ad salvationem, et quomodo exiremus de potestate Sathane. Et quia exiveramus de regno per superbiam, hostendit nobis quomodo revertamur illuc post dolorem et penam quam sustinuimus in hoc mundo, eundo de tunica in tunicam. Et per os sancti spiritus Ille venit qui hostendit nobis viam salvationis. Et hostendit etiam per Scripturas quod, sicut per superbiam et fallaciam dyaboli exiveramus de paradiso, credendo plus Sathane quam Deo, ita oportebat quod reverteremur ad celum per humilitatem, veritatem et fidem'. Et tunc ipse loquens /interrogavit\ dictum hereticum, 'Cum tam pauci sint qui stent in veritate et iusticia, quando omnes alii reversi erunt ad celum qui adhuc non stant in veritate et iusticia?'. Et dictus hereticus respondit ei quod pro uno eorum qui stabant, /ut dicebat,\ in veritate et iusticia erant de alii(s) mille milia qui credebant ydola et Ecclesiam Romanam. Quia, ut dixit, illi solummodo quod habeant satis ad

comedendum, et bibendum, et induendum, et calciandum, et sunt in eorum Ecclesia, faciunt sermones falsos et quooportos de littera eorum, quia illi sunt ceci qui non cognoscunt rectam litteram nostram que ducit hominem ad salvationem. Quia, ut dicebat, due erant littere, scilicet littera Ecclesie Romane, et littera ipsorum hereticorum, et litteram ipsorum hereticorum fecerat Ille qui per os sancti spiritus venerat in mundum, et illa erat littera bona et firma. Et post Eum veniebat Sathanas, et, (ad) similitudinem prime littere, scripsit litteram quam tenet Romana Ecclesia. Quam litteram, illi de Ecclesia Romana cognoscunt, et non aliam, quia ceci erant respectu dicte littere. 'Et vide qualiter dabo tibi intelligere quomodo illi de Ecclesia Romana litteram nostram non cognoscunt. Quia ipsi, quando dixerint missam suam, in qua nichil est veritatis nisi Euvangelium et *Pater noster*, set omnia alia erant mul<c>ti cantus que Romana Ecclesia fecit ad agensandum, et dant intelligere gentibus quod ipsi elevant corpus Dei, et quod panis quem tenent inter manus est corpus Dei. Quod tamen corpus Dei nec ipsi nec aliqui alii carnales possunt tenere inter manus, set solum illud quod tenent inter manus est panis et non corpus Dei. Ergo, ex hoc, nonne potes bene perpendere quod falsitas est illud quod dicit Ecclesia Romana? Quia, ponamus quod illud sit corpus Dei quod Ecclesia Romana dixit, quomodo dimitteret se comedi et poni in tam turpi loco? Et si hoc permetteret, quid valeret postquam consumptum esset? Et propter hoc vero, ipsi nec alii homines carnales non potuerunt habere vel tangere, quia non est nisi unus Deus, et Filius Dei, qui venit inter nos, dixit et dimisit nobis scriptum quod nunquam de cetero esset inter manus peccatorum. Que nobis dixit propter hoc, ut nulla res mala non posset venire in figura que diceret quod Deus erat, ne iterum deciperemur sicut alias fueramus decepti in celo, ut decepti per talem figuram malam dimitteremus viam veritatis et iusticie, dicens quod (de) cetero non esset inter manus peccatorum, quia: ego sum Deus, et alter non. Vide ergo si bene in vanum fatigantur illi de Romana Ecclesia, qui credunt se qualibet die tenere inter manus, et tamen nunquam tenerunt nec tenebunt'. Et hiis dictis, iam fuerunt iuxta dictam villam de Rivis, et dimisit dictus hereticus predicare.

Dixit tamen quod in dicta via, quando fuerunt in loco vocato Comba Gauterii, ubi pransi fuerunt, dictus Iacobus Auterii hereticus benedixit panem modo infrascripto: posuit enim partem cuiusdam tessorii super collum suum, et postea cum manu dextra

involuta cum dicto tersorio accepit placentam, et dicens aliqua verba submisit, que non audivit ipse loquens, ut dixit, dictus hereticus modo hereticali benedixit dictum panem. Dixit ipsi loquenti quod illo modo Deus benedixerat panem sicut ipse benedixerat eum, et in representationem significationis quo [*sic*] Deus panem benedixerat, hereticus benedixerat dictum panem; et quod illi qui sunt de Ecclesia Romana in illa significatione dicebant quod panis efficiebatur corpus Dei, quod tamen non erat; set ipsi heretici dicebant quod erat panis benedictus, et ita etiam erat, quia sic Deus instituerat. De pane benedicto dedit ipsi loquenti et dicto Petro Mantanerii dictus hereticus, et dixit eis quod dum dictum panem recipiebant ab eo, debebant dicere: '*Benedicite, senher*', et dictus hereticus respondebat: 'Deus vos benedicat'. Deinde dictus hereticus dictum panem fregit, et postea dixit eis (quod), quando inceperent comedere dictum panem dicerent: '*Benedicite, senher*'; et quod dictum panem in principio comestionis comederent, et etiam quod, si non haberent appetitum comedendi, non ponerent ipsum in scutella vel cifo quod ibi remanere posset aliquid de dicto pane benedicto, set quod ipsum comederent siccum; si vero appetitum comedendi haberent, tunc dictum panem possent ponere in scutella vel cifo cum alio pane. Etiam precaverent tamen sibi quod nulla mica vel pars dicti panis in scutella vel cifo remaneret, dicens quod magnum peccatum erat dimittere aliquid de dicto pane.

Dixit etiam eis dictus hereticus quod credentes semper debebant portare de dicto pane et comedere de eo in principio cuiuslibet comestionis, semper dicendo '*Benedicite*'. Et ipse loquens predicta fecerat ut dixerat dictus hereticus. Dixit tamen quod dicta vice non fecit melioramentum dicto heretico.

In dicta vero domo dicti Guilelmi de Rivis vidit duas mulieres et duos iuvenes, nescivit tamen quo nomine vocabantur predictae persone, et etiam dominum dicte domus, et dederunt dicto heretico unum munilum (?) salsum, quem ipsemet hereticus preparavit, et fuit bene recollectus dictus hereticus in dicta domo. Et comedit et bibit ipse loquens ibi aliquantulum, ut dixit, et postea reversus fuit apud Archas.

Et in recessu dictus hereticus dixit ei quod saluaret ex parte eius dictum Ramundum Petri et familiam eius, et omnes alios credentes qui peterent aliquid de eo. Et quando fuit apud Archas fuit nox, et venit ad domum dicti Ramundi Petri, et ibi invenit dictum Ramundum Petri, et Martinum Francisci et Guilelmum Petri de Limoso, qui venerant ut ducerent dictum hereticum apud

Limosum; et displicuit eis quia non invenerunt dictum hereticum. Et cum predictis duobus erat quidam frater dicti Guilelmi Petri, de cuius nomine, ut dixit, non recordatur, qui postea fuit interfectus. Et (in) dicta etiam domo erat Sybilia, uxor dicti Ramundi Petri, et mater dicte Sybilie, et quidam saumaterius vocatus Arnaldus, qui in dicta domo morabatur, et non recordatur de cognomine eius, et erat de Saltu, et erat parvus homo, non tamen erat credens hereticorum, quod ipse loquens sciat, propter quod etiam fuit per dictum Ramundum Petri /expulsus\ de domo, et fuit ei subsecutus Petrus Catalani, de Constanciano, qui erat hereticorum credens. Et ipse loquens salutavit predictas personas ex parte dicti heretici, et ipsi responderunt quod Deus daret ei salutem. Et de mane, ipsi tres predicti homines de Limoso, postquam aliquantulum comederant ova frixa cum carnibus salsis, recesserunt, et nescivit ipse loquens quo iverunt. Et ipse loquens ivit ad oves suas. Supradictus vero Petrus Montanerii remansit cum dicto heretico apud rivum Vallis Danie in domo dicti Guilelmi de Rivis.

Interrogatus de tempore quando predicta fuerunt, respondit quod circa finem exitus may.

Interrogatus si ipsa vice dedit aliquid dicto Iacobo Auterii, heretico, respondit quod non, nec vidit quod aliqua persona dederit ei aliquid, nisi ad comedendum et bibendum.

Interrogatus si supradicta verba, que audivit a supradicto heretico, credidit esse vera, respondit quod sic.

Interrogatus si dictum hereticum modo hereticali adoravit, respondit quod non.

Interrogatus si alias dictum hereticum vidit, respondit quod non.

Item, dixit quod in eadem etate ipse ivit ad stivandum in loco vocato *la Rabassola*, in terminalibus de Archas, et erant ibi cum eo Ramundus Martini, cognatus suus germanus, frater dicti Ramundi Maulen, qui erat hereticorum credens, et frequenter ipse loquens et dictus Ramundus Martini loquebantur inter se de fide et secta hereticorum, Iohannes Caput, sororius dicti Ramundi Gayraudi supradicti, et Iohannes Gayraudi, de Albiera prope Archas, cognatus germanus /dicti\ Ramundi Gayraudi, Petrus Iambeth, de Archas, Iohannes Maulen, sororius dicti Ramundi Maulen, Perrotus d'en Belho, de Archas, Arnaldus Garsen, dicti loci. Ipse tamen loquens, ut dixit, nescivit quod aliquis de predictis, excepto dicto Ramundi Martini, esset hereticorum credens, nec ipse etiam loquutus fuit, ut dixit, cum aliquo de predictis de facto heresis.

Et, circa finem mensis augusti, Amelius de Perlis, quondam, hereticus, et Ramundus Belibasta, frater supradicti Bernardi Belibasta de Cuberiis, hereticorum credens, quadam die inter meridiem et nonam venerunt ad cabanam ovium in qua ipse loquens erat cabanarius et caseos faciebat. Et invenerunt ipsum loquentem in predicta cabana, et Ramundum Martini et Iohannem Caputz supradictum. Quos ipse loquens videns, surrexit et dedit carnes coctas, caseum, et lac et panem dicto Ramundo Belibasta, de (quo) audiverat alias quod erat hereticorum credens. Dedit etiam de predictis rebus, scilicet carnibus, caseo, lacte et pane, dicto Amelio, quem tunc hereticum esse ignorabat. Set dictus Ramundus Belibasta dixit ipsi loquenti quod dictus Amelius non erat bene dispositus, et propter hoc non comedebat de predictis rebus. Dictus vero Iohannes Caputz dixit: 'Et quare iste homo ad minus non comedit panem?', loquens de dicto Amelio heretico. Et post pausam dictus Ramundus Belibasta et dictus hereticus traxerunt ad partem ipsum loquentem et dictum Ramundum Martini retro dictam cabanam, et ibi dixerunt eis quod dictus Amelius erat bonus christianus, id est hereticus, quem dictus Ramundus Belibasta, ut dixit, ducebat ad domum suam apud Cubieras. Et interrogaverunt ipsum loquentem et dictum Ramundum Martini si volebant bene facere dicto heretico. Et tunc ipse loquens et dictus Ramundus Martini dederunt quilibet eorum dicto heretico unum turonensem argenti grossum. Quos turonenses argenti dictus hereticus accepit et dixit quod pro eis rogaret. Non fecerunt tamen melioramentum dicto heretico, nec predicavit eis, set recessit ab eis cum dicto Ramundo Belibasta. Nullus etiam alter de dicta cabanas dedit aliquid dicto heretico, quod ipse sciat.

Item, dixit quod yeme sequenti, et aliter non recordatur de tempore, cum quadam die dominica ipse loquens et dictus Ramundus Martini reverterentur de ecclesia de Archas, ubi audiverant missam, intraverunt domum Ramundi Maulen supradictam. Et intrantes sotulum dicte domus, retro quandam tinam de qua supra mentio facta (est), invenerunt Pradas Tavernerii, condam, hereticum. Et accedentes ad eum ac deponentes capucium de capite suo, amplexati fuerunt eum, et deinde osculati eum in ore semel. Deinde posuerunt caput suum in uno humero dicti heretici, dicentes: 'Bone christiane, orate Deum pro nobis', et dictus hereticus respondit: 'Deus vos benedicat'. Et deinde secundo osculati fuerunt dictum hereticum in ore, dicentes: 'Bone christiane, ora Deum pro nobis', et dictus hereticus respondebat: 'Deus sit rogatus et

ducat vos ad bonum finem'. Deinde inclinaverunt capita sua super alium humerum dicti heretici. Quo facto, tercio osculabantur eum tercio in ore, dicentes: 'Bone christiane, ora Deum pro nobis', et dictus hereticus respondebat: 'Deus vos faciat bonos christianos et ducat vos ad bonum finem'. Quibus factis, ipse loquens ascendit pro pane in solario dicte domus, et invenit iuxta ignem sedentem quendam hominem extraneum, brevem, indutum de bruno, habentem oculos glaucos, cuius nomen vel cognomen non quesivit, set erat, ut ei videtur, de Constanciano vel de Cassaneis, et credit quod dictus homo duxerat ad dictam domum dictum hereticum. Cum dicto homine erant sedentes ad ignem Ramundus Maulem et Ayglentina, uxor eius, et Berengaria, mater dicte Ayglentine, et Guilelmus Maulen, sororius dicti Ramundi, qui quinque comederunt in dicto solario. Ipse vero loquens, cum portasset panem de dicto solario, et Ramundus Martini predictus, ponentes mensam retro dictam tinam, comederunt cum dicto heretico, et ipsi duo comederunt carnes quas habuerunt de dicta domo. Dictus vero hereticus comedit lentes preparatas cum oleo, panem, et vinum et nuces. Et in principio mense dictus hereticus benedixit panem modo supradicto hereticali, et postea dedit ipsi loquenti et dicto Ramundo Martini, et erat placenta dictus panis. Misit etiam per ipsum loquentem de dicto pane benedicto dicto Ramundo Maulen et aliis qui comedebant in solario supradicto. Qui Ramundus accepit unum frustum de carnibus de olla et descendit cum dictis carnibus, et reversus fuit ad mensam supradictam. Et videns dictus hereticus dictas carnes, dixit ipsi loquenti: 'Remove illam ferezam!'. Et propter dictas carnes, id est *la fereza*, dictus hereticus incepit predicare, dicens: [*al marge*: Sermo] 'Stricte sunt vie Dei Patris et aspere, ample et dulce(s) sunt vie Sathane, quia illi qui sunt in viis Sathane faciunt omne illud quod volunt, quia habent aerem vel delectationem huius mundi, quia illi qui sunt in delectationibus huius mundi non recorda<ba>ntur viarum Dei Patris eius, ut starent in veritate et iusticia. Et propter delectationes huius mundi nolunt tenere vias strictas et asperas Dei Patris eius, quia tales stabant in porta regni et non intrabant regnum nec, volentes intrare, (intrare) permitebant. Tamen Filius Dei dixit bonis christianis, quando reversus fuit ad celum: -Pusilli mei, non propter hoc vos alii contristemini, quia vos alii qui statis in veritate et iusticia, quia aliquando revertemini ad regnum Patris mei. Tres sunt carnes, una est hominum, et alia est bestiarum, tertia est piscium que fit in aquis. Vos alii pusilli /mei, non comedatis nisi

de illis carnibus que fiunt in aquis, quia ille fiunt sine corruptione, alie vero carnes fiunt cum corruptione et faciunt multum carnem superbire-. Et propter hoc prohibuerat eis quod non comederent nisi pices, et quod etiam de illis non comederent multum, quia non nisi tribus diebus in septimana, et aliis tribus diebus erat eis preceptum quod non comederent pisces nec biberent vinum, solum quod hoc tolerare possent, ad hoc ut carnem suam castigarent ne superbiret. Et si volebant bene tenere viam Dei, ut dicebat, dictis tribus diebus, si bullirent aquam et essent duo, poterant ponere duas nuces pro condimento, et si erat unus solus, quod non poneret nisi unam nucem solum. Quibus dictis Filius Dei dixit: -Baroni, nullus extendat manum ad aratrum meum, nisi firmiter tenere vellit, quia beatus erit qui poterit dare unum calicem aque pusillis meis, quia centuplum et amplius recepturus erit-. Videte ergo si promittit nobis multum sanctus Pater, -Tamen, qui /de\ cepit pusillos meos in uno obolo, anima eius non valebit alium-'. Et tunc ipse loquens respondit ei: 'Et si homo emendaret dictum obolum dictis pusillis, quid esset?'. Et dictus hereticus respondit quod bene homo poterat emendare, set multo melius erat quod non esset necessitas emendandi, quia dictus Pater Sanctus dixit: 'Quia, qui unum de pusillis eius, id est hereticis, disclaverit, nunquam in regnum eius intrabit'. Et addidit dictus hereticus: 'Videte si malam promissionem facit et Pater Sanctus, qui deceptum unum de eius pusillis'. Et addidit dictus hereticus: 'Videte ergo si nos vivimus stricte, quia propter hoc vie Dei sunt stricte, quia strictam vitam ducimus, set Sanctus Pater promittit nobis et donat: -Pusilli mei, intrate in regnum meum quod vobis nunc et in perpetuum est preparatum-. Videte ergo si nos debemus sustinere malum in hoc mundo, ex quo Sanctus Pater talem promisionem nobis facit, et tenere firmiter viam eius. Et si credentes scirent que Sanctus Pater promisit bonis christianis, non facerent nisi balhare vel tripudiare, set ipsi boni christiani nolebant hoc dicere credentibus, nisi efficerentur boni christiani, quia, cum toto hoc, credentes multum se laxant ad multa mala facienda'.

Audivit etiam a dicto heretico quod ipse hereticus audiverat quod quidam bonus christianus comedebat iuxta quendam fontem cum credentibus suis, et ibi dictus hereticus dixit illis credentibus quod ipse recordabatur (quod) ipse alias fuerat equus, et quod potaverat illo tempore in illo fonte. 'Et ille qui equitabat me fortiter me punxit, et ego posui hic pedem dextrum in luto fortiter, et vix potui pedem extrahere de luto. Et quando extraxi pedem,

remansit in luto ferrum'. Et hoc dicto, dictus hereticus dixit dictis credentibus: 'Modo videatis si adhuc in isto luto poteritis invenire dictum ferrum'. Et tunc dicti credentes perquisiverunt dictum ferrum in luto et invenerunt ipsum ferrum. Et de hoc dicti credentes leti fuerunt. Et non recordatur quod alia verba audiverit a dicto heretico tunc vel alias. Et post supradictum sermonem ipse loquens fecit melioramentum dicto heretico modo supradicto. Dictus etiam Ramundus Martini fecit melioramentum dicto heretico, ut ipse loquens credit. Non vidit tamen hoc, quia dictus Ramundus Martini dixit ei quod daret ei locum, quod et ipse loquens fecit. Ipse etiam loquens nichil dedit dicto heretico, nec vidit quod dictus Ramundus Martini aliquid tunc dederit. Quibus dictis et factis, ipse loquens et Ramundus Martini iverunt ad oves suas. Non vidit etiam quod aliqua alia persona aliquid dederit vel miserit dicto heretico.

Interrogatus si errores quos tunc audivit a dicto heretico credidit, respondit quod sic.

Item, dixit quod circa idem tempus, quasi post mensem, Guilelmus Maurini, condam, frater eius, de Montealionis, qui erat credens hereticorum, venit ad domum dicti Ramundi Maulen, in qua ipse loquens erat. Et in aera [*sic, scil.* area] dicte domus dictus Guilelmus dixit ipsi loquenti quod Andreas de Pradis, id est Pradas Tavernerii, hereticus, salutabat eum, quem, ut dixit, ipse ipse adduxerat apud Constancianum et dimiserat in domo Bernardi Montanerii dicti loci. Per quem Guilelmum, fratrem suum, ipse loquens misit dicto heretico unum turonensem et obolum argenteos et quatuor denarios, ut de dicta pecunia dictus hereticus emeret sibi sotulares. Quam pecuniam dictus frater eius accepit. Et ex tunc non vidit, ut dixit, dictum Pradas Tavernerii, hereticum.

Item, dixit quod circa idem tempus, tempore Paschali, et aliter non vero recordatur de tempore, dictus Ramundus Petri misit ipsum loquentem apud Cuberas ad Guilelmum Belibasta, dicti loci, pro habenda pecunia ab eo. Et non recordatur ipse loquens si erat mutuum, vel (si) dictus Guilelmus dictam pecuniam debebat dicto Ramundo Petri. Cum ipse loquens fuisset apud Cubieras in domo dicti Guilelmi Belibasta, invenit in domo eius dictum Guilelmum Belibasta et Bernardum, filium eius, et Stellam, uxorem Ramundi Belibasta, filii dicti Guilelmi, et dicta Stella erat credens hereticorum, et uxorem dicti Guilelmi Belibasta, que etiam credens erat, et uxorem Guilelmi Belibasta, filii dicti Guilelmi Belibasta, qui postea fuit hereticus vestitus. Et non recordatur de nominibus

dictarum mulierum, ut dixit. Et cum ipse loquens venisset circa horam vesperrarum, postea supervenit eodem sero magister Petrus Girardi, procurator domini archiepiscopi Narbonensis, et cenaverunt simul, scilicet dictus magister Petrus Girardi, Guilelmus Belibasta, Bernardus et Ramundus et Guilelmus, filii dicti Guilelmi, et dicte mulieres, Bernardus tamen non habebat tunc uxorem, et familia dicti magistri Petri Girardi, et ipse loquens. Et comederunt carnes, et lac et caseum. Et post cenam, postquam iverat cubitum, dictus magister Petrus Girardi, ipse loquens, et dictus Ramundus et Bernardus Belibasta iverunt ad palherium dicti Guilelmi Belibasta, quod modicum distabat a domo dicti Guilelmi, et dictum palherium erat domus cooperta. Et cum fuerunt in dicto palherio, invenerunt Amelium de Perlis et Ramundum Fabri de Constanciano, hereticos. Qui Ramundus Fabri de novo factus fuerat hereticus. Et cum fuerunt ibi, ipse loquens dixit dicto Amelio quod Ramundus Petri eum salutabat. Et hoc fecit pro tanto quia dictus Ramundus Petri Savartesii dixerat ipsi loquenti quod salutaret ei omnes amicos, id est credentes hereticorum. Fecit tamen ipse loquens reverenciam dicto Amelio, heretico, inclinando caput super humeros eius et osculando eum ter, ut alias fecerat alteri heretico. Ipse etiam loquens fecit melioramentum dicto heretico modo supradicto. Et cum per modicam pausam stetisset, supradicta Stella, uxor dicti Ramundi Belibasta, pulsavit ad portam dicti palherii, et dixit quod exirent de dicto palherio ipse loquens et dictus Bernardus Belibasta. Quod et ipse [*sic*] fecerunt, remanente cum dictis hereticis dicto Ramundo Belibasta. Et quando fuerunt in porta palherii, ipse loquens vidit, ex parte que est versus aquam, duos homines quos non cognovit, ut dixit, et credit quod dicti duos homines intrarent dictum palherium ad dictos hereticos. Non vidit hoc, tamen audivit aperiri portam dicti palherii. Audivit tamen quod in dicta villa de Cuberiis era(n)t credentes hereticorum: quedam mulier vocata na Cavalha, filia dicti Guilelmi Belibasta antiquioris, et Ramundus Monerii. Et hoc ipse loquens audivit a dicto Bernardo Belibasta. Et dicta nocte non viderunt alia vice hereticos predictos. Dictis etiam hereticis, ut dixit, nichil dedit. Et in crastinum mane ipse surrexit et reversus fuit apud Archas. Et quando recedere voluit, dixit ei dictus Ramundus Belibasta quod dictus Amelius, hereticus, volebat quod ex parte eius multum ei salutaret dictum Ramundum Petri Savartesii, quod et ipse loquens fecit.

Item, dixit quod postea, eodem anno circa finem augusti, cum ipse loquens esset cum ovibus dicti Ramundi Petri in loco

vocato *Pars Sors*, et essent ibi cum eo Iohannes Maulen de Arc/has, Guilelmus Martini de Montealionis, filius Guilelmi Martini de Montealionis, quadam nocte circa primum sompnum venerunt ad dictam pasturam ad ipsum loquentem Ramundus Belibasta, supradictus, et Phil/ippus de Aylaracho de Constanciano, condam, hereticus, quem conducebat dictus Ramundus Belibasta et adduxerat de Limoso. Quos ipse loquens invitavit ad comedendum, quia iam cognoverat diu erat dictum Ramundum, et dedit eis carnes, lac caprarum, caseum, panem et vinum, de quibus rebus comedit dictus Ramundus. Dictus vero Philippus non comedit aliquid, set solum bibit de vino cum ciphio quem ipsemet portabat, et noluit bibere cum ciphio ipsius loquentis et sociorum suorum. Et in hoc ipse loquens cognovit quod dictus Philippus erat de illis bonis hominibus, id est hereticis. Predicti vero socii ipsius loquentis non cognoverunt quod dictus Philippus esset hereticus, quod ipse sciret. Et quando comederat dictus Ramundus et potaverat dictus hereticus, dictus Ramundus rogavit ipsum loquentem ut iret cum ipsis usque ad Cuberias, et hostenderet eis viam per dresieras vel semitas, ita quod non irent per vias comunes, ita ut non possent aliquibus obviare. Et ipse loquens hoc fecit. Et iverunt simul ipse loquens dictus hereticus et dictus Ramundus apud Cuberias, dicta nocte, per nemora et loca aspera, licet obscura esset dicta nox in tantum quod vix poterat videre. Et frequenter dicta nocte dictus hereticus crecidit et lesus fuit in pedibus propter viam asperitatis et nemoris. Et quando ei contingebant, dictus hereticus dicebat: 'Sanctus Spiritus adiuva!'. Et nullam personam invenerunt in via, nec dictus hereticus aliquid predicavit. Et quando fuerunt iuxta Cuberias, iverunt ad cortale Guilelmi Belibasta, patris Ramundi Belibasta. Et ibi invenerunt Guilelmum Belibasta, fratrem dicti Ramundi, qui postea fuit hereticus vestitus, et Bernardum Belibasta, fratrem eius, et unum puerum nepotem eorum, et nescivit ipse loquens, ut dixit, cuius nomine dictus puer vocaretur. Et adhuc erat nox, et comederunt, ipse loquens, dicti Ramundus, Bernardus et Guilelmus Belibasta, fratres, et puer supradictus, de lacte et pane. Dictus vero hereticus non comedit cum eis, set posuit se super quandam raubam ad dormiendum. Et postquam comederant, dictus Bernardus Belibasta rogavit ipsum loquentem quod iret apud Cuberias ad domum eorum, quod tamen facere ipse loquens noluit. Fecit tamen, ut dixit, melioramentum dicto heretico modo supradicto, requirente eum de hoc dicto heretico. Et dimitens dictum hereticum cum predictis Bernardo, Ramundo

et Guilelmo Belibasta, reversus fuit ad dicta oves suas ad dictam pasturam. Dixit quod dictus Bernardus Belibasta, quando venerunt ad dictum cortale ipse loquens, dictus hereticus et Ramundus, dictum hereticum recollegit ponendo caput in humeris eius et osculando eum ter in ore modo supradicto. Non vidit, ut dixit, quod aliquis de predictis fecerit dicto heretico melioramentum, nec ipse etiam loquens dicta vice aliquid dedit dicto heretico. Quando tamen ipse loquens voluit recedere, dictus Bernardus Belibasta dixit ei quod saluaret ex parte eius Ramundum Petri, Sybiliam, uxorem eius, et matrem dicte Sybilie. Dictus etiam hereticus eodem modo dixit ipsi loquenti quod saluaret ex parte eius dictas personas, quod et ipse loquens fecit, ut dixit, quando venit apud Archas. Et narravit eis quomodo dictum hereticum conduxerat usque a Cubieras. Et displicuit eis quod dictus hereticus non intraverat domum eorum, ut ibi quiesceret.

Item, dixit quod post paucos dies ipse (loquens) venit quadam die de pascuis ad domum dicti Ramundi Petri, et in celario dicte domus invenit Amelium de Perlis, hereticum, Sybiliam, uxorem dicti Ramundi Petri, et matrem dicte Sybilie, et statim, post quam ipse loquens venerat, ductus fuit per eos supradictus hereticus ad solarium dicte domus, et positus in camera de qua supra mentio facta est. Et ipse loquens, ut dixit, comedit *en la foganha*. Et dum comedebat, venit Ramundus Petri predictus, et Bernardus Belibasta, et intraverunt cameram predictam in qua dictus (erat) hereticus, et remanserunt cum eo. Audivit etiam Ramundum Gayraudi loquentem in dicto cellario cum dicta Sybilia. Et post quam ipse loquens accepit comiatum a predictis heretico, Ramundo Petri et Ramundo Belibasta, et recessit. Et non fecit aliquid aliud cum dicto heretico, nisi quod modo supradicto dictum hereticum recollegit inclinando caput super humeros eius et eum ter osculando in ore, dicendo ter: 'Bone christiane, ora pro nobis Deum', et respondente dicto heretico 'Deus vos benedicat et faciat bonum christianum et perducatur ad bonum finem'. Et non vidit plures nec pluries hereticos in illis partibus de Archas, ut dixit.

Item, dixit, interrogatus de credentibus quod [*sic*] ipse cognovit esse hereticorum credentes apud Archas et locus circum adiacentibus, et in terra Saltus, Radesii, Capcirii et Donasani, quod isti erant hereticorum credentes, quos ipse scivit esse tales tempore illo in supradictis locis. Dixit enim quod apud Cuberias erant Guilelmus Belibasta, pater, Bernardus, Ramundus et Guilelmus, filii eius, uxor dicti Guilelmi patris, de cuius nomine non recordatur,

Stella, uxor Ramundi Belibasta; uxor tamen Guilemi Belibasta non erat hereticorum credens. Scivit autem predictas personas esse hereticorum credentes, quia cum ipso loquente viderunt hereticos, et loquere fuerunt cum ipso de erroribus hereticorum.

Audivit etiam a dicto Bernardo Belibasta quod na Cavalha, soror eius, erat hereticorum credens. A dicto etiam Bernardo audivit, et a Guilelmo Belibasta, fratribus, quod Ramundus Monerii dicti loci erat hereticorum credens. Dubitat tamen ipse loquens an Arnaldus Belibasta et Petrus Iohannis Belibasta, filii dicti Guilelmi Belibasta patris, essent hereticorum credentes. Credit tamen quod sic, maxime de dicto Arnaldo.

In valle vero de Archis ipse (loquens) scivit quod infrascripti dicti loci erant hereticorum credentes, scilicet Ramundus Petri Savartesii, Sybilia, eius uxor, et mater dicte Sybilie, Petrus Cathalani de Constanciano, qui tunc morabatur cum dicto Ramundo Petri, a quo Ramundo Petri audivit quod dictus Petrus Cathalani erat bonus credens hereticorum, Gualharda Scaunerii, Guilelmus Scaunerii, filius eius, et Marquesia, soror dicti Guilelmi uxorque Guilemi Botol. Ipse vero loquens vidit Petrum Auterii, hereticum, cum dictis Guilelmo Scaunerii et Marquesia, sorore eius. Audivit etiam a dicto Ramundo Petri quod dicta Gualharda in quadam infirmitate sua fuerat hereticata, et stetit aliquantulum *en la endura*, et postea reversa fuit ad comedendum de *la feresa*, id est de carnibus; et, ut dicebat, ex quo semel comedit de carnibus, de cetero satis comedere posset.

Audivit etiam ab aliquibus de predictis hereticis, et non recordatur ab aliquo vel aliquibus, (quod) illud quod posuerant in dicta muliere perdiderant, et [*sic, scil. ex*] eo quod comederat de *la feresa*, et quod posset esse quod de cetero, in carne illa in qua erat recepta, non reciperetur nec esset ita apta quod reciperetur, quia debuisset mansisse *en la endura*, et non debebat reverti ad peccatum, quod fecit, quando, post receptationem, comederat carnes.

Audivit etiam a matre dicte Sybilie quod Ramunda, uxor Guilelmi Petri Savartesii, erat hereticorum credens. Et hoc dixit ipsi loquenti dicta mulier propter hoc (quia) dicta Ramunda et Marquesia inter se fuerant rixate, et tunc dicta mater dicte Sybilie dixit ipsi loquenti quod due bone mulieres que habebant intenciam inter se rixarentur. Et tunc ipse loquens interrogavit matrem dicte Sybilie si dicta Ramunda erat de *la entendensa*, que respondit ei quod sic, et quod non faceret eis, id est hereticis, malum,

ymo bonum. Credit etiam quod Gualharda, soror dicti Guilelmi Scaunerii, uxor Michaelis Leth, et Sclarmonda, alia soror eius, que tunc poterat esse quasi xii annorum, essent hereticorum credentes, et idem credit de Arnaldo, fratre dicti Guilelmi Scaunerii. Que persone simul conversabantur in una domo, et dicta Gualharda mater et Guilelmus Scaunerii et Marquesia, eius soror, erant magni credentes. Predicti tamen Arnaldus, Gualharda, Sclarmonda, fratres [sic], non fuerunt loqui cum ipso loquente de facto hereticorum.

Item, dixit quod dictus Ramundus Petrus dixit ei quod Ramundus Gayraudi, dicti loci de Archas, erat hereticorum credens, et multa bona dictis hereticis faciebat. Ipse tamen loquens non vidit dictum Ramundum Gayraudi cum dictis hereticis, nec scivit aliter quod aliquid bonum aliter faceret eis.

Item, dixit quod ipse scivit quod Bernardus Vitalis, dicti loci, erat hereticorum credens, et ipse vidit eum cum Petro Auterii, heretico.

Item, dixit quod Ramundus Martini, frater dicti Ramundi Maulen, erat hereticorum credens, et vidit hereticos cum ipso, ut supra dixit.

Item, dixit quod Ramundus Maulen, Ayglentina, uxor eius, et Berengaria, socrus eius, erant hereticorum credentes, et viderunt et receperunt hereticos, ut supra dixit.

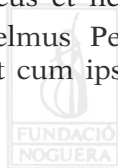
Item, dixit quod audivit a Petro Montanerii de Constanciano, et a Guilelmo Maurini, fratre ipsius loquentis, quod Bernardus Montanerii, uxor eius et filius eius maior, de quorum nominibus, ut dixit, non recordatur, de Constanciano, erant hereticorum credentes.

Item, dixit quod audivit a dicto Petro Montanerii quod n'Arri de Constanciano erat hereticorum credens. Idem etiam audivit a fratre suo.

Item, audivit a Ramundo Petri predicto et a Guilelmo Maurini, fratre ipsius loquentis, quod Guilelmus Ysarni de Quilhano erat hereticorum credens.

Item, dixit quod audivit a dictis Ramundo Petri de Archas et Guilelmo Maurini, fratre ipsius loquentis, quod Vesianus de Villafort, qui fuit de Pradis in Alione, frater Petri Iohannis de Pradis in Alione, erat magnus amicus et hereticorum credens.

Item, dixit quod Guilelmus Petri de Limoso erat magnus credens hereticorum, et vidit cum ipso Petrum Auterii, hereticum, ut supra dixit.

Item, quod audivit a Ramundo Petri, predicto, quod Martinus Francisci de Limoso erat credens hereticorum.

Item, audivit a dictis Ramundo Petri de Archas et Guilelmo Petri de Limoso, [quod] [...], de cuius nomine non recordatur, erat credens hereticorum et magnus familiaris eorum.

Item, dixit quod, cum quedam puella parvula que adhuc lactabat, filia dicti Ramundi Petri, fuisset hereticata, audivit a quodam heretico, scilicet a Petro Auterii, qui de dicta hereticatione cum credentibus loquebatur, quod non reputabat bene factum quod dicta puella heretica/ta\ fuisset, cum non haberet entendenciam; et, ut dixit, bonus christianus non debet extendere manus suas ad tales qui non habent *la entendensa*, set tales pueri dimitendi sunt Deo. Cui etiam ipse loquens respondit quod etiam alii magni Deo dimitendi erant. Et dictus hereticus, hoc audiens, risit, et nichil eis respondit. Et cum ipse loquens postea, de verbis dicti Petri Auterii super dicta hereticatione, loqueretur cum Pradas Tavernerii, heretico, dictus hereticus respondit quod in talibus pueris bonus christianus debet facere suum posse, et Deus faciat suum velle. Et hoc audivit a dicto heretico in domo Ramundi Maulen. Ibidem etiam dictus hereticus dixit quod dictus Petrus Auterii et Guilelmus, frater eius, multum volebant dominari super alios hereticos, quia, ut dixit, de lana que fuerat data omnibus bonis christianis per credentes, de qua factus fuerat pannus, dicti Petrus et Guilelmus Auterii pro se ipsis acceperant bonam partem, et alii de bonis christianis habuerant malam partem de dicto panno. Et post dicta verba ipse loquens dedit dicto Pradas, heretico, unum turonensem argenti grossum. Et tunc dictus hereticus interrogavit ipsum loquentem si dictum turonensem dabat ipsi vel dabat toti Ecclesie eorum. Et ipse loquens respondit que de dicto turonense faceret quicquid vellet.

Et cum postea, circa festum Nativitatis beate Marie, capti fuissent per dominum inquisitorem Carcassone Iacobus Auterii et Pradas Tavernerii apud Limosum, quod, cum ipse loquens audivisset a Ramundo Petri predicto, dicentem [*sic*] quod mala dies evenerat eis, quia capti erant domini Iacobus Auterii et Andreas de Pradis in Alione, et quod omnes credentes erant perdit, quia predicti heretici discelarent credentes, et hoc dicen/s\ verberare(t) sibi genas, ipse etiam loquens de hoc turbatus esset, cum, quasi post quindecim dies, ipse loquens fuisset reversus ad domum dicti Ramundi Petri, quodam vespere venerunt ad dictam domum, nocte sequenti, Ramundus Maulen, Ramundus Martini, frater eius,

Guilelmus Scaunerii, Bernardus Vitalis, Ramundus Gayraudi, ipse loquens et dictus Ramundus Petri, Marquesia, soror Guilelmi Scaunerii, Sybilia, uxor dicti Ramundi Petri, et mater dicte Sybilie, et ibi dixerunt ipsi loquenti quod ipsi omnes concordaverant quod irent ad dominum papam ad confitendum de hiis que comiserant in heresi, et dixerunt ei si volebat ire cum ipsis. Et ipse (loquens) respondit eis quod nolebat ire, set quod ipsi irent 'in mala ventura, quia interfecistis me, et adhuc vultis magis interficere si irem vobiscum, quia expenderem quicquid habeo'. Et predicti responderunt ei quod ipsi iuvarent eum in eo quod possent. Et ipse (loquens) respondit quod male iuvarent eum de proprio, cum dictus Ramundus Petri nollet ei solvere sexaginta solidos quos ei debebat. Et dicta nocte <paraverunt> predicti /paraverunt\ se, et ante diem exiverunt de Archas et iverunt ad dominum papam. Et in recessu, dicti Ramundus Petri et Ramundus Maulen rogaverunt ipsum loquentem quod custodiret oves eorum, quousque ipsi reversi essent. Et ipse (loquens) respondit eis quod libenter. Non tamen ipse loquens rogavit eos, vel aliquem alium de predictis, quod ipsum non discelarent, nec ipsi etiam hoc ei promiserunt, ut dixit. Et in crastinum mane, dominus Giletus de Vicinis, dominus loci de Archas, bandavit bestiaria et omnia alia que habebant predicti qui iverunt ad dominum papam, et mandavit ipsi loquenti quod bene custodiret oves dicti Ramundi Petri et Ramundi Maulen una cum Iohanne Maulen, quod et ipse fecit. Predicti vero qui iverunt ad dominum papam fuerunt absentes a villa de Archas usque ad festum subsequens Natalis Domini. Et cum venissent, dictus Ramundus Petri dixit ipsi loquenti quod bene fuerat confessus, et quod erant absoluti per dictum dominum papam et dominum inquisitorem Carcassone, per quem transiverant in reditu, et quod nichil perderent de bonis suis, et quod ipse male fecerat quia non iverat cum ipsis ad dominum papam, quia, si hoc fecisset, fuisset absolutus sicut et ipsi fuerant, et nichil perderet de bonis suis. Addidit: 'Vade, eatis ad confitendum ad dominum papam, vel recedatis de domo mea, quia ego ex tunc nolo vos videre nec audire'. Et nulla /persona\ erat presens quando dicta verba fuerunt inter ipsum loquentem et dictum Ramundum Petri. Ipse vero loquens respondit ei quod non curabat si non moraretur cum eo, set quod solveret ei illud quod debebat, et ipse postea sciret quod acturus esset. Dictus tamen Ramundus Petri nichil solvit ei de sexaginta solidis turonensium quos debebat ei, nec etiam ex tunc. Et eadem nocte ipse loquens ivit ad domum Ramundi Maulen, et petivit ab eo si fuerat confessus et absolutus per dominum papam. Qui

respondit ei quod sic, et quod displicebat ei quia ipse loquens non iverat cum eis, quia eodem modo fuisset confessus et absolutus, sicut et ipsi fuerant; et quod si adhuc ipse loquens vellet ire ad confitendum, ipse Ramundus iret cum eo, ut dixit, et non opporret quod irent usque ad dominum papam, quia sufficeret quod iret ad confitendum apud Carcassonam domino inquisitori Carcassone. Et ipse loquens respondit dicto Ramundo quod iret ad oves, et ibi deliberaret illud quod agere vellet, et quod loqueretur ibi cum Ramundo, fratre suo, et Guilelmo Martini, sororio suo.

Dicti vero Ramundus Petri et Ramundus Maulen non fecerunt ipsum capi, cum tamen scirent eum hereticorum credentem esse, et iam ipsi, ut dicebant, confessi fuerant domino pape vel penitenciarario eius, quamvis ipse (loquens) steterit in terminalibus de Archas.

Postquam predicta verba fuerant, quasi per octo dies, in quibus diebus, cum ipse loquens reverteretur de bestiario suo apud Archas, ut ibi acciperet quendam pannum laneum quem ibi fecerat fieri per quendam textorem cognominatum Cathalanum, cum fuit in loco vocato Fangars, occurrit ei Guilelmus, frater eius, qui veniebat pro ipso loquente, quia audiverat quod dimiserat stare cum dicto Ramundo Petri. Portabat etiam dictus Guilelmus pecuniam, ut emeret bladum pro Ramundo Maurini, fratre ipsius loquentis, Guilelmo Martini, sororio eius, et Petro de Pinu<i> pastoribus. Et ipse loquens et dictus Guilelmus iverunt apud Archas, et iuxta molendinum de Archas dictus Guilelmus, frater eius, remansit cum Guilelmo Martini, sororio eius. Ipse vero loquens, accepto dicto panno, timens ne caperetur si posset inveniri, ivit iuxta quandam villam vocatam Pontilhs, et ibi expectavit predictos fratrem et sororium suos. Et cum venissent, iverunt ipse (loquens) et dictus frater eius simul apud Constancianum, et biberunt in curti domus Bernardi Montanerii dicti loci, qui etiam credens erat hereticorum, ut supra dixit. Et viderunt ibi Bernardum Montanerii predictum et uxorem eius, de cuius nomine non recordatur, que etiam erat hereticorum credens. Non tamen ibi fuerunt loqui de aliquo de facto heresis. Et deinde iverunt ipse loquens et dictus Guilelmus, frater eius, apud Quilhanum; et postea, alia die, apud Rocafuelh, et non invenerunt aliquem credentem hereticorum in dictis locis, licet inter se loquerentur de facto hereticorum, et ita bene caperentur in parte superiori Savartesii sicut et (in) inferiori. Postea venerunt apud Montemalionis. Et hoc fuit circa festum Natalis

Domini, ante per duos vel tres dies, et fuerunt XIX anni in festo Natalis Domini nuper preterito. Et venerunt ad domum patris sui Ramundi Maurini, et ibi tenuerunt festum, scilicet ipse loquens, Ramundus Maurini, pater eius, et Aladaycis, mater eius, Guilelmus, Bernardus, Iohannes et Arnaldus Maurini, fratres ipsius loquentis. Et scivit ipse loquens quod omnes erant credentes hereticorum, licet dubitet de Arnaldo, qui tunc parvus erat.

Et transactis festivitibus, cum ipse ivisset ad domum Arnaldi Fabri, de Montealionis, qui erat iam hereticorum credens, et hoc dixerant ipsi loquenti Guilelmus Belhoti et Guilelmus Maurini, frater ipsius loquentis, ipse etiam loquens, ut dixit, postquam dederat lanam Guilemo Belhoti, ut eam daret hereticis, de qua superius facta est mentio, cum quadam die emitterent oves ad pascua ville de Montealionis, ipse et dictus Arnaldus Fabri, ipse loquens dixit dicto Arnaldo si de illis bonis christianis erant in Montealionis. Et dictus Arnaldus respondit ei quod non curaret de hoc, quia nimis iuvenis erat, et talia non debent dici iuvenibus, nec eis hostende /de/bent dicti boni christiani, ne eos discelent; set, si ipse loquens vellet bonum facere dictis bonis christianis, quod faceret, et non curaret eos videre. Dictus Arnaldus Fabri fecit dici ipsi loquenti per Guilelmum Belhoti predictum quod de cetero non intraret domum ipsius Arnaldi. Et dictus Guilelmus Belhoti predicta verba dixit ipsi loquenti iuxta domum dicti Arnaldi Fabri. Et quia ipse loquens secure non poterat stare apud villam de Montealionis, quia iam se custodiebant homines dicti loci ab eo, in tantum etiam quod Bernardus Maurini, frater ipsius loquentis, dixit ei quod nisi recederet de domo eius, ipse non faceret nisi malum in dicta domo, quamvis dictus Bernardus credens esset hereticorum, recessit de Montealionis.

Et quia Arnaldus Baiuli, senior de Montealionis, socer Bartholomei Borrelli de Ax, dixit ipsi loquenti quod, si vellet stare cum dicto Bartholomeo pro pastore, ipse faceret ei dare bonam solidatam, ivit ipse loquens apud Ax, et conduxit se pro pastore cum dicto Bartholomeo. Et incontinenti, postquam se conduxerat cum eo, missus fuit per dictum Bartholomeum in pascuis de Tortosa, ubi erant oves dicti Bartholomei. Et stetit ibi cum Guilelmo Cortilh de Merenchis. Et, ut dixit, non fuit loqutus cum dicto Guilelmo Cortilh, nec cum aliquo alio, de facto heresis.

Deinde, state sequenti, circa festum Penthecostes, reversus fuit ad estivandum cum ovibus ad montaneas Savartesii. Et conduxit

se cum dicto Bartholomeo pro pastore ad annum, et non fuit loquutus cum dicto Bartholomeo vel filius eius de facto heresis. Dictus etiam Guilelmus Cortilh stetit dicto anno cum dicto Bartholomeo, et eodem anno, in festo Sancti Ciriaci et Iulite, quo die sunt nundine apud Rupem Hulmesii, ipse loquens venit ad dictas nundinas, ut ibi emeret arietes, et venit ad domum Bertrandi, *sororii* (sui), qui habebat in uxorem sororem suam vocatam Guilelmam. Et erat fusterius dictus Bertrandus, et de cognomine eius, ut dixit, non recordatur. Et dicta nocte ipse loquens iacuit in domo sororis sui. Qua nocte dictus sororius suus verberavit sororem ipsius loquentis. Et in crastinum mane, iuxta locum ubi solent in dictis nundinis teneri animalia ad vendendum, ipse loquens invenit Philippum de Alayraco, hereticum, et Bernardum Belibasta, supradictos, et ibi dictus hereticus dixit ipsi loquenti quod pranderent simul. Et ipse loquens hoc ei concessit, dicens quod male recollegerat eum dictu sororius suus. Et dictus hereticus respondit ei quod, si male eum recollegerat, peius eos recolligeret si omnes irent. Et dicta die dictus hereticus, ipse loquens et dictus Bernardus Belibasta pransi fuerunt in quadam taberna que erat iuxta viam que venit de versus Vernetum, et non recordatur de nomine domini dicte taberne. Et ipse loquens et dictus Bernardus emerunt pices, quos comederunt, tam ipsi [*sic*] quam dictus hereticus, frixos. Et in principio mense dictus hereticus, vertens dorsum ad alios qui in dicta taberna comedebant, et aliquantulum surgens, tenens inter manus panem cum tersorio, non tamen partem tersorii prohibiciens super humeros, ut solent facere heretici quando inter credentes existentes panem benedicunt, benedixit panem modo hereticali. Et deinde, scindens dictum panem cum cutello, dedit de dicto pane ipsi loquenti et dicto Bernardo Belibasta, et ipsi, quando accipiebant panem, dicebant submisce: 'Benedicite, *senher*', et hereticus respondebat: 'Deus vos benedicat'.

Post prandium vero exiverunt de dicta villa ipsi tres soli, et ascendentes contra aquam per magnum spacium, quasi si irent spaciatum, aliquando stantes, aliquando sedentes, dictus Bernardus Belibasta dixit quod magnum peccatum fuerat quod Guilelma, soror predicta ipsius loquentis, erat data in uxorem dicto Bertrando, qui eam male tractabat, et potuisset fuisse data alicui qui esset de *la entendensa*; et quod pater ipsius loquentis dicte Guilelme ac Ramunde, alterius sororis ipsius loquentis, malus amicus ipsarum fuerat, quia dederat ipsas hominibus qui non erant de *la entendensa*. Et addidit dictus Bernardus quod dicta Guilelma dixe-

rat ei apud Montemalionis, in domo patris ipsius loquentis, quando semel ipsa fugerat dictum maritum suum, vel quod ipsa vagaretur per mundum, vel quod ipse Bernardus ipsam duceret alicubi ubi posset servire bonis christianis, id est hereticis, quia cum marito suo nec mortua nec viva stare volebat. [*Al marge*: Sermo] Et tunc dictus hereticus respondit quod, ex quo dicta Guilelma non poterat vivere cum marito, quod bonum esset quod extraheretur de mala via, et quod poneretur in bona, volens dicere dictus hereticus predicta [*sic, scil.* per dicta] verba quod daretur via dicte mulieri quod non vagaretur per mundum ut meretrix, set, ex quo voluntatem habebat servire bonis christianis, quod poneretur cum aliquo credente, cum quo stans posset bonis christianis servire, id est hereticis. Et addidit dictus hereticus: 'Vos alii, credentes, ita tenemini custodire a malo quancumque mulierem vel hominem credentem sicut vos ipsos, quia Filius Dei hoc precepit, dicens quod non essent aliqui qui sibi atinerent nisi boni christiani, id est heretici et credentes eorum, et illi erant inter se fratres et sorores'. Et ipse loquens quesivit ab eo quomodo hoc fieri poterat. Et dictus hereticus respondit quod ratione corporum, que de una terra sunt et in unam terram revertuntur, homines in nullo sibi atinent. Cui, cum ipse loquens respondisset: 'Et quomodo est hoc quod homines propter corpora non sibi atinent, cum videamus quod Romana Ecclesia non coniungit matrimonialiter fratrem et sororem vel cognatum germanum et cognatam germanam, quia sibi dicte persone atinent, set coniungit personas matrimonialiter que non sunt de eadem consanguinitate vel parentela, propter hoc quia non atinent sibi? Que tamen non fierent si consanguinitas vel proximitas non esset inter homines ratione corporum', et dictus hereticus respondit ei: 'Bestia es, quia matrimonium quod fit in Ecclesia Romana non est res stabilitatis nec etiam res bona, set matrimonium aliud quod fecit Filius Dei est res bona et stabilitatis'. Quod matrimonium erat, ut dicebat, intern animam et spiritum, quia, ut dicebat, (anima) semper stabat in corpore hominis usque ad mortem, spiritus vero intrabat et exhibat; et tunc fiebat, ut dicebat, matrimonium inter animam et spiritum quando inter se conveniebant anima et spiritus in bonitate, et anima nichil volebat contrarium spiritui, nec spiritus anime, sed ambo in bono conveniebant ad statum veritatis et iusticie. Et tale matrimonium, ut dicebat, solum erat inter animam et spiritum bonorum christianorum, id est hereticorum, et bonorum credentium. De malis vero credentibus, dicebat quod malignus spiritus intraverat in corde

eorum. Et hiis dictis per dictum hereticum, viderunt dictam Guilel-
mam, sororem ipsius loquentis, euntem ad faciendum herbam, et
surrexerunt et sequi fuerunt eam. Et in via occurrit eis Bernardus
Maurini, avunculus eius ex parte patris, de Montealionis, qui Ber-
nardus invitavit ipsos tres ad vespertinandum, quod recipere no-
luerunt dictus hereticus et dictus Bernardus Belibasta, set ipse
loquens accepit dictum convivium et ivit cum dicto Bernardo
Maurini ad villam predictam. Et ibi in quadam domo que erat in
platea, in cuius domo habebat vel filiam vel sororem dictus Ber-
nardus Maurini, vespertinaverunt et comederunt carnes. Postquam
vero comederat, ipse loquens ibi sequutus fuit dictam sororem suam
per viam illam per quam vidit eam euntem ad faciendum herbam,
per quam etiam eam fuerant sequi dicti hereticus et Bernardus
Belibasta, quando ipse loquens recessit ab eis, et ivit cum dicto
Bernardo Maurini, ut supra dixit. Et ivit ad unum campum dicte
sororis sue qui est iuxta ripariam, et in dicto campo invenit dic-
tam sororem suam; et in via que erat iuxta dictum campum in-
venit dictum hereticum et dictum Bernardum Belibasta. Et cum
ipse loquens /ibi\ venisset, dicta soror sua accessit ad rippam
dicti campi que erat versus dictam carreriam, in qua ipse loquens,
dictus hereticus et Bernardus Belibasta erant. Et tunc dicta soror
dixit ipsi loquenti: 'Frater, faciat(is) illud quod *le senher* id est
hereticus, dicet vobis'. Et hoc dicto, quia multe persone ibant per
dictam carreriam, dimitentes dictam sororem suam in campo
predicto, reversi fuerunt ipse loquens, dictus hereticus et Bernar-
dus Belibasta ad primum locum. Et ibi dictus hereticus dixit ipsi
loquenti, audiente dicto Bernardo: 'Soror vestra predicta est in
posse male persone, et propter hoc, si iuветis eam quod exeat de
potestate dicte male persone, magnam mercedem habebitis. Et
tenemini ad hoc faciendum, scilicet quod de mala via eam abs-
tra(ha)tis et iuветis eam poni in bonam, quia', ut dicebat, 'beatus
est qui<a> potest multos atrahere ad viam bonam nostram et
ampliare Ecclesiam Dei' id est eorum. 'Et in hoc non defficiatis
michi, quia ego rogo vos et impono super animam vestram, et
precipio vobis ex parte Ecclesie, et absolvo vos ex parte Dei de
omni peccato quod exinde vobis evenire posset'. Et tunc ipse
loquens quesivit a dicto heretico quid volebat quod faceret de
dicta sorore sua. Et dictus hereticus respondit quod removeret
dictam sororem suam a dicto viro suo, et: 'Ducatis eam apud
Rabastenx'. Et cum ipse loquens diceret dicto heretico: 'Et si ali-
qui de parentela mariti nos sequerentur, quid faceremus?'. Et

dictus hereticus respondit: 'Vos dicetis talibus, si venirent, quod itis vos et ipsa ad peregrinandum vel ad romaniam [*sic*]. Et cum ipse diceret dicto heretico quod ipse nesciebat viam versus Rabastenx, ibi etiam nullam personam cognoscebat nec sciebat domum ad quam dictam sororem suam ducere haberet, dictus hereticus respondit ei: 'Vos ibitis apud Mirapiscem, a Buenvila et postea apud Caramanh, et deinde petatis viam qua ibitis apud Rabastenx. Et si potestis, eritis ibi per unam vel per duos [*sic*] dies ante festum Sancti Iohannis, vel ad minus in die ante missam, et dicta die Sancti Iohannis, dum diceretur in ecclesia maiori missa<m>, vos, dimissa dicta sorore sua in aliqua domo, venietis ad dictam ecclesiam maiorem, et ibi me i(n)venietis, vel Bernardum Belibasta qui est, vel Guilelmum Belibasta fratrem eius, vel aliquem certum nuncium meum, qui dabimus recapitum dicte sorori vestre, et expectabitis me vel aliquem de predictis in vel iuxta dictam ecclesiam de mane usque ad meridiem'. Cui, cum ipse loquens respondisset quod peccatum comiteret si dictam sororem suam auferret marito suo, dictus hereticus respondit quod ipse absolvebat eum de dicto peccato ex parte Dei, et dictum peccatum super se ponebat, quia non erat peccatum, ymo merces, qui ponebat hominem in bona via, id est in via eorum. Et quamvis ipse loquens se excusaret, finaliter tamen, ut dixit, oportuit hobedire eum dicto heretico, et concessit ei quod faceret iuxta preceptum eius. [*Al marge*: Sermo] Quo facto, dictus hereticus dixit quod semel duo credentes stabant iuxta quendam rivum, et unus eorum obdormivit, altero vigilante, et de ore <et de ore> dormientis vigilans vidit unam rem similem sinsole, que, cum exiret de ore dormientis, subito, per quendam festucam vel plancam (que) pretendebatur de una parte rivi usque ad aliam, dicta res transsivit ultra dictum rivum ubi erat quoddam caput asini descarnatum, in quod dicta res intrabat et exibat, discurrens per foramina dicti capitis. Et postea revertebatur usque ad os dicti dormientis per dictam plancam. Et hoc fecit semel vel bis dicta res. Quod videns ille credens qui vigilabat, quando illa res remanserat ultra rivum ad dictum caput, dictus vigilans removit dictam plancam de dicto rivo, ne dicta res posset transire et reverti ad os dormientis. Et cum dicta res exivisset de dicto capite asini et venisset usque ad rivum nec transire posset, quia planca erat amota, corpus etiam dormientis se moveret fortiter et non posset expergofieri [*sic*], licet excitaretur per dictum vigilantem. Tandem dictus vigilans reposuit dictam plancam, et dicta res transivit per dictam plancam et rein-

travit in (ore) dormientis. Et statim fuit expergefactus, et ex expergefacto dixit socio suo quod multum dormiverat. Et tunc alter dixit ei quod, /dum\ dormiebat, magnam turbationem habuerat et multum se moverat. Cui ille qui dormierat respondit quod ipse fecerat multum sompneum [*sic*], quia, ut dixit, sompniaverat quod ipse transiverat per quandam plancam unum rivum, et deinde intraverat quoddam magnum palacium in quo erant multe turres et camere; et quando voluerat reverti, dicta planca fuerat remota de rivo, et non poterat transire, set veniebat usque ad rivum, et timens ne submergeretur retrocedebat. Et de hoc multum turbatus fuerat, quousque dicta planca fuit reposita in dicto rivo, et transiverat. Et vigilans narravit ei supradicta que viderat. Et de hoc multum dicti duo credentes mirati fuerant. Et deinde iverunt ad unum bonum christianum, id est hereticum, et narraverunt ei predicta. Qui hereticus respondit quod anima hominis semper manebat in corpore hominis usque ad mortem corporis eius, set spiritus hominis intrabat et exibat, ut ipsi viderant de dicta sin-sola egredientem de ore dicti dormientis intrantem caput dicti asini, et regredientem in ore dormientis, et quodm ex quo hoc viderant, bene credere poterant'.

Et postquam predicta docuerat predictus hereticus, surrexerunt de dicto loco et reversi fuerunt ad nundinas. Et ibi emerunt ipse loquens et dictus Bernardus Belibasta de congro vel merlucio, et unam ollam de terra in qua dequoquerunt dictum congrum in supradicta taberna, in qua etiam iacuerunt nocte sequenti, scilicet dicti hereticus et Bernardus in uno lecto, et ipse loquens cum quodam alio homine in alio, quem hominem, ut dixit, ipse loquens non cognoscebat. Et cum in taberna in quadam alia olla similiter decoqueretur de congro, et ipsi vellent decoquere ad partem dictum congrum suum in supradicta olla nova, hospita dixit eis quod non facerent tot expensas, set quod simul totum congrum coqueretur. Cui respondit dictus Bernardus quod non curaret dicta hospita de dictis expensis, quia bene solveretur ei de igne. A qua etiam hospita habuerunt unam cooperturam olle, quam dictus Bernardus multum fortiter fricavit cum cineribus, ne aliqua pinguedo adhereret dicte cooperture. Et quia multe olle de carniis erant in dicto igne, quamvis dicta eorum olla esset cooperta, tamen ne aliquid de *la feresca*, id est de carnibus vel brodio carniis, intraret dictam ollam, quousque /de\cogi [*sic*] fuerunt dicti pices, non removerunt se ipse loquens vel dictus Bernardus. Dum vero dicti pices decoquebantur, dictus hereticus dormiebat.

Deinde voluerunt se ponere ad mensam, set ne<c> cognoscerentur, dictus hereticus dixit ipsi loquenti et dicto Bernardo quod emerent pro duobus parvis turonensibus ova et ponerent ante se in mensa. Et, ut dixit, emerunt dicta ova. Et post quam dictus Bernardus fecerit scutellam dicto heretico de dictis piscibus et brodio, et extraxerat pisces de dicta olla, claxaverunt dicta ova in dicta olla, de quibus ovis comederunt ipse loquens et dictus Bernardus, et etiam de piscibus. Dictus vero hereticus non comedit de dictis ovis, set de piscibus et de brodio. Qui etiam hereticus in principio mense, modo quo supra, benedixit panem in prandio. Benedixit etiam panem in cena, et dedit de dicto pane benedicto ipsi loquenti et dicto Bernardo. Et ipsi submisce dixerunt: 'Benedicite *senher*'. Et ipse submisce respondit eis: 'Deus vos benedicat'. Et expensas quas fecerunt, solverunt ipse loquens et dictus Bernardus Belibasta, et expenderunt inter ambo(s) dicta die III^{or} solidos turonenses. Idcirco autem, heretici vadunt ad nundinas, ut ipse loquens audivit ab eis, ut inveniant aliquos alios hereticos vel credentes. Et de dicta nocte nichil aliud hereticale fecerunt, ut dixit, quia non erant in loco apto ad faciendum talia. Et in crastinum mane, dictus hereticus dixit ipsi loquenti: 'Petre, si non videremus nos, sitis memor de illis que diximus vobis, et sit firmum illud quod promisistis nobis. Et eatis ad emendum illa que emere vultis, et postea veniatis huc ad nos. Et si non inveneritis nos hic, eatis per mercatum, si forte nos videretis ibi. Et si nec ibi nec in mercato nos inve/ne^oritis, teneatis vias vestras'.

Et tunc ipse loquens ivit ad emendum sex arietes quos commendavit aliquibus hominibus de Montealionis, de quorum nominibus non recordatur, ut dixit, qui habebant ibi oves, ut dictos arietes eius ducerent apud Montemalionis, quod et fecerunt. Ipse vero reversus fuit ad dictam tabernam, et non invenit dictos hereticum et Bernardum, nec etiam in mercato. Et ex hoc opinatus fuit quod invenissent aliquem hereticum vel credentem cum /quo\ recessissent. In dictis etiam nundinis ipse loquens non vidit aliquem alium hereticum vel credentem, quos tales esse cognosceret, nisi supradictum hereticum et Bernardum Belibasta. Et cum ipse loquens non invenisset dictum hereticum, ivit ad domum dicte Guilhelme, sororis sue. Et accepit comiatum a dicta sorore sua, et comedit ibi cum (ea), et socru dicte sororis sue et quodam puero, fratre dicti sorori(i) sui. Et post prandium ipse (loquens) secrete dixit dicte sororis sue quod tertia die sequenti ipse reverteretur ad eam, et interim se pararetur si volebat ire, ut ordinatum fuerat

per dictum hereticum. Que respondit ei quod iam ipsa parata erat, et quod omnino ipse veniret dicta die.

Deinde ipse (loquens) ivit apud Montemalionem cum Guilelmo Clerici, fratre rectoris tunc de Montealionis, et Gausia de na Longa, et Vitale Teshendier, et in itinere, ut dixit, non fuerunt loqui de facto hereticorum. Et in crastinum mane, ipse loquens solus reversus fuit apud Ruppem Vulmesii. Et, ut convenerat cum dicta sorore sua, quando recessit ab ea, ivit ad supradictum campum, et invenit dictam sororem suam. Que, cum deberet reverti ad villam, ipse loquens dixit sibi quod portaret ei panem, vinum et caseum, quia comedere volebat, et dedit ei pecuniam unde predicta emeret. Que omnia portavit sibi dicta soror eius. Et postquam simul comederant ibi, ipse (loquens) dixit dicte sorori sue quod iret ad domum suam, et ipse expectaret eam, quousque esset tarda hora, iuxta quandam crucem que est subtus dictam villam iuxta cimintarium. Et circa primum sompnum, dicta soror eius venit ad ipsum loquentem in supradicto loco, portans secum vestes nupciales et unum linteamentum. Et iverunt dicta nocte usque ad Mirapiscem, et deinde versus Buenvila, et postea apud Caramanh, et deinde venerunt apud Rabastenx, et fuerunt ibi ante festum Nativitatis beati Iohannis Babtiste per unam diem, et hospitati fuerunt in quadam domo iuxta ecclesiam. Et mane, in die Beati Iohannis, cum ipse loquens iret versus ecclesiam maiorem dicti loci, ut fuerat conductum inter ipsum loquentem et dictum hereticum, ipse loquens invenit in hostio ecclesie que est versus occidentem Bernardum Belibasta predictum, et recollegerunt se mutuo. Et deinde dictus Bernardus duxit ipsum loquentem ad quandam domum que erat satis iuxta ecclesiam, subtus eam, in qua iam per aliquod tempus steterant dictus Bernardus (et) Guilelmus Belibasta, frater eius. Et dictus Guilelmus iam illo tempore interfecerat unum ~~pastorem~~ pastorem, et propter hoc se absentaverat, etiam ante quam Inquisitio inciperet contra hereticos et credentes in partibus Radesii et Saltus. Dictus vero Bernardus se absentaverat ob timorem Inquisitionis, que iam inceperat quando ipse fugit versus Rabastenx. Et cum fuerunt in dicta domo, ipse loquens, dictus Bernardus et Guilelmus Belibasta biberunt simul. Et postea ipse loquens duxit sororem suam ad dictam domum, et pransi fuerunt ibi simul ipsi quatuor. Set, ut dixit, iverunt ad missam ipse loquens et dictus Bernardus. Dictus vero Guilelmus remansit in dicta domo et coquinavit pro eis. Post comestionem vero, predicti Bernardus et Guilelmus dixerunt ipsi loquenti quod ipsi providerent sorori ipsius loquentis ut sibi ipsis,

et quod ipsa taliter faceret quod haberet per eos diligere et honorari. Et dicta soror eius promisit quod bene faceret sua facta. Deinde, ipse loquens dixit quod recedere volebat, quia sollicitus erat de ovibus domini sui, cum quo morabatur, et maxime quia tempus iminebat quod ipse faceret caseos. Dicta tamen soror eius rogavit eum quod aliquando veniret ad visitandum ipsam. Cui ipse loquens respondit quod hoc non poterat facere, quia stabat cum dominis. Et sic recessit ab eis. Et ex tunc, ut dixit, non vidit dictam sororem suam, set audivit a dicto Guilelmo Belibasta quod bona credens fuerat, et quod bona fuerat ipsi et fratri suo predicto, licet esset rixosa et male responderet aliquando. Que postea, ut dixit, fuit capta cum Petro Auterii, quondam, heretico, et ducta ad murum Tholose. Et deinde ducta fuit apud Carcassonam. Tunc autem, quando ipse loquens dimisit eam apud Rabastens, ipsa poterat esse etatis xviii vel circa. Et nullum alium credentem vidit apud Rabastens, ut dixit.

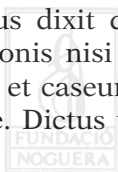
Ipse vero loquens, recedens de Rabastens, recta via venit apud Ax, et quia ipse tantum moratus fuerat, quando reversus fuit apud Ax, dictus Bartholomeus Borrellh dixit ei quod iam conduxerat alium pastorem. Et sic ipse loquens recessit ab eo.

Dixit tamen, magis recordatus, quod antequam predicta fierent, dum morabatur cum Bartholomeo predicto, contraxit noticiam cum Sybilia d'en Balle, quondam, de Ax, quia custodiebat ei quandam ovem. Et etiam quia audiverat a supradicto Guilelmo Belhot quod dicta Sybilia et Gualharda Beneta, uxor Guillelmi Auterii, quondam, heretici, erant hereticorum credentes. Non tamen multum se faciebat cum dicta Sybilia publice, quia dictum erat credentibus de Ax quod ipse auffugerat ob timorem Inquisitionis. Et tunc, quadam nocte /in\ yeme, cum ipse inclusisset agnos, et venisset ad domum dicti Bertholomei et frangeret tezam, venit ad eum Bernardus Baiuli, filius dicte Sybilie, et dixit ei quod iret domum eorum. Et ambo iverunt incontinenti ad domum dicte Sybilie. Et cum fuerunt ibi, dictus Bernardus Baiuli <extra> remansit extra domum, sedens in tabula exteriori dicte domus. Ipse vero loquens ascendit solarium dicte domus, et *en la foganha* dicte domus invenit sedentes Philippum de Alayracho, hereticum, et Bernardum Belibasta predictos. Et cum eis erant dicta Sybilia, que coquinabat, et filia eius, de cuius nomine, ut dixit, non recordatur, que tunc poterat esse octo annorum. Et ipse loquens, videns dictum hereticum, deposito capucio recollegit eum modo supradicto hereticali, inclinando caput iuxta humeros heretici et osculando eum ter in ore, respondente dicto heretico:

‘Deus vos benedicat; Deus faciat vos bonum christianum et ducat vos ad bonum finem’. Et hoc facto, ipse (loquens) reversus fuit ad domum dicti Bartholomei, quia dixit dicto heretico quod non audebat remanere ibi, timens dictum Bartholomeum, qui multos hospites tunc in domo sua habebat, et oportebat quod iuvaret illos de dicta domo ad preparandum necessaria dictis hospitibus. Et tunc dicta Sybilia dixit ipsi loquenti quod pro tunc recederet, et quod, quando illi de domo dicti Bartholomei intrassent lectum, ipse loquens reverteretur ad dictam domum. Et tunc ipse loquens ivit ad domum dicti Bartholomei, et iuvit illos de dicta domo. Deinde iverunt pro vino ad tabernam ipse loquens et Mondina, filia Bernardi Ysarni de Montelionis, tunc ancilla dicti Bartholomei. Et cum transirent per ante domum dicte Sybilie, dicta Mondina dixit ipsi loquenti quod ipsa volebat intrare domum dicte Sybilie et loqui cum ipsa, quia domina sua imposuerat ei quod quedam verba diceret dicte Sybilie ex parte eius. Et non expressit ipsi loquenti, ut dixit, que verba debebat dicere dicte Sybilie ex parte domine sue, nec ex parte cuius domine, cum in domo dicti Bartholomei essent Sclarmonda, uxor dicti Bartholomei, et Berengaria, uxor Arnaldi, filii eius. Ipse etiam (loquens) dixit dicte Mondine quod ipse etiam volebat loqui cum dicta Sybilia, et intraverunt ipse et dicta Mundina domum dicte Sybilie. Et ipse ascendit primus et invenit dictam Sybiliam in dicta *foganha*. Dicta vero Mundina ascendit post eum cantando, ad quam in capite scale venit dicta Sybilia, et ibi locute fuerunt simul. Et nescivit ipse (loquens) quid dixerunt, nec scivit ipse si dicta Mondina aliquid dedit dicte Sybilie. Quo facto, ipse loquens dixit dicte Sybilie quod dubitabat quod dicta nocte non posset reverti ad dictam domum, quia multi hospites erant in domo dicti Bartholomei. Et dicta Sybilia respondit ei quod omnino oportebat ipsum dicta nocte reverti, quia illi, loquens (de) dicto heretico et Bernardo, dicta nocte habebant recedere versus Montemalionis; nesciebant viam, et ideo oportebat /quod\ ipse duceret eos ad dictum locum. Et ipse loquens respondit quod dictus Bartholomeus non permetteret quod ipse dicta nocte iret apud Montemalionis. Cui dicta Sybilia dixit quod rogaret dictum Bartholomeum quod permitteret eum ire, quia reversus esset ad eum ante meridiem die sequenti. Et predicta verba sic inter se submisce dixerunt, ita quod dicta Mundina non potuit audire. Iam vero dictus hereticus et Bernardus posuerant se in camera. Et hiis dictis, ipse (loquens) et dicta Mundina recesserunt de dicta domo et iverunt ad dictam tabernam, et deinde

reversi fuerunt ad domum dicti Bartholomei. Et post cenam ipse loquens dixit dicto Bartholomeo quod daret ei licenciam eundi in crastinum apud Montemalionis, et esset reversus infra meridiem. Qui Bartholomeus respondit quod placebat ei, et quod sic mane surgeret, quod ibi esset ante diem, et quod ad minus verteretur in nonis. Et ipse, ut dixit, interim custodire/t\ agnos. Et postquam omnes de domo dicti Bertholomei iverant cubitum, ipse loquens ivit ad domum dicte Sybilie, et pulsavit ad hostium, et aperuit ei dictus Bernardus Balle. Et intrans dictam domum, quia iam iverant cubitum dictus hereticus, Bernardus Belibasta, Sybilia et filia eius, ut dixit ipsi loquenti dictus Bernardus Baiuli, posuerunt se in uno lecto ambo, ipse (loquens) scilicet et dictus Bernardus, et circa auroram surrexerunt omnes. Et ipse loquens et dictus Bernardus Belibasta pransi fuerunt de carnibus que predicta nocte remanserant. Dictus vero hereticus, dum ipsi comedebant, erat in camera cum dicta Sybilia. Dictus vero Bernardus Baiuli intrabat aliquando cameram in /qua\ dictus hereticus erat et dicta mater sua, et aliquando etiam veniebat ad ipsum loquentem et dictum Bernardum Belibasta, cum quibus stabat filia predicta dicte Sybilie. Et circa finem comestionis eorum, dictus hereticus et dicta Sybilia exiverunt de dicta camera, et dicta Sybilia interrogavit ipsum loquentem si placebat eis talis comestio matutina. Qui respondit ei quod sic, quia non usus erat. Item, dicta Sybilia interrogavit ipsum loquentem si Berengaria supradicta dabat ei bonam partem. Qui respondit ei quod sic, set quod meliorem partem dabat ei dicta Sclarmonda. Et tunc dicta Sybilia dixit quod dicta Berengaria erat bene bona, et non faceret aliquod malum Ecclesie nostre. Et addidit quod domine dicte domus erant bone, set viri ipsarum erant reversegati. Et quod audiens hereticus subrisit aliquantulum et dixit quod irent. Et <set> nullus de predictis fecit melioramentum dicto heretico, quod ipse viderit.

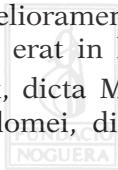
Et exeuntes de dicta domo, dictus hereticus, ipse loquens et dictus Bernardus Belibasta iverunt versus Soriatum, et deinde ascendentes per costam vocatam Lasitardor, iverunt usque Montemalionis. Et nullum invenerunt de credentibus, nec in via dictus hereticus predicavit propter asperitatem itineris et temporis. Et cum fuerunt in capite coste de Lasidator, fecerunt ibi ignem et pransi fuerunt, quia dictus hereticus dixit quod non esset bonum quod intrarent villam de Montealionis nisi de nocte. Et ibi comederunt troytas in pastillis, et carnes, et caseum, panem et vinum que acceperant de domo dicte Sybilie. Dictus tamen hereticus non comedit

nisi pisces. Et in principio mense dictus hereticus benedixit panem modo hereticali supradicto, non tamen sollempniter surgendo et ponendo caput tersorii in humero, set sicut fecerat apud Ruppem Hulmesii, dicens quod in nemore homo debet circumspicere et se custodire, ne ab aliquo exeunte in nemore videatur; nec predicavit, quia torciones habebat. Et cum iam esset nox, in principio noctis intraverunt villam de Montealionis, et venerunt ad domum Ramundi Maurini, patrem [*sic*] ipsius loquentis, ubi invenerunt dictum Ramundum, patrem ipsius loquentis, et Aladaycim matrem eius, et Guilelmum, Bernardum, Ramundum, Arnaldum et Iohannem, (fratres) ipsius loquentis, vel postea dicti Arnaldus et Iohannes venerunt. Et indententes predicti dictum hereticum, assurrexerunt ei et recollegerunt eum modo hereticali supradicto, inclinando caput suum iuxta humeros dicti heretici, et eum postea ter in ore osculando, dicendo: 'Benedictionem Dei et vestram, domine', et dictus hereticus respondendo: 'Deus vos benedicat, et ducat ad bonum finem et faciat bonum christianum'. Quam recollectionem fecerunt ei Ramundus, pater ipsius loquentis, Guilelmus, Bernardus et Ramundus, fratres eius. Et videtur ei, licet non ad plenum recordetur, quod Ramunda, uxor Guilelmi Martini, soror ipsius loquentis, venit dicta nocte ad dictam domum ad videndum dictum hereticum. Nulla etiam persona extranea venit ad dictam domum nocte illa, quod ipse sciat. Et cenaverunt simul ipsi credentes <simul>, scilicet de rapis et carnibus. Dictus vero hereticus comedit de rapis cogtis, in primis, et pices et fructus. Et post cenam dictus hereticus non predicavit, nec vidit quod aliquis vel aliqua melioramentum fecerit dicto heretico, vel quod aliquis vel aliqua aliquid dederit vel miserit dicto heretico illa nocte.

Et in crastinum mane, post prandium, ipse loquens recessit, et ivit ad pascua sua apud Ax. Et quando recedere voluit, osculatus fuit dictum hereticum in lecto; non tamen fecit ei melioramentum nec aliquid dedit ei, nec vidit quod aliquis alter dictum melioramentum dicto heretico fecisset. Et in crastinum ipse loquens recessit de Montealionis et reversus fuit apud Ax, dimitens dictum hereticum et Bernardum Belibasta in domo patris sui. Et nescivit per quantum tempus ibi moratus fuit, nec quo ivit quando exinde recessit, nec propter quam causam venerat ad dictam domum patris sui, nec fecit dictum melioramentum, ut dixit, dicto heretico quando recessit, quia adhuc erat in lecto dictus hereticus.

Et quando fuit apud Ax, dicta Mondina, quam invenit custodientem agnos dicti Bartholomei, dixit ei quod dictus Bartholo-

meus fuerat multum comotus contra ipsum loquentem, quia die precedenti non fuerat reversus.

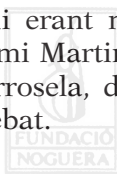
Et in estate sequenti ipse loquens ivit cum ovibus dicti Bartholomei in portibus vocatis Roserabat, qui sunt in terminalibus de Ax. Et illa estate fuerunt ibi cum ipso loquente pastores Bernardus de Tinhaco et Guilelmus, frater eius, qui morabantur pro pastoribus cum Ramundo Sabaterii de Ax, Arnaldus de Noda de Suriacho, qui morabatur pro pastore cum Arnaldo Laurencii de Ax, et Arnaldus Scaunerii et Petrus Iohannis de Ax, qui morabantur pro pastoribus cum dicto Bartholomeo Borrelli. Et, ut dixit, in illa estate nichil loqui fuerunt de facto hereticorum, nec aliquis hereticus vel credens hereticorum dicta estate venit ad eos, quod ipse sciat, ut dixit.

Et anno sequenti, ut supradictum est, exivit de domo dicti Bartholomei Borrelli, et conduxit se pro pastore cum Petro Andree de Planesas, in Fenoledesio. Qui Petrus Andree tunc erat in portibus de Gaudur, qui sunt in terminalibus de Orluno. Et cum eo stetit per duos annos. Et de dictis duobus annis nullum hereticum vidit, ut dixit, nec aliquem credentem hereticorum, quod ipse sciret, nec fuit loquutus cum aliquo nec aliquis cum eo de facto hereticorum. Fuerunt tamen pastores cum eo dictis annis Bernardus et Guilhotus, filii dicti Petri Andree, Iohannes Pastor, de Cassanhas, in Fenoledesio. Et in estate coniunxerunt se cum pastoribus et ovibus d'en Rocafuelh /de Sancto\ Paulo Fenolhedesii. Qui pastores erant Guilelmus Ratfre de Ax, qui acceperat /uxorem\ apud Caudiers, Arnaldus Ratfre de Ax, Bernardus de Tinhaco supradictus et Guilelmus, frater eius, Ramundus de Querioalto de Livia, iuxta Podiumceritanum, quidam vocatus Bastit, et nescit de quo loco erat, Petrus de Topidiera, dicti loci in Fenoledesio. Et dictas duas estates fuerunt socii omnes predicti, et steterunt in dictis pascuis de Gaudur in estate, /et in\ yeme in Vallefrigida, inter Sanctum Paulum et Stagellum.

Et post dictos duos annos, ipse (loquens) dimisit dictum Petrum Andree et conduxit se pro pastore cum Guilemo Andree de Planesas. Et stetit cum eo per unum annum. Et circa Carniprivium vel Pascha dicti anni, ipse loquens fuit citatus per magistrum Petrum Girardi, procuratorem domini archiepiscopi Narbonensis, ut compareret apud Sanctum Paulum de Fenoledesio. Et ipse loquens, die sibi assignata, comparuit coram eo, in platea Sancti Pauli, et ibi, multis audientibus, dictus magister Petrus Geraldus dixit ipsi loquenti quod datum sibi erat intelligi quod, cum ipse loquens

solus staret, venerunt ad ipsum duo heretici, unus de Cuberiis, cognominatus en Belibast, et alter de Constanciano, qui aufugerant de carcere domini inquisitoris Carcassone, et quod ipse loquens receptaverat eos et dederat eis ad comedendum et bibendum. Cui ipse loquens respondit quod non fecerat predicta, nec stabat solus nec etiam ibat cum bestiario, set fodebat vineas Guilelmi Andree cum filiis eius, et aliis. Et Otho de Corbolh, dominus dicte ville, qui sedebat iuxta dictum magistrum Giraldi, addidit quod ipse cognoscebat ipsum loquentem, et quod non erat ille de quo dictum erat, qui dictos hereticos receptaverat, cum foderet vineas predictas cum aliis. Idem etiam multi de presentibus dixerunt. Arnaldus etiam de n'Ayglina, baiulus dicti loci, quod (erat co)pater ipsius loquentis, consimilia verba dixit, et addidit quod, si opus esset, ipse libenter fide iuberet pro ipso loquente. Et propter predicta dictus magister Petrus Girardi relaxavit eum; datis ei aliam diem ad comparendum coram eo, dicens quod interim plenius de facto se informaret. Ad quam diem, cum ipse (loquens) comparuisset coram eo, dictus magister Petrus dixit ei quod recederet, quia non erat ille de quo fuerant ei supradicta dicta. Et, ut dixit, non fuit verum quod ipse dictos hereticos receptasset. Bene tamen audivit postea, dum erat in Cathalonia, a Guilelmo Belibasta, heretico, quod, quando ipse et Philippus de Alayracho aufugerunt de muro Carcassone, dicta die parum iverant, sed posuerant se in quodam torrente prop<on>e Carcassonam, in quo per totam diem latitaverant. Et deinde, nocte sequenti, iverunt versus Fenoledesium, et /inter Raziguieras\ et Tornafort transiverunt flumen Ayglini. Et deinde intrantes terram Rossilionis, et transeuntes montes vocatos Albiera, /iverunt\ versus comitatum Empuriarum. Et morati fuerunt a Torroela de Montgri dicti duo heretici, et Bernardus Belibasta, frater dicti Guilelmi Belibasta heretici, et Guilelmus Martini de Hugenacho, cum quodam alio fratre suo qui similiter aufugerat pro heresi.

Et cum predicti misissent apud Ronsilionem dictum Philip-pum, dictus Philippus ibat versus Donasanum ad credentes, et fuit captus apud Ruppemfortem in Fenoledesio, de quo dicebat dictus Guilelmus quod ob culpam perierat, revertendo ad terram istam, in qua sciebat quod iam malum, id est persecutio eorum, insurrexerat. Dicebat tamen quod alii erant mortui, exceptis Ramunda et Blanca, sororibus dicti Guilemi Martini de Hugenaco, que venerant ad eos, ut dicebat, apud Torrosela, de quibus dictam Ramundam dictus hereticus secum ducebat.

In estate vero sequenti, ipse loquens portavit unam saumatam salis de dicto loco de Planesas apud Ax, et deposuit ipsam in domo Bernardi Tort de Ax. Et in dicta villa de Ax, iuxta balnea, invenit Guilelmum Belhot et Guilemum Maurini, fratrem suum, quondam, et invatavit eos quod irent ad vespertinandum secum, quod et ipsi fecerunt; et vespertinaverunt in domo dicti Bernardi Tort. Et postquam comederant, simul exiverunt de dicta domo, et iverunt usque Villam Veterem, et divertentes ab itinere sederunt simul; et ipse loquens narravit predictis quomodo citatus fuerat per dictum magistrum Petrum Girardi, et qualiter ipse responderat ei, et quomodo etiam evaserat. Et addidit quod dictus magister dixerat quod tota terra Savartesii et de Montealionis erat hereticis plena, et quod omnes illo anno haberentur et extraherentur de dicta terra. Et predicti Guilelmi dixerunt ei: 'Et quomodo tu audes remanere in Fenoledesio, cum iam sis ibi vocatus pro heresi?'. Et ipse loquens respondit eis quod tantum valebat ei stare illuc sicut et in Savartesio, quia fatum eius nullus sibi poterat auferre, et vel hic vel ibi oportebat quod portaret suum fatum. Et predicti Guilelmi responderunt ei quod magnum malum esset. Et tunc ipse loquens interrogavit predictos si erant multi credentes apud Montemalionis, et illi responderunt quod sic, nimis, et unus contra alium contendebat, et unus alteri dicebat quod malediceretur ille qui /eum\ posuerat in tali facto. Et tunc predicti Guilelmi dixerunt ei quod domus Ramundi Maurs destrueretur propter hoc, in qua domo erant tunc Bernardus Maurs, filius dicti Ramundi, quia iam dictus Ramundus decesserat, ut videtur ipsi loquenti, et mater dicti Bernardi. Dixerunt etiam quod domus Iohannis Guilaberti erat etiam credens, in qua tunc erant dictus Iohannes, de quo dicebant quod erat bonus credens, et Alamanda, uxor eius; et domus etiam Guilelmi Beneti, qui Guillelmus erat bonus credens, et eodem modo etiam Guilelma, uxor eius, Ramundus, filius eorum; et domus Bernardi Riba, qui Bernardus et Alaydaycis, uxor eius, et Poncius, filius eius, erant boni credentes; domus etiam Ramundi Riba, quia Ramundus et Fabrissa, uxor eius, erant boni credentes; domus etiam Ramundi Maurini, quia ipse Ramundus et Aladaycis, eius uxor, Guillelmus, Bernardus, Ramundus erant boni hereticorum credentes, et ipse loquens; domus etiam Petri Ferrerii, quia ipse Petrus et uxor eius erant hereticorum credentes; domus etiam Ramundi Baiuli, quia ipse Ramundus et Guilelma, uxor eius, erant hereticorum credentes; domus etiam Petri Martini, quia ipse Petrus et Emersendis [*sic*], uxor eius, erant hereticorum credentes;

domus etiam Arnaldi Fabri, quia ipse et Aladaycis, uxor eius, erant hereticorum credentes. Guilelma etiam, uxor Petri Clerici, filiaque Bernardi Riba, erat bona credens hereticorum; Aladaycis etiam, uxor Poncii Ademarii, et Ramundus Ademarii, filius eius, erant boni hereticorum credentes. Domus etiam *dels Belhotz*, scilicet, Bernardus, Ramundus, Guilelmus, Arnaldus Belhotz, fratres, et Guilelma, mater eorum, erant boni credentes hereticorum. Arnaldus etiam Vitalis et Ramunda, uxor eius, erant hereticorum credentes; Guilelmus Fortz, Sybilia, uxor eius, erant hereticorum credentes; Bruna etiam, uxor Guilelmi Porselh, filia naturalis de Pradas Tavernier, heretici, erat hereticorum credens; Stephanus etiam Belhoti, filius Arnaldi Belhoti, erat hereticorum credens. Dixerunt etiam ei quod, ex quo mortuus fuerat Arnaldus Lezer, non oportebat eos timere de domo Ramunde Lezera. Et non recordatur quod plures personas nominaret ei de Montealionis pro credentibus hereticorum predicti Guilelmi, nisi ei dixerunt quod Guilelmus Beneti et Ramundus Tost fuerunt recepti, id est hereticati in morte. Predicti etiam Guilelmi dixerunt ipsi loquenti quod in villa de Pradis in Alione erant isti credentes hereticorum, scilicet Petrus Iohannis et Arnaldus Iohannis tector, uxor d'en Pradas Maleti, Petrus Michaelis, et non recordatur de aliis. Dicti etiam Guilelmi dixerunt sibi quod apud Ax erant isti hereticorum credentes, scilicet Gallharda, uxor Guilelmi Auterii, quondam, heretici, Sybilia d'en Balle et Bernardus, filius eius, Ramundus Auterii et Sclarmonda, uxor eius, Berengaria, uxor Arnaldi Borrelli, et quedam filia Guilelmi Beneti, uxor Bartholomei d'en Johan de Ax, vocata Aladaycis. Et non recordatur quod plures personas nominaverint ei pro credentibus hereticorum. Dixit tamen quod audivit a dicta Sybilia d'en Balle quod na Desirada, quam ispa vocabat na Capriera, erat bona hereticorum credens, et quod soror sua, que morabatur in sede Urgellensi, erat bona credens, et quod Ramundus Merengues de Merenchis erat bonus credens. Et postquam predicta verba fuerant inter ipsum loquentem et dictos Guilelmum Belhot et Guilelmum Maurini, dimiserunt se ad invicem, et predicti Guilelmi iverunt apud Montemalionis. Ipse vero loquens reversus fuit apud Planesas.

Deinde eodem anno, circa festum Nativitatis beate Marie, fuerunt capti homines de Montealionis de mandato domini inquisitoris Carcassone. Et nova de dicta captione portavit ipsi loquenti apud portus de Queriu, ubi ipse loquens tunc erat cum ovibus, dictus Bernardus Tort, qui ei portabat farinam, dicens quod capti erant omnes homines et mulieres supra quatuordecim annos de

Montealionis pro facto heresis. Et ipse loquens respondit ei quod, si predicti homines capti erant, non deberet eos de cetero capi. Et tunc dictus Bernardus dixit ipsi loquenti: 'Non time<a>s quod omnes culpabiles de comitatu Fuxi capientur postquam inceperunt?'. Et tunc dictus Bernardus dixit ipsi loquenti quod male fecerat, quia dixerat ei quod dicti homines de Montealionis capti erant, quousque ipse loquens fecisset ei satis de teza. Cui ipse respondit quod satis fecerat ei de teza. Et tunc erant pastores cum ipso loquente Arnaldus Andree et Iohannes Andree, fratres, Iohannes Fuanas, Petrus Asa, Petrus Recort, qui erat de Turre Fenolodesii, et nullus eorum erat hereticorum credens, quod ipse sciat, ut dixit; nec ipse, ut dixit, loquutus fuit eum eis de facto heresis; nec dicto anno aliquem hereticum ipse vidit, ut dixit.

Deinde, dimittens stare cum dicto Guilelmo Andree, conduxit se pro pastore cum Petro Costancii de Raziguieras, in Fenolodesio, cum quo stetit a festo Pasche usque ad veniens festum Sancti Michaelis septembris, et estivavit in portibus de la Losa de Merenchis. Et Arnaldus, frater eius, stetit cum eis in dicta estate. Et erant pastores cum eo Ramundus Laguna, Petrus Vitalis de Raziguieras, Bartholomeus Montagut de Arshath in Fenolodesio, Bernardus, filius Ramundi Merenguesii, et Guilhotus, qui erat spurius capellani de Merenchis, et custodiebat capras de na Ferriola de Merenchis. Et dicta estate non vidit hereticos nec aliquem hereticorum credentem.

Deinde, circa festum Sancti Michaelis septembris, dimisit dictum Petrum Costans, et conduxit se pro pastore cum Ramundo Borserii de Podioceritano, et stetit cum eo per duos annos. Et dictis duobus annis steterunt pro pastoribus cum dicto Ramundo Borse-rii, ipse loquens, Arnaldus Maurini, frater eius predictus, Albertus de Bena in Ceritanio. Et dictis duobus annis non vidit hereticos nec credentes eorum, ut dixit, nec illo tempore fuit loquutus cum aliquo vel aliquibus de facto hereticorum.

Post dictos vero duos annos, dictus Arnaldus recessit ab eo et ivit apud Montemalionis. Ipse vero loquens ivit apud Baganum, et conduxit se pro pastore cum Bartholomeo Companhia, dicti loci, cum quo stetit per duos annos. Et fuerunt pastores cum eo dictis duobus annis Bernardus Digo de Sauzes, Bernardus Batimer, eiusdem loci, Petrus de Capitevilla, de Bagano, Petrus Borgues, de Bagano, Ramundus de Tolsa, qui erat de iuxta bastidam Seronis, et Guilelmus Borrada de Castelhar, Guilelmus de Gargalheth. Et in primo /anno\ quo stetit cum dicto Bartholomeo, non vidit

aliquem hereticum vel credentem, ut dixit, nec fuit loquutus cum aliquo vel aliquibus (de) facto nec de fide hereticorum. In anno vero secundo, in mense ianuarii, ut ei videtur, cum ipse loquens et alii pastores supradicti essent apud Fleys, dyocesis Dortusensis, ad yemandum cum predictis ovibus, quadam die Arnaldus Cabacier de Fleys dixit ipsi loquenti, cum esset in pascuis, quod quidam homo de parentela sua, qui erat apud Fleys, volebat secum loqui, qui venerat ad locum de Tortosa ad videndum ipsum loquentem. Et ipse in crastinum mane ivit apud Fleys, et ultra portum in rippa fluvii de Segre invenit unum hominem, qui petivit ab eo si ipse erat Petrus Maurini. Et ipse loquens respondit ei quod sic. Et tunc dictus homo petivit ab ipso si cognoscebat Petrum Belibasta. Et ipse loquens respondit quod non cognoscebat Petrum Belibasta. Et tunc dictus homo dixit ei quod dictus Petrus Belibasta erat apud Sanctum Matheum, in dyocesi Valencie, qui Petrus, ut dixit, cognoscebat ~~cognoscebat~~ ipsum loquentem et querebat etiam eum, et miserat dictum hominem ad ipsum loquentem. Et tunc ipse dixit dicto homini quod ipse non cognoscebat Petrum Belibasta, set bene cognoverat Bernardum et Ramundum ac Guilelmum Belibasta, fratres, et patrem eorum vocatum etiam Guilelmum. Et tunc dictus homo dixit quod dictus Guilelmus Belibasta, frater dicti Bernardi, se fecerat fieri bonum christianum, et tunc fecerat sibi imponi nomen Petrus. Dictus etiam homo dixit quod ipse similiter erat bonus chirstianus. Quod audiens, ipse loquens gavisus fuit. Et deinde dictus hereticus, vidente ipso loquente, posuit (se) in quadam rippa dicti fluminis, et inclinando se aliquantulum oravit modo hereticali. Et post dictam orationem, ipse loquens interrogavit eum in qua domo fuerat hospitatus apud Fleys. Qui respondit ei quod in domo cuiusdam cognominati Sancta Linea. Et ipse loquens dixit quod non iret ad dictam domum, quia timebat ne cognosceretur, set, ut dixit, melius erat quod irent ad domum cuiusdam sarraceni vocati Moferret, qui fuerat cum ipso loquente pastor per mensem, et quod in domo dicti sarraceni ~~ipse et dictus hereticus et mater dicti sarraceni~~ pranderent. Et pransi fuerunt in domo dicti sarraceni, ipse et dictus hereticus, et mater dicti sarraceni paravit eis cibaria. Et habuerunt ficas sicas et racemos siccus, et olera, panem et vinum. Et dictus hereticus in principio comestionis benedixit panem secrete modo hereticali supradicto, et dedit de dicto pane ipsi loquenti. Et post comestionem ipse loquens recessit a dicto heretico et reversus fuit ad oves suas. Et dictus hereticus reversus fuit apud Sanctum Matheum, ubi erant

cum ipso dictus Guilelmus Belibasta, hereticus, et Ramundus [*sic, scil.* Ramunda] et Blanca de Hugenaco, et Ramundus Exaura de Larnato, hereticorum credentes. In recessu vero, ipse loquens dedit dicto heretico duos solidos iaquensium. Dictus etiam Ramundus dixit ipsi loquenti quod ipse vocabatur Ramundus de Tholosa, qui portabat mersarias, scilicet acus et ciminum et tales res viles. Non predicavit, ut dixit, dictus hereticus, nec ipse recollegit cum modo hereticali supradicto, nec fecit melioramentum, quia non erant in loco congruo ad faciendum talia.

Deinde, ut dixit, quasi in principio Quadragesime sequentis, quodam mane, venerunt ad cortale in quo ipse erat in surpadictis pascuis de Fleys, Petrus Belibasta, Ramundus de Tholosa, heretici, et Ramundus Exsaura de Larnato, hereticorum credens, et ipse loquens mandavit supradicto sarraceno quod daret ad comedendum dictis hominibus, quia ipse loquens tunc faciebat panem. Et dictus sarracenus respondit quod non faceret. Deinde ipse dixit dictis hereticis et Ramundo quod facerent clausuras pro ovibus, et steterunt per dictam diem in dicto cortali dicti heretici et dictus Ramundus cum dicto sarraceno. Ipse vero (loquens) fuit sequutus oves suas. Et dicta die venit ad dictum cortale(m) Iohannes Maurini, frater ipsius loquentis. Nocte vero sequenti comederunt in dicto cortali ipse loquens, dicti duo heretici, Ramundus Exsaura, Iohannes, frater ipsius loquentis, dictus sarracenus, et Guilelmus Gargaleth, et quidam sarracenus vocatus Cabitog, et fecerunt alliatum dicta nocte et comederunt panem et vinum. Et unus de dictis hereticis benedixit panem in principio mense modo hereticali secrete, non tamen solempni<ter> modo ponendo tersorium in humero. De quo pane dederunt ipsi loquenti et dicto Ramundo Exsaura, et non recordatur si dederunt de dicto pane dicto Iohanni. Et dicta nocte non predicaverunt aliquid dicti heretici, nec predicti credentes fecerunt eis melioramentum. Et in crastinum mane, ipse (loquens) fecit placentas duas, de quibus unam dedit dictis hereticis, et de alia comedit ipse loquens et Iohannes, frater eius, et alii pastores. Et dicti heretici cum dicto Ramundo Exaura recesserunt versus Ylerdam, quia, ut dixerunt, ibi erant unus ferrarius, scilicet Bernardus Caravel, et Sperta, uxor eius, de Taraschone, credentes eorum, quos iam viderant, et ibi, ut dicebant, foderent vineas. Non vidit, ut dixit, quod aliquis alter aliquis tunc dederit dictis hereticis.

Deinde, circa festum Pasche, ipse loquens et alii pastores mutaverunt se cum ovibus suis apud Montem Vesianum, existentem in dictis pascuis. Et cum essent ibi, quadam die venit Guilelmus

Belibasta, hereticus predictus, et stetit ibi cum eis per quindenam. Et ipse loquens et dictus hereticus vocabant se parentes. Et nocte sequenti Petrus de Capitevilla dixit ipsi loquenti quod non habebant pecuniam pro expensis, et quod, si dictus Guilelmus Belibasta vellet se conducere cum eo pro custodiendis ovibus quas custodiebat ipse loquens per quindenam, bonum esset quod ipse loquens iret apud Baganum pro pecunia. Et sic etiam actum fuit, scilicet quod dictus hereticus fuit conductus per quindenam usque ad festum Pasche, et ipse loquens ivit apud Baganum. Dictus autem hereticus fuit socius Guilelmi Gargalet in pascendis ovibus per dictum tempus, et erant in dicta cabana dictus hereticus et dictus Guilelmus Gargalet, qui soli incedebant et faciebant proprium ignem. Nescivit tamen ipse loquens si dictus hereticus loquutus fuit <de> dicto Guillelmo Gargalet de facto hereticorum. Ipse vero loquens ivit apud Baganum et portavit pecuniam, et reversus fuit ad dicta pascua ante Pascha. Et dictus Guilelmus Belibasta in die Paraceve petiit sib(i) solvi per dictum Petrum de Vila illud quod ei debebatur de dicto tempore quo fuerat cum eo, dicens quod omnino volebat tenere Pascha apud Dortosam. Et in crasticum mane, scilicet in sabbato sancto, recessit de dicto cortali, et ivit apud Dortosam. Et ipse loquens, in recessu, dedit dicto heretico duos barchinonenses grossos argenti, non tamen conduxit eum. Et stetit bene per annum, ut dixit, quod non vidit aliquid de dictis duobus hereticis nec etiam hereticorum credentem, quod ipse sciret eum talem esse. In dictis vero duobus annis, in quibus stetit cum dicto Bartholomeo Companhia de Bagano, in estate veniebat ad portus de Bagano.

Post dictos vero duos annos, ipse loquens conduxit se cum Petro Castelli de Bagano pro pastore, cum quo stetit per duos annos. Et dictis duobus annis yemavit in pascuis de Tortosa. Et erant cum /eo\ pastores Guilelmus Maurs, Petrus Maurs, cognatus germanus dicti Guilemi, filius Ramundi Maurs de Montealionis. Et anno primo, circa Carniprivium, dictus Guilelmus Belibasta, hereticus, venit ad eos in pascuis, (in) loco vocato plana de Cenia, qui tunc morabatur apud Tortosam. Et stetit cum eis quasi per tres menses, iuvans eos ut pastor, quia eum ad hoc conduxerant. Et dictus hereticus, quando poterat, secrete dabat panem benedictum per eum ipsi loquenti. Non vidit tamen ipse loquens quod de dicto pane dictus hereticus daret dictis Guillelmo Maurs et Petro Maurs. Non audivit etiam predicationem dicti heretici dicto tempore simul cum Guillelmo et Petro Maurs. Dixit tamen quod ipse semel loquutus

fuit cum dicto Guilelmo Maurs, et dixit ei inter alia quod dictus Guilelmus Belibasta hereticus erat. Et dictus Guilelmus respondit ei quod dicti heretici multa mala fecerant in terra ista, et multe bone domus destructe erant propter eos. Et ipse loquens respondit ei quod bene verum erat, verumptamen, ut heretici dicebant, nullus poterat salvari nisi esset de fide eorum. Cui dictus Guilelmus respondit quod, si hoc verum erat, mala dies nobis venerat, quia sic pausi [*sic*] salvarentur. Et ipse loquens respondit ei quod sic erat. Et dictus Guilelmus dixit quod dictis hereticis non faceret bonum nec malum. Ipse etiam loquens dixit dicto Guilelmo quod dicti heretici dicebant quod ipsi stabant in veritate, set tamen ipse loquens audiverat quod ipsi dicebant magna mendacia. Et dictus Guilelmus respondit quod verum erat quod magna mendacia multis dixerant, et quod ipse de nullo /eorum\ confideret. Et, ut dixit, ambo predicti, scilicet Guilelmus et Petrus Maurs, sciebant quod dictus Guilelmus Belibasta hereticus erat, et videba(n)t cotidie quod non comedebat carnes. Non tamen ipse loquens scivit aliter, ut dixit, quod predicti Guilelmus et Petrus Maurs hereticorum credentes essent, nec quod heretici(s) reverenciam vel melioramentum fecerint. Dicto tamen tempore, quando dictus hereticus stabat ibi, non vidit aliquem credentem hereticorum venientem ibi, nisi Iohannem Maurini, fratrem suum predictum, qui ibi vidit dictum hereticum. Per dictum etiam tempus, ut dixit, non audivit dictum hereticum predicantem, nec fecit ei melioramentum. In fine autem dicti temporis, quando dictus hereticus voluit ab ipsis re(ce)dere, quia ante ipse loquens et dictus hereticus emerant pro indiviso sex oves, quarum preium ipse loquens totaliter solverat, et ultra hoc dederat dicto heretico quinque solidos, dictus hereticus voluit secum ducere tres oves de dictis sex ovibus, dicens quod dicte tres oves sue erant, et quod ipse loquens precium dictarum ovium et dictos quinque solidos dederat ei amore Dei, quod tamen ipse loquens negabat. Et propter hoc fuit discordia inter ipsum loquentem et dictum hereticum. Et dictus Guilelmus Maurs volebat facere pacem inter eos, dicens ipsi loquenti quod daret aliquam partem de dictis ovibus dicto Guilelmo Belibasta. Quod tamen ipse loquens facere noluit.

In dicta etiam yeme, in domo quam conducebat dictus Guilelmus Belibasta apud Tortosam, ipse loquens vidit cum dicto heretico Petrum Exaura de Larnato, hereticorum credentem, fratrem Ramundi Exaura supradicti, et Ramundam, uxorem condam Bernardi Piquerii de Taraschone, filiam Petri Martini de Hugenaco,

que cum dicto heretico morabatur, et scivit bene quod dictus Petrus erat hereticorum credens.

Deinde, in estate sequenti, reduxerunt oves ad portus vocatos le Col del Pal, et coniunxerunt se cum ipsis pastores et oves Arnaldi Fabri de Podioceritano. Et erant pastores dicti Arnaldi Fabri, Petrus Meseguer de Vila Auta in Ceritania, Ramundus de Lacoma, dicti loci, Guilelmus Det, dicti loci, Perpinianus, omnes de Ceritania, ipse loquens, Guilelmus et Petrus Maurs, et Carol Rubei. Et in villa de Ioncosa, dyocesis Ylerdensis, ipse loquens invenit Mercendim, uxorem Petri Martini de Montealionis, quondam, Guilelmam Maurinam, uxorem Bernardi Martini, Bernardum Martini, maritum eius, Arnaldum, filium eius, omnes de Montealionis, de quibus omnibus scivit quod erant credentes hereticorum, excepto Bernardum [sic] Martini. Quas personas etiam viderunt dicti Guilelmi et Petrus Maurs. Et ibi predictae persone, vel aliquae de predictis, dixerunt ipsi loquenti quod audiverant quod illis partibus, in quibus ipse loquens steterat dicta yme, audiverant esse bonos homines, id est hereticos, et, ut dixerunt, ipse perquisiverant dictos bonos homines in montaneis de Pradis, et nullum ibi invenerant. Et rogaverunt ipsum loquentem quod, si sciret aliquem hominem de dictis bonis hominibus esse in partibus illis, quod hoc diceret eis. Et ipse loquens respondit eis quod ipse dimiserat unum bonum hominem, id est hereticum, apud Tortosa, vocatum *le senheu* [sic] *Peyre Belibasta*. Quo audito, dictae persone multum gavise fuerunt, et petierunt ab ipso loquente ubi dictus hereticus apud Tortosam morabatur, quia volebant ire ad eum. Et ipse dixit eis quod morabatur in capite vie vocata de Moncada. Dictae etiam persone dixerunt ei quod bene steterant in dicta villa de Ioncosa per quinque annos. Et dum predicta verba fuerunt inter dictas personas et ipsum loquentem, non erant presentes dicti Guilelmus et Petrus Maurs, set comederunt ipse et dictus Guilelmus aliquantulum cum dicta Mersendi, et postea recesserunt. Et de tota estate sequenti ipse loquens non vidit in dictis motnaneis aliquem hereticum nec hereticorum credentem, nisi quod Ramundus, frater dicti Guilelmi Maurs, qui postea mortuus fuit apud La Reyas, iuxta Montemblancum, bis venit in dicta estate ad loquendum cum dicto Guilelmo, set nescit ipse (loquens) si loqui fuerunt inter se de facto hereticorum. De quo Ramundo Maurs, audivit a dicto Guilelmo Belibasta apud Sanctum Matheum quod, dum ipse hereticus iret de Serviera ad Montemblancum, coniunxerunt se cum eo in via Ramundus Maurs predictus, Bernardus Lanfredi de Tinhaco

et Ramundus Batalherii de Gebestz, qui sibi mutuo fidelitatem mandaverant, et ibant apud Montemblancum ad lucrandum sua necessaria. Et in via incepit infirmari graviter dictus Ramundus Maurs, et multum debilitari. Quod videns dictus hereticus, propter verba que audiverat a dicto Ramundo Maurs, ut dicebat, aliquando erat in proposito quod diceret dicto Ramundo infirmo quod vellet esse receptus, id est hereticatus, per dictum hereticum. Set quia dictus hereticus sibi timebat ne, si hoc diceret dicto infirmo, detegeretur hereticus esse, et per aliquem de predictis procuraretur capi, nolebat dicere hoc dicto infirmo. Et cum sic venissent apud Regalem, dictus hereticus, ut dixit, precessit alios predictos cum dicta Ramunda et Guilelma, filia eius, et predicti remanserunt in dicto loco. Et ibi fuit mortuus dictus Ramundus. Non tamen fuit hereticatus per dictum hereticum. Postquam vero mortuus (fuit) predictus Ramundus, dicti Bernardus Lanfredi et Ramundus Batalhier invenerunt dictum hereticum apud Montemblancum, ut dictus hereticus dixit ipsi loquenti.

Anno vero sequenti, in yeme, ipse loquens, dicti Guillelmus et Petrus Maurs iverunt ad yemandum in pascuis de Tortosa. Et cum fuit in dictis pascuis, post paucos dies, ipse loquens intravit Dortosam et venit ad domum cuiusdam mulieris vocate na Franqueta, de qua muliere accipiebant farinam. Que Franqueta dixit ipsi loquenti quod due mulieres de parentela sua venerant post recessum eius, et, ut dixit, dixerant ei quod, si ipse illas volebat, inveniret ipsas apud Orta, et quod non oportebat quod ipse cureret [*sic, scil.* quereret] illum hominem de sua parentela, id est Guillelmum Belibasta, hereticum, alibi, nisi apud ipsas, quia ipse, ut dixerant, dicerent ei ubi erat. Et postquam receperat farinam a dicta Franqueta, et reversus fuerat ad pascua, ipse loquens dixit dicto Guillelmo Maurs quod volebat ire apud Orta ad videndum consanguineas suas. Et ivit ad dictum locum, et invenit ibi Guillelmam Maurinam, que iam perdiderat maritum suum, scilicet Bernardum Martini, et cum ipsa erant duo filii eius, scilicet Iohannes et Arnaldus, qui dixerunt ipsi loquenti quod dictus hereticus iverat ad comorandum apud Morelhas cum Ramunda de Hugenaco et Guilelma, filia sua, et quod Mersendis Martina et Iohanna, filia eius, et Bernardus Befayt, maritus dicte Iohanne, iverant ad comorandum apud Bysetum, et quod Petrus Maurini, frater dicte Guillelme, erat apud Sanctum Matheum. Et ipse loquens stetit cum dicta Guilelma die qua venit, et in crastinum, que fuit dies dominica. Et deinde, die lune, ipse, dicta <dicta> Guillelma et

duo filii eius predicti venerunt apud Tortosam, et de dicto loco dicta Guillelma et eius filii eius predicti iverunt apud Tortosam, et de dicto loco dicta Guilelma et eius filii iverunt apud Sanctum Matheum, quia propinquior locus erat de Morelha, et magis lucrativus, ut dicebant. Ipse vero (loquens) reversus fuit ad pascua. Dicta vero Guilelma et eius filii emerunt domum apud Sanctum Matheum, ubi continue steterunt.

Ipse vero (loquens) iterum reversus fuit circa finem duorum mensium, quibus fuit cum dicto Petro Castelli, et posuit oves suas quas habebat in parsaria cum dicta Guilelma, ad quinque anno medium per medium in lucro et dampno, sie tamen quod dicta Guilelma faceret expensas.

Et dicto tempore, dictus Guillelmus Belibasta venit ad pascua ubi ipse (loquens) erat. Quadam die venerunt etiam ad eos Petrus Maurini, frater dicte Guilelme Maurine, qui portavit eis duas saumatas farine, et Arnaldus et Iohannes, filii dicte Guilelme. Et steterunt cum ipso loquente, Petro Maurs et Guilelmo Maurs predictis. Et quando dictus Petrus portavit supradictam farinam, erat cum ipso loquente, Petro et Guilelmo Maurs dictus Guillelmus, Belibasta hereticus. Et tunc fuit factum illud quod supradictum est de tribus ovibus quas dictus hereticus volebat habere.

Dixit etiam quod primo anno quo ipse (loquens) stetit cum Petro Castelli, quando cum ovibus ibant ad portus supradictos ad stivandum, cum fuerunt in terminis de la Palma, in exitu dicte ville de la Palma ipse loquens invenit dictum Ramundum de Tholosa, hereticum, cum quadam muliere de Taraschone vocata Gaya, uxore condam Ramundi Fabri de Taraschone, cum Petro Exshaura de Larnato. Et dictus hereticus tunc orabat modo hereticali inter duas vias, retro quendam lapidem. Et cum ipse loquens iam transivisset, dictus hereticus, erigens se et videns eum, vocavit ipsum loquentem, qui incontinenti conversus fuit ad eum, et recollegit eum modo comuni, accipiendo eum per manum. Et tunc dictus hereticus dixit ei quod ipse ibat apud Granadelam, set in portu de Fleys, die preterita, fuerat ei dictum quod ise loquens transiverat per dictum portum cum ovibus, et propter hoc venerat ad ipsum loquentem. Cui heretico ipse loquens respondit quod iret ad oves que precedebant, et ipse loquens iret ad dictam villam de la Palma et portaret vinum et panem et pranderent simul. Et tunc dictus hereticus sequutus fuit dictas oves cum dicta Gaya et Petro Exsaura, et ipse loquens intravit villam et accepit vinum,

et portavit ad locum ubi erant oves. Deinde ipse loquens, cum duobus de dictis pastoribus precedens dictas oves, accepta farina et rauba, ivit ad faciendum placentam et ad parandum victualia. Dictus vero hereticus, Gaya et Petrus Exsaura cum aliis pastoribus venerunt post eos. Et ipse loquens iam fecerat unam magnam placentam et decoxerat. Et ibi in dicto loco comederunt simul dictus hereticus, Gaya, Petrus Exshaura, ipse loquens, Guilelmus Maurs, Patrus Maurs, Petrus Messeguir, Guilelmus d'Er, Ramundus de Lacoma, Carolh Rog, Perpinianus, Dominicus Messeguerius de la Palma, et alii duodecim homines qui venerant de la Bisbal ad pignorandum ipsos, quia transibant per devesam domini episcopi Ylerdensis, ut dicebant. Et omnes predicti satis habuerunt de predicta placenta, et nullus de predictis cognoscebat dictum hereticum, quod ipse sciat, nisi ipsemet loquens, dicta Gaya et Petrus Exsaura. Dicti tamen Guillelmus et Petrus Maurs bene cognoscebant dictum Petrum Exshaura, quia ante viderant eum cum ipso loquente apud Tortosam. Dictus hereticus, ut dixit, non benedixit panem, quod ipse loquens perceperit. Et postquam comederant, dictus hereticus cum dictis Gaya et Petro Exshaura recesserunt ab eis, et iverunt versus Granadelam, Ipse loquens, ut dixit, non fecit melioramentum dicto heretico, nec aliquid aliud dedit dicto heretico, nisi de dicta placenta. Et vel tunc vel alias, et non recordatur ad plenum si tunc fuit vel alia vice, dictus hereticus dixit ipse loquenti quod apud Ylerdam habebat unum bonum amicum vocatum Bernardum Ceravel, qui fuerat de Savartesio et erat faber, quem ipse hereticus, ut dicebat, quandoque iuvabat ad malleandum ferrum, et lucrabatur multum cum eo. Qui etiam hic Bernardus habebat uxorem nomine Spertam, que etiam erat credens hereticorum, et, ut dixit, audivit postea a Ramunda et Blanca de Hugenaco quod dictam Gayam adduxerat de Savartesio Ramundus Exshaura de Larnato supradicto.

In sequenti vero yeme, cum ipse loquens iam reversus fuisset ad yemandum in pascuis vocatis Campoinas, in terminalibus de Asco, circa festum Nativitatis Domini, cum ipse loquens, et Ramundus, qui morabatur cum Petro Maria, et Petrus, qui morabatur cum n'Arteleu de Villafranca Conflentis, intrassent quandam tabernam que erat in Campoynas, ipse loquens vidit venientem dictum Ramundum de Tholosa, hereticum, cum suis mercibus. Et ipse loquens, videns dictum hereticum, egressus fuit ad eum, dum predicti socii sui coquebant in dicta taberna carnes et ova. Et loqutus fuit cum dicto heretico. Qui hereticus dixit ei quod ipse steterat cum dicto

Guilelmo Belibasta apud Morelhas, et non bene convenerant simul propter expensas, quia, ut dicebat, dictus Guilelmus multum erat cupidus, et quia ipse non poterat tantum laborare sicut dictus Guilelmus, et maxime quia querebat duos nepotes suos, quorum unus erat hereticus vestitus, quibus comendaverat suam pecuniam, et postea, in loco constituto per eos, non invenerat eos. Et idcirco huc et illuc eos querebat. Non tamen expressit ipsi loquenti nomina vel cognomina dictorum nepotum suorum. Idcirco, quia ipse Ramundus hereticus plus expendebat quam lucraretur, fuerat discensio inter ipsum et dictum Guilelmum Belibasta, et idcirco recesserat ab eo, et ibat versus Ylerdam et apud Hurgellum, ut de dictis mercimoniis suis vivere posset. Petivit etiam dictus hereticus ab eo ubi ipsum inveniret quando reverteretur ad partes illas. Cui ipse loquens respondit quod in planicie de Tortosa, et in domo Ramundi de Baias de Tortosa statim inveniret indicia de ipsis ubi essent. Et ipse loquens, ut dixit, dedit dicto heretico quinque solidos barchinonenses vel iaquensium. Non recollegit eum modo hereticali nec fecit ei melioramentum, quia non erant in loco apto, set in recessu osculatus fuit eum in ore. Nec quesivit etiam ipse loquens ab eo ubi dimiserat dictam Gayam vel Petrum Exsaura. Dixit tamen ipsi loquenti dictus hereticus quod, si ipse loquens vellet venire ad partes Tholosanas cum ipso, ipse libenter veniret ad querendum dictos nepotes suos, et ad recuperandum libros quosdam quos habebat in Tholosa. Et non dixit ei nomina librorum, nec locum ubi erant. Cui ipse respondit: 'Et quomodo ego irem ad terram in qua cothidie heretici et credentes capiuntur?'. Et dictus hereticus respondit quod, si haberet societatem, ipse bene crederet ire sic latenter per Tholosanum quod non cognosceretur. Et ipse loquens dixit ei quod quereretur talem societatem si vellet, quia ipse non iret cum eo. Et sic dictus hereticus recessit ab eo, et ipse loquens ivit versus Tortosam.

Et in festo Pasche sequenti ipse loquens se conduxit pro pastore cum Arnaldo Fabri de Podioceritano, et stetit cum eo quasi per quinque vel sex septimanas, et duxit oves eius usque ad Podiumceritanum. Et cum fuit ibi conduxit se pro pastore cum domina Brunissendi de Cervilho et Ramundo Borserii de Podioceritano. Et in dicta estate stetit in portibus Queriu, in terminalibus de Merenchis. Et fuerunt cum eo pastores in dicta estate Iohannes Maurini, frater eius, Bernardus de Fontecooperto de Ceritania, Ramundus Alegre de Podioceritano, Ramundus Piquier de Villa Engoli de Ceritania, et Iohannes Andorra de Andorra, et quidam

alter qui erat de versus portus de Morelhas, de cuius nomine non recordatur. Et nullus hereticus vel credens hereticorum venit ibi, quod ipse sciat.

Dixit tamen quod, yeme sequenti, cum ipse se iam conduxisset cum Arnaldo Fabri, et esset in plana de Cenia, Iohannes Maurini, frater eius, venit ad eum, portans unum farzillum raube, et dixit ei quod dictus Ramundus de Tholosa mortuus erat apud Granadelam, et legaverat vestes suas Guilelmo Belibasta, heretico, et imposuerat ipsi Iohanni quod dictas vestes suas portaret dicto heretico, et sic volebat ire apud Sanctum Matheum. Cui ipse (loquens) respondit quod dictus Guilelmus Belibasta erat apud Morelhas. Et sic dictus Iohannes recessit ab ipso loquente.

Et transacta supradicta estate, qu<i>a stetit cum dicta domina Brunissendi et Ramundo Borserii, ipse loquens se conduxit cum Arnaldo Fabri supradicto, et descendit cum ovibus eius ad yemandum in plana de Cenia. Et ibi contigit quod supra dixit de Iohanne fratre suo.

Dicta etiam yeme, ipse ivit semel apud Sanctum Matheum ad videndum Guilelmm Maurinam et filios eius. Et invenit ibi dictam Guilelmm, que se faciebat vocari Matheum, et Iohannem et Arnaldum, filios eius, et Petrum Maurini, fratrem dicte Guilelme. Et cum fuit ibi, petivit a dicta Guilelma denarios quos debebat habere de lana ipsius loquentis anni preteriti. Que respondit ei quod de dictis denariis emerat agnos, quorum maior pars mortua erat in predicta estate. Aliquam etiam partem lane secum portaverat apud Morelhas, ut dixit dicta Guilelma, Guilelmus Belibasta, hereticus. Propter que commotus, ipse loquens ivit apud Morelhas ad dictum hereticum, quem invenit in domibus de na Galiana, uxoris cuiusdam [*sic, scil.* quondam] de n'Agremont. Et cum dicto heretico invenit Ramundam de Hugenacho et Guilelmm, filiam eius. Et iacuit nocte sequenti in uno lecto cum dicto heretico. Et in adventu suo ipse recollegit dictum hereticum modo hereticali supradicto, ponendo scili(cet) capud suum super humeros dicti heretici et osculando eum ter in ore. In principio etiam cene, dictus hereticus sollempniter panem benedixit modo hereticali, ponendo unum caput tersorii super humerum suum, et cum alia parte tersorii tenendo panem benedicebat dictum panem dicendo verba submissee, que ipse loquens non audivit. Deinde fregit dictum panem et dedit partem ipse [*sic*] loquenti et aliam dicte Ramunde. Quam cum acceperunt, dixerunt: 'Benedicite *senher*', et hereticus respondebat: 'Deus vos benedicat'. Et comederunt de dicto pane

ipse (loquens), et dicta Ramunda et dicta Guilelma, et cum hoc de carnibus. Dictus vero hereticus comedit pices salsos. Et post cenam venerunt aliqui vicini, et vigilaverunt per aliquam partem noctis cum dicto heretico, et ipse (loquens) etiam cum eis. Non tamen fuerunt dicta nocte loqui aliquid de facto heresis. Et in crastinum mane, ipse loquens dixit dicto heretico quod volebat ire apud Beyseth ad videndum Mersendim Martinam, amicam [*sic, scil.* amitam] suam. Cui dictus hereticus respondit ei quod iret ad dictam mulierem et quod reverteretur per ipsum. Et ipse (loquens) respondit ei quod videret quid posset facere. Dixit tamen dicto heretico quod dicta Guilelma Maurina conquerebatur de eo, quia nimis erat eis minuderius, id est cupidus, et quod, propter hoc, transiret cum eis de grosso in grosso. Et sic a dicto heretico recessit, non facto per ipsum melioramento, nec tunc aliquid dedit dicto heretico, cum illo tempore dictus hereticus posset accipere de rebus eius quod volebat.

Et ivit apud Beysetum ad domum dicte Mersendis, et invenit cum ipsa Iohannam, filiam eius, et Bernardum Befayt, maritum dicte Iohanne, qui erat de Saltu. Et iacuit dicta nocte in uno lecto cum dicto Bernardo. Et dicta nocte, dicta Mersendis rogavit ipsum loquentem quod omnibus modis iret Sanctum Matheum, et quod rogaret Petrum Maurini, fratrem Guilhelme Maurine et dicte Mersendis, quod veniret apud Beysetum et aduceret [*sic*] eam de loco illo, et duceret alicubi, ne dicta Iohanna, filia eius, eam occideret vel destrueret. Que Iohanna etiam, audiente ipso loquente, vocabat dictam matrem suam vetulam hereticam, que adduxerat eam de Montealionis, et quod ipsa faceret eam comburi, et quod hoc bene meruerat. Dicta vero Mersendis respondebat filie sue quod, quando ipse ambe erant in Montealionis ante quam fugerent, ita bene dicta filia sua erat hereticorum credens sicut et ipsa. Et cum ipse loquens reprehenderet dictam Iohannam de verbis que dicebat matri sue, dicta Iohanna respondit quod etiam ipse erat '*bacalhar iregge*'. Nondum tamen dicta Iohanna cognoscebat ipsum loquentem quod esset de parentela sua, yme [*sic*] datum erat ei intelligi per matrem quod ipse loquens erat de Pradis in Alione. Dicta etiam nocte, quando voluerunt intrare lectum, dicta Iohanna percussit dictam matrem suam cum uno cussione, vocans eam vetulam hereticam, propter quod fuit verberata per dictum maritum suum, quem tamen ipsa hereticum vocabat. Ipse vero (loquens), ut dixit, promisit dicte Mersendi quod ipse iret ad fratrem eius predictum ut extraheret eam de loco predicto, ne per dictam fi-

liam eius male tractaretur. Et in crastinum ipse loquens ivit apud Sanctum Matheum, et invenit in supradicta domo dictam Guilelmam Maurinam et Arnaldum, filium eius, ac Petrum Maurini, fratrem dicte Guilelme, et narravit predictis illa que viderat et audierat in domo dicte Mersendis. Et <ut> dixit dicto Petro Maurini quod acciperet aliquam viam qua dicta Mersendis separaretur a dicta Iohanna, filia sua, quia periculum posset esse, cum dicta Iohanna vocaret matrem suam vetulam hereticam et quod bene meruerat comburi. Et tunc dictus Petrus Maurini respondit quod dicta soror sua sicut pastaverat ita teneret, et quod non portaret pedem. Et sic ipse loquens recessit de Sancto Matheo.

Tamen eodem anno, circa Carniprivium, ipse loquens reversus fuit apud Sanctum Matheum. Et tunc ipse loquens et Arnaldus, filius dicte Guilelme, iverunt apud Beysetum ad domum dicte Mersensis, ut videre(n)t si adhuc dicta Iohanna malignabatur contra dictam Mersendim. Et cum fuerunt ibi, si prima vice dicta Iohanna fuerat malignata contra matrem suam, magis tunc malignata fuit, et cum ipse loquens diceret dicte Mersendi quod haberent ova, dicta Iohanna respondit quod bonam postemam haberent ante quam ova. Cui ipse loquens respondit: 'Cognata, non sitis ita mala'. Et ipsa respondit ei: 'Et unde estis vos cognatus meus?'. Et ipse respondit ei quod filius fuerat Ramundi Maurini de Montealionis. Quod audiens, ipsa dixit: 'Et quomodo illa vetula mater mea hoc celaverat altera vice?'. Et cum ipse loquens dedisset sibi duos denarios, ivit pro ovis, de quibus postea vespertinaverunt. Et dedit etiam dicte Iohanne pecuniam quod iret pro vino, de quo bibit. Et facta fuit magis amens. Et vespere venit maritus dicte Iohanne. Et quando voluerunt cenare, dicta Iohanna incepit maledicere dictam matrem suam. Et tunc dicta Mercendis et maritus dicte Iohanne dixerunt ipsi loquenti et dicto Arnaldo quod transirent per dictum hereticum et quod haberent eius consilium, quod dicta Iohanna et mater eius ab invicem separarentur, quia, nisi hoc cito fieret, dicta Iohanna totam Ecclesiam Dei destrueret, que iam fuerat apud Sanctum Matheum et sciebat omnia. Et si revelaret, caperentur omnes et destrueretur sic tota Ecclesia eorum. Et tunc maritus dicte Iohanne dixit quod dicta uxor sua erat dyabolus qui apparuerat eis, que destrueret omnes, et quod bonum erat quod duceretur alicubi et separaretur a nobis. Et tunc ipse loquens et dictus Arnaldus Maurini iverunt apud Morelham ad Guilelmum Belibasta, hereticum. Et cum fuerunt ibi recolligerunt [*sic*] eum modo hereticali, ponendo caput iuxta humeros eius, deinde ter eum in ore osculando. Et narraverunt

ei quomodo dicta Iohanna ita maliciosa erat quod nullus vivere poterat cum ipsa, et quod periculum imminebat omnibus credentibus quod ipsa totum factum eorum revelaret. Et dictus hereticus respondit quod bonum esset quod dictas Iohanna elongaretur ab eis, et quod duceretur alicubi ad aliquam villam, quod de cetero non poset eis obesse, quia mala romengueriam vel vepram [*sic*] homo debet remove, et ibi plantare bonam ficulneam. Quia, ut dixit, dicta etiam Iohanna, dum ipse hereticus esset apud Orta tempore vindemiarum, dum alii credentes, scilicet Mersendis, mater eius, et Guilelma Maurina, /et\ duo filii dicte Guilelme Maurine et Bernardus Benfayt, ivissent ad vindemiandum ante diem, et dicta Iohanna remansisset cum dicto heretico, qui debebat dicta die sequenti calcare racemos, dicta Iohanna dixit dicto heretico, ut dixit, quando surgebat de lecto: '*O en vilà*, estis vos adhuc hic? Et ego faciam tantum quod rogerius, id est ignis, transili(a)t per costas vestras'. Quod audiens dictus hereticus, ut dixit, discalsiatus fugit per duas leucas, et dimisit partem raube in lect(o) in quo iacuerat. Et, ut dicebat dictus hereticus, posset homo dicere quod malus spiritus intraverat in corde dicte Iohanne, et quod de cetero nolebat quod esset in loco ubi ipse esset. Et ut dixit dictus hereticus, bonum esset quod credentes haberent suam deliberationem cum Mersendi, matre dicte Iohanne, quomodo et qualiter dicta Iohanna removeretur a credentibus. Et remanserunt cum dicto heretico dicta nocte ipse loquens, dictus Arnaldus, Ramunda et Guilelma, filia eius. Nullus tamen ex eis fecit melioramentum dicto heretico, quod ipse viderit. Misit tamen ipse loquens sex denarios pro carnibus et vino, de quo vino bibit dictus hereticus, et non comedit de carnibus. Benedixit etiam panem solempniter modo hereticali, de quo pane dedit ipsi loquenti, dicto Arnaldo, Ramunde, et Guilelme, filie eius. Et postquam cenaverant, dictus hereticus predicavit. Et inter alia dixit quod Saulus persequabatur Ecclesiam et devastabat eam, cui Dei Filius dixit: '*Saule, quid tibi feci, quod ita persequeris Ecclesiam meam?*'. Et ad dictum verbum fuit conversus, et sicut prius vocabatur Saulus, ita postea Dei Filius vocavit eum Paulum. Et fuit factus bonus credens, et convertebat alios, et sicut fuerat primo valde malus, fuit postea factus bonus et sanctus. Tamen, a principio, alii credentes non confidebant de eo, timentes de prima eius malicia, quousque eum recognoverunt. Et, ut dixit, iste fuit bonus credens, a principio fuit malus, et postea factus fuit multum bonus. Deinde, convertens verba sua ad dictum Arnaldum Maurini, dixit: '*Non ita, sicut sanctus Paulus,*

facit Iohanna cognata vestra, quia, ut mater eius dicebat, antequam ad partes istas veniret, fuerat bona credens et bene nutrita, set modo, postquam venit ad partes istas, et totum bonum fuit sibi hostensum per eam, facta est maligna, et nos omnes inglasiauit et separavit ab invicem. Et propter hoc bonum est accipiamus consilium quid agendum de ea, vel quod ducatur alicubi longe a nobis, vel reducatur ad Montemalionis, unde venit. Et addidit quod mala arbor scindenda erat, quia malum fructum faciebat. Et, ut dixit, ipse nolebat quod duceretur alicubi ubi ipse esset, quia timebat quod una dierum omnes disclaret. Deinde, quando recedere voluerunt ipse loquens et dictus Arnaldus, dictus hereticus dixit eis quod irent apud Sanctum Matheum, et ibi inter se credentes tractarent quid possent facere de dicta Iohanna; et, ut dixit, videretur ei quod bonum esset quod duceretur ad aliquam villam remotam, et cum essent ibi, illi qui ducerent eam latenter recederent ab ea, ut sic ipsa eos non sequeretur, sed remaneret ibi. Cui cum respondisset dictus Arnaldus quod, (cum) dicta Iohanna bene sciebat Sanctum Matheum et alia loca in quibus erant credentes, et quocumque ducerent, statim reverteretur illuc ad eos, dictus hereticus respondit quod non videbat bonum consilium, set apud Sanctum Matheum credentes inter se deliberarent.

Et in crastinum mane, ipse loquens et dictus Arnaldus, recedentes a dicto heretico, venerunt apud Sancto Matheum, et venerunt ad domum dicte Guilelme Maurine, ubi invenerunt eam et Petrum Maurini, fratrem eius, quos salutaverunt ex parte dicti heretici et ex parte dicte Mersendis. Et tunc dicta Guilelma dixit eis: 'Et quid facit Iohanna?'. Et dictus Arnaldus, filius eius, respondit quod ita maligna erat sicut esse solebat. Et tunc dicta Guilelma dixit quod bene dyabolus intraverat in corde dicte Iohanne, et quod bonum consilium esset quod duceretur alicubi, alioquin malum posset venire omnibus credentibus propter eam. Et dictus Petrus Maurini respondit: 'Bene intravit malus spiritus in corde dicte Iohanne, set sicut vos alie fecistis eam huc venire, ita oportebit quod sustineatis eam'. Et dicta Guilelma respondit: 'Malum est sustinere eam, quia forte aliqua dierum faciet nos capi'. Et tunc ipse loquens dixit quod, si dicta Iohanna vellet reverti apud Montemalionis, ipse eam conduceret ad expensas suas usque ad Ax. Et dicta Guilelma respondit quod hoc bonum esset. Et tunc ipse dixit quod super hoc sciretur voluntas dicte Iohanne, et dicta voluntas notificaretur ei per dictum Arnaldum, quia, ut dixit, ipse statim, non expectato quod oves reducerentur ad montaneas

comitatus Fuxi, dictam Iohannam reduceret apud Montemalionis. Et ipse loquens, hiis dictis, recessit ab eis, et ivit ad bestiarium suum. Et de tota dicta yeme non vidit pluribus vicibus hereticum vel credentem hereticorum.

Deinde, estate sequenti, ipse (loquens) venit ad estivandum ad portus de Bagano, et nullum hereticorum credentem vidit illa estate. Et circa festum sequens Sancti Michaelis septembris, de consilio Arnaldi Maurs et Petri Merseguerii, ipse loquens emit centum oves a Ramundo Barri de Podioceritano, pro mille solidis barchinonensium. Et fideiussit pro eo dictus Arnaldus Maurs, et conduxit se pro pastore cum dicto Ramundo Barri. Et fuerunt simul pastores, ipse loquens, dictus Arnaldus Maurs, Guilelmus Maurs, frater dicti Arnaldi, Guilelmus Baiuli de Montealionis, Iacobus d'Odalho, Guilelmus d'Avia, dictorum locorum de Ceritania, Ramundus Baralhier de Gebetz, et descenderunt ad yemandum in pascuis de Calig iuxta Sanctum Matheum. Et cum fuerunt in dictis pascuis, ipse loquens solus ivit apud Sanctum Matheum, ad videndum quomodo erat dicte Guilelme et aliis de domo eius supra nominatis. Et dicta die predicta Guilelma, ipse loquens et Arnaldus Baiuli de Ax simul comederunt et biberunt. Et ibi dicta Guilelma dixit ipsi loquenti quod dictus Arnaldus Baiuli erat bonus credens, et quod fuerat filius illius bone Sybilie d'en Balle, que fuerat ita bona credens, quod non permisit se subverti, et quod dictus Arnaldus erat bonus sutor, et quod libenter lucrabatur, et habebat bona verba, et quod multum gaudere debebant, quia ita ampliabatur eorum Ecclesia. Et hoc facto, ipse loquens ivit apud Morelha ad videndum dictum Guilelmum Belibasta, hereticum. Et ipse loquens recollegit dictum hereticum modo hereticali supradicto, ponendo caput iuxta humeros dicti heretici, et osculando eum ter in ore. Et erant cum dicto heretico dicta Ramunda et filia eius Guilelma. Et cenaverunt simul cum dicto heretico dicta nocte, et comederunt pises, et in principio mense dictus hereticus benedixit panem sollempniter modo hereticali, et dedit de ipso ipsi loquenti et dictis Ramunde et Guilelme. Et ipse, ut dixit, iacuit dicta nocte in uno lecto cum dicto heretico. Non predicavit dicta nocte dictus (hereticus), nec ipse loquens fecit melioramentum, ut dixit. Et in crastinum mane, dictus hereticus benedixit modo hereticali unam placentam, et dedit ipsi loquenti ut ipsam portaret supradicte Mersendi apud Beysetum ex parte eius, rogans ipsum loquentem ut iret ad dictam Mersendim ut eam visitaret, quia egrotativa erat; et timebat, ut dixit, quod ille malus spiritus, id est Iohanna, aliqua

dierum suffocarent eam. Et ipse loquens ivit apud Beysetum, et portavit dictam placentam per dictum hereticum benedictam, quam dedit ex parte dicti heretici dicte Mersendi, dicens ei quod *le senher* mittebat ei de pane benedicto. Quam placentam accepit dicta Mersendis dicendo 'Benedicite', et osculata fuit dictam placentam. Deinde fregit eam et dedit panem dicte Iohanne, sue filie, dicens ei quod panis benedictus erat. Et dicta Iohanna dixit ridendo: 'Ay, qui non cognosceret vos'. Et dicta Mersendis respondit: 'Filia, totum oblita es', Et tunc dicta Mersendis et dicta filia eius comederunt de dicto pane benedicto. Et dicta nocte ipse loquens remansit in domo dicte Mersendis. Iam tamen, dicto tempore, dicta Iohanna separaverat se a matre sua, et morabatur in alia domo, ac tamen, propter adventum ipsius loquentis, dicta Mersendis invitavit filiam suam ad cenam. Et cum debuerunt cenare, incepit malignari contra matrem suam, vocando eam vetulam hereticam, et quod ipsa eam comburi faceret. Verberavit etiam matrem suam dicto sero in tantum quod vicini congregati fuerunt. Et supervenit maritus dicte Iohanne, et verberavit fortiter dictam Iohannam, et postea proiecit eam per scalam, dicens: 'Eat *le dyablat*'. Et remanserunt cum dicta Mersendi ipse loquens, dictus Bernardus Befayt, maritus dicte Iohanne, et cenaverunt simul. Et credit quod dicta Mersendis dedit de dicto pane benedicto dicto Bernardo. Et dicta nocte, dicta Mersendis et Bernardus dixerunt quod magna merses esset si dicta Iohanna interficeretur, et quod de aliquo precipicio impingeretur, ut moreretur, quia indemoniata erat. Et, ut dixit dicta Mersendis, si ipsa esset ita fortis sicut esse solebat, ipsa hoc faceret de dicta filia sua. 'Et rogo vos alios', ut dixit, 'quod levetis eam ante me'. Et ipse loquens respondit quod ipse hoc non faceret, set, si ipsa volebat dictam Iohannam interficere, quod faceret, sicut etiam duxerat eam ad partes illas.

Et in crastinum ipse loquens reversus fuit apud Morelhas, et narravit dicto heretico ea que dicta Iohanna fecerat dicte Mersendi matri sue nocte preterita, et dictus hereticus respondit ei quod credentes facerent de dicta Iohanna quod eis videretur, quia ipse iam dixerat eis suum intentum, et tempus fuerat quod credentes non expectassent tantum. Et ipse loquens cenavit ipsa nocte cum dicto heretico, et comederunt pisces. Et in principio mense dictus hereticus benedixit panem sollempniter modo hereticali, et dedit ipsi loquenti et dictis Ramunde et Guilelme, filie eius. Ipse etiam loquens recollegit dictum hereticum modo hereticali supradicto quando venit ad eum. Et in crastinum mane ipse loquens ivit

apud Sanctum Matheum. Et cum fuit ibi, salutavit ex parte dicti heretici dictam Guilelmam, Petrum, fratrem eius, et Arnaldum, filium eius, et Iohannem qui venit dicta nocte de pascuis. Et dicta nocte loqui fuerunt de dicta Iohanna, et inter alia dicta Guilelma dixit quod uno modo vel alio interficeretur, quia *dyablatz* erat, et magna helemosina esset qui interficeret eam et de isto seculo expelleret. Et alii predicti conveniebant in eodem. Ipse vero loquens respondit, ut dixit, quod occideret dictam Iohannam qui vellet, quia nolebat consentire in mortem alicuius persone, quia nesciebat si postea esset bona vel non, quia sanctus Paulus primo fuit malus, et persecutor Ecclesie, et postea fuit bonus et angelus. Et, ut dixit, aliquando *les senhors* dicunt quod non est faciendum alteri quod non vult per alium fieri sibi. 'Et vos alii nunc dicitis quod interficiatur dicta Iohanna, et ego non intelligo quod merces sit facere malum alicui persone de mundo'. Et in crastinum mane ipse (loquens), ut dixit, reversus fuit ad oves suas.

Circa sequens Carniprivium eiusdem anni, cum ipse (loquens) esset in planicie de Calig, Ramundus Exshaura de Larnato, venit ad ipsum loquentem, et dixit ei quod dictus hereticus erat apud Sanctum Matheum, et miserat ipsum ad eum, ut veniret ad dictum hereticum. Et nocte sequenti dictus Ramundus iacuit cum eis. Et in crastinum mane ipse loquens (et) dictus Ramundus Exshaura iverunt apud Sanctum Matheum soli. Et in domo dicte Guilelme Maurine invenerunt dictum Guilelmum Belibasta, hereticum, Guilelmam Maurinam, Petrum Maurini, fratrem eius, Arnaldum, filium dicte Guilelme. Et ibi vespertinaverunt simul, excepto dicto heretico, qui non vespertinavit cum (eis). Et nocte sequenti venit Iohannes, filius dicte Guilelme, qui nocte precedenti portaverat unam ovem mortuam, et partem comederant nocte precedenti. Et cum nocte illa cenarent, et fuissent apposite carnes dicte ovis coram ipso loquente et aliis, ipse loquens petivit si dicte carnes erant (ovis?) vel mutonis, quia multum pingues erant. Et dicta Guilelma respondit quod erant ovis bacive, et quod parum decostaverant. Et ipse loquens respondit quod multum decostare possent, si sciretur. Et fuit per dictum Iohannem in dicta mensa dictum quo dicta ovis fuerat Hospitalis Sancti Iohannis, que se coniunxerat cum ovibus dicti Iohannis. Quod audiens, dictus hereticus dixit quod male fecerat, quia, posito quod non esset peccatum, tamen malum exemplum erat, et homo posset perdere illud quod habebat, quamvis etiam peccatum sit facere malum etiam dyabolo. 'Et vos alii credentes', ut dixit, 'affogatis vos ad male faciendum, quia speratis (ut) in

fine vestro sitis recepti, et posset evenire casus quod non possetis recipi. Et tunc quilibet suum peccatum portaret et peccati penam. Et homines forte crederent quod talia haberetis a nobis, et videte qualiter non habetis a nobis, quia quando homo rapit vel furatur aliena vel malum facit, homo non est nisi spiritus malignus, qui intrat et exit in homine, et facit eum malum facere et peccare, et expellit eum de bona via, et mittit eum in mala. Quia totus aer vadit plenus spiritibus, et bonis et malignis, quia spiritus hominis, quando homo est mortuus, magis est voluntarius ad iterum incarnandum, nisi fuerit in homine qui steterit in veritate et iustitia, quod nulla res extimare potest. Quia spiritus maligni qui stant in aere eum decoquant, et cogunt ad intrandum in quodcumque corpus carneum, sive sit corpus hominis sive bestie. Quia, quamdiu spiritus hominis est in carne aliqua, requiescit, et non coquitur per malignos spiritus. Et videte quod sanctus Paulus habuit XIII tunicas, et fuerat multum malus homo in aliquibus tunicis suis, quia persequabatur Ecclesiam Dei, et Filius Dei ei dixit: -Saul, cur me sic persequeris?-. Et ad illud verbum quod dixit ei, Dei Filius posuit *l'entendement* in corde eius, et tunc Saulus petivit a Dei Filio quod haberet misericordiam de eo. Et Filius Dei pepercit ei. Et ex tunc sanctus Paulus habuit *l'entendement*, et fui factus sanctus homo. Et sicut ante vocabatur Saulus, sic postea fuit vocatus Paulus. Et tamen adhuc eum credentes timebant ne eos perderet, propter hoc quia ante nimis eos terruerat. Et propter (hoc) noster *entendement* est quod in illa tunica sanctus Paulus fuerit salvatus. Et propter hoc vos alii custodiatis vos a malo, et faciatis bonum, et videte quam bonum est facere bonum. Cum sanctus Paulus ita fuerit malus, et quando Pater voluit, traxit eum, et nullus potest salvari nisi Pater eum traxerit, et quam cito Pater aliquem trait, statim eum sequitur et salvatur'. Et hoc, ut dicebat, erat bonum exemplum ad inducendum hominem ad faciendum bonum. Ipse vero loquens interrogavit dictum hereticum quid, dicte XIII tunice sancti Pauli, quid significabant. Et dictus hereticus dixit quod anima sancti Pauli fuerat in tresdecim carnibus. Dictus hereticus benedixit panem in principio mense et dedit omnibus ipsis, scilicet ipsi loquenti, Ramundo Exshaura, Petro Maurini, Iohanni et Arnaldo Maurini, et Guilelme Maurine. Dicta nocte, ut dixit, non fecerunt melioramentum. Dicta etiam nocte ipse loquens iacuit cum Ramundo Exshaura, et dictus hereticus cum Petro Maurini. Et in crastinum mane ipse loquens reversus fuit ad oves. Omnes alii predicti remanserunt cum dicto heretico apud Sanctum Matheum.

Item, dixit quod postea, in Quadregesima sequenti, ipse (loquens) et Iohannes Maurini, filius dicte Guilelme, iverunt apud Sanctum Mateum ad domum dicte Guilelme. Et ibi invenerunt Petrum Maurini, Guilelmam Maurinam et Arnaldum, filium dicte Guilelme. Dicta etiam vice ipse loquens invenit, in operatorio cuiusdam cognominati Vitalis, Arnaldum Baiuli de Ax, qui invitavit ipsum loquentem ad potum, et ipse loquens potavit cum eo. Et nocte sequenti Arnaldus et omnes alii supranominati venerunt ad domum dicte Guilelme Maurine, et ibi cenaverunt et comederunt pisces. Et post cenam dictum Arnaldus dixit ipsi loquenti quod diceret aliquid boni, et dicta Guilelma addidit: 'Eat, eat, Petre, dicatis aliquid boni'. Et ipse loquens dixit quod nesciebat illos sermones, nec recordatur quid dicta nocte loqui fuerunt de heresi. Aliquid tamen loqui fuerunt de dicta materia. Et in crastinum mane ipse loquens accepit viginti mutones suos a dicta Guilelma, et cum ipsis reversus fuit ad pascua supradicta.

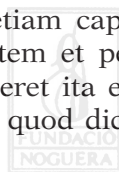
Et postea, in estate sequenti, venerunt ad estivandum (ad portus) de Pu(i)maurent, et fuerunt idem pastores qui supranominati sunt cum ipso loquente in dictis montaneis. Et in festo nativitatis Beati Iohannis dicti anni, ipse (loquens) dimittens stare cum dicto Ramundo de Ba/r'rio, conduxit se pro pastore cum dicta domina Brunissendi de Servilhone. Et stetit per residuum dicte estatis in montaneis de Castroverduno, in illa parte que vocatur Cavalhiera et de Fonte Argenta. Et fuerunt pastores in dicta parte estatis cum ipso Bernardo de Fontecooperto, Ramundus Piquerii, Arnaldus Lebrier de Ceritania, ipse loquens et Iohannes Maurini, frater eius, et Iohannes Andorra de Andorra, et Iohannes de Morelha, et Laurencius de Monteseuro. Et dicto anno, ut dixit, non venerunt ibi ad dictas montaneas aliqui hereticorum credentes, quod ipse cognosceret eos.

Ipsa (loquens) etiam, ut dixit, dicto anno non descendit in planiciabus Savartesi, set continue mansit in dictis montaneis.

Et in yeme sequenti iverunt ad yemandum apud Carol et iuxta monasterium Sanctarum Crucum. Et dum ibant apud pascua et erant apud Pit Morent, Arnaldus Maurini, quondam, frater ipsius loquentis, portavit ei unam camisiam, et dedit eam sibi, et iacuit nocte illa cum ipsis. Et erant cum ipso loquente tunc Guilelmus Baiuli, Guilelmus Maurs et Petrus Maurs, frater eius, de Montalionis, Iacobus d'Odalho, Guilelmus d'Avia de Ceritania, et videtur etiam quod esset cum eis Arnaldus Maurs, frater predicti Guilelmi

Maurs, et Vesianus d'en Ruffat de Pradis in Alione. Et non fuerunt loqui dicta nocte de facto heresis, quod ipse recordetur, excepto quod dictus Arnaldus Maurini, frater eius, dixit sibi quod ipse loquens non fuerat citatus vel proclamatus usque tunc. Set, ut dixit, iste episcopus Appamiarum, qui modo est, iam fecerat eum bis proclamari, et, ut dixit, dictus episcopus modo erat inquisitor et vocabat homines de Montealionis, et multum agriter inquit cum eis, quia non erant confessi multi eorum medietatem de hiis que comiserant. Et, ut dixit, iste episcopus facit exire *la(s) agnas*, id est veritatem, quamvis discipulat illis qui eam dicunt. Et tunc ipse loquens petivit si adhuc Arnaldus Fabri de Montealionis erat confessus vel vocatus. Et dictus Arnaldus respondit /eĩ\ quod non, set multum sibi dictus Arnaldus timebat. E in crastinum ipse Arnaldus recessit ab ipso loquente, et ipse loquens volebat dare quator oves eidem Arnaldo, quas tamen dictus Arnaldus recipere noluit. Et in dicto loco de Carolh non vidit hereticum vel credentem, quos ipse sciret tales esse.

Set dicto anno, circa Pascha, de dicto loco ivit apud Beyseth ad videndum credentes, et invenit ibi supradictam Mersendim et Iohannam, filiam eius. Et ibi dicta Mersendis interrogavit eum quomodo ei fuerat, et quare per tantum tempus fuerat absens, et quod de predictis *le senher*, id est Guilelmus Belibasta, hereticus, multum turbatus fuerat, quia omnes credentes timuerant quod ipse loquens captus fuisset, et quod male faciebat quia ita se elongabat *del be*, id est de heretico, et quod melius esset quod ibi cum ipsis lucraretur, quam quando ita se absentabat ab eis. Et ipse (loquens) respondit quod non poterat aliud facere, quia non poterat vivere aliter nisi ut fuerat nutritus. Et dicta nocte ipse dixit dicte Mersendi quod ipse fuerat in montaneis de Castroverduno, et ibi fuerat et dictum quod Petrus Clerici, rector de Montealionis in Savartesio, vocabatur episcopus parvus, et quod totam terram destruebat propter inquisitionem. Et ita magnam potestatem habet, quod matrem suam fecit sepeliri iuxta altare Beate Marie de Carenas de Montealionis; et, ut dixit, erat magnum fastidium quod dicta mulier ibi sepulta esset. Et dicta Mersendis respondit ei: 'Per fidem meam, si episcopus Appamiarum sciret quantum erat digna mater dicti rectoris, adhuc faceret eam exhumari et prohi de Ecclesia in qua sepulta est. Dictus etiam capellanus de Montealionis, qui habet modo tantam potestatem et persequitur credentes, non est sic<ut> catholicus quod deberet ita effugare credentes sicut facit'. Et cum ipse loquens diceret quod dictus capellanus multum vellet

tenere ipsam et Guilelmam Maurinam, sororem eius, dicta Mersendis respondit ei quod ipsa non multum timebat dictum capellanium, quia, ut dixit, 'dictus capellanus, quicquid dicat, prediligit quod ego sim longe quam si essem prope', et addidit: 'Filii, consulo tibi quod de cetero non vadas ad partes illas, set quod hic remaneas nobiscum, quia, cum non habeas filium vel filiam, nec aliquam aliam personam nisi te ipsum, modico labore posses in partibus istis vivere, et si in partibus illis capiaris, eris perditus'. Et tunc ipse (loquens) respondit ei quod in partibus illis vivere non posset, et quod nullus poterat ei auferre factum suum; et cenavit cum predictis mulieribus. Dicta nocte tamen verba supradicta, que fuerunt inter ipsum et dictam Mersendim, non audivit dicta Iohanna. Et iamdicto tempore mortuus erat dictus Bernardus Befayt, maritus dicte Iohanne, quia una rupis ceciderat super ventrem eius, et interfecerat eum subito. Et fuit sepultus apud Beyset.

Et in crastinum ipse loquens ivit apud Morelham ad videndum dictum Guilelmum Belibasta, et Ramundam de Hugenacho et Guilelmam, filiam eius. Et ipse loquens non recollegit dictum hereticum modo supradicto hereticali, quia tunc homines extranei erant cum dicto heretico. Postea tamen dictus hereticus dixit ei quod in adventu eius habuerant gaudium et timorem, gaudium quia diu erat quod non viderat ipsum, timorem quia extimaverat quod ipse loquens captus fuisset, et quod omnes dicelasset, et quod veniret modo ut explorator ad capiendum ipsum. Cui ipse loquens respondit quod non oportebat eum timere de ipso, quia nullo modo faceret ei malum. Et ipse loquens cenavit cum dicto heretico dicta nocte, et comederunt pisces. Et in principio mense dictus hereticus benedixit panem sollempniter modo hereticali, et dedit de dicto pane tam ipsi quam dicte Ramunde et Guilelme, filie eius. Post cenam vero dictus hereticus incepit predicare, dicens quod ipse loquens non cenabat [*sic, scil.* servabat?] bene illud quod Filius Dei preceperat credentibus, quia, ut dixit, Filius Dei preceperat: '-Appropinquate mihi et appropinquabor vobis-. Si vos elongatis vos a nobis et facitis nos in tristiciam stare, quia vaditis ad partes illas, ubi sunt omnes inimici nostri, et non creditis in hoc peccare, et tamen multum peccatis, quia facitis nos et omnes credentes in tristiciam stare'. Et ipse loquens respondit ei quod non poterat facere aliud, quia sic nutritus erat, et si in illa terra moraretur, in estate moreretur. Et tunc dictus hereticus dixit ei: 'Petre, si vos velletis nobis credere, non iretis ad illas montaneas comitatus Fuxi, nec elongaretis vos a nobis, quia non debetis vos

elongare a Filio Dei, set appropinquare ei, quia, si in partibus illis eveniret vobis aliqua infirmitas, ita parum possemus vos iuvare sicut si non essemus in hoc mundo, quia nesciremus vestram infirmitatem'. Et ipse loquens respondit ei quod oportebat quod ipse sequeretur fatum suum, 'et si michi permissum est quod recipiar in fine meo, ero receptus, alioquin vadam vias meas que michi sunt promisse'. Cui dictus hereticus respondit quod bene homo poterat se iuvare ad habendum bonum finem vel malum, 'quia Filius Dei dixit Petro: -Petre, amice mee, tibi comendo fidem et veritatem, et quod illud quod indulgebis in terra erit indultum in celo per Patrem meum, et tibi, Petre, precipio quod habeas cor firmum sicut petra, et sis corde humilis sicut ovis agno suo-. Et tunc Filius Dei et apostoli congregaverunt se in domo cuiusdam cognominati Bardinat[*sic*], set nondum sanctus Thomas non fuit inter eos. Et tunc Filius Dei dixit: -Vos alii estis congregati, et remanebitis in mundo extraneo, et petite a me, et dabo vobis-. Et tunc respondit unus de predictis apostolis et petivit a Filio Dei quod daret eis securitatem. Et Dei Filius respondit quod durum erat dare maiorem solidatam servo quam dominus eius portasset. Et tunc respondit beatus Iohannes: -Vultis quod ego petam pro me et omnibus nobis?-. Et tunc Iohannes petiit a Filio Dei quod illud quod ipsi facerent in terra esset factum in celis, quod illud quod ligarent in terra esset ligatum et in celis, et quod solverent super terram esset solutum et in celis. Et Filius Dei respondit quod predicta eis dabat, et quod illa potestas eat de uno in alium, scilicet de bonis hominibus ad bonos homines, et de bonis mulieribus ad bonas mulieres, et quod hoc dureret usque ad finem mundi. Et tunc Thomas, qui erat absens a dicta congregatione, venit ad quemdam, quem tunc hereticus nomina(vi)t, non recordatur tamen ipse loquens de nomine eius, et petiit ab eo ubi erat Dei Filius. Qui respondit ei quod erat in domo Simonis Bardinas [*sic*]. Et cum fuit cum Dei Filio, Thomas adhuc dubitabat an esset Dei Filius, vel non. Et tunc Dei Filius accepit manum Thome et posuit eam in vulnere lateris. Quo facto, Thomas rogavit Dei Filium quod ei parceret, et <et> Dei Filius respondit ei quod non dubitaret, quia indultum erat ei. Et tunc Dei Filius dixit: -Vos alii confortamini, quia illud quod dixi vobis firmum est, et illam potestatem habebunt illi qui propter nullum terrorem huius mundi dimittent statum veritatis et iustitie, etiam propter mortem. Alii vero, qui dimittent dictum statum ob timorem mortis, dictam potestatem non habebunt. Confortamini bene, quia ego revertor

ad regnum Patris mei, et beati sunt qui me vident, et eque beati erunt qui me non viderunt, et tamen crediderunt. Vos alii, pro nulla re que veniret in figura mea non credatis quod ego sim, quia de cetero nunquam ero inter manus peccatorum-. Et hiis dictis Dei Filius ascendit ad Regnum'. In quibus, ut addebat dictus hereticus, ostendit quantum distat nostra Ecclesia ab Ecclesia Romana, quia, ut dicebat, Ecclesia Romana credit se habere supradictam potestatem, et tamen non habet, quia solum illis qui stant in veritate et iustitia Dei Filius dedit dictam potestatem. Et, ut dicebat, Ecclesia Romana credit bene facere quando nos persequitur, et hoc faciebat quia non cognoscebat litteram veritatis, et propter hoc credunt bene facere. Et addidit: 'Nonne vides quid faciunt illi de Ecclesia Romana? Ostendunt panem, et postea comedunt et dicunt: -Illud est corpus Dei-, et tamen non est nisi panis. Et sicut ipsi panem benedictum per eos solum vocant panem benedictum, ita et illi de Ecclesia Romana illum panem dicunt corpus Dei. Et quomodo, ut dicebat, ipsi benedicunt panem suum, ita et illi de Ecclesia Romana benedicunt panem quem dicunt esse corpus Dei, et cum idem panis est noster et eorum, et tamen nos dicimus verum dicendo quod panis quem benedicimus est panis benedictus, illi vero de Romana Ecclesia dicunt falsum, dicendo quod panis benedictus per eos est corpus De(i), quia Dei Filius, quando ascendit in celum, dixit quod de cetero nunquam esset inter manus peccatorum. Unde, quando ipsi de Ecclesia Romana credunt ipsum tenere inter manus, non tenent ipsum, set solum panem'. Et addebat: 'Nonne vides quod dictum panem comedunt qui, si Deus esset, comedi non posset. Nec est dignum quod Deus transeat per tam turpia loca, sicut sunt corpora humana. Postquam etiam comestus esset nichil valere posset. Et si esset in magnus mons, sicut est mons de Morelhas, iam soli capellani eum comedissent. Et ex istis, Petre, bene vides quod Ecclesia Romana non est res stabilitatis, et tamen vos magis vultis appropinquare malignis quam nobis'. Dixit etiam ei quod datum erat ei intelligi quod ipse loquens reversus erat ad arloteiandum, quia tenuerat unam mulierem per duos annos in pascuis. Et addidit: 'Vos facitis multos compadres et commatres, et baptizatis pueros, et expenditis in talibus factis bona vestra, et tamen talis baptismus nec compaternitates nichil valent, nisi solum ad quasdam amicitias inter homines contrahendas; et bene videtur quod vos non intelligitis verba que per nos vos dicuntur'. Cui ipse loquens respondit quod ipse res suas lucratus fuerat, et sic expendere ipsas volebat,

et non dimitteret hoc facere pro ipso nec pro alio, quia ita multorum amicitias acquirebat. Et, ut dixit, omni homini est bonum faciendum, quia nescit homo qui sunt mali nec qui boni, et audiverat dici quod homo debet facere bonum cuilibet homini, quia si esset bonus, id est hereticus vel credens, haberet homo mercedem de eo, si vero esset malus, haberet exinde gratias, id (est) si non esset hereticus vel hereticorum credens, quem ipsi malum reputabant, ad minus ille qui beneficia recepisset regraciaretur benefactori suo. Et dictus hereticus respondit quod postquam homo habebat *la entendensa* solum debet bonum facere bonis, id est hereticis vel hereticorum credentibus. Cui ipse (loquens) respondit quod ipse audiverat ab eis quod nullus certitudinaliter potest scire qui est bonus, nisi postquam homo est mortuus, quia multi ex eis, scilicet hereticis vel credentibus, postquam habuerunt entendenciam retrocedebant ab eis, et deinde eos persequiebantur et faciebant <et faciebant> eis stringi unguet [*sic, scil. ungues*]. Cui dictus hereticus respondit quod tales qui /hoc\ faciunt sunt sicut Sathanas, qui se simulavit bonum ut sciret Dei secreta, et tales, ut dixit, sunt Sathanas, qui postquam sciverint secreta Filii (Dei), id est heretici, machinabantur [*sic*] et tractabant qualiter traderent Filium Dei, id est hereticum. Et cum hoc dixisset dictus hereticus, intravit quidam homo de Cati, cuius nomen ignorat, et cessavit predicare dictus hereticus. Et cum dictus homo de Cati recessisset, dictus hereticus iterum dixit ipsi loquenti: 'Petre, et est ut vestra intentio quod revertamini ad morandum cum dicta domina Brunissendi de Cervelho?'. Et ipse loquens respondit ei quod sic, et quod iam se conduxerat cum ea pro anno sequenti. Et dictus hereticus respondit ei quod bene poterat laborari in vanum ipse hereticus in ipso loquenti, 'quia non manebitis hic'. Et ipse respondit quod non poterat aliud facere. Dictus etiam hereticus dixit et tunc quod, ex quo nolebat abstinere a mulieribus, ipse inveniret ei unam bonam, que esset eiusdem entendencie cum ipso, et ei custodiret sua bona, 'et forte exinde habebitis infantes, qui facient vobis bonum, et servient in vestra senectute', et quod honestius esset quod haberet unam mulierem quam quia modo ibat ad multas, quare quilibet vellet habere ab homine gecur [*sic*] cordis, et expellunt hominem de ramo et radice. Cui ipse loquens respondit quod nolebat habere uxorem, quia non habebat unde sustentabat ipsam, nec audebat stare alicubi secure. Cui dictus hereticus respondit quod iam fuerant aliqui de credentibus qui, licet non possent se asecurare, accipiebant uxores, et deinde faciebant multa

bona credentibus. Et dicta vice dictus hereticus non dixit ei que mulier erat illa quam ei dare volebat in uxorem.

Et in crastinum mane ipse loquens et dictus hereticus iverunt apud Sanctum Matheum, et duo alii homines iverunt cum eis, scilicet unus vocatus Ramundus de Sansadelha, traginerius, et quidam alter, de cuius nomine non recordatur, qui dictum hereticum fecit ascendere quemdam mulum suum, et portavit eum quasi per leucam cum dimidia. Dicti tamen duo homines non erant hereticorum credentes, quod ipse sciret, et in via dictus hereticus nichil predicavit. Et in quadam taberna que est in itinere, (de) dicta na Gargalha, pransi fuerunt ipsi quator. Et in principio secrete dictus hereticus benedixit panem modo hereticali, de quo dedit ipsi loquenti, de quo etiam ipse loquens comedit. Et cum fuerunt apud Sanctum Matheum, invenerunt in domo Guillelme Maurine supradicte, dictam Guilelmam Maurinam, et aliquas mulieres pectinantes lanam. Et nocte sequenti hospitati fuerunt in dicta domo quidam capellanus vasco cum quadam muliere quam ducebat, qui erant, ut dicebant, de Condomio, et alii tres bastayt [sic], de quo dictus hereticus multum dolens fuit. Et non cenavit dicta nocte, set posuit se in lecto. Et in crastinum mane dictus hereticus dixit dicte Guillelme quod, si tales gentes in domo recolligeret, ispe non veniret ad dictam domum, quia non poterat loqui cum credentibus ut vellet. Et dicta Guillelma respondit quod ipsa credebat pro bono facere, set de cetero non faceret, ex quo displicebat dicto heretico, et rogavit eum quod non oblivisceretur eorum. Deinde ipse loquens dixit dicte Guillelme quod volebat prandere et recedere apud Tortosam. Cui dicta Guillelma respondit: 'Bene estis aviatus, quare non remanetis hic ad minus hodie cum *le senher*?'. Et ipse loquens respondit quod non poterat remanere. Et tunc Petrus Maurini, frater dicte Guillelme, dixit ipsi loquenti: 'Multum vultis ire ad illas terras malignas, et una dierum ibi plumabitis cuculum'. Et dictus hereticus respondit: 'Vadat, quia non vuit aliud facere, quia quantumcumque ego dixerim, non vult remanere'. Et tunc pransi fuerunt simul ipse loquens et dictus Petrus Maurini. Et ipse loquens post prandium recessit et ivit ad oves dicte Brunissendis. Dictus vero hereticus remansit cum dicta Guillelma.

Et de dicta yeme non vidit alias dictum hereticum vel credentem hereticorum. In dicta autem yeme fuerunt cum eo supradicti pastores, set, inter Pascha et Pentecosten dicti anni, conduxerunt Ramundum Palau, de Podioceritano, et Guilemum Fabri, de Salu,

qui quasi per duos menses stetit cum eis, et Guilelmus [*sic*] de Palhars.

Et estivaverunt in illa estate sequenti in portibus de Baciviers domini Ramundi Fulconis. Et fuerunt pastores in dicta estate cum ipso loquente Guilelmus de Palhars, Ramundus de Palau, Guilelmus Fabri predicti, et Iohannes Maurini, frater ipsius loquentis, Ramundus Piquierii et quidam aragonensis, de cuius nomine non recordatur, ut dixit. Et de dicta estate non vidit hereticum nec credentem, nec loquutus fuit cum aliquo de facto heresis.

Et in yeme sequenti omnes simul pastores predicti iverunt ad yemandum in pascuis de Carol, iuxta Cervelho. Et tunc ipse loquens et Iohannes, frater eius, separaverunt (se) ab aliis pastoribus supradictis, et iverunt ad yemandum apud Castrumasinorum.

Et eodem anno, circa festum Sancti Andree apostoli, ipse loquens ivit apud Beysetum ad videndum Mersendim, predictam, et Iohannam, filiam eius, et iacuit in domo eorum [*sic*] una nocte. Et dicta nocte non fuerunt aliqui loqui de heresi. Set in crastinum mane, quando ipse loquens voluit ire apud Morelhas ad videndum Guilelmum Belibasta, hereticum, dicta Mersendis dixit ipsi loquenti quod saluaret ei *le senher*, id est hereticum. Et cum ipse loquens fuit apud Morelham, invenit dictum hereticum, et erant cum eo Ramunda de Hugenaco et Guilelma, filia eius. Et ipse loquens recogellit dictus hereticum modo hereticali supradicto, et cenaverunt simul dicta nocte. Et unus textor cenavit cum eis, et nescit ipse quo nomine vocaretur, nec unde esset. Non credit etiam quod esset hereticorum credens. Secrete etiam benedixit panem modo hereticali dictus hereticus, de quo dedit ipsi loquenti, dicte Ramunde et Guilelme, qui acceperunt de dicto pane et comederunt. Comederunt etiam ipse loquens, dictus homo extraneus, Ramunda et Guilelma, carnes, et ipse loquens sedit iuxta hereticum. Et habuerunt ipse loquens et dictus hereticus unum cissorium de carnibus, et fingeat dictus hereticus quod acciperet de carnibus dicti cissorii et comederet, quas tamen non tangebat nec comedebat. Et hoc faciebat propter dictum hominem extraneum ne cognosceretur hereticus. Et ante posuerat pisces infra panem de quo comedebat, et hoc bene percepit ipse loquens. Nocte etiam predicta non predicavit dictus hereticus, et dictus homo extraneus iacuit dicta nocte cum dicto heretico in uno lecto.

Et in crastinum mane ipse loquens et dictus hereticus iverunt apud Sanctum Matheum, et in via comederunt in domo supra-

dicte Gargalhe. Et post comestionem, dum ibant versus Sanctum Matheum, dictus hereticus dixit ipsi loquenti: 'Unum quid dicam vobis: Non semper poteritis volare. Ego consulerem quod acceperitis uxorem, que esset de *la entendensa*, et quod staretis cum ea, que vobis serviret in senectute, et de qua haberitis forte filios et filias, qui vobis placerent et assisteret vobis in infirmitatibus, et vos ei, et non oppoteret vos custodire de ea. Et si essetis infirmi, alter vestrum, alter mittere posset nobis ut reciperetur infirmus'. Et (cum) ipse loquens diceret quod nolebat uxorem, quia satis habebat facere ad vivendum de se ipso, et dictus hereticus adhuc instaret quod uxorem acciperet, ipse loquens petiit a dicto heretico que mulier videretur ei esse bona, ut eam acciperet in uxorem. Et dictus hereticus respondit ei quod supradicta Ramunda, que morabatur cum supradicto heretico, esset bona pro ipso. Et cum ipse loquens diceret ei quod adhuc vir eius, vocatus Piquier, vivebat, dictus hereticus respondit quod non credebatur quod maritus dicte Ramunde viveret, 'et sive sit vivus sive non vivus, non credo quod veniat ad querendum vos in partibus istis, et interim vos alii poteritis facere facta vestra, si possitis inter vos convenire'. Et ipse loquens respondit dicto heretico quod nunquam de hoc loqueretur cum dicta Ramunda, quia non erat pro ipso, ut dicebat, set quod ipsemet loqueretur cum dicta Ramunda si vellet, quia ipse loquens non curabat. Et cum fuerunt apud Sanctum Matheum in domo dicte Guillelme Maurine, ubi [*sic, scil.* ibi] invenerunt ipsam Guilelmam, et Arnaldum, filium eius, qui aliquantulum erat infirmus, et quamdam mulierem extraneam que pectinabat lanam, quam ipse loquens non cognovit, ut dixit. Et postquam vespertinaverunt ipse loquens et dicta Guillelma Maurina, dictus hereticus iterum incepit ipsi loquenti de supradicto matrimonio faciendo loqui. Et finaliter ipse loquens concessit dicto heretico, dicens: 'Ex quo vos reputatis ita bonum quod ego accipiam in uxorem dictam Ramundam, loquamini vos cum ipsa, et si hoc ipsa vult, placet michi. Et loquamini cras de hoc Petro Maurini, avunculo meo'. Et dictus hereticus respondit quod de tali negotio, usque post factum, non erat loquendum cum dicto Petro vel alio, quia bene scirent post factum. Et nocte sequenti venit ad domum dicte Guillelme Maurine Petrus Maurini, frater dicte Guillelme. Et cenaverunt simul ipse loquens, dictus hereticus, Petrus Maurini, Arnaldus Maurini, Guillelma Maurina, dicta mulier extranea et quidam homo pauper, quem hospitabatur amore Dei dicta Guillelma. Et dictus hereticus benedixit panem modo hereticali, et dedit

de ipso ipsi loquenti et aliis supradictis, exceptis dicta muliere extranea et dicto homine paupere. Et post cenam dicta Guilelma dixit dicto heretico, loquens de ipso loquente: 'Domine, male est nobis de dicto homine, quia non possumus eum retinere, quia postquam recedit a nobis, nescimus si unquam videbimus eum, cum vadat ad terram inimicorum nostrorum. Qui, si ibi cognosceretur, caperetur, et omnes nos alii essemus destructi'. Et dictus hereticus respondit quod, ut videbatur, fieri non poterat aliud, 'cum satis de hoc fuerimus ei loqui'. Et tunc dicta Guilelma dixit quod 'suo velle darentur uxores ipsi loquenti et Iohanni, filio nostro. Et iam ego cognosco mulieres que essent pro eis. Et iam aliqui sunt michi loqui, et de hoc acquire(re)mus divicias et amicos'. Et dictus hereticus respondit quod non placebat ei quod ipse loquens et dictus Iohannes acciperent uxores, nisi essent de *la entendensa*, ac tamen quilibet eorum faciat quid ei videbitur. Et addidit: 'Iste gentes istarum parcium sunt superbe, et postquam acceperunt uxores, statim se volunt separare a parentibus, et si uxores eorum non essent de *la entendensa*, non possemus intrare in domibus ipsorum, et si contingeret eos infirmari, non possemus facere quod eorum uxores abcederent a lectis eorum, et sic non possemus eos recipere. Et iam vidimus quod aliqui, propter hoc quia habebant uxores que non erant de *la entendensa*, non potuerant recipi per nos, et perierunt, quia non potuerunt facere bonum finem, propter hoc quia uxores nolebant recedere ab eis'. Et tunc dicta Guilelma dixit dicto heretico: 'Et quid ego faciam, quia Iohannes, filius meus, adamat multum quamdam mulierem istius ville?'. Et dictus hereticus respondit quod, ex quo dictus Iohannes dictam mulierem tantum adamabat, quod darent ipsam ei, si vellent. Et tunc dicta mulier dixit: 'Et si tantum est quod dictam mulierem daremus in uxorem dicto Iohanni, mittamus pro vobis quando erunt nuptie?'. Et dictus hereticus respondit quod non, quia nolebat esse in nupciis aliquorum qui non essent de *la entendensa*, nec volebat in talibus nupciis videri nec audiri. Et post dicta verba iverunt cubitum. Et iacuerunt simul in uno lecto dictus Petrus Maurini, et hereticus, et ipse loquens et dictus Arnaldus.

Et in crastinum mane ipse loquens et dictus hereticus reversi fuerunt apud Morelhas. Et post quam comederant in domo dicte Gargalhe, iterum dictus hereticus, dum erant in via, loquutus fuit cum ipso loquente de supradicto matrimonio. Et ipse respondit ei quod, ex quo placebat tantum dicto heretico, quod ipse faceret super hoc voluntatem eius. Non tamen de hoc loqueretur dicte

Ramunde, set quod ipsemet hereticus, si vellet, dicte Ramunde loqueretur.

Et cum fuerunt apud Morelhas, dictus hereticus fuit loquutus dicte Ramunde ad partem. Et postea, cum starent ad ignem, et iam esset nox, ante cenam, dictus hereticus dixit ipsi loquenti et dicte Ramunde quod boni homines in sancto matrimonio non consueverant nisi solum verba aperire, et tunc credentes inter se concordabant super matrimonio faciendo, si poterant, in presencia honorum hominum, et si poterant inter se convenire dicti credentes de dicto matrimonio, placebat dictis bonis hominibus. Et nullum aliud ligamentum ipsi boni homines faciebant in matrimonio credencium. Et hiis dictis, dictus loquens interrogavit dictam Ramundam si placebat ei quod ipse esset maritus eius. Et dicta Ramunda respondit quod sic. Et nichil plus dixerunt nec fecerunt. Quod audiens, dictus hereticus risit, et dixit eis quod bene fecerant. Et sic matrimonium factum fuit inter ipsum loquentem et dictam Ramundam, presentibus dicto heretico et Guilelma, filia dicte Ramunde. Deinde cenaverunt et comederunt congre, et dictus hereticus benedixit panem modo hereticali, et didit eis. Et dicta nocte iacuerunt simul carnaliter ipse loquens et dicta Ramunda, et aliter non iverunt ad ecclesiam. Ymo, et ante et post dictum matrimonium, homines de Morelha stimabant quod dicta Ramunda esset uxor dicti heretici, et quod Guilelma, filia dicte Ramunde, esset filia dicti heretici. De quodam filio etiam, (quem) ipse loquens habuit de dicta Ramunda, communiter credebatur quod esset filius dicti heretici. Set solum credentes sciebant quod dicta Ramunda non erat uxor dicti heretici, et quod dicta Guilelma et puer non erat filii eius. Et in crastinum mane dictus hereticus penituit, quia dictum matrimonium fecerat inter ipsum loquentem et dictam Ramundam, ita quod in crastinum noluit ire, ut solebat, ad emendum necessaria, set dixit ipsi loquenti quod ire(t) ad emendum illud quod vellet pro se et dicta Ramunda. Quod et ipse loquens fecit, et emit unam libram de carnibus mutonis. Et cum fuisset reversus ad domum, vidit dictum hereticum tristem et cogitativum, nec letum ut solebat, et petivit ab eo quid habebat. Et dictus hereticus respondit quod non aliud. Et dicta Ramunda decoxit carnes predictas in quadam olla, quam posuit basse ad ignem, et de congro alia olla pro heretico, quam posuit super ignem, ut aliquid de *la fereza* non posset intrare in ollam piscium. Deinde pransi fuerunt simul. Et post prandium dictus hereticus non potuit operari, set proiecit se in lecto et posuit

se en *la endura*, in qua stetit per tres dies et noctes. Et quando petebatur ab eo quid habebat, dictus hereticus respondebat quod non aliud. Et postquam surrexit de *la endura*, cum ipse loquens venisset de extra, et invenit dictum hereticum et dictam Ramundam litigantes, quibus cum ipse loquens respondisset: 'Et estne modo tempus litigandi, cum sit tempus gaudii?'. Et dictus hereticus dixit quod dicta Ramunda multum modo sibi erat superba, et superbe ei respondebat. Et ipse loquens respondit ei: 'Et de quo sic vobis respondet?'. Dictus hereticus tacuit, et tunc ipse dixit quod nova feminarum non est stimanda. Cui dictus hereticus respondit: 'Heu, et ad nova feminarum sum operatus. Bene video quod de cetero hic non potero remanere'. Et tunc incepit recolligere ferramenta sua et ponere quodam cabacio, ac si recedere vellet. Cui ips loquens dixit quod dimitteret facere talia, et quod pranderent. Inter alia etiam verba que dicta Ramunda dixit dicto heretico, dixit ei: 'Et nonne vos alii dicitis quod os quod habet potestate(m) benedicendi non debet maledicere?'. Et dictus hereticus ei respondit quod ipse non maledicebat. Et post dicta verba, ispe loquens pransus (fuit) cum dicta Guilelma, filia dicte Ramunde. Dictus autem hereticus et dicta Ramunda non comederunt de tota illa die usque ad noctem. Post prandium vero ipse loquens exivit de dicta domo, et non fuit reversus usque ad tardam horam. Et invenit quod iamdicta Ramunda et dictus hereticus pacificaverant inter se. Et nocte illa cenaverunt simul, et dictus hereticus benedixit panem modo solito hereticali. Et post cenam dictus hereticus dixit dicte Ramunde: 'Posset dici quod tempus fuit' quod, si ipsa dixisset illa verba, que dicta die de mane dixerat ipsi, alicui amico suo, quem tantum haberet diligere ipse loquens sicut debebat diligere dictum hereticum, quod ipse hereticus [*sic, scil.* loquens] male tractaret eam, quia nichil valet homo, ut dixit, nisi sit dominus uxoris sue. 'Et tamen vos Petre dixistis hodie, tenentes vos cum ipsa, quod ego habebam nova feminarum'. Et ipse loquens respondit ei quod non dixerat quod ipse haberet nova feminarum, set quod contentio que fuerat inter eum et dictam Ramundam erat sicut contentio feminarum. Et dictus hereticus dixit quod ipse primo modo intellexerat, et non secundo. Et hiis dictis, dicta Ramunda rogavit dictum hereticum quod indulgeret ei, et dictus hereticus respondit quod Deus ei indulgeret.

Et in crastinum mane ipse loquens et dictus hereticus iverunt spaciatum extra villam, et ibi dictus hereticus dixit ipsi loquenti quod multum penitebat de hiis que fecerat et dixerat. Et ipse

loquens petivit ab eo de (quo) penitebat. Et dictus hereticus respondit quod pro eo quia dictam Ramundam, sociam suam, dederat in uxorem ipsi loquenti, et recognoscebat, ut dixit, quod male fecerat. Et si ipse loquens vellet, ipse absolveret ex parte Dei ab illa promissione quam fecerat dicte Ramunde, quando eam acceperat in uxorem, et si ipse loquens impregnauerat dictam Ramundam, ipse mitteret infantem quem vel quam pareret dicta Ramunda ipsi loquenti. Cui ipse loquens respondit quod, si dicta Ramunda vellet absolvere ipsum loquentem a matrimonio quod fecerat cum ipsa, /bene\ placeret ei quod dictus hereticus dissolveret matrimonium quod erat factum inter ipsum et dictam Ramundam. Et dictus hereticus respondit ipsi loquenti quod ipse loqueretur cum dicta Ramunda. Et tunc dictus hereticus, ex parte Dei, absolvit (ipsum) loquentem a dicto matrimonio quod fecerat cum dicta Ramunda. Et ipse loquens, postquam fuit absolutus per dictum hereticum a dicto matrimonio, promisit dicto heretico quod de cetero nunquam cohabitaret ut cum uxore cum dicta Ramunda, nec ex tunc, quousque captus fuit dictus hereticus, dictam Ramundam carnaliter non cognovit, quia credebat esse absolutus, ut dixit, a dicto matrimonio, postquam dictus hereticus sic eum absolverat. Dixit etiam quod nescit si dictus hereticus fuit loquutus cum dicta Ramunda quod de cetero non cohabitaret cum ipso loquente ut uxor. Credit tamen quod sic, quia ex tunc dicta Ramunda non se fecit cum eo sicut uxor se solet facere cum marito. Ipse tamen loquens non dixit dicte Ramunde supradicta verba heretici qualiter matrimonium separaverat /eorum\, nec ipsa Ramunda ipsi loquenti.

Et nocte sequenti dictus hereticus et Ramunda rogaverunt eum quod iret in montaneis de Pradis, iuxta Montemblancum, in villa de Pradis, et ibi inveniret, in domo cuiusdam notarii vocati Petri Fontana, dicti loci de Pradis, sororem dictam Ramunde, que vocabatur Blanca, licet se faceret nominari Comdors. Et, ut dixerunt, non quereretur Blancam, set Comdors, et si non inveniret eam in domo dicti notarii, dictus notarius diceret ei quod iverat. Quibus ipse loquens respondit quod non poterat modo ire, quia habebat multum agere. Et dictus hereticus dixit ei quod ipse volebat quod omnino iret, quia affectabant dictam Blancam videre. Quibus ipse loquens respondit quod, ex quo sic volebant, quod ipse bene adduceret eis dictam Blancam, set quod ipsi vaderent [*sic*] ne postea ponerent. Quia iam, ut dixit eis, alias dixerant quod, quia dicta Blanca erat multum rixosa mulier, oportuerat ipsos dimittere eam apud Pradas et ab ipsa recedere. Et dictus hereticus et Ramunda

responderunt ei quod non, pro tanto ipse loquens dimiteret quin adduceret dictam Blancam.

Et in crastinum mane accepit comeatum ab heretico, volens recedere ab eo, et dictus hereticus dixit ei quod salutaret ex parte eius supradictam Mersendim. Et ipse loquens, ut dixit, ivit apud Beysetum, et venit ad domum dicte Mersendis. Cui narravit qualiter dictus hereticus fecerat dictum matrimonium inter ipsum et dictam Ramundam. Et dicta Mersendis dixit ei: 'Ho, et ipse dominus qui deberet scire totum factum, quomodo se in tali facto posuit? Nichil aprecior factum eius'. Et ipse respondit ei quod sicut dictus (hereticus) fecerat dictum matrimonium inter ipsum loquentem et dictam Ramundam, sic postea dissolverat dictum matrimonium et absolverat eos a dicto matrimonio. Et cum narrasset ei qualiter fuerant inter se rixati dictus hereticus et dicta Ramunda, dicta Mersendis respondit quod dicta Ramunda erat superba nimis, quia sic fuerat rixata cum dicto heretico, et ex quo dictus hereticus separaverat matrimonium inter ipsum loquentem et dictam Ramundam, ipse loquens poterat, si volebat, accipere aliam uxorem, si nolebat stare sine uxore. Et addidit quod dictus hereticus non erat illius paciencie vel sustinencie cuius esse deberet. Nam, ut dixit, ipsi duos hereticorum credentes qui erant nuncii hereticorum et venerant apud Montemalionis, ubi inciderant in infirmitatem, de qua obierunt, in domo sua receptavit, et eis in infirmitate ministravit et servivit, quorum unum [*sic*] erat, ut dixit de Constanciano, et alter de Tholosano, et non expressit aliter ei locum unde erat. Quorum unus erat homo altus et senex ac tonsus. Et in infirmitate fuerant predicti duo recepti et hereticati. Non nominavit tamen ipsi hereticum qui eos hereticaverat. Et unus de predicis hominibus, quasi per medium annum fuerat infirmus de infirmitate de fluxu ventris, qui etiam, ut dixit, mortui fuerunt in domo eius, et sepulti ibidem. Et heretici qui hereticaverunt eos erant multum patientes, et, ut dixit, illo tempore erat in Montealionis Poncius Baiuli de Ax, quondam, hereticus, qui, ut dicebat, fuit curialis homo et aptus, qui, (cum) quodam alio heretico vocato Poncio, recesserant versus Condomium antequam incepisset persecutio ultima contra hereticos in partibus istis. Deinde dicta Mersendis dixit ipsi loquenti quod, si crederet ei, de cetero non iret versus Savartesium, quia timebat sibi de eo ne caperetur aliqua dierum. Et cum de tali materia inter se loquerentur, loquiti fuerunt de Montelionis, et inter alia ipse loquens dixit quod illi clerici de Montealionis multum divites erant, et quod Petrus Clerici, rector tunc

de Montealionis, habebat magnam potestatem in terra, et perse(que) batur hereticos et credentes. Et dicta Mersendis respondit ei quod ipsa parum sibi timebat de dicto rectore, et, ut dixit, quod dictus rector magis volebat ipsam esse longe quam prope. Per que verba ipse loquens intellexit quod dictus rector fuerat hereticorum credens, et quod hoc sciebat dicta Mersendis. Eadem etiam nocte, ut ei videtur de tempore, dicta Mersendis, cum laudaret modum vivendi hereticorum, dixit quod unus hereticus et duo credentes erant iuxta Fontem Album, qui fons est in monte de Tava, et habebant unum pastillum de piscibus; et antequam comedissent supervenerunt alii duo heretici et tres credentes, sic quod fuerunt tres heretici et quinque credentes; non nominavit tamen ipsi loquenti dictos hereticos nec credentes. Et non recordatur, ut dixit, quod aliqua alia verba fuissent inter ipsum loquentem et dictam Mersendim tangentia heresim.

Et in crastinum mane recessit de Beyseto, et ivit apud Castumasinorum. Et ibi invenit Iohannem Maurini, fratrem suum, et narravit ei qualiter dictus hereticus fecerat dictum matrimonium inter ipsum et dicta Ramundam, et postea quomodo dictum matrimonium separaverat. Et dictus Iohannes respondit ei quod adhuc male videret dictum hereticum, et quod, nisi ipse timeret de peccato, ipse faceret ipsum capi. Et ipse loquens respondit ei quod, si vellet dictum hereticum, hoc faciliter facere posset, quia in villa de Morelha ipsum inveniret. Et tunc dictus Iohannes respondit ei quod malum sanctum Petrum de Morelha videret, quia dictus sanctus Petrus, id est hereticus, malam sectam tenebat. Cui ipse loquens respondit quod non poterat aliud facere, quia multum dictum hereticum diligebat. Et dictus Iohannes respondit ei 'Tantum facies, quod male tibi erit'. Et sic dimiserunt loqui de dicta materia. Remansit tamen ipse loquens cum dicto fratre suo per dictam yemen in Castroasinorum, et, ut dixit, steterunt ambo in domo Berengarii de Sagria, dicti loci, compatriis dicti Iohannis. Et, ut dixit, de dicta yeme non vidit aliquem credentem hereticorum, nisi Iohannem, fratrem suum predictum, nec etiam fuit loquutus cum dicto Berengario de facto heresis, ut dixit.

Deinde, in mense madii sequenti, ipse loquens ivit ad villam de Pradis supradictam pro dicta Blanca. Quam invenerunt [*sic*] in dicto loco, non tamen in domo supradicti notarii, set in domo cuiusdam mulieris, de cuius nomine non recordatur. Quam Blancam cum invenisset in platea dicte ville, et eam salutasset, et ipsa dixisset quomodo eam cognoscebat, et ipse respondit ei quod *le*

senhor de Morelha eam salutabat, et Ramunda, soror eius. Quod audiens, dicta Blanca multum fuit gaudens et leta, ac pre gaudio flevit, et amplexata fuit ipsum loquentem. Et tunc ipse (loquens) dixit ei quod ipse venerat pro ipsa ut iret ad dictum hereticum et Ramundam, eius sororem, qui, ut dixit, penitebant de illo quod fecerant ei et dixerant. Et tunc dicta Blanca dixit quod ipsa libenter volebat ire et videre dictum hereticum et Ramundam. Et tunc ipse (loquens) dixit ei quod congregaret pecuniam, si ei debebatur; et quod iret cum eo ad Castrumasinorum predictum, et quod ibi faceret messes; et deinde, quando reverteret de portu, ipse duce-
ret eam apud Morelhas ad dictum hereticum et Ramundam. Et, ut dixit, postea duxit dictam Blancam apud Castrumasinorum. Et non recordatur si (in) via dicta mulier loquuta fuit cum ipso, vel ipse cum ea, de facto heresis. Et posuit dictam mulierem in domo supradicti Berengarii. Et ipse, ut dixit, ivit ad portum de Isavena, iuxta Benasc, et ibi stetit per estatem cum dicto Iohanne, fratre suo, et Bernardo de Baiuls, quem ipse loquens et frater eius conduxerent, ut iuvaret eos ad custodiendum oves. Et, ut dixit, de dicta estate non fuerunt loqui ipse loquens et dictus Iohannes de facto heresis, nisi quod, quadam die quod, quando ad invicem rixarentur, dictus Iohannes vocavit ipsum loquentem hereticum, et ipse loquens respondit ei quod ipse Iohannes non erat multum longe ab heresi. Deinde, circa festum tunc sequens Sancti Michaelis, cum descendissent de portu et venissent apud Ilerdam, propter guerram que erat inter n'Arteso et Guilelmum d'Entensa in terminali Castriasinorum, ipse loquens et dictus Iohannes posuerunt oves suas cum ovibus Macharoni et Guilelmi Morena de Occulodecona, et cum ovibus eorum iverunt ad pascua Sancti Mathei. Et fuerunt ibi in dicta yeme pastores ipse loquens, Iohannes, frater eius, Bernardus de Benasc, Iacobus de Bolqueria, in Ceritania, Iohannes de Er, de Ceritania. Cum quibus tamen pastoribus ipse loquens, ut dixit, non fuit loquutus de heresi in dicta yeme.

Et in vigilia tunc sequenti Omnium Sanctorum, ipse loquens, dimitens dictum fratrem suum, ivit apud Sanctum Matheum. Et ibi invenit Guilelmam Maurinam, Arnaldum et Iohannem, filios eius, et Petrum Maurini, fratrem, et Mariam, uxorem dicti Iohannis. Et tunc dicta Guilelma dixit ipsi loquenti quod bona dies venerat eis, quia Ramunda, quando fuerat uxor ipsius loquentis, peperat ipsi loquenti filium. Et Arnaldus Baiuli de Ax fuerat ibi in estate preterita, et <debebat> circa festum subsequens Sancti

Andree debebat venire. Et addidit quod bonos amicos aquisiverat eis, scilicet de dicto Arnaldo Baiuli et dicto Guilelmo presbitero. Et addidit quod homo *debe se esamplar*. Cui ipse loquens respondit quod aliquando homo credit se eshamplare, et restringit. Et tunc dictus Petrus Maurini dixit ipsi loquenti quod supradictus hereticus et Ramunda, uxor ipsius loquentis, non multum affectabant quod ipse loquens esset cum eis, quia dictus hereticus sibi timebat quod, si staret cum eis apud Morelhas, quod vellet cohabitare carnaliter cum dicta Ramunda, et addidit 'solummodo quod bona vestra haberent, non curarent vos videre nec secum habere'. Et non fuerunt tunc alia verba inter eos de facto heresis, ut dixit, quia timebant sibi, si de dicta materia loquerentur, de dicta Maria, uxore dicti Iohannis, que non erat hereticorum credens, quod ipse loquens sciret.

Et in crastinum mane ipse loquens ivit apud Morelhas ad videndum dictum Guilelmum Belibasta, hereticum. Et cum fuit in domo dicti heretici, modo supradicto osculando eum in ore, et inclinado caput super humeros dicti heretici, fecit sibi *las caretas*, et tunc dixit dicto heretico quod dicta Blanca salutabat eum, et ipsemet pro ipsa, si eam dictus hereticus volebat. Cui dictus hereticus respondit quod bene volebat eam iuxta se, ut, si casus contingeret, ipsam iuvaret in corpore et anima, quia homo debet se appropinquare *del be*, id est heretico. Et, ut dixit, dictum hereticum vidit duobus modis orantem: uno modo communi, removendo se ab aliis quando volebat orare; et cum aliquantulum fuisset remotus ab eis, faciebat unum circuitum, vol(v)endo se circulariter et elevando oculos ad celum, et tunc ter caput suum inclinabat, et in fine dicte orationis flectebat genua et ponebat volvas manus super terram, et deinde inclinabat caput usque ad terram, et quasi os ponebat ad terram; deinde, erigens se, revertebatur ad credentes et dicebat eis: 'Deus vos benedicat', et credentes, inclinando caput versus eum, dicebant: 'Benedicite, *senher*'. Et iste erat unus modus communis orandi. Set secundo modo speciali vidit eum orantem usque ad decem vices, ut ei videtur quantum ad numerum, quia ponebat unam bancam vel auriculare aut aliquid tale, deinde flectebat genua fortitur super terram, et manus ponebat super dictam bancam inclinando caput inferius, et faciebat tales genuflectiones multas et quousque lassus, et aliquociens per tantum spacium hoc faciebat quod homo posse(t) ire per spacium quarte partis leuce; et, dum sic genua et manus figebat in terra et ponebat super bancam, dicebat: 'Adoramus Patrem'. Et quando talem orationem

facere debebat, ponebat se in tunica, et talem orationem faciebat quando volebat se ponere in lecto, et non alias, quod ipse loquens viderit. Et, ut dixit, nocte illa non fecit melioramentum dicto heretico; iacuit tamen in uno lecto cum dicto heretico.

Et in crastinum mane, ante diem, ipse (loquens) recessit a dicto heretico, et ivit apud Beyset ad domum dicte Mersendis. Et ibi dixit dicte Mersendi quod dictus hereticus eam salutabat, et narravit etiam ei quomodo dictus hereticus mittebat eum pro dicta Blanca. Et dicta etiam Mersendis narravit ipsi loquenti quomodo Iohanna, filia eius, non erat diu, fere suffocaverat eam.

Et in crastinum mane ipse loquens ivit apud Castrumasinorum. Et cum fuit ibi, petivit a dicto Berengario ubi erat dicta Blanca. Qui respondit ei quod cum quadam alia vetula, que erat de terra ipsius loquentis, se associaverat, et iverat apud Ylerdam, et ibi morabantur ambe cum quadam puella, filia dicte vetule, iuxta caput pontis dicti loci.

Et ipse loquens, ut dixit, ivit apud Ylerdam, et invenit /in\ quadam domo dictam Blancam et Spertam, uxorem condam Bernardi Ceravelh de Taraschone, et Matheuam, filiam dicte Sperte. Et tunc ipse loquens dixit dicte Blanche quod dictus hereticus eam salutabat, et quod si vellet venire ad eum, quod veniret, et ipse eam conduceret usque ad eum, quia dictus hereticus eum ad hoc miserat. Que Blanca respondit quod libenter iverat. Et dicta Sperta dixit ipse loquenti quod salutaret ex parte eius *le senher*, id est hereticum, quem, ut dixit, multum affectabat videre. Cui ipse loquens respondit quod dictus hereticus ei dixerat quod, si dictam Spertam videret, diceret ei quod accederet ad ipsum vel appropinquaret, quia quilibet de(bet) se appropinquare *al be*, id est heretico. Que Sperta respondit quod pro nunc ire non poterat ad dictum hereticum, set iret quando posset. Et cum potassent simul ipse loquens et dicta Blanca, iverunt simul eadem die apud Castrumasinorum, et postea iverunt ad Beysetum ad domum dicte Mersendis. Et non recordatur, ut dixit, si in via loquebantur de facto heresis. Que Mersendis bene recollegit eos, et steterunt ibi per duas noctes et unum diem. Et nescit ipse loquens quid dicte mulieres inter se loquute fuerunt dicta die, quia non stetit cum ipsis. Set nocte secunda venit dicta Iohanna ad domum dicte Mersendis, et tunc dicta Mersendis dixit, cum iam satis potassent, quod dicta filia eius fere suffocaverat eam, non erat diu, et quod bonus spiritus exiverat de ea, et malus spiritus intraverat in ea,

quia solebat, ut dixit, esse bona, et modo erat facta mala. Cui dicta Iohanna respondit: 'Ha, *na* vetula heretica, qui bene astringeret vos, que tota plena estis de heresi'. Et cum ipse loquens diceret dicte Iohanne quod male faciebat, quia sic male dicebat matri sue, dicta Iohanna respondit ei: '*An bacalar*, ita vos estis plenus heresi sicut et ipsa'. Et addidit: 'Adhuc in partibus istis debet esse unus rusticus, et nescio ubi est, per quem ego feci posse meam [*sic, scil.* meum] ut transiret per costas eius rogerius, id est ignis, apud Ortas, nisi aufugisset'. Cui respondit dicta mater eius quod dictus homo bene custodiret se ne veniret in manus eius. Et non fuerunt alia verba illa nocte, ut dixit, quod recordetur, pertinencia ad heresim presente dicta Iohanna. Et post recessum dicte Iohanne, dicta Mersendis dixit dicte Blanche: 'Si non possetis stare in pace cum *le senher* et Ramunda, sorore vestra, revertamini hic ad me, et stabimus simul'. Et addidit quod ipsa parum apreciabatur factum *del senher*, quia fecerat matrimonium de ipso loquente et Ramunda, et postea separaverat; et etiam quia tantam rixam moverat in domo post dictum matrimonium, quod oportuit quod ipse loquens ab eo recederet in magna yeme, ita quod fere mortuus fuit in portu. Et tunc dicta Blanca respondit quod, cum ipsa, dicta Ramunda, et dictus hereticus morarentur in villa de Pradis, quadam die ipsa subito intraverat cameram in qua iascebant, et vidit quod dicta Ramunda [*sic, scil.* dictus hereticus] in lecto stabat genibus flectis in eodem lecto ac si vellet carnaliter cognoscere dictam Ramundam vel eam carnaliter cognosset. Quod cum ipsa Blanca venisset [*sic, scil.* vidisset], ut dixit, clamavit: '*A, na malnada*, totum factum sancte Ecclesie turbavistis'. Quo dicto, dictus hereticus et Ramunda surrexerunt de dicto lecto, et ex hoc, ut dixit, fuerat rixa inter ipsam Blancam et dictum hereticum et Ramundam, quia ipsa Blanca, ut dixit, ex tunc nichil fuit apreciata factum dicti heretici. Et cum ipse loquens respondisset dicte Blanche quod taceret, quia nichil erat, dicta Blanca respondit quod v(e)l oculi eius deluserant eam, vel ipsa viderat quod dictus hereticus supradicto modo stabat cum dicta Ramunda. Et addidit quod propter hoc, quia sic dictam Ramundam dictus hereticus cognoverat carnaliter, dictus hereticus se fecerat rehereticari per supradictum Ramundum de Tholosa, hereticum. Et hoc ipsa, ut dixit, audiverat dici a dicta Ramunda, sorore sua. Et dicta Mersendis respondit: 'Hoho, nepos, non est mirum ergo, si dictus hereticus et Ramunda te excalviaverunt, et si te sustinere non potuerunt'. Et tunc non fuerunt alia verba, ut

dixit, inter ipsum loquentem (et) dictas Blancam et Mersendim, pertinentia ad factum heresis, quod recordetur.

Et in crastinum mane ipse loquens cum dicta Blanca, recedentes de Beyseto, iverunt apud Morelhas ad dictum hereticum. Et cum fuerunt ibi, ipse loquens osculatus fuit ter ore dictum hereticum, inclinando caput super humeros eius modo supradicto, faciendo *las caretas*. Et nocte illa cenaverunt simul, et dictus hereticus benedixit panem modo sollempni hereticali supradicto. Et dicta nocte dictus hereticus non predicavit, nec ipse vel dicte mulieres fecerunt melioramentum dicto heretico. Iacuerunt tamen simul, dicta nocte, in uno lecto ipse (loquens) et dictus hereticus.

Et in crastinum mane ipse loquens et dictus hereticus iverunt apud Sanctum Matheum ad domum dicte Guilelme Maurine, ubi invenerunt dictam Guilelmam et Mariam, nurum eius, que bene recollegit eos. Et nocte sequenti venerunt ad dictam domum Petrus Maurini, frater dicte Guilelme, et Arnaldus, filius eius, et cenaverunt simul. Et dictus hereticus benedixit panem modo hereticali, non tamen predicavit, quia dicta Maria, qui [*sic*] non erat credens, erat presens.

Et in crastinum mane ipse loquens, dictus hereticus et Petrus Maurini iverunt ad oves que erant in pascuis Sancti Mathei, et invenerunt cum dictis ovibus Iohannem Maurini, fatrem ipsius loquentis, et Iohannem Maurini, filium dicte Guilelme, qui prandebant de quadam placenta. Et ipse loquens dixit dicto fratri suo quod surgeret et faceret aliam placentam pro eis, quod et ipse Iohannes fecit. Que postquam cocta fuerat, dictus hereticus modo hereticali benedixit dictam placentam, et dedit partem dicto Iohanni, fratri ipsius loquentis. Qui Iohannes respondit ei quod non curabat de dicto pane benedicto per eum, quia tantum valebat panis alterius placentae quam habebat. Cui dictus hereticus respondit quod credentes debebant comedere de pane benedicto per eum. Et dictus Iohannes respondit quod non curabat de credentia eius. Et ibi ipse loquens dixit dicto Iohanni, per dictum hereticum instigatus, quod daret dicto heretico quendam agnum qui erat ibi, quia volebat eum nutrire in domo sua. Quod tamen facere noluit dictus Iohannes.

Deinde ipse loquens, dictus hereticus, Petrus Maurini, Iohannes, filius dicte Guilelme, reversi fuerunt apud Sanctum Matheum. Et cum narravissent dicte Guilelme qualiter dictus Iohannes Maurini, frater ipsius loquentis, noluerat dare dicto heretico dictum agnum, dicta Guilelma respondit: '*A del drag*>*as*. Quomodo est

bene malus, et draco intravit in eum. Nam, altera die, voluit interficere asinam nostram, et quando oves nostre faciunt ei tedium, vocat ipsas oves *dels iregiasses*. Dicit etiam nobis quod malum sanctum Petrum de Morelha videbimus'. Et tunc dictus hereticus respondit: 'Ista non sunt bona signa, quod iste Iohannes sit sic *emalezitz*, et vos Iohannes accepistis etiam uxorem que non est de *la entendensa*. De cetero ego non sum necessarius vobis'. Et postea dictus hereticus recessit et ivit versus Morelham, et ipse loquens, ut dixit, reversus fuit ad pascua.

Deinde, circa festum sequens Nativitatis Domini, et videtur ei quod in festo Nativitatis Domini proxime preterito fuerunt tres anni, ipse loquens ivit apud Sanctum Matheum. Et invenit in domo dicte Guilelme Maurine dictam Guilelmam et duos filios eius, ac Petrum Maurini et Mariam, uxorem Iohannis, filii dicte Guilelme, et Arnaldum Baiuli de Ax, qui venerat ad illum [*sic*].

Et in vigilia Nativitatis Domini ipse loquens et dictus Arnaldus Baiuli iverunt apud Morelam ad dictum hereticum, et tenuerunt dictum festum cum dicto heretico. Et in nocte Nativitatis Domini, ut ei videtur de nocte, bene tamen recordatur quod fuit aliqua nocte de dictis festivitatibus, dictus hereticus predicavit ipsi loquenti, Arnaldo Baiuli, et dictis Ramunde et Blanche, volens ostendere quomodo ipsi tenebant bonam fidem et credenciam [*al marge*: Sermo]. Dixit enim quod inveniebatur in prophetia Ysaye prophete quod quidam bonus homo erat, id est hereticus, qui, propter verba que audiverat ab aliis bonis hominibus, qui inter se discordabant, et etiam propter illa que legerat in libris, incepit dubitare circa fidem bonorum hominum, id est hereticorum. Et tunc posuit se ad legendum in libris, ut posset cognoscere an bonam fidem teneret vel malam. Et legit tribus diebus et duabus noctibus, et non fuit lassatus nec dormivit. Et cum sic legeret, venit ad eum angelus Patris Sancti, et dixit ei quare dubitabat in fide bonorum hominum. Qui respondit ei quod propter aliqua que inveniebat in libris, et propter hoc etiam, quia boni homines inter se in fide discordabant. Et tunc dictus angelus dixit dicto bono homini, is est heretico: 'Non dubites, set ascende super collum meum'. Et dictus bonus homo ascendit super collum angeli, et dictus angelus ascendit cum dicto bono homine usque ad primum celum, et invenerunt ibi populum multum letum, et habebat super se dominum qui eis predicabat. Quem cum vidisset, dictus bonus homo voluit adorare, et dictus angelus dixit ei: 'Et quid vis facere?'. Et dictus bonus homo respondit quod volebat adorare Patrem. Cui dictus angelus

dixit quod non erat ille Pater, set illi spiritus erant, ut dixit, qui non habebunt bonum nec malum, nec habituri essent usque ad diem iudicii, et continue rogabant Patrem, ut misereretur eorum. Et deinde dictus angelus portavit dictum hominem super collum usque ad alium celum secundum, et (ibi) invenit populum multum pulcriorem quam populum primi celi, qui etiam stabat in requie, et habebant dominum super se, qui etiam eis predicabat. Quem, cum dicte bonus homo vellet adorare, prohibitus fuit per angelum, dicens quod non erat ille Pater. Et eodem modo fuit portatus tercio, quarto, quinto, sexto et septimo celo, et quando plus ascendebant, tanto pulchrior populus erat, et habebant clariorem dominum. Et omnes dictus bonus homo volebat adorare, credens quod essent Pater, et prohibitus fuit per dictum angelum, quousque venit ad septimum celum ubi erat Pater Sanctus. Et erat ibi magna claritas et pulcherrimus populus, et habebant omnes coronas que multo clariores erant quam sit sol. Et omnes predicti populi vii celorum cantabant canticum Syon, set illi superiores melius inter omnes cantabant. Et, ut dixit, locus ille erat pulcherrimus et erat ibi habundancia omnium bonorum, in tantum quod qui erant ibi obliviscebantur omnium honorum istius seculi. Et ibi erant angeli et omnes boni homines, id est heretici, et mulieres. Dicebat tamen de mulieribus quod anime hominum et mulierum inter se differenciam non habebant, set in carnibus hominum et mulierum Sathanas, dominus istius mundi, feceret differenciam, de voluntate tamen Patris Sancti, cuius omnia opera manent semper et destrui non possunt, set opera Sathane, domini istius mundi, fiunt et destruuntur. Et ideo, quia carnes hominum et mulierum destruuntur, sunt opera Sathane, set anime sunt opera Patris Sancti. Et cum fuit in dicto vii^o celo, dictus angelus dixit dicto bono homini quod adoraret illum Patrem Sanctum, quia ille erat Pater Sanctus populi Israhel, is est hereticorum. Quem Patrem Sanctum dictus bonus homo adoravit. Quem cum adorasset, dictus bonus homo rogavit Patrem Sanctum quod ibi de cetero maneret. Et Pater Sanctus respondit ei quod non poterat ibi remanere, quia nulla caro nata de corruptione poterat ibi manere, set o/p\portebat quod reverteretur ad mundum et confortaret parvulos eius, quia, ubi erat unus parvulus eius, ipse esset cum eo, et ubi erant duo similiter, et ubi erant tres eodem modo. Et cum dictus bonus homo diceret: 'Pater Sancte, quomodo ego revertar ad mundum inferiorem?', dictus Pater Sanctus respondit ei: 'Non voces me Pater, quia non sum Pater tuus, quia dubitasti, set oportet quod descendas ad

mundum inferiorem, et tunicam, id est corpus de immundicia conceptum, ibi dimittas, et postea anima tua, quando dimiserit corpus, veniet huc'. Et cum dictus homo per longum tempus stetisset in celo, non videbatur ei quod quasi aliquam moram ibi contraxisset propter magnam delectationem que ibi erat. Deinde dictus angelus reduxit dictum bonum hominem ad mundum inferiorem. Qui homo postea predicavit illa que viderat, et multum fundavit et confortavit factum ipsorum hereticorum. Non tamen omnia que pertinent ad fidem eorum dictus homo revelavit nec scivit, quia, ut dixit, nullus solus fuit qui sciret omnia secreta Dei, set inter omnes homines sciebant omnia Dei secreta. Dicebat tamen quod ita bene salvaret(ur) ille qui non sciebat nisi unum verbum eorum, sicut et ille qui sciebat omnia que pertinebant ad eorum fidem. Et cum ipse (loquens) peteret a dicto heretico quomodo Pater Sanctus faciebat tot divisiones de populo suo, dictus hereticus tacuit, et dicta nocte non fuerunt plura verba inter eos pertinencia ad factum heresis, et, quod recordetur, nec die sequenti usque ad subsequentem noctem.

[*Al marge*: Sermo] Et dicta nocte dictus hereticus predicavit, dicens quod baptismus qui dabatur per *le apostoli* nichil valebat, quia, ut dicebat, *le apostoli* faciebat baptizari infantes, qui non erant in etate quod promiterent aliquid nec poterant respondere presbitero ad aliquid de quo interrogarentur, et quicquid eis fiebat displicebat eis et plorabant; et quod baptismus factus in aqua nichil proficiebat homini, quia aqua non habebat virtutem salvandi animam, set solummodo fides animam salvabat. Et propter hoc baptismus factus in aqua non erat ille baptismus quem Deus instituit, set ille baptismus qui datur homini postquam venit ad annos discretionis, et maxime post annum vicesimum, quando iam homo discernit inter bonum et malum, et est instructus in eorum fide ac <in> eis promittit quod eorum fidem tenebit. Ille est baptismus bonus, et credentes incipiebant baptizari quia habebant *la entendensa del be*, set tunc erant perfecte baptizati quando erant recepti per eos, et hereticati et facti boni christiani, et nullus poterat salvari, ut dicebat, nisi sic baptizatus fuisset. Dixit etiam eadem nocte quod homo non debebat iurare 'per caput, quia tuum non est; nec per celum vel terram, quia non pertinet ad te'. Et ut dicebat, pro aliqua re omnino homo non debet iurare, et quod boni homines pro nulla re iurarent, quia Deus precepit apostolis quod nullo modo iurarent. Et ipsi boni homines tenebant vitam apostolorum, et propter hoc iurare non debebant, set alii homines qui sunt in

peccato, si iurarent, non tantum peccabant sicut si boni homines essent, quando aliud facere non poterant. Et si iurarent, faciliter poterat eis indulgeri. Et non recordatur quod alia verba hereticalia dicta nocte dictus hereticus dixerit. Benedixit tamen panem modo hereticali, de quo comederunt omnes in cena. Et iacuerunt nocte illa simul ipse loquens, dictus hereticus et Arnaldus Baiuli in uno lecto. Dixit tamen quod post cenam dictus hereticus dixit dicto Arnaldo quod faceret melioramentum quod boni credentes debent facere bonis hominibus, id est hereticis. Qui Arnaldus respondit quod libenter faceret ipsum melioramentum, si ipsum facere sciret. Et tunc dictus hereticus dixit ipsi loquenti quod faceret melioramentum, et quod doceret ipsum facere dicto Arnaldo. Et tunc ipse loquens, flectendo genua et ponendo manus in terra vel super banca, inclinando caput versus terram, ter dictum hereticum adoravit, dicendo qualibet vice: 'Benedicite, bone christiane, benedictionem Dei et vestram', qualibet vice dicto (heretico) respondente: 'A Deo habeatis et a nobis'. Deinde ipse loquens se erexit, et amplexatus dictum hereticum inclinavit caput versus humerum eius bis, et versus alium semel, et semel osculatus fuit eum in ore. Et, dum inclinabat caput super humerus eius, qualibet vice dicebat: 'Benedicite', et quando etiam osculatus fuit eum, et tunc addebat: 'Bone christiane, rogate Deum pro nobis'. Et dictus hereticus respondebat: 'Deus Pater sit rogatus et faciat vos bonum christianum, et ducat vos ad bonum finem'. Et consimiliter dictum melioramentum fecit dicto heretico dictus Arnaldus Baiuli, vidente et precedente ipso loquente. Et credit quod dictum melioramentum faciunt omnes hereticorum credentes, quia, nisi tale melioramentum fecissent, credentes non reputarentur per hereticos credentes eorum. Et etiam quia, ex tunc, si infirmi essent dicti credentes, solummodo quod adhuc viverent, possent recipi et hereticari per dictos hereticos, quamvis non requisivissent in infirmitate se hereticari, etiam si loquelam perdissent; et tamen hereticari non possent aliter, nisi expresse peterent in infirmitate. Et hoc audivit frequenter a dicto Guilelmo Belibasta heretico. Nec heretici confiderent, ut dixit, in credentibus nisi vellent eis facere melioramentum. Et, ut dixit, omnes credentes in principio, quando vident hereticos, requiruntur per dictos (hereticos) quod faciant melioramentum. Et, ut dixit, non credit quod aliquid viderit hereticos et eis consenserit, quin fecerit ei(s) melioramentum.

Dicta etiam nocte dictus Arnaldus Baiuli dixit dicto heretico quod ipse multum affectabat ire apud Valenciam, ubi, ut ei

dictum fuerat, morabatur Bernardus Baiuli, frater eius, quia, ut dixit, circa civitatem Urgellensem morabatur quedam matertera eius, soror Sybilie d'en Balle, matris condam dicti Arnaldi, que erat multum div(is) mulier, que etiam dixerat ei quod in partibus illis duo boni homines, id est heretici, morabantur, qui debebant venire ad eam circa proximum tunc festum Pasche. Que matertera tenebat secum unam sororem dicti Arnaldi quam nutriverat, et multum affectabat quod illam daret in uxorem alicui credenti. Et postea residuum bonorum suorum volebat dare dictis Arnaldo et Bernardo Baiuli. Et <ut> dixit <ad> hoc ut dictus Bernardus veniret apud Morellhas et quod de consilio dicti *senher*, id est heretici, fierent omnia predicta. Et, ut dixit, dicta matertera sua non curabat de alio marito accipiendo pro dicta nepte sua, nisi quod esset de *la entendensa*, et quod esset aptus homo, quia ipsa satis habebat pecuniam. Et, ut dixit dictus Arnaldus, videbatur ei quod dictas condiciones, quas requirebat dicta matertera sua, habebat Arnaldus Maurini, filius dicte Guilelme Maurine, <quia> quia erat bonus credens, et etiam quia erat aptus iuvenis. Cui respondit dictus hereticus quod bonum consilium habebat dictus Arnaldus de eundo ad dictum fratrem suum, quia bonum erat quod quilibet credens quantum posset appropinquaret *al be*, id est heretico, et quod etiam bonum consilium habebat quod dictam sororem suam daret alicui credenti in uxorem, quia, ut dixit, quando vir et uxor sunt *de la entendensa del be*, inter /se\ melius loqui possunt de dicta *entendensa*, et si alter eorum esset infirmus, sanus posset procurare quod reciperetur infirmus ad sectam hereticorum, et etiam melius possent recolligere et securius dominos, id est hereticos, et audire eorum predicationes et consolationes. Et ut pro dicto matrimonio faciendo, ipse libenter iret usque ad materteram dicti Arnaldi, et etiam ad videndum dictos duos hereticos, qui, ut dixerat Arnaldus, debebant esse circa festum Pasche tunc sequens in domo matertere dicti Arnaldi. Et dictus Arnaldus respondit quod dicta matertera libenter serviret dicto heretico, et bene faceret tantum quod non deberet eum multum vigilare. Et dicta nocte fuit concordatum, inter dictum hereticum, Arnaldum et ipsum loquentem, quod dictus Arnaldus et ipse loquens irent apud Valentiam ad perquirendum dictum Bernardum Baiuli, et Ramundum Esshaura de Larnato, supradictum, quia dictus hereticus dixerat quod multum mirabatur quod iam diu erat non venerat ad ipsum nec eum viderat. Quem Ramundum, si non invenirent in Valentia, quererent apud Castellionem de Borriana.

Et in crastinum mane, factis *caretis* /per ipsum loquentem et dictum Arnaldum,\ scilicet inclinando capud super unum humerum dicti heretici et postea super alium, ac deinde super primum, et postea eum osculando in ore, dicendo: 'Benedicite' qualibet vice, et respondente dicto heretico: 'Deus vos benedicat et ducat ad bonum finem, et faciat vos bonum hominem'; et deinde accipiendo comeatum dicendo eidem: 'Bone christiane, orate Deum pro nobis', et dicto heretico respondente: 'Deus sit rogatus', ipse loquens et dictus Arnaldus receperunt viam suam usque Valentiam.

Et prima die venerunt apud Sanctum Matheum, ad domum dicte Guillelme Maurine. Et dixerunt dicte Guillelme quomodo ordinatum erat per *le senher*, id est hereticum, quod ipsi duo irent apud Valentiam, et quod inde adducerent Bernardum Baiuli, fratrem dicit Arnaldi, et quod etiam soror dicti Arnaldi daretur in uxorem Arnaldo, filio dicte Guillelme, de quibus multum fuit gavisus et leta.

Et iverunt, ut dixit, apud Valentiam, et cum eis ivit quidam mercator de villa de Pasulis, in Terminesio, de cuius nomine, /ut dixit,\ non recordatur, set videtur ei quod vocaretur Finayre dels Roclaus. In via tamen, ut dixit, non fuerunt loqui de facto heresis, set quando fuerunt apud Castellionem de Borriana, quesiverunt a quedam [*sic*] qui faciebat vallatam si viderat, diu erat, dictum Ramundum Esshaure, qui respondit quod non, cum dictus Ramundus (dictam) artem exerceret.

Et deinde iverunt Valentiam, et ibi, in domo in qua morari solebat dictus Bernardus Baiuli, dictum Bernardum requisiverunt, et non recordatur, ut dixit, de nomine domini dicte domus. Quibus fuit responsum per illos de dicta domo quod cum quodam homine Gannau [*sic*], diu erat, recesserat versus Ciciliam. Postea tamen ipsi loquenti dixit Ramundus Esshaure de Larnato quod ipse Ramundus et dictus Bernardus Baiuli iverant apud Ciciliam, ut magis ibi lucrarentur. Quem ipse loquens interrogavit si invenerant ibi aliquem *de la entendensa*, qui respondit ei quod non, quia non habebant ibi aliquam noticiam. Bene tamen perquisiverant si invenirent aliquem bonum christianum ibi, id est hereticum.

Et postquam eis dictum fuerat quod dictus Bernardus Baiuli transiverat in Ciciliam, ipse loquens et dictus Arnaldus reversi fuerunt apud Sanctum Matheum, et narraverunt dicte Guillelme qualiter invenerant quod dictus Bernardus iverat versus Ciciliam. Quod audiens, dicta Guillelma dolens dixit: 'Deus custodiat, eum, et videte qualiter oves Dei disperguntur'.

Deinde ipse loquens ivit ad oves suas, et dictus Arnaldus remansit in villa Sancti Mathei. Deibde, quasi post mensem, ipse loquens ivit apud Morelham, et portavit lanam dicto heretico, et salutavit dictum hereticum ex parte dicti Arnaldi Baiuli et dicte Guilelme. Et illo tempore quo ivit ad dictum hereticum, supradictus Iohannes Maurini, frater eius, incipiebat infirmari. Et in recessu dixit ipsi loquenti quod cito iret et reverteretur ad eum. Et cum fuit cum dicto heretico, dictus hereticus petivit ab eo si invenerat aliqua certa nova de dictis Ramundo Esshaura et Bernardo Baiuli. Et ipse loquens respondit ei quod non. Dixit tamen quod dicto heretico fecit *las caretas* modo supradicto. Dedit etiam dicto heretico dictam lanam, et narravit quomodo Iohannes, frater eius, incipiebat infirmari.

Et in crastinum, ut dixit, recessit a dicto heretico et reversus fuit ad supradictas oves suas. Et ibi stetit per duas vel tres dies cum dicto Iohanne, fratre suo. Et quando dictus Iohannes non potuit plus tolerare infirmitatem, ivit apud Sanctum Matheum ad domum dicte Guilelme, et ibi iacuit infirmus. Et per dictum tempus Arnaldus vel Iohannes, filii dicte Guilelme, vel Petrus Maurini, frater eius, nunc unus, nunc alter, iuvabant ipsum loquentem ad custodiendas oves. Et quadam die dicta Guilelma misit ipsi loquenti dictum Petrum Maurini ut veniret, quod [*sic, scil.* quia] dictus Iohannes, frater eius, multum incipiebat debilitari. Quod et ipse loquens fecit. Et ibi dixit dicto fratri suo quod ordinaret de rebus suis, et quod faceret sicut bonus christianus facere debet. Cui dictus Arnaldus respondit quod bene placebat ei ordinare de rebus suis, set nullo modo volebat ad eum ille ‘sanctus Petrus vester’, id est Guilelmus Belibasta, nec volebat recipi vel hereticari per dictum hereticum. Cui ipse loquens respondit quod de hoc non curabat, ex quo non placebat ei. Et addidit dictus Iohannes: ‘Malum sanctum Petrum videbitis’. Quod verbum audivit dicta Guilelma, que postea dixit ipsi loquenti quod dictus Iohannes multum erat indemoniatus, quia /ipsa\ multum persuaserat ei, ut dixit, quod se faceret recipi per dictum hereticum. Cui dictus Iohannes responderat: ‘Non loquamini michi de hoc’, quia si evaderet de ista infirmitate ipse faceret omnes eos capi, et procuraret quod omnes irent ad dyabolum. Et propter hoc, ut dixit dicta Guilelma ipsa loquenti, melius esset quod dictus Iohannes de isto seculo expelleretur, ‘quam si omnes nos facit capi et interfici’. Cui ipse loquens respondit quod nullo modo consentiret in morte fratris sui, nec in morte cuiuscumque alterius, et addidit quod, si ipse

sciret quod dicta Guilelma interficeret dictum fratrem suum, ipse devoraret eam cum dentibus, si aliter non posset se de ea vindicare. Et addidit: 'idem voluistis vos facere de Iohanna, filia Mersendis supradicta, cui voluistis dare de realgar ut moreretur'. Et cum dicta Guilelma vidisset quod ipse loquens verbis eius non consentiebat super interficcione fratris sui, tacuit, et ex tunc non fecit ei de dicta materia verbum. Deinde, cum dictus Iohannes fuit curatus, reversus fuit ad oves, et steterunt simul in pascuis ipse loquens, dictus Iohannes, frater eius, et Iohannes Maurini, filius dicte Guilelme.

Deinde, circa principium Quadragesime sequentis, dictus hereticus misit ad ipsum loquentem Petrum Maurini, fratrem dicte Guilelme, ut veniret ad eum apud Morelhas, quia volebat loqui cum eo de aliquo quod omnibus eis proficeret. Et ipse loquens respondit dicto Petro quod diceret dicto heretico quod minus dampnosum esset si dictus hereticus veniret apud Sanctum Matheum ad loquendum cum ipso loquente, si aliquid volebat ei dicere, quam si ipse loquens iret apud Morelhas ad eum, quia timebat sibi de dampno bestiarum. Que verba ipsius loquentis, cum dictus Petrus retulisset dicto heretico, dictus hereticus respondit quod quilibet eorum iret ad pondus suum, et tali hora vellent venire ad eum et habere eum, quod non possent eum habere nec invenire. Et sic nec dictus hereticus venit apud Sanctum Matheum, nec ipse loquens ibit ad dictum hereticum.

Deinde post aliquos dies, ipse loquens, Arnaldus Baiuli, Petrus Maurini et Arnaldus, filius dicte Guilelme, iverunt apud Morelhas, et cum fuerunt ibi, fecerunt omnes supradictas *caretas* dicto heretico. Deinde, ad partem, fuerunt loqui ipse loquens et dictus hereticus. Et ipse loquens interrogavit dictum hereticum quare miserat pro eo. Cui dictus hereticus respondit quod, super viagio quod facere promiserat usque ad terram de Palhas pro supradicto matrimonio faciendo inter sororem dicti Arnaldi Baiuli et Arnaldum Maurini, filium dicte Guilelme, multum steterat anxius, quia, ut dixit, quiescebat super hoc consilium a quodam vicino suo cognominato Galia, an si dictum viagium facere bene contingeret ei. Qui fecit sortilegium tale ad sciendum predicta: qui accepit unum sotulari dicti heretici, et a lari in quo faciebat ignem mensurando cum dicto sotulari usque ad portam domus dicti heretici, et, ut dicebat, dictus sortilegius, si, tali modo mensurando cum sotulari, totum sotulare(m) vel maior pars eius in ultima mensuratione

exiret portam dicte domus, significabat quod si dictus hereticus iret, quod non reverteretur; si vero medietas dicti sotulari(s) remaneret in limine porte vel totum sotular, significabat quod si iret reverteretur. Et quia, ut dixit, mensurando ab igne cum dicto sotulari totum sotular vel maior pars eius exiverat limen porte, dictus sortilegius ei dixerat quod non erat bonum quod dictum viagium faceret. Et cum eodem modo fuisset mensuratus dictus spatius [*sic*] cum sotulari dicte Ramunde, que ita longum pedem habebat sicut dictus hereticus, medietas sotulari(s) remansit infra limen porte, et propter hoc (si) dicta Ramunda dictum viagium faceret, ita iret quod reverteretur ad dictum locum de Morelhas. Et propter predictam divinationem vel sortilegium, dictus hereticus, ut dixit, timebat ire apud Palhars. Et propter hoc miserat pro ipso loquente ad habendum consilium de dicto viagio faciendo. Cui ipse loquens respondit: 'Si propter istam causam me volebatis, quare hoc non expressit dictus Petrus Maurini, quia tunc ego venissem?'. Et addidit: 'Non debetis curare de talibus factinnationibus, quia nichil valebant'. Et dictus hereticus respondit quod poterat esse quod non valerent, tamen, ut dixit, pater eius talia bene solebat inspicere. Cui ipse (loquens) respondit quod, si contra cor suum erat dictum viagium, quod non iret. Et dictus hereticus respondit quod, ex quo iturum se promiserat dicto Arnaldo, omnino iret. Addens quod, si Deus Pater suus petebat eum, hora erat quod iret ad ipsum.

Dicta nocte fuit facta conventio inter Arnaldum Baiuli et Arnaldum Maurini, tractante et ordinante dicto heretico et ipso loquente quod supradicta matertera dicti Arnaldi daret pro dote sorori dicti Arnaldi c libras barchinoneses et duos mulos, super quibus equitarent dictus Arnaldus Maurini et soror dicti Arnaldi Baiuli quando reverterentur. Et si plus dicta matertera vellet dare sorori dicti Arnaldi Baiuli, quod totum illud plus esset dicti Arnaldi Baiuli. Et hoc promiserunt sibi mutuo dicti Arnaldus Baiuli et Arnaldus Maurini. Et dicta nocte cenaverunt simul, dicto heretico benedicente pane(m) modo hereticali, de quo dedit tam ipsi (loquenti) quam aliis supradictis et Ramunde et Blanche mulieribus predictis, et comederunt omnes.

Et in crastinum mane dictus hereticus, ipse (loquens), Arnaldus Baiuli et Arnaldus Maurini posuerunt se in via ad eundum versus Palhars. Et prima die venerunt apud Beset ad domum Petri Prioris, hostalarii dicti loci. Et in itinere fecit expensas pro

se et dicto heretico dictus Arnaldus Baiuli, et ipse loquens pro se et dicto Arnaldo Maurini. Et ante cenam ipse loquens et dictus Arnaldus Maurini iverunt ad supradictam Mercendim, et dixerunt ei qualiter venerat dictus hereticus ad dictam villam, et quod ibat apud Palhars, ubi debebant venire duo boni homines, id est heretici, et quod fieri debebat matrimonium supradictum. Deinde reversi fuerunt ad supradictam domum, ubi erat dictus hereticus. Cenaverunt, et quando iam facta fuerat nox profunda, cum ipse loquens ordinasset cum dicta Mercendi quod fingeret se infirmam, et diceret se velle ire cubitum bona hora Iohanne filie sue supradicte, ad hoc ut dicta Iohanna non videret hereticum supradictum. Cum crederent (quod) predicta iamdicta Mersendis fecisset et ordinasset, ipse loquens et dictus hereticus venerunt ad domum dicte Mersendis. Et cum fuerunt ibi, dictus hereticus et dicta Mersendis loqui fuerunt simul usque ad gallicantum. Ipse vero loquens, ut dixit, fatigatus dormivit. Et credit quod tunc dicta Mersendis fecit melioramentum dicto heretico. Aliter tamen non vidit, ut dixit. Et postquam ipse loquens fuit excitatus, dicta Mersendis dixit quod multum sibi timebat, quia *le senher*, id est hereticus, faciebat dictum viagium, quia frequenter viderat et audiverat (quod in) talibus viagiis male contingebat *als senhers*, id est hereticis, quando ante non premiserant aliquem credentem ad locum quo venire rogabantur ad videntum si erat verum vel falsum illud pro quo rogabantur venire. Et ipse loquens respondit quod, si erat *contra cor del senher* dictum viagium, quod non iret, set quod maneret ibi vel reverteretur apud Morelhas. Et dictus hereticus respondit quod, ex quo se promiserat ire, tum omnino iret, et si Deus Pater suus vocabat eum, hora erat quod iret ad eum.

Et sic mane recesserunt a dicta Mersendi, et dicta die venerunt apud Asco, et ibi fuit ebrius dictus Arnaldus. Et in crastinum mane iverunt ad prandium apud Fleys ad domum Poncii Ortolani, (com)patris ipsius loquentis. Et ibi dictus hereticus dixit: 'Bene Petrus Maurini facit multos compatres, et tamen parum prosunt ei, quia comparentates non valent ad aliud, nisi ut homo acquirat amicias hominum'. Et ipse (loquens) respondit dicto heretico quod, de illo quod lucrabatur de labore suo, volebat bene facere istis et illis, quia nesciebat que fides plus valebat, licet fidei hereticorum plus adhereret, cum plus et frequentius cum hereticis conversaretur quam cum aliis. Et post prandium iverunt apud Rocam, iuxta Ylerdam, ad pernoctandum. Et, ut dixit, dictus hereticus frequenter dicebat aliqua verba hereticalia dicto Arnaldo, et non

recordatur ipse de quibus erroribus loquebatur dicto Arnaldo, ut dixit. Et de dicta villa de Roca in crastinum mane ad prandium venerunt apud Ylerdam, ad domum Sperte, uxoris condam Bernardi Ceravel de Taraschone, pro heresi fugitive, cum qua erat Matheua, filia eius, que postea fuit uxor Iohannis, fratris ipsius loquentis. Et steterunt ibi per totam diem et noctem sequentem. Et ipse loquens et dicti duo Arnaldi iverunt spaciatur per villam; dictus vero hereticus remansit in domo cum dicta Sperta, et credit, ut dixit, quod dicta Sperta fecit dicto heretico melioramentum, et quod dictus hereticus predicavit dicte mulieri. Aliter tamen, ut dixit, nescit. Et in cena dictus Arnaldus Baiuli comedit ova, quamvis esset Quadragesima. Et bene scivit, ut dixit, dicta Sperta quod dictus Guilelmus Belibasta erat hereticus, quia, ut dixit, dictus hereticus, antequam ipse vidisset eum, steterat per aliquod tempus apud Ylerdam cum dicta Sperta et Bernardi [*sic*] Ceravelli, viro eius, ut dictus hereticus (dixit) ipse loquenti. Et in crastinum mane recesserunt de Ylerda et venerunt apud Agrummontem. Et de mane, in via, dictus hereticus dicebat dicto Arnaldo Baiu(li) quod, si volebat accipere uxorem, quod melius esset quod acciperet dictam Matheuam, quia erat *de la entendensa*, quam aliam magis etiam divitem; quia, ut dicebat, homo non debet plantare veprem vel romengueriam in porta domus sue, set ficum bonam; intelligens per dictam parabolam quod, credentes qui accipiunt uxores que non sunt *de la entendensa*, constringuntur et prohibentur per uxores, sicut per vepres, ne mariti in infirmitate mortis possint recipi per hereticos. Ipse tamen loquens disuasit, ut dixit, non tamen audiente dicto heretico, dicto Arnaldo quod non acciperet uxorem aliquam nisi placeret ei. Et dictus Arnaldus dixit ei quod ita faceret. Et in crastinum, exeuntes de Agromonte, venerunt in prandio apud villam de Pontz, et dum irent per via ante prandium, quedam pica ter transversavit viam ante eos, vidente dicto heretico, et qualibet vice garribat dun dictam viam transversabat. Quod videns, dictus hereticus dixit: 'Sancte Spiritus, adiuva nos'. Et sedit super quendam lapidem totus tristis et anxius. Cui ipse loquens dixit: 'Et cur ita anxius et turbatus estis?'. Et dictus hereticus respondit quod propter dictam picam, que ter ante eos viam eorum transversaverat. Cui ipse loquens respondit quod non curaret de avibus et talibus auguriis, quia tales factimationes curare est vetularum. Et dictus hereticus (respondit) quod a patre suo audiverat quod malum signum erat, quando aves transversabant viam per quam homo transire debebat. Fecit tamen ipse loquens

surgere (eum), et iverunt usque ad dictam villam de Pontz. Tamen in via frequenter dixit dicto Arnaldo Baiuli: 'Arnalde, Deus velit quod ad bonum locum nos ducatis'. Et dictus Arnaldus respondit: '*Ostatz, senher, si Deus vult, si faciam*'. Et cum fuissent pransi, iverunt apud villam de Drago ad pernoctandum. Et cum in via invenissent quendam rivum, ipse loquens omnes predictos transvadavit, portans eos super collum.

[*Al marge: Sermo*] Deinde, in via, dictus hereticus incepit loqui de inferno, dicens quod, quando recollecta fuerit tota creatura Dei, mare ampliabitur sic quod totam terram occupabit, et celum descendet, sic quod immediate attinget dictum mare, et in celo non erunt sol nec luna nec stelle, nec videbitur aliquid. Deinde veniet ignis et consumet mare, et mare postea revertetur et stinget ignem, et sic erit talis viciscitudo que semper durabit. Et tale mare cum igne et celo sic depresso vocatur lacus, et non est alter infernus nisi dictis lacus. In quo lacu ponentur et remanebunt maligne anime, et demones et Sathanas. Et sic, ut dicebat, iste mundus erit infernus, et tunc filii Dei et omnes boni, intelligens de hereticis, erunt in regno Patris, ubi habebunt bonum sine omni malo, et nichil desiderabunt aliud quam quod haberent. Et erunt obliti omnium que viderunt et habuerunt in hoc mundo. Et tantum erunt contenti de bono quod habebunt illi qui multum distabunt a Deo sicut illi qui erunt iuxta Eum. Et non recordatur si alia verba pertinencia ad heresim tunc dictus hereticus dixit.

Et de dicta villa de Drago venerunt ad Castrumbonum, ubi iacuerunt die sequenti. Et deinde, sequenti die, venerunt apud Terriam. Et dicta die dictus Arnaldus Baiuli fuit loquutus cum Pinhana, baiulo dicti loci, vidente ipso loquente. Non tamen intellexit quid dixit ei, nisi solum hoc verbum: 'Totum ibit ad bonum portum'.

Et in crastinum mane dictus baiulus, veniens cum dicto Arnaldo Baiuli et aliquibus aliis hominibus ad domum in qua hospitabantur ipse loquens et dictus hereticus, cepit hereticum, ipsum loquentem et dictos duos Arnaldos, et fecit eos venire ad domum suam. Et ibi dictus Arnaldus dixit ipsi loquenti quod recederet in nomine Dei, quia ipse loquens non fecerat ei malum nec per eum malum haberet, set, quia propter hereticos ipse perdiderat bona sua, volebat recuperare bona sua, si poterat, dictum hereticum capiendo. Et dixit dicto baiulo, audiente ipso loquente, quod ipse conduxerat ipsum loquentem et dictum Arnaldum Maurini ut cum ipso venirent. Dictus hereticus etiam, iam quando captus erat, dedit

ipsi loquenti duos solidos iaquensium et, ut dixit, dictus hereticus quando captus fuerat, posuit se *en la endura*, dicens quod non comederet quousque sciret quis perdiderat eum.

Et in crastinum mane ipse loquens (et dictus Arnaldus), dimissis dicto heretico et Arnaldo, recesserunt tristes, quia dictus hereticus fuerat captus. Et prima die venerunt usque ad Ager, et sunt due communes diete. Et in crastinum mane fuerunt pransi in Ylerda, in domo dicte Sperte, que multum fecit magnum planctum de captione dicti heretici. Et post prandium iverunt usque ad Beset, et sunt usque ad Beset de Ager due magne diete, et venerunt ad domum supradicte Mersendis. Et iam erat nox quando venerunt ad domum ei(u)s. Et cum dicta Mersendis interrogavit eos quomodo sic veniebant, ipse (loquens) respondit ei quod male, quia Belibasta captus erat apud Terviam, et quod captionem eius procuraverat dictus Arnaldus Baiuli. Quod audiens, dicta Mersendis multum planxit captionem dicti heretici.

Et in crastinum mane ipse loquens et dictus Arnaldus iverunt apud Morelha, et narraverunt predictam captionem predictis Ramunde et Blanche, que fecerunt magnum plantum de captione dicti heretici. Et eadem die ipse loquens et dicte mulieres vendiderunt omnia que ibi habebat dictus hereticus. Et eadem die dictus Arnaldus ivit apud Sanctum Matheum, et ipse loquens dixit [*sic, scil.* duxit] dictas Ramundam et Blancam (ad) vallem de Royras, que distat a dicta villa de Morelha per unam magnam dietam. Deinde ipse ivit pro dicta Mersendi apud Beset, ut eam alicubi faceret abscondi. Quam non invenit ibi, set fuit dictum sibi quod dicta Mersendis et Iohanna, filia eius, iverant apud Herbers. Quas invenit ibi, et eas etiam ibi dimisit. Ipse vero loquens ivit apud Sanctum Matheum, et iam dicta Guilelma Maurina vendiderat domum et vineam quam habebat ibi, et aufugerunt ipsi Arnaldus et Petrus, set nescivit ipse (loquens) quo fugerunt. Postea tamen reversi fuerunt apud Sanctum Matheum, et dictas domum et vineam recuperaverunt. Et dictus Petrus Maurini, postea, dixit ipsi loquenti quod ipse duxerat dictam Mersendim apud Alcanis. Ipse vero loquens apud Morelha vendidit oves suas, et habuit de ipsis vii^e solidos barchinosenses. Quo facto, ipse loquens et Iohannes, frater eius, reducerunt oves dicti Iohannis apud Castrumasinorum. Et cum fuerunt ibi, ipse (loquens) ivit apud Alcanis ad dictam Mersendim, cui de dictis vii^e solidis comendavit v^e solidos. Et de dicto loco ivit ad vallem de Royras, ubi dimiserat dictas Ramun-

dam et Blancam, quas non invenit ibi, set fuit ei dictum quod erant apud Cretas, in Aragonia. Et ivit illuc, et invenit ipsas ibi, et ibi ipse (loquens) dixit ei(s) quod facerent bene, quia ipse forte intendebat ire ad insulam Maioricarum. Et de dicto loco ivit apud Sanctum Matheum ad domum dicte Guilelme. Et dicta Guilelma dixit ei, non tunc set ante, quod ipse loquens vendiderat *le senher*. Et addidit quod ipsa maluisset quod ipse loquens et dictus Arnaldus, filius eius, et Arnaldus Baiuli et hereticus fuissent dilacerati, quam quia dictus hereticus captus erat.

Et in crastinum ipse recessit de Sancto Matheo, et ivit versus Panisculam. Et in dicto loco posuit se in mari et ivit apud Maioricam. Et ibi stetit solum per tres septimanas. Et quia non placuit ei terra, reversus fuit apud Tortosam, et ibi stetit per duas yemes cum Petro et Guilelmo Yspania de Podioceritano.

Et, ut dixit, in dictis dua(bu)s eschivernatis vidit Guilelmus [*sic*] Baiuli de Montealionis in planicie de Cerveria. Qui Guilelmus Baiuli dixit quod Guilelmus Maurs et Arnaldus erant capti, et dictus Guilelmus Carcassone, et Arnaldus in Appamiis, et petiit ab ipso loquente si dictus Arnaldus aliquid sciebat in facto heresis. Et ipse respondit ei quod non, quod ipse sciret. Ymo, ut dixit, dictus Arnaldus non fuerat ei loquutus de dicta materia, nisi solum quod dictus Arnaldus dicebat quod mala secta erat, quia multe bone domus fuerant destructe propter eam. De Guilelmo vero Maurs dixit quod nesciebat si aliquid sciebat in facto heresis, quia non fuerant de hoc ad invicem loqui. Bene tamen, ut dixit, dictus Guilelmus viderat dictum Guilemum Belibasta, hereticum. Dicitur Guilelmus Baiuli etiam interrogavit eum de Petro Maurs, cognato germano dicti Guilelmi Maurs, si aliquid sciebat in facto heresis. Cui ipse respondit quod nesciebat quod aliquid sciret, nisi hoc solum quod dictus Petrus Maurs morabatur cum ipso et dicto Guilelmo Maurs dum dictus hereticus morabatur cum eis in pascuis. Et, ut dixit, alia verba non fuerunt inter eum et dictum Guilelmum, nec unquam, ut dixit, docuit dictum Guilelmum errores hereticorum, nec induxit eum ad heresim, nec etiam, ut dixit, interrogavit eum quis docuit errores hereticorum nec loquutus fuit de dictis erroribus cum Guilelmo Maurs supradicto. Dixit tamen quod Iacobus Antelho dixit ei, ex parte dicti Guilelmi Baiuli, quod de cetero nolebat quod ipse loquens veniret vel moraretur cum eo.

Dixit tamen quod, postquam steterat per dictam yemen cum dictis Petro et Guilelmo Yspani, ivit ad Castrumasinorum ad dic-

tum Iohannem, fratrem suum. De dicto loco ivit apud Alcanis, ut recuperaret pecuniam quam deposuerat penes dictam Mersendim, et invenit quod dicta Mersendis erat mortua, et Iohanna etiam, eius <eius> filia, et sepulte fuerant ibidem. Et non potuit recuperare pecuniam quam dimiserat penes dictam Mersendim.

Et de dicto loco ivit ad querendum dictas Ramundam et Blancam, quas invenit a Caseras in Aragonia, prope dictam villam de Cretas. Et ibi ipse loquens dedit dicte Ramunde, unde nutriret puerum quem habuerat ab eo, xxv solidos iaquenses.

Deinde reversus fuit apud Dertosam, et stetit pro pastore cum dictis Petro et Guilelmo Yspani. Et non vidit aliquem de credentibus, ut dixit, in dicta yeme, excepto dicto Iohanne, fratre suo.

Deinde, circa festum sequens Penthecostes, cum ipse loquens esset apud Dertosam, quodam cero super pontem dicte ville, invenit supradictum Ramundum Esshaura de Larnato, et in dicta civitate accipientes panem, vinum et caseum, exierunt de dicta civitate ad iacendum ad olivarios. Et ipse loquens narravit et qualiter fuerat captus, et quod iam fuerat combustus supradictus Guilelmus Belibasta hereticus. Quod audiens, dictus Ramundus Esshaura multum doluit et dixit, inter alia: 'Adhuc credebam habere bonum et gaudium cum dicto Guilelmo, et volebat gufacere [*sic, scil.* volem eum facere] transfretare mecum apud Cisciliam', quia, ut dixit, in Ciscilia erat bona terra et multum habundans, et, ut dixit, ibi dimiserat apud Padernum Bernardum Baiuli de Ax, qui, ut dixit, volebat ire cum armis apud Sardiniam. De Arnaldo vero Baiuli, cum audivisset quod fecerat capi dictum hereticum, dixit quod dictus Arnaldus, iam quando erat puer erat malus, et quod magnam maliciam fecerat faciendo capi dictum hereticum. Et addidit quod omni genere sunt aliqui boni, aliqui mali, et, ut dixit, ipse Ramundus Esshaura et Bernardus Baiuli perquisiverant in Cicilia aliquem bonum hominem, id est hereticum, et nondum invenerant.

Et in crastinum mane ipse loquens ivit apud Fleys, et dictus Ramundus ivit apud Carner, et ipse loquens debebat eum expectare in dicto loco de Fleys. Dixit tamen quod, antequam recederent an invicem, dictus Ramundus petivit ab eo ubi erant dicte Ramunda et Blanca. Et ipse loquens respondit quod dicte due mulieres debebant esse in messibus versus Occulumdecona, et postea debebant ire ad messes in montaneis de Benifassano. Cui dictus Ramundus dixit quod, postquam vidisset Iohannem, fratrem ipsius loquentis,

ipse iret ad dictas mulieres, et faceret messes cum ipsis, et haberet suam consolationem cum eis.

Et cum ipse loquens venisset apud Fleys, circa horam novam, baiulus dicti loci, in principio noctis, cepit eum. Deinde fuit ductus apud Barchinonam captus, deinde fuit remissus ad dominum inquisitorem Carcasone de mandato domini nostri pape. Fecit tamen quamdam confessionem coram fratre Guilelmo Costa, ordinis Predicatorum, tenente locum inquisitoris Aragonie, et postea coram religioso viro fratre Bernardo de Podiocircosio, inquisitore Aragonie.

Item, dixit, magis recordatus, quod XIII anni possunt esse, primo quo ipse stetit cum Ramundo Borserii de Podioseritano, quadam die, cum ipse esset iuxta ecclesiam Beate Marie de Podioseritano, Bernardus Belibasta, supradictus, accepit ipsum loquentem a parte posteriori, quod ipse sentiens, timuit ne esset captus per eum, cum iam esset pro heresi fugitivus. Cui dictus Bernardus respondit quod non timeret de eo, quia, ut dixit, exiverat de muro Carcassone, et, ut dixit, Petrus Esshaura erat cum eo in dicta villa. Et narravit ei quod Guilelmus Belibasta, frater eius, erat bonus homo, id est hereticus, et quod morabatur versus Berguedanum. Et, ut dixit, factis messibus in Podioseritano, ipse iret versus Berguedanum ad perquirendum dictum fratrem suum, et quod, si ipse loquens vellet ire cum eo ibi, invenirent dictum hereticum, et postea irent simul versus Serveriam ad vindemias faciendas. Cui ipse respondit quod, si ipse haberet spacium, iret apud Berguedanum ad dictum hereticum, alioquin, quando irent ad yemandum et transirent per Serveriam, si ibi invenirent dictum hereticum, ipse videret eum. Et ipse loquens, ut dixit, invitavit dicta nocte ad cenandum dictum Bernardum Belibasta, et comederunt simul. Et post III^{or} dies dictus Bernardus mortuus fuit in hospitali de Podioseritano, et fuit sepultus in cimiterio Beate Marie, ut credit. Ipse tamen loquens, ut dixit, post dictam noctem non vidit dictum Bernardum. Et audivit dici postea a dicto heretico quod, post mortem dicti Bernardi, ipse hereticus venerat apud Podiumseritanum ad habendum vestes dicti fratris sui. Ipse tamen loquens non vidit tunc dictum hereticum, nec usque ad duos annos sequentes.

Et quando, apud Fleys, vidit primo dictum hereticum cum Ramundo Esshaura, supradicto, ipse loquens narravit qualiter viderat dictum Bernardum, fratrem eius, apud Podiumseritanum, et quomodo ibi mortuus fuerat. Et ibi dictus hereticus rogavit ipsum

loquentem quod iret apud Cubiera ad sororem eius, cognominatam, ratione viri, na Cavalha, et quod veniret ad eum si vellet. Cui ipse (loquens) respondit quod audiverat a dicto Bernardo quod mortua erat. Et tunc dictus hereticus dixit ipsi loquenti quod, si posset, quando esset in portu de Merenchis, iret apud Cubiera ad videndum quid faciebat quidam filius dicti heretici, et uxor eius Dicta, et Petrus Iohannis frater (eius?). Et ipse loquens respondit quod libenter faceret. Et tamen hoc non fecit, ut dixit, licet postea retulerit dicto heretico (quod) filius eius et filia et soror mortui erant, et quod uxor eius Dicta stabat adhuc in quadam domo de Cubiera. Predicta tamen, ut dixit, dixerat ei Iohannes Gayraudi, /qui solebat morari cum Ramundo\ de Valle de Archas, qui predicta dixit ei in portibus de Sech, in terminalibus de Orgeys. Dixit tamen quod audivit a dicto heretico quod multum desiderabat habere secum dictum filium suum, ut eum nutriret ad credenciam hereticorum.

Item, dixit quod eodem anno, ut ei videtur de tempore, cum ipse moraretur cum dicto Ramundo Borserii, venit ad eum apud Podiumseritanum Bernardus Maurini, frater eius, et dixit ei quod pater eius et mater, pro facto heresis, perdiderant omnia sua, et oportebat eos mendicare, et quod faceret eis elemosinam, quia bene faceret. Et ipse loquens respondit ei quod si non haberet aliquid, ipse daret eis, et ut dixit, dedit dicto fratri suo pro sustentatione patris et matris sue LX turonenses grossos argenti. Et iam illo tempore ipse loquens erat fugitivus pro heresi.

De Arnaldo, fratre suo, condam, dixit quod vidit in domo patris ipsius loquentis Philippum de Constanciano, hereticum, et etiam quando ipse loquens duxit dictum hereticum ad domum patris sui cum supradicto Bernardo Belibasta, et, ut dixit, nescit si dictus Arnaldus fuit hereticorum credens. Credit tamen quod sic, et credit pro tanto quia, quando hereticus veniebat ad domum patris ipsius loquentis, nos custodiebat se de dicto Arnaldo. Et tamen se custodivisset, nisi fuisset de dicta credentia.

De Ramunda vero, sorore sua, dixit quod nunquam vidit hereticum cum ipso loquente. Credit tamen quod pater et mater ipsius loquentis loqui fuerunt ei de dicta heresi.

Item, dixit quod ipse loquens multa dedit hereticis, et specialiter Guilelmo Belibasta, heretico, set nescit quantum inter omnia valere possunt illa que dictis hereticis dedit.

Interrogatus si audivit ab hereticis nominari aliquos credentes eorum, vel quod aliqui per eos recepti fuissent, exceptis illis de

quibus supra confessus est et deposuit, respondit quod non, quod recordetur.

[*Al marge*: I] Deinde fuit interrogatus per dictum dominum episcopum super articulis infrascriptis secte manichee. Et primo an audiverit al aliquo, et credidit, quod Deus a principio fuerat unus, et deinde se diviserit in partes tres, quarum una esset Pater, et altera Filius, et tertia Spiritus Sanctus, et quod postea finaliter dicte tres partes reverterentur et fieret unum ex eis et unus Deus. Respondit quod quando pransi fuerant, ut supra dixit, ipse loquens, Iacobus Auterii, hereticus, et Petrus Montanerii iuxta fontem de Comba Gauterii, dictus hereticus dixit: 'Videte quomodo faciunt vos musare illi qui sunt de Ecclesia Romana, que est sinagoga, quia docet quod homines se signent et dicant *In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti*, et ita faciunt tres Deos. Et tamen, ut dixit, non est nisi unus Deus Pater meus'. Et cum ipse loquens diceret ei: 'Et nonne vos alii (dicitis) quod Filius Dei descendit in terram ut congregaret filios Israhel, et ita facitis duos Deos, scilicet Patrem et Filium?'. Cui dictus hereticus respondit quod Deus Pater et Filius unus erant. Tamen Pater, ut dicebat, misit Filium suum in mundum, set postquam Filius Dei reversus fuit ad Patrem, fuit unus Deus cum Patre sicut et ante fuerat. Et aliter, ut dixit, non declaravit quomodo erant Pater et Filius unus ante quam Pater mitteret Filium in mundum, et post quam Filius reversus fuit ad Patrem, nec si Filius erat pars Dei Patris. Nunquam tamen audivit dictos hereticos dicentes quod Dei Filius esset verus Deus, nec Spiritus Sanctus esset verus Deus, set quod solum Pater eorum erat verus Deus. Et etiam ipse loquens, ut dixit, predicta credidit per xvii annos vel circa. Ipse tamen, ut dixit, credebat quod a principio erat unus Deus Pater, qui divisit se in tres partes, quarum una fuit Ipse qui remansit in celo semper, et due alie partes essent Filius et Spiritus Sanctus, qui descenderunt in mundum per Patrem missi, et postea reversi fuerunt in celum. Et sic, volente Deo Patre, fuit reintegratio Dei Patris, Filio et Spiritu Sancto, unitis et unum factis cum Patre, sicut et ante fuerant, antequam Pater se in predictas tres partes divisisset.

[*Al marge*: II] Interrogatus si audivit ab aliquo heretico, et credidit, quod Deus Pater diceretur Deus Pater, non pro eo quod haberet Filium naturalem, eiusdem substantie et nature cum ipso, set solummodo pro eo quod fecisset *spiritus* et animas bonas, respondit quod non audivit quod heretici hoc declarent. Bene tamen audivit eos dicentes quod solummodo ipsi heretici poterant dicere

Deus Pater /meus\, quia Deus solum est pater bonorum hominum, id est hereticorum perfectorum, set non erat Deus pater credentium vel etiam aliquorum aliorum. Et hoc pro eo quia Deus Pater est Deus veritatis et iustitie, et propter hoc erat pater illorum qui stabant in veritate et iustitia, cuiusmodi sunt heretici soli perfecti, ut dicebant. Et propter hoc dicebant etiam quod credentes nec alii non debebant dicere orationem *Pater noster*, et quando dicebant eam, peccabant quia, postquam homo dixerat dictam orationem, non debebat mentiri. Et quando credentes dicebant dictam orationem, mentiebantur, quia vocabant Deum patrem suum, cum tamen non esset pater eorum. Ipse tamen in predictis non credidit dictis hereticis, ut dixit. Ymo, ut dixit, ipse loquens dicebat frequenter *Pater noster*.

[*Al marge: III*] Item, interrogatus si audivit ab aliquo heretico, vel credidit, quod Deus Pater sit corporeus, habens membra corporalia consimilia membris humanis, et carnes et ossa, respondit quod non audivit hoc ab hereticis, set tamen ipse, ut dixit, credidit quod Deus Pater esset homo, et haberet carnes et ossa et omnia membra humana, et quod homo haberet faciem Dei. Tamen credebatur quod Deus corrumpi non posset, et quod nullum deffectum habere posset. Et hoc credidit usque modo.

[*Al marge: IIII*] Item, interrogatus si audivit ab aliquo heretico, vel credidit, quod Deus Pater fecerit omnia, scilicet angelos, et spiritus ac animas humanas, et celum, et terram, et mare et omnia que sunt in eis, tam visibilia quam invisibilia, vel quod Deus Pater solum fecerit spiritus, et quod res corporales fecerit aliquis alter, respondit quod ab omnibus hereticis audivit quod nichil eorum que possunt videri oculis carnalibus vel sentiri Deus Pater fecerat, nec aliquos eorum [*sic*] quod incipit esse et desinit, quia non esset bonus operator si illud quod fecerat unquam destrueretur; set deus extraneus, quem aliquando vocabant deum malum et Sathanas, erat mundi operator, et omnia que inceptum esse et postea destruuntur ipse fecerat. Set illam potestatem, quod esset mundi operator, et quod faceret omnia que inceptum et postea destruuntur, Deus Pater dederat ei propter bonos spiritus qui sunt in hoc mundo, qui spiritus sunt Dei Patris, qui morantur in hoc mundo inter malos spiritus sicut oves inter lupos. Et quamdiu dicti boni spiritus erunt in hoc mundo, florebit et granabit, ut de rebus excrescentibus dicti boni spiritus vivant. Set quando dicti boni spiritus Patris celestis, qui sunt eius creatura, recolli erunt, in isto mundo nichil florebit nec granabit, set mare ampliabitur

et occupabit totam terram, et celum descendet, et sol occidet et luna et stelle, nec erit claritas ulla, et ignis comburet mare et mare extinget ignem, et totus mundus erit lacus qui infernus <erit> vocabitur, et ibi ponentur mali spiritus et im perpetuum ibi stabunt. Et non audivit ab eis quod alter infernus esset, nisi iste mundus postquam erit collecta Dei Patris creatura. Et ipse loquens, ut dixit, credidit predicta esse vera, et in dicta credentia stetit per VIII annos.

[*Al marge: V*] Item, interrogatus si audivit ab hereticis, vel credidit, quod inter Deum Patrem et deum extraneum vel malum unquam fuerit pugna vel discentio, sic quod aliquos spiritus Dei Patris deus malus occupaverit eo invito, respondit quod audivit a Iacobo Auterii et Guilelmo Belibasta, hereticis, quod, postquam deus malus fecerat istum mundum visibilem, et istum mundum populasset, ivit ad celum, et sub specie mulieris pulcre celum intravit. Et cum fuit ibi, dixit spiritibus qui erant cum Patre celesti quod Deus Pater non dabat eis nisi unum bonum, scilicet requiem. Ipse vero daret eis, si vellent eum sequi, multa bona, sicut uxores, filios, oves, boves, possessiones et alia bona, et divicias huius mundi inferioris. Et dicti spiritus, persuasi per dictum deum malum, extimantes quod prevalerent illa que promittebat eis, quam illa que habebant cum Patre celesti, concesserunt ei, et unus eorum alterum persuasit. Et tunc, per quoddam foramen quem dictus malus deus fecit in celo, cecidit ipse et omnes spiritus qui ei consenserunt. Et per IX dies et noctes tanta multitudo spirituum, et ita spissim, cecidit de celo, sicut sunt minute gute pluviarum, et acumina herbarum. Et multo pluries cecidissent quam ceciderunt, nisi quia Pater celestis, videns expoliari suum regnum, surrexit de cathedra sua, et posuit pedem super dictum foramen, et iuravit per secula seculorum quod ex tunc quicumque se moveret pausam et requiem non haberet. Et ista fuit una discentio inter Deum Patrem et deum malum.

Dixit etiam quod audivit ab hereticis vel credentibus, quod, non recordatur tamen a quo vel a quibus, quod quando Deus Pater fecerat celum, deus extraneus, volens sibi equiparari, dixit ei quod ipse etiam faceret alium celum. Et tunc deus extraneus et malus fecit celum de vitro, quem Deus Pater percussit cum pede. Et ad ictum eius fractum fuit, et tam ipse deus malus quam omnes illi operarii qui fecerant dictum celum de vitro ceciderunt. Etiam ipsum celum corrui et fractum fuit. Et etiam ipse credidit predicta vera esse quasi per VIII annos.

[*Al marge*: VI] Item, interrogatus si audivit ab hereticis, vel credidit, quod omnes spiritus boni, tam angelorum quam hominum anime, fuerunt facte a principio per Deum bonum in /celo/, et quod ibi peccaverunt et postea ceciderunt de celo, et quod de dictis spiritibus incorporarentur aliqui in humanis corporibus factis per deum malum, respondit quod audivit a Iacobo Auterii, condam, heretico, quod omnes anime bonorum hominum, id est hereticorum, qui fuerunt, sunt et erunt, fuerunt facte in celo per Deum Patrem, et deinde, seducti per dyabolum modo supradicto, peccaverunt et de celo ceciderunt in mundum dei mali. Et cum fuerunt ibi, videntes se fuisse deceptos per deum malum, quia non attendebat eis quod promiserat, clamaverunt ad Deum Patrem ut eis parceret, et ad celum reduceret. Quod videns, Deus malus dixit quod faceret eis tunicas, id est corpora, in quibus obliviscerentur bona que habuerunt in celo. Et sic diabolus fecit corpora, que sunt tunice oblutionis inverse, in quibus tunicis vadunt anime de tunica in tunicam, id est de corpore in corpus, quousque venirent tunicam in qua salventur, quia in ea ponuntur in statu veritatis et iustitie, id est heretici fiant. Et tunc, egressi de <de> dicta tunica, revertuntur ad celum. Et tociens dicti spiritus vadunt de tunica in tunicam quousque hereticantur. Unde de sancto Paulo apostolo audivit dicentem quendam hereticum quod anima eius fuerat in XIII tunicis, id est corporibus, antequam salvari posset. Et in ultima tunica fuit salvatus, quia fuit positus in statu veritatis et iustitie. Non tamen audivit ab hereticis quod omnes spiritus humani vel anime facte fuerant per Deum Patrem, nec quod peccaverant in celo, sed solum de illis spiritibus vel animabus qui fuerunt, sunt et erunt in hereticis. Et ipse (loquens) etiam predicta credidit, ut dixit, et in dicta credencia stetit per VIII° annos vel circa, ut dixit.

[*Al marge*: VII] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod omnes et soli spiritus facti a Patre celesti in celo (qui), diabolo instigante, peccaverunt et de celo ceciderunt, iterum revertantur ad celum et salventur, sic quod nullus eorum pereat<ur> finaliter, set ante finem mundi venturi sunt incorporandi in corporibus humanis in quibus veniant ad statum veritatis et iusticie, id est hereticabuntur, et sic salvabuntur, et ad celum revertentur, respondit quod audivit a Iacobo Auterii et Guilelmo Belibasta, condam, hereticis, quod omnis creatura quam Pater celestis fecit, id est spiritus et anime, salvabuntur et nullus ex eis peribit, set ibunt de tunica in tunicam, id est de corpore in corpus, quousque veniant in corpus in quo veniant ad statum veritatis et

iustitie, et ibi boni christiani, id est heretici, efficiantur, et quod mundus iste non finietur quousque omnes spiritus et anime facti a Patre celesti in celo, qui ibidem peccaverunt et de celo ceciderunt, fuerint incorporati in talibus corporibus in quibus boni christiani, id est heretici, efficiantur. Quibus collectis et ad celum reductis, mare ampliabitur, et se extendet per totum mundum inferiorem, et celum descendet, et non erit sol, luna vel claritas ulla, et ignis comburet mare et mare extinget ignem, et erit lacus infernus per totum mundum inferiorem, in quo ponentur spiritus et anime maligne. Non tamen audivit eos aliter exprimere quod soli spiritus qui de celo descenderunt, salvarentur, licet dicerent, quod totus populus Israel salvaretur. Et ipse loquens predicta credidit, ut dixit, per viii^o annos.

[*Al marge*: VIII] Item, interrogatus si audivit ab hereticis, vel credidit, quod spiritus et anime, qui de celo descenderunt, incorporarentur non solum in corporibus humanis, set etiam in corporibus brutorum animalium, volucrum, piscium, serpentum, buffonum et aliorum animalium quorumcumque, respondit quod a dictis hereticis audivit, et specialiter a Pradas Tavernerii et Guilelmo Belibasta, condam, hereticis, quod, quando anima humana egreditur de corpore eius, nisi ille homo fuerit factus bonus christianus, id est hereticus, ante mortem, quam citius incarnatur in alio corpore, quodcumque corpus carneum sibi primo occurrat, sive sit alterius hominis, sive bestie vel avis, ut in dicta carne requiescat, quia, ut dicebant, quando anima hominis exivit de corpore eius vel de corpore bestie, quousque in alio corpore fuerit incarnata, non potest habere requiem, quia ignis Sathane vel dei extranei eam totam comburit. Set quando est in corpore incarnata, requiescit, et non patitur dolorem a dicto igne, quia dictus ignis tunc ei nocere non potest. Set quando hereticabantur antequam morerentur, anima egressa de corporibus eorum statim per angelos et archangelos portabatur ad celum ad Deum Patrem. Et, ut dicebant, deus malus, quando videbat quod anima hominis hereticati ascendebat in celum, multum irascebatur, et propter hoc turbabat quantum poterat ne aliqui reciperentur per hereticos, quia, postquam aliquis erat receptus vel hereticatus, deus malus non habebat potestatem super anima eius, nec eam poterat impedire quin reverteretur ad celum. Et, ut dicebant, sicut deus malus de receptione alicuius irascebatur, ita Deus Pater multum letabatur. Et propter hoc credentes multum merebantur apud Deum Patrem

quando inducebant quoscumque poterant ad hoc ut per hereticos reciperentur.

De animabus vero credencium qui non poterant hereticari in morte, dicebant quod etiam post mortem incarnabantur in aliis corporibus, quia, ut dicebant, nullus poterat salvari nisi factus esset bonus christianus, id est hereticus. De animabus vero puerorum audivit eos dicentes quod nichil valebat quando recipiebantur, quia non habebant usum rationis, set de eis Deus habebat providere. Et, ut dixit, dictus Pradas, quando hereticaverat unam filiam parvulam Ramundi Petri supradicti, et super hoc reprehenderetur per alios hereticos, dixit quod bonus homo facit suum posse in talibus, et Deus suum velle.

Et propter dictam incorporationem animarum humanarum in corporibus bestiarum, dictus Pradas Tavernerii et Guilelmus Belibasta posuerunt exemplum supradictum in processu de illo heretico qui, stans iuxta fontem, dixit credentibus quod ipse recordabatur quod, dum fuerat equus, amiserat ferrum unius pedis in luto dicti fontis dum ibi bibebat, et ibi fecit perquiri dictum ferrum, et fuit ibi inventum. Propter hoc etiam audivit dictos hereticos dicentes quod, propter hoc quia bestie habebant animas humanas, peccatum erat occidere bestias vel quecumque animalia, exceptis muribus, serpentibus et buffonibus. Predicta vero aliquando ipse loquens credebatur, et aliquando discredebatur, quia quando erat cum hereticis credebatur predicta, quando vero recogitabat apud se, discredebatur.

[*Al marge*: IX] Item, interrogatus si audivit ab hereticis, vel credidit, quod Sathanas vel deus malus et demones eius et spiritus hominum malignorum, qui non descenderant de celo, set iam erant in hoc mundo antequam Sathanas intraret paradisum, erat factus et facti a Deo patre, vel quod non esset factus Sathanas a Deo, set esset per se, non factus ab aliquo, et quod ipse fecisset alios spiritus malos et mundum istum visibilem, respondit quod sic expresse non audivit ab hereticis quod Sathanas vel deus malus non esset factus a Deo Patre, set per se esset eius [*sic, scil. ens*] non factus ab aliquo, et quod ipse fecisset demones et spiritus malorum hominum qui iam erant in hoc mundo antequam Sathanas intraret paradisum. Set bene audivit ab eis verba que hoc pretendere videbantur, quia audivit eos dicentes quod tota creatura Dei salvaretur finaliter, et reverteretur ad celum unde exivit propter peccatum, et tamen postea dicebant quod Sathanas et demones et spiritus hominum maligni post finem mundi, quando esset recollecta tota

Dei creatura, ponerentur in lacu, id est inferno, huius mundi supradicto, in quo perpetuo essent postea. Et sic videbantur dicere quod Sathanas, demones et spiritus mali hominum, illi qui de celo non descenderunt, non erant creature Dei patris. Aliquando tamen videbantur dicere quod nullum opus dyaboli perseverabat, set desinebat esse, et sic, si demones et mali spiritus erant facti per deum malum, oportebat quod desinerent esse et non perpetuo perdurarent, et sic non perpetuo possent vivere et esse in inferno. Quam tamen contrarietatem non audivit ipse loquens solvere vel declarare. Ipse loquens tamen magis declinabat ad hoc, quod dicti heretici vellent dicere et tenere quod Sathanas non esset factus a Deo patre, nec quod demones vel spiritus maligni hominum non essent facti a Deo patre. Et ut dixit, aliquando credebat quod veritatem dicerent, aliquando dibutabat.

[*Al marge*: X] Item, interrogatus si audivit ab hereticis, vel credidit, quod in homine essent due substancie rationales, scilicet due anime, vel spiritus et anima, sic quod una maneret in homine quamdiu viveret, alia vero, scilicet spiritus, iret et rediret et non perpetuo staret in homine, sic quod ymaginationes, sompnia et cogitationes, et alia que pertinent ad cogitationem fierint in homine per spiritum, et quod per animam homo solum vivere haberet, respondit quod audivit a Philippo de Constantiano, condam, heretico, et a Mersendi Martina, condam, credente hereticorum predicta, quod homo semper habebat animam dum viveret, set quando efficiebatur credens hereticorum, vel etiam hereticus, superveniebat spiritus bonus, sic quod ex anima prima et spiritu superveniente efficiebatur quoddam matrimonium, cuius matrimonii Deus Pater actor erat. Set, si postea credens vel hereticus a credencia vel heresi resiliebat, bonus spiritus egrediebatur ab homine, et malus spiritus ei succedebat. Et sic dicebant quod spiritus intrabat in homine et exibat. Anima vero /semper\ in homine permanebat quamdiu vivebat. Si tamen dictus spiritus erat hominis spiritus, vel spiritus creatus aut Spiritus Sanctus, qui est Deus, non audivit eos exprimere, licet malum /spiritum\ (qui) ingrediebatur in homine diabolum vocarent. Et, ut dixit, dictum spiritum vidit unus credens exire corpus hominis et transeuntem flumen et intrantem caput asini, et postea ad hominem redeuntem. Si tamen cogitationes omnes hominis essent a spiritu vel anima, non audivit aliter ab eis, nisi, ut supra dixit, quod ille spiritus qui in modum sinsole exiverat de ore hominis dormientis et transiverat per plancam rivum et intraverat caput asini et deinde reintraverat os hominis,

illud quod fecerat, visum fuit dicto homini quod ipse fecisset. Et (hoc) ipse etiam credidit per dictos VIII annos.

[*Al marge*: XI] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod, quia Deus malus introduxit mulierem in celo, et per illam decepit spiritus qui erant in regno Dei patris, quod Deus Pater iuraverit quod de cetero nulla mulier intraret paradisum, et propter hoc mulieres heretice vel hereticate, (quando) moriuntur, converterentur in viros ut salventur, respondit quod a dictis hereticis audivit, et specialiter a Pradas Tavernerii et Guilelmo Belibasta, condam, hereticis, quod anime hominum et mulierum erant eodem et nullam differentiam inter se habebant, set tota differentia inter hominem et mulierem erat in eorum carne quam Sathanas fecit. Et sic, quando anime hominum et mulierum carnem deposuerant, nullam differentiam inter se habebunt. Et aliter non audivit ab eis quod Deus dixerit quod nulla mulier in regnum suum intraret. Et ipse predicta credidit per supradictum tempus.

[*Al marge*: XII] Item, interrogatus si audivit ab hereticis, vel credidit, quod deus malus fecerit corpus hominis, et Deus Pater fecerit /animam\ eius, respondit quod audivit a dictis hereticis, et non recordatur a quo vel a quibus, quod dyabolus de limo terre fecit corpus hominis, quod corpus non se poterat movere nec ambulare. Et tunc Filius Dei dixit deo malo: 'Et si ego ponerem in isto corpore hominis aliquid quo dictum corpus posset ambulare, esset meum illud quod ponerem in eo?'. Et dyabolus, id est deus malus, respondit ei quod sic. Et tunc Filius Dei inspiravit in ore corporis dicti hominis, in cuius significatione sacerdotes, ut dicebant, inspirant facie puerorum quando baptizantur. Quo facto homo ambulavit. Et ex tunc corpus hominis fuit dei mali, et anima hominis fuit Dei Patris. Ipse tamen, ut dixit, predicta non credidit nec discredidit, ut dixit, set tamen credebat bene quod corpus hominis esset terra. Et, ut dixit, a dictis hereticis audivit quod, cum deus malus per longum tempus laborasset ad faciendum corpus hominis supradicti, quod ipse fecit, postquam Deus inspiraverat in ore eius, dictus homo ambulare inceperat, Deus bonus dixit deo malo: 'Vide quomodo multum laborasti'. Et accipiens Deus cum manu modicum de terra et aliquantulum movens eum, inspiravit in dicta terra ter, et statim ex illa terra processit unus homo ita pulcher sicut ille quem deus malus fecerat, et etiam ambulavit. Dicebant tamen quod, quia dicti duo homines facti per Deum bonum et deum malum ambo erant facti de terra, /id\ circo eiusdem nature et conditionis erant. Et etiam ipse predicta credidit per supradictos annos, ut dixit.

[*Al marge*: XIII] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod lex per Moysem data iudeis esset mala lex et data per deum malum, quia deus malus iudeis apparuit sub specie vituli, et quod nullus unquam poterat salvari in lege iudeorum, respondit quod non, nisi quod audivit a dictis hereticis quod in nulla lege homines salvari poterant, nisi in eorum lege, qui erant, ut dicebant, boni christiani et bone christiane, id est heretici et heretice, perfecti et perfecte, et quod omnes predicti salvarentur. Et cum ipse diceret Guilelmo Belibasta, heretico, dicenti supradicta, quod (si) ita esset, pauci homines salvarentur, cum ipsi heretici multum pauci essent, dictus hereticus respondit ei quod mundus multum duraverat et multum adhuc duraret, et paulatim dicti boni christiani et christiane colligebantur. Et, ut dixit, predicta ipse loquens non credebat nec discredebat firmiter, set aliquando credebat hec et aliquando contrarium.

[*Al marge*: XIII] Item, interrogatus si audivit ab hereticis, vel credidit, quod Dei Filius descenderit de celo et acceperit in beata Maria nostram humanitatem, scilicet verum corpus et veram animam humanam, vel quod portaverit corpus de celo et (non) habuerit verum corpus set solum fantasticum et apparens, respondit quod bene audivit a dictis hereticis quod Filius Dei descendit de celo, et venit in mundum ut hostenderet viam Dei patris, et verba eius in mundo predicaret. Set, si conceptus et natus fuit de beata Maria virgine, non audivit ab eis, quia etiam non audivit quod beatam Mariam nominarent. Dixit tamen quod ipse credidit usque modo quod, sicut Deus Pater secumdem eum, ut supra dixit, habebat corpus humanum sibi unitum semper, ita etiam Dei Filius in celo haberet humanum /corpus\ semper, quem admodum filius hominis haberet humanum corpus sicut et Pater eius, et cum dicto corpore Dei Filius descendit de celo, portavit secum dictum corpus in similitudinem corpus (*sic, scil.* corporis) puerilis, et intravit in uterum beate Marie virginis, ubi non fuit copus humanum formatum, cum iam haberet ipsum, set solum corpus quod partaverat de celo fuit de sanguine beate Marie nutritum quamdiu Dei Filius stetit in ventre eius. Et deinde Dei Filius natus fuit. Et sic credebat quod Dei Filius esset filius Dei Patris et beate Marie virginis, quamvis corpus eius humanum non fuerit formatum in utero beate Marie, set portatum de celo.

[*Al marge*: XV] Item, interrogatus si audivit ab hereticis, vel credidit, quod Christus, Dei Filius, in hoc mundo existens, come-

derit, biberit, lasatus fuerit, et alias passiones que humane nature conveniunt sustinuerit in hoc mundo, respondit quod non audivit a dictis hereticis quod Dei Filius in hoc mundo comederet vel biberit, vel habuerit famem vel sitim, nec contrarium. Ipse tamen, ut dixit, credidit usque modo quod, quamvis comedere potuerit et bibere, tamen non comedit nec bibit, nec famem nec sitim habuit, set de sua et Patris gratia satiatus fuit. Bene tamen audivit ab hereticis quod partitus fuit inter discipulos pisces et fanum mellis.

[*Al marge: XVI*] Item, interrogatus si audivit ab hereticis, vel credidit, quod Dei Filius in hoc mundo sustinuerit passionem et mortem, sic quod vere doluerit et vere mortuus fuerit, vel non fuit vere mortuus nec dolorem sustinuit, set solummodo apparenter, respondit quod a Guilelmo Belibasta, condam, heretico, audivit quod Sathanas, operator huius mundi, fecit /totum\ suum posse quod Dei Filius interficeretur per iudeos, quibus etiam iudeis visum fuit quod eum crucifigerent; et etiam visum fuit eisdem iudeis quod Dei Filius mortuus esset. Ipse tamen Deo [*sic*] Filius nunquam sustinuit dolorem nec aliquod malum vel afflictionem nec etiam mortem, quia, ut dicebat, Dei Filius nunquam fuit mortuus nec aliquod malum ei inferri potuit. Set, ut dixit, Dei Filius sustinuit se crucifigi et opprobia eidem inferri in apparencia, ut hostenderetur quam voluntatem et affectionem Sathanas habebat ad ipsum. Et licet visum fuerit iudeis quod Dei Filius esset mortuus, et quod post mortem eum posuerint in sepulcro, tamen, in veritate, ipse non erat mortuus nec fuit sepultus, licet videretur. Et quam cito illi qui eum sepelierant de monumento recesserunt, cuidam mulieri que eum plorabat apparuit, et dixit ei quod accederet ad eum, quia ipse erat ille quem ipso [*sic, scil. ipsa*] in dicto monumento positum plorabat. Cui etiam dixit quod ipse nunquam mortuus fuerat nec aliquam afflictionem sustinuerat vel dolorem, licet Sathanas et iudei fecerint suum posse quod eum interficerent et male tractarent. Et ipse respondit ei, ut dixit, quod Deus bene tantam potestatem habebat quod iudei non potuissent ei nocuisse<t> si ipse voluisset. Et dictus hereticus respondit ei: 'Ymo bene credatis quod non nocuerunt ei nec etiam occiderunt'. Et ipse loquens, ut dixit, predicta credidit per supradictum tempus.

[*Al marge: XVII*] Item, interrogatus si audivit ab hereticis, vel credidit, quod cruci in qua Christus crucifixus fuit, vel eius similitudini, non sit deferendus honor vel reverentia ex/h\ibenda, respondit quod a dicto Guilelmo Belibasta et Pradas Tavernerii, condam, hereticis, audivit quod crucis signum nichil valebat, nec

ei reverentia et honor exhiberi debebant, quia in cruce Dei Filius apparenter fuerat crucifixus et mortuus, et, quemadmodum si in aliqua arbore pater hominis suspensus fuisset, homo dicte arbori non exhiberet reverentiam vel honorem, nec eam diligeret, sic etiam crucem, in qua Dei Filius apparenter fuit crucifixus et mortuus, homo non debebat amare, revereri et honorare. Dicebant etiam dicti heretici, et etiam Amelius de Perlis, hereticus, condam, quod, licet credentes possint se signare signo crucis et intrare ecclesiam, ut non crederentur ab aliis heretici esse vel credentes, tamen, ut dicebant, signare se signo crucis nichil valebat, set ita ipsi poterant remove muscas a facie sua, sic se signando, sicut faciebant capellani. Et, ut dixit, cum semel ipse loquens et dictus Guilelmus Belibasta essent iuxta fontem vocatum de Morelha, et ipse loquens vellet potare de aqua dicti fontis, signavit dictam aquam fontis signo crucis. Quod videns hereticus incepit subridere, et dixit ei: 'Petre, bene recordaris de illis que diximus tibi'. Cui ipse respondit quod bonum erat facere signum Dei super aquam. Dictus hereticus respondit quod signum crucis non erat signum Dei, set signum Dei erat: 'Benedicite, *senher* nos benedicat'. Ipse loquens tamen, ut dixit, predicta nunquam credidit, nec dimisit propter verba eorum facere signum crucis.

[*Al marge*: XVIII] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod Dei Filius, postquam apparenter fuit mortuus et sepultus, descendit ad inferos vere vel apparenter, respondit quod non audivit ab eis quod Christus descenderet ad inferos, ymo, ut dixit, cum heretici dicerent quod infernus alter non erat, nisi quando in fine mundi mare ampliabitur et celum descendet, et ignis mare consumet et mare extinguet ignem, cum, quando Dei Filius apparenter fuit mortuus secundum eos, mundus non esset finitus illo tempore, nec etiam adhuc est aliquis infernus, et ita Christus ad infernum, cum non esset, non descendit, nec etiam ipse credidit illo tempore quod Christus descendit ad inferos, cum, secundum quod tunc credebat, infernus adhuc non esset.

[*Al marge*: XIX] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod Christus resurrexerit a mortuis tercia die verasciter secundum carnem, vel nunquam resurrexerit vere, set solummodo apparenter, cum verasciter mortuus non fuerit, respondit quod a dicto Guilelmo Belibasta, heretico, condam, audivit quod Christus non resurrexerit verasciter a mortuis, cum verasciter mortuus non fuerit, set solummodo apparenter. Set, quia post mortem apparenter et simulatim se absentavit et ivit ad Patrem, et deinde reversus fuit

ad apostolos usque in domo Simonis Barionas, idcirco dictus fuit resurrexisse a mortuis, cum tamen verasciter non resurrexisset a mortuis, quia Dei Filius, ut dicebat, nunquam mortuus fuit vere, nec mori potuit. Licet Thomas miserit manum in vulnere lateris et digitos in vulneribus manuum et pedum, non tamen audivit <non tamen audivit> ab eis si dicta vulnera erant vera vel solummodo apparentia, quamvis audiverit ab eis, ut supra dixit, quod Sathanas et iudei, licet fecerint posse suum quod eum vulnerarent et occiderent, tamen ipse nullam lesionem sensit nec dolorem. Et ipse loquens <hoc> credidit predicta per supradictos VIII° annos.

[*Al marge*: XX] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod Christus descenderit in mundum ut salvaret homines a peccatis eorum, et ut ostenderet eis viam qua possent pervenire ad salvationem, et ut daret eis gratiam, qua mediante possent implere Dei mandata, et resistere peccato, et venire ad regnum celorum, respondit quod solum audivit a dictis hereticis quod Dei Filius venit in mundum ut ostenderet viam illis spiritibus qui descenderunt de celo, quos ipsi vocabant populum Israel, qua possent reverti ad celum unde ceciderant. Et dictum populum Israel vocabant bonos christianos et christianas, id est hereticos. Et nullam aliam causam adventus Filii Dei audivit ab eis. Et ipse loquens, ut dixit, predicta credidit, ut dixit, per supradictum tempus.

[*Al marge*: XXI] Item, interrogatus si audivit ab hereticis, vel credidit, quod Spiritus Sanctus in specie linguarum ignearum apparuit super discipulos in die Penthecostes, et dedit eis cognitionem divinorum et scientiam linguarum omnium gentium, et in gratia sua confirmavit eos ut constanter nomen Domini predicarent, respondit quod non, nec hoc nec contrarium.

[*Al marge*: XXII] Item, interrogatus si audivit ab hereticis, vel credidit, quod in sancta romana et catholica Ecclesia esset peccatorum remissio, et quod per fidem quam tenet et predicat esset iustificatio peccatorum et virtutem [*sic*] collatio, et quod extra eam nullus salvari posset, respondit quod audivit a Petro Auterii, Pradas Tavernerii et Amelio de Perlis, hereticis, condamnando, quod due erant Ecclesie, una que parcit et fugatur, et altera que tenet et scoriat, et illa que parcit et fugatur, ut dicebant, erat eorum Ecclesia, que stabat, ut dicebant, in veritate et iustitia, et in illa erat peccatorum remissio, quia postquam homo intraverat in veritate et iustitia, id est factus erat hereticus, poterat indulgere omnia peccata. In qua etiam Ecclesia, ut diceba(n)t erat solum salus, et nullus salvaris

poterat nisi esset in veritate et iustitia, id est nisi hereticatus fuisset. Alia vero Ecclesia, que tenet et scoriat, est Romana Ecclesia, que est in falsitate et persequitur bonos christianos, id est hereticos, et in ipsa, ut dicebant, non est peccatorum remissio, nec aliquis potest salvari in fide quam tenet et predicat Romana Ecclesia, ut dicebant. Et, ut dicebant, Ecclesia eorum tenebat fidem et veritatem quam tenuerunt Filius Dei et sancti apostoli Petrus et Paulus, et alii apostoli, set Ecclesia Romana non tenet, ut dicebant, illam fidem quam apostoli tenuerunt. Et predicta ipse loquens credidit, ut dixit, per supradictum tempus.

[*Al marge: XXIII*] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod babtismus datus in aqua pueris et adultis in nomen Patris et Filii et Spiritus Sancti in Romana Ecclesia valeret ad peccatorum remissionem, et ad gratie collationem, et ad introeundum in regnum celorum, vel babtismus datus in Ecclesia hereticorum per impositionem manus et libri, respondit quod audivit ab omnibus supradictis hereticis quod babtismus factus in Ecclesia Romana in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti nichil omnino valebat, nec pueris, quia non habebant usum rationis, nec etiam adultis, nisi solum ad hoc ut per compaternitates homo acquirat maiores amicitias, set non valebat ad peccatorum remissionem nec ad intrandum regnum celorum. Set babtismus datus per hereticos, ut dicebant, valet ad remissionem omnium peccatorum, quia, quecumque peccata homines fecissent, indulta erant eis, /et\ statim post mortem ibant ad regnum celorum. Et cum diceretur eis quod multi credentes faciebant multas rapinas et multa alia mala, dicti heretici respondebant quod male faciebant in hoc dicti credentes, set tamen omnia mala que fecerant, quando recipiebantur per hereticos, dimittebantur eis, et propter hoc credentes, de dicta receptione confidentes, multa mala faciebant. Dicebant etiam quod de dictis malis suis non sustineret (aliquis) aliam penam postquam erat receptus per eos, quia bona que facerat in alia tunica, id est in alio corpore, eum iuvabant. Qui quidem babtismus non est aliud nisi *dare la entendensa del be*, id est habere fidem hereticorum, et impositio manuum et libri super caput illius qui hereticaba<n>tur per hereticum, illo modo quo communiter hereticabantur. Audivit tamen ab eis quod nichil valebat quando pueri hereticabantur, vel secundum eos babtizabantur, quia non habebant *la entendensa*, set Deus de dictis pueris providere habebat. Audivit etiam ab eis quod multa falsa dicebantur et fiebant quando in Ecclesia Romana pueri babtizabantur, quia interrogabantur pueri: 'Quis [*sic*] petitis?',

et respondebatur pro eo: 'Fidem', cum tamen ipse non peteret, et etiam quia dicebatur puero: 'Abrenuncias diabolo et pompis eius?', et respondebatur pro eo 'Abrenuncio', cum tamen hoc non faceret, quia postea malus erat; et dum etiam petebatur ab eo: 'Vis baptizari?', respondebatur pro eo: 'Volo', et tamen nolebat, ymo quando baptizabatur plorabat et clamabat, et displicebat ei illud quod fiebat. Sed tales falsitates, ut dicebant, ipsi non faciebant in suo baptemate. Et ipse loquens etiam predicta credidit, ut dixit, per supradictum tempus.

[*Al marge: XXIII*] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod pueri et generaliter omnes homines, quando nascebantur, habebant originale peccatum, propter quod, ut eis dictum peccatum remitteretur et salvarentur, indigebant baptizari in remissionem peccatorum, quia, nisi baptizarentur, dampnarentur, respondit quod non audivit a dictis hereticis quod pueri originale peccatum haberent; set tamen tam pueri, sive essent baptizati, sive non, vel in Romana Ecclesia vel per eos modo supradicto, quam adulti, omnes dampnabantur, nisi essent facti boni christiani, id est heretici, vel <in> eorum anime irent de tunica in tunicam, id est de corpore in corpus, quousque intrarent aliquod corpus in quo hereticarentur. Et ipse tamen a principio hoc credidit, set postquam reversus fuit de Almaria, credidit quod omnes christiani, quantumcumque mali essent, salvarentur, sive essent heretici, sive catholici, et in dicta credencia stetit ab illo tempore usque modo.

[*Al marge: XXV*] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod dominus papa, episcopi et presbiteri subiecti Romane Ecclesie haberent potestatem absolvendi a peccatis homines christianos eis confessos de peccatis suis, vel quod heretici dictam potestatem haberent, et si heretici audiebant confessiones credencium, vel volebant quod eis confiterentur peccata sua, respondit quod audivit ab omnibus supradictis hereticis quod dominus papa, episcopi et presbiteri subiecti Romane Ecclesie non habebant potestatem absolvendi homines a peccatis. Deridebant etiam confessionem peccatorum que fit predictis, dicendo: 'Confiteamini sacerdotibus peccata vestra, et postea ipsi facient suam delusionem de vobis, trufabunt inter se de vestris peccatis'. Set ipsi heretici, ut dicebant, habebant potestatem absolvendi homines a peccatis omnibus, sicut eam habuerunt apostoli, et non oportebat quod homo confiteretur eis peccata sua, set, quando recipiebant hominem ad sectam suam, id est hereticabant, absolvebant eum ab omnibus peccatis, et dicta hereticatio erat ab omnibus peccatis absolutio. Et,

ut dixit, nullam penitentiam vel satisfactionem dicebant hominibus esse imponendum, quia, ut dicebant, ieiunium quod faciebant credentes vel alii nichil valebat eis ad satisfaciendum pro peccatis, nec propter aliquid aliud, quia non erant in veritate et iustitia, set solum ieiunium quod dicti heretici faciebant. Et audivit ab eis, a dicta Mersendi Martina, quod omni tempore heretici, quando non multum laborabant, debeba(n)t ieiunare, et specialiter tres quadragesimas, quarum una incipiebat circa festum Sancti Martini yemalis (et) durat usque ad festum Nativitatis Domini, et secunda quadragesima, communis, et tertia incipiebat circa festum Penthecostes et durabat usque versus festum Nativitatis sancti Iohannis Babtiste. Et tribus diebus in septimana in dictis quadragesimis et aliis temporibus, quando poterant sustinere, debebant solum sumere panem et aquam, et in coquina poterant ponere unam nucem. Et aliis diebus septimana [*sic*] poterant comedere panem, vinum, coquinam et pisces, set vinum debebat esse ita limfatum quod vix saperet vinum, ad hoc ut carnem suam domarent. Bene tamen poterant inter se dispensare quod illi qui laborabant possent comedere bis in die, et etiam, quando egrediebantur ad messes, quod possent comedere ter in die. Et a supradicta Ramunda audivit quod Ramundus de Tholosa, supradictus hereticus, dispensaverat cum dicto Guilelmo Belibasta quod posset ter comedere in die quando iret ad messes.

De oratione vero dicebant quod nullus credens debebat rogare Deum, quia non erat dignus, et maxime quod nullus debebat dicere *Pater noster*, nisi ipsi heretici qui erant in veritate et iustitia, quia postquam homo dixerat *Pater noster*, non debebat mentiri. Et dicebant quod tantum valebat quod homo taceret, sicut si dictam orationem diceret.

De helemosinis vero dicebant quod credentes, quando faciebant helemosinam dictis hereticis, habebant magnam mercedem. De aliis vero quibuscumque, quando faciebant eis helemosinam, non habebant mercedem. Unde et audivit a Iacobo Auterii, heretico, quod homo debet facere elemosinam et bonum omnibus, quia de aliquibus homo habet mercedem, sicut de hereticis, et de aliis habet gratias. Inducebant tamen dicti heretici credentes ad faciendum helemosina omnibus, quia, ut dicebant, et [*sic, scil. ex*] hoc habebant bonum testimonium inter vicinos, et etiam quia aliqui regraciabantur eis, et etiam quia homo nesciebat si aliquis non hereticus vel credens, cui facit helemosinam, postea efficiatur credens vel hereticus, et propter (hoc) homo omnibus indifferenter

bonum facere debebat. Set multum erat quando homo benefaciebat heretico, quia de eo est homo certus quod est bonus homo et bonus christianus, ut dicebant.

Et ut dixit, audivit a dictis hereticis quod dictam potestatem, quod possent absolvere ab omnibus peccatis sine confessiones, Dei Filius dederat eis quando reversus fuit de Patre suo, postquam visus fuerat mori, quando dixit quod illud quod ipsi facerent in terris esset factum in celis, et quod illud quod liguarent in terra esset ligatum in celis, et quod solverent super terram esset solutum in celis, et quod dicta potestas iret de uno in alium usque ad finem mundi, scilicet de bonis hominibus ad bonos homines, et de bonis mulieribus ad bonas mulieres. Et sic, ut dixit, tam heretici quam heretice perfecti et perfecte habent potestatem absolvendi homines ab omnibus peccatis et recipiendi, id est hereticandi, et salvandi animas. Ipse vero, ut dixit, licet crederet quod dominus papa, episcopi et presbiteri possent absolvere homines a peccatis, tamen credebatur quod melius possent absolvere et maiorem potestatem super hoc haberent heretici quam dominus papa, episcopi et presbiteri. Et hoc credebatur pro eo quia non videbatur ei quod tot sapientes homines qui sunt in Ecclesia Romana sic errarent quod nescirent si in Ecclesia Romana esset dicta potestas; et tamen quia credebatur quod melius tenerent viam Dei dicti heretici quam catholici, idcirco credebatur quod maiorem potestatem haberent absolvendi peccata heretici quam catholici. Ipse etiam propter hoc, ut dixit, quolibet anno confitebatur de aliis peccatis, set non de illis que comittebat in heresi, quia non credebatur quod in illis peccaret. Et heretici etiam persuadebant credentibus quod irent ad Ecclesiam Romanam, et quod confiterentur peccata sua et facerent alia que solent facere catholici fideles, ut videretur quod essent catholici fideles. Non tamen ipse loquens communicavit ex quo incepit esse credens hereticorum, licet audivit a dictis hereticis quod credentes poterant communicare, quia par idem erat ac si comederent unum morcellum panis ac biberent unum ciferum vini. Et ex quo sacerdotes volebant dare eis comunione, illuc [*sic, scil.* illud] perdebant, quia non accipiebant, quia nichil plus valebat quam panis communis et vinum. Et, ut dixit, quando confitebatur sacerdotibus subiectis Romane Ecclesie, credebatur esse absolutus de illis peccatis de quibus confessus fuerat eis. Et dimittebat, ut dixit, accipere corpus, quia audiverat a sacerdotibus quod qui in peccato existens communicat, melius esset ei quod acciperet prunas ardentes in ore. Dixit etiam quod ieiunabat sextas ferias et aliqui-

bus diebus in Quadragesima, quamvis dictis Guilelmus Belibasta et Ramundus de Tholosa, heretici, ei dicerent, quando ieiunabat, quod tantum valeret si comederet quater in die. Et ieiunabat, ut dixit, credens per (hoc) satisfacere de peccatis suis.

Orabat etiam Deum dicendo *Pater noster* et *Ave Maria*, quamvis dicti heretici dicerent quod non debebat dicere dictam oratione, quia non erat in statu veritatis et iustitie. Et quando dicit heretici videbant quod aliqui credens rogabat Deum in principio vel fine mense, dicti heretici deridebant eum. Et, ut dixit, quod [*sic, scil.* quando] ponebatur panis super mensam, ille credens qui ponebat panem dicebat dicto heretico: 'Benedicite, *senher*', et dictus hereticus respondebat: 'Deus vos benedicat'. Deinde dictus hereticus benedicebat panem modo hereticali supradicto, deinde quando primum morcellum panem ponebant credentes in (ore), sive esset panis benedictus quem primum comedebant, sive panis communis, dicebant heretico: 'Benedicit(e), *senher*', et dictus hereticus respondebat: 'Deus vos benedicat et ducat vos ad bonum finem'. Et, ut dixit, quando benedicebatur panis per hereticum modo supradicto, omnes credentes stabant pedes et deponebant capucium, quousque dictus panis fuisset benedictus. Et quando scinderat dictus hereticus dictum panem, primam cissionem dabat primo credenti, et secundam secundo, et sic successive. Et quilibet, quando recipiebat dictam cissionem, dicebat dicto heretico: 'Benedicite, *senher*', et dictus hereticus respondebat: 'Deus vos benedicat et ducat ad bonum finem'. Et si de dicto pane benedicto credentes faciebant offas, oportebat quod extergerent cum alio pane scutellam vel cifum, sic quod nulla mica remaneret ibi de dicto pane.

Quando etiam portatur scutella vel aliquid aliud in mensa dicto heretico, credens qui portat ei dicit dicto heretico: 'Benedicite, *senher*', et dictus hereticus respondet: 'Deus vos benedicat et ducat vos ad bonum finem'. Et quando iamdictus hereticus comederat, cum vino abluebat cutellum, et deinde abstergebat cum mapis, et ponebat in vagina; et post hoc dicebat cedendo [*sic*]: '*Aquel senher, qui anc no mentic ni no falhit, nos amene a bona fi, et nos salve nostres amix et nostras amigas, e non* [*sic, scil. nos*] *done may's de bos agasanhas*', id est: 'Ille dominus, qui non fefellit nec mentitus est, ducat nos ad bonum finem, et salvet nobis nostros amicos et nostras amicas, et de nobis plures bono lucri facere [*sic*]'. Et quando credentes volebant orare Deum post mensam, dicti heretici dicebant quod dimitterent rogare Deum bono homini, id est heretico, quia credentes non erant digni rogare Deum.

Helemosinas vero libenter faciebat ipse loquens cuicumque, quando poterat, licet libencius et magis voluntarie helemosinas faceret dictis hereticis, quia credebatur plus mereri faciendo helemosinam dictis hereticis quam quibuscumque aliis, quia sic sibi datum fuerat intelligi per dictos hereticos. Oblationes vero que fiebant in ecclesia nichil apreciabatur dictus Guilelmus Belibasta, hereticus.

[*Al marge*: XXVI] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod aliquod peccatum vel peccata essent que non possent indulgeri vel remitti in presenti seculo per hereticos vel quoscumque alios, respondit quod audivit a Guilelmo Belibasta, Amelio de Perlis, Pradas Tavernerii et, ut videtur ei, a Philippo de Constantiano, condamnatum, hereticum, quod, qui peccat in Patrem, parceretur ei, et qui peccat in Filium, similiter, set qui peccat in Spiritum Sanctum, non remittitur ei nec in hoc seculo nec in futuro, nec haberet pausam nec quitem unquam. Audivit etiam ab eis hereticis quod, qui deceiverit unum hereticum in uno obolo, anima eius non valebit alium, et qui discelaverit hereticum, anima eius non intrabit in regnum celorum nec habebit requiem unquam. Dicebant tamen quod credentes qui discelabant hereticos et eos capi faciebant, pro eo quia habuerant *la entendensa*, maiorem penam in centuplum sentirent quam illi qui non fuerant credentes eorum qui <qui> dictos hereticos capiebant vel capi faciebant, pro eo quia non habuerant *la entendensa*. Idem etiam dicebant de hereticis qui postea convertebantur ad fidem catholicam et discelabant alios hereticos et credentes, sicut dictum est de credentibus, quod scilicet eorum anima nunquam intraret regnum Patris nec habebunt pausam vel requiem. Non tamen propter hoc si bonus homo, id est hereticus, indemonietur, id est ad fidem catholicam convertatur, (et) discelet hereticos et credentes, anime illorum qui fuerunt hereticati per eos, dum erant heretici, et fecerant eis quod in eis erat, de paradiso exhibant. Et videtur ei quod dicti heretici tenerent quod, si hereticus faceret aliud peccatum propter quod haberet rehereticari, sicut si carnaliter postea cognosceret mulierem, ut supradictum est de dicto Guilelmo Belibasta, poterat iterum rehereticari, et bonus homo etiam fieri; set si ad fidem Romane Ecclesie converteretur, et alios hereticos et credentes discelaret, <et> ex tunc non posset rehereticari. Si tamen hereticum capere vel discelare erat peccatum in Spiritum Sanctum, si hoc credens vel hereticus faceret, non audivit a dictis hereticis, quod recorderetur. Ipse loquens etiam predicta credidit per supradictum tempus.

[*Al marge*: XXVII] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod in sacramento altaris esset corpus Christi post verba consecrationis, vel quod solum ibi esset panis et vinum, sicut et ante consecrationem, respondit quod ab omnibus hereticis supradictis audivit quod in sacramento altaris, nec ante consecrationem nec post, non erat corpus Christi, set solummodo panis et vinum, quia, ut dicebant, Dei Filius, postquam apparuit surrexisse a mortuis, dixit apostolis suis quod ex tunc non esset inter manus peccatorum, et etiam quod ex tunc oculi carnales nunquam viderent eum, et propter hoc, ut dicebant, corpus Christi non erat inter manus sacerdotum nec poterat videri oculis carnalibus. Si etiam esset corpus Dei, non permetteret se comedi nec poni in tam vili loco sicut est venter humanus. Dicebant etiam quod si fuisset ita magnum sicut mons de Morelha, iam soli sacerdotes comedissent eum. Dicebant etiam: 'Et nonne vos alii videtis quod, quando ponuntur in altari sunt panis et vinum, et eodem modo postquam sacerdotes elevant ipsum sunt panis et vinum sicut et ante erant'. Et in tantum deludebant dictum sacramentum dicti heretici, quod omnino nichil plus quam panem communem et vinum habere virtutem vel efficaciam [*sic*] dictum sacramentum dicebant. Ipse loquens, ut dixit, dum erat cum hereticis credebatur predicta, set postea, quando ibat ad ecclesiam et videbat quod populus et valentes viri adorabant hostiam consecratam, aliquosciens credebatur quod esset corpus Christi.

[*Al marge*: XVIII] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod ecclesie materiales, altaria et alia ornamenta ecclesie et ministrorum nichil valerent ad salutem, respondit quod audivit a dicto Guilelmo Belibasta et ab aliis etiam hereticis quod materiales ecclesie, quantumcumque essent consecrate, nec altaria /non\ valebant plus quam alie domus communes, nec maiorem virtutem habebant. Et, ut dicebant, clerici faciebant fieri populo pulcras ecclesias et depingere ipsas, et tamen ipsi nichil solvere volebant, et faciebant fieri ymages. Que tamen omnia nichil valebant, ymo dicte ymages erant ydola. Et, ut dixit, audivit a dicto Guilelmo Belibasta quod Filius Dei dixerat: 'Pusilli mei, nolite credere illis qui vadunt cum capis profundis et clamant et cridant per media viarum et inter ydola sua, et credunt quod ego exaudiar eos propter clamorem eorum. Et tamen ego elongo me ab eis, quia non sunt in veritate et iustitia. Set vos, alii pusilli mei, intrate in cameras vestras, et ibi orate me, et Ego audiam et exaudiam vos, et ero vobiscum, quia estis in veritate et iustitia, et omnes illi qui sunt in veritate et iustitia salvi erunt'.

Cum ipse etiam loquens vellet ire ad visitandum ecclesiam Beate Marie de Monteserrato, et hoc diceret dicto heretico apud Morelhas, dictus hereticus respondit ei: 'Ho, bene es fatuus, quia bene amittes passus tuos, quia tantam virtutem habet mons de Morelha sicut ecclesia de Monteserrato'.

Alteria [*sic*] etiam nichil apreciabantur, ymo dicebant quod miracula que fiunt per sanctos fiebant per rectorem istius mundi, id est per deum malum, cui clerici et sacerdotes faciebant altaria, ecclesias et ydola ad decipiendum gentes. Quia, ut dicebat, sanctus Antonius et sanctus Marcialis, qui dicuntur habere ignem quo homines comburuntur, non habent talem ignem, quia 'quales sancti essent illi, qui talem fetorem et tantum malum facerent?'. Set rector huius mundi, id est deus malus, tali igne affligit homines, et quando vult medetur, et eodem modo facit de aliis infirmitatibus, quia dictas infirmitates infligit hominibus et postea medetur, quando et prout vult.

Audivit a dicto Guilelmo Belibasta quod quedam mulier venit ad Filium Dei, et dixit ei quod filia sua erat facta rabiosa, et quod veniret et eam sanaret. Et Dei Filius venit et imposuit manum super caput dicte filie, et eam sanavit. Que sanatio nichil aliud fuit, nisi quod anima dicte filie egressa fuit de corpore eius, et salvavit eius animam, quia, ut dicebat, Dei Filius non deliberabat homines ab egritudinibus [*sic*] corporalibus, set solummodo a peccatis, que sunt anime infirmitates. Et propter hoc Dei Filius erat bonus medicus, quia ducebat animas ad salvationem, sicut et ipsi heretici faciebant.

Campanas vero dictus hereticus vocabat cornua, et quando campane pulsabantur, dicebat dictus hereticus quod *es cornabat*.

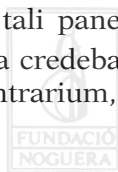
Et predicta, ut dixit, ipse credebat quando cum dictis hereticis conversabatur, et quando non erat cum eis, et audiebat quod Deus faciebat miracula, credebat /hoc\ tantum ad sanitatem, licet crederet quod infirmitates dyabolus infligeret.

[*Al marge: XXIX*] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod orationes, lectiones, cantus qui fiunt in Ecclesia catholica essent vere, et quod fierent ad Dei honorem vel contrarium, respondit quod a maiori parte supradictorum hereticorum audivit quod illa que leguntur aut dicuntur in ecclesia nichil valent, set sunt quedam additiones et pulcris cantus quod clerici invenerunt, exceptis Euvangeliiis et *Pater noster*. Et, ut dicebant, nullus debet dicere orationem *Pater noster* nisi es

set in statu veritatis et iustitie, id est esset hereticus. Et quando clerici cum cantibus ducebant corpora mortuorum ad ecclesiam, dicebant: 'Bene possunt clamare post eos'. Et cum ipse loquens peteret a dicto heretico si misse que dicuntur pro mortuis valerent aliquid eis, dictus hereticus respondit quod nichil valebant dicte misse, quia, ut dicebat, in dictis missis nichil erat stabilitatis, nisi Euvangelium et *Pater noster*, set clerici, ut dicebat, dicebant quod dicte misse erant bone, ut ipsi haberent de dictis missis salarium. Set nichil valebant, quia bene poterant clarame post mortuos. Et tamen dicti heretici, quando hereticaverant aliquem, ut audivit ab eis, postquam mortuus erat faciebant aliquas abstinencias et rogabant pro eo; pro credentibus etiam vivis orabant Deum. Set si pro mortuis credentibus, qui hereticati non fuerant, rogarent Deum post mortem, nescit, ut dixit. Credit tamen quod sic, et, ut dixit, ipse loquens, quando erat cum hereticis, credebat quod illa que dicuntur in ecclesia nichil valebant, exceptis Euvangelio et *Pater noster*, tamen semper credidit quod orationes et helemosine valerent animabus mortuorum.

[*Al marge*: XXX] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod aliqua reverentia deberet fieri corpori Christi, quando hostendebatur per presbiteros in ecclesia, vel quando portabatur ad infirmos, respondit quod audivit a dictis hereticis quod nichil valebat reverencia que fiebat corpori Christi <dicto>, set tamen homo debe/t\ simulare quod faceret ei reverentiam propter alios homines, ne reputaretur homo per eos malus. Et ita vidit ipse de Guilelmo Belibasta, heretico, quod flectebat icnua et deponebat capucium quando elevabatur corpus Christi in ecclesia. Videtur tamen sibi quod parum aut raro respiceret corpus Domini quando elevabatur. Quando etiam ante domum eius portabatur corpus Christi pro infirmis comunicandis, dictus hereticus exhibat usque ad hostium domus sue, et faciebat reverentiam deponendo capucium; si tamen flectebat ienua, dixit se non recordari. Postquam tamen transiverat corpus Domini, aliquando dixit ipsi loquenti deludendo: 'Potest homo dicere quod capellanus portat eum, quia ire non potest'. Et addebat: 'Quid infirmo poterit valere ad salvationem / anime\ eius, cum, existens in eius ventre, sepeliatur cum corpore dicti infirmi, et putrescet cum dicto corpore? Bene ego comederem unam scutellam plenam de tali pane'.

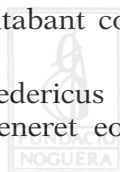
Et ipse, ut dixit, predicta credebat quando cum dictis hereticis erat, et aliquando etiam contrarium, quando non erat cum eis.

[*Al marge: XXXI*] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod Scriptura sancta qua utitur Ecclesia Romana sit data ei per Deum, aut quod diabolus Scripturam Dei falsaverit, et sic falsatam teneat eam Romana Ecclesia et utatur ipsa, respondit quod audivit a Iacobo Auterii, condamnato, heretico, quod due littere erant, quarum una erat littera eorum, quam dedit eis Filius Dei quando venit in mundum; et illa littera erat vera, firma et bona. Set, postquam Dei Filius fecerat dictam litteram, venit Sathanas, et ad similitudinem prime littere fecit aliam falsam, malam et infirmam, et illam litteram tenet Romana Ecclesia. Et posito quod illi de Romana Ecclesia viderent primam litteram et eam [*sic, scil. tamen?*] non cognosce(re)nt eam multi eorum, quia ceci sunt ad videndum ipsam; et licet aliqui de Romana Ecclesia cognoscant dictam litteram Filii Dei, tamen eam abscondunt aliis, et ipsi nolunt eam tenere. Tantum trahit eos mundus, quod nolunt stare in veritate et iustitia, et propter hoc non salvantur, quia nunquam ostenderunt litteram Dei Filii vel non tenent ipsam, quia per illam litteram homines salvantur. Et in littera quam tenent illi de Ecclesie Romana continetur quod corpus Christi est in altari, quod tamen in veritate non est, ut dicebat. Ipse loquens, ut dixit, predicta credidit per supradictos viii^o annos.

[*Al marge: XXXII*] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod dicti heretici blasphemarent Ecclesiam catholicam et personas ecclesiasticas, respondit quod audivit a dicto Guilelmo Belibasta quod Ecclesia Romana erat Ecclesia maligna que persequitur Ecclesiam eorum, que est Ecclesia Dei patris. Personas vero ecclesiasticas vocabat phariseos et *lobasses*, et quod idcirco clerici portabant tonsuras maiores et minores, secundum quod maiores et minores ordines accipiebant, quia in celo spiritus habebant coronas aureas, et in significatione dictarum coronarum aurearum dicti clerici portabant coronas maiores et minores, volentes significare quod eorum spiritus irent ad celum et coronarentur. Propter hoc etiam sacerdotes sepeliebant(ur) in vestibis sacris et ponebatur liber in manibus eorum quando erant mortui, quia illi de Romana Ecclesia credebant quod dicti sacerdotes irent ad celum, ubi cantarent cum credebant quod dicti sacerdotes irent ad celum, ubi cantarent cum Deo Patre, et tamen, ut dicebat, non habebant dictas coronas nec cantabant coram Deo Patre, set alibi habebant cantare, ut dicebat.

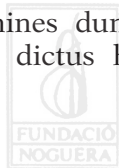
Dicebat etiam quod Fredericus tercius surgeret et ampliaret eorum Ecclesiam et manuteneret eos et opprimeret clericos. Et

tunc, ut dicebat, ipsi predicarent et essent in honore, et Ecclesia Romana deprimeretur. Nescit autem causam quare vocabat capellanos *lobasses*. Ipse vero (loquens), ut dixit, predicta non credebat nec discredebat.

[*Al marge: XXXIII*] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod excommunicatio quam Ecclesia facit aliquid valeat vel hominem ligat, respondit (quod) a dicto Guilelmo Belibasta audivit, apud Morelhas, cum quidam excommunicaretur candelis extinctis et pulsatis campanis, dicentem; 'Bene credunt clerici magnum malum facere illi quem excommunicant, cum sic eum abducant et separant ab omnibus bonis que fiunt in ecclesia, parum ista obsunt ei, solummodo quod se custodiat ne incidat in manus eorum'. Ex quibus verbis ipse percepit quod dictus hereticus nichil excommunicationem Ecclesie apreciabatur. Ipse loquens vero aliquando credebat quod excommunicatio nichil valeret, aliquando vero contrarium, per supradictam tempus.

[*Al marge: XXXIII*] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod indulgentie et remissiones que fiunt per dominum papam et prelatos aliquid valeant vel nichil, respondit quod, cum ipse loquens semel dedisset XII (denarios) barchinonenses cuidam quistori hospitalis Roncidevallis, vidente dicto Guilelmo Belibasta, heretico, dictus hereticus dixit ei: 'O Petre, bene perdidistis dictos denarios. Melius fuisset quod habuissemus eos in piscibus'. Et adidit quod papa et episcopi dabant indulgentias pro peccunia, que indulgentie parum valebant. Et, ut dixit, dictus hereticus nichil apreciabatur indulgentias Ecclesie. Ipse vero (loquens), ut dixit, semper credidit quod helemosine valerent. Si tamen indulgentie valerent aliquid, aliquando credidit quod non, aliquando quod sic, per supradictum tempus. Cum etiam, illo tempore quo ipse loquens ivit de Ax apud Montemalionis cum Philippo de Constanciano, condam, heretico, et Bernardo Belibasta, fuissent predicate indulgentie pro passagio ultramarino de mandato domini pape apud Ax, dictus Philippus dixit ipsi loquenti et dicto Bernardo, deridendo dictas indulgentias: '*Hoc be*, pro matandis hominibus, id est occidendis, homines salvabuntur'. Et cum ipse loquens dedisset pro dictis indulgentiis consequendis unum turronensem argenti, et hoc dixisset dicto heretico, dictus hereticus respondit: 'Ho, donent homines dum habent'. Ex quibus verbis ipse loquens percepit quod dictus hereticus nichil apreciabatur dictas indulgentias.

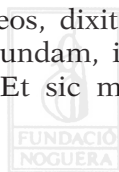
[*Al marge: XXXV*] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod ordines dati in Ecclesia catholica nichil valerent, ymo quod eque bene possent non ordinati sacramenta conferre sicut et ordinati, et quod per collationem ordinum nulla potestas nova daretur ordinato quam non haberet ante ordinationem, respondit quod de hoc non audivit loqui dictos hereticos, set generaliter dicebant quod nichil valet illud quod fit in Ecclesia catholica.

[*Al marge: XXXVI*] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod dicti heretici haberent distinctos gradus et ordines in Ecclesia eorum, habentes diversas potestates spirituales, respondit quod audivit a dicto Guilelmo Belibasta quod omnes de secta eorum erant equales et fratres, quantum ad potestatem spiritualem recipiendi et hereticandi homines ad fidem et sectam eorum, sive sanos sive infirmos, et quantum ad indulgendum omnia peccata, et ad faciendum omnia que pertinebant ad eorum Ecclesiam. Tamen ipsi inter se constituunt unum dyachonem, quem vocabant suum maiorem, qui habebat potestatem declarandi dubia, si emergerent inter eos, et etiam corrigendi illos qui errarent, et etiam quod ille poterat rehereticare illos hereticos vestitos qui ceciderant a statu suo, cui etiam alii obedire haberent. Et audivit tamen ab eis quod talis dyachonus esset in partibus istis, et ipse etiam, ut dixit, supradicta credidit.

[*Al marge: XXXVII*] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod matrimonium inter virum et mulierem quod fit in Ecclesia catholica nichil valeret, et quod coniuges, quando se mutuo carnaliter cognoscebant, peccabant tantum vel plus sicut si coniuges non essent, respondit quod audivit a Guilelmo Belibasta et a Philippo de Constanciano, condam, hereticis, quod matrimonium carnale inter virum et uxorem nichil valebat, set matrimonium spirituale quod erat inter animam et spiritum, quando scilicet anima, que semper manebat in homine, et spiritus qui vadit et revertitur, sunt boni et coniunguntur ad invicem, sic quod anima vult illud idem quod spiritus, et spiritus quod anima, et conveniunt in bonitate, et tamen matrimonium est quod Deus fecit. Dicebant etiam quod semper magnum peccatum est cognoscere quamcumque mulierem, etiam uxorem propriam. Set ex quo homo non poterat continere a muliere, melius erat quod homo acciperet unam mulierem quam si iret ad diversas, quia de illa homo habet pueros et sociam bonam, quando Deus vult quod homo potest invenire mulierem bonam. Set tunc erat, et bene

contingebat homini, quando credens habebat mulierem credentem hereticorum, et propter hoc quia dicti heretici (diceant quod?) ita magnum peccatum erat cognoscere quamcumque mulierem, ipse loquens abstinuit ab accipienda uxore et a coniungendo se cum muliere, usque ad sex annos proxime preteritos, quamvis sit quadragenarius et amplius. Ipsi tamen heretici sic matrimonium faciebant inter virum et mulierem eorum credentes, quia dicebant parentibus eorum: 'Necessarium est aperire quod bonum coniugatur cum bono, et si homo vult facere bene quidem, si non, non debemus aliud facere'. Et tunc addebant: 'Posset esse bonum, si Deus vellet, quod filius vester acciperet in uxorem talem mulierem credentem, filiam talis que est etiam credens, quia bonum ficum homo debet plantare in porta domus sue, et non malam veprem vel romengueriam, et homo vel mulier non debet curare de diviciis in viro vel in uxore accipiendo', vel dicenda [*sic*] solummodo quod credentes se coniungere possent, quia ex tunc bonus homo, id est hereticus, poterat venire ad domum eorum, <id est hereticus>, et si eorum alter infirmaretur, per alium procuraretur quod infirmus hereticaretur per dictos hereticos. Et ipse loquens supradicta credebatur cum erat cum dictis hereticis, et aliquando, quando non erat cum eis, credebatur contrarium, ut dixit.

[*Al marge: XXXVIII*] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod homo matrimonium legitimum inter virum et uxorem separare posset, et quod peccatum non esset si separaretur matrimonium quod erat factum inter non credentem hereticorum et credentem, respondit quod a Philippo de Constanciano, heretico supradicto, quando ordinavit cum ipso loquente quod auferret et abduceret Guilelmam, sororem suam, a viro suo quem habebat apud Ruppem de Ulmesio, quia dictus vir eius non erat hereticorum credens, audivit quod ipse super se ponebat peccatum, si quod esset in separatione dicti matrimonii, quia non erat peccatum, set merces, separatio dicti matrimonii, quia per hoc abstraheretur dicta soror eius a mala via et de malo spiritu, et ponebatur in bona via. Quando etiam dictus Guilelmus Belibasta, hereticus, dederat ipsi loquenti in uxorem Ramundam supradictam, qui tamen ambo erant hereticorum credentes, postea tamen infra paucos dies, penitens dictus hereticus quia dictum matrimonium fecerat inter eos, dixit ipsi loquenti (quod), si ipse vellet dimittere dictam Ramundam, ipse, ex parte Dei, absolvebat eum de dicto matrimonio. Et sic matrimonium inter eos dictus hereticus separavit.

Heretici etiam, quando hereticabantur, dimittebant ex toto uxores quas prius habuerant, et sic matrimonium secundum eos poterat per homines separari, quia, ut audivit a dictis hereticis, <quod> carnale matrimonium non erat res stabilitatis nec valebat aliquid, nec erat opus Dei boni, set dei mali. Ipse etiam loquens predicta credidit, ut dixit, per supradictum tempus, licet aliquos-ciens crederet contrarium.

[*Al marge: XXXVIII*] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod nichil valeret benedictio nupciales [*sic*] que fit in Ecclesia catholica, et si tantum valet quod homo accipiat aliquam mulierem, non tamen in uxorem, cum qua promittat esse perpetuo mansurum, et etiam hoc compleat sicut si dictam mulierem acciperet in uxorem, respondit quod audivit a dictis hereticis quod nichil quod fiat in Ecclesia Romana valet aliquid, et etiam quod benedictio nupcialis nichil valebat, nec ipse loquens etiam quando acciperet [*sic*] in uxorem dictam Ramundam ivit ad ecclesiam pro benedictione nupciali. Dixit etiam quod, quando dictum matrimonium fuit factum inter ipsum et dictam Ramundam, dictus hereticus non dixit aliud: 'Potest dici quod bonum esset, si Deus vellet, quod vos Petre, vos Ramunda, iungeretis vos, /ut\ haberetis filios et filias, et quod unus vestrum promittat alteri quod et sani et infirmi non defficientis vobis mutuo'. Et ipse loquens et dicta Ramunda responderunt quod placebat eis. Non tamen dictus hereticus expressit, nec ipsi etiam inter se: 'Ego te accipio in uxorem' et: 'Ego te in maritum'. Ex quibus videtur ei quod dictus hereticus per inde habebat quod homo acciperet unam certam mulierem cum qua perseveraret et ei provideret, et sibi mutuo non defficerent in necessariis suis, sicut si homo acciperet aliquam mulierem exprimendo concensum matrimonii per verba de presenti, dicendo: 'Accipio te in virum, accipio te in uxorem'. Et sic dictus hereticus inter matrimonium et contubernium nullam differentiam faciebat et equale peccatum reputabat habere rem in uxorem sicut et cum concubina vel concubinali. Et ipse, ut dixit, predicta aliquando credidit, et aliquando non, dum conversabatur cum dicto heretico.

[*Al marge: XL*] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod equale peccatum esset carnaliter cognoscere unam mulierem sicut et aliam, sive esset uxor, sive de parentela vel affinitate hominis sive extranea, respondit quod a dicto Guilelmo Belibasta heretico audivit quod tantum valebat et equale peccatum

erat cognoscere carnaliter propriam uxorem, sicut et concubinam vel concubinalem. Dicebat tamen quod melius erat quod homo attenderet ad unam certam, quod [*sic, scil.* quam] quando homo ibat ad diversas et bordoneiabat cum eis, id est habebat spurios vel bastardos ab eis, quia, quando homo accedit ad unam certam, illa iuvat hominem ad tenendum bonum hospicium, set quando accedebat ad diversas, quelibet eorum rapiebat vel accipiebat ab eo quod poterat, et sic homo depauperabatur per eas, Accedendo vero ad mulieres consanguineas vel affines, dicebat quod malum stare erat, et turpe factum, ad ipsas mulieres <dictas> de parentela hominis accedere et eas carnaliter cognoscere. Et ipsi heretici, ut dixit, non docebant hoc facere credentibus, licet multi credentes hoc facerent, quia non timebant facere quamcumque turpitudinem, quia confidebant quod in fine per hereticos reciperentur, et sic absoluti ab omnibus peccatis salvarentur. Ipse vero, ut dixit, credidit predicta per supradictum tempus.

[*Al marge*: XLI] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod nulla affinitas vel consanguinitas esset inter homines ex parte coniunctionis carnalis corporum, set solum parentela esset inter homines ex parte animarum, respondit quod a dicto Guilelmo Belibasta, heretico, et ab aliis hereticis audivit quod omnes homines non sibi inter se plus atinebat unus quam alter secundum corpus, quia omnium corpora humana facta erant de uno limo terre, et ad eandem terram reverterentur, et propter hoc etiam dicti heretici dicebant: '(Dictus) pater noster, dictus filius noster', et sic de aliis de parentela sua. Set heretici inter se vocabant se fratres, et, ut dicebant, plus debebant se diligere credentes inter se, quantumcumque essent extranei, quam credens deberet diligere fratrem proprium non credentem, quia credentes habebant bonam animam et bonum spiritum, propter hoc quod ambo habenta *la entendensa*, ut videbatur, set credens et non credens, ut homo posset dicere, non habebant ambo bonam animam /et\ bonum spiritum, quia credens habebat bonam animam et bonum spiritum, ut homo posset dicere, non credens autem non habebat bonam animam nec bonum spiritum. Et, ut dixit, ex predictis verbis percepit quod dicti heretici nichil appreciarentur nec etiam reputarent consanguinitatem vel affinitatem que dicitur inter homines secundum corpora, quia illa nichil erat, cum omnia humana corpora sunt de huna terra, set solummodo unionem secundum spiritum, que est per *la entendensa*, veram propinquitatem extimabant. Ipse tamen (loquens) predicta non

credidit, ut dixit, nec tantum diligebat extraneos credentes sicut diligebat consanguineos suos non credentes hereticorum.

[*Al marge*: XLII] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod cognatio spiritualis nichil valeret, nisi solummodo ad amicitiam humanam aquirendam, respondit quod a dicto Guilelmo Belibasta, condam, heretico, audivit quod compaternitas et commaternitas et filiatio spiritualis nichil valebant, quia nec bapismus datus in Romana Ecclesia secundum eos nichil valebat, nisi ad hoc solum, quia ex dicta cognatione spirituali maior amicitia est inter homines, et propter hoc dictus hereticus eam vocabat curialem vel cortesam amicitiam. Et cum semel ipse dedisset sex marranas vel oves unius anni sex filiis suis, et hoc dixisset dicto heretico, dictus hereticus respondit ei: 'Posset homo dicere quod dictas marranas perdidistis, quia vestras paternitas et filiatio, que est inter vos et dictos filios vestros, nichil valet'. Ipse tamen (loquens), ut dixit, non credidit, nec voluit dimittere facere filios propter dictum dictorum hereticorum, nec bene facere eis quando poterat.

[*Al marge*: XLIII] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod corpora humana, postquam homines, cuius fuerant corpora, mortui erant, nunquam sint resurrectura, set perpetuo debeant remanere in terra corrupta, respondit quod audivit a dicto Guilelmo Belibasta quod, cum corpus humanum fuerit mortuum et putrefactum, nunquam anima que fuit in eo dum vivebat ad illud corpus revertetur. Et deludendo resurrectionem carnis dicebat: 'Et quomodo homines credunt quod anima que iam est recepta in celo unquam revertatur ad corpus eius quod est cineratum et putrefactum? Non faciet'. Et, ut dixit, ipse aliquando /predicta\ credebat quando erat cum dictis hereticis, set, quia audivit predicare in ecclesia quod omnes homines resurgerent in die iudicii, credebat aliquando generalem resurrectionem.

[*Al marge*: XLIII] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod anima humana, a corpore separata, haberet membra, lineamenta et figuram ac carnes et ossa consimilia humano corpori, respondit quod non audivit hoc ab hereticis, set tamen credebat quod predicta omnia anima humana separata a corpore haberet, et esset sicut homo. Et semper hoc credidit ex quo habuit usum rationis, licet miraretur apud seipsum quomodo poterat esse quod, si anima humana egrediens de corpore esset figure hominis, quomodo poterat esse quod homo non videbat

eam exire de corpore hominis in tali figura hominis et forma, licet postea attribuebat divine virtuti<s>.

[*Al marge*: XLV] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod anime humane a corporibus humanis separate citra diem iudicii irent ad paradisum, infernum vel purgatorium, respondit quod audivit a dictis hereticis quod anime illorum (qui) fuerunt hereticati in sanitate, vel in infirmitate de qua mortui fuerunt, ibant ad regnum Patris incontinenti post mortem, set anime illorum qui non fuerunt hereticati vel per heretico(s) recepti, ibant de tunica in tunicam, id est de corpore in corpus, quousque venirent ad corpus in quo hereticarentur; et tunc salvarentur. Et non ibant ad aliud infernum vel purgatorium usque in diem iudicii, nec aliam penam paciebantur, nisi per tantum temporis spacium quod erat de egressionne ab uno corpore usque ad introitum in aliud corpus; quo tempore cremebantur per ignem mali dei. Set in die iudicii totus mundus iste inferior efficietur infernus, mare ampliato et celo descendente, et igne comburente mare et mare extinguente ignem, in quo ponentur maligni spiritus; et querent mortem, et mors fugiet ab eis. Et predicta etiam credidit per supradictam tempus.

[*Al marge*: XLVI] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod Christus, id est Dei Filius, in humanitate nostra venturus sit ad iudicandum bonos et malos in fine mundi, et quod omnes homines habeant venire in corporibus suis coram eo ad iudicium et iudicari per ipsum, respondit quod bene audivit a dicto Guilelmo Belibasta quod Christus iudicaturus erat, set, si deberet iudicium facere existens in celo vel descendens ad istum mundum inferiorem, non recordatur se audivisse ab eis. Bene tamen audivit a Iacobo Auterii et a /dicto\ Guilelmo Belibasta, hereticis, quod Filius Dei dixit, quando ascendit in celum, quod de cetero nunquam esset in manus peccatorum, et quod de cetero oculi carnales non viderent eum, et quod de cetero non veniret inter homines in aliqua figura, ne forte iterum homines deciperentur per talem figuram in qua veniret mala res, sicut decepti fuerunt spiritus in celo quando peccaverunt. Ex quibus verbis videtur ipsi loquenti quod dicti heretici tenerent quod Dei Filius, id est Christus, non descenderet ad mundum istum inferiorem ad iudicium faciendum, nec quod videretur oculus [*sic*] carnalibus, nec appareret in forma humana vel alia in isto mundo inferiori. Ex quibus etiam videtur ipsi loquenti quod dicti heretici haberent dicere et tenere quod Dei Filius non descendet in forma humana

et <et> visibilis oculis corporalibus et carnalibus in mundo isto inferiori ad iudicium finale faciendum.

Dixit etiam quod audivit a dictis hereticis quod anime humane, postquam ascenderint in celum, nunquam descendere(n)t ad terram nec reassumere(n)t corpora que habuerunt in vita presenti, et quod omnes anime humane, ante diem iudicii, que sunt creatura Dei Patris, erunt reverse ad celum, quia ante diem iudicii tota Dei creatura erit recollecta ad ipsum. Ex quibus duobus clare deducitur quod dicti heretici tenebant quod nulla anima, que fuerit Dei Patris creatura, ventura est ad mundum istum inferiorem et reassumptura corpus suum, cum omnes tales anime ante iudicium in celo sint recipiende, et post quam semel fuerunt in celo, nunquam sint de celo descensure nec corpus resumpture. De malis vero spiritibus et animabus, que non sunt Dei patris creature, audivit quod post iudicium ponentur in inferno, nullam de corporibus malorum hominum mentionem faciendo. Et cum ipse loquens diceret dicto Guilelmo Belibasta quod comuniter dicebatur quod Dei Filius debebat venire iudicare bonos et malos, dictus hereticus respondit ei: 'Bestia es. Et nonne Dei Filius dixit: In mundo fui, et mundus me non cognovit, et mundus non est meus nec ego suus, et ex nunc oculi carnales non videbunt oculos spirituales?'. Ipse tamen loquens, ut dixit, semper credidit quod Dei Filius in forma humana venturus esset ad mundum istum inferiorem ad iudicandum bonos et malos, et quod omnes homines, tam boni quam mali, in corporibus propriis humanis venirent coram eo iudicandi per eum, set, peracto iudicio, credebat quod omnes homines, tam boni quam mali, haberent iterum mori, et quod sole anime eorum haberent ire ad regnum Dei vel ad infernum, omnibus humanis corporibus resolutis in terram.

[*Al marge: XLVII*] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod omnes boni homines et angeli equaliter essent /boni, et omnes mali equaliter essent\ mali, et quod pene omnium peccatorum essent heodem [*sic*] et equales, et premia bonorum essent eadem et equalia, respondit quod de hoc expresse non audivit loquentes dictos hereticos. Audivit tamen a dicto Guilelmo Belibasta quod tantum erit contentus de gloria Dei (illi) qui stabunt remoti a Deo Patre sicut et ille qui staret iuxta eum, intelligendo distanciam talem esse localem inter Deum et propinquum hominem vel remotum ab eo. Audivit etiam ab eisdem quod ille qui nescit nisi unum verbum de fide eorum, solummodo quod sit receptus

per eos (et) hereticatus, ita bene salvabitur, sicut et ille qui omnia que pertinent ad eorum fidem scit, set aliter, an merita et premia sint equalia omnium, non audivit ab eis. Ipse tamen de hoc nichil cogitavit, ut dixit. Audivit tamen a dicto Guilelmo Belibasta, heretico, quod erant septem celi, et (in) quolibet erat proprius dominus et proprie gentes, et quanto plus ascendebatur superius, tanto plus <ascendebatur superius> domini et gentes pulciores erant, et pulcristus indute ac melius cantantes. Set, si gentes que sunt in inferioribus celis ascensure sunt superius ad Deum patrem bonorum hominum, id est hereticorum, vel remansure semper in propriis celis, non audivit ab eo. Credidit tamen ipse loquens, ut dixit, quod omnes gentes dictorum celorum inferiorum ascensure essent, post iudicium, ad celum Dei patris.

[*Al marge*: XLVIII] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod premia bonorum spirituum vel pene malorum finem sint habiture, vel quod deus malus iterum habeat conari quod ingrediatur celum post iudicium, ut decipiat aliquos de bonis spiritibus et secum adducat, respondit quod non.

[*Al marge*: XLVIX] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod heretici perfecto nullo modo iurare deberent, etiam pro veritate dicenda, et quod credentes non solum iurare possent, set etiam peierare, maxime pro celandis hereticis et credentibus, et fide*<i>* et secta eorum, respondit quod audivit a dicto Guilelmo Belibasta, heretico, quod boni homines pro nulla re iurarent, quia Deus precepit apostolis quod nullo modo iurarent, et ipsi boni homines, id est heretici, tenebant vitam apostolorum, et propter hoc iurare non debebant. Set alii homines qui sunt in peccato, id est omnes alii homines qui non sunt heretici vestiti, si iurarent, non tantum peccabant sicut si essent boni homines, id est heretici, et faciliter eis poterat indulgeri. Set si credentes peierarent, pro eo quod requisiti in iudicio et sub iuramento nollent revelare hereticos, credentes, et eorum sectam et fidem, episcopis vel inquisitoribus heretice pravtatis, reputabant eos bonos et firmos. Set credentes qui revelabant hereticos vel credentes, aut vitam et sectam eorum, reputabant malos, et tale periurium faciliter dicti heretici indulgebant. Et de credentibus qui eos discebant, dicebant: 'Bene posset homo dicere quod talis dictus credens est indiablatus'. Semper tamen dicebant quod iurare peccatum erat. Ipse tamen (loquens), ut dixit, nunquam credidit quod i(u)rare pro veritate dicenda peccatum esset. Bene tamen credebat quod, qui hereticos discelasset, multum graviter peccaret, et ipse, ut dixit,

tunc facilius peierasset quam hereticos discelasset, et credidisset minus peccasse peierando, si propter periurium suum hereticos vel credentes celasset, quam si veritatem dicendo eos revelasset. Et in dicta credencia, /ut dixit\, stetit per viii^o annos et amplius.

[*Al marge*: L] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod diebus dominicis et festivis ordinatis per Ecclesiam catholicam non esset cessandum ab operibus servilibus, respondit quod de hoc non audivit loqui hereticos.

[*Al marge*: LI] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, si potestates seculares, iudicando homines criminosos ad mortem, et ipsos interficiendo, vel occidendo homines in bello iusto, peccarent et homicidium commiterent, respondit quod audivit a dicto Guilelmo Belibasta, heretico, quod nullus debet facere alteri quod /non\ vellet sibi fieri. Et propter hoc, quia nullus volebat interfici ab alio, dicebat quod nullus homo alium hominem interficere debebat; et quicumque alium hominem interficiebat, quantumcumque malefactorem, peccabat, quia faciebat contra dictum preceptum. Ipse loquens tamen hoc non credidit, ut dixit, quia comunitur audiverat dici quod benedicta est terra in quia iustitia exercetur, et quod, qui mortem fecerat, mortem sustinere debebat.

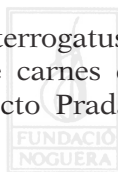
[*Al marge*: LII] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod <quod> heretici possint sine peccato dare consilium et credentes exequi gladio, baculo, vel veneno, quod illi credentes, de quibus sciunt vel credunt quod dictos hereticos vel credentes velint discelare vel procurare (quod) capiantur (et) occidantur, respondit quod, cum ipse venisset semel de portu et venisset apud Beset, Mersendis Martina dixit ei quod bonum esset quod Iohanna, filia sua supradicta, de qua timebatur quod aliqua dierum discelaret Guilelmum Belibasta, hereticum, et alios credentes, quod quo/quo\ modo removeretur de via, id est interficeretur. In Sancto etiam Matheo fuisset ei dictum quod consilium fuerat inter credentes et dictum hereticum quod dicta Iohanna quoquo modo removeretur de via, id est interficeretur. Cui consilio ipse loquens, ut dixit, noluit acquiescere. Postea, cum ipse venisset apud Morelhas ad dictum hereticum, dixit ei: 'E(s)t, ut dictum est michi apud Sanctum Matheum, quod vos consentitis et habuistis consilium cum illis credentibus de Sancto Matheo quod leveretur de via, id est occidatur, Iohanna?'. Et dictus hereticus respondit: 'Posset homo dicere quod bonum esset quod mala romengueria que est in porta scinderetur, et quod de porta moveretur'. Et cum

ipse loquens responderet dicto heretico quod non consentiret morte dicte Iohanne, set bene duceret eam usque ad Ax, dictus hereticus respondit ei quod, si iret versus Ax, aliqua dierum caparetur. Aliter tamen nescit, ut dixit, si morte dicte Iohanne dictus hereticus consenserat; credit tamen quod consensisset propter supradicta verba. Aliter tamen nescit si dicti heretici dicebant quod tales credentes sine peccato possent interfici per alios credentes, et quod dicti heretici possent consentire sub talibus verbis parabolicis. Ipse loquens tamen credidisset peccasse si consentiret in morte dicte Iohanne vel cuiuscumque alterius.

[*Al marge*: LIII] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod eorum credentes, quando fuerunt hereticati per eos, ex tunc non debeant comedere, set debent se permittere mori *en la endura*, et quod ad hoc faciendum per dictos hereticos inducantur, et quod dicti heretici vel tales credentes non reputent se in hoc male facere vel peccare nec esse homicide, respondit quod non audivit predicta ab hereticis nec contrarium. Set tamen audivit a Guillelmo Maurini, fratre suo, et Guillelmo Beloti de Montalionis (quod) hereticat(us), sive in sanitate sive in egritudine, ex tunc non debebat comedere aliquid nec bibere, set, si non posset abstinere a potu, debebat bibere aquam frigidam. Et sic mori *en la endura*, ut dicebant, erat magnum meritum, et quando moriebantur, eorum anima ibat ad regnum Patris. A quibus etiam audivit quod, si hereticati facerent sibi minui, quousque totus sanguis de corpore exivisset, bonum opus faciebant, ut sic cito mori possent et cito venirent ad gloriam Patris, et taliter occidere se ipsos no reputabant malum vel peccatum, set bonum et meritum. Ipse predicta, ut dixit, non credidit.

[*Al marge*: LIIII] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod interficere animalia bruta quecumque sit peccatum, respondit quod audivit a dicto Guillelmo Belibasta quod occidere quecumque animalia peccatum erat, exceptibus [*sic*] muribus, serpentibus et buffonibus et talibus similibus, pro eo quia in dictis animalibus (non) sunt anime humane incorporate. Ipse loquens tamen hoc non credidit, ut dixit, et ipse multa animalia, ut dixit, interfecit, quod non fecisset si credidisset peccasse occidendo animalia bruta.

[*Al marge*: LV] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod comedere carnes quascumque peccatum esset, respondit quod audivit a dicto Pradas Tavernerii, heretico, quod

carnes erant *la feresas*, et /quod\ Dei Filius dixerat bonis christianis, id est hereticis: 'Pusili mei, tres sunt /carnes\, scilicet hominum, bestiarum et piscium. Vos alii non comedetis nisi de illis carnibus que sunt in aquis, quia ille fiunt sine corruptione, et de aliis carnibus non comedetis, quia fiunt cum corruptione et faciunt carnem superbire. Et ideo non comedetis de eis'. Et propter hoc dicti heretici dicebant quod peccatum esset eis comedere carnes, quas vocabant *la fereza*. Non audivit tamen a dictis hereticis quod credentes eorum peccarent si comederent carnes, quia adhuc erant in statu peccati, et nondum erant in statu veritatis et iusticie, cum nondum hereticati erant. Ipse vero predicta, ut dixit, nec credebat nec discredebat.

[*Al marge*: LVI] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod equale peccatum esset comedere carnes una die sicut et alia, respondit quod audivit a dicto Guilelmo Belibasta, heretico, quod, ex quo homo comedebat carnes, tantum velabat quod comederet una die sicut et alia, et uno tempore sicut et alio, sicut in die veneris et die dominica, et tempore carnali et in Quadragesima. Ipse loquens tamen, ut dixit, noluit eum de predictis credere. Vidit tamen quod Guilelmus Petri et Franciscus Martini de Limoso comederunt carnes in domo Ramundi Petri de Archas cum ovis frixis quadam die veneris. Vidit etiam quod Iohannes Maurini, filius Guilelme Maurine, comedit carnes in die veneris. Ipse etiam (loquens) frequenter in die veneris comedit cepum [*sic, scil.* sebum] mutonum et pinguedinem porci in die veneris, et ut dixit, hoc facere consueverunt erdani, nec credebat in hoc peccare.

[*Al marge*: LVII] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod aliquis homo in vita presenti sic esset in statu veritatis et iusticie quod nullum omnino peccatum haberet, excepto domino Iesu Christo et beata Maria, respondit quod a dictis hereticis audivit quod tam ~~digni Deum~~ credentes eorum quam omnes alii erant in statu peccati, et propter hoc non erant digni Deum rogare nec vocare Patrem suum. Set ipsi heretici vestiti erant in statu veritatis et iusticie, et propter hoc erant digni rogare Deum, et quando moriebantur, statim eorum anima ibat ad celum ad Patrem eorum. Ipse tamen (loquens), ut dixit, non credidit quod aliquis homo carnalis existens in corpore corruptibili sit vel fuerit sine aliquo peccato, excepto Christo et Beata Maria.

[*Al marge*: LVIII] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod credentes hereticorum, vel etiam ipsi heretici,

non teneantur reddere illud quod furati sunt, rapuerunt, vel per usuras aut alias vias illicitas adquisiverunt, illis a quibus predicta habuerunt, et quod sine restitutione talium rerum possent salvari, solummodo quod per hereticos hereticarentur; respondit quod audivit a Iacobo Auterii, condam, heretico, et ab aliis quod credentes propter hoc erant audaces ad faciendum malum aliis hominibus et ad inferendum dampnum eis, quia confidebant quod in morte reciperentur per eos, id est hereticarentur, et sic absolverentur per eos ab omnibus peccatis et salvarentur. Et non audivit /nec\ a dictis hereticis nec a credentibus quod dicti heretici inducerent aliquem credentem quem hereticare volebant quod restitueret alicui vel aliquibus illa que mala [sic] abstulerat vel lucratus fuerat ab eo vel ab eis. Credit tamen ipse loquens quod heretici inducerent credentes quod, si aliquid iniuste habuerant ab aliis credentibus, quod illud redderent. Set (non) credit quod inducerent credentes suos ad reddendum illud quod iniuste habuerant a non credentibus hereticorum. Tamen hoc communiter dicti heretici tenebant, quod, sive eorum credentes redderent illud quod male adquisiverant, sive non, solummodo quod reciperentur per hereticos, id est hereticarentur, quod absoluti essent ab omnibus peccatis et salvarentur. Et ipse loquens etiam predicta credidit, ut dixit, per supradictum tempus.

[*Al marge*: LIX] Item, interrogatus si audivit a dictis hereticis, vel credidit, quod decime et primicie deberent dare [sic] Ecclesie vel ecclesiasticis personis, et quod non sit helemosina nec bonum opus dicte /decime\ et primicie [sic] solvere eis, et quod retinere dictas decimas et primicias non sit peccatum, respondit quod non audivit loqui de predictis dictos hereticos. Set solum audivit ab eis quod capellani non erant ad dandum, set solum ad accipiendum, et quod nichil valebat illud quod faciebant vel dicebant. Et ex hoc ipse (loquens) credit quod dicti heretici tenebant quod nichil valeret solvere decimas et primicias ecclesiasticis personis et ecclesiis. Ipse tamen, ut dixit, semper credidit quod bonum esset solvere decimas et primicias, et etiam solvit ecclesiis, ut dixit, et habuisset consenciam [sic] si retinuisset.

[*Al marge*: LX] Item, interrogatus quare dicti heretici loquuntur verbis duplicibus et cum retinencia, respondit quod hoc ideo faciebant quia dicebant quod non debebant mentiri, et propter hoc vel loquebantur verbis duplicibus (cum) retinemento dicendo: 'Possset homo dicere quod hoc vel illud est; posset esse bonum

hoc vel illud si Deus vellet', vel dicendo 'Pater meus dictus vel mater mea dicta, et sic de aliis retinementis'.

[*Al marge*: LXI] Item, interrogatus si audivit dictos hereticos dicentes, vel credidit, quod nullus habens divicias, nisi illis renunciet, salvari possit, sicut camellus non potest intrare per foramen acus, respondit quod non, quia, si homo esset dives sive pauper, solummodo quod reciperetur per eos, id est hereticaretur, salvabatur.

[*Al marge*: LXII] Item, dixit interrogatus quod dicti heretici dicebant quod ipsi erant boni homines et boni christiani, et quod ipsi tenebant bonam fidem et erant in statu veritatis et iusticie, et non mentiebantur nec faciebant malum alicui rei, nec occidebant aliquod animal, nec tangebant mulierem, nec comedebant carnes nec saginem, et, si dicebant mendacium, endurebant per tres dies, nichil omnino comedendo, et iuvabant ad salvandum animas, et recepti per eos, id est hereticati, incontinenti post mortem ibant ad celum, quecumque peccata comisissent, et quod ipsi poterant absolvere hominem ab omnibus peccatis, et quod nullus homo poterat salvari, nisi esset legalis christianus vel christiana, id est hereticus vel heretica. Et non recordatur ad presens de aliis erroribus quod audiverit a dictis hereticis vel credentibus hereticorum.

Item, dixit quod dicta Ramunda Martina de Hugenacho, dixit ei, audiente dicto Guilelmo Belibasta, heretico, quod Galhardus, Petrus, Iacobus de Ugenacho, fratres, et Sclarmonda, soror eorum, et mater eorum, et omnes de castro de Ugenacho, excepto Bernardo, erant boni credentes, et quod, quando ipsa Ramunda ~~ut dixit, comendavit~~ aufugit de terra Savartesii, multum flevit dicta Sclarmonda. Et ipsa Ramunda, ut dixit, comendavit ei unam capam, et unam tunicam et unam nitam vel savenam, et quod, si ipse loquens iret apud Ugenachum, et portaret unum ganivetum dicte Ramunde et ipsum ostenderet dicte Sclarmonde, incontinenti dicta Sclarmonda redderet ei supradictas res. Et si non inveniret dictam Sclarmondam, quod dictum ganivetum ostenderet dicto Petro, eius fratre, qui ille eodem modo predictas res redderet ei, et bene predicti recolligerent ipsum loquentem, ut dixit.

Item, dixit quod dicta Ramunda dixit ei quod Alamanda, soror(oria) d'en Piquier, etiam erat bona credens hereticorum, et Petrus Gratus, condam, de Ugenacho.

Item, dixit quod Esperta, uxor condam Bernardi Ceravelli de Taraschone, dixit ipsi loquenti quod Guilelmus Bayardi de Taraschone erat bonus credens hereticorum, et aliter non declaravit ei credentiam. Et nichil (plus) pertinens dixit, diligenter interrogatus.

Et cum dictus Petrus Maurini multa, ut patet ex supradictis, in heresi comiserit, videndo diversos hereticos, audiendo predicationes eorum, ac credendo errores supradictos, adorando eosdem hereticos, ac panem benedictum per eos accipiendo et comedendo, et alia hereticalia comittendo, que continentur in confessione sua presenti, fuit interrogatus si penitebat quia tam graviter in predictis deliquerat, et a veritate fidei catholice tam multipliciter erraverat supradictos errores credendo. Respondit quod de bono corde et voluntate penitet eum supradicta commississe, et, ut dixit, vult resilire, et ex corde credencia dictorum errorum, et ex nunc tenere et servare ac etiam deffendere fidem quam tenet et predicat sancta Romana Ecclesia, et obtulit se paratum suscipere et complere penam vel penitentiam quam ei, pro predictis que comisit in heresi, dictus dominus episcopus et dicti domini inquisitores heretice pravitatis voluerint imponere pro predictis, et renunciavit omnibus deffensionibus quibus de iure vel de facto posset venire contra presentem confessionem suam, volens /in\ ipsa stare et perseverare perpetuo, sicut in vera et legitima et veritatem in facto continente, ac gratis et sponte facta sine metu vel vi tormentorum; et promisit se nunquam venire contra presentem confessionem suam; et petiit se absolvi a sententiis excommunicationis quas incurrerat propter predicta. Et fuit per dictum dominum episcopum absolutus a predictis sententiis excommunicationum, et reconciliatus ac reunitus Ecclesie catholice, si tamen de corde bono et fide non ficta vellet reverti ad unitatem sancte matris Ecclesie, et resilire ab erroribus predictis, et si tam de se quam de aliis plene (sit) confessus super crimine heresis deitatem. Retinuit tamen sibi quod, si aliquid sue memorie occurreret quod nondum confessus esset, quod illud sine sui periculo confiteri possit. Quod sibi concessum fuit per dictum dominum episcopum. Ante tamen quam a dictis sententiis excommunicationum absolveretur, abiuravit et iuravit ut sequitur:

Ego Petrus Maurini, filius Ramundi Maurini, condam de Montealionis, dyocesis Appamiensis, constitutus in iudicio coram vobis reverendo in Christo patre, domino Iacobo, Dei gratia Appamiarum episcopo, in camera superiori episcopalis Appamiarum, abiuro penitus omnem heresim extollente(m) se adversus fidem domini Ihesu Christi et sancte Romane Ecclesie, et omnem credenciam hereticorum cuiuscumque secte dampnate per Ecclesiam Romanam, et specialiter sectam manicheorum, et omnem favorem,

et receptationem, et deffensionem et participationem eorum sub pena que de iure debent relapsis in heresim in iudicio abiurata.

Item, iuro atque promitto pro posse meo persequi hereticos cuiscumque secte dampnate, et specialiter secte predicte, et credentes, et fautores, et receptatores et deffensores eorum, et etiam illos quos scirem vel crederem pro facto heresis fugitivos, et quilibet predictorum, et eos facere capi et reddi pro posse meo dicto domino episcopo et inquisitoribus heretice pravitatis quandocumque et ubicumque scivero esse predictos vel aliquem de predictis.

Item, iuro atque promito me tenere et servare ac deffendere fidem catholicam quam sancta Romana Ecclesia tenet, predicat et observat.

Item, iuro atque promito hobedire et parere mandatis Ecclesie dicti domini episcopi et inquisitorum, et venire ad diem et dies coram ipsis, vel eorum loca tenentibus, quandocumque et quocienscumque fuero mandatus seu requisitus ab eis per iniunctum, vel literam vel alias, et nunquam fugere nec me scienter vel contumaciter absentare, et suscipere et complere pro posse meo penam seu penitenciam quam michi duxerint iniungendam, et ad hoc obligo me et omnia bona mea.

Et sic conclusit in presenti causa et sententiam ferri postulavit et petiit secum misericorditer agi.

Predicta confessus fuit et deposuit, et predicto modo abiuravit et iuravit dictus Petrus Maurini coram dicto domino episcopo, anno, die, et loco predictis, in presencia et testimonio religiosorum virorum fratrum Galhardi de Pomeriis, Arnaldi de Caslario, ordinis Predicatorum conventus Appamiarum, Bernardi de Taxio, monachi monasterii Fontis Frigidi Cisterciensis ordinis, Guillelmi Petri Barta, notarii eiusdem domini episcopi in negotio inquisitionis heretice pravitatis, et Iohannes Strabaudi, notarii publici dicti domini episcopi et maxime in negotiis inquisitionis heretice pravitatis, qui de mandato eiusdem domini episcopi recepit et presens fui/t in publicatione omnium precedencium, et pro magno parte scripsi/t, licet etiam partem dicte confessionis scripserit magister Guillelmus Nadini, notarius regis et dicti domini episcopi in negotio inquisitionis heretice pravitatis, qui non erat presens quando dicta publicatio facta fuit, et ideo non potuit dictam publicationem recipere.

Et ego Iohannes Iabbaudi, clericus de Tholosa, ea scripsi et corexi.

271

1323, novembre, 8. Avinyó

El papa Joan XXII escriu al bisbe de Lleida i a l'inquisidor del regne d'Aragó perquè lliurin els heretges que custodien, Pèire i Joan Mauri, Mateua, Asperta i la seva filla, a l'inquisidor de Carcassona, Jean de Belna per ser processats.

[A] Original sense localitzar.

B Còpia coetània, AV, Reg. Vat. 112, p. II, fol. 59.

C Còpia coetània, AV, Reg. Vat. 76, fol. 2, n. 4, de *Curia*.

Ed. VIDAL 1913, pp. 90-91, doc. 53 (edició de C); COULON 1961, cols. 412-413, doc. 1859 (edició de B i C).

Venerabili fratri episcopo Ilerdensi et dilecto filio inquisitori heretice pravitatis in partibus regni Aragonum auctoritate apostolica deputato. Significavit nobis dilectus filius Iohannes de Belna, ordinis Fratrum Predicatorum, inquisitor heretice pravitatis in partibus Carcassone auctoritate apostolica deputatus, quod, cum legitime constitisset eidem Petrum et Iohannem Maurini de Monte Alionis, laicos, ac Espertam et Matheam, ipsius Esperte filiam, de Tarascone,¹ diocesis Appamiarum, detestabile crimen heresis infra terminos inquisitionis dicte pravitatis partium predictarum Carcassone horribiliter commisisse, predictus inquisitor prefatos hereticos fugitivos et partibus regni Aragonum latitantes capi per certum suum ad hoc deputatum nuntium, non absque multis periculis et expensis variis, procuravit, dictusque nuntius dictos(que) Iohannem Maurini et Espertam ac Matheam tibi, frater episcope, dictumque Petrum Maurini tibi, fili inquisitor, tradidit custodiendos fideliter, donec predictus inquisitor Carcassonensis ipsos duceret repetendos. Cum autem, sicut habet eiusdem inquisitoris Carcassonensis assertio, dictorum hereticorum presentia in partibus Carcassonensibus predictis esse speretur orthodoxe fidei plurimum fructuosa, pro eo quod, si contingat eos vel eorum aliquos, operante gratia divina, redire ad ipsius fidei unitatem per ipsos multorum, qui sunt in eisdem partibus predictae pravitatis fermento respersi, procurati forsan ad fidem catholicam poterit conversio salutaris, et inquisitionis officium propter hoc utiliter informari, nos, qui ad huiusmodi fidei negotium ex apostolice debito servitutis afficimur et ut procedat prospere desiderabiliter affectamus, discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatinus predictos Iohannem et Petrum, qui in eisdem partibus Carcassonensibus multa horribilia contra fidem catholicam commisisse dicuntur, necnon et Espertam

ac Matheam predictas, nisi forsan mulieres ipse in eisdem partibus regni Aragonum talia contra fidem commisissent eandem, ex quibus essent per vos merito retinende, et de eis in eisdem partibus iustitia ministranda, prefato inquisitori Carcassonensi per suum certum nuntium ad nos propter hoc specialiter destinandum suis sumptibus, vos et vestrum quilibet sub fida custodia transmittatis, prius tamen ab eisdem hereticis vel illis quos prefato inquisitori duxeritis transmittendos, diligentius inquisitis que ad utilitatem eiusdem fidei et utiliore executionem officii memorati videritis inquirenda.

Datum Avinione, vi idus novembris, anno octavo.

1. *Aquests dos mots hi manquen en C.*

272

1324, agost, 7. Pàmies

Condemna a presó perpètua dels germans Pèire Mauri i Joan Mauri.

[A] Original sense localitzar.

B Còpia del segle XVII de Pierre Heuset, BNF, fons Doat, vol. 28, fols. 47v-48r.

Item, culpa Iohannis Maurini de Monte Alionis pro maiori parte publicata et lecta, omnes et singuli superius nominati consilarii reputaverunt eum tanquam hereticum penitentem ad strictum murum sententialiter perpetuo condemnandum.

[...]

Item, culpa Petri Maurini de Monte Alionis lecta et pro magna parte ibidem recitata, et per eum omissa ad legendum propter prolixitatem et magnitudinem eius, omnes et singuli consilarii supradicti reputaverunt eum tanquam hereticum penitentem ad stricti muri carcerem sententialiter perpetuo condemnandum.

APÈNDIX 1:
DOCUMENTS SOBRE GUILLEM DE SANT MELIÓ

273

1238, november 19. València

Jaume I concedeix a dotze conqueridors de València, entre els quals hi ha Guillem i Berenguer de Sant Meliό, el carrer d'aquesta ciutat anomenat Chepolella.

[A] Arxiu dels Dominics de València, original sense localitzar.

Ed. TEIXIDOR 1895, vol. 1, p. 156; HUICI 1916-1922, vol. 1, pp. 287-288, doc. 190; HUICI/CABANES 1976-1988, vol. 2, pp. 48-49, doc. 283.

Noverint universi quod nos Jacobus Dei Gratia Rex Aragonum et Majoricarum et Valentie, comes Barchinone et Urgelli et Dominus Montipessulani, per nos et omnes successores nostros, damus et concedimus vobis Petro de Deu, Raymundo Dezcoll et Guillelmo de Melion, Petro de Valmol, Bernardo Miro et Petro Miro, Pericon de Deu, Berengario de Melion, Bernardo Tinturer, Petro Dezcoll, Guillelmo de Valmol et Bonayvas et vestris successoribus in perpetuum totam illam carrariam in Valencia, que dicitur de Chepollella, que habet introitum per portam de Exarea cum domibus utriusque partis, sicut vadit ad Algaphiz de Abimafau,¹ francam et liberam, ad habendum, tenendum, possidendum, expletandum, cum introitibus et exitibus, affrontacionibus et suis pertinentiis universis, a celo in abyssum, ad dandum, vendendum, impignorandum, alienandum et ad omnes vestras vestrorumque voluntates, cuicumque volueritis, perpetuo faciendas, exceptis militibus atque sanctiis.

Datum Valencie, XIII kalendas decembris, era M.CC.LXX. sexta.

1. *En el Rep. 304 es llegeix: Algafiç Dabiniafaci, y la calle de Chopollea, que según Carboneres era una calle a la que se entraba por la actual plaza de la Congregación y llegaba hasta S. Juan del Hospital, parte de la llamada Trinquete de Caballeros.*

274

1256, maig, 11. València

Guillem de Sant Meliό reconeix que Guillem de Montgrí, comanador del Temple de Tortosa, li ha pagat 200 masmudines.

A ACA, ORM, Gran Priorat, Pergamins, carp. 22, perg. 51.

Sit omnibus notum quod ego Guilelmus de Sancte Melione, consulte et ex certa sciencia, per me et meos, confiteor in veritate et recognosco vobis fratri Guilelmo de Montegrino, comendatori domus milicie Templi Dertuse, et succesoribus vestris, quod tradidistis et liberavistis michi illas videlicet ducentas macemutinas duplices de Lamir in auro, quas vobis tradidit Arnaldus Garcia ratione Luppi de Fraga, qui eas misit vobis per dictum Arnaldum Garcia, ut eas tradideritis michi, de quibus sum a vobis bene paccatus ad meam voluntatem, et ideo renuncio omni exceptioni macemutinarum predictarum non receptarum et doli, unde per me et meos absolvo et diffinio inde vos et successores vestros et omnia bona vestra im perpetuum ab omni obligacione qua pro predictis essetis obligatus. Ita quod ego, vel dictus Luppus de Fraga vel aliqui alii nomine mei et ipsius vel voce, non possimus vos vel vestros pro predictis convenire vel atraere in iudicio vel extra iudicium, in curia vel extra curiam; et finem et pactum vobis facio de non petendo, imponendo michi et meis et dicto Luppo et suis perpetuum scilencium in hac parte, sicut melius et sanius dici, scribi vel intelligi potest ad vestrum et vestrorum commodum et salvamentum.

Quod est actum Valencie v^o idus madii anno Domini millesimo cc^ol^o sexto.

Sig(+)num Guilelmi de Sancto Melione, predicti, qui hoc concedo et firmo.

Testesi huius rey sunt Bernardus Picherii, Berengarius de Sancto Melione et Bernardus Dulceti.

Sig(+)num Guilelmi Arberti, publici notarii Valencie, qui hoc scribi fecit, die prefixis.

275

1258, maig, 1. València

El rei Jaume I reconeix uns deutes que té amb Guillem de Sant Melió i estableix que els hi pagarà damunt les rendes de l'almodí i els molins de València.

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 10, fol. 65v.

Ed. BURNS 1985-2007, vol. 2, p. 99, doc. 113.

Reg. MARTÍNEZ 1934, p. 31, n. 110.

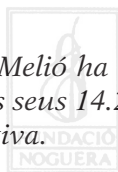
Quod nos Iacobus, et cetera, per nos et nostros confitemur et recognoscimus nos debere vobis Guilelmo de Sancto Melione, civi Ilerde, VI milia et D solidos regalium qui remanent vobis ad solvendum de debito XIII milium CCXX solidorum quod vobis debebamus cum carta nostra, quam recuperavimus a vobis; et D /V milia D\ solidos quos nobis in Valencia mutuastis. Et sic inter hoc totum debemus vobis XII milia solidos regalium Valencie, pro quibus obligamus et tradimus vobis redditus omnes nostros almudini et molendinorum Valencie ~~pro quibus oblig~~, ita quod, presente baiulo nostro, quolibet anno vendatis ipsos redditus in almoneda tempore consueto, et bladum molendinorum recipiatis in solucionem iamdicti debiti, secundum quod in presencia baiuli nostri valebit in foro, terminis solucionis de quatuor in IIII mensibus iam constitutis. Et sic iamdictos redditus omnes almudini et molendinorum predictorum habeatis, teneatis ac percipiatis a kalendis mensis ianuarii proximi venturi in antea donec de toto predicto debito sitis vos et vestri plenarie persoluti. Nos enim promittimus vobis in bona fide nostra quod ibi non tangemus nec accipiemus, nec tangi vel accipi aliquid ab aliq[u]o permittemus, immo faciemus vos et vestros predicta omnia et singula habere et tenere in pace ac integre percipere donec de omnibus predictis denariis sit vobis et vestris plenarie satisfactum.

Datum Valencie kalendas madii anno Domini MCCL^o octavo.

276

[1258, maig, 1. Valencia?]¹

S'anota que Guillem de Sant Melió ha lliurat el seu albarà de deute a Guillem Roca en rebre els seus 14.220 sous de València i que el rei l'ha rebut i destruït a Xàtiva.

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 11, fol. 266r.

Ed. BURNS 1985-2007, vol. 2, p. 198, doc. 174

Guilelmus de Sancto Melio(n)e tenetur reddere domino regi albaranum XIII milium CCXX solidorum regalium; et reddidit illud Guillelmo de Roca, et ipse tradidit illud domino regi in Xativa, et est fractum.

1. *L'entrada al registre no duu datació; Burns proposa datar el 2 de juliol, possiblement sobre la base d'un document precedent, datat aquest dia, que es troba al fol. 265v, mentre que un segon document, al mateix foli, és datat 5 de març a Tarassona, però sense indicació de l'any, possiblement del 1260; als fols. 264v i 265r els documents són de 1259, i al fol. 267v trobem un document datat el 14 v a Xàtiva, sense any; si tenim en compte l'itinerari del rei, es veu que després de l'estada de juliol el rei no torna a Xàtiva, mentre que sí que ho fa els dies 4-5 i 11-17 de maig, després d'haver estat a València els dies 1 i 2; veg. MIRET, 1917, pp. 556-557.*

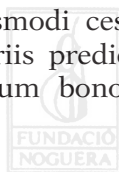
277

1258, agost, 31. València

Ramon de Torre, ciutadà de Lleida, reconeix que Guillem de Sant Melió, ciutadà de València, li ha prestat 280 sous reials de València.

A ACA, Cancelleria, Pergamins Jaume I, carp. 93, perg. 1542.

Sit omnibus notum quod ego Raimundus de Torres, civis Ylerde, per me et meos confiteor et recognosco vobis Guillelmo de Sacto Melione, civi Valecie, et vestris quod acomodavistis et numeravistis michi plenarie ad meam voluntatem ducentos et octuaginta solidos regalium Valencie in denariis factis intus Valenciam; renunciatis omni exceptioni peccunie predictae non numerate et non recepte et doli. Quosquidem CCLXXX^a solidos dono et assigno vobis et vestris habendos et percipiendos super illo mulo vermilio quod impignorare teneo pro predictis CCLXXX solidos a Raimundo Fusterio, carnifice Valencie, et a Berengario Draperio, de Barchinona, cum carta prout in ipsa plenius continetur. Quam cartam vobis trado, cedens inde vobis totum locum meum, iura, voces, acciones et rationes que super dicto mulo et que contra dictos Raimundum Fusterium et Berengarium Draperium, et etiam contra Bernardum de Peralada, fideiussorem dicti muli, habebam et habere debebam ante huiusmodi cessionem, tamen teneor vobis et vestris de omnibus denariis predictis, cum dicto mulo et sine ipso, sub obligatione omnium bonorum meorum habitorum et habendorum ubique.

Quod est actum Valentie IIe kalendas septembris anno Domini M^oCC^oL^o octavo.

Sig(+)num Raimundi de Torres predicti qui hoc firmo et concedo.

Testes inde sunt Raimundus de Rivosicco et Guilelmus Poncii.

Sig(+)num Petri Pauli, publici notarii Valentie qui hoc scripsit.

278

1258, novembre, 25. [Lleida]

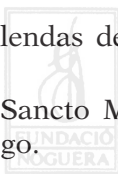
Guillem de Sant Melió reconeix que ha estat pagat de tots els deutes que el difunt Guillem de Montcada tenia amb ell pels seus marçadors.

A ACA, Cancelleria, Pergamins Jaume I, carp. 93, perg. 1552, trasllat del 24 xii 1278.¹

Notum sit /cunctis\ hominibus quod ego Guilelmus de Sancto Melione per me et omnes meos absolvo et liberos facio semper penitus et quietos vos Bernardum, Dei gratia episcopum Dertusensis, Petrum de Bellovisu et Thomasium de Sancto Clemente, manumissores testamenti et rerum nobilis Guilelmi de Montecathano, bone memorie, et heredes et bona que fuerunt dicti Guilelmi, ab omni petitione, accione et demanda debitorum et iniuriarum in quibus dictus Guilelmus michi teneretur obligatus, tam instrumentis vel sine instrumentis, racione Maioricarum vel qualibet racione vel causa. Absolvo inquam sine aliquo meo meorumque retentu irrevocabiliter, et sicut melius dici, scribi, intelligi vel excogitari possit salvamento vestro ac comodo, et heredium predictorum, faciens vobis et heredibus supradictis firmum /pactum\ de non petendo et de non agendo in iure et extra ius, per me vel per interpositam personam, fatens et recognoscens in veritate vos solvisse michi, et me habuisse et recepissee a vobis per absolucione predicta, mille et quingentas mazmutinas incisias directas in auro et penso, in quibus est michi satisfactum ad meam voluntatem de iniuriis et debitis supradictis, et ideo renuncio scienter excepcioni non numerate peccunie et doli.

Quod est actum VII° kalendas decembris anno Domini millesimo CC^oL^o octavo.

Sig(+)num Guilelmi de Sancto Melione predicti qui hoc concedo et firmo, firmarique rogo.

Sig(+)num Iordani de Cebrano, Sig(+)num Raimundi Salvayn, scutiferi Petri Vitali archidiachoni Ripacurciensis, testium.

Stephanus Novelli scripsit hoc sub iussione Berengarii Bardina, notarii publici Ilerdensis, et hoc sig(+)num fecit,

Sig(+)num mei Berengarii Bardina, notarii publici Ilerdensis qui hoc scribi feci.

1. Hoc est translatum a quodam instrumento recognicionis atque absolucionis de verbo ad verbum bene et fideliter sumptum IX kalendas ianuarii anno ab incarnatione Domini millesimo CC^oLXX^o octavo, cuius tenor talis est: [...] Sig(+)num Petri de Villarotunda, notarii publici Dertusensis, subscribentis pro testis. Sig(+)num Petri de Villarotunda iunioris, notarii Dertuse, testis. Sig(+)num Dominici Nichole, notarii publici Dartuse, qui hoc translatum scripsit cum supraposito in 1ª linea ubi dicitur *cunctis* et in 7ª linea ubi dicitur *pactum*, die et anno prenotatis.

279

[1268, abril, 17. València]¹

*El rei Jaume I enfrankeix Guillem de Sant Meliò del pagament de deu morabatins que li deu pel cens dels molins que té a la seva alqueria.*²

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 15, fol. 91r.

Ed. BURNS 1985-2007, vol. 3, pp. 363-364, doc. 804.

Reg. MARTÍNEZ 1934, p. 172, n. 775.

Per nos et nostros infranquimus ac liberum facimus vos Guilelmum de Sancto Melione diebus omnibus vite vestre ab illis decem morabetinis censu[alibus] quos nobis annuatim facere debetis pro molendinis quibusdam sitis in alcheria vestra quam habetis in termino Valencie.

1. Datació proposada per Martínez Ferrando, ja que tant el document precedent com el següent són datats XV° kalendas madii anno Domini M^oCC^oLX^o octavo.

2. El document està barrat.

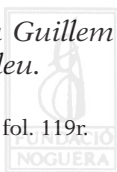
280

1271, juny, 1. València

El rei Jaume I promet pagar a Guillem de Sant Meliò els 12.400 sous reials de València que li deu.

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 14, fol. 119r.

Ed. BURNS 1985-2007, vol. 4, p. 229, doc. 1188.

Reg. MARTÍNEZ 1934, p. 250, n. 1134.

Promitimus persolvere vobis Guilelmo de Sancto Melione, civi Valencie, vel cui volueritis loco vestri, in pace illos XII mille et quadringentos solidorum regalium Valencie de quibus a nobis albaranum habetis, ut in eo continetur, sub tali tamen pacto et [con]dicione quod, si nos ostendere poterimus quod nos de dicto debito fueritis persolutus vel vos nobis diffinicionem feceritis de eodem, nos ad solucionem dictorum XII mille ~~et~~ ~~et~~ /cccc\ solidorum minime teneamur.

Data ut supra [Valencie kalendas iunii anno Domini M^oCCLXX^o primo].

281

1274, febrer, 26. València

El rei Jaume I reconeix que deu a Guillem de Sant Melió 10.000 sous reials de València que li ha bestret per pagar les despeses del seu seguici i 2.000 més que li havia donat a Alzira, a més dels 12.400 sous que li havia lliurat anteriorment per pagar la suma de 24.400 sous resultant li cedeix el castell i la vila de Sogorb, amb totes les seves rendes, fins que s'hagi extingit el deute.

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 19, fols. 110v-111r.

Reg. MARTÍNEZ 1934, p. 369, n. 1687.

Nos Iacobus, Dei gratia rex Aragonum et cetera, per nos et nostros recognoscimus et confitemur debere vobis Guilelmo de Sancto Melione, civi Valencie, decem mille solidos regales Valencie quos nobis mutuastis modo ad quitandum familiam nostram in isto exitu nostro regni Valencie; et debemus vobis duo milia solidorum regalium Valencie quos nuper ad curiam Algiazire mutuastis et misistis nobis apud Algiziram, de quibus quidem decem mille solidos et duobus milibus solidibus predictis vestri bene paccati sumus nostre voluntati, renunciantes excepcioni non receptorum dictorum denariorum et doli, et debemus etiam vobis duodecim mille et quadringentos solidos regales Valencie quos vobis debebamus cum alia carta nostra, facta in Valencia XVIII° kalendas madii anno Domini /Christi\ M^oCC^oLX^o primo, quam a vobis recuperavimus et habuimus. Et sic est suma quod debemus vobis inter omnia

viginti et quatuor mille et quadrigentos solidos regales Valencie, pro quibus quidem impignoramus et obligamus vobis Guilelmo de Sancto Melione et vestris castrum et villa Segorbii, cum terminis et pertinenciis suis, et cum redditibus, exitibus, caloniis, censibus ac tributis christianorum et sarracenorum, et sofris, et almagranis, et bisanciis, et questiis, redempcionibus exercituum ac cavalcatarum, et monetatico, aliisque iuribus nostris omnibus eiusdem <eiusdem> castri et ville et terminorum suorum, dantes vobis et vestris trescentos solidos pro officio baiulie vestre singulis annis dum dictum castrum tenebitis; ita videlicet ut predictum castrum et villam Segorbii, cum omnibus predictis, habeatis, teneatis et recipiatis vos et vestri, et quem seu quos volueritis loco vestri, in solum debiti predicti, tamdiu scilicet et tot annis donec sitis paccati vos et vestri de toto debito memorato, et de dictis trescentis solidibus et retinencia dicti castri, in qua quidem teneatis tot homines quot ibi modo tenentur, et pro quibus recipiatis quantum homines aliorum castrorum regni Valencie recipiunt, et possitis in dicto castro et villa baiulum et baiulos quem vel quos volueritis interim mittere et mutare, promittentes vobis quod in predictis quem vobis obligamus non tangemus nec inde aliquid recipiemus, nec tangi vel accipi faciemus aut permittemus, imo faciemus vos, et quem vel quos volueritis, habere et tenere predicta integritur et in pace donec sit vobis in dicto debite et retinencia dicti castri et predicti trescentis solidibus annualibus, ut dictum est, plenarie satisfactum. Concedentes vobis quod dictum castrum nobis reddere non teneamini neque nostris donec de predictis fueritis persolutus, nec interim vos inde demandare de fide si ipsum nobis non redderitis modo aliquo valeamus, non obstante aliquo Foro Ispanie in contrarium facienti, donec inde fueritis persolutus. Est tamen sciendum quod, si nos ostendere poterimus et ostendemus quod vos diffinicionem feceritis nobis de dictis duodecim mille et quadrigentis solidibus tempore compositionis quam nobiscum fecistis, vel quod vos de ipso debito fueritis persolutus, ipsos duodecim mille et quadrigentos solidos vobis vel vestris solvere nullatenus teneamur, nec vos ipsos demandare possitis, set deducantur de debito memorato. Mandamus itaque firmiter universis christianis et sarracenis dicte ville et suorum terminorum quod vos, et quem volueritis loco vestri, habeant et teneant pro alcaido et baiulo Segorbii, ac respondeant vobis et vestris de cetero, vel cui volueritis loco vestri, de omnibus predictis de quibus nobis respondere tenentur, donec de predictis, ut dictum est, fueritis persolutus, et predicta firma habeant et non contra veniant aliqua racione.

Datum Valencie IIII° kalendas marcii anno Domini M^oCC^oLXX^o tercio.

282

1275, maig, 15. Barcelona

El rei Jaume reconeix que deu a Guillem de Sant Melió 500 morabatins alfonsons d'or que aquest li ha bestret a causa de la guerra que hi ha a Catalunya.

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 20, fol. 256v.

Reg. MARTÍNEZ 1934, p. 399, n. 1826.

Recognoscimus et confitemur debere vobis Guilelmo de Santo Melione, civi Valencie, D morabetinos alfonsonos in auro quos nunc nobis mutuastis ad opus presentis guerre quam habemus in Catalonia, et tradidistis pro nobis Andree Zanit (?) de domo nostre. quos quidem D morabetinos assignamus vobis habendos et percipiendos in redditibus et exitibus nostris castri et ville de Segorb simul cum aliis debitis pro quibus ipsos tenetis a nobis obligatos cum carta nostra, ut in eadem continetur.

Data Barchinone idus madii anno Domini M^oCC^oLXX^o quinto.

283

1276, novembre, 23. Saragossa

El rei Pere II nomena Huguet de Romaní marmessor del testament de Guillem de Sant Melió en substitució del seu oncle Arnau de Romaní, difunt.

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 38, fol. 91v.

Petrus, Dei gracia rex Aragonum, fidelis suo Huguet de Romanino, civi Valencie, salutem et gratiam. Cum, sicut intelliximus, Guillelmus de Santo Melione, condam, constitusse in suo testamento Arnaldum de Romanino, condam, avunculum vestrum, manumissorem suum, et idem Arnaldus, morte proventus, non potuerit voluntatem ultimam dicti testamenti<s> in totum, sicut dicitur, excusioni mandare, concedimus et volumus quatenus

vos locum dicti Arnaldi teneatis in execucione dicti testamenti et faciatis ea que idem Arnaldus super contentis in ipso testamento facere potuerat et debebat, salvo in omnibus iure nostro, cui per hoc non intendimus preiudicari, siquid habemus in bonis Guillelmi de Santo Milione predicti. Et predicta sigilla nostra et cetera.

Datum Cesarauguste IX kalendas decembris anno Domini M^oCC^oLXX sexto.

284

1280, abril, 15. Alzira

El rei Pere II mana a Pere de Llebià, justícia de València, que obligui tots aquells que tenien algun cens de Guillem de Sant Melió que en responguin a Eudòxia Lascaris o al seu escuder Francesc Espelta.

[A] Original sense localitzar.

B ACA, Cancelleria, reg. 44, fol. 178v.

Iustitie Valencie, vel eius locum tenenti. Mandamus vobis quatenus compellatis omnes illos qui tenebant aliqua censualia pro Guilelmo de Santo Melione, quondam, in termino et civitate Valencie, quod de ipsis censualibus respondeant inclite dompne Alaschare, infantisse Grecie, vel Franchisco Spelta, scutifero eisdem infantisse loco eius.

Data Aliazire XVII° kalendas may anno Domini M^oCC^oLXXX^o.

¶ Garssias Martinus Eximini.

APÈNDIX 2:
DOCUMENTS SOBRE ELS POBRES CATÒLICS
DE MILÀ, GÈNOVA I TORTONA

285

1209, abril, 3. Laterà

El papa Innocenci III escriu una carta a l'arquebisbe de Milà en relació amb Duran d'Osca i els seus socis per ordenar-li que la seva comunitat fos tractada benignament i per anunciar-li que els Pobres Catòlics estaven sota la seva protecció. També l'informava de la reconciliació de Duran amb l'Església i la seva intenció de constituir escoles d'estudi. El papa s'alegrava que des de la seva fundació fins a aquest dia, els Pobres Catòlics havien convertit més d'un centenar de valdesos al catolicisme a Milà. Tanmateix, també l'advertia que observés el seu treball amb les degudes cauteles, ja que hi havia el perill de la corrupció.

[A] Original sense localitzar.

B Còpia coetània, AV, Reg. Vat. 7A, fol. 107r (n. 17).

C Còpia del segle XVIII, Xistus SCHIER, *Antiqua Romanorum Pontificum diplomata pro fratribus Eremitis Ordinis S. Augustini a Clemente III (1190) usque ad Innocentium IV (1254)*, B. A., cod. 1390, fol. 4.

Ed. PL, vol. 216, cols. 29-30, doc. 17; VAN LUIJK 1964, p. 4 (còpia de C); *Die Register*, vol. 12, pp. 34-36, doc. 17.

Reg. POTTHAST 1874-1875, n. 3694.

Venerabili fratri archiepiscopo, sancte Romane Ecclesie cardinali, et dilectis filiis capituli Mediolanensis, salutem et cetera. Ex tuarum, frater archiepiscopo, tenore accepimus litterarum, quod cum dilectus filius Durandus de Osca et quidam alii socii eius, qui Pauperes Catholici nuncupantur, ad te cum nostris litteris accessissent, eos benignitate debita suscepisti et quod pro illis tuae fraternitati mandavimus, satagens pro viribus adimplere, quosdam

de societate ipsorum in Italia commorantes iuxta formam, qua idem Durandus reconciliatus fuerat coram nobis, reconciliasti ecclesiastice unitati. Idem quoque Durandus et socii eius suis nobis litteris intimarunt, quod, reconciliatis Ecclesie per te dictis fratribus, eorundem quidam alii fere centum reconciliari volebant, dummodo quoddam pratum, quod Commune Mediolanense ipsis olim concesserat, in quo sua schola constructa consueverant convenire ac exhortari fratres ad invicem et amicos, quam bone memorie praedecessor tuus destrui fecerat, dum essent excommunicationis vinculo innodati, et nunc iterum est erecta, ipsis concedere velles, ut ad exhortationem mutuam faciendam fratribus et amicis libere valeant convenire. Unde nobis humiliter supplicarunt, ut pratum praedictum eisdem faceremus concedi ad proponendum in schola praedicta more solito verbum Dei. Cum igitur non propter res mundanas sed propter eternam mercedem reconciliari debeant ecclesiastice unitati, cum nullus salvari valeat extra arcam, petitionem huiusmodi non duximus approbandam, cum in reconciliati-one ipsorum conditio non debeat huiusmodi adhiberi. Quocirca discretionis vestrae per apostolica scripta mandamus, quatenus si proprie salutis intuitu Deo et Ecclesiae reconciliari voluerint, eos iuxta formam, qua reconciliatus in presentia nostra Durandus exstitit supradictus et quam tibi, frater archiepiscopo, per alias litteras nostras expressimus, ipsos in Ecclesie gremium recipere mansuetudine debita satagatis. Et si demum secundum datam vobis a Deo prudentiam, tam ecclesiastice honestati quam eorum saluti videritis expedire, pratum predictum seu alium locum idoneum, in quo ad exhortandum se ipsos et amicos eorum cum timore Domini valeant convenire, concedatis eisdem sine gravi scandalo aliorum, quoniam aliter est cum conversis quam cum perversis agendum.

Datum Laterani, III nonas aprilis, pontificatus nostri anno duodecimo.

286

1212, maig, 31. Laterà

El papa Innocenci III escriu a l'arquebisbe de Gènova i a les diòcesis sufragànies sobre la reconciliació de Duran d'Osca i Guillem de Sant Antonino per tal que els tracti benignament i no permeti que siguin molestats.

[A] Original sense localitzar.

Ed. BALUZE 1682, vol. 2, p. 634, doc. 94; BOSQUET 1635, llib. III, regist. xv, p. 364, doc. 91; *PL*, vol. 216, cols. 608-609, doc. 94.

Reg: POTTHAST 1874-1875, n. 4516 (data de 31 de maig amb la referència del nom *Othonem*).¹

Cum talis esse debeat ars eorum quibus regende anime committuntur, ut non solum a Dominico grege subductas sollicitudine pastorali reducere, verum etiam reductas ad ipsum paterna in eo studeant mansuetudine confovere, procul dubio nobis et vobis est sollicitè providendum ut dilecti filii Durandus de Osca et Guillelmus de Sancto Antonino cum sociis suis, reconciliatis ecclesiastice unitati, taliter foveantur in ipso quod, cum ipsi se letabuntur ibidem invenire favorem sperate dulcedinis, alii eorum inducantur exemplo errorem sue deserere cecitatis. Quapropter fraternitatem vestram monemus attentius et hortamur, per apostolica vobis scripta praecipiendo mandantes, quatenus ipsos procedentes secundum Deum charitative tractetis, nec permittatis eos aut illos qui suum ipsis intuitu charitatis impenderint beneficium in vestris diocesibus constitutos huius occasionis praetextu a quoquam temere molestari, contradictores censura ecclesiastica, appellatione postposita compescendo. Quod si non omnes, et cetera, singuli vestrum in diocesi sua ea nihilominus exsequantur.

Datum Laterani, II kalendas iunii, pontificatus nostri anno decimoquinto.

1. En aquest sentit, ja el 25 de març de 1210 Otó promulga un Mandatum contra Waldenses Taurinenses, en el qual, tot i que no hi ha referències a Duran d'Osca, sí que n'hi ha als valdesos. Ref. Archivio Arcivescovile di Torino, Categ. I, mazzo, 1, n. 17; GONNET 1958-1998, vol. 1, pp. 141-142.

287

1249, maig 24. Tortona

El capítol de la catedral de Tortona cedeix l'església de San Martino de la mateixa ciutat, amb totes les propietats i drets, als Pobres Catòlics de la Llombardia.

[A] Arxiu de la catedral de Tortona, original sense localitzar.

B Còpia del segle XVI, molt incorrecta, a *Arch(ivio). Curia Vesc(ovile) Tort(ona)*, vol. *Cap. Catt. antica II*, extreta de "ex Archivio Ecclesie Cathedralis, II".

Ed. GABOTTO/LEGÉ 1908, pp. 232-233, doc. 174.

Anno Domini[ce] Nativitatis millesimo ducentesimo XL nono, indictione VII, die lunę octavo exeunte madio, in Terdona, d[ominus]

Ago [*sic, scil.* Azo], Terdonensis præpositus, consilio et consensu fratrum suorum, s[c]ilicet presbiteri Ruffini, archipresbiteri de Vezzano Lombardi, Egidii Scopelli, castellani de Bassingnana, et Opizzoni Pascemasnatę, per librum quem in sua manu tenebat, dedit et investivit [*sic, scil.* censualiter] fratribus Uberto de Alexandria, Anselmo de Papia, et Manfredo Modoetiensi, de ordine Pauperum Catholicorum, ordinis Sancti Agustini, stipulantibus et recipientibus nomine fratris Gulielmi, prioris provincialis in Lombardia dictorum Pauperum Catholicorum dicti ordinis, et nomine capituli eiusdem ordinis, et de mandato ipsius prioris prout in ei[us] litteris continetur, ecclesiam Sancti Martini, sitam extra Portam Sancti Martini, cum domibus, edificiis eiusdem ecclesię, et terra quę es retro ecclesiam a mane et fossatum Pischerię, et ultra fossatum Pischerię in ripa fossati a mane tantum; quod dicti fratres possint facere unum murum de quatuor lateribus, et prout murat [*sic, scil.* muret], et murav[er]it murus ille recte usque in fossatum qui est a meridie, et a dicto muro sive contra illius muri totum versus stradam usque in <il>laquedotium, excepto molandino quod ibi est et sedimine illius molandini, et omne ius quod dictum capitulum habet in lecto fossati, si quid habet coherens, et a mane positum, quod etiam constituit dictę ecclesię a meridie dictum fossatum, sive rubeus Oglerii folię a sero dictum molandinum et sedimen illius, et strata publica, et a nulla hora via, seu alię ibi sunt coherentę. Eo modo facta est hęc investitura ut suprascripti fratres, nomine suprascripti fratris Gulielmi et capituli sive conventus fratrum suorum, et eorum successores, [in perpetuum] habeant suprascriptam ecclesiam, domos et edificiaria, et terram, ut supra continetur, cum omni iure et pertinentiis suis, et quod sibi [et] suis successoribus, nomine etiam [et] consensu dictorum fratrum illis universis fratribus nomine suprascripti fratris Guilielmi et capituli pignori obligant, dando autem suparscripti fratres et capitulum suprascripto præposito et eius successoribus libras duodecim cerę in festo Sancti Laurentii nomine census, et medietatem candelarum quę habebuntur et percipientur in dicta ecclesia in festo Sancti Martini, exponendo prout retro, obligatione suprascripti capituli prædictorum fratrum. Hoc acto expressius [*sic, scil.* expressim] et dicto inter suprascriptos fratres et dominum præpositum, quod ipsi fratres teneantur dictam ecclesiam facere deservire per sacerdotem eorum ordinis, et quod teneantur excommunicationes et interdicta domini episcopi et capituli Terdonensis servare, et plura instrumenta unius tenoris in forma debita.

Interfuerunt testes: presbiter Anselmus Capellus, et Iohannes Rubeus, custos maioris ecclesie, et Ruffinus, ecclesie Sancti Gulielmi.

Ego Falavellus de Brono, sacri palatii notarius, hanc cartam imbreuiatam per Ioannem quondam de Brenno, notarium, [iussu consilii maioris comunis] Terdonensis, scripsi.

288

1253, juliol, 10. Assís

Butlla Sua nobis d'Innocenci IV relacionada amb els Pobres Catòlics de Milà, ara sota la regla de Sant Agustí.

[A] Original sense localitzar.

B Còpia del segle XVIII, Xistus SCHIER, *Antiqua Romanorum Pontificum diplomata pro fratribus Eremitis Ordinis S. Augustini a Clemente III (1190) usque ad Innocentium IV (1254)*, B. A., cod. 1390, fol. 22.

Ed. VAN LUIJK 1964, p. 107.

Dilecto filio preposito Ecclesiae Novariensis, salutem et cetera. Sua nobis dilecti filii prioris et conventus domus Sancti Augustini Mediolanensis, ordinis sancti Augustini, petitione monstrarunt quod olim inter ipsos, ex parte una, et rectorem et clericos ecclesiae Sancte Babilae Mediolanensis, ex altera, super eo quod iidem rector et clerici asserebant, dictos priorem et conventum construere quamdam ecclesiam in prefata domo, in ipsorum rectoris et clericorum preiudicium, materia questionis exorta tandem super hoc, et litibus occasione huiusmodi inter eos motis a partibus in archipresbyterum Mediolanensem tamquam in arbitrum sub certa poena extitit compromissum, qui perperam in negotio ipso procedens inter alia per arbitrium pronuntiavit iniquum, quod, si contingat eosdem priorem et conventum de dicta domo discedere, predicta ecclesia et eius cimiterium gratis ad rectorem et clericos perveniant supradictos. Adieciens nihilominus, quod praefati prior et conventus super hoc aliquod ius sive privilegium a summo pontifice seu aliqua persona non debeant impetrare. Unde, cum huiusmodi arbitrium in supradicte domus enormem lesionem redundare noscatur, prefati prior et conventus nobis humiliter supplicarunt, ut subvenire super hoc eis per beneficium restitutionis in integrum paterna sollecitudine curaremus. Ideoque discretioni tue per apostolica scripta mandamus, quatenus vocati, qui fuerint evocandi, si tibi constiterit dictam domum ex arbitrio huiusmodi enormiter esse lesam, memoratis priore et conventu,

non obstante pena praedicta, adversus predictum arbitrium sicut iustum fuerit in integrum restitutis, audias hinc inde proposita et quod canonicum fuerit, cessante appellatione, decernas, faciens quod decreveris per censuram ecclesiasticam firmiter observari. Testes autem qui fuerint nominati, si se gratia vel odio vel timore subtraxerint, per censuram eandem, appellatione remota, compellas veritati testimonium perhibere.

Datum Assisii, VI idus iulii, pontificatus nostri anno undecimo.

APÈNDIX 3:
DOCUMENTS SOBRE LA PRESENCIA D'HERETGIA A
LA CORONA DE CASTELLA I AL REGNE
DE NAVARRA

289

1219, octubre, 26. Viterbo

*El papa Honori III ordena a Rodrigo Jiménez, arquebisbe de Toledo, i als altres prelats de la província toledana el compliment de les disposicions del IV Concili del Laterà. En aquest context el papa fa una referència a l'expansió de l'herètica pravitat.*¹

[A] Original sense localitzar.

B BNE, ms. 1311, fols. 10-11v.

Ed. FITA 1887, pp. 156-158;² MANSILLA 1965, pp. 190-192, doc. 246.

Honorius episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus [Roderico], archiepiscopo Toletano, et suffraganeis eius, ac dilectis filiis ceteris ecclesiarum prelatiis in Toletana provincia constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

[...]

Invigilantis autem propensius ad hereticam pravitatem de vestris finibus, si forsan irrepserit, penitus extirpandam quia serpit ut cancer, capita ut idra multiplicat, ut draco de celo stellas detrahit et mulieri tendit insidias, cupiens filium, quem accipit, devorare.

1. La mateixa carta fou enviada el 22 de novembre de 1219 al patriarca d'Antioquia, Raniero de Castelvechio (de 1219 a 1225), i als prelats del seu patriarcat perquè apliquessin les disposicions del IV Concili del Laterà en matèria disciplinària, i atès que les heretgies guanyen força, el papa incita els prelats que no s'oblidin de reprimir els errors dels clergues i d'aplicar les constitucions conciliars. La carta és la mateixa i només varia l'encapçalament: Eisdem (i. e. venerabilibus fratribus... patriarche Antiocheno et universis archiepiscopis et episcopis ac dilectis filiis ceteris ecclesiarum prelatiis in patriarchatu Antiocheno constitutis). Edició a CLAVERIE 2013, pp. 348-351. Reg. POTTHAST 1874-1875, n. 6163 i 6166 (no regesta la de Toledo).

290

1236, agost, 10. Rieti

El papa Gregori IX escriu al bisbe de Palència per comunicar-li que Ferran III el Sant havia promulgat un decret contra els heretges a la diòcesi de Palència, on s'estipulava que se'ls marcava el front amb ferro calent, la confiscació dels seus bens i l'exili.

[A] Original sense localitzar.

B Còpia coetània, AV, Reg. Vat. 18, fol. 183r, n. 182.

C Reg. BUB, ms. 837, Josep MERCADER, *Disertación primera del error o herejía de los enzapataados integrado en Disertaciones historico-elesiásticas*, fol. 24.

Ed. MANSILLA 1945, pp. 305-306, doc. 39; DOMÍNGUEZ 2004, p. 470, doc. 580.

Reg. AUVRAY 1896-1907, vol. 2, col. 456, doc. 3271.

Episcopo Palentino. Ex parte illorum quos de tua civitate et diocesi condempnatos de macula heretice pravitatis, karissimus in Christo filio nostro [*espai en blanc*], rex Castelle et Legionis illustris, in facie ferri candentis fecit appositione signari, fuit nobis humiliter supplicatum ut, cum ipsi omnem heresim abiuraverint et adhuc parati sunt penitus abiurare, ac ecclesiastica cupiant percipere sacramenta, eis nequentibus nostram sine multo labore adire presentiam, presertim cum per te ac regem eundem ipsorum bona, sicut asserunt, fuerunt confiscata, per te beneficium absolutionis impendi misericorditer mandaremus. Nos igitur, quos a quibusque vere penitentibus decet promptos ad pietatis gratiam inveniri, benigne ipsorum precibus annuentes, mandamus quatinus si tibi per debita signa, coniecturas probabiles et illorum testimonia que vitam faciunt et conversationem eorum de huiusmodi signatorum conversionem constiterit evidenti, prius ab ipsis heresi publice abnegata et recepta quam prestare poterunt cautione ne ulterius in hereticorum contagia relabantur, sibi auctoritate nostra iuxta formam Ecclesie beneficium postulatum impendens, penitentiam iniungas eisdem, que ipsis fructum salutis afferat et aliis transeat in exemplum. Per hoc autem non intendimus edicto prefati regis in aliquo derogare, que, ut dicitur, tales perpetuo exulavit.

Datum Reate, IIII idus augusti, anno decimo.

291

1238, abril, 23. Laterà

Carta de Gregori IX dirigida al prior de l'orde dels Predicadors de Navarra i al mestre Pere de Leodegaria de l'orde dels Predicadors de Pamplona.

[A] Original sense localitzar.

B Còpia coetània, AV, Reg. Vat. 19, fol. 9v, n. 55.

C Còpia del segle XVIII, BNF, fons Moreau, vol. 1192, fol. 35.

Ed. WADING 1625-1648, vol. 1, p. 567; RIPOLL/BRÉMOND 1729-1740, vol. 1, p. 101, doc. 181 (còpia de Wading); DOMÍNGUEZ 2004, p. 601, doc. 765.

Reg. POTTHAST 1874-1875, n. 10583; AUVRAY 1896-1907, vol. 2, col. 981, doc. 4288.

Rumor qui de regni Navarre partibus auribus nostris nuper insonuit, amaritudinis absinthio nos potavit, quia, sicut ad nos, fama, immo infamia referente, pervenit, inimico homine in regno ipso semen iniquum messi dominice seminante, segetes zizania pullulant, et vulpes moliuntur vineam Domini demoliri. Nam heretice labis morbus paulatim serpens, ut cancer, sere totum predictum regnum afferitur graviter infecisse, nec iam heretici latenter, ut vulpes, demoliri vineam Domini Sabaoth contenti sunt, sed quasi equi parati ad prelium manifeste presumunt insurgere contra eam; ex qua venenata radice videtur procul dubio processisse, quod in eodem regno conculcatur libertas ecclesiastica, et claves Ecclesie contemnuntur. Cum igitur ex iniuncto nobis officio, de regno Dei colligere scandala teneamur, et quantum in nobis est, huiusmodi bestias oppugnare; nos ponentes in manu vestra gladium verbi Dei, quem iuxta prophete sententiam non devetis a sanguine prohibere, sed tanquam Phinees catholice fidei zelo succensi, de pestilentibus ipsis, et credentibus ac receptatoribus et defensoribus eorundem sollicite inquirentes, contra illos quos per inquisitionem super premissis constiterit esse reos, tam iuxta sanctiones canonicas, quam statuta nostra, que ad confundendam hereticorum pravitatem edidimus, procedatis, convocato contra eos ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Datum Laterani VIII, kalendas maii, pontificatus nostri anno duodecimo.

292

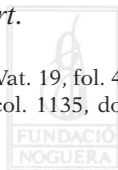
1238, setembre, 25. Anagni

Carta del papa Gregori IX al bisbe de Burgos referent a la confessió del ciutadà burgalès Vital d'Arvial en relació amb el grup d'heretges del qual havia format part.

[A] Original no localitzat.

B Còpia coetània, AV, Reg. Vat. 19, fol. 49v-50r, n. 247.

Ed. AUVRAY 1896-1907, vol. 2, col. 1135, doc. 4526 (parcial); DOMÍNGUEZ 2004, pp. 621-622, doc. 791.

Episcopo Burgensi. Vitalis de Arvial, civis Burgensis, humili nobis insinuatione monstravit quod olim, diabolo suadente, quibusdam hereticis diversis communicavit temporibus, tam in mensa comedendo cum eis, quam loquendo et, inclinato capite flexisque genibus, reverentiam exhibendo; quibusdam autem ex eis de pecunia sua dedit, et a duobus ipsorum octoginta marabutinos, quos omnes eisdem, exceptis viginti quinque (que) restituit, habuit in commenda, quamquam, ut asserit, propter hoc catholicam fidem nunquam dimiserit nec errori consenserit eorundem. Et licet super hoc nunquam accusatus fuerit, nec convictus, nec etiam infamatus, nisi forte post quam iter arripuit ad Sedem Apostolicam veniendi, et a sex annis citra omnino dimiserit hunc errorem, quia tamen anime sue salutem desiderat omnibus anteferre, super hoc impendi sibi salutare remedium humiliter postulavit. Quia vero de facto et eius circumstantiis scire poteris plenius veritatem, ad te remittentes eundem, fraternitati tue per apostolica scripta mandamus quatinus, inquisita super hiis diligentius veritate, si ad hoc venit spontaneus, non coactus, et nullius inquisitionis seu probationis metu, provideas super hoc prout anime sue saluti videris expedire ac fidei decuerit munimentum.

Datum ut supra [Anagnie, VII kalendas octobris, anno duodecimo].

293

1243, desembre, 7.

Gaucelin de Miraval afirma en la seva deposició que uns vint-i-cinc anys enrere, la seva mare, Adalais de Navarra, va ser heretge i va residir a Puèglaurenç.

[A] Original sense localitzar.

B Còpia del segle XVII, BNF, fons Doat, vol. 23, fol. 106v-109r.

Anno et die quo supra [VII idus decembris, anno millesimo ducentesimo quadragesimo tertio]. Gaucelinus de Miraval, de Podiolaurentio, requisitus de veritate dicenda de se et de aliis, vivis et mortuis, super crimine haeresis et Valdensis, testis, iuratus, dixit [...]

[...]

[fol. 109r] Item, dixit quod Adalaicis de Naivaras, mater quondam ipsius testis, fuit haeretica inducta, et dum tenebat dictam sec-

tam ipse testis receptavit dictam haereticam in domo ipsius testis per quindecim dies apud Podiumlaurentium, et ipse testis dabat praedictae haereticae ad comedendum. Et cum stetisset in domo ipsius testis per quindecim dies, venit ibi quaedam haeretica quae vocabatur Berengaria Alzepia, quae abstraxit de domo ipsius testis dictam haereticam matrem ipsius testis, et tenuit viam suam cum ea. De tempore, quod sunt viginti quatuor anni vel circa.

Item, dixit se venisse ad videndum apud Empetit, in honore Podiilaurentii, Aladaicim de Noairas, matrem ipsius testis, haereticam, quae stabat ibi publice cum Berengaria Alsepie, haeretica, et ibi ipse testis locutus fuit cum dicta haeretica, et cum stetisset ibi parum ipse testis exivit inde et dimisit in dicta domo dictos haereticos.

Interrogatus, dixit quod non adoravit ipse testis dictas haereticas, nec flexit genua sua coram eis. De tempore, quod supra.

294

1246, octubre, 15. Lió

El papa Innocenci IV comissiona el bisbe de Saragossa perquè intervingui en els greus abusos comesos contra els frares menors de la ciutat de Pamplona, on apareixen, entre d'altres, els heretges.

[A] Original sense localitzar.

B Còpia coetània, AV, Reg. Vat. vol. 21, fol. 344r, doc. 256.

Ed. QUINTANA 1987, vol. 1, pp. 333-335, doc. 316.

Reg. POTTHAST 1874-1875, n. 12303; BERGER 1884-1911, vol. 1, pp. 333-334, n. 2252.

Episcopo Cesaraugustano. Lecta coram nobis et fratribus nostris dilecti filii ministri et conventus Fratrum Minorum Pampilonensium, petitionem continente quod prior et archidiaconus Mense et alii quidam canonici Pampilonenses, minus provide attendentes, quod predicti fratres de loco Sancti Petri de Ripis, in quo morabantur hactenus, ad locum extra portam Sancti Laurenti Pampilonensi, a Doato et heredibus quondam Stephani et Navarri de Sparza, fratrum, civibus pampilonensibus, eis pia liberalitate concessum, auctoritate nostra curaverunt se transferre, quia sine ipsorum licentia hoc egerunt commoti, graviter contra eos, post appellationem ad nos intrepositam, eos fecerunt iniuriis et ceteris non modicis afflixerunt in mortuorum exequiis confraternitatibus populi et ubique Christi fideles conveniebant ad aliqua exercenda, per civitatem et diocesim

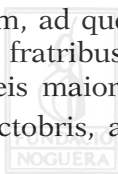
ipsos auctoritate venerabilis fratris nostri (Petri), Pampilonensis episcopi, denuntiari excommunicatos publice facientes. Et quia per hoc suam intencionem consequi nequiverunt, eos et benefactores ipsorum et qui ab eis horas audirent cronicas vel loquerentur cum illis, aut manus eis porrigerent pietatis, cuiuscumque conditionis existerent, generaliter et specialiter quosdam diebus solempnibus pulsatis campanis et candelis accensis, anathematizare quantum in eis est temere presumpserunt. Nec adhuc hiis contenti finibus, in predicationibus publicis ad quas, tam in civitate quam diocesi faciebant, populos convocari, non ut eos factis instruerent ac exemplis, sed ut afflictis afflictionem adderent, sub pena subtractionis eucharistie ac ecclesiastice sepulture ipsis interdicebant expresse ne ullus ad eorum predicationes accedere, vel confiteretur eisdem et, quod est inhumanius et abominabilius apud Deum, ipsos bulle nostre falsarios, hereticos, nequiores iudeis, sarracenis et gravioribus irretitos criminibus, publice asserebant. Et quia in eis populis non favebat, ad iracundiam concitati, cum quibusdam perditionis filiis, ad locum Sancti Petri prefatum, in quo adhuc maior pars conventus remanserat accedentes, portis ecclesie ac omnium officinarum destructis, custodem et lectorem, locum intrare volentes, graviter percuserunt, et alios fratres inventos ibidem, in panis et aque penuria, profigata clericali modestia, tenuerunt, sacrilego ausu, per triduum quasi captos. Libros insuper tam ecclesiasticos quam scholasticos, sanorum et egrotantium vestimenta, ceteraque utensilia eorum et coquine usui deputata, fecerunt exinde, pro sue voluntatis arbitrio, asportari. Et, ut in finem conceptam tirampnidem exercerent et gravibus adderent graviora, vicarium guardiani et quosdam alios fratres, usque ad effusionem sanguinis verberantes, ipsos et alios per manus et pedes distractos de loco ipso inhumaniter eiecerunt in non modicam contumeliam Creatoris et gravem Apostolice Sedis iniuriam, sub cuius speciali protectione consistunt et in ipsius ordinis opprobrium et gravamen.

Et licet per venerabilem fratrem nostrum (Petrum), archiepiscopum Terraconensem, a nobis ipsis fratribus deputatum, dicti prior et archidiaconus et omnes illi qui fratres intendebant predictos essent propter hoc vinculo excommunicationis astricti, non potuit adhuc esse possibile, Dei vel hominis intuitu vel alicuius precaminis interventu, eosdem episcopum, priorem, archidiaconum et canonicos invenire flexibiles ut ab inconsulte voluntatis arbitrio ad consulte rationis iudicium recurrentes, a gravaminibus ipsorum quorum sunt persecutores effecti, desistere procurarent. Verum si

dicti episcopus, prior, archidiaconus et canonici oculis cordis inspicerent diligenter, mutationem loci dictorum fratrum, auctoritate nostra factam, egre ferre nullatenus debuissent, sed magis eosdem brachiis dilectionis amplecti et oportuno subsidio consolari, ad officium namque illorum pertinere dinoscitur pia loca et personas famulantes in eis oportuno, cum expedit, patrocinio defensare ut, sicut ipsi, bonus odor Christi existant et divine benedictionis premium acquirentes, laudis humane valeant preconium obtinere. Et quidem cum ordo dictorum fratrum sit Romane Ecclesie novella plantatio, sanctorum operum fructu fecunda ac apud Deum et generalem Ecclesiam meritis proficiat et exemplis, et, inter alios ordines, prerogativa favoris ac defensionis Apostolice Sedis gaudeat speciali pro eo quod in paupertate, Christi pauperis vestigia imitantur, mundi blanditiis derelictis, ipsorum episcopi, prioris, archidiaconi et canonicorum tunc nullatenus expediret quod ipsis fratribus inferrent aliqua nocumenta.

Nos igitur, attendentes quod, si predicti excessus remanserint inulti, transferrent aliis in exemplum, fraternitati tue per apostolica scripta, in virtute obedientie, districte precipiendo mandamus quatinus, cum predicta in partibus illis non possint non esse notoria, personaliter ad locum accedens, per ecclesias civitatis et diocesis Pampilonensi, denuncies et facias publice nunciari predictas sententias per priorem, archidiaconum et alios, eiusdem episcopi auctoritate in contemptum Sedis Apostolice et nostrum, post appellationem ad nos interiectam, prolatas penitus nullas esse. Sed tu ipsis fratribus ad famam integram, predicationes exercendas, confessiones audiendas et alia plenarie restitutis, et omnes illos qui bona predicta eorum per violentiam occuparunt, nisi intra certum terminum prefigendum a te, ipsis fratribus satisfacere procurarint, proferas excommunicationis sententiam generalem; eos vero qui, ausu sacrilego, in ipsos fratres manus iniecerunt temere violentas et quorum mandato factum est, tandiu excommunicatos publice nunties et facias ab omnibus artius evitari dummodo possint universa satisfacere corpore et, cum tuarum testimonio litterarum ad Sedem veniant Apostolica absolvendi. Populum nichilominus inducens ut ad devotionem fratrum revertatur ipsorum, et, iuxta consuetum morem, pro divina et Apostolice Sedis reverentia, eis subventionis dexteram prorrigan liberalem, ad que tanto promptiores tantoque frequentiores se debent ipsis fratribus exhibere quanto iidem inter ipsos sie afflicti exemplum eis maioris patientie prestiterunt.

Datum Lugduni, idus octobris, anno quarto.

1276, Tolosa de Llenguadoc

Declaració feta davant de la inquisició de Tolosa pel gascó Arnau de Cimordan, el qual havia fugit de la presó de Tolosa on era reclòs pel crim d'heretgia i va fugir al territori de Bascònia.

[A] Original sense localitzar.

B Còpia del segle XVII, BNF, fons Doat, vol. 25, fols. 219v-225r.

Ed. DOUAIS 1900, pp. LXXX-LXXXIV.

Anno et die quibus proximis [millesimo ducentesimo septuagesimo quinto, die dominica post octava Epiphaniae]. Arnaldus Cimordani, de Gasconia, fugitivus de muro Tholosae, reversus, assecuratus, testis, iuratus, et requisitus et cetera, dixit quod ipse testis fuit confessus omnia quae sciebat de haeresi primo fratri Bernardi de Cautio, quondam inquisitori, a quo paenitentiam habuit de crucibus et peregrinationibus, postmodum fratri Guillelmo Bernardi super eo quod dixit ei quod, post praedictam paenitentiam receptam a fratre Bernardo, associavit Raymundum Labegiam, haereticum, quoniam praedicta associatio fuerat facta per ipsum testem ante praedictam paenitentiam iniuctam ipsi testi a dicto fratre Bernardo, et eam tacuit fratri Bernardi propter oblivionem.

Interrogatus si scit aliquid amplius de haeresi quam confessus est praedictis inquisitoribus, dixit quod non.

Interrogatus quare fugit de muro, dixit quod quia non habebat ibi necessaria, non enim providebatur sibi de bonis regis, quia incursus ipsius non pervenerat ad regem, sed ad episcopum; nec providebatur ei de bonis episcopi, quia non habebat nuntium quem posset ita frequenter mittere ad aulam episcopi pro pane, et, quando mittebatur ipsi testi panis de domo episcopi ad murum, mittebatur durus et non poterat comedere. Carebat etiam vestibus et aliis necessariis.

Interrogatus si, postquam fugit de muro, commisit aliquid in haeresi, vel scivit de se vel de aliis, dixit quod non. Dixit tamen quod, quando ipse testis erat in muro, audivit Raymundum Ricardi, de honore Vauri, dicentem quod erant duo dii, qui pugnaverant alter contra alterum in coelo, et quod sanguis ascenderat per murum civitatis, et alia verba de quibus non recolit.

Haec deposuit Tholosae, coram fratre Pontio de Parnaco, inquisitore. Testes: frater Bernardus de Villela et ego Atho de Sancto Victore, publicus notarius, qui haec scripsi.

[...]

[fol. 222r] Postmodum, dictus inquisitor interrogavit dictum Arnaldum, per iuramentum ab ipso prius super hoc praesumptum, quod nominaret personas illas quae receperunt eum scientes ipsum fugitivum de muro; qui respondit quod non recordabatur. Et fuit iniunctum ei quod recogitaret et mane rediens responderet.

Rediit igitur mane sequenti, et respondit dicens quod, cum fugisset de muro, venit in Vasconiam, ad grangiam de Gimonte que vocatur Aqua Bela; et invenit ibi fratrem Petrum de Fradeus [*sic*], qui cognoscebat ipsum testem, sed ignorabat statum ipsius testis, sicut credit.

[...]

ÍNDIX ONOMÀSTIC

— A —

- A. GRANYA, jurista, 269
- ABRIL PÉREZ PELÁEZ, bisbe d'Urgell, 201, 242, 243
- ADALAIS DE NAVARRA, heretge, 293
- ADALAIZA, dona de Pere Betlandi, 150
- AGLEA (ANGLESA?), 171
- AGUT CATALÀ, 129
- AIMERGARDAM, dona de Pere de Maseròlas, 157
- AIMERIC, heretge, 152
- AIMERIC DE LEONE, 209
- AIMERIC DE LA REINA, 147
- AIMERIC DE SANT MELIÓ, 196
- AIMERIC GAUFRED, 147
- AIMERIC SIRVENT, DE FANJAUS, 247
- AINARD DE MOIRANS, bisbe de Viena, 15
- ALADAICIS SCICRESA, 173
- ALAISSONA, dona de Bernat Autier, 269
- ALAMANDA DE NOGAÏROT, 159
- ALAMANDA, dona de Joan Gilabert, 270
- ALAMANDA, germana d'en Piquier, 270
- ALAZAIS, germana de Guilhem Maurs, 264
- ALAZAIS, tieta d'Arnau Sicre, 265
- ALAZAIS, dona de Raimond Mauri, de Montalhon, 268
- ALAZAIS, dona de Bernat Autier, 268
- ALAZAIS BENET, dona de Joan Bartomeu, d'Ax, 270
- ALAZAIS MAURI, 269
- ALAZAIS, dona de Bernat Riba, 263 bis, 270
- ALAZAIS, dona de Pons d'Azema, 268, 269, 270
- ALBERT DE LAVÀNIA, jutge, 250
- ALBERT DE BENA, 270
- ALEXANDRE IV, papa, 191, 195, 199, 220
- ALEU TRAPERÀ, 122
- ALFONS I, rei d'Aragó, 10
- ALFONS II, rei d'Aragó, 251
- ALFONS III DE POITIERS, comte de Tolosa, 219, 231
- ALFONS VIII, rei de Castella, 52
- AMIEL DE PERLES, 270
- AMIEL DE SAVARTÉS, 270
- AMIEL LAFONT, marit de Guilhemeta Maurs, 264
- AMIGO, apotecari de Sant Mateu, 265
- ALZIEU DE MASSABRAC, 129, 151
- AMATO, procurador del bisbe d'Elna, 155
- AMBRON, 121
- AMELI DE GORBIT, heretge, 152
- AMELI DE MORLERIO, fill de Ramon Amolis de Morlerio, 147
- AMELI FILLOL, 209
- AMELI SAURAT, 131
- ANATABIS GITA, 172
- ANDORRA CAUDEIRA, germà d'Arnau, 145
- ANDREAS CHAULETS, senescal de Carcassona, 108

- ANDREU DE BARBERÀ, frare de l'orde dels Predicadors, 124
 ANDREU DE PRADES, v. *PRADES TAVERNIER*, 270
 ANDREU DE RUES, bisbe heretge Llobardà, 247
 ANDREU ZANIT, 282
 ANGLESA, 171
 ANSELM CAPELLÀ, 287
 ANSELMO DE PAVIA, Comunitat dels Pobres Catòlics, 287
 ANTONI DE CHERAL, 122
 ANTONIO DE MORAGIO, 270
 ARNAU, ardiaca de Tarragona, 198
 ARNAU, capellà de Vivario, 209
 ARNAU, degà, 21
 ARNAU, fuster, 247
 ARNAU, nebot de Pere Arnau Mercader, 248
 ARNAU, frare de l'orde dels Predicadors, 119
 ARNAU, prior d'Urgell, 21
 ARNAU AMALRIC, abat del Cister i arquebisbe de Narbona, 31, 33, 37, 42, 51, 71
 ARNAU ANDREU, 270
 ARNAU ARRUFAT, heresiarca, 43
 ARNAU AUTIER DE VALSERRA, 267, 268, 269
 ARNAU BELLO, 150
 ARNAU BELOT, 269, 270
 ARNAU BERENGUER, 119
 ARNAU BOS DE CONTALDO, 147
 ARNAU BRETÒS, DE BERGA, 152
 ARNAU BURGUET, 263
 ARNAU CABACIER, DE FLIX, 270
 ARNAU CAMALERA, 131
 ARNAU COSTAU, 119
 ARNAU D'ARAGÓ, 146
 ARNAU DE BAUCEBRE, heretge, 190
 ARNAU DE BENSA, 129
 ARNAU DE BRASSOLS, 147
 ARNAU DE CANGO, 132
 ARNAU DE CARDONA, heretge, 124
 ARNAU DE CASLARIO, frare de l'orde dels Predicadors, 263 bis, 264, 267, 268, 270
 ARNAU DE CASTELLBÒ, vescomte de Castellbò, 112, 152, 159, 240, 242
 ARNAU DE CASTELVERDUN, 248
 ARNAU DE CAUDEIRA, soldat, 145
 ARNAU DE CIMORDAN, 295
 ARNAU DE COS, 179
 ARNAU DE DAS, 127
 ARNAU DE DURBANO, abat d'Urgell, 132
 ARNAU DE FUZONIS, 148
 ARNAU DE GURB, bisbe de Barcelona, 198
 ARNAU DE MOTA, arxidiaca, 132
 ARNAU DE NAVATA, 99
 ARNAU DE FOVISARIO, heretge, 247
 ARNAU DE JOVAL, soldat, 198
 ARNAU DE LA SENCISE, 119
 ARNAU DE LAGENTIS, 119
 ARNAU DE LERZ, 198
 ARNAU DE LLOMBARDIA, 247
 ARNAU DE MALHORGAS, 248
 ARNAU DE MONELLIS, 209
 ARNAU DE MUTACIÓ, heretge, 143
 ARNAU DE NIVERIO (VIVARIO?), 149
 ARNAU DE OALERLIER, 209
 ARNAU DE PARÍS, DE CASTELLBÒ, 148
 ARNAU DE PICALQUERS, 124
 ARNAU DE ROMANÍ, 283
 ARNAU DE PUIGVERD, 21
 ARNAU DE SAGA, 112
 ARNAU DE SALIS, 12
 ARNAU DE *SANCTO MANTICO*, 205
 ARNAU DE So, germà de Bernat d'Alió, 149, 150, 151, 154, 234
 ARNAU DE VENZA, 150
 ARNAU DEL COLOMER, heretge, 152
 ARNAU DEL BOSCH, batlle de Lleida, 197
 ARNAU DEJEAN, 270
 ARNAU ELIES, DE LLEIDA, 212
 ARNAU ESCAUNIER, 270
 ARNAU ESCLARMONDA, 270
 ARNAU ESQUILIER, 268
 ARNAU FABRA, DE PUIGCERDÀ, 264, 270
 ARNAU FORNER, 248
 ARNAU GARCIA, 274
 ARNAU GILI (o GELI), heretge, 172, 173
 ARNAU GUILLEM DE *PORREIRO*, 248
 ARNAU HUG, 145

- ARNAU LEBRIET, DE CERDANYA, 270
 ARNAU MESTRE, heretge, 152
 ARNAU MONER, 247
 ARNAU OTÓ, heresiarca, 41
 ARNAU PIQUIER, 270
 ARNAU PONS, heretge, 175, 176
 ARNAU RIBERIA, 41
 ARNAU ROGER, 129, 152
 ARNAU ROGER, heretge, 190
 ARNAU ROQUIER (o ROQUER?), 152
 ARNAU ROTLAN (ROLLAN), 131, 150
 ARNAU SEGARRA, heretge, 227
 ARNAU SEGARRA, frare, 242, 243
 ARNAU SERRANO, 225
 ARNAU VITAL, 270
 ARNAUDA, dona de Jordà Calvet, 150
 ARNAUT BALLE, d'Ax, 268, 269, 270
 ARNAUT BELIBASTA, germà de Guilhem Belibasta, 270
 ARNAUT COGUL DE LORDAT, 266
 ARNAUT DE CARLA, frare de l'orde dels Predicadors de Pàmies, 264, 265, 268
 ARNAUT DE LO VIVIÈR, 131, 150
 ARNAUT DE N'AIGLINA, batlle de Sant Pau de Fenolleda, 270
 ARNAUT DE NARBONA, DE CAROL, 129, 131
 ARNAUT DE QUIÈR, 119
 ARNAUT DE LA SERRA, DE QUIÈR, 119
 ARNAUT DE SAVINHAC, DE TARASCON, 266
 ARNAUT FAURA, DE MONTALHON, 264, 270
 ARNAUT FORT, DE MONTALHON, 264
 ARNAUT GUILHEM D'ARVINHA, 159
 ARNAUT GUILHEM DE LORDAT, 149
 ARNAUT ISARN DE LIMÓS, 209
 ARNAUT ISARN DE RASÉS, 209
 ARNAUT LAURENT D'AX, 270
 ARNAUT LIZIER, 270
 ARNAUT MARTÍ DE JUNAC, 269
 ARNAUT MAURI, fill de Raimon Mauri, de Montalhon, 264, 268, 269, 270
 ARNAUT MAURI, fill de Guilhemeta Mauri, 264, 265, 268, 269, 270
 ARNAUT MAURS, germà de Guilhem Maurs, 264, 265
 ARNAUT NARBONA, DE CAROL, 151
 ARNAUT RAFFRE, d'Ax, 270
 ARNAUT ROTGER DE MIRAPEIS, 149
 ARNAUT ROQUER DE BELLPUIG, 149
 ARNAUT SICRE, notari de Tarascon, 232, 233, 264
 ARNAUT SICRE D'AX (o ARNAU BALLE), fill de Sibil·la d'en Balle, 264, 265, 268, 270
 ARNAUT VITAL DE MASSABRAC, 129
 ARPAIS, esposa de Guerau de Rabat, 127
 ARSENA, dona de Ponç de Narbona, 131
 ARSENA, dona de Bernat Esteve, 122
 ARTAL DE LUNA, 206
 ARTALEU, DE VILAFRANCA DE CONFLENT, 270
 ARTESO, cavaller, 268, 269, 270
 ARTI DE COUSTAUSSA, 268, 270
 ASPÀREG DE LA BARCA, arquebisbe de Tarragona, 69, 73, 75, 84
 ASPERTA, vídua de Bernat Servel, 265, 268, 269, 270, 271
 ASSAUTZ DE ROCAFORT, soldat, 145
 AT DE BOAN, 152
 AT D'ISARN, 209
 ATÓ ARNAU, 190
 ATÓ DE SANT VÍCTOR, notari, 247, 248, 295
 AUDA, mare d'Isarn Bernat de Fanjaus, 147
 AUDIARDES, dona de Pere Rotlan (Rollan), 131, 150
 AUGER DE FENOLLET, 147

—B—

- BALAGUIERA DE SANT MATEU, 268
 BARCHINEA BALAGUER, heretge, 190
 BARTOMEU AMILATHI, prevere de Lladrós, 266
 BARTOMEU BOVER, 248
 BARTOMEU BOURREL, d'Ax, 264, 265, 268, 270
 BARTOMEU CAMPANHO, DE BAGÀ, 264
 BARTOMEU CAMPANHO, 270

- BARTOMEU DE BELLCAIRE DE SAUT, 129
 BARTOMEU DE BELLESTAR, 150
 BARTOMEU DE GALLICANT, fill de Raimunda, 152
 BARTOMEU DE PORTA, 240
 BARTOMEU DE PUIVERT (O DE NÉBIAS), 268
 BARTOMEU ESCLARMUNDA, 270
 BARTOMEU FREBIDOR, 122
 BARTOMEU MONTAGUT D'AZAT, 270
 BAUDRES DE FOGARS (FOGAX?), 131, 150
 BASTIT, 270
 BEATRIU, 266
 BEATRIU DE MONTETOTINO, dona d'Arnau Guillem Porreiro, 148
 BEATRIU BRETÒS, heretge, 152
 BEATRIU D'URTX, vídua d'Hug de Saisac, 209
 BEC, 147
 BELOTZ, DE MONTALHON, 264
 BENEG (BENET?), heretge, 179
 BENET D'ALIGNAN, bisbe de Marsella, 174
 BENET DE ROCABERTÍ, arquebisbe de Tarragona, 180, 184, 186, 187, 200
 BENET DE TÈRMES, bisbe càtar del Rasés, 41, 119
 BERENGÀRIA, 124
 BERENGÀRIA ALSEPIA, heretge, 293
 BERENGUELA DE CORNEILHAN, 148
 BERENGUER, frare, 112
 BERENGUER ARNAU, 198
 BERENGUER ARNAU, D'ANGLESOLA, 197
 BERENGUER BARBA, DE QUIÉ, 119
 BERENGUER BARDINA, notari, 193, 278
 BERENGUER BURGET, 242, 243
 BERENGUER CORTIELLA, ciutadà de Tortosa, 261
 BERENGUER D'ANGLESOLA, 198
 BERENGUER D'ERILL, bisbe de Lleida, 93, 193
 BERENGUER D'ORSIEIRAS, 131
 BERENGUER D'ULIANA, 122
 BERENGUER DALMAU, 246
 BERENGUER DE CONVELARIA, 132
 BERENGUER DE DAS, 127, 131, 151
 BERENGUER DE FENOLLAR, cavaller de Tortosa, 261
 BERENGUER DE L'ÀVELHANET, 147, 152
 BERENGUER DE LO VIVIÈR, 149, 150, 209, 231
 BERENGUER DE MORIANO, 31
 BERENGUER DE MASEIRAS, 150
 BERENGUER DE NARBONA, 48
 BERENGUER DE PALONER, lector de l'orde dels Predicadors de Cervera, 269
 BERENGUER DE PALOU, bisbe de Barcelona, 12 (sagristà), 61, 65, 124
 BERENGUER DE SAGRIÀ, 270
 BERENGUER DE SANT MELIÓ, 273, 274
 BERENGUER DE SARAVELH, 269
 BERENGUER DE SAUTÓ, 209
 BERENGUER DE SOLERIO, 245
 BERENGUER DE TABATUS (TABARNS?), 132
 BERENGUER DE TORNAMIRA, 245
 BERENGUER DE TORRE, degà de Barcelona, 198
 BERENGUER DEL PI, cavaller, 152
 BERENGUER DEZ PUIG, 261
 BERENGUER DORSEIRES, 131
 BERENGUER DRAPER, 277
 BERENGUER ESCOLANI, DE FOIX, 266
 BERENGUER FORNER, 226
 BERENGUER MOLINER, frare de Poblet, 268, 269
 BERENGUER PALMA, sagristà, 209
 BERENGUER TORNER, 131
 BERENGUERA, dona d'Arnau Esclarmunda, 270
 BERENGUERA, mare d'Eglantina, dona de Raimon Maulen, 270
 BERENGUERA DALMAU, dona de Guillem de Sant Meliό, 246
 BERNARD III DE SÉDIRAC, bisbe d'Aush, 14, 15, 18, 20
 BERNARD GUI, inquisidor, 265, 266
 BERNARDA, dona de Pere Bretòs, 152
 BERNART, senyor de Sant Lluís (Aude), 264
 BERNART ANDREU, fill de Pèire Andreu, 270
 BERNART AUTIER, DE MONTALHON, 268, 269
 BERNART BALLE, fill de Sibilla d'en Balle, 270

- BERNART BARBA, DE FANJAUS, heretge, 248
- BERNART BATINER, DE SAUZES, 270
- BERNART BATALHA DE MIRAPEIS, soldat, 149
- BERNART BELIBASTA, germà de Guilhem Belibasta, 270
- BERNART BEFAYT, 264, 268, 269
- BERNART CAIROL, alies BERNAT DE JOCON, 231
- BERNART COLOMBA DE GODERVILLE, heretge, 248
- BERNART D'ARVINHA, 159
- BERNART D'ARZENS, soldat, 41
- BERNART DE BESIERS, comunitat dels Pobres Catòlics, 44, 53, 60
- BERNART DE CAUS, inquisidor, 158, 162, 209
- BERNART DE JUNAC, 270
- BERNART DE LAMOLA DE VENTENAC, 129
- BERNART DE MAIREVILLA, 128, 145
- BERNART DE MONTAUT, 148
- BERNART DE REGAT DE CAROL, 152
- BERNART DE SANT MARTÍ DE LAURAC, 129
- BERNART DE SANT MARTÍ, notari de Limós, 264
- BERNART DE TINHAC, 270
- BERNART DEL PUÈG, DE GARANON, 162
- BERNART DIGO, DE SAUZES, 270
- BERNART FORNER, DE BERRELE (BAREILHES?), 248
- BERNART ISARN, DE MONTALHON, 270
- BERNART LAUFRE, DE TINHAC, 267, 270
- BERNART MARTÍ, DE MONTALHON, 264, 269
- BERNART MARTÍ, arxipreste menor de Carcassona, 172
- BERNART MAURI, tiet dels germans Mauri, 270
- BERNART MAURI, fill de Raimon Mauri, de Montalhon, 268, 269, 270
- BERNART MAURS, fill de Raimon Maurs, 270
- BERNART MONTANIÉ, DE COUSTAUSSA, 270
- BERNART NARBONÈS, DE PORRERA, 152
- BERNART RAIMON, bisbe càtar de Tolosa, 4
- BERNART RAMON D'ASTÓ, 152
- BERNART ROCAVILLA DE CASSÈS, 248
- BERNART SERVEL, DE TARASCON, 265, 268, 270
- BERNART SICRE, germà d'Arnau, 265
- BERNART TORT, D'AX, 270
- BERNART VITAL, D'ARQUÈS, 268, 270
- BERNAT, abat de Sant Martí de Canigó, 121
- BERNAT, ardiaca de Fenollet, 209
- BERNAT, frare, 119
- BERNAT, frare de la Santa Creu, 247
- BERNAT, capellà, 155
- BERNAT, capellà de Sidobre, 209
- BERNAT, sagristà de Tarragona, 73
- BERNAT, nebot de Pons Durand de Calhavello, 248
- BERNAT, soldat, 209
- BERNAT, teixidor, 248
- BERNAT, ardiaca, 100
- BERNAT AURANE, 209
- BERNAT BELOT, 270
- BERNAT BERTRAN DE SAUTÓ, 149, 209
- BERNAT BONAFOS, diaca càtar, 149, 150
- BERNAT BONET, 247, 259
- BERNAT CALVET, germà de Jordà Calvet, 150
- BERNAT CATALÀ, bisbe càtar de Carcassona, 4
- BERNAT CATALÀ, ciutadà de Bagà, 200
- BERNAT CALÇA, heretge, 224, 225, 226, 227
- BERNAT CALVÓ, bisbe de Vic i abat de Santes Creus, 93, 98, 112, 116
- BERNAT CARLES, DE PERPINYÀ, escriptor, 206, 207
- BERNAT CIRON DE ROCAVIDAL, 247
- BERNAT CLERGUE, 265, 268
- BERNAT COGOT D'ASELLA, 150
- BERNAT D'ALIÓ, germà d'Arnau de So, 154, 202, 209, 229, 230, 236, 237, 238, 250
- BERNAT D'ANGLESOLA, 240
- BERNAT D'ASTERIO, 134
- BERNAT D'ILLA, frare dominic, 248
- BERNAT D'OLIVELLA, bisbe de Tortosa, 278
- BERNAT DE BAC, inquisidor, 206, 209

- BERNAT DE BELLCAIRE, 209
 BERNAT DE BERGA, germà de Guillem de Berga, 149
 BERNAT DE BERGA, bisbe d'Elna, 99, 104, 109, 110, 120, 134, 142, 155, 161, 181
 BERNAT DE BERNICIO, notari, 142
 BERNAT DE CADIRETA, notari de Barcelona, 244
 BERNAT DE CASIS, 190
 BERNAT DE CERABON, monjo d'Oloriani, 209
 BERNAT DE CIMÒRRA, bisbe càtar de Carcassona, 30, 148
 BERNAT DE COSTA, notari, 198, 206, 209, 213
 BERNAT DE DAS, 127, 131
 BERNAT DE FARICO, 172
 BERNAT DE FONTCOBERTA, DE CERDANYA, 270
 BERNAT DE FORES, 225
 BERNAT DE FRAGA, 225
 BERNAT DE GENEBRAT, DE BAGÀ, 264
 BERNAT DE JOCO, 151
 BERNAT DE LA MOTA, heretge, 119
 BERNAT DE LERA, heretge, 159
 BERNAT DE MAULEON, 240
 BERNAT DE MASERÒLAS, 129
 BERNAT DE MONTPAÓ, batlle de les muntanyes de Prades, 256
 BERNAT DE NA GENTA, 173
 BERNAT DE PARATGE, heretge, 171, 190
 BERNAT DE PERALADA, 277
 BERNAT DE PLANELLES, 122
 BERNAT DE POMARS, 147
 BERNAT DE *PORCIANO*, oficial de Carcassona, 209
 BERNAT DE PORTELLA, 12
 BERNAT DE PUIG, 247
 BERNAT DE PUIGCERCÓS, inquisidor de la Corona d'Aragó, 269, 270
 BERNAT DE RATO, 209
 BERNAT DE RIU, batlle de Bagà, 190
 BERNAT DE ROCAFORT, frare de l'orde dels Predicadors, 128
 BERNAT DE RODES, 150
 BERNAT DE SALVATELLA, frare de l'orde dels Predicadors, 121
 BERNAT DE SANTA EUGÈNIA, 198
 BERNAT DE SAUT, heretge, 241
 BERNAT DE SAUT, PARE, heretge, 241
 BERNAT DE SAUTÓ, 209
 BERNAT DE SCAMPONT, 247
 BERNAT DE *SEBRANO*, 256
 BERNAT DE SERMÓ, 209
 BERNAT DE *STAMINIS*, 203
 BERNAT DE TAIS, 267, 268
 BERNAT DE TOVAR, frare de Sant Miquel de Cuixà, 121
 BERNAT DE TRILLE, 247
 BERNAT DE VALLES, heretge, 124
 BERNAT DE VENASQUE, 270
 BERNAT DE VERMEILLS, 119
 BERNAT DE VILALBA, 225
 BERNAT DE LO VIVIÈR, 154
 BERNAT DE VILAMUR, bisbe d'Urgell, 21
 BERNAT DE VILANOVA, soldat, 41
 BERNAT DE VILELLA, 295
 BERNAT DULCETI, 274
 BERNAT DURFORT, 147, 159
 BERNAT DURFORT, cònsol de Barcelona, 242, 243
 BERNAT EBRUET, 150
 BERNAT ELIES, DE LLEIDA, 212
 BERNAT ESCOLA, fill de Pere Escola, 247
 BERNAT ESCRIVÀ, batlle de València, 211
 BERNAT ESCRIVÀ, 122
 BERNAT ESTEVE, 122
 BERNAT FAURE DEL MUET, 209
 BERNAT FRESSSEL, 147
 BERNAT GAUBERT, 265
 BERNAT GOZA, 124
 BERNAT GRES, 143
 BERNAT GUILLEM DE CLAIRÀ, heretge, 137
 BERNAT GUILLEM DE NIÒRT, 83, 86, 89, 100
 BERNAT HUG DE FESTA, 147
 BERNAT LORDA, heretge, 222
 BERNAT LLORENÇ, monjo cistercenc, 232, 233
 BERNAT LLORENÇ, 143
 BERNAT MARCIÀ, 209

- BERNAT MIQUEL, 152
 BERNAT MIR, 273
 BERNAT MERENGUES, fill de Raimon Merengues, 270
 BERNAT MONER, germà de Pere de Las-sus, 247
 BERNAT NOVELL, nebot de Esteve Novell, 248
 BERNAT OLIBA, bisbe càtar de Tolosa, 247, 248
 BERNAT OLIBIA, 152
 BERNAT OLLER, 21
 BERNAT OTÓ DE NIÒRT, 100, 107, 108
 BERNAT PAGÈS, 172
 BERNAT PELEGRÍ, 256
 BERNAT PELLICER, 131
 BERNAT PONS, heretge, 175, 176
 BERNAT PRIM, DEL CASAL DEL PUÈG, 247
 BERNAT RIBA, 270
 BERNAT ROAINH, 129, 150
 BERNAT ROBERT, heretge, 248
 BERNAT ROSSELL, 150
 BERNAT SA ERA, rector de Pahuls, 261
 BERNAT SUBRA, DE MERENS, 268
 BERNAT SABATÉ, heretge, 190
 BERNAT ROS, 122
 BERNAT SEGARRA, 122
 BERNAT TINTURER, 273
 BERNAT TORNER, 150
 BERNAT TORNER, heretge, 190
 BERNAT TOR[NER?], 131, 171
 BERNAT TOSTIS, 209
 BERTRAN, 143
 BERTRAN, abat de Sant Miquel de Cui-xà, 121
 BERTRAN, cardenal i legat pontifici, 64
 BERTRAN BARRAU, capellà, 264
 BERTRAN I DE BÉCEYRAS, bisbe d'Agen, 15, 18, 25, 33
 BERTRAN DE BERDENAC, 149
 BERTRAN DE FARICO, 173
 BERTRAN DE FENOLLET, fill d'Hug de Saissac i Beatriu d'Urtx, 209
 BERTRAN DEL CONGOST, 129, 149
 BERTRAN DELFÍ, frare de l'orde dels Predicadors, 124
 BERTRAN MARTÍ DE TARABEL, bisbe càtar, 119, 127, 131, 149, 150, 151, 152
 BERTRAN OLIBA, 247
 BIBENT, bisbe heretge de Tolosa, 247, 248
 BLANC, 171
 BLANCA, nora de Jordana de la Creu, 122
 BLANCA DE CARAMANY, 205
 BLANCA DE FENOLLET, filla d'Hug de Saissac i Beatriu d'Urtx, 209
 BLANCA DE JUNAC, 270
 BLANCA DE PARACOLS, heretge, 170
 BONA, sospitosa d'heretgia, 124
 BONAYVAS, 273
 BONET DAVID, notari de Pàmies, 233
 BONFILL, heretge, 147
 BONFILLS DEL CASSÈS, heretge, 119
 BONIFACI VIII, papa, 209
 BONMASSIP, 152, 173
 BORRÀS CALÇA, heretge, 224, 225
 BORRATZ CANAUDA, 268
 BORRELHA, tieta de Joan i Pèire Mauri, de Montalhon, 268,
 BOSAUERS D'EN SELA, DE TARASCON, 265
 BOTOLH, 268
 BRASILLAC, 149
 BRUNA, filla de Prades Tavernier, vídua de Guilhem Pourcel, 268, 269, 270
 BRUNISSEDA DE CERVELLÓ, 264, 268, 270
 BURDO DEL PI, 190
 BURDO DE RODES, 131, 150

— C —

- CABITOG, musulmà, 270
 CAMARADA, veguer de Perpinyà, 209
 CAPRIERA, (NA DESNADA), 270
 CARANAT, 154
 CARBONEL, escrivà de Mirapeis, 159
 CARBONELLA DE SA SENTINA, 152
 CAROL NARBONA, germà de Joan Narbona, 151
 CAROL RUIG, 270
 CASTILLONI, monjo cistercenc, 232, 233

CATALÀ, 172
 CATALÀ, teixidor, 270
 CATALANA, filla d'Estefania, 267 bis
 CATBERT DE BARBAIRA, 99, 101, 161, 209
 CATERINA DE PERPINYÀ, 209
 CAUDEIRA, mare d'Arnau Caudeira, 145
 CAVALHA BELIBASTA, germana de Gui-
 lhem Belibasta, 270
 CECÍLIA D'ARVINHA, 159
 CELESTÍ III, papa, 9
 CLARIN, bisbe de Carcassona, 100
 CLIMENT IV, papa, 235, 239
 COLOMA, heretge, 150
 COMDORS DE JUNAC, v. *BLANCA DE JUNAC*,
 germana de Raimunda, vídua de
 Piquier de Tarascon, 265, 268,
 269, 270
 COMTE DE SALSÉS, 143
 CONSTANS, DE PLANESAS, 264, 268
 CONSTANÇA, reina d'Aragó, 254, 256
 CORBA, dona de Ramon de Perella, 151,
 152
 CORBER, 154
 CORTILHA D'ASCÓ, 268, 269
 COURANDUM ESPAZER, 179
 COUTELIER DE RABAT, 265

— D —

DAVID DE SAVERDUN, monjo de Fontfre-
 da, 264
 DELZLOR, notari del bisbe, 269
 DIAS DE DÈIME, muller de Bernart de
 Montaut, 148
 DIEGO DE OSMÀ, 43
 DOLÇA, dona de Joan Conill, 150
 DOLÇA, heretge, dona de Borràs Calça,
 224
 DOMÈNEC DE LA FEBRA, 131
 DOMÈNEC CALÇA, 225
 DOMÈNEC NICOLAU, notari de Tortosa,
 278
 DOMINIQUE RUIG, 268, 269
 DOMINGO FERRANDO, ciutadà de Tortosa,
 261

DURAN d'OSCA, prior de la comunitat
 dels Pobres Catòlics, 43, 44, 45,
 46, 47, 48, 49, 53, 54, 55, 56, 57,
 58, 59, 60, 285, 286
 DURAND DE NAJAC, comunitat dels Po-
 bres Catòlics, 56, 58, 59, 60, 61,
 113
 DURAND DE BROILLE, 140
 DURANDA, muller de Courandum Espa-
 zer, 179

— E —

EGIDIO SCOPELLI, 287
 EGLANTINA, dona de Raimon Maulen,
 270
 EIXEMÈN DE FOCES, 206
 EIXEMÈN DE LUSIA, 12
 EIXEMÈN D'URREA, 206
 EISSALDA, DE FLIX, 264
 ELEAZAR, 146
 ELESÁURUS DE GRAVA, 150
 ELIONOR, muller de Raimon VI i ger-
 mana del rei Pere I, 145
 ELNA, esposa de Ramon de Malloles,
 139, 155
 ENRIC III, rei d'Anglaterra, 76
 ERMENGARDA, concubina de Miquel de
 Castèlverdu, 152
 ERMENGARDA, dona de Bernat Ramon
 d'Astó, 152
 ERMENGARDA, dona de Guillem de Pa-
 relha, de Rabat, 247
 ERMENGOL D'ILLA, 209
 ERMENGOL D'URTX, 209
 ERMENGOL, comunitat dels Pobres Ca-
 tòlics, 44, 53
 ERMENGOL GROS, inquisidor del regne
 d'Aragó i de Mallorca, 264, 265
 ERMESSEDA (DE TARRAGONA?), heretge,
 124
 ERMESSEDA DE CASTELLBÒ, filla d'Arnau
 de Castellbò i muller de Roger
 Bernat II de Foix, 148, 240, 243
 ERMESSEDA, dona de Pèire Martí, 270

- ERMESSEDA MAURI (anomenada també *Mateua o Tarragona*), 269, 270
- ESCLARMUNDA, mare de Bernat Hug de Festa, 147
- ESCLARMUNDA, germana de Gaillard, escuder de Junac, 265, 270
- ESCLARMUNDA, dona de Bernat d'Alió i mare de Guillem de So, 230
- ESCLARMUNDA DE FOIX, 43, 128, 147
- ESCLARMUNDA DE NIÒRT, 100, 107, 108
- ESCLARMUNDA ESCAUNIER, 270
- ESTEFANIA DE CASTÈLVERDUN, vídua del cavaller Guilhem Arnau de Castèlverdun, 263 bis, 267 bis
- ESTELLA, dona de Raimon Belibasta, 270
- ESTEVE DONAT, DE MONTGAILLARD, heretge, 247, 248
- ESTEVE GROS DE SANT FÈLIX, 247
- ESTEVE NOVELL DE SANT PAULET, 247, 248, 278
- ESTEVE D'ESPARZA, 294
- ESTEVE, frare menor, 128
- ESTEVE DE METZ, frare, 43
- ÉTIENNE BELOT, fill d'Arnau Belot, 270
- ÉTIENNE DE LA GÂTINE, inquisidor de Carcassona i Narbona, 231, 232, 233
- EUDÒXIA LASCARIS, 249, 284
- EUGENI DE FENOLLET, 147
- EZZELINO ROMANO, senyor de la Marca Trevigiana, declarat heretge, 185
- FELIPA, mare de Roger Bernat II, comte de Foix, 159
- FELIPE D'AYERBE, 222
- FERESA, concubina de Pèire Mauri, 152
- FERRAN III, rei de Castella, 290
- FERRAN, frare de l'orde dels Predicadors, 155,
- FERRER, heretge, 150, 173
- FERRER, preposit de Tarragona, 73
- FERRER, frare inquisidor, 99, 115, 116, 119, 133, 134, 141, 142, 143, 146, 152, 178, 179
- FERRER CATALÀ, 151
- FERRER D'ELNA, 143
- FERRER DE GUÀRDIA, clergue, 73
- FERRER DESLLOR, sagristà de Barcelona, 198
- FERRER DRAPER, 171
- FERRER MAELLER, 124
- FERRER TRAPER, heretge, 190, 200
- FERRER VILARROJA, inquisidor, 188, 189
- FERRIOLA DE MERENS, 268, 269, 270
- FINAYRE DE ROCLAUS, 270
- FISAS, dama de companyia de la princesa Elionor, 145
- FLANDINA DE MARLHAC, heretge, 159
- FOLQUET DE MARSELLA, bisbe de Tolosa, 43, 71
- FORTUNY, batlle de Gósol, 190
- FORTUNY, 203
- FRANCESC ÇOLIVERES, 261
- FRANCESC ESPELTA, 250, 284
- FRANCESC MARTÍ, DE LIMÓS, 270
- FRANCESC, frare i capellà, 128
- FRANCESCA, dona de Bernat Narbonès, 152
- FRANQUETA, 270
- FABRISSA, dona de Raimon Riba, 270
- FAIS, mare de Sicart Durfort, 147
- FAIS DE CORNEZANO, 172
- FALAVELLO DE BRONO (BRENNO ?), notari episcopal, 287
- FAURE CORUT, D'AX, 265
- FELIP II, rei de França, 33, 67
- FELIP IV, rei de França, 209
- FELIP CATALÀ, diaca càtar de Catalunya, 248
- FELIP D'AYLARAC, DE COUSTAUSSA, heretge, 268, 269
- GALHARD, escuder de Junac, 265, 270
- GALHARD DE POMIÈS, assistent del bisbe de Pàmies, 263 bis, 264, 265, 267, 268, 270
- GALHARD OTÓ DE VILLARZELLO, 129

— F —

— G —

- GALHARDA BENET, dona de Guilhem Autier, heretge, 270
- GALHARDA ESCAUNIER, dona de Miquel Leyth, 270
- GALHARDA, filla de Guilhemeta Beneta, de Montalhon, 268
- GALHART DEL CONGOST, 127, 129
- GALIANA, NA, vídua d'Agremont, 270
- GALLART DE FESTA, 147
- GALLART DEL CONGOST, 149, 152
- GALLART HOT, 152
- GALCERÀ, germà de Ramon de Castellarnau, 152
- GALCERAN DE PINÓS, 190, 198, 203
- GALCERÀ D'URTX, 209
- GALTER DE SECRU, 100
- GANAU, 270
- GARAUD, 265
- GARGALHA, 270
- GARCIA DE BORJA, 226
- GARCÍA DE GÚDAL, bisbe d'Osca, 61
- GARSIA ARNAU, soldat de Castèlverdu, 233
- GARSIAS, prevere de Foix, 128
- GARSIAS ARNAU, 132
- GASQUE, DE TARASCON, 265
- GASTÓ II DE FOIX, comte de Foix, 264, 265
- GAUCELM DE GÓSOL, 203
- GAUCÉLIN DE MIRAVAU, 293
- GAUCELM DE SELLES, 154
- GAUFRED DE MEDINYÀ, bisbe de Girona, 12
- GAUZIA DE NA LONGA, 270
- GAYA, DONA DE TARASCON, 270
- GELABERT DE BARBAIRA (JACBERT DE BARBAIRA?), 128
- GENTAL, germà de Pèire Ameli de Bran, 147
- GEOFFROY D'ABLIS, inquisidor de Carcassona, 265
- GERALDA, 245
- GERARD DE GORDON, heretge, 159
- GERMÀ DE CASTELNÒU, ardiaca de Pàmies, 264, 265
- GILET DES VOISINS, senyor d'Arqués, 270
- GILABERT DE CASTRES, bisbe càtar de Tolosa, 41, 119, 128, 139, 147, 150, 159
- GIOVANNI DE BRENNÒ notari, 287
- GIOVANNI DI SANTA PRISCA, 21, 23, 24, 25
- GIZBERTO, 245
- GODERA DE MONTFERRAND, 160
- GONZALO, frare menor, 254
- GOTOR DIEZ, veguer del Rosselló, 99
- GRAMANED, 171
- GREGORI IX, papa, 80, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 94, 95, 96, 98, 102, 103, 104, 105, 109, 110, 113, 114, 117, 118, 120, 125, 126, 130, 133, 141, 142, 165, 168, 169, 290, 291, 292
- GUERAU, monjo d'Aynes, 233
- GUERAU DE NIÒRT, 100, 107
- GUERAU DE RABAT, 127
- GUERAU UNAIDI, soldat, 247
- GUIALMA, filla de Maria Pocha, 171
- GUIAMET, 171
- GUIDO, bisbe de Sora (Lazio), 132, 134
- GUIDO MARCIANO, 209
- GUIDONE, legat pontifici, 15, 16
- GUIU, canonge de Carcassona, 100
- GUIU, 100
- GUIGLIEMO PIETRO I, comte de Ventimiglia, 249
- GUGLIELMO IV DE BENEVENTO, bisbe d'Ambrun, 15, 18, 20
- GUILHEM, ardiaca major de Carcassona, 107
- GUILHEM, canonge d'Elna, 100
- GUILHEM, prevere, 143
- GUILHEM, capellà, de Sent Gironç, viu a Sant Mateu, 265, 268
- GUILHEM ARNAU, frare de l'orde dels Predicadors, 107
- GUILHEM ANDREU DE PLANESAS, 270
- GUILHEM ARGELIÈR, 268
- GUILHEM AUDIBERT, canonge de Limós, 264
- GUILHEM AUTIER, heretge, 267, 268, 269, 270
- GUILHEM AZEMA, DE MONTALHON, 264

- GUILHEM BALLE (BAILLE), 268
 GUILHEM BARALHER, DE GEBETZ, 267, 268
 GUILHEM BAYARD, DE TARASCON, 270
 GUILHEM BENET, DE MONTALHON, 264, 270
 GUILHEM BELIBASTA, pare de la família Belibasta, 270
 GUILHEM BELIBASTA, càtar, 264, 265, 267, 268, 269, 270
 GUILHEM BELOT, DE MONTALHON, 268, 270
 GUILHEM BERNAT DE NIÒRT, 85, 86, 89, 100, 107
 GUILHEM BERTO, DE CAROL, 268
 GUILHEM BORRADA, DE CASTELHAR, 270
 GUILHEM BOTOLH, 270
 GUILHEM CABIBLANC, 179
 GUILHEM CLERGUE, 268, 270
 GUILHEM CORTIL, DE MERENS, 270
 GUILHEM CORTIL, D'ASCÓ, 268
 GUILHEM D'ARGELIÈRS, 269
 GUILHEM D'AUTINHAC, bisbe de Magalona, 31
 GUILHEM D'AVINYÓ, 205
 GUILHEM D'EN HORTA, 269
 GUILHEM DE BANHÈRAS, soldat, 209
 GUILHEM DE BOAN DE L'AVELHANET, 150
 GUILHEM DE CASANHAS, 270
 GUILHEM DE CASTANESA, 268
 GUILHEM DE CÀSOLS, bisbe de Lodeva, 163
 GUILHEM DE CONCOUTZ, 247
 GUILHEM DE DURFÒRT, 147
 GUILHEM DE FANJAUS, 248
 GUILHEM DE GARGALHET, 270
 GUILHEM DE GARGALHET, pastor, 264
 GUILHEM DE GOMERVILLE DE MONTGALHARD, 248
 GUILHEM DE NARBONA, 129
 GUILHEM DE PARELHA DE RABAT, 257
 GUILHEM DE PERPINYÀ, 222
 GUILHEM DE PLANHA, 129, 149
 GUILHEM DE PROUILLE, 147
 GUILHEM DE RIUS, 270
 GUILHEM DE SANT LLORENÇ, DE LA VAUR, 247
 GUILHEM DE SAVARTÉS, 247
 GUILHEM DE SERRA, canonge de Perpinyà, 143
 GUILHEM DE TIGNHAC, germà de Bernat de Tinhac, 270
 GUILHEM DEL PUÈG, càtar, 248
 GUILHEM DONAT, DE MONTGAILHARD, 248
 GUILHEM DUNAC DE MASSABRAC, 129
 GUILHEM ENGLÈSI DE FENOLLET, 209
 GUILHEM ESCAUNIER, germà de Marquesa Escaunier, 268, 270
 GUILHEM FABRA, DE SAUT, 270
 GUILHEM FERRAN DEL LAURAGUÈS, 247
 GUILHEM FORT, 270
 GUILHEM ISARN, DE QUILHAN, 270
 GUILHEM JOAN DE LA GARDA, heretge, 247
 GUILHEM MARTÍ, DE MONTALHON, 269, 270
 GUILHEM MARTÍ, DE JUNAC, 270
 GUILHEM MARTÍ, fill de Guilhem Martí, de Montalhon, 270
 GUILHEM MATHEU, D'AX, 264, 265
 GUILHEM MAULEN, 270
 GUILHEM MAURI, marit d'Alazais Maurs, 264,
 GUILHEM MAURI, fill de Raimon Mauri, 269, 270
 GUILHEM MAURS, DE MONTALHON, 264, 265, 268, 269, 270
 GUILHEM MIQUEL DE RABAT, heretge, 152
 GUILHEM MIR DE QUEILLE, 154
 GUILHEM NADIN, DE CARCASSONA, notari, 267, 268, 270
 GUILHEM NARBONA, 151
 GUILHEM PÈIRE, 265
 GUILHEM PÈIRE, DE LIMÓS, 270
 GUILHEM PÈIRE-BARTHE, notari del bisbe de Pàmies, 263 bis, 264, 265, 270
 GUILHEM POURCEL, DE MONTALHON, 269, 270
 GUILHEM RAFRE, D'AX, 270
 GUILHEM RAIMON DE LA ROCA, 129
 GUILHEM RICARD, D'AVINYONET, heretge, 247
 GUILHEM SICRE DE SANAVAC, 173
 GUILHEMA, dona de Bernat Benet d'Ornolac, 266

- GUILHEMA ARGELIÈR, dona de Guilhem Argelièr, 268
 GUILHEMA CLERGUE, dona de Pèire Clergue, 263bis
 GUILHEMA DE MONTORGUEIL, 149
 GUILHEMETA, mare dels Belot, 270
 GUILHEMETA, germana de Guilhem Maurs, 264
 GUILHEMETA, dona de Bernat Laufret, 267
 GUILHEMETA, vídua de Guilhem Benet, de Montalhon, 268, 269
 GUILHEMETA MAURI, filla de Guilhemeta, 264
 GUILHEMETA MAURI, tieta dels germans Mauri, 264, 265, 268, 269, 270
 GUILHEMETA MAURI, filla de Raimon Mauri, 268, 270
 GUILLAUME DE FLEIX, bisbe de Magalona, 23
 GUILLAUME DE LA BROUE, arquebisbe de Narbona, 166, 167, 169, 174, 184
 GUILLEM, prior provincial de la comunitat dels Pobres Catòlics a la Llombardia, 287
 GUILLEM, 171
 GUILLEM, frare, 128
 GUILLEM, frare menor, 100
 GUILLEM VIII DE MONTPELLER, senyor de Montpeller, 19, 24, 25, 26
 GUILLEM ADEMAR, 129, 149, 152
 GUILLEM ARBERTI, notari valencià, 274
 GUILLEM ARNAU, frare inquisidor, 116, 129
 GUILLEM ARNAU, bisbe de Carcassona, 172, 178
 GUILLEM ARNAU, 191, 248
 GUILLEM ASSALIT, 131
 GUILLEM ASTRE, 247
 GUILLEM ATI, frare de l'orde dels Predicadors, 128
 GUILLEM ATÓ, 128
 GUILLEM BATLLE, 203
 GUILLEM BAUSSÀ DE GARDA, 248
 GUILLEM BELISSENS, 247
 GUILLEM BERENGUER, arquebisbe de Narbona, 9; (bisbe de Lleida), 17, 18, 23, 27, 31, 33, 37, 42, 49, 54
 GUILLEM BERENGUER, 152
 GUILLEM BERNAT, 295
 GUILLEM BERNAT DE LUSENAC, 112
 GUILLEM BERROER, frare, 99
 GUILLEM BERTRAN D'ALBI, 248
 GUILLEM BOLETI, notari, 209
 GUILLEM BONET, notari, 209
 GUILLEM BOTET, 79
 GUILLEM CARBONELL, 147
 GUILLEM CATALÀ, heretge, 152
 GUILLEM CATH, 232
 GUILLEM CENTOLH, 147
 GUILLEM CLERGUE, heretge, 152
 GUILLEM CLERGUE, diaca càtar, 159, 171
 GUILLEM COLOM, heretge, 247
 GUILLEM CORONA, 247
 GUILLEM COSTA, inquisidor, 269, 270
 GUILLEM COSTAU, 119
 GUILLEM D'ALIÓ, 209
 GUILLEM D'ANGLESOLA, 240
 GUILLEM D'AVAGA, 209
 GUILLEM D'EN MARTÍ DE MONTFERRER, 129
 GUILLEM D'ENTENSA, cavaller, 268, 269, 270
 GUILLEM DE BALAGUIÈR DE VITBRAN, 129
 GUILLEM DE BARBERÀ, bisbe de Lleida, 98, 166, 193
 GUILLEM DE BAIA, inquisidor, 209
 GUILLEM DE BASSIA, notari reial, 10
 GUILLEM DE BERGA, germà de Bernat de Berga, 149
 GUILLEM DE BERGA, inquisidor, 157
 GUILLEM DE BIELSA, 228
 GUILLEM DE BRIVA, frare menor, 163
 GUILLEM DE CABANELLES, bisbe de Girona, 93
 GUILLEM DE CAPDEVILA, ciutadà de Bagà, 200
 GUILLEM DE CALONGE, frare inquisidor, 242, 243, 244, 252
 GUILLEM DE CAMPEIROS, 131
 GUILLEM DE CANET, 205
 GUILLEM DE CARDOIA (CARDONA?), 248
 GUILLEM DE CARDONA, 12

- GUILLEM DE CERET, bisbe d'Elna, 12
 GUILLEM IV DE CERVERA, 12
 GUILLEM DE CONILACO, 206
 GUILLEM DE CROS, 146
 GUILLEM D'ERR, DE Cerdanya, 270
 GUILLEM DE FESTA, germà de Roger de Festa, 147
 GUILLEM DE FONTAYNAS, 176
 GUILLEM DE GALLICANT, germà de Ramon de Gallicant, 152
 GUILLEM DE GIRONA, 150
 GUILLEM DE GRANATA, 12
 GUILLEM D'ILLA, 129
 GUILLEM DE JOSA, 152, 190
 GUILLEM DE LO VIVIÈR, 150
 GUILLEM DE LLUPIÀ, 209
 GUILLEM DE MIRALES, 132
 GUILLEM DE MONTCADA, bisbe de Lleida, 206, 278
 GUILLEM DE MONTJUÏC, 242, 243
 GUILLEM DE MONTGRÍ, arquebisbe de Tarragona, 93, 94, 95, 97, 111, 112, 116, 198, 244
 GUILLEM DE MONTGRÍ, comanador de la casa del Temple de Tortosa, 274
 GUILLEM DE NA MONTAGUDA, 193
 GUILLEM D'EN MARTÍ DE MONTFERRER, 129
 GUILLEM DE NIÒRT, 99, 100, 108
 GUILLEM D'ORTAFÀ, bisbe d'Elna, 31
 GUILLEM DE PALLARS, 270
 GUILLEM DEL POU, càtar, 152
 GUILLEM DE PRICHANEL, 173
 GUILLEM DE PRIOISSA, 248
 GUILLEM DE PUIG, germà de Ramon de Puig, de Sant Martí de Landa, 247
 GUILLEM DE RIVO, 209
 GUILLEM DE ROCA, 276
 GUILLEM DE SALASA, 131
 GUILLEM DE SANT'ANTONINO, comunitat dels Pobres Catòlics, 53, 54, 55, 56, 59, 60, 286
 GUILLEM DE SANT MELIÓ (O MELIÀ), 195, 223, 245, 246, 249, 250, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 289, 281, 282, 283, 284
 GUILLEM DE SANT GENÍS, 247
 GUILLEM DE SAUCZ, soldat, 190
 GUILLEM DE SELLES, 154
 GUILLEM DE SCOSSIA, 233
 GUILLEM DE SO, 229, 230, 234, 236, 238
 GUILLEM DE SOLINO, canonge de Lleida, 194
 GUILLEM DE VALMOL, 273
 GUILLEM DE VIA, DE CERDANYA, 270
 GUILLEM DE VILAFRANCA, frare de l'orde dels Predicadors, 99
 GUILLEM DE VILANOVA, 119
 GUILLEM DAVINI DE TORRELLES, 209
 GUILLEM DURFORT, cavaller, 12
 GUILLEM ESCRIVÀ, 134
 GUILLEM EXQUILLAT, 209
 GUILLEM FOLQUÍ, 173
 GUILLEM GOT, 147
 GUILLEM GROYN, 193
 GUILLEM HISPÀ, DE PUIGCERDÀ, 270
 GUILLEM HUG, batlle d'Avinyonet, 248
 GUILLEM JOSA, 171
 GUILLEM LLORENÇ DE CASTELLBÒ, 129, 150
 GUILLEM MARIA, 171
 GUILLEM MOLINER, DE LLEIDA, 269
 GUILLEM MOLINER, 193
 GUILLEM MUR, 209
 GUILLEM PONS, de la inquisició de Carcassona, 173
 GUILLEM PONS, 277
 GUILLEM RAMON, 145
 GUILLEM RAIMON DE VALLEDROILLA, 145
 GUILLEM RAMON, 245
 GUILLEM RAMON DE FAIA, 190
 GUILLEM RAMON, inquisidor, 209
 GUILLEM RAMON DE TRAVESSERS, 190
 GUILLEM RAMON DE JOSA, fill de Ramon de Josa i Timbors, 198
 GUILLEM ROER, 206
 GUILLEM ROIG, 114
 GUILLEM ROSAUDI, heretge, 149
 GUILLEM SEDACER, 247
 GUILLEM SERRANO, heretge, 225
 GUILLEM TABAL, 209
 GUILLEM TERRENY DE ROCAVIDAL, 247
 GUILLEM VAQUIER, 152
 GUILLEM VIRGILI, notari, 73

GUILLEM VITAL, 145, 152, 198
 GUILLEMA, dona de Arnau Rotlandi, 131
 GUILLEMA, dona de Guillem Corona, 247
 GUILLEMA, dona de Pere de Bouville, 247
 GUILLEMA, mare d'Arnau de Malhorgas, 248
 GUILLEMA, dona d'Antoni de Cheral, 122
 GUILLEMA, dona d'en Marcial de Torrelhas, 175
 GUILLEMA DE JOAN D'AZEURAL, 248
 GUILLEMA DE PARATGE, dona de Bernat de Paratge, heretge, 190, 203
 GUILLEMA RENALDA, 150
 GUILLOT, bastard del capellà de Merenç, 270
 GUILLOT ANDREU, fil de Pèire Andreu, 270
 GUIRAU DE FESTA, 147
 GUIRAU GORDO, heretge, 119
 GUIRAU DE RABAT, 129, 151
 GUIRAU DE ROQUEFORT, 145
 GUIRAU TREPAT, 152
 GUIRAU UNAIDI, heretge, 247
 GUIRAU, capellà d'Aiguaviva, 178
 GUIU DE CASTILHON, 156

— H —

HONORI III, papa, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 75, 76, 289
 HUG AMELÍ, frare de l'orde dels Predicadors, 248
 HUG DE BILLÈRES, jurista, 268
 HUG DE FULLALQUER, mestre de l'Hospital, 93
 HUG DE MONTLLOR, mestre del Temple, 93
 HUG DE RIVO, 147
 HUGUET DE ROMANÍ, 283

— I —

IMBERT D'AIGUIERA, bisbe d'Arle, 15, 18, 25
 IMBERT DE SALAS, 129
 IMBERT ROAINH, 129
 INNOCENCI III, papa, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61
 INNOCENCI IV, papa, 155, 161, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 174, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 209, 294
 ISARN BERNAT DE FANJAUS, 147
 ISARN DE CASTILHON, 156, 158
 ISARN DE CONILHAC, 150
 ISARN DE FANJAUS, 150
 ISARN DE REZIS, 248
 ISARN DE SANCTA GABELLA, 128
 ISARN DE TAXIS, 128
 ISARN PICARELLA, 147

— J —

JACBERT DE BARBAIRA, v. *CATBERT DE BARBAIRA*
 JACME, ardiaca del Rasés, 99
 JACME ALBENON, prior claustral de Pàmies, 264
 JACME ALSEN, lloctinent del castellà de Montalhon, 264
 JACME AUTIER, heretge, 265, 268, 269, 270
 JACME DE BOQUERA, DE Cerdanya, 270
 JACME DEL CAPCIR, DE VILAFRANCA, 268, 269
 JACME DE JUNAC, 270
 JACME D'ODELLÓ, 270
 JACME FOURNIER, bisbe de Pàmies, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270
 JACME RAUZY, d'Ax, 267
 JACOPO DA PECORARA, bisbe de Palestrina i legat pontifici, 133

- JAUME, heretge, 150
- JAUME I, rei d'Aragó, 62, 64, 73, 74, 76, 77, 81, 82, 91, 93, 94, 96, 104, 109, 110, 117, 118, 121, 161, 168, 181, 183, 184, 185, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 201, 205, 206, 207, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 234, 236, 237, 241, 245, 246, 262, 273, 273, 275, 279, 280, 281, 282
- JAUME II, rei d'Aragó, 256, 259, 260, 261
- JAUME ALFONSA, prior del convent de l'orde dels Predicadors de Lleida, 269
- JAUME ACSAH, 209
- JAUME CIRO, oficial del bisbe de Lleida, 269
- JAUME DE MONTELLÀ, ciutadà de Bagà, 200
- JAUME DE MONTVELL, notari de Barcelona, 270
- JAUME DE TAMARIT, 206
- JAUME GRUNY, 124, 242, 243
- JAUME VITAL, DE SANT MATEU, 265
- JEAN, clergue del regne de França, 100
- JEAN BAUSSAN, bisbe d'Arle, 102
- JEAN DE BELNA (BEAUNE), inquisidors de l'orde dels Predicadors del regne de França, 264, 265, 266, 268, 270, 271
- JEAN DE FRISCAMPIS, senescal del rei de França, 100
- JEAN DE SAINT-PIERRE, inquisidor, 158
- JEAN HALGRIN D'ABBEVILLE, cardenal i bisbe de Sabina, 83
- JOAN XXII, papa, 271
- JOAN, prior de l'església de Sant Nazari de Tolosa, 100
- JOAN, capellà de Cassaneis, 209
- JOAN, capellà, 209
- JOAN, heretge, 124
- JOAN ACERMAT, 129
- JOAN ANDREU, 270
- JOAN ASTRE DE FANJEUX, 247
- JOAN BELIBASTA, germà de Guilhem Belibasta, 270
- JOAN BENET, 264
- JOAN BARTOMEU, d'Ax, 270
- JOAN CAPUT, 270
- JOAN CATALÀ, 127, 129, 149, 150, 151
- JOAN CAMBIAIRE, heretge, 150
- JOAN CONILL, 131, 150
- JOAN D'ANDORRA, 270
- JOAN D'AZEURAL DE SANT ROMÀ, 248
- JOAN DE BAHIL, sotslector de l'orde dels Predicadors de Barcelona, 270
- JOAN DE BERNIN, arquebisbe de Viena, 90, 91, 100, 106, 107
- JOAN DE BIOSCA, 225
- JOAN DE CAROL, 131
- JOAN DE CASALS, 131
- JOAN DE CASSANHAS, 270
- JOAN DE CORNUDELS, heretge, 173
- JOAN DE DAS, 127, 131, 150
- JOAN DE GRAULERA, 209
- JOAN DE L'ARNALDA, DE LAURAC, 247
- JOAN DE LA VALL D'ANDORRA, 111
- JOAN DE LAUZERAL, DE MONTEQUIEU, heretge, 247
- JOAN DE LOTGER, inquisidor, 259
- JOAN DE MIRAILHAS, D'ARQUÈS, 270
- JOAN DE MONTLAUR, bisbe de Magalona, 141, 142
- JOAN DE MORELLA, 270
- JOAN DE NARBONA, de la comunitat dels Pobres Catòlics, 44, 53, 60
- JOAN DE PUIG, 260, 261
- JOAN DE SEGURA, heretge, 222
- JOAN DE TRAYMEDA, canonge d'Urgell, 132
- JOAN DE VITE DE QUILHAN, 175
- JOAN ELÍES, DE LLEIDA, 212
- JOAN ERR, DE Cerdanya, 270
- JOAN ESPAER, DE LLEIDA, 195
- JOAN FUANAS, 270
- JOAN GAILHARD, monjo del monestir de Fontfreda, 264
- JOAN GARRIGA, 247
- JOAN GAYRAUD, D'ALBÈRA, 270
- JOAN GAVARRA, DE PUIGCERDÀ, 268

JOAN GILABERT, 270

JOAN JABBAUD, 267, 268, 270

JOAN MAULEN, 270

JOAN MAURI, fill de Raimon Mauri, 264, 265, 268, 269, 270, 271, 272

JOAN MAURI, fill de Guilhemeta Mauri, 264, 265, 268, 269, 270

JOAN NARBONA, germà de Carol Narbona, 127, 131, 151

JOAN PELLICER, DE MONTALHON, 268

JOAN RADULF, 247

JOAN RUBEUS, 287

JOAN SEDENI, 209

JOAN SEMINORET, oncle de Raimon Joan d'Abia (Albi?), 119

JOAN STRABAUD DE SANTEL, notari de Pàmies, 268, 270

JOANA, filla de Mersende o Ermessenda, 264, 265, 270

JOANETA, dona de Bernat Bedayt, 269

JOFRE II DE ROCABERTÍ, 12

JOHANNES DE BERIX, notari reial, 12

JORDÀ CALVET, 150

JORDÀ DE CEBRANO, 278

JORDÀ DE L'ILLA, 147

JORDÀ DEL MANSO, 219

JORDÀ DE PERELLA, 151

JORDÀ DE RABAT, 265

JORDANA, heretge, 150

JORDANA DE LA CREU, 122

JORDANA DE MARLHAC, heretge, 159

JOVER, 122

JULIÀ D'AX, cunyat de Joan Benet, 264

— L —

LAURA, 146

LAURENT, DE MONTSEGUR, 268, 270

LORENS CIMA, ciutadà de Tortosa, 261

LLORENÇ, assistent del vicari Pere Ferrer, 124

LLUÍS VIII, rei de França, 33, 67, 76, 78, 120

LLUIS IX, rei de França, 209, 233

LOPE DE FRAGA, 274

— M —

MABILIA, heretge, dona de Bernat Calça, 224, 225, 226, 227

MACHARO, 270

MAGARON, escrivà, 124

MAINET, 131, 150

MALEGRAS, 150

MALESA, 131

MALISA DE MONTFORT, 150

MANFREDI, rei de Nàpols i Sicília, 247

MANFREDO DE MONZA, de la comunitat dels Pobres Catòlics, 287

MARC RIVEL, guardià de la presó dels Alemans, 264

MARCIAL, DE TORRELHAS, 175

MARCO, bisbe càtar de la Llombardia, 4

MARIA DE MONTEPELLER, reina d'Aragó, 67

MARIA MARTINA, 171

MARIA POCHA, 171

MARQUESA, heretge, 154

MARQUESA, dona de Guilhem Betolh, 270

MARQUESA ESCAUNIER, germana de Guilhem Escaunier, 268,

MARITHIMANUS DE VITERBO, heretge, 154

MARTÍ DE LORA, 122

MARTÍ EIXIMINI, 284

MARTÍ ROTLANDI, 131

MARTÍN LÓPEZ DE BOLAS, 193

MARTORELLA, 245

MATEU, heretge, 154

MATEU DE CERVERA, soldat, 247

MATEU NARBONÉS, DE SANT MATEU, 264

MATEUA, filla de Mersenda, 268, 269, 270, 271

MAURI II, abat de la canònica de Sant Antoni de Pàmies, 201

MAURICI, frare, 147

MAURICIO, bisbe de Burgos, 292

MENGARDA MAURS DE MONTALHON, 268

MERSENDA, vidua de Pere Martí, de Montalhon, germana de Guilhemeta Mauri, 264, 265, 268

MIGUEL DE LUSIA, 12

MIQUEL AGASSE, pastor de Puigcerdà, 264
 MIQUEL DE MORIÉS, bisbe d'Arle, 20, 33
 MIQUEL LAYTH, 270
 MIQUEL VIOLETE, 206
 MIRÓ, 171
 MONELLUS, soldat, 209
 MOFERRET, musulmà, 270
 MONDINA, dona d'Arnau Belot, 269
 MONDINA, filla de Bernat Isarn, 270
 MONDINA MAURI, filla de Raimon Mauri, dona de Guilhem Martí, 269

— N —

NAVARRA DE CERNIANO, 108
 NAVARRA D'ESPARZA, germà d'Esteve d'Esparza, 294
 NIAUX DE TARASCON, 268
 NICOLÀS ALLEGRE, 268
 NICOLAU D'ABBEVILLE, 209
 NICOLAU GARGALLO, 225
 NUNÓ SANÇ, comte de Cerdanya i de Rosselló, 63, 78, 99, 121

— O —

OLIBA, 268
 OLIVER DE TÈRMES, 209
 ORBRIA, mare de Gaillard de Festa, 147
 ORGEISH, 268
 OT, bisbe de Carcassona, 17
 OTÓ DE MASSABRAC, 129
 OTÓ DE CORBOLH, DE LA FENOLLEDA, 270
 OTÓ IV, emperador, 52
 OTÓ DE TRAYLANO, 209
 OTÓ DE GRILLANO, soldat, 209
 OTTONE GHILINI, bisbe de Gènova, 286

— P —

PAIROLA, 150
 PAOLO ROMANO, frare menor, 254
 PASCASI, adobador reial, 245

PASQUAL DE ROSELLÓ, 131
 PASQUAL DE LA TORRE DE ROSELLÓ, 150
 PAU D'EXILIO (ISSEL?), 248
 PAYRIS, heretge, 190
 PEDRO MARTÍNEZ DE LUNA, 206
 PÈIRE, prepòsit de Tolosa, 100
 PÈIRE AMELI DE BRAN, 147
 PÈIRE AMIEL, arquebisbe de Narbona, 85, 99, 108, 114, 120, 143
 PÈIRE ANDREU, batlle de Foix, 231
 PÈIRE AMIEL, DE MERENÇ, 267
 PÈIRE ANDREU, 264, 270
 PÈIRE ASE, 270
 PÈIRE AUTIER, heretge, 265, 268, 270
 PÈIRE AUTIER, fill de Guilhem Autier, 267
 PÈIRE BELIBASTA, v. *GUILHEM BELIBASTA*
 PÈIRE BELIBASTA, germà de Guilhem Belibasta, 270
 PÈIRE CASTELL, 264
 PÈIRE CATALÀ, DE COSTAUÇAN, 270
 PÈIRE CLERGUE, capellà de Montalhon, 264, 268, 270
 PÈIRE CLERGUE DE MONTALHON, 270, 263bis
 PÈIRE COUSTANS, DE ROUSINHÈRAS (FENOLLEDA), 270
 PÈIRE DE BEUVILA, 248
 PÈIRE DE CANALERA, 131
 PÈIRE DE CASTÈLNAU, 30, 31, 33, 34, 37, 39, 41
 PÈIRE DE JUNAC, 270
 PÈIRE DE SANTA MARIA, 145
 PÈIRE DE SANTA MARIA, frare de l'orde dels Predicadors, 143
 PÈIRE DE ROPIDIERA, 270
 PÈIRE DEJEAN, DE PRADA, 264, 270
 PÈIRE DEJEAN, D'AX, 270
 PÈIRE FERRIER, 270
 PÈIRE FURGO, pellisser de Tolosa, 147
 PÈIRE GASC DEL SAVARTÉS, 247
 PÈIRE GIRARD, 270
 PÈIRE GRAT, DE JUNAC, 270
 PÈIRE GUILHEM D'ARVINHA, 159
 PÈIRE ISSAURA, 270
 PÈIRE JOAN DE LIMÓS, 150

- PÈIRE JOMBETH, d'ARQUÉS, 270
 PÈIRE MAJOR, DE RABAT, 266
 PÈIRE MARTÍ, 270
 PÈIRE MAURS, pare de Guilhem Maurs, 264
 PÈIRE MAURS, germà de Guilhem Maurs, 264, 268, 269, 270
 PÈIRE MAURS, cosí germà dels Maurs, 268
 PÈIRE MAURI, germà de Guilhemeta Mauri, 264, 265, 268, 270
 PÈIRE MAURI, fill de Raimon Mauri i germà de Joan Mauri, 264, 265, 268, 269, 270, 271, 272
 PÈIRE MAURI, fill de Guilhemeta, 264, 265, 268
 PÈIRE MIQUEL, DE PRADES D'ALIÓ, 270
 PÈIRE MONTANIÉ, DE COSTAUÇAN, 270
 PÈIRE NARBONÉS, germà de Bernat Narbonés, 152
 PÈIRE PENTINER, v. *GUILHEM BELIBASTA*, 268, 269
 PÈIRE RAIMON, DE FENOLLET, 209
 PÈIRE RECORT, D'INHAUS, 268, 270
 PÈIRE ROBERT DE MIRAPEIS, 152
 PÈIRE ROGER DE LISSAC, fill de Roger de Lissac, 129
 PÈIRE ROGER DE MIRAPEIS, 127, 128, 129, 149, 151, 152
 PÈIRE SAURAT, 131
 PÈIRE SICRE, germà d'Arnau Sicre, 265
 PÈIRE VINOL DE BALAGUIÈR, 129
 PÈIRE VITAL, DE ROSI, 270
 PEIROTA DE CLAROMONTE, 128
 PEITAVÍ D'ARAGÓ, 148
 PEITAVÍ DE MONTESQUIOU, bisbe de Magalona, 120
 PERATÓ DE QUERALTÓ, 240
 PERATÓ DE VILAMUR, 240
 PEREGRÍ, prior de Bolbona, 232, 233
 PELLICER, 171
 PERE, soldat, 43
 PERE, capellà del bisbe de Carcassona i notari, 178
 PERE, oficial de la inquisició a Carcassona, 172
 PERE, capellà d'Ix, 122
 PERE, clergue d'Uvela, 122
 PERE, prior del convent dels Predicadors de Barcelona, 186, 187, 188
 PERE, teixidor, 154
 PERE I, rei d'Aragó, 12, 13, 30, 34, 35, 36, 38, 39
 PERE II, rei d'Aragó, 193, 207, 249, 250, 251, 252, 283, 284
 PERE ADALBERT, 172
 PERE ALBERT, canonge, 111, 198
 PERE ALBIOL, 152
 PERE ARIBERTI, escrivà, 152
 PERE ARNAU, 152
 PERE ARNAU MERCADER, 248
 PERE ARSIVI, inquisidor, 248
 PERE AUREA, 209
 PERE BARBA, 119
 PERE BARBA, 159
 PERE BELLPUIG, 129
 PERE BETLANDI, 150
 PERE BERNAT, càtar, 119
 PERE BERGUÉS, DE BAGÀ, 270
 PERE BERTRAN, 247
 PERE BLANC, 152
 PERE Bo, heretge, 248
 PERE BONASTRE, 251
 PERE BRETÒS, 152
 PERE BRUNAC, heretge, 179
 PERE BRUNET, 150
 PERE BURGÈS, 244
 PERE CADELL, capellà de Puigcerdà, 122
 PERE CATALÀ, 145
 PERE CATALÀ, heretge, 221
 PERE CERDÀ, 147
 PERE COLLET, 245
 PERE COLTELLER, 206
 PERE CORONA, diaca càtar, 119, 152, 162
 PERE CORONA, fill de Guillem Corona, 247
 PERE CORTIL, d'Ascó, 268, 269
 PERE D'ALBALAT, arquebisbe de Tarragona, 111, 112; (bisbe de Lleida), 133, 138, 294 (arquebisbe)
 PERE D'ALFORGIA, 73
 PERE D'ANES, prevere, 122
 PERE D'ANORRA (D'ANDORRA?), 171

- PERE D'AUSONA, sagristà, 12
 PERE D'ORTASA, ardiaca del Rosselló, 134
 PERE D'ULIANA, 122
 PERE D'URGELL, 152
 PERE DE BANYERES, inquisidor, 252
 PERE DE BATET, bisbe de Tortosa, 260, 261
 PERE DE BELLOVISA, 278
 PERE DE BERGA, 200
 PERE DE BOTTENICH, 269
 PERE DE BOUVILLE, 247
 PERE DE CADIRETA, inquisidor dominic, 198, 206, 207, 209, 214, 229, 230, 242, 243, 244
 PERE DE CAPDEVILA, DE BAGÀ, 264, 270
 PERE DE CARDEDOL, 124
 PERE DE CASTELL, 269, 270
 PERE DE CASTLAR, heretge, 145
 PERE DE CILESTO, inquisidor, 119
 PERE DE LES COMBES, 157
 PERE DE CORNEZANO, 172
 PERE DE CREU, 114
 PERE DE DÉU, 273
 PERE V DE FENOLLET, pare d'Hug de Saissac, 131, 209
 PERE VI DE FENOLLET, fill d'Hug de Saissac, 209
 PERE DE FRADEUS, 295
 PERE DE FRAGA, 224
 PERE DE GAVARRET, batlle de Tarascon, 158
 PERE DE LA BASTIDA, 151
 PERE DE LANDE, 209
 PERE DE LASSUS, 247
 PERE DE LEODEGARIA, frare de l'orde dels Predicadors de Pamplona, 291
 PERE DE LILLET, 268, 269
 PERE DE LIBIÀ, 284
 PERE DE MALON, preceptor de la milícia del Temple del Masdèu, 100
 PERE DE MANSO, 111
 PERE DE MASERÒLAS, 157
 PERE DE MATA DE STERIS, 124
 PERE DE MONTAGUT (anomenat també *BERENGARIUM*), 248
 PERE DE MONTCADA, 198
 PERE DE PAULHAC, 247
 PERE DE PONA, 205
 PERE DE *PODIO AGOT*, 119
 PERE DE *PODIO SERIQUEOR*, 209
 PERE DE PUIGCERDÀ, 270
 PERE DE PUIGVERT, bisbe d'Urgell, 70
 PERE DE ROCA, soldat, 150
 PERE DE SAUT, 225
 PERE DE SANT CLIMENT, 13
 PERE DE SANT MIQUEL, 147
 PERE DE SANT PONS, 242, 243
 PERE DE SANTA PAU, 242, 243
 PERE DE SAUZET DE LANTA, heretge, 248, 249
 PERE DE SEGARRA, heretge, 221
 PERE DE SERABONA, monjo, 209
 PERE DE SUNYOL, notari de Barcelona, 244
 PERE DE TENES, frare dominic inquisidor, 121, 122, 186, 188, 194, 198, 209
 PERE DE TERME, notari de Barcelona, 244
 PERE DE TIVIERE, sagristà, 132
 PERE DE TORROELLA, 12
 PERE DE TRILEIS, 124
 PERE DE VERNIOL, 191
 PERE DE VESOLIS (LA VOLA?), frare carmelita, heretge, 259
 PERE DE VILLARASA, 154
 PERE DE VILLAROTUNDA, notari de Tortosa, 278
 PERE DEL REI, bisbe de Lleida, 259
 PERE DELZLOR, notari de la inquisició, 269
 PERE DEZCOLL, 273
 PERE DOMÈNEC DE BARÓ, DEL LLOBREGAT, 124
 PERE DURAN, pastor de Puigcerdà, 264
 PERE ESCOLANI, DE SANT POL DE JOUX, 247, 248, 249
 PERE FARRER (FAURA?), 152
 PERE FAURA, 152
 PERE FERRER, veguer del rei, 124
 PERE GALHARD, 99, 143

- PERE GALHARD, pare, de Sant Martí de Landa, 248
- PERE GALHARD, fill, de Sant Martí de Landa, 248
- PERE GALLI, DE PUIGCERDÀ, procurador de la família Fenollet, 209
- PERE GEDIOR, 209
- PERE GIBERTA, 152
- PERE GRIVI, 248
- PERE JOAN, DE LAGARDA, 247
- PERE JOIER, 264
- PERE LANDRIC, escuder de Guillem d'Illa, 129
- PERE LATONIS, 12
- PERE LOMBART, 119
- PERE MARIA, 270
- PERE MARINI (MARTINI?), 256
- PERE MARSILI, 262
- PERE MARSILIÀ, 141, 142
- PERE MARTÍ, secretari reial, 259
- PERE MASSA, DE MONTURIOL, teixidor, 247
- PERE MASSAGUÉ, DE Cerdanya, 270
- PERE MAZZEROLLES, soldat, 150
- PERE MERCADER, 122
- PERE MIR, 147, 273
- PERE OLIBON, 269, 270
- PERE OLIOLA, heretge, 204
- PERE OLIVA, 247
- PERE PAU, notari de València, 277
- PERE PEITAVÍ, forner català, de Tolosa, 247, 248
- PERE POC, DE PERPINYÀ, 236, 237, 238
- PERE PONS, 119
- PERE PONS, escuder de Bernat de Sant Martí, 219
- PERE PRAT, heretge, 248
- PERE RAMON, 206
- PERE RAMON DE DURFORT, 147
- PERE REGALIS, capellà de Caramaio, 209
- PERE RIGAUDI, 145
- PERE RIPOLL, DE PUIGCERDÀ, 209
- PERE RIPOLL, notari, 209
- PERE ROBICAN, DE SANT MATEU, 269
- PERE ROGER DE PICARELLA, 147
- PERE ROMÀ, notari, 99
- PERE ROTLLÀ, 150
- PERE RUBEI, 206
- PERE SAVARIC, soldat, 71
- PERE SEDIER, 209
- PERE SERVENT, heretge, 129
- PERE SERVIENS, 129
- PERE VINADA, 150
- PERE VITAL, 129, 151, 152,
- PERE VITAL, ardiaca, 278
- PERE VOLENS, 128
- PERE YLHET, DE PUIGCERDÀ, 264
- PERICÓ DE BOTZENIG, heretge, 213
- PERICÓ DE DEU, 273
- PERONA, dona d'Arnau Sirvent, 247
- PERPINYÀ, DE CERDANYA, 270
- PERRINO DE POMARS, 129
- PESTHLACUS*, 247
- PIETRO DE BENEVENTO, cardenal i legat pontifici, 62, 198
- PINHANA, batlle de Tírvia, 270
- PIQUIER, DE TARASCON, 265
- PIQUIER DE LAROQUE D'OLMES, casat amb Guilhemeta Mauri, filla de Raimon Mauri, 268
- PIERRE DURAND, inquisidor, 153, 209
- PIERRE ISARN, 4
- PIERRE POLLANUS, 4
- PILIDESTIVO*, 148
- PONÇ, prior provincial de l'orde dels Predicadors de Provença, 143
- PONÇ, frare, 119
- PONÇ, frare, 171
- PONÇ ADEMAR, 128, 159
- PONÇ ADEMAR, soldat, 43
- PONÇ AZEMA, 269, 270
- PONÇ BAILLE, d'Aix, 270
- PONÇ BARBA, 159
- PONÇ BERNAT, heretge, 119
- PONÇ BERNEHNO, heretge, 152
- PONÇ BOVER, DE SANT ROMÀ (TOLOSA), heretge, 247
- PONÇ BREZEIT, DEL CASSÈS, heretge, 248
- PONÇ CLERGUE, pare de Pèire Clergue, 264
- PONÇ D'ALEST, 242, 243
- PONÇ DE ALAGNANO, 99

PONÇ DE BELLOFORT, heretge, 162
 PONÇ DE NARBONA, DE QUEROL, 152
 PONÇ DE PARNAC, inquisidor, 248, 295
 PONÇ DE PLANÈS, inquisidor, 122, 198
 PONÇ DE SANT MIQUEL, 145
 PONÇ DE SAUCZ, 190
 PONÇ DE TORROELLA, bisbe de Tortosa, 93
 PONÇ DE VILAMUR, bisbe d'Urgell, 101, 112, 116, 186, 198
 PONÇ DE VILAMUR, bisbe de Lleida, 268, 269, 270, 271
 PONÇ DEL POGET, inquisidor, 209
 PONÇ DURAND DE CALHAVELLO, 248
 PONÇ FOGASSER, 247
 PONÇ GUILBERT, 119
 PONÇ HUG III D'EMPÚRIES, comte d'Empúries, 12, 99, 134, 136
 PONÇ JORDÀ, heresiarca, 41, 43
 PONÇ NARBONA, 129, 131, 149
 PONÇ ORTOLÀ, 270
 PONÇ PAPER D'AVINYÓ, 248
 PONÇ RIBA, fill de Bernat Riba, 270
 PONÇ VERNET, 206, 207
 PONÇ VERNET, fill, 206, 207
 PRADES AIMERIC, 264
 PRADES MALET, DE PRADES D'ALIÓ, 270
 PRADES TAVERNIER, heretge, 270, 263 bis, 267 bis
 PRIMA, heretge, 154

— Q —

QUINTÍ, 124

— R —

RADOLF DE FONTFREDA, 29, 30, 33, 34, 37, 39, 40, 41
 RAIMON, bisbe d'Elna, 56
 RAIMON, bisbe d'Usès, 59
 RAIMON, prior de l'església de Santa Maria de Carcassona, 100
 RAIMON, prior provincial dels Predicadors a Provença, 99

RAIMON (DE CASTÈLNÒU?), heretge, 265
 RAIMON D'AIFRE, 148
 RAIMON AMOLIS DE MORLEIRO, 147
 RAIMON ANDREU DE FOIX, 233
 RAIMON ARQUER, heretge, 152
 RAIMON AUTIER, 270
 RAIMON AZEMA, 270
 RAIMON BAILLE, 270
 RAIMON BARALHER DE GÈBETS, 264, 270
 RAIMON BARCA DEL LAURAGUÈS, 248
 RAIMON BARTHE, prior del convent de l'orde dels Predicadors de Pàmies, 268
 RAIMON BAUSSÀ DE LA GARDA, 247, 248
 RAIMON BELIBASTA, germà de Guilhem Belibasta, 270
 RAIMON BELOT, 270
 RAIMON BERTRAN D'ALBI, 248
 RAIMON BONET DEL LAURAGUÈS, 248
 RAIMON CENTOLH, 147
 RAIMON CLERGUE DE MONTALHON, 264, 268
 RAIMON D'ARVINHA, 128, 159
 RAIMON DE L'ILLA, 147
 RAIMON DE BACIANO, canonge d'Elna, 99
 RAIMON DE BAUX, 248
 RAIMON DE CIMORRA (V. *BERNAT DE CIMORRA*), 148
 RAIMON DE FALGA, bisbe de Tolosa, 85, 100, 107, 233
 RAIMON DE LACOMA, 270
 RAIMON DE L'AVELHANET, 149
 RAIMON DE MARSELLA, 19
 RAIMON DE MARSELLA, 129
 RAIMON DE POIOL(s), soldat, 128, 159
 RAIMON DE QUER, heretge, 190
 RAIMON DE QUERALTÓ, d'Ur, 270
 RAIMON DE RABAT, 129, 159
 RAIMON DE RECAUT, batlle de Tolosa, 147
 RAIMON DE SANSADELA, 270
 RAIMON DE SANT PAU, comunitat dels Pobres Catòlics, 53
 RAIMON DE SAUSET, 248
 RAIMON DE SAVARDUN, 100
 RAIMON DE TOLOSA, 268, 269, 270
 RAIMON VII DE TOLOSA, comte de Tolosa, 107, 135, 136, 147

- RAIMON DE TOULZA, 122
 RAIMON DE TOULZA, DE LA BASTIDA DE SE-
 ROU, 270
 RAIMON DE TRÈVE, 209
 RAIMON DE LE BAÜÇ, 248
 RAIMON FABRA, DE COUSTAUSSE, 270
 RAIMON GARINI DE RÒCAFUÈLH, 150
 RAIMON GARSIAS, 147
 RAIMON IMBERT, heretge, 129
 RAIMON ISSAURA, DE LARNAT, 264, 265,
 269, 270
 RAIMON JOAN D'ABIA (ALBI?), heretge,
 119
 RAIMON JOAN, DE SANT MARTÍ DE LANDA,
 heretge, 247
 RAIMON FABRA, DE RODÉS, heretge, 268,
 269
 RAIMON GAYRAUD, 270
 RAIMON GRIVA, 265
 RAIMON GUILHEM, 265
 RAIMON LAGUNA, 270
 RAIMON LIZIER, 270
 RAIMON MALET, DE PRADES D'ALIÓ, 268,
 269
 RAIMON MARTÍ, 270
 RAIMON MARTÍ, DE JUNAC, 270
 RAIMON MARTÍ, DE MONTSEGUR, 149
 RAIMON MAULEN, D'ARQUÈS, 264, 265,
 270
 RAIMON MAURI, pare dels germans Mau-
 ri de Montalhon, 268, 269, 270
 RAIMON MAURI, fill de Raimon Mauri,
 270
 RAIMON MAURI, cosí dels germans Mau-
 ri, 270
 RAIMON MAURI DE MIRAPEIS, 150
 RAIMON MAURS, germà de Guilhem
 Maurs, 264, 267, 269, 270
 RAIMON MERENGUES, DE MERENÇ, 270
 RAIMON MONIER, 270
 RAIMON PEIRE D'ARQUÈS, 267bis
 RAIMON PEIRE DE DREUILHE, heretge, 248
 RAIMON PEIRE SAVARTÈS, D'ARQUÈS, 268,
 270
 RAIMON RIBA, 270
 RAIMON ROUS, 270
 RAIMON SABATIER, D'AX, 270
 RAIMON SANS, DE RABAT, 128, 150, 158
 RAIMONDA (o MONDINA), dona de Gui-
 lhem d'Argeliers, 269
 RAIMONDA, germana d'Arnaut Sicre,
 265
 RAIMONDA DE CUC, heretge, 157
 RAIMONDA DE GALLICANT, 152
 RAIMONDA DE JUNAC, companya de Gui-
 lhem Belibasta, 265, 269, 270
 RAIMONDA LIZIER, DE MONTALHON, 268
 RAIMONDA MAURI, filla de Raimon Mau-
 ri, dona de Guilhem Martí, de
 Montalhon, 268
 RAINAUD JABBAUD, capellà de Tolosa, 265
 RAINER, bisbe de Marsella, 61
 RAMON, sagristà, 100
 RAMON, clergue hospitaler de Tarrago-
 na, 73
 RAMON, abat de Poblet, 75
 RAMON, heretge i soci de Guillem Cler-
 gue, 152
 RAMON, pastor de Vallporrera, 152
 RAMON ACULLERII, 128
 RAMON AGULLER, càtar, 119, 131, 149,
 150, 159, 176,
 RAMON ALEGRE, DE PUIGCERDÀ, 270
 RAMON ANDREU, DE PRADA, 214,
 RAMON AUDRON DE MASCARTUILLO, 247
 RAMON BELISSENS, fill de Guillem Belis-
 sens, 247
 RAMON BERENGUER V, comte Provença,
 134
 RAMON BERENGUER, heretge, 152
 RAMON BERENGUER D'ASTON, 152
 RAMON BERNAT, 152
 RAMON BLAS, heretge, 159
 RAMON BORSER, DE PUIGCERDÀ, 264, 268,
 269
 RAMON BOER D'ANDORRA, heretge, 248,
 RAMON BONET, heretge, 247
 RAMON BONMASSIP, clergue de Sant Pau,
 209
 RAMON BRETÒS, 152
 RAMON CALDERER, DE LLEIDA, 269
 RAMON CATELLI, 99

- RAMON COSTA, 205
 RAMON D'ALFARO, batlle del comte de Tolosa, 129, 248
 RAMON D'ALÓS, batlle de Lleida, 251
 RAMON D'AMALDA, prior de l'orde dels Predicadors de Lleida, 251
 RAMON D'ASPA DE VAURO, 247
 RAMON D'ARAGALIO, 121
 RAMON DAVID, capellà de Taurizano, 178
 RAMON DE BAIAS, DE TORTOSA, 264, 270
 RAMON DE BARDINES, 171
 RAMON DE BELVIS, 149, 150, 154
 RAMON DE CABRETO (CABRETTE?), 150
 RAMON DE CAMPOURSINO (CAMPOURCY?), 209
 RAMON DE CANET, 205
 RAMON DE CAPELLA, 250
 RAMON DE CASALIS (CASAU?), bisbe càtar d'Aran, 4
 RAMON DE CASTELLARNAU, 152
 RAMON DE CASTELLÓ, 205
 RAMON DE CASTELLVELL, bisbe de Barcelona, 12
 RAMON DE CORBEINAC, 129
 RAMON DE CAUSSA, 150
 RAMON DE COMBA, 154
 RAMON DE GABARETO (GASCUNYA), 128
 RAMON DE GALLIGANTS, 152
 RAMON DE GÓSOL, 190, 203
 RAMON DE IURILI, 209
 RAMON DE JOSA, 101, 119, 121, 148, 152, 198
 RAMON DE JUSTINIÀ, 128
 RAMON DE LA TORRE, 277
 RAMON DE LLEIDA, 244
 RAMON DE MALLOLES (MAILLOL?), 134, 155
 RAMON DE NIÒRT, 170, 174, 175, 175, 176
 RAMON DE PALAU, 270
 RAMON DE PARDINELH, hotelier de Puigcerdà, 267
 RAMON DE PENYAFORT, 97, 101, 104, 105, 109, 110, 138, 161, 168, 169, 189, 262, 263
 RAMON DE PERELLA, 127, 129, 131, 149, 152
 RAMON DE POMPIÀ, veguer del Rosselló, 205
 RAMON DE PORT, frare de l'orde dels Predicadors, 269
 RAMON DE PORTA REGIA, 114
 RAMON DE PUIG, fill de Guillem de Puig de Sant Martí de Landes, 247
 RAMON DE RIU, 171
 RAMON DE RIU-SEC, 277
 RAMON DE ROCABERTÍ, arquebisbe de Tarragona, 12, 15, 32, 44, 47, 48, 53
 RAMON DE ROSANES, frare de l'orde dels Predicadors, 124
 RAMON DE SANT MARTÍ, heretge, 129, 150, 219
 RAMON DE SERRES, 171, heretge, 190
 RAMON DE T. SAVALLE, notari públic de Puigcerdà, 121
 RAMON DE TAIALÀ, notari de Girona, 244
 RAMON DE TORCOROL, soldat, 128, 159
 RAMON DE TORNABOSC, 219
 RAMON DE TORROELLA, bisbe de Mallorca, 125, 126, 130, 165
 RAMON D'URTX, 209
 RAMON DE VENTANAC, 149
 RAMON DE VERNIGOL, 101
 RAMON DE VILADEMULS, 12
 RAMON DE VILANOVA, notari, 111
 RAMON DE LO VIVIÈR, 150
 RAMON DE VIORT, 209
 RAMON DEL BARRI, DE PUIGCERDÀ, 264, 265, 270
 RAMON FALBAS, 150
 RAMON FERRAN, 147
 RAMON FOGETA, 171
 RAMON FOLC V, vescomte de Cardona, 111
 RAMON FOLC VI, vescomte de Cardona, 264, 268, 270
 RAMON FORNER DE CORNEZANO, 172
 RAMON FORNER DE MORELLA, 226
 RAMON FUSTER DE VALÈNCIA, 277
 RAMON GALCERAN, 12
 RAMON GAUCELIN, 209

- RAMON GAUCELM, 134
 RAMON GODI, 41
 RAMON GRAS, 209
 RAMON GUILLEM, DE TARRAGONA, 73
 RAMON GUILLEM, DE LA BASTIDA, 151
 RAMON IMBERT, heretge, 129, 248
 RAMON ISARN, 147
 RAMON ISARN DE SANT MARTÍ, 247
 RAMON JOAN, 119
 RAMON JULIÀ, 173
 RAMON LABEGIAM, heretge, 295
 RAMON LOBET, 122
 RAMON MARTÍ, DE FENOLLET, 154
 RAMON MERCER, diaca càtar, 149
 RAMON NEGRE, escrivà, 124
 RAMON PAPER, D'AVINYÓ, 247, 248
 RAMON PASCUAL, 245
 RAMON PERE, 114
 RAMON PIQUIER, DE VIL·LA ENGOLI, DE CERDANYA, 270
 RAMON RICARD, 295
 RAMON ROCHA DE SALAGIO, 209
 RAMON ROGER I DE FOIX, comte de Foix, 43, 147
 RAMON ROGER, 128
 RAMON SALACRI, 203
 RAMON VILARAS DE GAUCERIS, 209
 RAMONA, dona d'Arnau Vital, 270
 RAMONA, dona de Bosolens, 139
 RAMONA, dona de Pere Oliva, 248
 RAMONA, mare de Pere Mir, 147
 RAMONA, muller de Pere de Podio Agot, 119
 RAMONA, muller de Bernat Pagès, 172
 RAMONA DE L'AGUAL, 171
 RAMONA MARTÍ, heretge, 226
 RAMONA RIPOLA, 171
 RANIERO DA PONZA, legat pontifici, 15, 16, 17, 19, 20
 RANDULF, prior del monestir d'Escaladei (Tarragona), 73
 RAYSSATI, 209
 RENAUD II DE FOREZ, arquebisbe de Lió, 15
 RICA, dona de Bec, 147
 RICSÈN, dona de Bartomeu Frebador, 122
 ROBERT, diaca cardenal de Sant'Eustachio, 134
 ROBERT, metge de la inquisició de Carcassona, 172
 ROBERT, magister, clergue del bisbe de Carcassona, 178
 ROBERT, prepòsit de Carcassona, 209
 ROBERT DE CASTELL-ROSSELLÓ 104, 105, 109, 110
 ROBERT DE SPERNONE, bisbe càtar de França, 4
 ROCAFERA, fill natural de Pèire Roger de Mirapeis, 219
 ROCAFULLA DE SAUT, 131
 RODERIC D'AHONÉS, bisbe de Saragossa, 294
 RODERIC DE TELLO, arquebisbe de Tarragona, 259
 RODRIGO JIMÉNEZ, arquebisbe de Toledo, 289
 ROGER II DE COMENGE, comte de Pallars, 119, 121
 ROGER IV, comte de Foix i vescomte de Castellbò, 111, 116, 128, 201, 229, 231, 232, 233
 ROGER BERNAT II, comte de Foix i vescomte de Castellbò, 111, 112, 116, 128, 132
 ROGER BERNAT III, comte de Foix i vescomte de Castellbò, 236, 237, 238, 240, 242, 243, 244
 ROGER CATALÀ, 150
 ROGER D'ARAGÓ, 148
 ROGER DE BOSANHAG, 158
 ROGER DE FESTA, 147
 ROGER DE LISSAC, 219
 ROGER PERE, 147
 ROMANO BONAVENTURA, cardenal de Sant'Angelo i legat apostòlic, 76, 80, 85
 RUBIOLA, 245
 RUFÍ, 287
 SAVARTÉS, 264

SANCHO RIGAUDI, 145
 SANÇ I, rei de Mallorca, 264
 SANXA, reina d'Aragó, 28
 SIBIL·LA, dona d'Arnau Lombard, 157
 SIBIL·LA, dona de Raimon Pèire d'Arquès, 270, 267 bis
 SIBIL·LA, dona de Guilhem Fort, 270
 SIBIL·LA D'EN BALLE, d'Aix, mare d'Arnau Sicre, 264, 265, 269, 270
 SICART CELLER, bisbe càtar d'Albi, 4
 SICART DE LUNÈL, 247
 SICART DURFORT, 147
 SIMÓ DE MONTFORT, 50, 52, 108
 SOLANES, 245
 SOLER, 171
 STEPHANIE PRADIER, 191

— T —

TALLAFER, 171
 TELLO TÉLLEZ DE MENESES, bisbe de Palència, 290
 TIMBORS, muller de Ramon de Josa, 148, 152, 198
 TOMÀS DE SANTCLIMENT, 278
 TOMASA, dona de Joan de l'Arnalda, de Laurac, 247
 TORGIUS DE PERAPERTUSA, 209
 TORRENTA, 245
 TURCA, dona de Ramon Ferran, 147

— U —

UBERTO D'ALESSANDRIA, de la comunitat dels Pobres Catòlics, 287

UC BOSQUERA, DE SANT POL DE CADAIOVIS (JOUX?), 248
 UMBERTO IV DA PIROVANO, arquebisbe de Milà, 54, 285
 URBA IV, papa, 208, 215, 216, 217, 218, 219, 220

— V —

VALENT, heretge, 152
 VASCO, frare penitenciari d'Alexandre IV, 195
 VASCO DE CASTÈLVERDUN, 152
 VERGÍLIA, dona d'en Ferrier, 173
 VEZIAN DE VILLEFORT, DE PRADES D'ALION, 268, 270
 VEZIAN D'EN RUFFET, DE PRADES D'ALION, 270
 VIDAL DE CANYELLES, bisbe d'Osca, 117, 118
 VIDAL DE ROCA, 202
 VILARIUM, soldat, 209
 VILELA, 171
 VINCENT BIEROLH, 179
 VITAL, nebot de Guilhem de Savartés, heretge, 247
 VITAL D'ALBESU, 150
 VITAL D'ARVIAL, 292
 VITAL DE L'ILLA, pare de Raimon de l'Illa, 147
 VITAL DE MONTANIER, 265
 VITAL DE TORRE, 150
 VITAL TERRENI, 152
 VITAL TASHENDIER, 270
 VIVES, assistent del vicari Pere Ferrer, 124

ÍNDEX TOPONOMÀSTIC

— A —

Abbesuno, 209
Agen, 268
Àger, 270
Agramunt, 171, 265, 270
Aglí, 270
Albalat, 245
Alberes, 270
Albi, 6, 154, 268
Alcanyís, 270
Alemans, presó dels (Pàmies), 264
Alet, 264
Algesires, 245
Almeria, 270
Alzira, 281
Ambrun, 20
Andorra, 111, 171, 248
Anglesola, 197
Aragó, 64, 146, 168, 253
Aragó (regne), 265, 268, 270
Arbolí, 204, 221, 222
Arborellum, 209
Arenhauas, 209
Arle, 20, 33
Arquela (Arquès), 270
Arques, 264, 265, 269, 270
Ascó, 265, 268, 270
Aston (Savartès), 152
Aush, 20, 33, 67, 71
Auze, 160, 270

Avinyó, 248
Avinyonet, 129
Ax (Acs), 191, 264, 265, 267, 268, 269, 270

— B —

Bagà, 190, 200, 264, 267, 269, 270
Balaguer, 171
Balamir, port de, 265
Barcelona, 124, 81, 160, 171, 183, 184, 186, 187, 198, 202, 205, 206, 209, 242, 243, 252, 263 bis, 267 bis, 270, 277
Barossa (Lauragués), 156
Bascònia, 295
Bassa Blanca (Cervera), 268
Baciviers, ports, 264, 270
Bauvilla, 270
Beseit, 264, 268, 269, 270
Belcaire, 209
Benasc, port de, 264, 270
Benifallet, 73
Benifaixa, 264, 265, 270
Berga, 119, 152, 186, 187, 200
Berguedà, 270
Berola (Vervela ?), monestir de, 225
Besalú, 134
Besiers, 262
Bisbal de Falset, 270

Burgos, 292
 Borriana, 265

— C —

Cabaret, 108
 Cadí, muntanyes, 264
 Calanda, 265
 Calataiud, 209
 Càlig, 270
 Calm de Linars (Rieux-en-Val), 270
 Calp, salines de, 228
 Camon, 154
 Camposines, 270
 Camprodon, 155
 Canals, ports de, 264, 268
 Canorga, la, 209
 Capcir, 268, 269, 270
 Caramany, 147, 270
 Carcassona, 17, 30, 41, 172, 173, 178,
 209, 233, 262, 265, 267 bis, 269,
 270, 271
 Carcassona, Mur de (presó), 264, 268,
 270
 Cardona, 267
 Carcin, 268
 Carol, 119, 129
 Cartier, 270
 Castelnòu, 264, 265
 Cassanhas, 270
 Cassès, 119
 Caseres, 270
 Castanesa, ports de, 268
 Castella, 116
 Castelló, salines de, 228
 Castellbò, 111, 116, 121, 148, 149, 152,
 156, 158, 263, 265, 270
 Castellldans, 264, 268, 269, 270
 Castelló de Borriana, 265
 Castelló de la Plana, 270
 Castelsarrasin, 268, 269
 Castèlverdun, 159, 162, 191, 265, 267
 bis, 270
 Castèlverdun, ports de, 264, 268
 Catalunya, 64, 119, 148, 149, 152, 156,
 157, 191, 219, 242, 243, 248, 253,

262, 263, 264, 265, 268, 269, 270,
 282

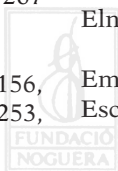
Catí, 227, 270
 Caudiès, 270
 Cavallhiera, la (Castèlverdun), 270
 Cavanac, 173
 Cerdana, Via (Montalhon), 270
 Cerdanya, 119, 265, 270
 Cervelló, 270
 Cervera, 119, 264, 267, 268, 270
 Clermont, 248
 Cogutz, carrer d'en (Lleida), 269
 Combe-Gauthier, font de, 270
 Condòm, 270
 Coni (Cuneo), 247, 248
 Conflent, 202
 Confolenc, 172
 Constantí, 212
 Costauçan, de Saut, 267, 268, 269, 270
 Corbeil, 209
 Cordes, 154
 Cornezano, 172
 Cornudella, 75, 173, 221
 Costoja, 242
 Cot, a la (Montalhon), 264, 269
 Cortz, 173
 Cremona, 248
 Cretas, 270
Creuse, 248
 Cullera, 245
 Cubièra, 270

— D —

Das, 127
 Dheune, *castrum* de, 108
 Donasan, 268, 269, 270
 Durfort, *castrum* de, 128

— E —

Elna, 99, 104, 105, 109, 115, 143, 155,
 181, 209, 269
 Empúries, 270
 Escaladei, monestir, 73

Escolobre, 209
 Escura, 34, 39
 Estagell, 270

— I —

Isàvena, muntanya d', 269, 270
 Isarn, carretera d'en (Lleida), 269

— F —

Faget, la (Tolosa), 147
 Fanjaus, 128, 147, 148, 157, 268
 Fenolleda, 131, 150, 154, 209, 268, 270
 Febró, la, 204
 Flix, 264, 265, 269, 270
 Foix, 128, 229, 264
 Font del Cup, Morella, 227
 Fontalba (muntanya del Tabe), 270
 Fontargenta (Castèlverdun), 270
 Fontcoberta, *castrum* de, 209
 Forcall, Morella, 225, 226
 Fogats, 270
 França, 248, 264

— J —

Josa, 119, 152, 171, 190, 198, 264
 Junac, 265, 269
 Juncosa, 268, 269, 270

— L —

Gallicant, 152
 Gandur, ports de, 270
 Garda Mar, pastures de (Tortosa), 264
 Gardon, porta de (Lleida), 269
 Garsan, 264, 268
 Gascunya, 2, 6, 14
 Gebets, 264
 Gènova, 247, 248
 Girona, 12, 13, 134, 252
 Gósol, 171, 190, 203, 264
 Granadella, 268, 269, 270
 Guardia Lombardi, 247

L'Avelhanet, 131, 147, 265
 La Ròca d'Òlmes, 149, 264, 270
 La Tor de la Fenolleda, 270
 Lagarda (Lauragués), 247
 Lagny (Linhico), 248
 Larnat, 264
 Laurac, 108
 Lesinhan, 177
 Limós, 209, 264, 265, 270
 Lió, 53
 Lleida, 1, 5, 9, 10, 62, 79, 119, 160, 166,
 171, 183, 184, 192, 193, 194, 195,
 209, 212, 259, 265, 268, 269, 270,
 275, 277
 Llobregat, 124
 Llombardia, 152, 247, 248, 264, 265
 Lombèrs, 119
 Losa, port de la, (Merenç), 270

— M —

Herbès, 270
 Hispania, 160, 168, 169, 192, 209, 235
 Horta, muntanyes d', 268
 Horta de Sant Joan, 255
 Hospitalet de Santa Susanna, 267, 268

— H —

Mala Molher, pont de la (Montalhon),
 265
 Mallorca, 139, 140, 165, 253, 270, 278
 Mansas (Arieja), 159
 Marmara, coll de, 264
 Marsella, 174
 Masdèu, 209
 Maseras, 232
 Massabrac, 150

Mercatel de Capcir, 269
 Merenç, 264, 268, 269
 Merenç, port de, 270
 Milà, 285
 Miranda, 268
 Mirapeis, 119, 128, 149, 156, 159, 267 bis, 270
 Miravall (Lleida), 269
 Molina, la, 204
 Monegros, 264
 Montsó, 160
 Montalhon, 264, 265, 267 bis, 268, 269, 270, 271
 Montalban, 139
 Montcada, ruta de (Tortosa), 264, 270
 Montblanc, 264, 267, 270
 Montearagón, 27, 37, 42
 Monteforte, 209
 Montemalio, 150
Montem Cogosso, 247
 Monterregali, 209
 Montjòire, 146
 Montferrer, 129
 Montgalhard, 149, 248
 Montpalau, 267
 Montpellier, 1, 19, 24, 25, 106, 114, 174, 209
 Montreal, 41
 Montsegur, 127, 129, 131, 147, 149, 151, 152, 154
 Montvesian, 270
 Morella, 224, 225, 226, 264, 265, 268, 269, 270
 Morvedre (Muroveteri), 211
 Múrcia, 265

— N —

Narbona, 7, 8, 17, 20, 23, 27, 31, 32, 33, 37, 40, 42, 50, 67, 71, 72, 113, 115, 166, 168, 169, 174, 184, 209, 258
 Navarra, 3, 116, 291
 Nyer (Conflent), 202

— O —

Obradors, carrer dels (Sant Mateu), 265
 Olmella, serra de l', 269
 Orgeish, 270
 Orln, 270
 Ornolac, 159
 Os, 209
 Ossidom, *castrum* de, 209
 Ortas (Horta de Sant Joan?), 270

— P —

Pal, port del (diòcesi d'Urgell), 264
 Palma de Mallorca, 82, 125, 126
 Palma, la, (d'Ebre?), 270
 Pallars, 264, 265, 268, 269, 270
 Pàmies, 43, 128, 201, 265, 270
 Par Sors, 270
 Paret del Colel (Montalhon), 264
 Pavia, 247
 Pasiòls (Termenès), 270
 Pedorres, port de, 264
 Peníscola, 264, 270
 Perpinyà, 99, 104, 179, 183, 184, 206, 207, 209
 Perapertusa, 209
 Piacenza, 247, 248
 Piussa, 119
 Planells, 224
 Planesas (diòcesis d'Alet), 264, 270
Podium de Forallas, 209
Podio Seriqueor, 209
 Poblet, 267
 Poitiers, 219
 Pomas (Aude), 178
 Pons, 270
 Pontils, 270
 Porrera, 152
 Portes, les, 150
 Prades, 75, 171, 197, 213, 214, 256, 265, 268, 269, 270
 Prades, muntanyes de, 264, 270
 Prades d'Alió, 150, 264, 268, 270

Puèglaurenç, 150, 209, 293
 Puigcerdà, 122, 209, 264, 265, 267,
 268, 269, 270
 Puig de Forca (Morella), 224
 Puimorens, coll de, 264
 Puimorens, port de, 269, 270
 Puèg, 268
 Pulla, 247

— Q —

Queille (Cuella), 154
 Quer, 190
 Querol, 152
 Querbús, 179
 Queragut, 234, 236, 237, 238, 268
 Querol (Tarragona), 268, 270
 Quièr, 119
 Quilhan, 175, 270
 Quier Serett (Queriu?), ports, 264

— R —

Rabassa, la (país de Saut), 264
 Rabastens, 270
 Rabassola, la (Arques), 270
 Rabat, 152, 265, 269
 Rasiguèras, 270
 Rasés, 119, 268, 270
 Riecaut, port de, 264, 268
 Rieutòrt, 268
 Rius en Val, 270
 Rius Valdaigne, 270
 Roca Papiensis, 247
 Roma, 145
 Roncesvalles, 270
 Ròcafuèlh, 108, 150, 270
 Roquefort (Fenolleda), 270
 Roserabat, ports de, 270
 Rosselló, 63, 150, 205
 Ròcafèra, 146
 Rumania, 270

— S —

Savartés, 119, 152, 191, 264, 265, 268,
 270
 Sent Gironç, 264, 265
 Sant Loís e Paraon, 264
 Salhac, 179
 Sanauja, 171
 Sant Joan de les Abadesses, 134, 155
 Sant Joan, ruta de (Tortosa), 264
 Sant Mateu, 264, 265, 268, 269, 270
 Sant Miquel, *castrum* de, 145
 Sant Miquel de Cuixà, 134
 Sant Pau de la Fenolleda, 270
 Sant Pere de Ribes, 124
 Sant Pau, *castrum* de, 209
 Sant Sadurní de Tavèrnoles, monestir,
 112
 Santes Creus, 270
 Santes Puelles, Mas de, 157
 Saragossa, 160, 283
 Sarraute, diòcesi de Mirapeis, 264
 Sarral, 264, 267, 270
 Sarroca, 265, 270
 Saut, 270
 Sautó, 209
 Savanac, 173
 Savardun, 128, 265
 Scure, vegeu *Escura*
 Sech, ports de, 270
 Segre, 265, 270
 Sénia, 268, 269, 270
 Serres, 270
 Set Germans, coll de, 264
 Seu d'Urgell, 186, 187, 198, 200, 201,
 265, 270
 Sicília, 254, 265, 270
 Signier, 265
 Sirmione, 247
 Siurana, 119, 152, 214
 So (Usson?), *castrum* de, 149, 234,
 236, 237, 238, 250
 Sogorb, 281, 282
 Solobre, 209
 Solsona, 171
 Sorjat, 265

— T —

- Taneiolh (Hospitalet de Santa Susanna), 268
 Tarascon, 162, 158, 265, 269, 270, 271
 Tarassona, 276
 Tarragona, 53, 83, 93, 97, 98, 113, 116, 123, 124, 138, 144, 180, 184, 186, 187, 190, 198, 264, 267, 268
 Tèrmes, 209
 Tírvia, 265, 268, 269, 270
 Tolosa, 6, 43, 86, 121, 146, 220, 265, 268, 295
 Tolosa, Mur de, 270
 Torrelhas (Rasés), 175, 176
 Torroella de Montgrí, 270
 Tortona, 287
 Tortosa, 124, 261, 264, 265, 268, 269, 270, 274
 Tornafort, 270
 Tragó, 265, 270
 Torre de Rosselló, 150

273, 274, 275, 277, 279, 280, 281, 283, 284

- Val d'Aran, 4
 Valserra de Capcir, 268, 269
 Vallbona, 226
 Vall-de-roures, 270
 Vallfreda (Fenolleda), 270
 Verduelh, *castrum* de, 108
 Vernet, 150, 206, 207
 Verona, 247, 248
 Vilafranca, 268
 Vilafranca del Penedès, 66, 186
Vilafranca de Cossolenio, 209
 Vilar, 209
 Vilars, 179
 Villacorba, 209
 Vilaflora, 173
 Vinaixos, font de (Morella), 224
 Vivario, 209
 Vuldiaves, camp de (Morella), 224

— W —

- Xàtiva, 228
 Xúquer, riu, 228

— U —

- Ulldecona, 269, 270
 Ulldemolins, 257
 Urtx, 209
 Urgell, diòcesi, 264, 265, 270

— Y —

- Ysharnau*, serra d', 268

— V —

- València, 104, 105, 109, 210, 211, 228, 249, 250, 253, 264, 265, 268, 270,

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

A continuació oferim una selecció bibliogràfica dels llibres i els articles especialitzats sobre els càtars, els valdesos i els inicis de la Inquisició. En aquesta llista no hi afegim ni diplomataris ni recopilacions documentals ja anotats a l'inici, a excepció d'unes escasses referències que, al marge dels documents, contenen estudis indispensables sobre la qüestió.

CÀTARS I HERETGIES A LA CORONA D'ARAGÓ

Càtars i trobadors. Occitània i Catalunya: renaixença i futur. Museu d'Història de Catalunya, 5 d'abril-27 de juliol de 2003 (Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya, 2003).

Anna M. ADROER i Pere CATALÀ, *Càtars i catarisme a Catalunya* (Barcelona: Rafael Dalmau, 2001).

Esteve ALBERT, *Arnau de Castellbò: aclariments sobre els anys més obscurs i més traumàtics de la història de les Vall d'Andorra, Catalunya i Occitània, 1180-1226* (Andorra: Pirene, 1983).

Gabriel ALOMAR, *Cátaros y occitanos en el reino de Mallorca* (Palma de Mallorca, 1978).

Aina BALASTEGUI i Eduard PONTE, "Càbala i Catarisme. Estat de la recerca a l'entorn de les possibles influències del Catarisme en la Càbala del segle XIII en territori de llengua catalana", a *Actes del I Congrés per a l'estudi dels jueus en territori de llengua catalana. Barcelona-Girona. Del 15 al 17 d'octubre de 2001* (Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona, 2004), pp. 175-186.

Pere BENITO, "La submissió del comte Hug IV d'Empúries i de la noblesa emporitana a l'Església de Girona (1226-1229): una

repercussió de la croada albigena liderada per Lluís VIII, rei de França, a Catalunya", a *Església, societat i poder a las terres de parla catalana. Actes del IV Congrés de la CCEPC, Vic, 20-21 de febrer de 2004* (Barcelona: Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, 2004), pp. 139-154.

Cebrià BARAUT, "La presència i la repressió del catarisme al bisbat d'Urgell (segles XII-XIII)", *Urgellia* 12 (1994-1995): 487-524.

Enric BARTRINA, *Els càtars al Berguedà* (Bagà: Associació Medieval de Bagà, 1999).

Jordi BIBIÀ, *Els nostres càtars. El catarisme a la Corona d'Aragó* (Barcelona: Dux, DL 2005).

Marie Louise BLANGUY, "Des chevaliers roussillonnais accusés du catharisme au XIIIe siècle", *Cahiers d'Études Cathares* 101 (1984): 87-90.

Josep BRACONS, "Els davallaments romànics a Catalunya i l'heretgia albigena", a *Miscel·lània en homenatge a Joan Ainaud de Lasarte*, vol. 1 (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1998), pp. 197-205.

Anne BRENON, *Inquisition à Montailou. Guillelme et Pèire Maury, deux croyants cathares devant l'histoire (1300-1325)* (Càors: L'Hydre, 2004).

— *Pèire Autier (1245-1310): Le dernier des cathares* (París: Perrin 2006).

Annie CAZENAVE, "Les cathares en Catalogne et Sabarthès d'après les registres d'Inquisition. La Hiérarchie cathare en Sabarthès après Montségur", *Bulletin philologique et historique (jusqu'à 1610) du Comité des travaux historiques et scientifiques* 1 (1969): 387-436.

Jordi COSTA, *Xacbert de Barberà, Lleó de combat. Biografia* (Perpinyà: Llibres del Trabucaire, 1989).

Antoni DALMAU, "El catarisme en la bibliografia catalana", *Revista de Catalunya* 126 (1998): 129-141.

Mathias DELCOR, "La société cathare en Cerdagne: Nobles et Bergers du XIIe au XIVe siècles [I]", *Bulletin de littérature ecclésiastique* 80 (1979): 257-304.

— "La société cathare en Cerdagne: nobles et bergers du XIIe au XIVe siècle [II]", *Bulletin de littérature ecclésiastique* 81 (1980): 17-49.

- Mathias DELCOR, "Les cathares en Cerdagne, une famille d'hérétiques: les Bretos de Berga", a *Conflent, Vallespir et Montagnes Catalanes. Actes du LI Congrès de la Fédération Historique du Languedoc, Méditerranéen et du Roussillon* (Montpellier, 1980), pp. 77-83.
- "L'Ascension d'Isaïe' à travers la prédication d'un évêque cathare en Catalogne au quatorzième siècle", *Revue de l'histoire des religions* 185/2 (1974): 157-178.
- Yves DOSSAT, "Catharisme et Comminges", *Bulletin de la Société Archéologique Historique Littéraire et Scientifique du Gers* 77 (1976): 117-128.
- "Catharisme et Gascogne", *Bulletin de la Société archéologique, historique, littéraire et scientifique du Gers* 73 (1972): 149-168.
- Xavier ESCURA, *Crònica dels càtars: el genocidi occità, la batalla de Muret i l'enigma del Sant Grial* (Barcelona: La Magrana, 2002).
- Lidia FLÖSS, *Il caso Belibasta: Fine dell'ultimo perfetto cataro* (Milà: Luni 1997).
- Joan FUGUET, "Templers, trobadors i càtars. Les pintures de Sant Martí de Puig-reig", *L'Avenç* 148 (1991): 8-14.
- Carles GASCÓN, "Sur la présence cathare en Val d'Aran", a A. BRENNON dir., *1209-2009: Cathares: une histoire à pacifier? Actes du colloque international tenu à Mazamet les 15, 16 et 17 mai 2009* (Portèth de Garona: Loubatières, 2010), pp. 81-90.
- "Els anys més convulsos de la Seu d'Urgell: el comte de Foix, el vescomte de Castellbò i els càtars", a *La princesa sàvia, les pintures de santa Caterina de la Seu d'Urgell* (Barcelona – Vic: Museu Nacional d'Art de Catalunya – Museu Episcopal de Vic, 2009), pp. 39-48.
- *Càtars al Pirineu català* (Lleida: Pagès, 2003).
- "Crisis social, espiritualidad y herejía en la diócesis de Urgel (siglos XII-XIII). Los orígenes y la difusión de la herejía cátara en la antigua diócesis de Urgel", *Espacio, Tiempo y Forma. Serie III, Historia medieval* 16 (2003): 73-106.
- Ezequiel GORT, *Càtars i occitans a les muntanyes de Prades* (La Carxana: Albarca, 2007 [1999]).
- Sergi GRAU TORRAS, "Lo pus franch rey Pere el Catòlic i la qüestió de l'heretgia a Catalunya (1196-1213)", *Analecta Sacra Tarraconensia* 87 (2014): 135-190.

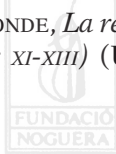
- Sergi GRAU TORRAS, "La construcció de la memòria dels càtars i els valdesos a la Corona d'Aragó als segles XVI i XVII", *Revista Catalana de Teologia* 38/2 (2013): 919-943.
- *Cátaros e Inquisición en los reinos hispánicos (siglos XII-XIV)* (Madrid: Cátedra, 2012).
- "Una breve disertación sobre los valdenses de Josep Mercader (1764)", *Hispania Sacra* 129 (2012): 279-307.
- "Historiografía del catarismo en Cataluña. Estudios y documentos (siglo XIII)", *Acta Historica et Archeologica Medievalia* 30 (2009-2010): 375-408.
- Pilar JIMÉNEZ, "Les 'bons hommes' dans les comtés pyrénéens du royaume d'Aragon", a Ph. CHAREYRE ed., *L'hérétique au village: Les minorités religieuses dans l'Europe médiévale et moderne. Actes des XXXIes Journées Internationales d'Histoire de l'Abbaye de Flaran, 9 et 10 octobre 2009* (Tolosa de Llenguadoc: Presses Universitaires du Mirail, 2011), pp. 217-232.
- Gauthier LANGLOIS, *Olivier de Termes: le cathare et la croisé (vers 1200-1274)* (Tolosa de Llenguadoc: Privat, 2001).
- "Des heretiques dans les Pyrénées catalans à la fin du XI siècle", *Heresis* 46-47 (2007): 67-80.
- "Notes sur quelques documents inédits concernant le parfait Guilhem Bélibaste et sa famille", *Heresis* 25 (1995): 130-134.
- Camila del MÁRMOL, "Escenificando tradiciones. Una aproximación a los usos del pasado cátaro en los Pirineos catalanes", a J. FRIGOLÉ i F. ROIGÉ (coords.) *Globalización y localidad. Perspectiva etnográfica* (Barcelona: Publicacions Universitat de Barcelona, 2006), pp. 121-144.
- S. MERELO DE BARBERÀ, "La famille des Barbera dans l'histoire de l'Occitanie et du Catharisme", *Cahiers d'Études Cathares* 76 (1977): 43-53.
- Jesús MESTRE, *Los cátaros: problema religioso, pretexto político* (Barcelona: Península, 1995).
- Ignacio OLAGÜE, "L'hérésie dans le domaine Pyrénéen", *Mémoires de l'Académie des sciences, inscriptions et belles-lettres de Tolosa de Llenguadoc* 128 (1966): 85-98.
- Antonio OLIVER, "Heterodoxia en la Mallorca de los siglos XIII-XV", *Boletín de la Sociedad Arqueológica Luliana* 32 (1961-1967): 157-176.

- Montserrat PALAU MARTÍ, "Le catharisme et ses conséquences sur le statut politique de l'Andorre", *Bulletin philologique et historique (jusqu'à 1610) du Comité des travaux historiques et scientifiques* 1 (1969): 437-449.
- Annete PALES-GOBILLIARD, "Le catharisme dans le comté de Foix des origines au début du XIVe siècle", *Revue de l'Histoire des Religions* 189 (1976): 181-200.
- Olivier de ROBERT, *Le dernier souffle du catharisme* (Nîmes: Lacour 1998).
- José-Enrique RUIZ-DOMÈNEC, *Cruzando los Pirineos en la Edad Media* (Barcelona: Reial Acadèmia de Bones Lletres, 1999).
- Josep SERRANO ed., *Els càtars, una ruta a Catalunya. En el VIII centenari de la batalla de Muret 1213-2013* (Caseres: Ajuntament de Caseres 2014).
- Damian J. SMITH, "Cruzada, herejía e inquisición en las tierras de la Corona de Aragón (siglos XII-XIII)", *Hispania Sacra* 65 (2013): 29-48.
- *Crusade, Heresy and Inquisition in the Lands of the Crown Of Aragon, c. 1167-1276* (Leiden: Brill, 2010).
- Jordi VENTURA, *Els heretges catalans* (Barcelona: Selecta, 1976 [1963]).
- "Catarisme i valdesia als Països Catalans", *VII Congreso de Historia de la Corona de Aragón*, vol. 3 (1962), pp. 123-134.
- "La valdesía de Cataluña", *Boletín de la Real Academia de las Buenas Letras de Barcelona* 29 (1961-1962): 275-317.
- "El catarismo en Cataluña", *Boletín de la Real Academia de las Buenas Letras de Barcelona* 28 (1959-1960): 75-168.
- Francesc F. VILLAGRASA i Fèlix MAESTRA, *L'últim càtar: Conversa amb Jordi Ventura* (Vilassar de Mar: Oikos-Tau, 1998).
- René WEIS, *The Yellow Cross: The Story of the Last Cathars, 1290-1329* (Londres: Penguin Books, 2001).

CÀTARS A LA CORONA DE CASTELLA

- Yves DOSSAT, "Des singuliers pèlerins sur le chemin de Saint-Jacques en 1272", *Annales du Midi* 82 (1970): 209-220.
- Francisco Javier FERNÁNDEZ CONDE, *La religiosidad medieval en España. Plena Edad Media (siglos XI-XIII)* (Universidad de Oviedo, 2000).

- Francisco Javier FERNÁNDEZ CONDE, "Un noyau activ d'Albigeois en León au début du XIII siècle", *Heresis* 17 (1991): 35-51.
- "Albigenses en León y Castilla a comienzos del siglo XIII", *León Medieval: doce estudios* (Universidad de Oviedo, 1978), pp. 95-114.
- Ángel MARTÍNEZ CASADO, "Cátaros en León, testimonio de Lucas de Tuy", *Archivos Leoneses* 74 (1983): 263-311.
- "Disidencias manifestadas en León en la primera mitad del siglo XIII", *Ciencia Tomista* 124/1 (1997): 159-177.
- Marcelino MENÉNDEZ Y PELAYO, *Historia de los heterodoxos españoles* (Madrid: Librería católica de San José, 1880-1881 [Reed. Madrid: Biblioteca de Autores Cristianos, 2006 [1956]], 2 vols.
- Emilio MITRE, "Herejía y cultura antiherética en la España Medieval", a *Iglesia y Religiosidad en España. Historia y Archivos. Actas de las V Jornadas de Castilla-La Mancha sobre investigación en archivos* (Archivo Histórico Provincial de Guadalajara, Guadalajara, 8-11 mayo 2001) (Guadalajara, 2002), vol. 1, pp. 507-551.
- "Hérésie et culture dirigeante dans la Castille de la fin du XIIIe siècle: le modèle d'Alphonse X", *Heresis* 9 (1987): 33-47.
- Bonifacio PALACIOS MARTÍN, "La circulación de los cátaros por el Camino de Santiago y sus implicaciones socioculturales. Una fuente para su conocimiento", *En la España Medieval* 3 (1982): 219-230.
- Julio PÉREZ LLAMAZARES, "Los albigenses y la teología española en los albores del siglo XIII", *Revista Eclesiástica* 2 (1930): 385-403.
- Norman ROTH, "Jews and albigensians in the middle Ages: Lucas of Tuy on heretics in Leon", *Sefarad* 41 (1981): 71-93.

ESGLÉSIA I RELIGIOSITAT

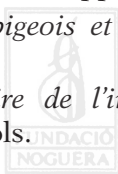
- Miquel BATLLORI, "Història político-religiosa: la intervenció de Sant Ramon de Penyafort", a M. BATLLORI, *Obra completa* (València: Editorial Tres i Quatre, 1993), vol. 1, pp. 19-34.
- Brenda BOLTON, *Innocent III: Studies on papal Authority and pastoral Care* (Aldershot: Variorum, 1995).
- Luigi CANETTI, *L'invenzione della memoria. Il culto e l'immagine di Domenico nella storia dei primi frati Predicatori* (Spoleto: Centro italiano di studi sull'Alto Medioevo, 1996).

- Raymonde FOREVILLE, *Le pape Innocent III et la France* (Stuttgart: Hiersemann, 1992).
- Elaine GRAHAM-LEIGH, "Hirelings and Shepherds: Archbishop Berenguer of Narbonne (1191-1211) and the Ideal Bishop", *English Historical Review* 116 (2001): 1083-1102.
- Othmar HAGENEDER, *Il Sole e la Luna. Papato, impero e regni nella teoria e nella prassi dei secoli XII e XIII* (Milà: Vita e pensiero, 2000).
- Bernard HAMILTON, *Monastic Reform, Catharism and the Crusades (900-1300)* (Aldershot: Ashgate 1997).
- Beverly M. KIENZLE, *Cistercians, Heresy and Crusade in Occitania, 1145-1229* (Rochester: York Medieval Press, 2001).
- "Henry of Clairvaux and the 1178 and 1181 missions", *Heresis* 28 (1997): 63-87.
- "Tending the Lord's vineyard. Cistercians, Rhétoric and Heresy, 1143-1229. Part I: Bernard of Clairvaux, the 1143 Sermons and the 1145 Preaching Mission", *Heresis* 25 (1995): 29-61.
- Stephan KUTTNER, *Studies in the History of Medieval Canon Law* (Aldershot-Brookfield, 1990).
- Peter LINEHAN, *La Iglesia española y el papado en el siglo XII* (Salamanca: Universidad Pontificia, 1975).
- "La carrera del obispo Abril de Urgel: La iglesia española en el siglo XIII", *Anuario de Estudios Medievales* 8 (1972-1973): 143-197.
- Marco MESCHINI, *Innocenzo III e il Negotium pacis et fidei in Linguadoca tra il 1198 e il 1215* (Roma: Bardi, 2007).
- John C. MOORE ed., *Pope Innocent III and his World* (Aldershot: Ashgate, 1999).
- Antonio OLIVER, *Táctica de propaganda y motivos literarios en las cartas antiheréticas de Inocencio III* (Roma: Regnum Dei, 1957).
- José María POU, *Visionarios, beguinos y fraticelos catalanes* (Alacant: Instituto de Cultura Juan Gil-Albert ³1996 [Vic: Seráfica, 1930]).
- James M. POWELL ed., *Innocent III: Vicar of Christ or Lord of the World?* (Washington: Catholic University of America Press, 1994).
- Damian J. SMITH, "Religious minorities viewed from Rome: the papacy and the heretics", a *Minorités et régulations sociales en Méditerranée médiévale. Actes du colloque international, Centre culturel de l'Ouest (abbaye royale de Fontevraud)*, 79,

- juin 2007, eds. *Stephane Boissellier, John Tolan et François Clement* (Presses Universitaires de Rennes, 2010), pp. 317-330.
- Damian J. SMITH, "The Iberian Legations of Cardinal Hyacinth Bobone", a Pope Celestine III: Diplomat and Pastor Damian J. SMITH i John DORAN (eds.), (Aldershot: Ashgate Press, 2008), pp. 84-115.
- *Innocent III and the Aragon Crown. The limits of Papal Authority* (Aldershot: Ashgate Press, 2004).
- Chris SPARKS, *Heresy, Inquisition and Life Cycle in Medieval Languedoc* (York: York Medieval Press, 2014).
- Marie-Humbert VICAIRE, *Histoire de Saint Dominique* (París: Éditions du Cerf, 1982 [1957]), 2 vols.

INQUISICIÓ A L'EDAT MITJANA

- Cahiers de Fanjeaux* 6: "Le Credo, la morale et l'Inquisition" (Tolosa de Llenguadoc: Privat, 1971).
- Laurent ALBARET "L'Inquisition et les hérésies dans le Midi de la France au Moyen Âge: Essai de bilan historiographique", *Heresis* 36-37 (2002): 145-159.
- ed. *Les Inquisiteurs. Portraits de défenseurs de la foi en Languedoc (XIIIe-XIVe siècles)* (Tolosa de Llenguadoc: Privat, 2001).
- Christine Caldwell AMES, *Righteous Persecution: Inquisition, Dominicans, and Christianity in the Middle Ages* (Filadèlfia: University of Pennsylvania Press, 2009).
- John H. ARNOLD, *Inquisition and Power: Catharism and the Confessing Subject in Medieval Languedoc* (Filadèlfia: University of Pennsylvania Press, 2001).
- "The Historian as Inquisitor: The Ethics of Interrogating Subaltern Voices", *Rethinking History* 2/3 (1998): 379-386.
- Jean-Louis BIGET, *Hérésie et inquisition dans le Midi de la France* (París: Picard, 2007).
- Peter BILLER, "Through a Glass Darkly: Seeing Medieval Heresy", a P. LINEHAN i J. L. NELSON eds., *The Medieval World* (Londres-Nova York: Routledge 2001), pp. 308-326.
- Thomas de CAUZONS, *Les Albigeois et l'inquisition* (París: Sciences et Religions, 1908).
- Thomas de CAUZONS, *Histoire de l'inquisition en France* (París: Bloud, 1909-1912), 2 vols.

- Jacques CHIFFOLEAU, "Sur le crime de majesté médiéval", a *Genèse de l'État moderne en Méditerranée: Approches historique et anthropologique des pratiques et des représentations* (Roma: École française de Rome, 1993), pp. 183-213.
- Mariano D'ALATRI, *L'inquisizione Francescana* (Roma: Istituto Storico dei Cappuccini, 1996).
- *Eretici e inquisitori in Italia: Studi e documenti*. Vol. 2: "Il Tre e il Quattrocento" (Roma: Istituto Storico dei Cappuccini 1987).
- Antoine DONDAINE, *Les hérésies et l'Inquisition (XIe-XIIIe siècles)* (Aldershot: Ashgate Publishing Limited, 1999).
- "Le manuel de l'inquisiteur (1230-1330)", *Archivum Fratrum Predicatorum* 17 (1947): 85-194.
- Yves DOSSAT, *Église et hérésie en France au XIIIe siècle* (Londres: Variorum Reprint, 1982).
- *Les crises de l'inquisition toulousaine au XIIIe siècle (1233-1273)*, (Bordeus, Imprimerie Piere, 1959).
- Célestin DOUAIS, *L'inquisition: ses origines, sa procédure* (París: Librairie Plon, 1906).
- *Les sources de l'histoire de l'inquisition dans le midi de la France aux XIe et XIIIe siècles* (París 1881).
- Jean DUVERNOY, *Inquisition en terre cathare* (Tolosa de Llenguadoc: Privat, 1998).
- Richard W. EMERY, *Heresy and Inquisition in Narbonne* (Nova York: Columbia University Press – Londres: P. S. King 1941).
- Adhémar ESMEIN, *Histoire de la procédure criminelle en France et spécialement de la procédure inquisitoire depuis le XIIIe siècle à nos jours* (París, 1882).
- James B. GIVEN, *Inquisition and medieval society power, discipline, and resistance in Languedoc* (Ithaca, Cornell University Press, 1997).
- Jean GUIRAUD, *Histoire de l'Inquisition au Moyen Âge* (París: Picard 1935-1938), 2 vols.
- Bernard HAMILTON, *The medieval inquisition* (Londres: Historical Association Pamphlets, 1981).
- Anne-Marie LAMARRIGUE, *Bernard Gui (1261-1331), un historien et sa méthode* (París: Honoré Champions éditeur, 2000).

- Henry-Charles LEA, *A History of the Inquisition of the Middle Ages* (Nova York: Russell & Russell, 1955 [The Harbor Press 1887-1888])
- Willem LOURDAUX i Daniel VERHELST eds., *The Concept of Heresy in the Middle Ages (11th-13th C.). Proceedings of the International Conference Louvain, May 13-16, 1973* (Lovaina: University Press, 1976).
- Henri MAISONNEUVE, "Le droit romain et la doctrine inquisitoriale", a *Études d'histoire du droit canonique dédiées à Gabriel Le Bras* (París, 1965), pp. 931-942.
- *Études sur les origines de l'Inquisition. L'Église et l'État au Moyen Âge* (París: Librairie Philosophique J. Vrin, 1960).
- Grado Giovanni MERLO, *Inquisitori e Inquisizione del Medioevo* (Bolonya: Il Mulino, 2008).
- *Contro gli eretici: la coercizione all'ortodossia prima dell'Inquisizione* (Bolonya: Il Mulino, 1996).
- Marco MESCHINI, "L'evoluzione della normativa antieretica di Innocenzo III dalla *Vergentis in senium* (1199) al IV concilio lateranense (1215)", *Bullettino dell'Istituto Storico Italiano per il Medioevo* 106/2 (2004): 207-231.
- Charles MOLINIER, *L'Inquisition dans le Midi de la France au XIIIe et au XIVe siècle. Étude sur les sources de son histoire* (París: Sandoz et Fischbacher, 1880).
- Daniela MÜLLER, *Frauen vor der Inquisition: Lebensform, Glaubenszeugnis und Aburteilung der deutschen und französischen Katarerinnen* (Mainz: Philipp von Zabern, 1996).
- Mark Gregory PEGG, *The Corruption of Angels: The Great Inquisition of 1245-1246* (Princeton – Oxford: Princeton University Press, 2001).
- Kenneth PENNINGTON, "Pro Peccatis Patrum Puniri: A Moral and Legal Problem of the Inquisition", *Church History* 47/2 (1978): 137-154.
- Edward PETERS, *Inquisition* (Nova York: The Free Press – Londres: Collier Macmillan, 1988).
- *Inquisition* (Berkeley – Los Angeles: University of California Press, 1989).
- Adriano PROSPERI dir., amb la col·laboració de Vincenzo Lavenia i John Tedeschi, *Dizionario storico dell'Inquisizione* (Pisa: Edizioni della Normale, 2010), 4 vols.

- Peter SEGL ed., *Die Anfänge der Inquisition im Mittelalter, mit einem Ausblick auf das 20. Jahrhundert und einem Beitrag über religiöse Intoleranz im nichtchristlichen Bereich* (Colònia: Böhlau, 1993).
- Karen SULLIVAN, *The Inner Lives of Medieval Inquisitors* (Chicago – Londres: University of Chicago Press, 2011).
- Elphège VACANDARD, *L'inquisition. Étude historique et critique sur le pouvoir coercitif de l'Église* (París: Bloud, 1907).
- Walter L. WAKEFIELD, *Heresy, Crusade and inquisition in Southern France (1100 - 1250)* (Berkeley: University of California Press, 1974).
- Monique ZERNER dir., *Inventer l'hérésie? Discours polémiques et pouvoirs avant l'Inquisition* (Niça: Collection du Centre d'Etudes medievales de Nice, 1998).

INQUISICIÓ A LA CORONA D'ARAGÓ (SEGLES XIII-XIV)

- Martín ALVIRA i Damian J. SMITH, "Política antiherética en la Corona de Aragón: una carta inédita de Inocencio III a la reina Sancha (1203)", *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia* 27-28 (2006-2007): 65-88.
- Joan BADA ELÍAS, *La Inquisició a Catalunya (s. XIII-XIX)* (Barcelona: Barcanova, 1992).
- Cebrià BARAUT, "Els inicis de la Inquisició a Catalunya i les seves actuacions al bisbat d'Urgell (segles XII-XIII)," *Urgellia* 13 (1996-1997): 407-438.
- Annie CAZENAVE, "Aveu et contrition. Manuels de confesseurs et interrogatoires d'Inquisition en Languedoc et en Catalogne (XIII-XIV s.)," a *Actes du 99 Congrès National des Sociétés Savantes (Besançon, 1974)*, Section de philologie et histoire jusqu'à 1610, vol. 1: "La piété populaire au Moyen Age" (París, 1977), pp. 333-352.
- Yves DOSSAT, "Les débuts de l'inquisition à Montpellier et en Provence", a *Bulletin Philologique et Historique (jusqu'à 1610) du Comité des Travaux historiques et scientifiques* (París, 1963), pp. 561-579.
- Andrea ERRERA, "Il Directorium inquisitoriale di san Raimondo", C. LONGO ed., *Magister Raimundus. Atti del Convegno per il IV centenario della canonizzazione di san Raimondo de Penyafort (1601-2001)* (Roma, 2002), pp. 165-192.

- Eufemià FORT I COGUL, *Catalunya i la Inquisició* (Barcelona: Aedos, 1973).
- Sergi GRAU TORRAS, "Ramon de Penyafort i el procediment inquisitorial contra els heretges", *Revista de Dret Històric Català* 13 (2014): 143-176.
- "La législation contre l'hérésie dans la Couronne d'Aragon au temps du roi Pierre II d'Aragon", a *Le Temps de la Bataille de Muret (12 septembre 1213). Actes du 61e congrès de la Fédération historique de Midi-Pyrénées, Muret 13-15 septembre 2013*. Edició a cura de J. Le Pottier, J. Poumarède, C. Marquez et R. Souriac (Société d'Études de Comminges, 2014), pp. 219-230.
- Jean GUIRAUD, *Histoire de l'Inquisition au Moyen Âge* (París: Picard, 1935-1938), 2 vols.
- Wolfram HOYER ed., *Praedicatores, Inquisitores: The Dominicans and the Medieval Inquisition* (Roma: Istituto Storico Domenicano, 2004).
- Donald J. KAGAY, "Law and Memory. The Many Aspects of the Legal Inquisition in the Medieval Crown of Aragon", *Anuario de Estudios Medievales* 34/1 (2004): 51-77.
- Juan A. LLORENTE, *Historia crítica de la Inquisición en España* (Madrid: Hiperión, 1981 [París: Treuttel et Wurtz, 1870]).
- JOSÉ MARTÍNEZ, "En torno al nacimiento de la Inquisición medieval a través de la censura de libros en los reinos de Castilla y Aragón (1232-1480)", *Hispania* 144 (1980): 5-36.
- Emilio MITRE, "Herejía y 'código' inquisitorial (algunas valoraciones actuales sobre la disidencia religiosa en el bajo Medievo)", a A. GUIANCE i P. UBIERNA eds., *Sociedad y memoria en la Edad Media: estudios en homenaje de Nilda Guglielmi* (Buenos Aires, 2005), pp. 243-252.
- Carole PUIG, "Inquisition et hérésie en Roussillon au XIIIe siècle", *Études Roussillonnaises* 26 (1998): 43-50.
- Jaume de PUIG, "El pagament dels inquisidors a la Corona d'Aragó durant els segles XIII i XIV", *Arxiu de Textos Catalans Antics* 23 (2003): 175-222.
- Johannes VINCKE, "La remuneración de los inquisidores aragoneses en los siglos XIII y XIV", *Anuario de Estudios Medievales* 13 (1983): 291-302.

Ludwig VONES, "Krone und Inquisition. Das Aragonesische König-tum und die Anfänge der Kirchlichen Ketzerverfolgung in den Ländern der Krone Aragon", a P. SEGL ed., *Die Anfänge der Inquisition im Mittelalter. Mit einem Ausblick auf das 20. Jahrhundert und einem Beitrag über religiöse Intoleranz im nichtchristlichen Bereich* (Colònia - Weimar - Viena: Böhlau 1993), pp. 195-233.

Walter L. WAKEFIELD, "Friar Ferrer, inquisitor", *Heresis* 7 (1986): 33-41.

OBRES GENERALS SOBRE ELS CÀTARS

Cahiers de Fanjeaux 3: "Cathares en Languedoc" (Tolosa de Llenguadoc: Privat, 1983).

Cahiers de Fanjeaux 14: "Historiographie du catharisme" (Tolosa de Llenguadoc: Privat, 1979).

Cahiers de Fanjeaux 20: "Effacement du catharisme? (XIIIe-XIVe)", (Tolosa de Llenguadoc: Privat, 1985).

Slavica Occitania 16: "Bogomiles, Patarins et Cathares", edició a cura d'Edina BOZÓKY (2003).

Martín AURELL dir., *Les cathares devant l'histoire, mélanges offerts à Jean Duvernoy* (Càors: L'Hydre éditions, 2005).

Malcolm BARBER, *The Cathars: Dualist Heretics in Languedoc in the High Middle Ages* (Londres - Nova York, Longman, 2000).

Eduard BERGA SALOMÓ, *El catarismo en la tradición espiritual de Occidente* (Saragossa: Fundación Rosacruz, 2012).

Jacques BERLIOZ, dir., *Le pays cathare: Les religions medievales et leur expressions meridionales* (París: Éditions du Seuil, 2000).

Jacques BERLIOZ i Jean-Claude HÉLAS eds., *Catharisme: L'édifice imaginaire. Actes du 7e colloque du Centre d'Études Cathares, Carcassonne, 29 août-2 septembre 1994* (Carcassona: Centre d'Études Cathares 1998).

— *Tuez-les tous, Dieu reconnaîtra les siens* (Portèth de Garona: Loubatières, 1994).

Jean-Louis BIGET, "Les Albigeois', remarques sur une dénomination", a M. ZERNER dir., *Inventer l'heresie? Discours, polémiques et pouvoirs avant l'Inquisition* (Niça, 1998), pp. 219-256.

— "Notes sur le système féodal en Languedoc et son ouverture à l'hérésie", *Heresis* 11 (1988): 7-16.

- Peter BILLER i Anne HUDSON eds., *Heresy and literacy: 1000-1530* (Cambridge: Cambridge University Press, 1994).
- Arno BORST, *Die Katharer* (Stuttgart: Hiersemann Verlag, 1953 [trad. fr. *Les Cathares*, París: Payot, 1974]).
- Anne BRENON, dir., *1209-2009: Cathares: une histoire à pacifier? Actes du colloque international tenu à Mazamet les 15, 16 et 17 mai 2009* (Portèth de Garona: Loubatières, 2010).
- *Le vrai visage du catharisme*, Editions La Louve, 2008 [1988]; trad. esp.: *La verdadera historia de los cátaros*, Martínez Roca, 1997; trad. al cat.: *El veritable rostre dels càtars*, Pagès editors, 1998).
- *La choix hérétique, dissidence chrétienne dans l'Europe médiévale* (Càors: La Louve éditions, 2006).
- *Les archipels cathares* (Castèlnòu e la Capèla: L'Hydre 2003).
- Uwe BRUNN, *Des contestataires aux "cathares". Discours de réforme et propagande antihérétique dans les pays du Rhin et de la Meuse aant l'Inquisition* (París: Institut d'Études Augustiniennes, 2006).
- Caterina BRUSCHI, *Liber Supra Stella de Salvo Burci* (Roma: Istituto Storico Italiano per il Medio Evo, 2002).
- Caterina BRUSCHI i Peter BILLER eds., *Texts and the Repression of Medieval Heresy* (Woodbridge: York Medieval Press, 2003).
- Léon CLÉDAT ed., *Le Nouveau Testament traduit au XIIIe siècle en langue provençale, suivi d'un Rituel cathare* (París: Ernest Leroux 1887 [reimp. Gènova: Slatkine Reprints, 1968]).
- Santiago del CURA ELENA, "Fuentes para el estudio del catarismo medieval", *Revista Agustiniana* 25 (1984): 485-539.
- Antoni DALMAU, *Els càtars* (Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya, 2007).
- Ignaz von DÖLLINGER, *Beiträge zur Sektengeschichte des Mittelalters II: Dokumente vornehmlich zur Geschichte der Valdesier und Katharer* (Munic: Beck 1890).
- Jean DUVERNOY, *Cathares, Vaudois et Béguins, dissidents du pays d'Oc* (Tolosa de Llenguadoc: Privat, 1994).
- *L'Histoire des cathares* (Tolosa de Llenguadoc: Privat, 1978).
- *La Religion des cathares* (Tolosa de Llenguadoc: Privat, 1976).
- Michael FRASSETTO, *Heretic Lives: Medieval Heresy from Bogomil and the Cathars to Wyclif and Hus* (Profile Books, 2007 [trad. esp.: *Los herejes. De Bogomilo y los cátaros a Wyclif y Hus*, Madrid: Ariel, 2008]).

- Michael FRASSETTO, ed., *Heresy and the Persecuting Society in the Middle Ages: Essays on the Work of R. I. Moore* (Leiden: Brill, 2006).
- Elaine GRAHAM-LEIGH, *The Southern French Nobility and the Albigensian Crusade* (Woodbridge: Boydell Press, 2005).
- Élie GRIFFE, *Languedoc cathare et inquisition* (París: Letouzey et Ané, 1980).
- *Le Languedoc cathare au temps de la croisade (1209-1229)* (París: Letouzey et Ané, 1973).
- *Le Languedoc cathare au temps de 1190 à 1210* (París: Letouzey et Ané, 1971).
- *Les débuts de l'aventure cathare en Languedoc (1140-1190)* (París: Letouzey et Ané, 1969).
- Bernard HAMILTON, *Monastic reform, Catharism and the crusaders (900-1300)* (Londres: Variorum Collected Studies Series, 1979).
- Gwendoline HANCKE, *Les belles hérétiques* (Castèlnòu e la Capèla: L'Hydre, 2001).
- *Femmes en Languedoc* (Càors: La Louve éditions, 2006).
- Pilar JIMÉNEZ, *Les Catharismes. Modèles dissidents du christianisme médiéval XIIe-XIIIe siècles* (Presses Universitaires de Rennes, 2008).
- Paul LABAL, "L'Église de Roma face au catharisme", a Robert LAFONT dir., *Les cathares en Occitanie* (Poitiers: Fayard, 1982 [trad. Los cátaros: herejía y crisis social, Crítica, 1984]).
- Robert LAFONT dir., *Les cathares en Occitanie* (Poitiers: Fayard, 1982).
- Malcolm LAMBERT, *Medieval Heresy. Popular Movements from the Gregorian Reform to the Reformation* (Oxford, Blackwell, 1992 [trad. La herejía medieval: movimientos populares de los bogomilos a los husitas, Taurus, 1986]).
- Jaques LE GOFF, (ed.), *Hérésies et sociétés dans l'Europe préindustrielle, XIème - XVIIIème siècle*, Mouton (París-L'Haia, 1968 [trad. Herejías y sociedades en la Europa preindustrial (siglos XI-XVIII): comunicaciones y debates del Coloquio de Royaumont, Siglo XXI, 1987]).
- Emmanuel LE ROY dir., *Autour de Montailhou, un village occitan: Histoire et religiosité d'une communauté villageoise au Moyen Âge*. Textos aplegats per A. BRENON i Ch. DIEULAFAIT (Castèlnòu e la Capèla: L'Hydre, 2001).
- Emmanuel LE ROY, *Montailhou, village occitan de 1294 à 1324* (París: Gallimard, 1982).

Emilio MITRE, "Cristianismo medieval y herejía", *Clío & Crímen: Revista del Centro de Historia del Crimen de Durango* 1 (2004): 22-41.

Raoul MANSELLI, *L'eresia del male* (Nàpols: Morano, 1963).

Philippe MARTEL, *Les cathares et l'Histoire. Le drame cathare devant ses historiens (1820-1992)* (Tolosa de Llenguadoc, 2002).

Robert I. MOORE, *The War on Heresy* (Cambridge: Harvard University Press, 2012 [trad. esp. *La guerra contra la herejía: fe y poder en la Europa medieval*, Barcelona: Crítica, 2014]).

— *The Formation of a persecuting Society. Power and Deviance in Western Europe, 950-1250* (Oxford, 1987).

John H. MUNDY, *Studies in the ecclesiastical and social history of Tolosa de Llenguadoc in the age of the Cathars* (Aldershot: Ashgate, 2006).

— *Man and women at Tolosa de Llenguadoc in the age of the cathars* (Toronto: Pontifical Institut of Maedieval Studies, 1990).

— *The repression of catharism at Tolosa de Llenguadoc, the royal diploma of 1279* (Toronto: Pontifical Institut of Maedieval Studies, 1985).

René NELLI, *La philosophie du catharisme* (París: Payot, 1975).

— *La vie quotidienne des Cathares du Languedoc au XIIIe siècle*, París: Hachette 1969 (trad. *Los Cátaros del Languedoc en el siglo XIII: vida cotidiana*, Palma de Mallorca: Olañeta, 2002).

— *Écritures cathares. La Cène secrète. Le Livre des deux principes. Traité cathare. Le Rituel occitan. Le Rituel latin* (París: Éditions Denoël, 1959).

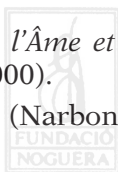
Zoé OLDENBOURG, *Le Bûcher de Montségur. 16 Mars 1244* (París: Gallimard, 1959 [tard. esp. *La Hoguera de Montsegur*, Barcelona: Edhasa 2002]).

Mark Gregory PEGG, "Heresy, Good Men, and Nomenclature", a M. FRASSETTO ed., *Heresy and the Persecuting Society in the Middle Ages. Essays on the Work of R. I. Moore* (Leiden: E. J. Brill, 2006), pp. 227-239.

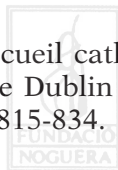
Napoleon PEYRAT, *Histoire des Albigeois* (Nimes, ²1998 [París, 1880-1882]), 2 vols.

Roland POUPIN, *Les Cathares: l'Âme et la Réincarnation* (Portèth de Garona: Loubatières, 2000).

Déodat ROCHÉ, *Le catharisme* (Narbona: Cahiers d'Études Cathares, 1973-1976), 2 vols.

- Déodat ROCHÉ, *Études Manicheennes et cathares*, Paris-Tolosa de Llenguadoc, 1952.
- Julien ROCHE, *Une Église Cathare: L'évêché du Carcassès: Carcassonne, Béziers, Narbonne, 1167- début du XIVe siècle* (Càors: L'Hydre, 2005).
- Philippe Roy, *L'Église Cathare* (Lió: Cosmogone, 2011).
- *Les cathares. Histoire et Spiritualité* (Lió: Cosmogone, 2003).
- *Consolament Cathare* (París: Dervy, 1996).
- Steve RUNCIMAN, *Le Manichéisme médiéval: l'hérésie dualiste dans le christianisme* (París: Payot, 1972).
- Franjo ŠANJEK, *Les chrétiens bosniaques et le mouvement cathare, XII-XV siècles* (París: Publications de la Sorbonne, 1976).
- Jordi SAVALL dir., *Le Royaume Oublié. La Tragédie Cathare. The Albigenian Crusade* (Bellaterra: Alia Vox, 2009).
- Charles SCHMIDT, *Histoire et doctrine de la secte des Cathares ou Albigeois* (París: Cherbuliez, 1849).
- René SOULA, *Les cathares, entre légende et histoire. La mémoire de l'albigisme du XIXe siècle à nos jours* (Institut d'Études Occitanes, 2005).
- Karen SULLIVAN, *Truth and the heretic. Crisis of Knowledge in Medieval French Literature* (Chicago: University of Chicago Press, 2005).
- Julien THÉRY, "L'hérésie des bons hommes. Comment nommer la dissidence religieuse non vaudoise ni béguine en Languedoc? (XIIe-début du XIVe s.)", *Heresis* 36-37 (2002): 75-117.
- Christine THOUZELLIER ed., *Rituel cathare: Introduction, texte critique, traduction et notes* (París: Éditions du Cerf, 1977).
- ed., *Livre des deux principes: Introduction, texte critique, traduction, notes et index* (París: Éditions du Cerf, 1973).
- *Catharisme et valdéisme en Languedoc: a la fin du XII et au début du XIII siècle: politique pontificale, controverses* (París: Presses Universitaires de France, ²1969 [1966]).
- ed., *Un traité cathare inédit du début du XIIIe siècle d'après le Liber contra Manicheos de Durand de Huesca* (Lovaina: Bibliothèque de l'Université – Publications Universitaires de Louvain 1961).
- Théo VENCKELEER ed., "Un recueil cathare: Le manuscrit A.6.10. de la Collection vaudoise de Dublin [I]", *Revue belge de philologie et d'histoire* 38 (1960): 815-834.

Théo VENCKELEER, "Un recueil cathare: Le manuscrit A.6.10. de la Collection vaudoise de Dublin [II]", *Revue belge de philologie et d'histoire* 39 (1961): 759-793.

EL CONCILI DE SANT FÈLIX DE CARAMANY

Antoine DONDAINE, "Les actes du concile albigeois de Saint-Félix de Caraman: Essai de critique d'authenticité d'un document médiéval", *Miscellanea Giovanni Mercati* 5 (1946): 324-355.

Yves DOSSAT, "À propos du concile cathare de Saint-Félix: les Milinges", *Cahiers de Fanjeaux* 3 (1968): 201-214.

— "Remarques sur un prétendu évêque cathare du Val d'Aran en 1167", a *Bulletin philologique et historique (jusqu'à 1715) du Comité des travaux historiques et scientifiques, années 1955-1956* (Presses Universitaires de France, 1957), pp. 339-347.

Jean DUVERNOY, "Les 'Actes de Saint-Félix' sont-ils des faux?", *Cahiers d'Études cathares* 19/40 (1968-1969): 16-20.

Carles GASCÓN, "La Carta de Niquinta y la 'Ecclesia Aranensis': una reflexión sobre los orígenes del catarismo en Cataluña", *Espacio, Tiempo y Forma. Serie III, Historia medieval* 21 (2008): 139-158.

Ylva HAGMAN, "La cosmogonie de l'Ecclesia Sclavoniae et les controverses sur la Charte de Niquinta", *Slavica Occitania*, 16 (2003): 247-258.

Bernard HAMILTON, "The Cathar Council of Saint-Félix Reconsidered", *Archivum Fratrum Praedicatorum* 48 (1978): 23-53.

Pilar JIMÉNEZ, "Relire la Charte de Niquinta I: Origine et problématique de la Charte", *Heresis* 22 (1994): 1-26.

— "Relire la Charte de Niquinta II: Étude et portée de la charte", *Heresis* 23 (1994): 1-28.

Robert I. MOORE, "Nicétas, émissaire de Dragovitch, a-t-il traversé les Alpes?", *Annales du Midi* 85 (1973): 85-90.

Julien ROCHÉ, "La Charte de Niquinta: un point sur la controverse", *Slavica Occitania* 16 (2003): 229-245.

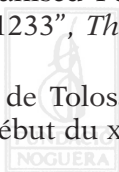
— "Enjeux et embûches de la recherche actuelle sur le catharisme: l'exemple de la charte de Nicetas", a E. LE ROY (dir.), *Autour de Montailhou, un village occitan: Histoire et religiosité d'une communauté villageoise au Moyen Âge*. Textos aplegats per A. BRENON i Ch. DIEULAFAIT (Castèlnòu e la Capèla: L'Hydre, 2001), pp. 249-265.

- Franjo ŠANJEK, "Le rassemblement hérétique de Saint-Félix-de-Caraman (1167) et les Églises cathares au XIIe siècle", *Revue d'histoire ecclésiastique* 67 (1972): 767-799.
- Francesco ZAMBON, "Où en est le problème des Actes du 'concile' de Saint-Félix? À propos de 'L'histoire du catharisme en discussion'", M. AURELL dir., *Les cathares devant l'Histoire: Mélanges offerts à Jean Duvernoy* (Càors: L'Hydre, 2005), pp. 135-144.
- David ZBÍRAL, "La charte de Niquinta et le rassemblement de Saint-Félix, état de la question", a A. BRENON dir., *1209-2009: Cathares: une histoire à pacifier? Actes du colloque international tenu à Mazamet les 15, 16 et 17 mai 2009* (Portèth de Garona: Loubatières, 2010), pp. 31-44.
- "La Charte de Niquinta et les récits sur les commencements des églises cathares en Italie et dans le Midi", *Heresis* 44-45 (2006): 135-162.
- "La Charte de Niquinta: un faux moderne?", *Heresis* 42-43 (2005): 139-159.
- Monique ZERNER, "Mise au point sur Les cathares devant l'histoire et retour sur *L'histoire du catharisme en discussion*: Le débat sur la Charte de Niquinta n'est pas clos", *Journal des savants* 2 (2006): 253-273.
- ed., *L'histoire du catharisme en discussion: Le "concile" de Saint-Félix (1167)* (Niça: Centre d'Études Médiévales – Université de Nice – Centre National de la Recherche Scientifique, 2001).

LA CROADA CONTRA ELS ALBIGESOS (1209-1229)

- Cahiers de Fanjeaux* 4: "Paix de Dieu et guerre sainte en Languedoc au XIIIe siècle" (Tolosa de Llenguadoc: Privat, 1969).
- Le Temps de la Bataille de Muret (12 septembre 1213). Actes du 61e Congrès de la Fédération historique de Midi-Pyrénées, Muret 13-15 septembre 2013*. Edició a cura de J. Le Pottier, J. Poumarède, C. Marquez et R. Souriac (Société d'Études de Comminges, 2014).
- La Croisade Albigeoise. Colloque international du Centre d'Études Cathares, sous la présidence de Michel Roquebert. Carcassonne, 4-6 octobre 2002* (Carcassona, 2004)
- Les voies de l'hérésie. Le groupe aristocratique en Languedoc, XIe-XIIIe siècles. Actes du 8e colloque du Centre d'Études Cathares/René Nelli. Carcassonne, 28 août-1 septembre 1995* (Carcassona, 2001), 3 vols.

- Martín ALVIRA, "Nuevas (y no tan nuevas) aportaciones al estudio de la batalla de Muret", *En la España Medieval* 36 (2013): 373-400.
- *Muret 1213, la batalla decisiva de la cruzada contra los Cátaros* (Madrid: Ariel, 2008).
- *El Jueves de Muret. 12 de Septiembre de 1213* (Barcelona: Universitat de Barcelona, 2002).
- "La cruzada albigense y la intervención de la corona de Aragón en Occitania. El recuerdo de las crónicas hispánicas del siglo XIII", *Hispania* 206 (2000): 947-976.
- Martí AURELL, "Les sources de la Croisade albigeoise: bilan et problématiques", a *La Croisade Albigeoise. Actes du Colloque du Centre d'Études Cathares, sous la présidence de Michel Roquebert. Carcassonne, 4-6 octobre 2002* (Carcassonne, 2004), pp. 21-38.
- "Autour d'un débat historiographique: l'expansion catalane dans les pays de Langue d'oc au Moyen Âge", a *Montpellier, la couronne d'Aragon et les pays de langue d'oc (1204-1349). XIIe Congrés de Historia de la Corona de Aragón* (Montpeller, 1987), pp. 9-41.
- Daniel BALOUP, "La Croisade albigeoise dans les chroniques léonaises et castillanes du XIIIe siècle", a *La Croisade Albigeoise. Actes du Colloque du Centre d'Études Cathares, sous la présidence de Michel Roquebert. Carcassonne, 4-6 octobre 2002* (Carcassonne, 2004), pp. 91-107.
- Malcolm BARBER, "Catharism and the Occitan Nobility: the Lordships of Cabaret, Minerve and Termes", a Ch. HARPER-BILL i R. HARVEY eds., *The Ideals and Practice Medieval of Knighthood. Papers from the Fifth Strawberry Hill Conference 1990* (Woodbridge, 1990), vol. 3, pp. 1-19.
- Pierre BERPERRON, *La Croisade contre les Albigeois et l'union du Languedoc à la France (1209-1249)* (Paris, ²1967 [1942]).
- Jacques BERLIOZ, *Tuez-les tous, Dieu reconnaîtra les siens: Le massacre de Béziers (22 juillet 1209) et la croisade contre les Albigeois vus par Césaire de Heisterbach* (Portèth de Garona: Loubatières, 1994).
- Thomas N. BISSON, "The organised Peace in Southern France and Catalonia, ca. 1140-ca. 1233", *The American Historical Review* 82 (1977): 290-311.
- Pierre BONNASSIE, "Le comté de Tolosa de Languedoc et le comté de Barcelone du IXe au début du XIIIe siècle (801-1213): esquisse

- d'histoire comparée", a *Occitània i els Països Catalans. Actes del vuitè col·loqui internacional de llengua i literatura catalanes, 12-17 de setembre de 1988* (Montserrat, 1989), pp. 27-45.
- Pierre BONNASSIE, "L'Occitanie, un État manqué?", *L'Histoire* 14 (1979): 31-40.
- Rafael DALMAU, *L'heretgia albigesa i la batalla de Muret* (Barcelona: Rafael Dalmau, 1960).
- Hélène DÉBAX, *La féodalité languedocienne. XIe-XIIe siècles. Serments, hommages et fiefs dans le Languedoc des Trencavel* (Tolosa de Llenguadoc: Presses Universitaires du Mirail, 2003).
- Yves DOSSAT, "La Croisade vue par les Chroniqueurs", *Cahiers de Fanjeaux* 4 (1969): 221-259.
- Elaine GRAHAM-LEIGH, "Justifying Deaths: The Chronicler Pierre des Vaux-de-Cernay and the Massacre of Béziers", *Medieval Studies* 63 (2001): 283-303.
- Bernard HAMILTON, *Crusaders, Cathars and the Holy Places* (Aldershot, 1989).
- *Crusaders, Cathars and the Holy Places* (Aldershot, 1984).
- Beverly Mayne KIENZLE, *Cistercians, Heresy and Crusade (1145-1229): Preaching in the Lord's Vineyard* (Woodbridge i Rochester, Nova York: York Medieval Press-Boydell and Brewer, 2001).
- Gauthier LANGLOIS, "Olivier de Termes et son entourage, de la croisade albigeoise aux croisades de Terre-Sainte", a *Les voies de l'hérésie : le groupe aristocratique en Languedoc (XIe-XIIIe siècles)* (Carcassona, 2001), vol. 2, pp. 207-258.
- *Olivier de Termes. Le cathare et le croisé (vers 1200-1274)* (Tolosa de Llenguadoc, 2001).
- Laurent MACÉ, *Les comtes de Tolosa de Llenguadoc et leur entourage XIIe-XIIIe siècles. Rivalités, alliances et jeux de pouvoir* (Tolosa de Llenguadoc: Privat, 2000).
- Marco MESCHINI coord., amb la col·laboració de M. ALVIRA, M. AURELL, L. MACÉ, D. J. SMITH i K. WAGNER, "Bibliografia delle Crociate Albigesi", *Reti Medievali. Rivista* 7-1 (2006), DOI: 10.6092/1593-2214/173.
- Ann PEAL, "Olivier de Termes and the Occitan Nobility in the Thirteenth Century", *Reading Medieval Studies* 12 (1986): 109-129.
- Mark Gregory PEGG, *A Most Holy War: the Albigensian Crusade and the Battle for Christendom* (Oxford – Nova York: Oxford University Press, 2008).

Michel ROQUEBERT, *Simon de Montfort: Bourreau et martyr* (París, 2005).

— *L'épopée cathare*, I: "La croisade albigeoise"; II: "L'inquisition" (París: Perrin 2001 [1998]), 2 vols.

— *L'épopée cathare 1230-1244*, IV: "Mourir à Montségur" (Tolosa de Llenguadoc, 1989).

— *L'épopée cathare 1216-1229*, III: "Le Lys et la croix" (Tolosa de Llenguadoc, 1986).

— *L'épopée cathare 1213-1216*, II: "Muret ou la dépossession" (Tolosa de Llenguadoc, 1977).

— *L'épopée cathare 1198-1212*, I: "L'invasion" (Tolosa de Llenguadoc, 1970).

Damian, J. SMITH, "Aragon, Catalogne et papauté pendant la croisade Albigeoise", a *La Croisade Albigeoise. Colloque international du Centre d'Études Cathares, sous la présidence de Michel Roquebert. Carcassonne, 4-6 octobre 2002* (Carcassonne, 2004), pp. 157-170

— "Peter II, Innocent III and the Albigensian Crusade", a A. SOMMERLECHNER ed., *Innocenzo III: Urbs et Orbis* (Roma, 2003), vol. 2, pp. 1065-1081.

Karen SULLIVAN, "L'absence' des hérétiques dans la Chanson de la Croisade albigeoise", *Heresis* 38 (2003): 11-29.

Marie-Humbert VICAIRE, "Les clercs de la croisade", *Cahiers de Fanjeaux* 4 (1969): 260-280.

Walter L. WAKEFIELD, "The family of Niort in the Albigensian Crusade and before the Inquisition", *Names. The Journal of the American Name Society* 18/2 (1970): 97-117 i 18/4 (1970): 286-303.

Francesco ZAMBON, "La notion de Paratge, des troubadours à la Chanson de la croisade albigeoise", a *Les voies de l'hérésie: le groupe aristocratique en Languedoc (XIe-XIIIe siècles)* (Carcassonne, 2001), vol. 3, pp. 9-27.

Monique ZERNER, *La croisade albigeoise* (París: Gallimard, 1979).

BIBLIOGRAFIA SOBRE ELS VALDESOS

Gabriel AUDISIO, *Les Vaudois: Histoire d'une dissidence, XII-XVI siècle* (París: Fayot, 1998).

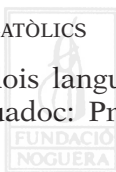
Maria BENEDETTI, ed. *Valdesi medievali: bilanci e prospettive di ricerca* (Torí: Claudiana, 2009).

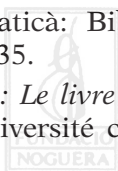
- Maria BENEDETTI, *Donne valdesi nel medioevo* (Torí: Claudiana, 2007).
- Peter BILLER, "Goodbye to Waldensianism?", *Past and Present* 192/1 (2006): 3-33.
- *The Waldenses: 1170-1530. Between a religious order and a church* (Ashgate: Aldershot, 2001).
- Euan CAMERON, *Waldenses: Rejections of Holy Church in Medieval Europe* (Oxford: Blackwell Publishers, 2001).
- *The Reformation of the Heretics: The Waldenses of the Alps, 1480-1580* (Oxford: Clarendon Press, 1986).
- Thomas de CAUZONS, *Les vaudois et l'inquisition* (París, 1908).
- Antoine DONDAINE, "Aux origines du Valdeisme: une profession de foi de Valdes", *Archivum Fratrum Praedicatorum* 16 (1946): 191-235.
- Giovanni GONNET, "Una 'vexata quaestio': il nome 'valdese'", *Bollettino della Società di studi valdesi* 178 (1996): 88-92.
- "Pierre Valdo ou Valdes de Lyon?", *Bulletin de la Société de l'Histoire du protestantisme française* 126 (1980): 247-250.
- *La confessioni di fede valdesi prima della Riforma* (Torí: Claudiana, 1967).
- Magda MARTINI, *Pierre Valdo, le pauvre de Lyon. L'épopée vaudois* (Ginebra: Labor et Fides, 1961).
- Grado Giovanni MERLO, *Valdo: l'eretico di Lione* (Torí: Claudiana, 2010).
- Amedeo MOLNAR i Giovanni GONNET, *Les vaudois au Moyen Âge* (Torí: Claudiana, 1974).
- Carlo PAPINI, *Valdo di Lione e i 'poveri nello spirito': il primo secolo del movimento valdese (1170-1270)* (Torí, Claudiana, 2001).
- Michel RUBELLIN, "Au temps où Valdès n'était pas hérétique: hypothèses sur le rôle de Valdès à Lyon (1170-1183)", a M. ZERNER dir., *Inventer l'hérésie? Discours polémiques et pouvoirs avant l'Inquisition* (Niça: Collection d'Études Médiévales de Nice, 1998), pp. 193-218.
- Georges Tourn, *Les Vaudois. L'étonnante aventure d'un peuple-église* (Torí: Reveil-Claudiana, 1980).

DURAN D'OSCA I ELS POBRES CATÒLICS

Cahiers de Fanjeaux 2 "Vaudois languedociens et Pauvres Catholiques" (Tolosa de Llenguadoc: Privat, 1967).

- Santiago del CURA ELENA, "La potestad de consagrar la eucaristía en el proceso evolutivo de los valdenses medievales", *Burgense. Collectanea Scientifica Burgos* 24 (1983): 1-191.
- Antoine DONDAINE, "Durand de Huesca et la polémique anti-cathare", *Archivum Fratrum Praedicatorum* 29 (1959): 228-277.
- "Aux origines du valdéisme: Une profession de foi de Valdès", *Archivum Fratrum Praedicatorum* 16 (1946): 191-235.
- Yves DOSSAT, "À propos du prieur des Pauvres catholiques: Durand de Huesca ou de Losque en Rouergue?", *Bulletin philologique et historique* (1967): 673-685.
- Pilar JIMÉNEZ, "Le 'traité cathare anonyme': un recueil d'autorités à l'usage des prédicateurs cathares?", *Heresis* 31 (1999): 73-100.
- Mary A. ROUSE i Richard H. ROUSE, "The schools and the Waldensians: a new work by Durand of Huesca", a S. L. WAUGH i P. DIEHL eds., *Christendom and its Discontents: Exclusion, Persecution, and Rebellion, 1000-1500* (Cambridge: Cambridge University Press, 1996), pp. 86-111.
- Esteban SARASA, "Duran de Huesca, un heterodoxo aragonés en la edad media", *Miscelania de estudios en honor de D. Antonio Durán Gudiol* (Sabiñánigo, 1981), pp. 225-238.
- Kurt-Victor SELGE, *Die ersten Waldenser I*: "Untersuchung und Darstellung"; II: "Der *Liber Antiheresis* des Durandus von Osca" (Berlín: Walter de Gruyter, 1967).
- "L'aile droite du mouvement vaudois et naissance des Pauvres catholiques et des Pauvres reconciliés", *Cahiers de Fanjeaux* 2 (1967): 227-243.
- Damian J. SMITH, "Networking to Orthodoxy: the Case of Durán of Huesca", a J. GREGORY i H. McLEOD, eds., *International Religious Networks* (Woodbridge: Ecclesiastical History Society by the Boydell Press, 2012), pp. 44-54.
- Christine THOUZELLIER, "Le *Liber antiheresis* de Durand de Huesca et le 'Contra hereticos' d'Ermengaud de Béziers", *Revue d'histoire ecclésiastique* 55 (1960): 130-141.
- "Les versions bibliques utilisées par Durand de Huesca au début du XIIIe siècle", a E. TISSERANT dir., *Melanges Eugène Tisserant* (Ciutat del Vaticà: Biblioteca apostolica vaticana, 1964), vol. 1, pp. 419-435.
- *Une Somme anti-cathare: Le livre contra manicheos de Durand de Huesca* (Lovaina: Université catholique de Lovaina, 1964).

Christine THOUZELLIER, "Controverses Vaudois-Cathares a la fin du XIIe siècle (d'après le livre II du *Liber Antihæresis*, ms. Madrid 1114 et les sections correspondantes du ms. BN lat. 13446)", *Archives d'Histoire Doctrinale et Littéraire du Moyen Âge* 27 (1960), pp. 137-227.

Marie-Humbert VICAIRE, "Les vaudois et Pauvres catholiques contre les cathares (1190-1223)", *Cahiers de Fanjeaux* 2 (1967): 244-272.

FUNDACIÓ NOGUERA, constituïda el 20 de juliol de 1976 pel notari de Barcelona Raimon Noguera Guzman

Antics presidents: Raimon NOGUERA GUZMAN
Lluís FIGA I FAURA
Josep M. PUIG SALELLAS

Patronat

President: Joan J. LÓPEZ BURNIOL
Vocals: Robert FOLLIA I CAMPS
Jordi FIGA I LÓPEZ-PALOP
Enric BRANCÓS NÚÑEZ
Francesc-X. FRANCINO I BATLLE
Francesc TORRENT I CUFÍ
Secretari: Lluís JOU I MIRABENT
Director de Publicacions: Josep Maria SANS I TRAVÉ

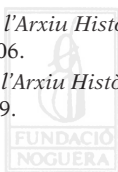
Publicacions de la Fundació Noguera

Inventaris d'Arxius Notarials de Catalunya

- Vinyet PANYELLA: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Sitges*. Barcelona, 1981.
1. Antoni JORDÀ I FERNÁNDEZ: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Vilafranca del Penedès*. Barcelona, 1983.
 2. Lluïsa CASES I LOSCOS: *Catàleg dels Protocols Notarials de Lleida*. Barcelona, 1983.
 3. Lluïsa CASES I LOSCOS: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Tremp*. Barcelona, 1983.
 4. Sebastià BOSOM I ISERN i Salvador GALCERAN I VIGUÉ: *Catàleg dels Protocols de Puigcerdà*. Barcelona, 1983.
 5. Pere PUIG I USTRELL i Josep SANLLEHÍ I UBACH: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Terrassa*. Barcelona, 1984.

6. Josefina MOLINERO: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Sabadell*. Barcelona, 1984.
7. Ramon PLANES i ALBETS: *Catàleg dels Protocols Notarials dels Arxius de Solsona*. Barcelona, 1985.
8. Montserrat CANELA i GARAYOA i Montse GARRABOU i PERES: *Catàleg dels Protocols de Cervera*. Barcelona, 1986.
9. Lluïsa CASES i LOSCOS i Imma OLLICH i CASTANYER: *Catàleg dels Arxius Notarials de Vic*. Barcelona, 1986.
10. Joan PAPELL i TARDIU: *Catàleg dels Protocols de Valls*. Barcelona, 1989.
11. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Catàleg dels Protocols Notarials de Barcelona*. Barcelona, 1990.
12. Albert TORRA PÉREZ i M. LUZ RETUERTA JIMÉNEZ: *Catàleg dels Protocols Notarials de l'antic districte de Sant Feliu de Llobregat*. Barcelona, 1991.
13. Joan FARRÉ i VILADRICH: *Catàleg dels Protocols de Balaguer*. Barcelona, 1991.
14. J. M. PONS i GURI i Hug PALOU i MIQUEL: *Catàleg de l'Arxiu Històric Notarial d'Arenys de Mar*. Barcelona, 1992.
15. M. TORRAS, B. MASATS, R. VALDENEbro, L. VIRÓS: *Catàleg dels Protocols Notarials de Manresa*. Volum I. Barcelona, 1993.
16. M. TORRAS, B. MASATS, R. VALDENEbro, L. VIRÓS: *Catàleg dels Protocols Notarials de Manresa*. Volum II. Barcelona, 1993.
17. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Catàleg de l'Arxiu de Protocols del districte notarial de Sort*. Barcelona, 1995.
18. Anna SABANÉS ALBERICH: *Inventari de l'Arxiu de Protocols Notarials del Vendrell*. Barcelona, 1995.
19. Josep M. T. GRAU i PUJOL: *Catàleg del fons notarial del districte de Santa Coloma de Farners*. Barcelona, 1995.
20. M. A. ADROER i PELLICER, J. M. T. GRAU i PUJOL, J. MATAS i BALAGUER: *Catàleg dels Protocols del districte de Girona (I)*. Barcelona, 1996.
21. Marta VIVES i SABATÉ: *L'Arxiu de Protocols del districte d'Igualada*. Barcelona, 1997.
22. Roser PUIG i TÀRRECH: *Catàleg dels protocols notarials dels antics districtes de Falset i Gandesa*. Barcelona, 2000.
23. Isabel COMPANYYS i FARRERONS: *Catàleg dels protocols notarials de Tarragona (1472-1899)*. Barcelona, 2000.
24. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segles XIII-XV*. Vol. I. Barcelona, 2001.
25. Rafel MESTRES i BOQUERA i Núria JORNET i BENITO: *Catàleg dels protocols notarials de Vilanova i la Geltrú*. Barcelona, 2001.
26. Joan FORT i OLIVELLA, Erika SERNA i COBA; Santi SOLER i SIMON: *Catàleg dels protocols del districte de Figueres (I)*. Barcelona, 2001.
27. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XVI*. Vol. II. Barcelona, 2003.
28. M. Àngels ADROER i PELLICER, Erika SERNA i COBA, Santi SOLER i SIMON: *Catàleg dels Protocols del districte de Figueres*. Vol. II. Barcelona, 2004.
29. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XVII. 1601-1650*. Vol. III. Barcelona, 2004.
30. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XVII. 1651-1700*. Vol. IV. Barcelona, 2006.
31. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XVIII. 1701-1750*. Vol. V. Barcelona, 2009.

32. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XVIII. 1751-1800*. Vol. VI. Barcelona, 2009.
33. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XIX. 1801-1862*. Vol. VII. Barcelona, 2012.
34. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XIX. 1863-1900*. Vol. VIII. Barcelona, 2013.

Textos i Documents

1. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. I. Barcelona, 1981.
2. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. II. Barcelona, 1982.
3. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. III. 1. Estudi jurídic. Barcelona, 1984.
4. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. III. 2. Diplomatarí. Barcelona, 1984.
5. Antoni UDINA i ABELLÓ: *La successió testada a la Catalunya altomedieval*. Barcelona, 1984.
6. Joan BASTARDAS i PARERA: *Usatges de Barcelona*. Barcelona, 1984 (2.ª edició 1991).
7. Josep Maria PONS GURI: *El Cartoral de Santa Maria de Roca Rossa*. Barcelona, 1984.
8. Jesús ALTURO i PERUCHO: *L'Arxiu antic de Santa Anna de Barcelona del 942 al 1200*. Volum I. Barcelona, 1985.
9. Jesús ALTURO i PERUCHO: *L'Arxiu antic de Santa Anna de Barcelona del 942 al 1200*. Volum II. Barcelona, 1985.
10. Jesús ALTURO i PERUCHO: *L'Arxiu antic de Santa Anna de Barcelona del 942 al 1200*. Volum III. Barcelona, 1985.
11. Arcadi GARCIA i SANZ i Josep Maria MADURELL i MARIMON: *Societats Mercantils a Barcelona*. Volum I. Barcelona, 1986.
12. Arcadi GARCIA i SANZ i Josep Maria MADURELL i MARIMON: *Societats Mercantils a Barcelona*. Volum II. Barcelona, 1986.
13. Tomàs de MONTAGUT i ESTRAGUÉS: *El Mestre Racional a la Corona d'Aragó (1283-1419)*. Volum I. Barcelona, 1987.
14. Tomàs de MONTAGUT i ESTRAGUÉS: *El Mestre Racional a la Corona d'Aragó (1283-1419)*. Volum II. Barcelona, 1987.
15. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. IV. Barcelona, 1987.
16. Josep Maria PONS i GURI: *Les col·leccions de costums de Girona*. Barcelona, 1988.
17. Pere PUIG i USTRELL, Teresa CARDELLACH i GIMÉNEZ, Montserrat ROYES i PIJOAN i Judit TAPIOLAS i BADIELLA: *Pergamins de l'Arxiu Històric Comarcal de Terrassa, 1279-1387*. Barcelona, 1988.
18. Josep FERNÁNDEZ i TRABAL i Joan FERNÁNDEZ i TRABAL: *Inventari dels pergamins del Fons Mercader - Bell-lloc de l'Arxiu Històric Municipal de Cornellà de Llobregat (segles XI-XVIII)*. Volum I. Barcelona, 1989.
19. Josep FERNÁNDEZ i TRABAL i Joan FERNÁNDEZ i TRABAL: *Inventari dels pergamins del Fons Mercader - Bell-lloc de l'Arxiu Històric Municipal de Cornellà de Llobregat (segles XI-XVIII)*. Volum II. Barcelona, 1989.
20. Josep M. PONS i GURI: *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*. Volum I. Barcelona, 1989.

21. Josep M. PONS I GURI: *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*. Volum II. Barcelona, 1989.
22. Josep M. PONS I GURI: *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*. Volum III. Barcelona, 1989.
23. J. M. PONS I GURI i Jesús RODRÍGUEZ BLANCO: *Inventari dels pergamins de l'Arxiu Històric Municipal de Calella*. Barcelona, 1990.
24. MAX TURULL I RUBINAT: *La configuració jurídica del municipi Baix-Medieval*. Barcelona, 1990.
25. María del Carmen ÁLVAREZ MÁRQUEZ: *La Baronia de la Conca d'Òdena*. Barcelona, 1990.
26. Margarida ANGLADA, M. Àngels FERNÁNDEZ i Concepció PETIT: *Els quatre llibres de la reina Elionor de Sicília a l'Arxiu de la Catedral de Barcelona*. Barcelona, 1992.
27. Jordi ANDREU I DAUFÍ, Josep CANELA i FARRÉ i M. Àngels SERRA i TORRENT: *El llibre de comptes com a font per a l'estudi d'un casal noble de mitjan segle XV. Primer llibre memorial començat per la senyora dona Sanxa Ximenis de Fox e de Cabrera e de Navalles*. Barcelona, 1992.
28. Josep M. SANS I TRAVÉ: *Dietari o Llibre de Jornades (1411-1484) de Jaume Safont*. Barcelona, 1992.
29. Montserrat BAJET i ROYO: *El mostassaf de Barcelona i les seves funcions en el segle XVI. Edició del "Llibre de les Ordinacions"*. Barcelona, 1994.
30. Josep HERNANDO: *Llibres i lectors a la Barcelona del segle XIV*. Volum I. Barcelona, 1995.
31. Josep HERNANDO: *Llibres i lectors a la Barcelona del segle XIV*. Volum II. Barcelona, 1995.
32. Maria Mercè COSTA i PARETAS: *La casa de Xèrica i la seva política en relació amb la monarquia de la Corona d'Aragó (segles XIII-XIV)*. Barcelona, 1998.
33. Antoni UDINA i ABELLÓ: *Els testaments dels comtes de Barcelona i dels reis de la Corona d'Aragó. De Guifré Borrell a Joan II*. Barcelona, 2001.
34. Ricardo CIERBIDE: *Edició crítica dels manuscrits catalans inèdits de l'orde de Sant Joan de Jerusalem (segles XIV-XV)*. Barcelona, 2002.
35. Agustí ALCOVERRO: *L'exili austriacista (1713-1747)*. Volum I. Barcelona, 2002.
36. Agustí ALCOVERRO: *L'exili austriacista (1713-1747)*. Volum II. Barcelona, 2002.
37. Josep Maria SANS I TRAVÉ: *El Llibre Verd del pare Jaume Pasqual. Primera història del monestir de Vallbona*. Barcelona, 2002.
38. Josep M. PONS I GURI: *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*. Volum IV. Barcelona, 2006.
39. José Enrique RUIZ-DOMÈNEC: *Quan els vescomtes de Barcelona eren. Història, crònica i documents d'una família catalana dels segles X, XI i XII*. Barcelona, 2006.
40. Eulàlia MIRALLES (ed.): Antoni VILADAMOR, *Història general de Catalunya*. Volum I. Barcelona, 2007.
41. Eulàlia MIRALLES (ed.): Antoni VILADAMOR, *Història general de Catalunya*. Volum II. Barcelona, 2007.
42. Josefina MUTGÉ i VIVES: *El monestir benedictí de Sant Pau del Camp de Barcelona a través de la documentació de cancelleria reial de l'Arxiu de la Corona d'Aragó (1287-1510)*. Barcelona, 2008.
43. Rodrigue TRÉTON (ed.): *El llibre de les monedes de Barcelona i dels florins d'or d'Aragó. Compilació redactada per Jaume Garcia, arxiver reial de Barcelona, per a ús de la seca de Perpinyà*. Barcelona, 2009.
44. Joan PAPELL i TARDIU (ed.): *Compendium abbreviatum. Còdex del monestir de Santa Maria de Santes Creus dels segles XV i XVI, de Fra Bernat Mallol i fra Joan Salvador*. Barcelona, 2009.

45. Montserrat DURAN PUJOL (ed.): *Llibre de la confraria y offici de perayres de la vila de Igualada, en lo qual estan continuadas las ordinacions y determinacions de dit offici, tretas del llibre de la confraria de perayres de la ciutat de Barcelona (1614-1887)*. Volum I. Barcelona, 2012.
46. Montserrat DURAN PUJOL (ed.): *Llibre de la confraria y offici de perayres de la vila de Igualada, en lo qual estan continuadas las ordinacions y determinacions de dit offici, tretas del llibre de la confraria de perayres de la ciutat de Barcelona (1614-1887)*. Volum II. Barcelona, 2012.
47. Carles DÍAZ MARTÍ (ed.): *La primera crònica del monestir de Sant Jeroni de la Murtra (1413-1604) de Francesc Talet*. Barcelona, 2013.
48. Joan FERRER I GODOY (ed.): *Actes i resolucions. Sant Joan de les Abadesses en època moderna 1630-1859*. Volum I. Barcelona, 2013.
49. Joan FERRER I GODOY (ed.): *Actes i resolucions. Sant Joan de les Abadesses en època moderna 1630-1859*. Volum II. Barcelona, 2013.
50. Rodrigue TRÉTON: *Liber Feudorum A. Les investigacions sobre els feus dels reis Jaume I i Jaume II de Mallorca 1263-1294 (Cerdanya, Capcir, Conflent, Vall de Ribes, Ripollès, Vallespir i vegueria de Camprodon)*. Volum I. Barcelona, 2013.
51. Rodrigue TRÉTON: *Liber Feudorum A. Les investigacions sobre els feus dels reis Jaume I i Jaume II de Mallorca 1263-1294 (Cerdanya, Capcir, Conflent, Vall de Ribes, Ripollès, Vallespir i vegueria de Camprodon)*. Volum II. Barcelona, 2013.
52. Jordi BOLÒS i Imma SÀNCHEZ-BOIRA: *Inventaris i encants conservats a l'Arxiu Capitular de Lleida (segles XIV-XVI)*. Volum I. Barcelona, 2014.
53. Jordi BOLÒS i Imma SÀNCHEZ-BOIRA: *Inventaris i encants conservats a l'Arxiu Capitular de Lleida (segles XIV-XVI)*. Volum II. Barcelona, 2014.
54. Jordi BOLÒS i Imma SÀNCHEZ-BOIRA: *Inventaris i encants conservats a l'Arxiu Capitular de Lleida (segles XIV-XVI)*. Volum III. Barcelona, 2014.
55. Vicenç RUIZ GÓMEZ: *Els pergamins documentals de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona (1142-1500)*. Barcelona, 2014.
56. Joan Maria QUIJADA BOSCH i Neus SÀNCHEZ PIÉ: *De Rebus Gestis Ecclesiae. Els llibres de notes del capítol catedral de Tarragona (1734-1930)*. Barcelona, 2014.
57. Isabel COMPANYS: *El primer Llibre d'Inventaris i encants del notari de Tarragona Bernat Gendre (1577-1597)*. Barcelona, 2015.
58. Isabel COMPANYS FARRERONS i Montserrat SANMARTÍ ROSET: *El llibre segon d'inventaris i encants del notari de Tarragona Bernat Gendre (1579-1612)*. Barcelona, 2015.

Textos i Documents. “Maior”

1. Jesús MASSIP i FONOLLOSA i altres: *Costums de Tortosa*. Barcelona, 1996 (format 22 × 31 cm).
2. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Barcelona, 2001.

Estudis

1. AA. DD.: *Estudis sobre història de la Institució Notarial a Catalunya, en honor de Raimon Noguera*. Barcelona, 1988.

2. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*. I. Actes del I^r Simposi Internacional de 1990. Barcelona, 1991.
3. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*. II. Actes del IIⁿ Simposi Internacional de 1991. Barcelona, 1992.
4. Àngel MARTÍNEZ SARRIÓ: *Monjos i clergues a la recerca del Notariat. Estudi dels documents llatins de l'abadia de Sankt Gallen (segles VIII-XII)*. Barcelona, 1992.
5. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *Ius proprium - Ius commune a Europa. El dret comú i Catalunya*, III. Actes del III^r Simposi Internacional de 1992: *Homenatge al professor André Gouron amb motiu de la seva investidura com a Doctor Honoris Causa per la Universitat de Barcelona*. Barcelona, 1993.
6. Arcadi GARCIA I SANZ i Núria COLL i JULIÀ †: *Galeres mercants catalanes dels segles XIV i XV*, Barcelona, 1994.
7. AA. DD.: *Actes del I Congrés d'Història del Notariat Català*. Barcelona, 1994.
8. Belén MORENO CLAVERÍAS: *La contractació agrària a l'Alt Penedès durant el segle XVIII. El contracte de rabassa morta i l'expansió de la vinya*. Barcelona, 1995.
9. Josep M. PUIG SALELLAS: *De remences a rendistes: els Salellas (1322-1935)*. Barcelona, 1996.
10. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*, IV. Actes del IV^t Simposi Internacional de 1994: *Homenatge al professor Josep M. Gay Escoda*. Barcelona, 1995.
11. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*, V. Actes del V^è Simposi Internacional de 1995. Barcelona, 1996.
12. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*, VI. Actes del VI^è Simposi Internacional de 1996. Barcelona, 1997.
13. Jaume CODINA: *Contractes de matrimoni al delta del Llobregat*. Barcelona, 1997.
14. Maria Adela FARGAS PEÑARROCHA: *Família i poder a Catalunya, 1516-1626. Les estratègies de consolidació de la classe dirigent*. Barcelona, 1997.
15. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*, VII. Actes del VII^è Simposi Internacional de 1997. Barcelona, 1998.
16. Tomàs LÓPEZ PIZCUETA: *La Pia Almoina de Barcelona (1161-1350). Estudi d'un patrimoni eclesiàstic català baixmedieval*. Barcelona, 1998.
17. Josep M. CRUSELLES: *Els notaris de la ciutat de València. Activitat professional i comportament social a la primera meitat del segle XV*. Barcelona, 1998.
18. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*, VIII. Actes del VIII^è Simposi Internacional de 1998. Barcelona, 1999.
19. Josep SERRANO DAURA (ed.): *El territori i les seves institucions històriques*. Actes de les Jornades d'Estudi. Volum I. Barcelona, 1999.
20. Josep SERRANO DAURA (ed.): *El territori i les seves institucions històriques*. Actes de les Jornades d'Estudi. Volum II. Barcelona, 1999.
21. Anna RICH ABAD: *La comunitat jueva de Barcelona entre 1348 i 1391 a través de la documentació notarial*. Barcelona, 1999.
22. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*, IX. Actes del IX^è Simposi Internacional de 1999: *La família i el seu patrimoni*. Barcelona, 2000.
23. AA. DD.: *Actes del II Congrés d'Història del Notariat Català*. Barcelona, 2000.
24. Jordi FIGA i LÓPEZ-PALOP (ed.): *Miscel·lània Lluís Figa i Faura*. Barcelona, 2000.
25. Josep SERRANO i DAURA: *Senyoriu i municipi a la Catalunya Nova. Comandes de Miravet, d'Orta, d'Ascó i de Vilalba i baronies de Flix i d'Entença*. Volum I. Barcelona, 2000.

26. Josep SERRANO I DAURA: *Senyoriu i municipi a la Catalunya Nova. Comandes de Miravet, d'Orta, d'Ascó i de Vilalba i baronies de Flix i d'Entença*. Volum II. Barcelona, 2000.
27. Daniel PIÑOL I ALABART: *El notariat públic al Camp de Tarragona. Història, activitat, escriptura i societat (segles XIII-XIV)*. Barcelona, 2000.
28. Maria VILAR I BONET: *Els béns del Temple a la Corona d'Aragó en suprimir-se l'orde*, Barcelona, 2000.
29. Cristina BORAU: *Els promotors de capelles i retaules en la Barcelona del segle XIV*. Barcelona, 2003.
30. Alfons ZARZOSO: *Medicina i Il·lustració a Catalunya*. Barcelona, 2004.
31. Santiago de LLOBET MASACHS: *El matrimoni infantil a Catalunya i Europa*. Barcelona, 2005.
32. Joaquim ALBAREDA SALVADÓ: *El "cas dels catalans". La conducta dels aliats arran de la Guerra de Successió (1705-1742)*. Barcelona, 2005.
33. Miquel Àngel MARTÍNEZ RODRÍGUEZ: *Els magistrats de la Reial Audiència de Catalunya a la segona meitat del segle XVII*. Barcelona, 2006.
34. Imma PUIG ALEU: *Una visita pastoral al Baix Empordà als anys 1420-1423*. Barcelona, 2006.
35. Maria GARGANTÉ LLANES: *Arquitectura religiosa del segle XVIII a la Segarra i l'Urgell. Condicionants, artífexs i pràctica constructiva*. Barcelona, 2006.
36. Martín RODRIGO Y ALHARILLA: *Indians a Catalunya: capitals cubans en l'economia catalana*. Barcelona, 2007.
37. Victòria ALMUNI BALADA: *La catedral de Tortosa als segles del gòtic*, volum I, Barcelona, 2007.
38. Victòria ALMUNI BALADA: *La catedral de Tortosa als segles del gòtic*, volum II, Barcelona, 2007.
39. Nativitat CASTEJÓN DOMÈNECH: *Aproximació a l'estudi de l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona. Repertori documental del segle XV*. Barcelona, 2007.
40. Jaume AUFERIL I BEA (ed.): Antoni VALLMANYA, *Poesies*. Barcelona, 2007.
41. Carles VELA I AULESA: *Especiers i candlers a Barcelona a la baixa edat mitjana. Testaments, família i sociabilitat*, Volum I, Barcelona, 2007.
42. Carles VELA I AULESA: *Especiers i candlers a Barcelona a la baixa edat mitjana. Testaments, família i sociabilitat*, Volum II, Barcelona, 2007.
43. Lluís MONJAS MANSO: *La reforma eclesiàstica i religiosa de la província eclesiàstica Tarragonense al llarg de la baixa edat mitjana*. Barcelona, 2008.
44. Joan SOLER I JIMÉNEZ: *La formació de la Poble de Santa Pau a redós del castell dels barons (1248-1331)*. Barcelona, 2008.
45. Jordi MORELLÓ BAGET: *Municipis sota la senyoria dels creditors de censals: la gestió del deute públic a la baronia de la Llacuna (segle XV)*. Barcelona, 2008.
46. Francesc TEIXIDÓ I PUIGDOMÈNECH: *Pesos, mides i mesures al Principat de Catalunya i comtats de Rosselló i Cerdanya a finals del segle XVI (1587-1594)*. Volum I. Barcelona, 2008.
47. Francesc TEIXIDÓ I PUIGDOMÈNECH: *Pesos, mides i mesures al Principat de Catalunya i comtats de Rosselló i Cerdanya a finals del segle XVI (1587-1594)*. Volum II. Barcelona, 2009.
48. Francesc TEIXIDÓ I PUIGDOMÈNECH: *Pesos, mides i mesures al Principat de Catalunya i comtats de Rosselló i Cerdanya a finals del segle XVI (1587-1594)*. Volum III. Barcelona, 2009.
49. Francesc TEIXIDÓ I PUIGDOMÈNECH: *Pesos, mides i mesures al Principat de Catalunya i comtats de Rosselló i Cerdanya a finals del segle XVI (1587-1594)*. Volum IV. Barcelona, 2009.

50. Francesc TEIXIDÓ I PUIGDOMÈNECH: *Pesos, mides i mesures al Principat de Catalunya i comtats de Rosselló i Cerdanya a finals del segle XVI (1587-1594)*. Volum V. Barcelona, 2009.
51. Eduard MARTÍ FRAGA: *La classe dirigent catalana. Els membres de la Conferència dels Tres Comuns i del Braç Militar (1697-1714)*. Barcelona, 2009.
52. Roser SABANÉS I FERNÁNDEZ: *Els concilis ilerdenses de la província eclesiàstica Tarraconenense a l'edat mitjana (546-1460)*. Barcelona, 2009.
53. Xavier SOLÀ I COLOMER: *El monestir de Santa Maria d'Amer a l'època moderna: religió, cultura i poder. De la reforma benedictina a la vigília de les desamortitzacions (1592-1835)*. Volum I. Barcelona, 2010.
54. Xavier SOLÀ I COLOMER: *El monestir de Santa Maria d'Amer a l'època moderna: religió, cultura i poder. De la reforma benedictina a la vigília de les desamortitzacions (1592-1835)*. Volum II. Barcelona, 2010.
55. Miquel Àngel MARTÍNEZ RODRÍGUEZ: *La mitjana noblesa catalana a la darrereria de l'etapa foral*. Barcelona, 2010.
56. Manuel GÜELL: *Els Margarit de Castell d'Empordà. Família, noblesa i patrimoni a l'època moderna*. Barcelona, 2011.
57. Josep M. GIRONELLA I GRANÉS: *Els molins i les salines de Castelló d'Empúries al segle XIV. La molta de cereals, el batanatge de teixits i l'obtenció de sal en una vila catalana baixmedieval*. Barcelona, 2010.
58. Llorenç FERRER I ALÒS: *Sociologia de la industrialització. De la seda al cotó a la Catalunya central (segles XVIII-XIX)*. Barcelona, 2011.
59. Elvis MALLORQUÍ: *Parròquia i societat rural al bisbat de Girona, segles XIII-XIV*. Barcelona, 2011.
60. Jordi ROCA VERNET: *La Barcelona revolucionària i liberal: exaltats, milicians i conspiradors*. Barcelona, 2011.
61. Josep CAPDEFERRO PLA: *Ciència i experiència. El jurista Fontanella (1575-1649) i les seves cartes*. Barcelona, 2012.
62. Montserrat RICHOU I LLIMONA: *La terra, la família i la mort al Baix Maresme (1348-1486)*. Barcelona, 2012.
63. Pere GÍFRE RIBAS: *Els senyors útils i propietaris de mas. La formació històrica d'un grup social pagès (vegueria de Girona, 1486-1730)*. Barcelona, 2012.
64. Elisa BADOSA I COLL †: *La Barcelona del barroc a través d'una família de comerciants: els Amat*. Barcelona, 2012.
65. Miquel Àngel MARTÍNEZ RODRÍGUEZ: *Felip IV i Catalunya*. Barcelona, 2013.
66. Jaume FULLOLA FUSTER: *Mequinensa: de l'aïllament agrari a l'eclosió minera*. Barcelona, 2013.
67. Vicent BAYDAL SALA: *Guerra, relacions de poder i fiscalitat negociada: els orígens del contractualisme al regne de València (1238-1330)*. Barcelona 2014.
68. Lluïsa PLA I TOLDRÀ: *Els Girona. La gran burgesia catalana del segle XIX*. Barcelona, 2014.
69. Francesc AMORÓS I GONELL: *La Guerra de Successió i l'Orde de Malta a Catalunya. Política, finances i llinatges: 1700-1715*. Barcelona, 2014.
70. Adrià CASES IBÁÑEZ: *Guerra i quotidianitat militar a la Catalunya del canvi dinàstic (1705-1714)*. Barcelona, 2015.
71. Ivan ARMENTEROS MARTÍNEZ: *L'esclavitud a Barcelona a l'època medieval*. Barcelona, 2015.
72. Albert ESTRADA-RIUS: *La Casa de la Moneda de Barcelona. Les seques reials i els col·legis d'Obrers i de Moneders a la Corona d'Aragó (1208-1714)*. Barcelona, 2015.

Acta Notariorum Cataloniae

1. Laureà PAGAROLAS I SABATÉ: *El protocol del notari Bonanat Rimentol de 1351*. Barcelona, 1991.
2. Pere PUIG I USTRELL: *Capbreu primer de Bertran acòlit, notari de Terrassa, 1237-1242*. Volum I. Barcelona, 1992.
3. Pere PUIG I USTRELL: *Capbreu primer de Bertran acòlit, notari de Terrassa, 1237-1242*. Volum II. Barcelona, 1992.
4. J. HERNANDO, J. FERNÁNDEZ, J. GÜNZBERG: *Liber examinationis notariorum civitatis Barchinone (1348-1386)*. Barcelona, 1992.
5. G. GONZALVO, M. C. COLL, O. SAMPRÓN: *El protocol del notari Pere de Folgueres (1338)*. Barcelona, 1996.
6. Rafael GINEBRA I MOLINS: *El Manual primer de l'Arxiu de la Cúria Fumada de Vic (1230-1233)*. Volum I. Barcelona, 1998.
7. Rafael GINEBRA I MOLINS: *El Manual primer de l'Arxiu de la Cúria Fumada de Vic (1230-1233)*. Volum II. Barcelona, 1998.
8. Miquel FORRELLAD SOLÀ: *Manual de Francesc Ajac, notari de Sabadell, 1400-1402*. Barcelona, 1998.
9. M. C. COLL, X. CAZENEUVE, J. HERNANDO: *El manual de Joan de Cabreny (1385-1386)*. Barcelona, 1999.
10. Rafel GINEBRA I MOLINS, Anna Maria DE ROCAFIGUERA I GARCIA, Jordi VILAMALA I SALVANS: *El manual de 1641 de Joan Francesc Torrellebrete, notari de Vic*. Barcelona, 2001.
11. Joan PAPELL I TARDIU: *El manual de les escriptures públiques d'Ignasi Cases i Ferrer, notari de Valls (1790-1791)*. Volum I. Barcelona, 2001.
12. Joan PAPELL I TARDIU: *El manual de les escriptures públiques d'Ignasi Cases i Ferrer, notari de Valls (1790-1791)*. Volum II. Barcelona, 2001.
13. Miquel TORRAS I CORTINA: *El manual del notari Pere Pau Solanelles de l'escrivania pública d'Igualada (1475-1479)*. Volum I. Barcelona, 2003.
14. Miquel TORRAS I CORTINA: *El manual del notari Pere Pau Solanelles de l'escrivania pública d'Igualada (1475-1479)*. Volum II. Barcelona, 2003.
15. Joan PEYTAVI DEIXONA: *El manual de 1700 de Jaume Esteve, notari de Perpinyà*. Barcelona, 2004.
16. Teresa ALEIXANDRE I SEGURA: *El Liber Iudeorum núm. 90 de l'Aleixar*. Barcelona, 2004.
17. Hug PALOU I MIQUEL: *Els libri notularum de Santa Coloma de Queralt (1240-1262)*. Volum I. Barcelona, 2009.
18. Hug PALOU I MIQUEL: *Els libri notularum de Santa Coloma de Queralt (1240-1262)*. Volum II. Barcelona, 2009.
19. Isabel COMPANYS I FARRERONS: *El protocol de 1850 del notari de Reus Francesc Sostres i Soler i del seu connotari Magí Sostres i Torra, naturals de Calaf*. Volum I. Barcelona, 2009.
20. Isabel COMPANYS I FARRERONS: *El protocol de 1850 del notari de Reus Francesc Sostres i Soler i del seu connotari Magí Sostres i Torra, naturals de Calaf*. Volum II. Barcelona, 2009.
21. Pilar MEILÁN CAMPO: *Manual de Marina de Josep Serra, notari de Mataró (1774-1775)*. Barcelona, 2010.
22. Rubén MOLINA I CAMPOY i AyMAT CATAFAU CASTELLET: *La nòtula del notari Bernat Frigola de Cotlliure*. Barcelona, 2011.
23. Carme MUNTANER I ALSINA: *El Manual de Joan Pau Ferrer i Sala, notari de Sitges (1794-1796)*. Volum I. Barcelona, 2013.

24. Carme MUNTANER I ALSINA: *El Manual de Joan Pau Ferrer i Sala, notari de Sitges (1794-1796)*. Volum II. Barcelona, 2013.
25. Ricard Jordi BAÑÓ I ARMIÑANA: *Un notat alcoià dels anys 1296-1303*. Barcelona, 2013.
26. Joan SALVADÓ I MONTORIOL: *Vintè manual de Francesc Duran, notari de Barcelona. 1714*. Barcelona, 2014.
27. Albert RUBIÓ I SERRAT i Rafel GINEBRA I MOLINS: *El manual onzè d'Antoni Bosch, notari de Vic, de 1713-1714*. Barcelona, 2014.
28. Roser PUIG I TÀRRECH: *El manual de 1780 de Josep Clot Blet, notari de Reus*. Barcelona, 2015.

Llibres de Privilegis

1. Max TURULL I RUBINAT, Montserrat GARRABOU I PERES, Josep HERNANDO I DELGADO i Josep M. LLOBET I PORTELLA: *Llibre de Privilegis de Cervera, 1182-1456*. Barcelona, 1991.
2. J. VALLÉS, J. VIDAL, M. C. COLL i J. M. BOSCH: *El Llibre Verd de Vilafranca*. Volum I. Barcelona, 1992.
3. J. VALLÉS, J. VIDAL, M. C. COLL i J. M. BOSCH: *El Llibre Verd de Vilafranca*. Volum II. Barcelona, 1992.
4. Antoni MAYANS I PLUJÀ i XAVIER PUIGVERT I GURT: *Llibre de Privilegis d'Olot (1315-1702)*. Barcelona, 1995.
5. Marc TORRAS I SERRA: *Llibre Verd de Manresa (1218-1902)*. Barcelona, 1996.
6. G. GONZALVO, J. HERNANDO, F. SABATÉ, M. TURULL i P. VERDÉS: *Els llibres de privilegis de Tàrraga (1058-1473)*. Barcelona, 1997.
7. Christian GUILLERÉ: *Llibre Verd de la ciutat de Girona (1144-1533)*. Barcelona, 2000.
8. Griselda JULIOL I ALBERTI: *Llibre Vermell de la ciutat de Girona (1188-1624)*. Barcelona, 2001.
9. Antoni COBOS FAJARDO: *Llibre de Privilegis de la vila de Figueres (1267-1585)*. Barcelona, 2004.
10. Teresa CARDELLACH I GIMÉNEZ, Pere PUIG I USTRELL, Vicenç RUIZ I GÓMEZ i Joan SOLER I JIMÉNEZ: *Llibre de privilegis de la vila i el terme de Terrassa (1228-1652)*, Barcelona, 2006.
11. Anna GIRONELLA DELGÀ: *Llibre groc de la ciutat de Girona*. Barcelona, 2007.
12. Joan VILLAR I TORRENT: *Llibre de privilegis de Palafrugell (1250-1724)*. Barcelona, 2007.
13. Sebastià BOSOM i Susanna VELA: *Llibre de privilegis de la vila de Puigcerdà*. Barcelona, 2007.
14. Sebastià BOSOM i Susanna VELA: *Llibre de les provisions reials de la vila de Puigcerdà*. Barcelona, 2009.
15. Vicent GARCIA EDO: *El Llibre Verd de Perpinyà (segle XII-1395)*. Barcelona, 2010.

Diplomataris

1. Josep Maria MARQUÈS: *Cartoral, dit de Carlemany, del bisbe de Girona (s. IX-XIV)*. Volum I. Barcelona, 1993.
2. Josep Maria MARQUÈS: *Cartoral, dit de Carlemany, del bisbe de Girona (s. IX-XIV)*. Volum II. Barcelona, 1993.

3. Pau MORA - LORENZO ANDRINAL: *Diplomatari del monestir de Santa Maria de La Real de Mallorca, 1361-1386*. Volum I. Barcelona, 1993.
4. Pau MORA - LORENZO ANDRINAL: *Diplomatari del monestir de Santa Maria de La Real de Mallorca, 1361-1386*. Volum II. Barcelona, 1993.
5. Maria PARDO I SABARTÉS: *Mensa episcopal de Barcelona (878-1299)*. Barcelona, 1994.
6. Albert BENET I CLARÀ: *Diplomatari de la Ciutat de Manresa (segles ix-x)*. Barcelona, 1994.
7. Esteve PRUENCA I BAYONA: *Diplomatari de Santa Maria d'Amer*. Barcelona, 1995.
8. Pere PUIG I USTRELL: *El monestir de Sant Llorenç del Munt sobre Terrassa. Diplomatari dels segles x i xi*. Volum I. Barcelona, 1995.
9. Pere PUIG I USTRELL: *El monestir de Sant Llorenç del Munt sobre Terrassa. Diplomatari dels segles x i xi*. Volum II. Barcelona, 1995.
10. Pere PUIG I USTRELL: *El monestir de Sant Llorenç del Munt sobre Terrassa. Diplomatari dels segles x i xi*. Volum III. Barcelona, 1995.
11. Antoni VIRGILI: *Diplomatari de la catedral de Tortosa (1062-1193)*. Barcelona, 1997.
12. Josep M. MARQUÈS: *Col·lecció diplomàtica de Sant Daniel de Girona (924-1300)*. Barcelona, 1997.
13. Ramon MARTÍ: *Col·lecció diplomàtica de la Seu de Girona (817-1100)*. Barcelona, 1997.
14. Xavier PÉREZ I GÓMEZ: *Diplomatari de la cartoixa de Montalegre (segles x-xii)*. Barcelona, 1998.
15. Andreu GALERA I PEDROSA: *Diplomatari de la vila de Cardona (anys 966-1276)*. Barcelona, 1998.
16. Ramon SAROBÉ: *Col·lecció diplomàtica de la Casa del Temple de Gardeny (1070-1200)*. Volum I. Barcelona, 1998.
17. Ramon SAROBÉ: *Col·lecció diplomàtica de la Casa del Temple de Gardeny (1070-1200)*. Volum II. Barcelona, 1998.
18. Gaspar FELIU i Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I*. Volum I. Barcelona, 1999.
19. Gaspar FELIU i Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I*. Volum II. Barcelona, 1999.
20. Gaspar FELIU i Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I*. Volum III. Barcelona, 1999.
21. Jesús ALTURO I PERUCHO: *Diplomatari d'Alguairé i del seu monestir santjoanista de 1076 a 1244*. Barcelona, 1999.
22. M. Josepa ARNALL I JUAN: *Lletres reials a la ciutat de Girona (1293-1515)*. Volum I. Barcelona, 2000.
23. M. Josepa ARNALL I JUAN: *Lletres reials a la ciutat de Girona (1293-1515)*. Volum II. Barcelona, 2000.
24. Pere PUIG, Vicenç RUIZ i Joan SOLER: *Diplomatari de Sant Pere i Santa Maria d'Ègara. Terrassa, 958-1207*. Barcelona, 2001.
25. Antoni VIRGILI (ed.): *Diplomatari de la catedral de Tortosa (1193-1212)*. *Episcopat de Gombau de Santa Oliva*. Barcelona, 2001.
26. Antoni BACH I RIU: *Diplomatari de l'Arxiu Diocesà de Solsona (1101-1200)*. Volum I. Barcelona, 2002.
27. Antoni BACH I RIU: *Diplomatari de l'Arxiu Diocesà de Solsona (1101-1200)*. Volum II. Barcelona, 2002.

28. Josep M. PONS i GURI i Hug PALOU i MIQUEL: *Un cartoral de la canònica agustiniana de Santa Maria del castell de Besalú (segles x-xv)*. Barcelona, 2002.
29. Manuel PASTOR i MADALENA: *El cartulari de Xestaltar: memòria escrita d'un senyoriu valencià*. Barcelona, 2004.
30. M. Josepa ARNALL i JUAN: *Lletres reials a la ciutat de Girona (1517-1713)*. Volum III. Barcelona, 2005.
31. M. Josepa ARNALL i JUAN: *Lletres reials a la ciutat de Girona (1517-1713)*. Volum IV. Barcelona, 2005.
32. Arxiu Municipal de Girona: *Catàleg de pergamins del fons de l'Ajuntament de Girona (1144-1862)*. Volum I. Barcelona, 2005.
33. Arxiu Municipal de Girona: *Catàleg de pergamins del fons de l'Ajuntament de Girona (1144-1862)*. Volum II. Barcelona, 2005.
34. Arxiu Municipal de Girona: *Catàleg de pergamins del fons de l'Ajuntament de Girona (1144-1862)*. Volum III. Barcelona, 2005.
35. Joan PAPELL i TARDIU: *Diplomatari del monestir de Santa Maria de Santes Creus (975-1225)*. Volum I. Barcelona, 2005.
36. Joan PAPELL i TARDIU: *Diplomatari del monestir de Santa Maria de Santes Creus (975-1225)*. Volum II. Barcelona, 2005.
37. Josep BAUCELLS, Àngel FÀBREGA, Manuel RIU, Josep HERNANDO i Carme BATLLE (eds.): *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona. Segle XI*. Volum I. Barcelona, 2006.
38. Josep BAUCELLS, Àngel FÀBREGA, Manuel RIU, Josep HERNANDO i Carme BATLLE (eds.): *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona. Segle XI*. Volum II. Barcelona, 2006.
39. Josep BAUCELLS, Àngel FÀBREGA, Manuel RIU, Josep HERNANDO i Carme BATLLE (eds.): *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona. Segle XI*. Volum III. Barcelona, 2006.
40. Josep BAUCELLS, Àngel FÀBREGA, Manuel RIU, Josep HERNANDO i Carme BATLLE (eds.): *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona. Segle XI*. Volum IV. Barcelona, 2006.
41. Josep BAUCELLS, Àngel FÀBREGA, Manuel RIU, Josep HERNANDO i Carme BATLLE (eds.): *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona. Segle XI*. Volum V. Barcelona, 2006.
42. Jordi BOLÒS: *Diplomatari del monestir de Santa Maria de Serrateix (segles x-xv)*. Barcelona, 2006.
43. Joan FERRER i GODOY: *Diplomatari del monestir de Sant Joan de les Abadesses (995-1273)*. Barcelona, 2009.
44. Irene LLOP (ed.): *Col·lecció diplomàtica de Sant Pere de Casserres*. Volum I. Barcelona, 2009.
45. Irene LLOP (ed.): *Col·lecció diplomàtica de Sant Pere de Casserres*. Volum II. Barcelona, 2009.
46. Josep Maria MARQUÈS i PLANAGUMÀ: *El Cartoral de Rúbriques Vermelles de Pere de Rocabertí, bisbe de Girona (1318-1324)*. Barcelona, 2009.
47. Jordi BOLÒS: *Diplomatari del monestir de Sant Pere de la Portella*. Barcelona, 2009.
48. Ignasi J. BAIGES, Gaspar FELIU, Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*. Volum I. Barcelona, 2010.

49. Ignasi J. BAIGES, Gaspar FELIU, Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*. Volum II. Barcelona, 2010.
50. Ignasi J. BAIGES, Gaspar FELIU, Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*. Volum III. Barcelona, 2010.
51. Ignasi J. BAIGES, Gaspar FELIU, Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*. Volum IV. Barcelona, 2010.
52. Rodrigue TRÉTON (ed.): *Diplomatari del Masdén*. Volum I. Barcelona, 2010.
53. Rodrigue TRÉTON (ed.): *Diplomatari del Masdén*. Volum II. Barcelona, 2010.
54. Rodrigue TRÉTON (ed.): *Diplomatari del Masdén*. Volum III. Barcelona, 2010.
55. Rodrigue TRÉTON (ed.): *Diplomatari del Masdén*. Volum IV. Barcelona, 2010.
56. Rodrigue TRÉTON (ed.): *Diplomatari del Masdén*. Volum V. Barcelona, 2010.
57. Ernest BELENGUER CEBRIÀ (ed.): *Col·lecció documental del regnat de Ferran II i la ciutat de València (1479-1516)*. Volum I. Barcelona 2011.
58. Ernest BELENGUER CEBRIÀ (ed.): *Col·lecció documental del regnat de Ferran II i la ciutat de València (1479-1516)*. Volum II. Barcelona 2011.
59. Jesús ALTURO I PERUCHO: *Diplomatari d'Alguair i del seu monestir duple de l'orde de Sant Joan de Jerusalem (1245-1300)*. Barcelona, 2010.
60. Ramon CHESÉ LAPEÑA (ed.): *Col·lecció diplomàtica de Sant Pere d'Àger fins 1198*. Volum I. Barcelona, 2011.
61. Ramon CHESÉ LAPEÑA (ed.): *Col·lecció diplomàtica de Sant Pere d'Àger fins 1198*. Volum II. Barcelona, 2011.
62. STEFANO M. CINGOLANI: *Diplomatari de Pere I el Gran. 1. Cartes i Pergamins (1258-1285)*. Barcelona, 2011.
63. Pere PUIG I USTRELL, Vicenç RUIZ I GÓMEZ, Joan SOLER JIMÉNEZ, Alan CAPELLADES I RIERA: *Diplomatari de Sant Pere d'Ègara i Santa Maria de Terrassa, 1203-1291*. Barcelona, 2013.
64. Elvís MALLORQUÍ GARCIA: *Col·lecció diplomàtica de Sant Pere de Galligants (911-1300)*. Volum I. Barcelona, 2013.
65. Elvís MALLORQUÍ GARCIA: *Col·lecció diplomàtica de Sant Pere de Galligants (911-1300)*. Volum II. Barcelona, 2013.
66. Pere PUIG I USTRELL, Javier ROBLES I MONTESINOS, Vicenç RUIZ I GÓMEZ, Joan SOLER I JIMÉNEZ, Alan CAPELLADES I RIERA: *Diplomatari de Sant Llorenç del Munt, 1101-1230*. Barcelona, 2013.
67. Elvís MALLORQUÍ GARCIA: *Col·lecció diplomàtica dels Cartellà, cavallers de Maçanet de la Selva (1106-1301)*. Barcelona, 2015.
68. Stefano M. CINGOLANI: *Diplomatari de Pere el Gran. 2. Relacions internacionals i política exterior (1260-1285)*. Barcelona, 2015.
69. Sergi GRAU TORRAS, Eduard BERGA, Stefano M. CINGOLANI: *L'herètica pravitat a la Corona d'Aragó: documents sobre càtars, valdesos i altres heretges (1155-1324)*. Volum I. Barcelona, 2015.
70. Sergi GRAU TORRAS, Eduard BERGA, Stefano M. CINGOLANI: *L'herètica pravitat a la Corona d'Aragó: documents sobre càtars, valdesos i altres heretges (1155-1324)*. Volum II. Barcelona, 2015.

*L'herètica pravitat a la Corona d'Aragó:
documents sobre càtars, valdesos i altres heretges
(1155-1324)*

s'ha acabat d'imprimir
el dia 23 de desembre de 2015
als tallers d'Arts Gràfiques Bobalà
de Lleida.

